This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

31J287

Digitized by Google

3902
29-30

Historické fondy
31 J 287
Národní knih
10030240

K 8.

Appartiene
al chierico Giovanni [illegible]
da
Macerata 1826.

Digitized by Google

31 J 287

Digitized by Google

POSEL APOSTOLSZKI

Vu

NAVUKU KERSCHANSZKOM

poſztavlen,

Z-Oblaſztjûm, Volyûm, i Dareslivoſztjûm

Preſzvetloga i Prepoſtuvanoga,

GOSZPODINA GOSZPODINA

JURAJA BRANJUGH

Z-Bosjûm, i Apoſtolſzkoga Sztola

Miloſchûm

BISKUPA ZAGREBECHKOGA,

Kralyevſzke Szvetloſzti Tolnachnika,

po Orſzágeh Horvathſzkom, Szlovenſzkom,

i Dalmatinſzkom,

Banſzke Chaſzti NAMESZTNIKA,

&c. &c.

Ovak na Szvetlo dán, i vſzem Vernem Kerſchenikom vu zduſſno poſzluſsanye, â Duhovnem Paſztirom vu marlivo nazvézchanye ſzerdchenò preporuchen.

Z-Trudôm, i Lyublenûm Szkerbjûm

P. JURAJA MULIH T. J. Meſſnika

Miſsionariuſsa Apoſtolſzkoga.

Obnáſſan, i ovde na krátkom ſzloſen.

Stampan vu Collegiumu Zagrebeckom T. J.

po Adalbertu Weſsely, Leta 1742.

RAZDELENYE

Navuka vu dvojeh Knigah poſztavlenoga, gdeſzi najde:

Sztran I. Od Vere Katholichanſzke.

Sztran II. Od Ufanya, i Molitve Goſzpodnove, iliti Otecz naſſa. I od Pozdravlenya Angelſzkoga, iliti Zdrave Marie.

Zatemſze pridaje *Summarium*, iliti *Zavjetek* vſzega Navuka vu obodvojeh Knigah poſztavlenoga.

I Trojverſzti *Index*, iliti *Kazitel.*

Pervi: Redôm, kakſzu Navuki.

Drugi: Po recheh, od kojehſze govori.

Tretji: Po Nedelyah, i Szvetkeh:

Gda, i od ſta poleg Evangeliuma prilichnò, â lyudſztvu haſznovitò, na meſzto druge Prodeke, moreſze govoriti.

I toſze najde vu Perve Knige.

Od pochetka, do liſzteka, iliti fol. 641.

A vu ove druge Knige od fol. 641. do Konczа najdeſze:

Sztran III. Od Lyubavi, iliti Deſzetereh Bosjeh, i Petereh Czirkveneh Zapovedih.

Sztran IV. Od Szedem Sz. Sakramentov.

Sztran V. Od Duſnoſzti Pravicze Kerſchanſke.

Na konczu pridajeſze *Zavjetek* vſzega. i *Protimba* ſzuprot kuſnem betegom.

Digitized by Google

FACULTAS R. P. PROVINCIALIS.

EGo Antonius Vanossi Societatis Jesu per Provinciam Austriæ Præpositus Provincialis, potestate mihi factâ ab A. R. P. Nostro Francisco Retz, Facultatem concedo, ut Catechismus Croaticus, cui Titulus: *Poszel Apostolszki, vu Navuku Kerschanszkom poszlavlen*, â Patre Georgio Mulih è Societate JESU compositus, atque â tribus memoratæ Societatis Patribus de more revisus, & approbatus, Typis mandetur. In quorum fidem manu meâ subscripsi, & consvetum Officii Sigillum appressi. Viennæ die 5. Octobris. Anno Domini 1742.

L. S. *Idem qui supra m. p.*

Digitized by Google

ALDUVANYE

OVOGA POSZLA APOSTOLSZKOGA,

PRESZVETLOMU

I

PREPOSTUVANOMU

GOSZPODINU GOSZPODINU

JURAJU BRANJUGH

NASSEMU PREMILO-ZDUSSNOMU

GOSZPODINU

BISKUPU

ZAGREBECHKOMU, &c.

Vſzeh ſzebi vernò podloſneh Ovácz oſzebujnò Szkerblivomu Duhovnomu

PASZTIRU,

I Prelyublenomu OTCZU, &c. &c.

Ovde od Lyudih oſzebujne Hvale,
Ter nepreterſnoga Szpomenka,
A od Boga obilne Pláche,
Ter vekivechne Dike vrednoga.

Digitized by Google

AKo premiſzlim moju ſzlaboſzt, niſchetu, i nevrednoſzt: â Nyih Goſzpodſztva Miloſzt, Dobrotu, i Vrednoſzt; tak kulikò znam teskochu, Navuk Kerſchanſzki na kratkom, ter doſztojnò vu Knige poſztaviti; tulikoſze bojim nyega ovak neſzloſnò ſzpravlenoga (akoprem z-Nyih Goſzpodſztva Miloſztivnêm Dopuſchenyêm) napervò dati, ter joſche k-tomu Nyih Goſzpodſztvu pripiſzati, i alduvati. Ali kajti Nyih Goſzpodſztva proti vſzem oſzebujna (ter i meni najnevredneſſemu dobrò znana) je vnogò vekſa Dobrota, Miloſzt, i Vrednoſzt; negoje moja nevrednoſzt; Zato zevſzema

Digitized by Google

to tak obatriven, k-Nyih Goſzpoſztvu ſzegurnoſze v-techem, ter ove, Poſzla Apoſtolſzkoga Knige, vu navadnu, i oſzebujnu Miloſchu poniznò izrucham, aldujem, i preporucham. Gde akoprem, né vſze onak poſztavleno, kakje bilo vredno, i potrebno; je vendar onak, kakje po meni bilo moguchno. I kajtiſzem vchinil, kajſzem mogel; zatoſzem Zapoved izpunil, i vu falingah, iliti pomenykanyah oproſchenya zaſzluſil, kojegaſze zevſzema ufam: Pokehdob ja ovde (kakti i vu vſzem mojem Poſzlu Apoſtolſzkom) nikaj drugo ne izchem; nego med drugemi vredneſſemi, vu na zvezchanyu Navuka, poleg moje kakve takve moguchnoſzti, Nyih Goſzpodſztva i mene vernoga (kada nemorem verloga) pomochnika izkazati, ter z-ovém mojém Trudôm, Poſzlôm, i Navukôm, vſzem Predragem Duſſam, na Kotrigov Vere, i ſzvojeh duſnoſztih zverſſeneſſe razmenye: na Krepoſztih, i Szkrovnoſztih Boſanſzkeh obilneſſe zpoznanye: i tak na ſzegurneſſe Zvelichenye, né ſzamò vu ovom kratkom ſitku; nego negda i po ſzmerti naſſe, ſelyim vernò pomagati. Kajtiſzem pobrò zpoznal, né ſzamò vu ovom Naſſem

Szlav-

Digitized by Google

Szlavnom Országu; nego i drugde sztoje-che Nasse Drage Horvathe, vu Knigah szvojega laszkovitoga Jezika oszebujnò zapuschene, kojeh zato iszto, vnoga poboszna zdihavanya, jeszem milò poszlussal, kiszu vechkrat valuvali: dabi kruto radi szami chtali, i druge marlivò navuchali, dabi od-kuda, kaj dobra imali. I zato kaktisze vu takove poboszne tvèrdnò ufam, da ov moj trud, bude vnogem Dussam na Zvelichenye kruto haszknovit, i vezda zadovolyen; tak Nyih Goszpodszkva poniznò proszim! naj bude Nyim vezda, i vszigdar povolyen. Kaj ako ja zpoznam; tak né szamò znovich zavezan, i veszel poszkanem; nego takajse vu drugeh szpodobneh, kulikomi moja szlaboszt, i Nyih Goszpodszkva Miloszt bude dopuschala, na dalyè ovak, ali drugach poszlusiti, gotov osztanem, kakti:

Nyih Preszvetloga, i Prepo-stuvanoga Goszpodszkva
GOSZPODINA BISKUPA

Nevreden Szluga,
i Najmenyssi Kapellan,

P. Juraj Mulih T. J. Mesnik
Misionarius Apostolszki.

Digitized by Google

PREDGOVOR PISZCZA.

POkehdob chaſzt Poſzlenika Apoſtolſzkoga, ovo na ſeſztnajſzto-leto, po vech Biskupiah jeſzem obnaſſal, gdeſzem doſzta mogel zpoznati, i videti, kulika negde je med lyudſztvom, vu duhovnom dugovanyu priproſztocha, ada i Navuka Kerſchanſzkaga velika potrebocha. Ter najvech iz toga zroka: kajtiga i knigo-znanczi neimaju odkuda chtati, i druge navuchati: arſze naſsega jezika malò knig najde, kojebi Navuk Kerſchanſzki vu ſzebe zaderſavale. Zato ja Duhovnem Paſztirom, knigo-znanczem, i vſzem oſztalem vernem Kerſchenikom na pomoch ſetujuchi (â k-temu nagoverjen od Njih Goſzpodſztva Goſzpodi-

ſzpodina Biskupa, *za vſzeh naſz zvelichenye oſzebujno ſzkerblivoga) jeſzemſze na oveh knig ſzloſenye rad poſztavil. I to ne zato: da ime moje, med drugo lyudſztvo, za nami na ov ſzvét dojduche, ovak vu knigah preneſzem, ali po drugeh Orſzageh, i po vech Biskupiah razneſzem; nego najbolyè zato: da predragem, obodvojega ſzpola Duſſam, i po moje ſzmertì ovak obilneſsè, na Zvelichenye dojti pomorem. Selyechi: da vezda, i potlam na vnogò lét, na meſzto mene zakopanoga, i zegnyiloga, ove iſzte knige, ali da bolyè rechem: Dragi Knigoznanczi (kiſze budu doſztojali vunye pogledati) naj negda (kaj lyublenò, i poniznò proſzim) Duſſe Kerſchanſzke, na vſzako dobro marlivò navuchaju. Da ovak navuchajuch, kulikò falinge, ilitì pomenykanye moje pobolſaju; tulikò najme ſzvoje povekſaju. Nemorem toga tajitti; nego rad valujem: daſze ovde najdu vnoga, koja vſzem povolyna ne budu, kajme i je od ovoga truda nekulikò odvrachalo, da budem na miru, kakſzu vnogi drugi, od mene vnogò vredneſſi, to dobrò znajuchi: da naſsega naroda lyudem, un izgovarjanyu, i piſzanyu rechih, vſzem ne moguche ugoditi: arſze nekoji oſzmehavaju iz rechih, da néſzu prave horvathſzke, nekoji ſzude, da neſzu pravò piſza-*

Digitized by Google

ne; negobiſze drugach piſzati mogle: â nekoji druga prigovarjanya izmiſslyavaju, ter ſzuproti poſztavlyaju. Ali ja takoveh neſzemſze zbojal: kajtiſzem iz jedne ſztrane to zpoznal: daſze joſche na ov ſzvet ne rodil, kîbi vſzem lyudem vgodil. A iz druge ſztrane, jeſzem premiſzlil duhovnu haſzen, kojaſze po oveh knigah, more negda, i po moje ſzmerti vchiniti: arſze ufam, daſze najdu vnogi Kerſcheniki, koji, ne ſzamò vu Szvetek; nego negda i vu delatnik, budu ove Knige veſzelò chtali, i druge marlivò navuchali. I takovi znavſi, daſzemſze ja vu izgovarjanyu rechih, moral prilagoditi ſzamò k-Zagrebczem, pri kojeh ovo piſſem, â ne Karlovchanom, niti Varasdinczem, niti Poſeſanom, kaj vezda nemore biti. Zato na Duſſe haſznuvati ſelyéchi, nebudu gledali na falinge izgovarjanya, niti piſzanya, niti ſtampanya; nego budu ſzamò duhovne haſzne izkali, i vſze ovo za dobro prijemali, kajſzem ja, ne iz moje glave izneſzel, niti zmiſzlil; nego (kakti verna pchelicza méd iz czvétja, ali roſicz) iz vnogeh knig, dobrò pregledaneh jeſzem izebral, izvadil, i ovak zkupa, vu ove knige, najmre ono poſztavil, kajſzem ſzudil, i negda zpoznal, daje pri nekojeh lyudeh menyè znano; â vendar na pravo Kerſchanſzko

ſivlenye,

Digitized by Google

ſtvlenye, i na Duſſno Zvelichenye znatì bolyè potrebno, ali konchemà haſznovito. I kaj goder ovde navuka menyka, to proſzim ponizno! naj od mene vredneſſi lyublenò izprichaju, â vucheneſſi naj nekaj pobolſaju, â nekaj pribolſaju, ter akoſzu i vu imétku od mene premoguchneſſi, naj nekaj vekſega, i bolſega, ali ſzami napravlyaju; ali drugem nato gotovem, potrebne ſztroſske pripravlyaju, daſze ſtampaju knige, koje vnogò verneſsè, i hvale-vredneſsè od vſzeh odvetkov, dobrò debelò nadeleneh, dapache vnogò duglyè, i dalyè od iſzteh Czirkuih zezidaneh, ali Oltarov napravleneh, vu vech Biskupiah, i po ſzmerti budu ſzvedochile, ter odichenò i muchech nazvêzchale, takovoga ſzvojega Dobro-chinitela dareslivoſzt, â za vſzeh Duſs Zvelichenye lyublenu, Bogu povolynu, Szvetczem ſzpodobnu, ſzebi, i vnogem drugem haſznovitu, ter Apoſtolſzku takvu ſzkerbliwoſzt: koju vſzem drugem premoguchem budu preporuchale: arje ovo, prave Bosje Czirkve zidati, i zezidane, vu ſzvojem dobrom redu zderſavati, tojeto: Duſſe Kerſchanſzke na vekivechno Zvelichenye pomágati. Od koje ſzkerbi nikaj ne Kriſtuſſu, Angelom, i Szvetczem ſzpodobneſſega, â lyudem haſznoviteſſega, dapache i potrebneſſega. Zato ja

dobiv-

Digitized by Google

dobivši ovu priliku (kada vam nemorem nazochi govoriti) vezda za vszigdar, hotelszem vasz po Otchinszki opomenuti, i vam vszem lyublenò pred ochi szerdcza posztaviti: da kakti Duhovni Paszteri, Kapellani, i vszi drugi na duhovne chaszti poszstavleni, veliku szkerb vszigdar imati moraju: da mládi, ter nevmetelni, ilitti priproszti lyudi, na Navuk Kerschanszki vu Czirkvu dohadyaju, i onde najbolyè potrebne Kotrige Vere, marlivò poszlussaju; Tak priszpodobnêm nachinôm, Goszpodare i Goszpodaricze, â navlaszttitò Otcze i Matere szerdchenò nagovarjam! i za lyubav Zvelichenya proszim! da szvoju druszinu i detczu, ne szamò vu Czirkvu na Navuk possilyaju; nego takaj'e, da nye vu szvojeh hisah takve potrebne Kotrige, szami poszebi, ali po drugom k-tomu vuchenom gusztokrat navuchaju, ter nyim po takvom Navuku, na pút Zvelichenya sztupiti, i po nyem loditi pomágaju. Da ovak josche vu mladoszti, Velichansztvo Bosje dobrò zpoznaju, szvoje dusnoszti pravò razmeju, i tverdnò zapamete one Kotrige, koje neznati, i zapuszstiti, jesze szkvariti; â koje znati i obdersavati, jesze Zvelichiti, kakszve vu oveh knigah obilnò iztolnacheno najde. Koje vszem predragem Dussam Kerschanszkem na pòmock

Digitized by Google

k-Zve-

k-Zvelichenyu zebiram, pripravlyam, aldújem, i izrucham, ter ne ſzamo vu chtejenyu; nego i vu drugeh navuchanyu, veliku marlivoſzt lyublenò preporucham: da ov moj trud, â Nyih Goſzpodſztva Goſzpodina Biskupa *k-tomu ſzkerbliva pomoch, nebude zevſzemà prez vaſſe Duhovne haſzne, koju ſzamu, i jedinu izchemo, kada vam po oveh knigah, na ſzveto, iliti: na trézno, pravichno, terplivno, ſzloſino, i poboſno ſivlenye ovak, na vnogò let pomochi ſelyimo. Kaj lehkò i ſztanovitò zadobimo; ako num vi po vaſſe marlivoſzti k-tomu pripomorete. I da to iſzto legle vchinite; zato ja oſztavivſi diachke rechi, jeſzem (kakſzem najbolyè znal) ſzamò po naski ovde hotel goveriti, dame bolyè razmeti more vſza obchina, kojaſze morebit negda bude doſztojala ovoga Navuka poſzluſſati. Kajbiſze po Szvetkeh i po Nedelyah, pri Czirkve joſchc pred ſzvetum Meſſum i Prodekum, negda kruto haſznovitò moglo chiniti: dabi G. Skolnik, ali druzi knigo-znanecz glaſznò chtal, â drugibi poſzluſſali, i tobi dobro bilo, na meſzto drugoga praznoga, nehaſznovitoga, i negda greſſnoga razgovarjanya, doklam duhovni Paſztiri vech lyudih chekaju, alisze za Prodeku pripravlyaju, ali druge Duhovne ſzvoje poſzle opravlyaju. O kakbi to bilo lepò ſzvetkuvati! vnogò na Duſſe haſznuvati! i Szvetcze naſzleduvati! Nut Kniga je k-tomu gotova, ſzamò Bogbi dal! takove, kibi nasze boteli marlivò ſetuvati.*

Akobiſze pak ovde meni pripetilo, kaj takvoga vu knige poſztaviti, i napervò duti, (okolu cituvanya, iliti

Digitized by Google

liti ſzvedochanſztva ſz. Piſzma, ali hiſtorie, ali kojega ſz. Otcza, ali drugoga Navuka) kajbi nebilo zevſzema tak, i poleg Navuka ſz. Matere Czirkve; tak dragi moji! ono lyublenò izprichajte, ter pripiſsete, mojoj vu Navuku ſzlaboſzti, ali vu ovom poſzlu velikoj hitnoſzti: â ne malovrednoſzti, niti tverdokornoſzti: ar ja ſelyim ſiveti, i vumreti povolyen, pokoren, i ponizen ſzluſicza ſz. Matere Czirkve, z-kojum vſzigdar vu vſzem, hochu tverdnò derſati, i nye, ne ſzamò Zapovedi; nego i najmenyſe naredbe ſztalnò kánim obderſavati. Zato Nye ſzudu, i Pravde (poleg moje duſnoſzti) pokornò vſzigdar podláſem vſza ova, i vu drugeh Knigah poſztavlena. Koja vſza aldujem G. Bogu na vekſu diku, Blaſenoj Devicze MARIE, i vſzem Nebeſzkem Seregom na poſtenye, â vam vſzem, obodvojega ſzpola Duſſam, na obilneſſe Boga zpoznanye, Kotrigov Vere vekſe razmenye, i tak na vekivechnoga Zvelichenya ſzegurneſſe zadoblenye. Ada ufamſze! Da vi Draga moja Goſzpoda Zagrebczi, i vſzi oſztali oveh knig poboſni chtavczi, vſza ova poleg vaſſe navadne, i kakti prirodyene dobrote, hochete za dobro prijeti. I akobiſze ovde vam kaj dobro, i haſznovito videlo; tak G. Boga vernò hvalete, i za Bogom, vſzega vvoga Navuka zrok, i pomoch, Nyih Goſzpodſztvu Goſzpodinu Biskupu, *z-velikûm zahvalnoſztjûm poniznò pripiſsete, ter vu vaſſeh molitvah vſzigdar vaſz zahvalne izkaſete: poboſnò G. Boga molech, dabi nam joſche ovde na vnogò let vu dobrom, i ſztalnom zdravju mogli ſiveti: arſzu toga zevſzema vredni, i vſzem nam*

kruto

Digitized by Google

krute potrebni: zarad Nyih Goſzpodſztva oſzebujne, za vſzeh Zvelichenye Otchinſzke, i Apoſtolſzke ſzkerbliveſzti, kojoj ſzpodobne, od vſzeh drugeh preſſeſznih (akoprem kak goder vredneh) niti mi, niti naſſi ſztareſſi néfzu zpoznali: ar (zvun drugeh velike dobrote chinov neizbrojneh) prez Nyih Goſzpodſztva Dareslive Pomochi, ove knige nebi bile ovak na ſzvetlo doſle, niti Dragem Duſſam na Zvelichenye nigdar pomogle. Zatem pako i mene greſnika, Szluſiczu Vaſſega, vu Szvete Molitve ponizno preporuchám! Da Vam, ali ovde joſcbe vu ovakvom poſzlu na dalyè morem poſzluſiti; ali pred liczè Boga Previſzokoga dojduchi, onde verneſsè morem vaſz Bogu preporuchiti, da Vi ovde do Bosje Volye ſivuchi, ne ſzemò Zdravi; nego i ſzvetì poſztanete: à potlam na vſze veke zevſzemi Szvetemi Blaſzeni oſztanete. Kaj Vam ja od G. Boga poloſnò molech, ter izproſziti ſelyech, vezda oſztajem vu Zagrebu, na den vſzeh Szveteh, Leta 1742. à potlam, gdemi dáſzte priliku, ſelyim vam vſzigdar vernò poſzluſiti. Kakti:

Vaſs ponizen Szluſicza,
Vam vſzako dobro ſelyechi

P. JURAJ MULIH
Tovaruſtva Jeſuſsevoga Meſſnik,
Miſſionarius Apoſtolſzki.

Digitized by Google

OPOMENEK

K-Dobrovolynomu CHTAVCZU.

Toga nemorem tajiti (arſze ochiveſztò vidi) daſzumi ovde vu Stampanye, nekoje Ealinge vuſsle, koje Razumen, I oboſen, i meni Dobrovolyen Chtavecz, hochè lehkò razmeti, pobolſati, dapache i zpricbati, najmre ako premiſzli, moje druge poſzle, i ovde veliku hitnoſzt. Najti ne vſzako ono Ealinga, kajſze nekojem bude videlo: ar ja zrok imam, da ovak piſſem: Rodyak, porodyen, redyen, vidyen, obſzudyen, pohadyanye, potverdyenye. *A ne ovak:* rogyak, regyen, vigyen, obſzugyen, pohagyanye, potvergyenye. *Kajti ove rechi (kakti od körena) idu od oveh:* rodim, redim, vidim, ſzudim, hodim, tverdim. *A ne od oveh:* rogim, regim, vigim, ſzugim, hogim, tvergim. *I tak od drugeh ſzpodobneh ſzudemo. Ja vendar ne krátim (kak koji hochè) piſzati, ſzamò da poſtenò, i Bogabojechè piſze, Kajſze nebi bojal ſzvojem poglavarom pokazati. Lepſebi vendar bilo, dabiſze Dragi Horvathi (kakti vu Vere Katholichanſzhe) tak i vu Piſzmu, â joſche bolyè vu Szvetom Sitku, Jedinoſzti ſztalnò derſali, i dabi k-tomu poleg ſzvoje moguchnoſzti, vſzi vernò pomagali, daſze vſzi zvelichimo, Kaj vſzem ſelyim, i molim.*

Amen.

Digitized by Google

RAZGOVORI PRIPRAVNI

NA MARLIVOSZT K-NAVUKU KERSCHANSZKOMU KRUTO HASZNOVITI.

RAZGOVOR I.

Od Préczembe, haſzne, i potrebocke Navuka Kerſchanſzkoga.

POkehdob naſz nekulikò laſztovito Zpoznanye vuchi; â nekulikò nam drugeh Navuchitelov pelda ochiveſztò káſe: Daſze Navuk Kerſchanſzki, po kratkeh pítanyah, i odgovárjanyah leglè od Navuchitela povéda, i od Vuchenika zapameti; nego po drugom návadnom prodekuvanyu: Zato takveh ſztareh, ser mudreh Navuchitelov peklu naſzledujuchi,

Digitized by Google

juchi, ovde ſzamò bolyè potrebna Pítanya Navuchitela, i odgovárjanya Vucheníka poſztavlyamo, â druga menyè potrebna na ſztran oſztavlyamo, ter vech znati ſelechega, vu vekſe Knige lyublenò odpravlyamo.

Navuchitel: *Kaj je Navuk Kerſchanſzki?*

Vucheník: Je kratko, ter lehko napervò davanye vſzega onoga, kaj pravi Kerſchenik Katholik je duſen znati, veruvati, valuvati, chiniti, ali oſztaviti: I kaj Kriſtus po ſzvete Matere Czirkve nazvézcha, ter veruvati zapoveda.

N. *Odkudſze Préczemba Navuka Kerſchanſzkoga more pokazati?*

V. *Pervích:* More iz ſzkerbi, i zapovedi Bosje: ar Duh Sz. govori: Primete Navuk moj, â ne peneze, i bolyè navuk; nego zlato izberete: arje bolſa mudroſzt; nego je vſze blago (a) I drugde po Sz. *Paulu*: Potrebnoje, daſze vuchite; arſzte vchinyeni, kojemje potrebno mléka, â ne jake jéſztvine. (b)

Drugóch: Moreſze pokazati: Iz pelde naſſega Zvelichitela. Ki ne ſzamò zapovedal *Petru* (c) Páſzi Ovcze moje: i drugem Apoſtolom (d) Vuchete vſze narode; nego i ſzam je malu detczu predſze dozával, i navúchal. (e)

Tretích: Iz Navuka ſzveteh Otczev, Sz. *Auguſtin* veli: Piſzmo, i ſztvari zatoſzu: daſze on iſche, i lyubi, kije i ſztvari ſztvoril, i pi-

(a) *Prov. 8.* (b) *Hebr. 5.* (c) *Joan. 21.* (d) *Matth. 28.* (e) *Marc. 10.*

Digitized by Google

i piſzmo nadehnul. Kaj je Vera? nego chovechanſzke pameti ſzvetloſzt: â odkuda ſzvetloſzt? nego od réchi Bosje (*a*) Vera od poſzluſſanya, poſzluſſanye pak od réchi Kriſtuſſeve. Ada dabi zmenykala réch Bosja; takbi zmenykala Vera, i vſza ſzvetloſzt potrebne iſztine. Zato *Ivan Gerſon* veli: Da chlovek vu nikakve chaſzti nemore lepsè, i haſznoviteſsè poſzluvati; nego nevmetelne navuchajuch. A Sz. *Dionyſius*: Né Angelſzka; nego Boſanſzka zverſſenoſzt, i mod vſzemi poſzlih najbliſnyi, ter najſzpodobneſſi *Bogu*, je: pomagati Duſſe zvelichiti. To pak po Navuku Kerſchanſzkom najlepsè biva.

Chetertich: Iz Volye Sz. Matere Czirkve, koja ovu ſzkerb duhovnem Paſztirom ſzerdchenò preporucha, i ſztraſſnò zapovéda, ter vnogò bolyè Navuk Kerſchanſzki; nego vuchene prodeke: ar kakti da telo detinſzko more raſzti, moramuſze davati mléko, â ne druga jaka hrána; tak da dete Kerſchanſzko, more raſzti vu znanyu ſzkrovnoſztih oneh, koje Vera vuchi, i Sz. Mati Czirkva napervo dáje; moramuſze davati takovo duhovno mléko, iliti Navuk, kîmuje vnogò haſznoviteſſi, nego druge vuchene prodeke, koje jur razumne lyudi od greha ztezaju, i na vſzako dobro potezaju.

Petich: Iz pelde Lyudih Apoſtolſzkeh,

(a) *Rom. 10.*

Digitized by Google

kiſzu ov trud z-velikum lyubavjum, poniznoſztjum, i terplivnoſztjum radi prijeli, vnogò lét veſzelò podnaſsali, i druge nato nagovorjali: arſzu takvi lyudi kakti Angeli, na ſzlusbu lyudih poſzlani (*a*) Jeſzu slebi paradiſomſzki, po kojeh vſza zemlya vlagu, i plodnoſzt dobíva, (*b*) Jeſzu Lyudi miloſzerdnoſzti, koji kakti oblaki hode, da narodom nebeſzkoga Navuka roſzu doneſzú (*c*) Jeſzu Ribichi Lyudih (*d*) Jeſzu kakti zvelichiteli Lyudih. (*e*)

Seſztich: Iz pelde ſzvetſzkeh Poglavarov, kiſze jakò ſzkerbe, daſze nyihovi podloſniki navuche vſza ona, kojaſzu duſni obderſavati, da ſzvojoj Goſzpode vgodé: ada vnogò bolyè potrebnoſzeje ſzkerbeti, daſze lyudi navuché duſnoſzti Kerſchanſzke, kaj je potrebno chiniti, ali beſati, da G. Bogu vgodé: ar od toga viſzi zvelichenye.

Szedmich: Iz pelde Poganinov, kiſzu takov poſzel Mlade navuchati, najmudreſſemu preporuchali, kak ſzvedochi *Xenophon:* arſzu vſzu ſzrechu Varaſſa, i Orſzága vutom poſztavlyali, daſze detcza vu mladoſzti nezapuſzté; nego daſze navuché, kakſzu poleg ſzvojega Zakona, i ſztaliſſa duſna ſiveti: à detczu vutom zapuſztiti, je vſze dobro izgubiti.

Oſzmich: Iz pelde Krivoverczev, kiſze to najbolyè ſzkerbé: daſze detcza iz Sz. Piſzma

(a) *Hebr. 1.* (b) *Gen. 2.* (c) *Iſai 60.* (d) *Math. 4.* (e) *Cor. 5.*

Digitized by Google

ma nekoje falátcze, iliti ſzamò one réchi navuché, z-kojemiſze vu ſzvoje né Vere; nego vu ſzlepote zaderſati, i braniti mogu. Zato ako vide kojega detcharicza dobre pameti; gotoviſzu kajgoder vſza obchina na nyega vu Skolah potroſſiti, da negda mogu imati chloveka vuchenoga, ſzvojega obranitela, ali da bolyè rechem: Vkanitela.

Devetích: Iz pelde vſzeh Nepriatelov Sz. Matere Czirkve, kiſze najbolyè terſze Navuk Kerſchanſzki zaterchi. Zato negda *Julianus* Czeſzar oſztavitel i pregonitel naſſe Vere, ne nam znal vekſega kvára vchiniti; nego gdaje ſztraſſnò prepovedal, daſze nijedno dete Kerſchanſzko, naj nevuchi Knigu chteti: arje dobrò znal, daſze iz Knige najbolyè Navuk povekſati, i navuchiti more. I ako mi druge Orſzage premiſzlimo; tak lehkò najdemo, da Kniga, je oſzebujna ſzvetloſzt, ne ſzamò na Navuk Kerſchanſzki; nego na vſzaku meſtriu je kruto velika pomoch: ar kaj goder lepote imati hochemo, to od drugeh ſztran kupuvati moramo, gdeſze vſzako déte pervò vuchí Knigu chteti i piſzati; nego ide vu meſtriu.

Deſzetích: Iz potreboche Navuka: ar ov Navuk ne ſzamò ſzadí Veru; nego nyu hráni, zderſáva, jáchi, i bráni, Navuk je ſzluskinya réchi Bosje: Je Turen Davidov, prez kojega Vera, bi oſzlabela, Szlusba Bosja po-

Digitized by Google

ginula, â kukoly grehov, bi berzò poráſzel. I pokehdob prez Vere chlovek nemore biti Bogu vugoden, ada niti prez Navuka, gdeſze Vera vuchí. Jaj Varaſſu prez meſtrie; arſze na ſzelo obracha: Ada jaj i Czirkve, prez Navuka: arſze na poganinſzku burdelniczu oberne.

Jedenajſztich: Iz kvára, kiſze iz zapuſchanya Navuka pripécha. Kajnam ſzam *G. Bog* ſzvedochi (*a*) Zatoje vu ſzuſanſztvo odpelyano, lyudſztvo moje: Kajti neſzu imali znanya. I drugde (*b*) Vúchiſze Jeruſalem, da morebit neodſztupi od tebe Duſſa moja, i date tak neoſztavim; da zevſzema opúſztes. Po Sz. *Paulu* grozíſze (*c*) Ako gdo nezna, nehche Bog za nyega znati. I ovoje ſztraſſno: (*d*) Kajtiſzi ti znanye Navuka, od tebe odtiral; tak hochu i ja tebe, od mene odtirati. I da druge ſztraſſne Bosje groſnye, i kaſtige oſztavimo, pitajmo naſz: Odkudje pri vnogeh lyudih tuliko ſatranye, bajanye, czopranye i vrasja meſtria, ter kriva Vera? tuliko na greh, i na vſzako zlo nagnenye? tulika na Bosju ſzlusbu léhoſzt? Réchi Bosje za nikaj derſanye? Szveteh ſztvarih, Czirkve, Szvetczev i Bosjeh Nameſztnikov nepreſtimanye, dapache oſzmehávanye? Z- jednum rechjum: odkudje iz ſzvetoſzti tak odurno ſzramuvanye? Ter od Neba, i Boga tak marlivo ogibanye? â zgrehom dichenye? Ter k- vragu

(a) *Iſai Jerem. 6.* (c) *1. Cor. 4.* (d) *Oſe 4.*

gu vu pekel, na vekivechne muke; tak ſzegurno, i veſzelo ſetuvanye? Sztanovito ne od drugud; nego od falinge, i zapuſchanya Navuka Kerſchanſzkoga: Kajti lyudi dobrò nerazmeju, kaj je po grehu, Dobroga Boga zbantuvati, i nyega oſztaviti, terſze k-vragu na muke, horonczè odpraviti? Ali! dojde vreme, gda zpoznaju, akoprem keſznò, i zaludò.

Dvanajſzti̇h: Iz haſzne ovoga poſzla, to-jeto: Navuka Kerſchanſzkoga.

Perva haſzen je ova: daſze ponyem ſzéla, váraſſi, i orſzági od krive vere obehuvaju, aliſze od nye odvernu, terſze na pravu Veru obernu: kaj i krivoverczi zpoznavaju, kiſze jakò ſzkerbe da medſze nepuſzte takveh Navuchitelov, kibi nyim naſſu Veru nazveſchali.

Druga haſzen Navuka Kerſchanſzkoga je ova: daſze ponyem ſatrie, czoprie, i vſze vrasje meſtrie, najlepsè izplevu, i zatergnu: ar zpoznavamo, daſze onde najvech takove kuſne meſtrie nahádya; gdeſze Navuk Kerſchanſzki zapúſcha. I kajſze ovak proſztêm nachinôm povéda; legleſze zapameti, i bolyeſze obderſava.

Tretja haſzen je: Veliko proſchenye, kojeſze more dobiti zarad Navuka Kerſchanſzkoga. Kakſze vidi vu Razg. 2.

N. Jeli ſztara navada Navuk Kerſchanſzki davati?

Digitized by Google

V: Je ſztara: ar i Apoſtolſzke prodeke, veksûm ſztranûm bileſzu Navuk Kerſzchanſzki, ter proſzto navuchanye.

N: *Zakajſze ov Navuk zovs:* Kerſchanſzki?

V: Zato: kajtiſzega Kerſcheniki, moraju vuchiti, i poleg nyega ſzvoje ſivlenye ravnati.

N: *Jeſzuſi vutom poſzhi koji ſzveti Otczi, Apoſtola naſzleduvali?*

V: Jaſzu: Sz. *Athanaſius*, Sz. *Cyrillus*, Sz. *Auguſtinus*, Sz. *Gregorius* Nyſſenſzki, i vnogi drugi. *Turl.*

Sz. *Vincentius Lerrenius* Reda Sz. Domin. i vu szvoje ſztaroſzti, dozávalje predſze deczu, terje navuchal, kakſze imaju prekrſiſiti? kaj moraju veruvati? kak Boga lyubiti, moliti, i hvaliti? Roditele i druge ſztareſſe poſtuvati? Szvete Sakramente doſztojnò primati, i po kerſchanſzki ſiveti? *Surius.*

Sz. *Ignatius Loyola* buduchi General Tov. J. je marlivò navuchal, i vſzem ſzvojem duhovnem ſzinom, ov poſzel ſzerdchenò, ter oſzebujnò je preporuchal. *Ribad.* To iſzto vſza Sz Mati Czirkva zpoznava, i hvali: da je po Ignatiu novu pomoch vu ſznage Czirkvih, i vu Navuku Kerſchanſzkom napredek prijela. *tak Breviar.*

RAZ-

Digitized by Google

RAZGOVOR II.

Od proſchenya, za Navuk Kerſchanſzki

Daſze Redovníki na navuchanye, â drugi lyudi na poſzluſſanye, Navuka Kerſchanſzkoga, tak haſznovitoga, i potrebnoga, leglè genus; zato ſz. Otczi Pape, jeſzu vnoga, ter velika proſchenya podelili vſzem onem, koji ali budu Navuk Kerſchanſzki davali; ali poſzluſſali; ali druge k-tomu kakgoder pomagali. Po Imenu *Pius* V. leta 1572. Goſzpodu Biskupe ſzerdchenò nagovarja: da vu ſzvoje Biskupie, preſzkerbé ſzpravne Navuchitele. I ſzlobodu dopuſcha: da vu farah podignu Navuka Kerſchanſzkoga bratovchinu, koju z-Rimſzkem Proſchenyem je nadelil. *Turl.*

N. *Kakvo proſchenye Navuchitelom i poſzluſſitelom* Pius Papa *je dal?*

V. je dal proſchenye 40. dnevih, koje porlam *Greg.* XIII. na 100. dnevih je povekſal.

N. *Moreli, i kada, brat ali ſzeſztra ove bratovchine, koje proſchenye dobiti?*

V. More onda, kadaſze zapiſſe, dobiti 10. let, i tuliko cheterdeſzetnicz: â zvun toga joſche tak dvakrat chez leto, akoſze ſzpové, i pricheſztí. Vu vſzakom pako ſzvojem ſzpraviſchu, gdaſze budu od povekſanya, i napredka Navuka Kerſchanſzkoga dogovarjali, proſch. 100. dnevov.

Digitized by Google

N. *Moguli ova bratja, i kada* obilno *proſchenye dobiti?*

V. Mogu jenkrat cheſz leto: akoſze na den, od poglavarov odluchen ſzpovedú, i pricheſzté. I takajſe na ſzkradnyem vremenu ſitka poſztavlyeni, ter pravò ſzkruſſeni, akobiſze nemogli ſzpovedati. Ovo proſchenye, da bude vekivechno, odredil je *Greg.* XIII.

N. *Jeli kada, i komu*, Greg. XV. *koja Próſchenya zarad Navuka Kerſchanſzkoga podelil?*

V. Je vu Liſztu: *Pietatis &c.* danom leta 1622. dneva 27. Sept. vnoga i velika, navlaſztitò pak ovde dolè poſztavlenem.

Perviċh. Ki goder budu imali navadu, Navuk Kerſchanſzki davati, ali k-nyemu marlivò dohadyati; tak zvun drugeh proſcheny, zarad toga jenkrat chez leto, mogu dobiti obilno proſchenye, akoſze gdegoder pravichnò ſzpovedú, i doſztojnò pricheſzté.

2. Akoſze takovi vſzaki meſzecz ſzpovedú, i pricheſzté, tak vſzaki put, mogu dobiti proſch. 7. let.

3. Ki goder k-tomu pomogu; da detcza, ſzluge, ſzlusbenicze, ali kojegoder druge perſone, na Navuk Kerſchanſzki dojdu; tak zato mogu dobiti proſch. 200. dan.

4. Ki vu Korizmenô, ali vu drugô vreme, kadaſzu proſchenya: *Stationum Urbis* (pri Czirkveneh vrateh návadnò obéſſena) k-Navuku

vuku budu dohádyali; mogu dobiti ona proſchenya, kojabi dobili; dabi iſzte Rimſzke Czirkve pohodili.

5. Navuchiteli, kada ſzvoje vuchenike, na Navuk dopelyaju, ali kada nye toga domà vuché, za vſzaki put, mogu dobiti proſch. 7. let.

6. Otczi, Matere, Goſzpodari hiſni, kada goder budu ſzvoju detczu, ali druſinu, Navuka Kerſchanſzkoga vuchili; tak vſzaki put proſch. 100. d.

7. Vſzi verni Kerſcheniki, kada goder budu, konchema, za pol vure, ovoga Navuka ali poſzluſſali; ali ſzami ſzebi, ali drugem iz knige chteli, iliti vuchili; tak mogu dobiti proſch. 100. d.

8. Ki goder imaju navadu, druge Navuka Kerſchanſzkoga vuchiti; tak zarad toga, kada beteſnika pohodé, takovi mogu dobiti proſch. 100. d.

Nut! ovoje duhovno blago tuliko; dabiſze zanye vrednò bilo, tia vu Rim, na goleh koleneh potruditi. Odkudſze ochiveſztò vidi, kakſzu vu pameti bedaſzti, na Duſſe ſzlepi, i ſzebi neverni, ki za kakov goder ſzvetſzki poſzlek, nemiluju Navuka Kerſchanſzkoga oſztaviti, i tak na ſzvoje Duſſe neizgovornò kvaruvati.

RAZ-

Digitized by Google

RAZGOVOR III.

Od dushnoshzti Navuchitelov.

G. Bog, Vera, i zdrav Razum vuchí: da ki goder dushnoshzt shvojega shtalisha zvershi, on ishztu zverssenoshzt shvojega shtalissa doshztigne, shvetò sive, i vekivechno blashenshztvo dobiva: ada on, ki nezvershi, ne na putu zvelichenya: akoshze zadobe neoberne.

N. *Gdoje dushen Navuk Kershchanshzki Lyudshztvu davati?*

V. Jeshzu dushni Duhovni Pashztíri, i vshzi oni, kisuhze nato vzeli, i zapriségli: da hote veliku shzkerb, za Dush zvelichenye noshziti. I to: ali shzami po shzebi; ali pro drugeh, k-temu shzpravneh, akobi shzami zevshzemà nemogli. *Concil. Trid. Sess. 5.*

N. *Odkudshze ova dushnoshzt more pokazati?*

V. More iz Zapovedi Bosje, i naturalshzkoarje Bosja Zapoved: da Pashztíri shvoje Ovcze poznaju, za nye Messu, i Molitvu alduju, nye z-Bosje réchi nazvezchanyem, i Sakramentov primanyem nahráne: Kajtisuhze nato obechali i zapriségli, kadashzu Pashztirshzku chashzt prijeli. Kojem zato *Duh* Sz. (a) ovak govori: Szinko moj! akoshze vzemes za Priatela tvojega, pribilshzi ruku tvoju: zadergnyenshzi z réchmi vushzt tvojeh, i vlovlenshzi z-lashztovitem govorenyem: Vchini ada, kajti

(a) *Prov. 6.*

Digitized by Google

kajti velim Szinko moj! i tebe iſztoga oſzlobodi. Ada ô Paſztír! zavezalſziſze Bogu: da za Ovcze tvoje hoches dati vuſzta tvoja, tojeto: Da hoches paſzti jato, iliti; chredo tvoje, z-Navukom Kerſchanſzkem, ſzvetemi Sakramentumi, i vſzake krepoſzti, lepum peldum.

N. *Jeli ova Duhovneh Paſztirov velika dufnoſzt?*

V. Je kruto velika, i ſztraſſna: arje obchinſzki Navuchitelov Navuk: da Paſztír ſzvoje Ovcze, navuchati, ſztvari, iliti kotrige Vere, je pod ſzmertni greh dufen. To ſzvedochi ſzpraviſche *Tridentinſzko*: Da Paſztira velika lenoſzt vuchiti, na zvelichenye potrebne kotrige, najmre; Veru Bosju, Deſzetere Zapovedi Bosje, i Otecz nas: je ſznertni greh. *Sa in Aphor.*

N. *Szuprot chemu Duhovni Paſztír greſſi, Navuk zapuſchajuch?*

V. 1. Greſſi ſzuprot *Pravicze*: ar nechini veliku ſzvoju dufnoſzt, kakti je: neznajuche vuchiti, kotrige Vere na zvelichenye potrebne.

2. Greſſi ſzuprot *Lyubavi*: ar ſzvoje Ovchicze, po neznanyu Navuka, puſcha greſſiti, i tak vu pekel prepadati.

3. Greſſi ſzuprot *Vernoſzti*, i Vere Bosje: arſze za poſtenye Bosje neſzkerbí, kaje obechal: Kralyevſztva Bosjega nepovekſava; nego puſcha, da po bedaſztoche lyudih, vrag

Digitized by Google

vrag haſznuje, kada tulike Dulſe vkanyuje, i dobiva.

N. *Neli doſzta, ako Paſztir Navucha ſzamò vkarizme, ali Adventu?*

V. Ne doſzta: ar kajſze onda navuché, berzò pozábe. Zato Czirkva zapoveda, da chez czelo leto, konchema po Nedelyah, i po vekſeh Szvetkeh navucha. *Concil. Trid. Seſſ. 5.*

N. *Jeli duhom peklenſzkem povolyna, ako duhovni Paſztir Navuk Kerſchanſzki zapuſcha?*

V. I kruto daje povolyno, kajſze vidi iz ove Pelde.

Pelda: Leta 1248. vu Franczuzkom Orſzagu, imaliſzu duhovni Paſztiri ſzpraviſche: tak po navade, odrediliſzu jednoga Redovnika, da drugem vchini jednu prodeku, od ſzkerbi, koju moraju imati, da vu ſzpraviſchu ona dokonchaju, kojaſzu najbolyè za Duſs zvelichenye potrebna. Kada Redovník premislyava, kajbi moral govoriti? dojde vrag, i pita: kajſze tulikò burkas? nebojſze, jati povem, kaj moras govoriti, ſzamo ovak reczi: *Poglavari tmicz peklenſzkeh, Poglavare Czirkvih farneh lepò pozdravlyaju, i vnogò nyim hvale, zarad lenoſzti vu Navuchanyu lyudſztva: arſzte iz ove lenoſzti vnogi ſzkvare.* Dati pak budu veruvali, daſzemti ja to rekel, nut! budes chern na obrazu, doklam toga nepoves, â ondaſze vu ſzvete vode operi, i bel poſztanes,

nes, kak i pervo. *tak Cantipratan. l. 1. c. 10. i P. Segneri.*

Da pak Navuchitel more koju haszen vchiniti, naj bude ovakov:

1. dobroga znanya: ar ako szlepecz szlepcza vodi, zgubesze obodva.

2. Dobre pelde, iliti; zvunszkoga dersanya, da szvoje rechi, vu dersanyu pokasze, poboszno, i posteno sivuch.

3. Dobre priprave, da pervò dobrò premiszli, kaj hoche vuchiti: kakti i Mati, ali dojka, pervò zgrize, kaj hoche detetu dávati.

4. Da zvelikem hotenyem, zarad Boga ov trud podnássa.

5. Dasze i k-detcze priloszi, â nikoga neodúri, niti nespota.

6. Da Nachin, dobreh Navuchitelov zna, i naszleduje: ar dober nachin, vnogò pomore, na haszen Navuka.

RAZGOVOR IV.

Od Nachina Navuka Kerschanszkoga.

Zpoznanye nasz vuchi, da dober Nachin, vnogò pomore nato, dasze Navuk more haszновitò davati, i dobro zapametiti. Zato.

N. *Kakovje najbolsi Nachin, Navuk Kerschanszki davati?*

V. Je ov. 1. Da Navuchitel pred Navukom, vchini koju poboszno popevku popevati,

Digitized by Google

vati, kaktije: *Hodi k-nam Duh Szveti.* Ali druga, vremenu prifztojna Popevka.

2. Dafze glafznò, razlofnò, i poboſnò prekrifi, pazivſi, akobifze gdo dobrò neprekrifil, daga lyublenò opoméne, i navuchí.

3. Da vchiní glafznò moliti, ali pred vfzemi naj fzam moli: *Otecz nas, Zdravu Maria, Veru Bosju, Defzetere, i petere Zapovedi, i fzedem Sakramentov.*

4. Da na kratkom pové ona, kojafzu na zadnyem Navuku povedana, da bolyè vu glave oſztranu.

5. Da dobrò pripravlen pochne Navuk, lehkêm nachinôm, po kratkom pitanyu, i odgovorjanyu.

6. Da nebude prevech dugò navúchal, dafze komu neprigrufzti poſzluſſati.

7. Da na konczu opíta: Kajſzufze navuchili? ter znajuche pohváli, i ako kaj premore, naj vrednem dare podeli, na koje, vſza obchina bi dufna pomochi: ar ovde ide za hafzen vſze Obchine.

N. *Kakvu Szkerb Navuchitel navuchajuch, mora imati?*

V. Mora ovu: da kakti po prodekáh, vu ſzerdczu poſzluſſitelov Lyubav Bosju, i vekivechneh poſelenye naj vuſiſe; i volyu na dobra Dela vléche; tak po Navuku na kratkom, naj razum razſzvetchuje, ter gréhe, kojehſze moraju chuvati, i krepoſzti, koje-

je

Digitized by Google

je potrebno vu ſitku izkazati nazvezchuje, daſze vekivechne kaſtige mogu ognuti, i vu diku nebeſzku dojti.

N. *Moreli Navuchitel i po Navuku prez prodeke, ſzerdcza vuſgati, i volyu na dobro genuti ?*

V. More ovêm nachinôm. 1. Akoje Navuk od Vere, kojaje : Dar Bosji, Szvetloſzt, &c. tak negda more zdehnuti : *O poſzluſſiteli moji! kulikje ovo dar, i ſzvetloſzt ! zpoznati Boga! Sz. Trojſztvo !*

2. Akoje Navuk od pervoga kotriga Vere: daje Bog Sztvoritel vſzega Szveta. More zdehnuti : *ô Chloveche zpoznaj Sztvoritela tvojega ! &c. Lyubis zemelyſzkoga Otcza tvojega, kajti prez nyega nebite na ſzvetu bilo : Ali prez Bóga to ne moglo biti, &c.*

3. Szpodobnêm nachinôm vu vſzakom Navuku, moguſze pridati, takva zdihavanya, i vuſiganya ſzerdcza, negda na Veru, negda na Ufanye, negda na Lyubav, negda na Pokoru, poſaluvanye, obechanye, i na druge krepoſzti, od kojeh bude Navuk.

N. *Kaj navlaſztitò Navuchitel mora navuchati ?*

V. Mora ova. 1. Vſza ona, kojaſze zaderſavaju vu Veruvanyu; ar vſzi moraju znati, i veruvati: daje Bog, i je jeden vu bitju, â troji vu perſonah: Otecz, i Szin, i Duh ſz. da Bog je pochetnik, i preſzkerbitel vſzih: daje Zvelichitel, odichitel dobreh, â zleh kaſtigitel: da Szin Bosji od veka rodyeni,

Digitized by Google

vu vremenu je chlovekom poſztal, muku terpel, i na kriſu vumerl, za naſſe zvelichenye: daje jedna ſzveta Czirkva, zvun koje ne zvelichenya: da pravem pokornikom je oproſchenye grehov pripravleno: Da naſſa tela hote negda gore ſztati, i potlam naveke ſiveti, ali v-nebu ali v-peklu. I kajtiſzu vſza ova na zvelichenye potrebna *(a)* Zato akoſzu pri razumu, tak nitiſze kerſztiti, nitiſze, zakoniti, iliti: ſeniti nezmeju, ako ova neznaju â drugach jai Paſztirom! ako bedaſzte zdavaju: ar kak takovi budu negda ſzvoju detczu vuchili, ako ſzami nikaj neznaju.

2. Mora vuchiti Nachin Boga moliti: da znaju, kaj dobra moraju proſziti, da nyim da: ali da od nyih odverne, kojeh zavjetek je vu Goſzponove molitve, zatoſzu ovu vſzi duſni na pamet znati, onak redôm, kakſze vu Evangeliumu nahadya.

3. Deſzetere zapovedi: arſze takov imenuje od Boga proklet *(b)* ki neoſztane vu rechih ove Zapovedi, i ki neobderſi. Kakbi pak oſztali vu Zapovedi, i nyu obderſavali, ako neznaju. K-tomu Zapovedi Czirkvene; ar ki Czirkvu nepoſzluhne, onje kakti nevernik, *(c)* kakbi pak poſzluhnul, ki nezna, kaj zapoveda.

4. Mora vuchiti, kakſze Szveti Sakramenti imaju doſztojnò primati, daſze ali nedoſztojnò, ali nehaſznovitò, ali greſnò neprimu:

(a) *Catech. Rom.* (b) *Deut. 27.* (c) *Matth. 18.* ar

ar Kriſtus veli: *(a) Nedajte ſzvetoga pſzom, i biſzera nebitajte pred ſzvinye.* tojeto: nedajte ſz. Sakramente nedoſztojnò lyudem nevrednem primati.

5. Duſnoſzt i praviczu Kerſchanſzku: da znaju dobro chiniti, i zla beſati. Zatem Poſzlednya chlovechanſzka; Krepoſztih lepotu: â grehov rugotu i ſztrahotu: k-tomu navade i czeremonie Czirkvene, da lyudi razmeju, kaj one czeremonie znamenuju? daſze iz nyih neoſzmehavaju; nego poboſnò premislyavaju.

RAZGOVOR V.

Od oneh, kiſzu duſni na Navuk Kerſchanſzki dohádyati.

N. *Komuje Navuk Kerſchanſzki potreben?*

V. Je vſzem onem, kiga neznaju, najmre pak detcze. Najduſze ki ſtimaju, daje ſzamò detcze potreben, ali ochiveſztò vidimo, daje vnogem i ſztareſsem potreben: arſze najdu ki menyè znaju; nego detcza. Adaſzu i takvi duſni na Navuk dohagyati. Zato je potreben navuk, kajti kak bersè kpameti dojdu; takiſzuſze duſni k-Bogu obernuti, i vtechi, po chinu Vere, Uſanya, i Lyubavi Boga, *(b)* toga pak niti ſztareſſi nemore vchiniti, akoſze nenavuchi: ada a-

(a) *Matth. 7.* (b) *S. Thom.*

Digitized by Google

ko nezna, dusen je tam dohadyati, gdesze more navuchiti: â drugach je vu sztanovite pogibeli zvelichenya. Kakbi dete reklo: *O Bose moj! Verujem, da ti jeszi jeden vu Bosanszтvu, â troji vu Personah: daszi pravichni plachnik dobra z-dobrem; â zloga z-lem: Ufamsze, dami hoches tvoju miloschu dati, i grehe oprosztiti: Lyubimte, zevszega szerdcza, zarad szamoga tebe.* Ada i sztaresli akosze nenavuchi, kakbi na szkradnyem vremenu, ali vu sitka pogibeli rekel: *O Bose moj! Lyubimte zverhu vszeh Sztvarih, i kajamsze za vsze grehe moje zato, daszemte zbantuval: obechem pobolsanye sitka, i selim doszto jnu pokoru vchiniti.* Â ovoje vendar vszakomu potrebno znati, i vchiniti. I kajti toga vnogi neznaju, nitisze neszkerbe, dabi znali; Zato do szmerti vu szvoje gresne bedaszto che osztanu, i zarad toga, na veke poginu.

N. *Kadasze Detcza moraju pocheti Navuka Kerschanszkoga vuchiti?*

V. Taki kakbersè pochnu i kuliko razum dobivati, akoprem josche neszu pri dobrom razumu, i nemogu vsza dobro izgovarjati.

N. *Kak nam mora biti drag Navuk Kerschanszki?*

V. Tak, kakti nebo, i dussno zvelichenye. Zato: Kajtisze na Navuku navuchamo, kakszе more dobiti nebo, i dussno zvelichenye.

N. *Odkudsze more izpelyati dusnoszt na Navuk dohádyati?*

V. Mo-

Digitized by Google

V. More od ovud: arſzu Duhovni Paſztir kruto duſni ſzvoje Farnike navuchati: adaſzu i Farniki duſni na Navuk marlivò dohádyati, i nyega poſzluſſati.

N. *Jeli od Navuka koja Borja Zapoved?*

V. Je Zapoved, da ſztareſſi vuche ſzvoje mlajſſe: Kada po Moyſeſſu G. Bog ovak govori: Szpravimi Lyudſztvo, da poſzluſiaju rechi moje: i daſze vuche mene bojati vſzakô vreme, doklam ſivu na zemlye: i da vuche detczu ſzvoju (*a*) adaſze ſztareſſi pervò toga moraju navuchiti, ako hote druge vuchiti.

N. *Imamoli peldu, kakje Bog kaſtigalone, kiſzu Navuk Kerſchanſzki zapuſchali?*

V. Imamo: Leta 1590. Jeden Otecz kadaje po ſzvoje lepe navade vnedelyu, ſzvoju detczu na Navuk pelyal, takſzuga zli pajdaſſi iz puta vernuli, vu kerchmu zapelyali, i onde malò potam vubili: â deczaſzu na Navuk odiſsla. *An. S. J.* Jeſzu i drugi vnogi vu ono iſzto vreme zaglavili, kadaſzu Navuk oſztavili.

N. *Jeli od Navuka, koja pelda vu Sz. Piſzmu?*

V. Je ochiveſzta ova: Da Poganini, od Boga nikaj neznavſi, biliſzu vnogò zla vchinili, koje Bog vſzakojachkî je kaſtigal, dapache i oroſzlane poſzlal, da nye zkánchaju: kaj zpoznavſi Kraly, je poſzlal navuchitela, ki nye navuchi, Boga veruvati, i poſtuvati. Zatem taki vſza neſzrecha je preſztala. (*b*)

(a) *Deut. 4.* (b) *4. Reg. 17.*

Digitized by Google

N. *Jelisze kada Bog zarad Navuka kak zagrozil?*

V. Jesze sztrassno zagrozil: Da lyudsztvo neznajuche nyegve zapovedi, hoche osztaviti, i vszakojachki kastigati: (a)

N. *Kaj moremo iz toga izpelyati?*

V. Moremo ovo: da morebiti vsze ove kastige, i nevolye, koje terpimo; Bog na nasz prepúscha, zarad neznanya, i lenoszti vu Navuku Kerschanszkom: kak nam Sz. Piszmo szvedochi.

N. *Imamoli kakve pelde oneh, kiszu marlivò na Navuk Kerschanszki dohádyali?*

V. Imamo: Daszusze vu Polyszkom Országu naszla detcza, kojaszu dobrò zdalekà, lepò pod zaszlavum, na redu popevajuch, na Navuk dohadyala, ter nekoja poszlednegu chiszto boszha: jednomu kruto malomu je zapovedano, da naj doma osztane. Kije odgovoril: Kajme zebe na noge, nemaram, szamò daszе za Dussu kaj dobra navuchim. *An. S. J.*

N. *Imamoli peldu i sztareszheh; tak vu Navuku marliveh?*

V. Imamo. Leta 1612. Gravelingenszki Magistratus, dozval je iz Audomara Varassa, nassega jednoga P. Navuchitela, dabi Lyudsztvo navuchal: Kojega vsza najveksa Goszpoda, takszu rada poszlussala; da gdeszusze bila navadna detcza disputuvati, iliti od Navuka pregovárjati; tak Goszpoda perva, i Goszpe Herczesicze, jeszu detczu odrinule,

(a) *Osc 4.*

Digitized by Google

rinule, terſzuſze one ochiveſztò, i ſzerdchenò, od Navuka pregovarjale, iliti diſputuvale. *An. S. J.*

Vu Rimu (kak povedaju vere vredni) navada kruto lepa, i haſznovita, je ova: da na konczu leta, vchine obchinſzko izpitavanye iz Navuka Kerſchanſzkoga, ter ki detcharicz najbolyè odgovárja; tak nyega za on den kakti nad vſzem Varaſſem Czeſzara poſztave, terga okorunyenoga vu najlepſem hintovu po vſzem Varaſſu vchine voziti, i gde mimò ide, Zvone zvoniti: Pred kojega Redovniki iz Kloſtra izidu, termuſze klanyaju, kakti pravomu Czeſzaru. Od kud ova Haſzen ter prez vſzakoga ſztroſska i truda dohádya: Daſze Detcza, chez czelo leto, i doma zato ſzkerbe; da dobro odgovore, i na takvo poſtenye dojdu. Ada moglobiſze i drugde, nekaj ſzpodobnoga, za tuliku duhovnu Haſzen vchiniti: kajbi bilo na velik napredek Navuka Kerſchanſzkoga, kojega oſzebujnu potrebochu vſzi ochiveſztò zpoznavamo: arſzu ſztanovitò vnogi, vu Navuku Kerſchanſzkom kruto priproſzti, ter po ſzvoje lenoſzti: i zato vu velike pogibeli, ſzvojega zvelichenya.

RAZGOVOR VI.

Od oneh, kiſzu duſni ſzvoje mlajſze na Navuk Kerſchanſzki poſſilyati.

Digitized by Google

Ov Navuk razumevaſze od oneh mlajſſeh, kiſze nemaju gde drugde Navuka Kerſchanſzkoga navuchiti.

N. *Gdoje duſen ſzvoje mlajſſe na Navuk Kerſchanſzki poſſilyati?*

V. Duſniſzu na Navuk poſſilyati Roditeli ſzvoju detczu, Goſzpodari ſzvoju druſinu, Goſzpoda Magiſtratuſſi, i Poglavári ſzvoje podloſnike: najmre one, koje nema gdo doma vuchiti.

N. *Jeſzuli Roditeli navlaſztitò ter ſztraſſnò duſni ſzvoju detczu na Navuk poſſilyati?*

V. Jeſzu duſni oſzebujnò, koju duſnoſzt, ako po lenoſzti zapuſzte; tak nechine ono kajſzu Kerſchanſzki Roditeli duſni, i zato ſzmertnem grehom greſſè: ar kakti Roditele ſzama natura vuchi, da dete vu telu hráne; tak Vera i Czirkva Kerſchanſzka vuchi, i zapoveda: da dete vu Duſſe, po Kerſchanſzkî odhráne, kaj prez Navuka Kerſchanſzkoga nemore biti, ako, ali ſzami nevuche; ali drugàm nepoſſilyaju.

N. *Kaj od toga Sz. Duh govori?*

V. Govori po Sz. *Paulu* ovo: Kî na ſzvojè, â najbolyè na domache ſzkerb nema, on je Veru zatail, i je gorſi od nevernika. (a)

N. *Kajbi zvun Boſje zapovedi, Roditele moralo genuti nato, da detczu na Navuk Kerſchanſzki, marlivò Poſſilyaju?*

V. Bi ovo: 1. Kajti tak poſſilyajuch, ali doma

(a) *1. Tim. 5.*

Digitized by Google

doma navuchajuch, ſzvoju veliku duſnoſzt izpune, i duſſnomu zpoznanyu zadoſzta vuchine: ar drugach, akoſze ſzamò za ſzvoje poſzle ſzkerbe, â Duſſu detcze, ali druſine zapuſzte; tak nemogu biti ſzegurni za ſzvoje zvelichenye: kajtiſzu gorſi od nevernikov: kakje malò pervò recheno.

2. Kakti lepò je pogledati verta, z-czvetjem nakinchenoga; tak i vnogò lepsè je pogledati, med dobrum druſinum, dobroga, poboſnoga, i Bogabojechega deteta: â ovoſze prez Navuka nedobi.

3. Roditelom je haſzen, i veſzelje: arſze na Navuku navuche: kakſze moraju derſati, da chetertu Bosju Zapoved obderſe: ſzvoje ſztareſse lyubech, poſtujuch, i poſzluſſajuch.

4. Iz Navuka vſza druſina, biva Bogu poboſna, Goſzpodaru verna, i podloſna, â med ſzobum ſzloſna.

5. Bog daje ſzvoj blagoſzlov takve druſine, Goſzpodarom, i vſze hiſe, akoſze ſzkerbe, daſze Bosje Zapovedi obderſavaju. Kakti je blagoſzlovil Abrahamu: kajti je marlivò opominal, da detcza, i druſina Zapovedi Bosje obderſavaju. *Gen. 28.*

N. *Zakajſzu Goſzpodari duſni ſzvoju druſinu na Navuk Kerſchanſzki poſſilyati.*

V. Zato: kajtiſzu Goſzpodari, i Goſzpodaricze, vutom duhovnom poſzlu, na meſzto Otcza, i Matere: ada kaktiſze Otecz,

Digitized by Google

i Mati, moraju ſzkerbeti, za Duſſu ſzvoje detcze; tak Goſzpodari, i Goſzpodaricze, za Duſſu ſzvoje druſine.

N. *Jeſzuli duſni Skolniki, i Præceptori, ſzvoje Vuchenike, Navuka Kerſchanſzkoga vuchiti?*

V. Jeſzu duſni: arſzu tu duſnoſzt náſze vzeli: I Szpraviſche *Lateranenſzko* V. je dokonchalo, ter zapovedalo: da nevuche ſzamò navuka Skolnoga, nego takajſe ſitka Kerſchanſzkoga, koje *Leo P.* X. je potverdil leta 1514.

N. *Jeli Szvetſzki Magiſtratus, ali Zemelyſzki Goſzpon duſen k-Navuku Kerſchanſzkomu pomagati?*

V. Je duſen pomagati, kak najbolyè zna, i more: more pak vnogò pomochi, ako hoche.

N. *Kakbi Magiſtratus, ali zemelyſzki Goſzpon mogel, k-Navuku Kerſchanſzkomu pomágati?*

V. Bi mogel vnogò, ter lahkò prez vſzakoga ſztroska.

1. Najſze ſzkerbi, da dobri Navuchiteli, marlivò navuchaju, i da lyudcztvo, vu navadno, ter prilichno meſzto, marlivò dohádya.

2. Naj preſzkerbi dare, koje Navuchitel' vrednem, more deliti: i to iz obchinſzke, ali ſzvoje moſnicze.

3. Naj zapove obchine, da vſzaki ſzvoje m'ajſe, na Navuk poſſilyaju, daſze na Navuk iduchem zagroze, ako dara nedoneſzu, â doma marlivò naj opitaju, kajſzuſze navuchili? i kajſzu od Navuchitela dobili? akoſzu

Digitized by Google

koſzu dobili, naj pohvále; ako neſzu, naj pokaraju, ali negda kaſtiguju, kaj bude drugoch na pazku vnogò pomágalo.

4. Naj za ono vreme (kadaje Navuk) prepovedu igru, tancze, kerchme, terſtva i vſza druga, koja mogu od Navuka odvernuti, ali vu poſzluſanyu bantuvati. Dapache jeſzu Varaſſi, gde od Magiſtratuſſa, jeſzu odlucheni Varaski ſzlugi, ki vu ono vreme, Navuka, po vuliczah idu, da kláteſſe na Navuk, ali vu temniczu dopelyaju. I to po zapovedi Kralyevſzke, koja ſzkerbliva i ſzveta pazka, dabi i ovde bila; vechbi lyudih na Navuk doſslo, vechbi od Boga, i Vere Bosje, lyudi znali, i vechbi Bosjega blagoſzlova, vu vſzem zpoznali.

N. *Zakajbi Magiſtratus, ali zemelyzki Goſzpon bil duſen, za Navuk Kerſchanſzki, takvu ſzkerb noſziti?*

V. 1. Zato: kajti Magiſtratus Kerſchanſzki, ne poſztavlyen (kakti Poganinſzki) ſzamò: da med obchinum preſzkerbi, ali obchuva mir, ſzloſnoſzt, ali drugu ſzvetſzku ſzrechu; nego takajſe poboſnoſzt, i vſza ona, kojaſzu na zvelichenye potrebna; â grehe da zabrani, kiſzu Bogu, i zvelichenyu ſzuprotivni. K-tomu pak vſzemu najbolyè pomore Navuk Kerſchanſzki, po kojem, ako lyudi budu *Bogu* poboſni; tak budu i med ſzobum ſzloſni, i od *Boga* blagoſzlovni: dapache i Goſzpode ſzvoje, podloſni i verni.

2. Za-

Digitized by Google

2. Zato kajti, ako ſzvetſzka Goſzpoda nepomogu; tak Duhovni Paſztiri, takove lenyake primorati nemogu: kakje negda potrebno, nekoje i kaſtigati: najmre one, ki za rechi nemaraju; negoſze oſzmehavaju: ada ſzvetſzka Goſzpoda naj pomogu.

N. *Imali Katholichanſzki Magiſtratus, ali zemelyſzki Goſzpon, k-tomu kakvu peldu, od krivoverczev?*

V. Ima kruto lepu, dabi nyu tak naſzleduvati hotel: arſze najdu Krivoverſzki Magiſtratuſſi, i zemelyſzka Goſzpoda, ki na malu proſnyu Patra Navuchitela, taki dadu ſztraſſnu zapoved, da vſzaki Goſzpodar, akoprem krivoverecz, imajuchi druſinche naſſe vere, vſze poſzle oſztavivſi, naj poſſilya na Navuk Kerſchanſzki: da Bogu poleg ſzvoje vere zna, i more poſzluſiti: ar takvo druſinche poboſno, bude i Goſzpodaru verno, i podloſno: kak ſzam razum vuchi, i Krivoverczi ſzpoznavaju: zato najduſze takovi, ki nehte vu ſzvoje ſzlusbe, imati druſincheta ſzvoje; nego naſze vere.

A Katholichanſzki goſpodari najduſze, ki druſincheta na Bosju Szlusbu nepuſchaju, gdebi prez kvára mogli puſztiti; nego joſche znaju rechi: meni tvoja poboſnoſzt nikaj nedoneſze: Ja nehchu pri moje hiſe nikakveh ſzvetczev derſati, niti pláchati. Nut! gdeje tákovem Vera.

PER-

Digitized by Google

PERVA STRAN
OD VERE
NAVUK I.
Od Vere Kerſchanſzke.

N. Kajſze najpervích vu Navuku Kerſchanſzkom vuchi?

V. Vera: ar ova je pochetek, i kakti perva vrata naſſega zvelichenya.

N. Kaj je Vera?

V. Vera je dar Bosji, i ſzvetloſzt, z-kojum chlovek razſzvetchen, tverdnò verujo vſza ona, kojaje Bog nazveſztil, i po Sz. Matere Czirkve veruvati zapovedal, ali jeſzu ona vu Sz. piſzmu napiſzana, ali néſzu.

N. Jeli Vera na zvelichenye potrebna?

V. Je: ar Sz. *Pavel* govori: prez Vere nemore chlovek Bogu povolyen biti *(a)* ada nitiſze zvelichiti.

N. *Zakajſze Vera* Dar Bosji *govori?*

V. Zato: kajti Veru nemoremo, ſzami iz naſz imati, poleg onoga: nigdo nemore dojti k-mene, akoga moj Otecz nebude vlekel. *(b)* Nego: zmiloſchum Bosjum zvelicheni jeſzte po Vere, i to ne iz vaſz: arje dar Bosji. *(c)*

Jeli

(a) *Hebr. 11.* (b) *Joan. 6.* (c) *Ephes. 2.*

Digitized by Google

N. *Jeli Vera velik dar Bosji?*

V. Je najvekſi, kakti Duſſe zvelichenye, kojega vſzi Szvetczi jeſzu na veliko derſáli, i chuvali.

N. *Zakajſze Vera imenuje:* Szvetloſzt?

V. Zato: ar kakti Szuncze razſzvetchuje naſſe telovne ochi, da moremo videti ono, kaj vu tmicze neſzmo mogli videti; tak Vera razſzvetchuje naſs rázum, da zpoznamo, i verujemo ono, kaj *Bog* nazvéſcha.

I kakti negda Iſraëlczi, po nochi putuvati neſzu mogli, prez ſztupa ognyenoga, niti vu zemlyu obechanu dojti, tak mi po nochi ovoga ſzveta, nemoremo prez Vere, vu naſſu nebeſzku domovinu dojti.

Pelda je chudovito Sz. *Paula* razſzvetchenye, i na Veru potegnenye. *(a)* I Sz. *Cornekuſa* na Veru pozávanye. *(b) Breviar.*

N. *Kakva mora biti naſſa Vera, da bude Bogu povolyna?*

V. Mora biti *Tverdna:* prez vſzake dvojne, i ſzumnye, tojeto: da tverdneſsè verujemo ono; kaj Bog nazvéſcha, i Vera vuchi; nego ono kaj ochiveſztò vidimo, ali pipamo: ár ochi i ruke, mogu vkaniti, â Vera nemore vu onom, kaj Bog nazvéſcha.

N. *Kakva vech mora biti naſſa Vera?*

V. Mora biti *priproſzta*, tojeto: prez odvis velike zvedlivoſzti, da naſs razum, kakti ſzuſnya povdámo na ſzlusbu Vere. *(c)*

Vnogi-

(a) *Dj.* 6. (b) *Dj.* 10. (c) 2. *Cor.* 10.

Digitized by Google

Vnogiſzu odvis zvedyali, doklamſzu i Veru zgubili. Kakti je *Arius*, *Lutherus*, *i Calvin.* A drugiſzu chudnò opomenyeni: kakti je Sz. *Auguſtin* od Boga po Angelu vu prilike dereta, &c. *Abraham* ne izpitaval: Zakajbi Szina alduval (*a*) Takſzu i potlam vnogi Kralyi, Apoſtole radi poſzluhnuli, ſzvoje bolvane poteptali, i znamenye Sz. Kriſa poſtuvali.

N. *Kakva vech mora biti naſſa Vera, da bude Bogu povolyna ?*

V. Mora biti *Siva*, tojeto: z dobremi chinmi potverdyena: ar Vera prez dobreh chinov je mertva (*b*) i na zvelichenye nehaſznovita. O kak vnogi z-vuſztmi valuju, da Boga veruju, i zpoznavaju; kiga vendar ſzvojemi zlemi chinmi tajé, i preganyaju.

Ako vu Oltarſzkom Sakramentu verujemo pravoga ſivoga Kriſtuſſa, zakajga poboſneſsè, i vechkrat neprimemo ? Zakajſze vu Czirkve priſztojneſsè nederſimo ? Akoga pravichnoga Szudcza verujemo, zakajga bolyè nemitimo; nego nazochi tak ſzlobodnò, i gerdò bantujemò ? &c. Zrok je: Vera mertva, koja naſz nehche pomochi na zvelichenye; nego obtuſiti na ſzkvarjenye.

N. *Zakaj moramo veruvati vſza ona, koja naſza Sz. Mati Czirkva vuchi ?*

V Zato kajti je Bog iſztinſzki, mudri, i vſza znajuchi nazveztil, rekel, i veruvati zapovedal, ki nemore vkaniti, niti vkanyen biti.

N. *Bil*

(*a*) *Gen. 22.* (*b*) *Jacob. 2.*

Digitized by Google

N. *Bili on imal pravu Veru Bosju, kibi veruval ſzamò zato: kajtiga Redovnik, Otecz, ali drugi chlovek je navuchil?*

V. Nebi; nego chlovechju, koja ſzama ne doſzta na zvelichenye.

N. *Jeli na zvelichenye doſzta veruvati: Boga Jedinoga?*

V. Ne doſzta: ar to ſidovi, i Turki veruju, ki vendar zato neſzu na putu zvelichenya.

N. *Jeli doſzta veruvati Kriſtuſſa, ali Sz. Trojſztvo?*

V. Ne niti to doſzta: ar to veruju Lutherani, Kalvini, i vnogi drugi krivoverczi, ki vendar neſzu na putu zvelichenya.

N. *Kaj ada mora vſzaki veruvati, kiſze ſeli zvelichiti?*

V. Vſza ona, koja Sz. Mati Czirkva od Boga navuchena vuchi, i veruvati zapoveda.

I to zato: Kajtije Bog nazveſztil, kije perva, i ſzama iſztina.

N. *Odkuda moremo znati, daje ovo, ali ono Bog nazveſztil?*

V. Moremo znati od Sz. Matere Czirkve, koja nam ono napervò dáje, od Boga navuchena.

N. *Dabi pàk Czirkva kaj krivò vuchila, ali ono napervà dávala, kaj né od Boga navuchena, bili mi duſni veruvati?*

V. Toga Sz. Mati Czirkva nemore vchiniti, niti tak bluditi: arje nyoj Kriſtus obechal Duha Sz. ki nyu vſzigdar tak ravna; da nigdar krivò vuchiti nemore. N. *Mo-*

Digitized by Google

N. *Moramoli vſzaki Kotrig Vere, od Czirkve nam na pervò dan, jednakò veruvati?*

V. Moramo jednakò: ar Bosje ſzvedochanſztvo, vu vſzakom kotrigu Vere, je jednako, i zato jednakoga veruvanya je vredno.

N. *Morajuli vſzi lyudi, vſze Kotrige Vere, jednako znati?*

V. Nemoraju; nego vendar vſzaki mora biti nato gotov: da hoche veruvati, kak berſè zezna, da ov, ali on Kotrig Czirkva vuchi, i napervò daje.

V. *Kajbi morali odgovoriti, dabi naſz gdo pital ono, kaj neznamo, jeli tak Sz. Mati Czirkva vuchi?*

N. Moglibi odgovoriti ono, kaj je negda Vuglenar odgovoril: da veruje vſze ono, kaj Sz. Mati Czirkva Rimſzka veruje, i vuchi: â kaj veruje ona? ono, kaj ja.

I to je vu nekojeh Kotrigeh (menyè znati potrebneh) doſzta odgovoriti; ne vendar vu vſzeh, ter najmre vu oneh, kiſzu na zvelichenye zevſzemà potrebni, ne ſzamò veruvati; nego i na pamet znati. Od kojeh je *Nav. 8.*

NAVUK II.

Od Prave Bosje Vere.

N. *Kojaje prava Bosja Vera, ter na zvelichenye potrebna, i zadovolyna?*

V. Je ſzama Vera Kerſchanſzka, Katholichanſzka, Apoſtolſzka, Rimſzka. Kajſze ochiveſztò more ovak pokazati:

Digitized by Google

1. Onaje Vera prava, na zvelichenye potrebna i zadovolyna, kojuje Kriſtus vuchil, Apoſtoli nazvezchali, Szveti Otczi preporuchali, Szveti Mucheniki valuvali, z-kervjum i z-vnogemi chudmi potverdili, Kralyi i Czeſzari lepe Czirkve, Kloſtre i Spitale zidajuch jeſzu ſzvedochili, i koju Sz. Mati Czirkva ſztalnò je derſala, i navuchala. Takva pak je ſzama Vera Katholichanſzka: Kajnam ſzvedoche vnoge Hiſtorie, Czirkve, i Kloſtri. A nemoguſze ova rechi od Vere Turſzke, Sidovſzke, Lutheranſzke, Kalviniſzke, niti od nijedne druge nevere. Ada.

2. Ona ſzama je prava Bosja Vera, kojaje priſztojna zdravomu razumu, ter ima navuk ſzvet, i ſzvetomu Piſzmu prikladen: vſzako dobro, praviczu, i chiſztochu vuchech; â vſzako zlo, kriviczu i nechiſztochu karajuch: ovoſze pak nemore rechi od Sidovſzke: ar vu Sz. Piſzmu najdeſze (*a*) da Kriſtus onda dojde, kada Sidovi izgube ſzvojega Kralya. Toſzeje pak jur pripetilo, daſzu i Kralya zgubili, i Kriſtus je doſſel, kak nam ſzvedoche oni, kiſzu chuda chinechega ochiveſztò videli, zatoſzuga radi poſzluſſali, pravoga Szina Bosjega zpoznavali, i naſzleduvali.

Nemoreſze takajſe to nechi od Turſzke: ar ona vnoga vuchi, kojaſzu ſzuprot razumu, kakti je ono: da v-Nebu imali budu vnogò lepoh Sen, za naſzladnoſzt. Nut neba Turſzkoga!

(*a*) *Iſai. 9.*

Digitized by Google

ſzkoga! I da za Mahometa ſzam Bog moli: odkud nebi bil Bog.

Nemoreſze od Lutheranſzke, niti Kalvinſzke: ar Sz. *Pavel* vuchi (*a*) Daje Vera ſzamò jedna, kakti je jeden Kerſzt, i jeden Bog. Ada ali naſſa, ali nyihova ne prava Bosja Vera: pokehdob, jeſzu med ſzobum ſzuprotivne. Szuprot naſſe nemogu nikaj napervò doneſzti, kaj nebi bilo prikladno zdravomu razumu, Sz. Piſzmu, Navuku Kriſtuſſevomu, Apoſtolſzkomu, i ſztare Szvete Matere Czirkve, koja je imala pravu Bosju Veru: â Vera tak Szvete Navuchitele.

Mi pako ſzuprot nyim moremo ſzegurnò rechi: Da pochetniki nyihove Vere, jeſzu bili zverzikape, nechiſztoga i zloga ſitka, ſzuſnyi tela ſzvojega, kiſzuſze z-neverili Bogu, Sz. Otczu Pape, i ſzvojemu Redu, vu kojemſzu ſztalnoſzt, pokornoſzt, chiſztochu, i ſziromaſtvo priſzégli: Kiſzu oſztavili ſzpoved, Meſſu, Poſzt, i druga dobra dela, i to vſze zarad nechiſztoga ſzvojega tela, kojemu po volye hodech, jeſzuſze na vſzako zlo puſztili. Ada kakbi takovi Duha Sz. imali? Z-kojembi Sz. Piſzmo razmeli, tolnachili, ali popravili? Kiſze niti za ſzvoje, niti za drugeh zvelichenye neſzu nigdar ſzkerbili.

3. Naſſa Vera ima nepreſztanczè Rimſzkoga Papu, gdeje Sz. Peter na Kris razpet, za nyim vnogi drugi Pape jeſzu ſztraſſnò mu-

(*a*) *Eph.* 4.

Digitized by Google

cheni, i nemilò zkonchani, ter vendar i vezda vu onom iſztom meſztu, Sz. Otecz Papa Benedictus XIV. je ne ſzamo Oblaſztnik Duhovni; nego Rima i vnogeh drugeh plemeniteh Varaſſev, je zemelyſzki Goſzpodin, kaj Sz. Otczi pape neſzu dobili z-orusjem, ali z-Navukom od lyudih prijetem; nego z-dobrovolynum terplivnoſztjum, kervnem prelevanyem, i z-Navukom od Duha Sz. nadehnyenem. Ada kiſzegoder od Rima, i od Nameſztnika Bosjega, onde ſztojechega odméche; onſze odmeche od prave Bosje Vere, i od ſzamoga Goſzpodina Boga.

4. Ona je prava Bosja Vera, koja ima ochiveſzta, i ſztanovita znamenya prave Bosje Vere: ova pak, ima ſzama Vera Katholichanſzka, ada je ova ſzama prava Bosja Vera.

N. *Kojaſzu ona Znamenya, z-kojemiſze more pokazati, i ochiveſztò videti, daje naſſa Vera, prava Bosja Vera, i Czirkva?*

V. Jeſzu ova deſzetera. 1. Arje ſzveta vu vſzem ſzvojem Navuku, kajti vuchi vſzaku praviczu, chiſztochu, i dobrotu; â prepoveda, i kara vſzaku kriviczu, nechiſztochu i zlobu.

2. Arje jedna, jednaka, i ſztalna vſzigde i vſzigdar, akoprem hoteliſzu nyu vnogi nepriateli izkonchati, kadaſzu nye Naſzlednike preganyali, i nemilò ráſali.

3. Arje razglaſſena po lyudeh, pervò pro-

Digitized by Google

proſzteh, ſziromaskeh, neoborusneh, tojeto: po Sz. Apoſtoleh, prez vſzake ſzile, i ſzvetſzke pomochi.

4. Arſzu ovu Veru najvucheneſſi Lyudi marlivò pretréſzali, i nikaj neſzu naſsli, kajbi bilo ſzuprot Bogu, lyudem, ali zdravomu razumu. Zatoſzu nyu radi prijeli, i tverdnò derſali, kiſzuſze ſeleli zvelichiti.

5. Ar vu ove Vere vſzaſzuſze izpunila, kojaſzu negda po Prorokeh od Kriſtuſſa prorokuvana, tojeto: od nyegovoga ſitka, i ſidovſzkoga ſztaliſſa.

6. Ar ovu Veru jeſzu vnogi gingavi mladenczi, i ſztraſslive divojchicze branile, rajſi vſzaku muku podneſzti; nego Veru oſztaviti. Kaj ne moglo biti, prez oſzebujne miloſche Bosje, kojaje nye jachila.

7. Ar takve ſzkerbi za kinch Czirkveni, ſznagu, lepotu, i za ſzlusbu Bosju, vu proceſſiah, i vu drugeh poboſnoſztih, nema nijedna kriva Vera; kakvu ima naſſa.

8. Arſze pri naſz najde tulikò, i plemenitoga Roda Bosjeh Szlug, i Szlusbenicz, ki zaradi Boga i neba, Angelſzku Chiſztochu, do ſzmerti obderſavaju, kajſze takajſe nigde nenajde, zvun naſſe Vere.

9. Ar naſzledniki naſſe Vere, imaju veliku oblaſzt zverhu nechiſzteh duhov, koje po ſzvojeh molitvah mogu iztirati.

10. Arſze pri naſz vnoga chuda pripécha-

Digitized by Google

ju, po molitvah pobosneh Lyudih, kak sztanovite Historie szvedoche. Koja znamenya nema nijedna Vera: ada szegurnò rechi moremo, daje ova szama prava Bosja Vera, vu kojojsze szamoj zvelichenye dobiti more, â drugoszu nevere, szlepote, i bludnoszti, vu kojehsze zvelichenye dobiti nemore; negosze zabludi vu vekivechnu tmiczu.

Zato ako nassa Katholichanszka Vera, tak ochiveszta Znamenya imajucha, je kriva Vera; tak moremo ono rechi, kaj veli *Richardus à S. Victore*: Gosz ne akoje krivo, kaj verujemo; Tiszi nasz v-kanil: arszi nam Veruz-takovemi Chudmi potverdil, koja nigdo, zvun Tebe ne mogel vchiniti: ar chudachinenye je pravo znamenye pravoga Bosjega Navuka, i prave Bosje Vere. *Bellarm.*

To chuvsi kriveverczi, hvalesze, dasze i pri nyih Chuda pripechaju. Ali kojaszu ona? morebiti ova:

Neki Biskup Arianszki, dobroje platil 40. Czekinov davsi jednomu, dasze vchini szlepoga, kojega hotevsi vchiniti videchega, vchinilje szlepoga. *Baron. 583.*

Ivan Kalvin naproszilje jednoga, (imenom *Brulæus*) dasze vchini mertvoga, ovoga hotevsi zbuditi, nasselje mertvoga, kojega ne zbudil, tak *Hieron. Bolsec.* vu sitku Kalvina.

Martin Luther, vu Sakristie Witembergenszke, hotevsi iz chloveka Vraga iztirati, komaj

Digitized by Google

maj ſzam je chez oblok van vuſſel, â ſztraſſnu vonybu za ſzobum oſztavil. *Heimb.*

Ada Verne Duſſe zahvalemo G. Bogu, danaſz je zval vu ovu Sz. Veru, vu kojojſze lehkò moremo zvelichiti, ako ſzamò hochemo poleg nye Navuka Bogu vernò ſzluſiti.

NAVUK III.

Daſze vſzaki vu ſzvoje Vere, akoprem Kerſchenik, nemore zvelichiti.

N. *Moreliſze Nevernik vu ſzvoje nevere, i Krivoverecz vu ſzvoje krive vere obſztojech, i vmirajuch, zvelichiti?*

V. Nemore: kajſze iz Evangeliuma more pokazati 1. (*a*) Ki nebude veruval (kakje Kriſtus odredil) hoche biti ſzkvárjen. Takpako niti Neverniki, niti Krivoverniki neveruju, adaſze hote zkváriti.

2. Sz. *Pavel* od Poganinov govori. (*b*) Da Kralyevſztva nebeſzkoga nedobe.

3. Jeden Goſzpon, jedna vera, jeden kerſzt. (*c*) Odkud ovak rečzemo: vu Czirkve Kriſtuſſeve, kakti je jeden Bog; takje jedna vera: vſzeh pako lyudih, akoprem okerſcheneh, ne jedna vera: Ar Lutherani nigdar ne reku, da imaju jednu veru onu, koju Kalvini, ada nyihove vere neſzu vu Czirkve Bosje. Nemoreſze pak zvun Kriſtuſſeve Czirkve dobiti zvelichenye, adaſze nemogu vſzi vu ſzvoje vere zvelichiti.

(a) *Marci. 16.* (b) *1. Cor. 6.* (c) *Eph. 4.*

Najtisze Lutherani i Kalvini jáche z-onem, kaj Sz. *Janus* veli: ki neveruje vu Szina Bosjega, jurje obszudyen (*a*) ada vele: ki veruje vu Kristussa, bude zvelichen. Ali to ne doszta: ar i Turki, Euthikiani, Ariani, i vnogi drugi Krivoverczi, veruju vu Kristussa; ter vendar jeszu pravi krivoverczi (kaj i Lutherani valuju) ada na zvelichenye ne doszta veruvati vu Kristussa. Na dalye.

Ki veli, da vszaki vu Kristussa verujuchi, moresze vu szvoje vere zvelichiti, takov mora valuvati, daszuszę i krivoverczi oni (kojeje vu perva vremena Sz. Mati Czirkva proklela) vu szvoje krive vere mogli zvelichiti: arszu oni veruvali Kristussa odkupitela, i druga od nyegove persone: odkud ovak.

Adaszuszę mogli zvelichiti *Pelagiani* od perve Czirkve prokleti: ki akopremszu tajili iztochni gréh, i potrebochu nuternye milosche; Kristussa vendar, ter pravoga Boga jeszu veruvali.

Zatem *Nestoriani*, kiszu Kristussa, kakti Boga chloveka, i Zvelichitela postuvali; ali vu nyem dve persone jeszu veruvali.

Maczedoniani, kiszu vu Kristussa, po vsze veruvali, ali vekszega od Duha Sz. jeszu stimali.

Novaciani, kiszu gresnikom pokoru, kakti nehaszno vitu krátili. Ova pak valuvati, je pervu Czirkvu Kristussevu potvoriti, daje ona

(a) *Joan. 3.*

Digitized by Google

ona krivò vchinila, takve proklinyajúch, kiſzuſze vu ſzvoje vere mogli zvelichiti: ar akoſzuſze mogli zvelichiti, zakajſzuſze Sz. Otczi vu ſzpraviſche tulikò trudili, da one Krivovercze odvergu, i prokunu.

Dabiſze vezda takov krivoverecz naſſel, kibi veruval: da ne pekla, ali: da vrági budu blaſeni &c. gdobi rekel: daſze takov vu ſzvoje vere more zvelichiti? akoprembi Kriſtuſſa, i drugi nyegov navuk veruval. Najda krivoverczi odgovore, na ova gore rechena.

N. *Jeli na zvelichenye doſzta veruvati, dvanajſzt kotrigov veruvanya Apoſtolſzkoga?*

V. Ne doſzta: 1. Ako takov ne gotov i druge kotrige, od Boga nazvezchene veruvati, kadamuſze pravò napervò dadu: Ar kiſze ſelí zvelichiti, on mora vſzu czélu veru imati, i vſze kotrige derſati: ima pak Sz. Evangelium, i veruvanye Apoſtolſzko, vech kotrigov, kiſzu potrebni veruvati, zvún vere vu Kriſtuſſa, adaje i one potrebno veruvati.

2. Zatoje potrebno veruvati vu Kriſtuſſa, i ona, kojaſzu vu veruványu Apoſtolſzkom, kajtiſzu od Boga nazvezchena, jeſzu pak i vnoga druga od Boga nazvezchena, adaje i ona potrebno veruvati.

3. Od ovud moreſze izpelyati: da on, ki veli, daje doſzta vu Kriſtuſſa veruvati: on iſzti neveruje vu Kriſtuſſa: ar dabi vu Kriſtuſſa veruval, zarad nazvezchénya Bosjega,

Digitized by Google

takbi veruval i druge kotrige, kiſzu tak nazvezcheni, i kakti réch Bosja po Sz. Matere Czirkve napervo dani.

3. Vendar i Krivoverczi velé, daje navuk od Sz. Oltarſzkoga Sakramenta: od Kerſzta: od réchih Sz. piſzma &c. potrebno znati i veruvati; akoprem od oveh nikaj negovori Veruványe Apoſtolſzko. Adaje potrebno vech veruvati; nego 12. kotrigov Veruványa.

Zadnyích: Akoſze vſzaki vu ſzvoje vere more zvelichiti, zakajſze Krivoverczi med ſzobum tak nazlobuju, ter jedni druge, zarad vere proklinyaju, pregányaju, i vpekel odpravlyaju.

N. *Kajſzmo rekuchi od oneh lyudih, kiſzu med Poganinih? ali od Lutheranov i Kalvinov takoveh, kibi radi pravò veruvali na zvelichenye, dabi imali Navuchitela?*

V. Akoſzu takovi, ki nemogu bolyè znati (ſtimajuchi da pravò veruju) terſze od grehov chuvaju: ali ako vgreſſe, akoſze pravò ſzkruſſe, ſelechi pravò veruvati; i Bogu povolynò ſiveti; takovi jeſzu na putu zvelichenya: ar imaju pravu Veru vu hotenyu, i ako chiné, kaj mogu; takovem Bog nehche ſzvoju miloſchu zkrátiti.

Ali na naſſeh ſztránah, teskoſze najdu takovi, kibi nemogli bolyè znati: ar dabi ſeléchi znati, od drugeh izpitávali, i chujena pretréſzali; lehkobi naſsli, naſse Vere

Digitized by Google

ochi-

ochiveſzta znamenya, daje ova ſzama prava, i Bosja Vera na zvelichenye potrebna.

Kajti pak nigdar ne izpitávaju, niti chujena nepretréſzaju; negoſze oſzmehávaju, za nemar mechu, vu grehu ſivu, zpoznanu iſztinu odurjávaju, dapache i odurnò preganyaju, Zatoſzu ſzebi ſzami krivi, daſzu na zlom putu vekivechnoga ſzkvárjenya.

N. *Kajſze iz oveh moremo vuchiti.*

V. 1. Ono kaj vera vuchí, dobrò znati, i tverdnò veruvati.

2. Veru naſſu preſtimavati, i vſzaki den zanyu Bogu zahvaliti danamje dál ovu veru chuti, i zpoznati, koju dábi bil dal vnogem poganinom, morebitbi bili ſzvereſsè ſiveli, i Bogu verneſsè ſzluſili; nego mi.

3. Poleg vere ſiveti, i ono kaj vuchí, vu ſivlenyu izkazati; daſze vidi vu ſivlenyu, kaj verujemo: ar Kriſtus veli: ki pako chinil, i vuchil bude, onſze bude velik zvál vu kralyevſztvu nebeſzkom. (*a*) I ki budu gládne hranili, Saloſztne razveſzelili, greſnike karali, ali druga dobra dela chinili, ali zla dobrovolynò podnáſſali, oni na ſzudu, chuli budu; *Hodte blaſeni.* Drugi pako kiſze ſzamò z-verum budu dichili, prez dobreh chínov mertvum, budu chuli: *odſztupete.* Kojem Kriſtus reche: arſzem bil gladen, i néſzteme nahranili. (*b*)

4. Veru braniti, ne ſzamò ſzuprot krivoverni-

(a) *Math, 5.* (b) *Math. 25.*

vernikom; nego i ſzuprot bedaſztò tepúchem, ali zlò ſivuchem Kerſchenikom.

5. Moremoſze vuchiti, i ochiveſztò videti, da krivoverczi ſzuprot nam bedaſztò govore: da mi nye kakti *Proklete* ſzudimo; ar mi toga ſzuprot nyim, iz naſz negovorimo; nego iz Evangeliuma nyim lyublenò povédamo: *Ki nebude veruval, ſzkvárisze* (a) Kaj pako Kriſtus govori, to mi nyim ſzlobodnò, povédamo: i to ne za drugo; nego ſzamò zato: dabiſze vpamet vzeli, dabiſze obernuli, i dabiſze negda, vſzi ſzkupa znami zvelichili.

NAVUK IV.

Da ſzáma Vera ne doſzta na zvelichenye.

N. *Jeli doſzta na zvelichenye, ſzamò veruvati vſza ona, koja Bog, i Sz. Mati Czirkva vuchi:*

V. Lutherani ſtimaju, daje doſzta veruvati. Ali toje ochiveſztò ſzuprot Apoſtolſzkomu navuku: ar Sz. *Pavel* vuchi: Da vera, koja pred Bogom valya na zvelichenye je ona, koja z-lyubavjum poſzluje, tojeto: dobro chiní. (b) I akoprem Sz. *Pavel* veli: *Pravichen iz vere ſive* (c) iz togaſze vendar nemore rechi: da iz *ſzame* vere ſive. Kakti kada velim: iz polya, ali iz vinograda ſivem; tak nerazumévam: da iz ſzamoga polya ſivem; nego iz nyegovoga ſzáda, i iz mojega truda i dela: ar k-najbolſemu polyu, potrebno je

(a) *Marc. 16.* (b) *Gal. 5.* (c) *Rom. 1.*

Digitized by Google

je delo i trud: ada i k-vere potrebnaſzu dobra dela.

2. Na zvelichenye, potrebnoje obderſavanye zapovedih Bosjeh: ar Kriſtus govorit Ako hoches vu ſitek vlezti, obderſávaj zapovedi. A ne veli ſzamò *Veruj.* (a) I drugde veli: nepojde vſzaki vu Kralyevſztvo nebeſzko, ki veli meni: G. Goſzpone; nego ki vchiní volyu Otcza mojega (b) I drugde: vſzako drévo, koje nechiní ſzáda dobroga, podſzécheſze (c) Mladenecz Kriſtuſſa nepita: kaj verujuch; nego kaj chinech, ſitek vekivechni zadobim? Nitimu Kriſtus neveli: *veruj*; nego lyubi Boga, i obderſávaj zapovedi, to chini, i ſivel budes (d) Sz. *Jacob* pita: kaj haſzni bratja moja! ako gdo reche, da ima veru; â chinov néma, budeliga mogla vera zvelichiti? ar vera prez chinov je mertva. (e)

N. *Kajſze za naſſe derſánye ovde moremo vuchiti?*

V. Ovo 1. Da akoprem Vera je pochetek zvelichenya; ona vendar chloveka jur razumnoga ſzama, prez drobneh Chinov nehche zvelichiti. I to naſz Sz. Mati Czirkva vuchi, vu kojeſzu zapovedani Poſzti, zderſavanya, Szvétki, almuſtva, &c. Gde Mucheniki neſzu zadovolyni z-verum; nego dobro chinech, i zlo terpech, vſzaki chaſz gotoviſzu kerv prelejati, za ſzvedochanſztvo nuternye vere.

Gde

(a) *Math. 19.* (b) *Math. 7.* (c) *Math. 3.*
(d) *Marc. 10.* (e) *Jacob. 2.*

Digitized by Google

Gde Divojke Chiſztochu Bogu prikaſûju, Szpovedniki ſzvoja tela nemilò trápe, puſcheniki, i Redovniki zkoznuju, mole, poſzte, ali nevmetelne navúchaju: Kralyi i druga Goſzpoda, Czirkve, i Kloſtre zídyu, ſzirote nadélyaju &c. Nakajſzu ada vſza ova, i vnoga druga dobra dela? ſztanovitò ne na drugo; nego: da ovak pokáſû ſzvoju ſivu veru: ar ki vu Kriſtuſſa veruje, on mora Kriſtuſev ſitek naſzleduvati: toſzeje krivoverczem tesko videlo. zato vuché, daje ſzama vera doſzta na zvelichenye.

N. *Nakaj je Vera, ako néma dobreh Chinov?*

V. Je na vekſe ſzkvarjenye. Poglejmo v-pekel, i miſzlemo, gdoje one ſzuſnye tam ſzpravil? Ter najdemo, da greh ſzmertni, i zapuſchanye dobreh Chinov: arſze Kriſtus na takove tuſi: *Neſzte me nahranili.* (a) Poglejmo v-Nebo, gdoje prez dobreh chinov tam doſſel? ada niti mi nedojdemo. Ki veli; da ima Veru Szvetczev, ter ako nenaſzleduje Szvetczev, takov odurnò laſe. Dabi lyudi poleg Vere ſiveli, vſzibiſze zvelichili, kajti pak vnogi drugach ſivu; nego veruju, tojeto: ſzuprot, ali zvun Vere; zatoſze vnogi ſzkvare: ar *Salvianus* veli: Zevſzema nikaj nehaſzni, imati Szveto Ime, ali Szvetu Veru; â prez ſzvetoga derſanya. Kakti nehaſzni vu Rimu biti, nego vu Rimu ſzvetò ſiveti.

2. Vuchemoſze naſzleduvati ſzpametne Kramare

(a) *Math. 25.*

Digitized by Google

Kramare, i dobre Goſzpodare, kiſze vſzigde ſzkerbe nápreduvati, i dobichek imati. Dapache mi vekſi zrok imamo, ſzkerbetiſze za vekivechno blago, tojeto: dobra dela, koja z-nami poneſzemo; nego Kramari za blago vremenito, koje moraju oſztaviti. Tak ſzpametni Kramari biliſzu Szvetczi, kojeh Szvetke obſzluſavamo, Czirkve pohadyamo, Oltare kinchimo, kipe poſtujemo, i mochi, iliti: Koſzti poboſnò kuſſujemo. Ada za nyimi po dobreh deleh ſetujmo: ar naſz dela hote naſzleduvati. Zatoſze dobreh primemo, â zlehſze zadobè oſztavemo.

NAVUK V.

Od Sz. Piſzma, i Réchih od Szstareſſeh predáneh.

Krivoverczi kruto merzé na takve Rechi tojeto: *Traditiones:* ar govore, da nikaj neveruju; nego ono, kajſze ochiveſztò vu Sz. Piſzmu nahádya. Koje Piſzmo tolnache kak ſzami hote, ov ovak, â on onak, ter odurnò laſu, kada nekoje rechi privergu, nekoje odvergu, ali premené vnogò drugach; negoſze vu Sz. Piſzmu nahadyaju. I to zato: da mogu ſzvoj krivi navuk, kakti iz Sz. Piſzma potverditi, ter ſziromasko lyudſztvo v-kaniti, i tak na vekivechno ſzkvarjenye dopelyati.

N. *Jeſauli vſza napiſzana, koja moramo veruvati, i obderſavati?* V. Neſzu

Digitized by Google

V. Neſzu; negoſze nekoja moramo vuchiti iz Piſzma; â nekoja iz Rechih od Sztareſſeh predáneh.

N. *Kaj po Szvetom Piſzmu ruzumevamo?*

V. Razumevamo vſzu Knigu onoga Piſzma, kojega ſztrane vu Tridentinſzkom Szpraviſchu, od Sz. Otczev jeſzu dobrò pregledane, prebrojene, za pravu Bosju Rech zpoznane, ter kakti iſztinſzke vſzem nam nazvezchene, preporuchene, ter veruvati, i poſtuvati zapovedane.

N. *Jeli Sz. Piſzmo, ſzvojém jezikom napiſzano, vſzakomu ſzlobodnò chteti?*

V. Ne vſzakomu; nego mora dopuſchenye imati od G. Biskupa.

N. *Zakaj ne vſzakomu ſzlobodno?*

V. Zato: kajtiſzu vu Sz. Piſzmu vnoga ſzkrovna, i pravò razumeti priteska, kojabi nevucheni, krivò razumeli, i tak od Bosje iſztine dalekò zabludili.

N. *Kajſze zove:* Sztari Teſtamentum?

V. *Sztari Teſtamentum* Zoveſze ono Piſzmo, koje (pochevſi od pochetka ſzveta) je izpiſzal Moyſes, i za nyim drugi Proroki, tia do Kriſtuſſa.

N. *Gdoje Moyſeſu povedal dugovanya, ſzkoro poltreto jezero let, prede nyega pripechena?*

V. Duh Sz. je nyega tak preſzvetil; daje prez vſzakoga drugoga Piſzma i Navuchitela, mogel vſza tak popiſzati; kakti dabi vſza, i ſzle-

Digitized by Google

i ſzlednya bila nyemu nazochi vuchinyena.

N. *Kajſze pak zove*: Novi Teſtamentum?

V. *Novi Teſtamentum* zoveſze vſze ono, kajſzunam Evangeliſte i neki drugi Sz. Apoſtoli od Kriſtuſſevoga Narodyenya, Navuka, ſitka, i od ſzvojega derſanya popiſzano, kakti dragi Otczi Detcze, za Navuk oſztavili.

N. *Kaj razumévamo po*: Recheh predáneh, tojeto: *Traditiones?*

V. Razumévamo nekoje naredbe, i Navuke, ki neſzu vu Sz. Piſzmu zapiſzani; negoſzu od Kriſtuſſa po Apoſtoleh, i po perveh Szvete Matere Czirkve Navuchiteleh, nam predáni i za Navuk oſztavleni.

N. *Kojiſzu takvi Navuki predáni ilíti*: Traditiones?

V. Jeſzu ovi: Daſze mala Detcza Kerſzte: Daſze ovak kerſzte *Ja te kerſztim, vu Ime Otcza, i Szina, i Duha Szvetoga:* Da Veruvanye dvanaiſzt Kotrigov je od Apoſtolov oſztavleno: Daje ſztanovit broj ſzedem Sakramentov: Da Evangelium je pravo Sz. Piſzmo, i Rechi Kriſtuſſeve: Daſze na meſzto Szobote, obſzluſava Nedelya: ova Rech: *Trojſztvo*: Arova, i vnoga druga, nemajduſze vu Sz. Piſzmu, koja vendar veruvati, i obderſavati moramo.

N. *Kak moramo takova nenapiſzana veruvati, i obderſavati?*

V. Vſza ova okolu Vere, ali naſſega derſa-

Digitized by Google

nya odredyena, tak moramo veruvati i obderſavati; kakti dabi bila vu Sz. Piſzmu zapiſzana: ar Sz. *Pavel* veli: Ada Bratja ſztojte, i dérſete Rechi, kojeſzteſze po govorenyu ali po Liſztu navuchili. (*a*)

N. *Zakaj moramo takva nenapiſzana, veruvati?*

V. Zato 1. Kajti dabi takvem Navukom predanem neveruvali; tak od pochétka Szveta, ſzkoro poltreto jezero let, tia do Moyſeſa, nebi bilo nikakve Vere, niti volye Bosje obderſavanya: ar onda na ſzvetu Sz. Piſzma ne bilo; negoſzu bile nekoje Rechi od Boga po Prorokeh predane.

2. Zato kajti Kriſtus veli: Pojduchi - - - vuchete vſza kojaſzem vam zapovedal (*b*) â neveli: kojaſzem vam dal napiſzana. Sz. *Pavel* obeche: Druga, kada dojdem, narédim (*c*) Adaje nekoja narédil, koja ne hotel napiſzati.

3. Zato: Kajti takvi Navuki predani, iliti *Traditiones*, jeſzu tak od Boga nazvezcheni; kakti Sz. Piſzmo: kak vſza Sz. Mati Czirkva veruje, i tverdnò derſi: ar ako neſzu od Boga nazvezcheni; tak Sz. Mati Czirkva, vech od jezero let je bludila, dapache i vezda Krivoverczi z-nami blude, verujuch i obderſavajuch: Daſze mala Detcza moraju kerſztiti: Nedelya ſzvetiti &c. ar ova, i vnoga druga, neſzu vu Sz. Piſzmu zapiſzana.

NB. Od Navukov Predáneh potrebnoje ova znati, i drugem povedati.

I. Da-

(*a*) *2. Theſſ. 2.* (*b*) *Matth: 28.* (*c*) *1. Cor. 11.*

Digitized by Google

1. Daſzu neki Navuki od Kriſtuſſa, â neki od Apoſtolov nam predáni: ar Kriſtus nikaj ne piſzal, â Apoſtoli malò koji, najtiſzu vſzi vnoge Navuke davali, i lyude na Veru obrachali.

2. Daſzmo takve Navuke predáne, tak duſni veruvati; kakti pravo Sz. Piſzmo: tak vuchi Szpraviſche Tridentinſzko *Seſſ. 4.*

3. Da Bog vſzigdar je ravnal ſzvoju Czirkvu, po takveh Navukeh predáneh: ar od pochetka Szveta, do Moyſeſſa, nikaj ne bilo napiſzano; potlam pako, tia do Kriſtuſſa, hotel je Bog, da lyudi, zvun onoga, kaj je napiſzano, ſztareſſeh pitaju.

4. Da Kriſtus ne nigdar Apoſtolom zapovedal, dabi kaj napiſzano davali; nego dabi vuchili, i prodekuvali: arje dobrò znal: daſze najdu Neverniki, ki neſzu vredni dabi vſze napiſzano dobili: arbiſze poſpotavali. Zatoſze vu Evangeliumu od Apoſtolov malò piſſe, najmre od Sz. Andraſſa, Barthola, Philipa, Simuna, i Mathiaſa, akopremſzu vnogò navuchali. I kiſzu kaj piſzali; toſzu najvech chinili zarad krivoverczev, z-kojemi neſzu mogli vſzigdar govoriti, â biloje potrebno i nyim pred ochi poſztaviti, kak krivò i bedaſztò vuché, ter ſzebe, i druge gubé.

Da pak poznamo, kiſzu Navuki nam od Apoſtolov predani, Sz. *Aug.* vuchi: kaj vſza Czirkva derſi, ter ne vu Szpraviſchah dokon-

Digitized by Google

chano, â vszigdar je obdersavano; to verujmo, da nam je od Apostolov predáno. I zato Sz. Mati Czirkva takve Navuke, zvun Piszma, je vszigdar dersala: Kajti drugach mi nebi znali, jeli ono Rech Bosja, kaj Sz. Piszmo velimo? ar akoprem Piszmo veli, daje Rech Bosja; to nam vendar ne sztanovito. Kakti akoprem Turszki Alkoran veli, daje iz neba poszlan, toga vendar neverujemo.

Daszе vendar ova, ali ona pravda vu Vere mirnò odszudi, nato neszu doszta ovi Navuki predani iliti *Traditiones*, niti Sz. Piszmo; nogoje potreben siv Szudecz, od kojega malò potlam hochemo govoriti. *Vu Nav. 7.*

NAVUK VI.

Odgovarjasze Krivoverczem, kiszu szuprotivni Navukom Predánem, iliti: Traditionibus.

N. *Kaj moremo Krivoverczem odgovoriti, kadanam iz Sz. Piszma Rechi ove nupervò donassaju?* I. Nepridajte Rechi; nego kajvam govorim. (a)

V. Ovo ne szamò szuprot nam; negoje szuprot Apostolom, od kojeh Navuke predane jeszmo prijeli: je szuprot Sz. *Augustinu*, i drugem Otczem, kiszu tak veruvali i dersali. Dapache je i szuprot isztem Krivoverczem: ar i oni vnoge Navuke predáne prijemlyu od Sz. Piszma, i vnoge druge.

Najti

(a) *Deut. 4.*

Digitized by Google

Najti Krivoverczi nerazmeju, kaj ſzupr ot nam donaſſaju: ar onde Bog Sidovom zapoveda, da odredyene Czeremonie zevſzemà obderſavaju. Akoli pak Kerſcheniki jeſzu duſni vſza ona obderſavati, zakajſze Lutherani i Kalvini neobrezavaju? I ako nam vele: *Nepridajte* - - Zakaj ſzebi nevele: *neodverzete.*

2. Donaſſaju ono: *Kaj Tebi zapovedam, ovo ſzamò chini. (a)*

N. Ondeſze razumeva: ovo ſzamò alduj, inikaj nepridavaj od aldovov Poganinſzkeh. I zakaj Krivoverczi vu ſzvojeh Szpraviſchah vnoga odredyuju, koja drugem lyudem obderſavati zapovedaju?

3. Donaſſaju: *Nehaſznovitu jeſzte vchinili Rech Bosju, zarad vaſſega Navuka predanoga. (b)*

N. Onde Kriſtus govori od Sidovſzkoga, i Poganinſzkoga Navuka predanoga. Kije bil Navuku Kriſtuſſevomu ſzuprotiven. Ali takvi neſzu Navuki predani, koje mi bránimo, i obderſavamo. Tak i druga, koja ſzuprot nam napervò donaſſaju, krivò razumevaju.

N. *Kaj moremo povernuti ſzuprot Krivoverczem, kada govore: da nikaj neveruju; nego ono, kajſze ochiveſzto vu Sz. Piſzmu nahádya:*

N. Moremo takove opitati: gdeſze vu Sz. Piſzmu to nahádya: da Navukom predánem ne potrebno veruvati? Gdeſze vidi, da nekaj veruju, kaj ne vu Sz. Piſzmu. Dapache, kaj je ſzuprot Sz. Piſzmu. I toſze ovak more pokazati:

(a) *Deut. 12.* (b) *Matth. 15.*

Digitized by Google

Krivoverczi veruju, da Bosje Zapovedi ne moguche obderſávati: Da dobra Dela neſzu haſznovita: Da Bog nehche, dabiſze vſzi lyudi zvelichili; nego daje nekoje odveka na ſzkarjenye obſzudil. A gdeſzu ova vu Sz. Piſzmu napiſzana? Dapache ovem ſzuprotivna, najduſze ova: *Ako hoches vu ſztek vlezti, obderſavaj Zapovedi.* (a) *Zapovedi nyegove teske neſzu* (b) *Iz chinov zvelichiſze chovek* (c) *Bog hoche, da vſzi lyudi budu zvelicheni.* (d)

Ali kajti krivoverczi lyube ſzvoju ſzlobodu; zato neveruju, kajſzu dobroga Navuka predanoga prijeli. Tak za Poſzt nemaraju: nekoje Szvetke neobſzluſávaju, v-Petek i v-Szobotu nezderſávajuſze od Meſza; nego ſivu, kak ſzamo telo hoche.

Na Konecz, Krivovercza opitajmo. 1. Verujesli, daſze mala Detcza imaju Kerſztiti? &c. *Odg.* Verujem, â gde je to vu Sz. Piſzmu? Verujesli, daje ono Rech Bosja, kaj je naſtampano vu Dilinge, ali Lipſie? Verujes, â gde je to iſzto napiſzano? Sztanovitò nigde: ada vnoga verujes, koja ne od vredneh Navuchitelov; nego koja od lasliveh Kramarov, ali od drugeh malovredneh lyudih chujes. Tili imas Veru Bosju? Terſze joſche ſzmes hváliti, da nikaj neverujes; nego Sz. Piſzmo.

Ovde vidimo, da i drugde Krivoverczi govore, kaj ne iſztina.

NA-

(a) *Math. 19.* (b) *Joan. 5.* (c) *Jac. 2.* (d) *1. Tim. 2.*

Digitized by Google

NAVUK VII.

Od Szudcza Pravde vu Kotrigeh Vere.

Krivoverczi vuche, daſze iz ſzamoga Sz. Piſzma, veſz Navuk zadoſzta razme, i vſzaka vu Vere dvojna, ali Pravda lehkò odſzudi, prez vſzakoga drugoga Czirkvenoga Poglavara: Odkud Sz. Piſzmo ne ſamò zadovolyna Regula; nego i Szudecz, poleg kojega moraſze vſze odſzuditi, kajſze Vere doticshe. Ali kakje ov Navuk lasliv, hochemo videti.

N. *Gdoje Szudecz Pravde vu Kotrigeh Vere?*

V. Szudecz Pravde vu Kotrigeh Vere, jeſzu Poglavari Sz. Matere Czirkve, â ne ſzamo Sz. Piſzmo. Kajſze ovak more pokazati:

Szudecz vu Pravde Vere, mora za jednu, ali drugu Sztran tak odpertò odſzuditi; da jedna ſztran, taki razme, daje Pravdu zgubila; â druga, daje dobila, to jeto: daſze ovak, ali onak mora veruvati: Toga pak Sz. Piſzmo nechini, niti od nyega nemore jedna Sztran razmeti, daje Pravdu zgubila, â druga dobila: arje Piſzmo kakti mertvo: i kajti vu ſzebi ima vnoga ſzkrovna, zato potrebuje drugoga ſivoga Tolnáchnika, iliti: Szudcza.

I akoprem Sz. Piſzmo je Regula poleg koje moramo veruvati, i Siveti; ne vendar ovo ſzamo, Szudecz Pravde vu Vere. Kakti: akoprem negdaſnya Kralyevſzka Decreta, iliti: Odluchenya, jeſzu Regula, poleg kojeſze

Digitized by Google

mora ſzvetſzka Pravda ſzudiri; ter vendar k-tomu drugi Procuratori, i Szudczi jeſzu potrebni. Kakje ſztára návada.

Vu pervo Vreme Apoſtolſzko, bilaje Pravda od Obrezavanya. Ali ne dokonchana po Sz. Piſzmu; negoſzu vu Jeruſalem isli k-Apoſtolom, da ovi odſzude: ondaſzuſze ſzpravili, i Duha Sz. zazvavſi, jeſzu ovak odgovorili: Vidiſze Duhu Sz. i nam, da vam nikaj vech bremena neme chemo (a) Gde niti neſzu ſzpomenuli Sz. Piſzma.

Potlam bileſzu vnoge, i velike vu Vere Pravde, koje vſzigdar je ſzudil Rimſzki Papa. Ali Spraviſche od nyega zezváno, i potverdyeno, kakſze najde vu Hiſtoriah Czirkveneh.

Ako Krivoverczi reku: daje Sz. Piſzmo tak odperto; da nepotrebuje Szudcza, niti Tolmachnika; Takove opitajmo 1. Zakajſzu ada med nyimi tulike ſzuprotivne Pravde, Kárke, i Szpraviſcha? 2. Opitajmo: Gde Sz. Piſzmo govori: daje ono Szudecz Pravde? ar kada chtejem mojega Otcza Teſtamentum, da znam kajmije oſztavil, vendar Teſtamentum zato ne Szudecz; nego ſzamò Regula, poleg koje, drugi moraju ſzudiri. Ada takaj: akoprem vu pravde Vere, idemo gledet vu Sz. Piſzmo; ono vendar ne ſzudecz; nego regula.

N. *Kajſzmo rekúchi od Duha laſztvitoga, z-kojemſze Krivoverczi diche, du vſzaki ima zadovolynoga,*

(a) *AA. 15.*

Digitized by Google

noga, poleg kojega okolu Piſzma, i Vere, more jzuditi, kajmuſze goder vidi?

V. Takvomu laſztovitomu Duhu, iliti gizdavomu kapriczu, i tverde glave, ne kaj veruvati, ada on nemore biti Szudecz Vere: ar kiſzu goder takvoga Duha poſzluſſali, jeſzu daleko zabludili. Kakti je *Pelagius*, *Novatus*, *Arius*, *Lutherus* i *Kalvinus*. Szuprot kojem je ono: Prorokom neſzpametnem, ki naſzleduju Duha ſzvojega, â nikaj nevide. (a)

Znamo dobro: Da vſze krive Vere, jeſzu doſsle iz krivoga, Tolnachenya Sz. Piſzma, poleg onoga laſztovitoga Duha: ada ov Duh ne od Boga; nego od gizdavoga vraga, kakti Orcza lasih. Zato vu Tolnachenyu Sz. Piſzma, neſze dobro k-takovomu laſztovitomu Duhu v-techi; nego k-Sz. Matere Czirkve, koja mora takve, vu Vere Pravde ſzuditi, z-oblaſztjum ſzebi danum od Kriſtuſſa. Mi pako kakti ſzlepi (kaj nam ona poleg Sz. Piſzma odſzudi) moramo veruvati i obderſavati.

I kak ova ſzlépa Vera, tojeto: prez odvis velikoga izpitavanya je Bogu draga, zpoznalje *Kraly Babylonſzki*, kije Kerſchenikom zapovedal, da ako hote ſzvoju Veru iſztinſzku pokazati, naj ſztanovitu goru, poleg Varaſſa buduchu, preneſzu; â drugach hoche vſze Kerſchenike kakti v-kanitele zkonchati: ada Kerſcheniki vu ſztráhu poſztavleni, od Boga pomochi jeſzu proſzili. I nut! Angel je opomenul

(a) *Ezek. 13.*

Digitized by Google

menul Biskupa (kiſzeje zval: *Anianus*, negda Vuchenik Sz. Marka Evangeliſte) da nazvezti za tri dni poſzt, i naj zapove, daſze gora vugne, kojaſze je taki vugnula, to Kraly videvſi, ze vſzemi ſzebi podloſnemi, tak jaku, i chudoviru Veru je iſztinſzku zpoznal, i prijel. *Tak Petrus de Natalibus. Heimb.*

Da pako Czirkva je ſztanovita Regula, i Szudecz Vere, moreſze ovak pokazati.

Onaje ſztanovita Regula, kojoj Kriſtus je obechal ſzvoju jakoſzt, i krepoſzt; to pako je obechal Czirkve vu Petru, i vu nyegoveh Naſzlednikeh: ada ova vu Petru, i vu nyegoveh Naſzlednikeh, je takva Regula Vere, koja nemore vkaniti, niti zfaliti. Niti Bog nebi bil ovu Veru z-tulikemi, ter ochiveſztemi chudmi potverdil; dabi nebila iſztinſzka: ar i nemore Bog chuda vchiniti, na potverdyenye laslive, ali neiſztinſzke ſztvari. Kakti Kraly bi vſzu ſzvoju Veru vſzigde zgubil, dabi laslivo Piſzmo, ſzvojum pechatjum, ali podpiſzanyem potverdil.

NAVUK VIII.

Od oneh, kojaje veruvati, i znati potrebno pod zvelichenye.

N. *Kaj znamenuje to: veruvati, i znati potrebno*, pod zvelichenye?

V. Znamenuje to: daſze prez toga veruvanya,

Digitized by Google

vanya, i znánya, chlovek razumen, nikak nemore zvelichiti, akoprem i nebi imal, kibiga navuchil, tojeto: dabi i prez ſzvoje krivnye neznal; takſze nemore zvelichiti.

N. *Moreliſze pri razumnom chloveku, prez nyegove krivnye najti takvo neznanye oneh, kojaſzu pod zvelichenye veruvati i znati vſzigde potrebna?*

V. Sztanoviti Navuchiteli ſzúde: daſze teskò kade, ali zevſzemà nigde nenajde, prez vſzake krivnye chloveka, takvo neznánye, najmre oneh, kojaſzu poleg Bosjega, i vſzeli drugeh návuka, pod zvelichenye veruvati, i znati vſzigdar, i vſzigde potrebna: ar togá kakti dobri Bog neprepúſcha.

N. *Dabiſze vendar prez krivnye chloveka, takvo neznanye pripetilo, kajbi G. Bog z-takvem chlovekom chinil?*

V. Moremo od dobrote, i miloſzerdnoſzti Boſanſzke, to ſzuditi: dabiſze takov naſſel; kibi prez vſzake ſzvoje krivnye, za Boga neznal terbi drugach ſivel poleg ſzamoga Bosjega nadehnenya, i poleg ſzvojega rázuma, iliti duſsnoga zpoznanya; tak miloſztivni i pravichni G. Bog, takvoga nebi puſztil vumreti; nego bimu pofzlal navuchitela chloveka, ali Angela, ali biga ſzam pred ſzmertjum zadovolynò navuchil, konchema ona, kojaſzu pod zvelichenye veruvati, i znati zevſzema vſzigde potrebna, daſze takov dobrik nezkvári, nego daſze zvelichi.

N. *Ko-*

Digitized by Google

N. *Kojaſzu chloveku razumnomu veruvati i znati potrebna, pod zvelichenye?*

V. Jeſzu ova dvoja. Pervo: *Da je BOG.* Drugo *Da je Pláchnik*: dobro napláchajuch, â zlo kaſtigajuch.

To Sz. *Pavel* ſzvedochi: ki hoche k-Bogu priſztupiti, potrebnoje veruvati: *Da je: i da je pláchnik. (a)*

Neki Navuchiteli vuche, daſzu pod zvelichenye potrebna veruvati i znati ova ſzedmera. 1. Da je Bog ter, ſztvoritel vſzeh. 2. Da ravna, ter láda vſza. 3. Daje ſzudecz vſzeh. 4. Da je Duſſa nevmertelna. 5. Da je jeden Bog, â tri Perſone. 6. Da je Szin Bosji chlovekom poſztal. 7. Da je miloſcha Bosja potrebna na vſzako dobro, i na zvelichenye.

Koja vendar vſza ſzedmera ſztraſſnoje vuchiti, daſzu pod zvelichenye potrebna ochiveſztò; negoſzeje ſzegurneſsè derſzati piſzma, iz kojegaſze vuchimo, daje veruvati, i znati potrebno: *da je Bog: i da je pláchnik.* Najti i k-tomu Sz. *Janus* veli: ovoje pak na ſzitek vekivechni potrebno: da zpoznaju Tebe ſzamoga *Boga* pravoga, i kojegaſzi poſzlal Jeſuſſa Kriſtuſſa *(b)* Odkud vidimo, daje i Szina Bosjega chlovekôm vchinyenoga, pod zvelichenye znati potrebno.

Vu Boſſnye lyudi (joſche i mala detcza) verlò znaju otajſztva vere, na pet perſztov pre-

(a) *Hebr. 11.* (b) *Joan. 17.*

Digitized by Google

prebrojiti, gdesze vsza szedmera, malò vissè rechena, lepò zadersavaju, kada i pasztiriczi ovak znaju govoriti:

Petera Otajsztva vere Katholichanszke, kojaje vszakomu tak potrebno veruvati, i na pamet znati; dasze prez oveh nemore zvelichiti.

Pervo: Verujem, da je jeden Bog, kije sztvoril nebo i zemlyu, i tak ze vszem szvetôm lâda; da prez nyegove milosche, i pomochi, nemoremo nikaj dobra vchiniti, nitisze zvelichiti.

Drugo: Verujem: da vu Bogu, ne szamo Jedinsztvo Bitja, i Naravi; nego i Trojsztvo Persón, tojeto: daszu tri persone, med szobum razluchene, â vu vszake zverssenoszti jednake, i zovusze: Otecz, i Szin, i Duh Sz.

Treto: Verujem: da druga persóna, tojeto: vekivechni Szin Otcza nebeszkoga, po kreposzti Duha Szvetoga, je poszta chlovekôm, vu prechiszte vutrobe Blasene Devicze Marie, od nyesze narodil, i za nasse zvelichenye na Krisu vumerl.

Chetverto: Verujem: da na konczu szveta, ov iszti Szin Bosji: Jesus Kristus, pravi Bog i pravi chlovek, hoche ochivesztò iz neba dojti, ter sive i mertve szuditi.

Peto: Verujem: da hoche dati szvojem vernem za plâchu: diku nebeszku; â zlem gresnikom ter nepokornikom za kastigu: muke

ke peklenſzke: ar i za ovem vmertelnem ſitkom, cheka naſz drugi vekivechni: ali vnebu ſzrechen, ali vpeklu neſzrechen.

N. *Pomoguli ova otajſztva na zvelichenye?*

V. pomogu: zato ki za ova nemara, on za ſzvoje zvelichenye nemara.

N. *Kakbi ova otajſztva pomogla na zvelichenye?*

V. Ovak 1. Ar kibi neznal, ali neveruval, da je Bog, ter on ſzam, kije ſztvoril nebo i zemlyu; takbiſzi takov nekaj napravil, kajbi za Boga derſal i poſtuval: kaktiſzu chinili Poganini naſſi ſztareſſi, joſche po Kriſtuſſeve ſzmerti ſeſztſzto let, bolvane molech: arga ne na ſzvetu naroda, tak lenoga, kibi nebil kajto, za Boga derſal i poſtuval: konchema kachu ali kozu.

2. Kibi neznal, daje Szin Bosji chlovekôm poſztal, tulikò terpel, vumerl, i gore ſztal, ki naſz bude ſzudil; takmu nebi znal záhvalen biti, nyega mititi, i nyegaſze bojati. Dapache nebi vreden bil, dabiga Kriſtus za kerſchenika zpoznal, ki Kriſtuſſa za chloveka ne zpoznal.

3. Kibi neznal, daje Bog pláchnik, tojeto: da dobre hoche daruvati z-dikum nebeſzkum; â zle kaſtigati z-mukum peklenſzkum, akoſze ovde nezpokore; kakbiſze takov genul na dobro, koje nema pláche? kakbiſze chuval zla, koje nema kaſtige? Ada ovo znanye neba, gene naſz na vſzako dobro, kômuje

mje nebo pripravlyeno; i odvracha naſz od vſzakoga zla, kômuje kaſtiga gotova.

I zato lyudi vu Navuku Kerſchanſzkom bedaſzti, jeſzu tak na vſzako zlo gotovi; â na dobro leni, i vnogiſze ſzkváre: arſze neznaju zakaj dobra derſati, i zla habati: kajti neznaju, ali nemiſzle od neba, i zatoſze za nye neſzkerbe: â zdruge ſztrane, nemiſzle od tuſnoga ſitka peklenſzkoga, i zatoſzega nechuvaju, i ne ogiblyu; negoſze onde ſzméju; gdebiſze negda plakati morali.

4. Kibi neznal, daje Duſſa nevmertelna, tojeto: da nemore vumreti tak: dabi chloveka neſztalo, iliti: daje i za ovem ſitkom drugi vekivechni vu nebu veſzeli za blaſene; â vu peklu tuſni za proklete; takovſze nebi ſzkerbel za veſzeloga blaſeneh; nitiſze nebi ogibal, ni chuval tuſnoga prokleteh. Zatoſze vnogi i Kerſcheniki najdu, ki telu v-gajajuch govore: joſsnaſz i nebude. A budemo na veke, ali vnebu, ali vpeklu.

Ada kakvam je drago nebo, i zvelichenye; takvam naj bude drag Navuk Kerſchanſzki, gdeſze ova tak haſznovita, dapache potrebna Otajſztva, morete navuchiti: arje G. Bog chudnêm nachinôm vnoge kaſtigal, kiſzu navuk zapuſchali. Kakti je onem blagoſzlovil, kiſzu navuk preſtimavali, i poſzluſsali. â kakje potreben vidiſze ovde:

Na peldu. Vuche neki Navuchiteli (a) Da-

bi

(a) *Heimb.*

Digitized by Google

bi Decháricz 12. let ſztar obeteſal, ter od Redovnika opitan: koja Porſona Boſanſzka je chlovekôm poſztala? pakbi odgovoril: Duh Sz. ali Otecz. Ali opitan: Jeli Duſſa chlovechanſzka vmertelna? terbi odgovoril: je, tojeto: da Duſſa more v-mreti. Takovoga Redovnik nemore od grehov odvezati. I dabi nikakvoga greha nemal, terbi pervò vumerl; negobiſze bolyè navuchil; takſze nemore zvelichiti: ar buduch razumen, nezna ona, kojaje pod zvelichenye duſen znati. Ter ovoje ſztraſſno: dabi i prez ſzvoje krivnye neznal, tojeto: dabi nemal chloveka, kibiga mogel navuchiti; takov ſzirota moraſze ſzkváriti, poleg onoga: Ako gdo nezna nehcheſze znati, tojeto: nehche Bog za nyega znati. Takſze grozi po Sz. *Paulu.* (a)

Ovde potrebnoje razumeti ono, kaj ſztanoviti Navuchiteli poleg ſz. piſzma vuche: da ſzamò ova dvoja: *Da je BOG*, i *da je plách-nik*, je vſzigde vſzakomu razumnomu pod zvelichenye veruvati, i znati zevſzemà potrebno. A druga pako, najmre ova: daſzu vu Boſanſztvu tri Perſone: da druga perſona, tojeto: Szin Bosji, je chlovekôm poſztal, vu prechiſzte vutrobe Blaſene Devicze Marie, i za naſſe zvelichenye na Kriſu vumerl: da na konczu ſzveta hoche dojti ſzudit ſive i mertve: da miloſcha Bosja je nam na vſzako dobro, i na zvelichenye potrebna: i da Duſſa

(a) *1. Cor. 14.*

Digitized by Google

Dussa nemore vumreti. Jeszu szamò vu oneh meszteh pod zvelichenye znati potrebna, gdeje Sz. Evangelium doszta nazvézchan, kaktije ovde, gdesze lehkò mogu navuchiti, ki nato hote szkerb noszíti.

Najti i ovdesze vidi velika miloszerdnoszt Bosja (kakje na pochetku ovoga Navuka recheno) da kibi prez szvoje krivnye neznal, niti ona, kojaje pod zapoved, ìliti: pod szmertni greh vszaki razumen znati dusen (od kojeh bude za ovem Navuk) dapache, kibi neznal niti ova, kojaszu pod zvelichenye vszigde znati zevszemà potrebna (od kojehje malo pervò recheno) terbi takov drugach dobrò szivel, poleg Bosjega nuternyega nadehnenya, i poleg szvojega razuma, ter dusznoga zpoznanya; tak takovomu G. Bog nebi dal vumreti, doklam nebi dobil Navuchitela, kibiga navuchil konchema ona, kojaszu pod zvelichenye potrebna znati, nego bimu preszkerbel navuchitela.

Pelda: Takszeje pripetilo z-jednem szlarczem, med zverjem vu lozah odhranyenem, ki nikaj, niti od Boga, niti od Vere ne znal, niti chul. Kajti vendar vszigdar je szivel poleg Bosjega nadehnenya, i poleg szvojega razuma, gotovsze navuchiti, dabi od koga: zatomuje dal Bog dochekati, daga je naszel nasz *P. Joseph Ankieta Missionarius*, kigaje taki vsza bolyè potrebna navuchil, i za-

Digitized by Google

tem k-blasene szmerti pripravil; ar malò potlam je szrechnò dussu zpuztil. *An. S. J.*

Nut kulikaje Bosja dobrota! koja vsze seli zvelichiti, ki szamò chine, kuliko mogu, takovem nehche zkratiti milosche.

Ali toje zlo i neszrecha! dasze vnogi najdu, ki akoprem chuju, i szami zpoznavaju, da niti ona neznaju, kojaszu ne szamò pod zapoved; nego i pod zvelichenye dusni znati; ter vendar nehte na navuk dojti, nitisze drugde navuchiti; negosze posputavaju, i hotechemu nye vuchiti, taki odgovore: da nemogu vszi posztati Popi niti Fratri, kajbisze tulikò vuchili, kakti dabi morali messu szlusiti. Ali akosze takovem pripeti dojti, gdesze ova tak potrebna povedaju; onde tak malò paze na rechi, kojeszu pod zvelichenye potrebne znati; kakti dabi Navuchitel povédal od muhe, ali buhe; kakszé more vloviti? â poveda, kakszé more Dussa zvelichiti.

I josche k-tomu takovi sivu, ne szamò szuprot Bosjemu nadehnenyu; nego i szuprot Bosjeh nameszthikov navuku, opominanyu, prossnye i grosnye: odkud neszu vredni Bosje oszebujne pomochi, dabisze Navuchitela dochekali, navuchili, i zvelichili. Zato sztanovito je, daszu vnogi, ne szamò zarad drugeh grehov; nego i zarad ove krive lenoszti, i neznanya, vu sztanovite pogibeli

gibeli vekivechnoga zvelichenya. I kada to iſzto chuju, nemaraju, gdebi opitati i poſzluhnuti morali, dabiſze zvelichiti ſe eli, ali miſzlili. Takove ne nyihova; nego ſzama Bosja dobrota Kerſchenike je vchinila, daſzuſze ovde rodili, i Sz. Kerſzt dobiti mogli: ali toga nepremiſzle: da razumnem, Sz. Kerſzt ſzam, ne doſzta na zvelichenve (kaktije nerazumne detcze) negoſzu vſzi duſni znati, i razumeti ona, koja Bog: i Sz. Mati Czirkva navucha, i potrebuje: akoſze ſele verni Kerſcheniki ozávati, i vekivechno Duſſe zvelichenye zadobiti.

NAVUK IX.

Od oneh, kojaſze pod ſzmertni greh vſzaki mora vuchiti; kak berſe razum dobiva?

Recheno je od oneh, kojaſzu pod zvelichenye znati potrebna, kojeh ako chlovek razumen nezna, nemoreſze na ſzpovedi od grehov odvezati: akoprem i kriv nebi bil, da nezna.

Vezda pako bude navuk od oneh, koja neſzu tak potrebna, na pamet znati; da iſze prez nyih nemogel ſzpovedati, i zvelichiti, najmre akobiſze nemal od koga navuchiti. Akobiſze ada nehotel navuchiti, terſze za ovu ſzvoju lenoſzt poſaluje i obe-

Digitized by Google

cha, daſze hoche navuchiti, moreſze odvezati, i zvelichiti.

N. *Kojaſzu pod ſzmertni greh, iliti pod zapoved znati potrebna, kak berſe chlovek razum dobiva?*

V. Jeſzu ova petera. 1. Zavjetek Apoſtolſzki, tojeto, Vera Bosja. 2. Otecz nas, i Zdrava Maria. 3. Deſzetere Bosje Zapovedi. 4. Petere Czirkvene. 5. Szedmeri Szveti Sakramenti.

Vſza ova konchema zvekſega, duſen je vſzaki tak znati; da imajuch priliku, akoſze nehche vuchiti, ſzmertnò greſſi, i zonemi, kiſzuga duſni, terga nehte vuchiti, kak bersè razum dobiva: i za ovu nemarnoſzt moguſze naveke ſzkvariti.

Na priliku, koju *Pater Heimbach* napervò donáſſa: Divojka 14. let ſztara, beteſna, nezna Veru Bosju, Deſzetere zapovedi, ali Sakramente; â moglabi lehkò znati, dabi marliveſſa bila. Takva ne vredna odvezanya, niti zvelichenya, i moraſze ſzamò zato ſzkváriti (dabi drugoga greha nemala) akoſze pred ſzmertjum iz ove lenoſzti neſzpove, i neobecha, daſze hoche navuchiti, ako bude duglè ſivela: ar nezna, kajbi lehkò mogla, i duſnaje pod zapoved znati. Akobi vendar nemala Navuchitela, bilabi od greha izprichana, i neznajucha, biſze mogla ſzpovedati, i zvelichiti,

N. *Zakaj*

N. *Zakajfzmo pod Zapoved, i pod fzmertmi greh dufni znati Veru Bosju?*

V. Zato: Kajtifze vu nyoj zaderfava vfze ono, kajfzmo ofzebujnò dufni znati, i veruvati, prez koje Vere, nemoremofze zvelichiti.

N. *Zakajfzmo dufni znati: Otecz nas, i Zdravu Mariu.?*

V. Zato: Kajtifze ovde zaderfava vfze ono, kajfze od Boga moremo ufati, i profziti.

N. *Zakajfzmo dufni znati: Defzetere Zapovedi Bosje?*

V. Zato: Kajtifze vu nyih zaderfava vfze ono, kaj moramo chiniti, i ftafze moramo habati, da izkafemo dufnu lyubav Bogu, i naffemu blifnyemu.

N. *Zakajfzmo dufni znati: Petere Czirkvene Zapovedi?*

V. Zato: Kajtifze vu nyih zaderfava, ono, kaj Sz. Mati Czirkva ofzebujnò potrebuje: ar *Kriftus* (a) Veli: Nebude imal Boga za Otcza, ki Czirkvu nehche imati za Mater. Ada Czirkvu moramo pofzlufati, ako Boga za Otcza felimo imati. Kakbi pak pofzlufali, dabi nye Zapovedi neznali.

N. *Zakajfzmo dufni znati i, razumeti Sz. Sakramente, konchema one, koje hochemo prijemati?*

V. Zato: Da k-nyim moremo dofztojnò prifztupiti, da nam ovde kaftigu nefzlufimo, gde nam moremo nájem fzlufiti: ar *Kriftus* veli: Nedajte fzvetfztva pfzom, niti nehitajte

(a) *Math. 18.*

Digitized by Google

biszera pred szvinye,(a) tojeto: Nedajte szvete Sakramente bedasztem, i zato nevrednem lyudem, ki ne azmeju, kaj prijemlyu.

N. *Kaj je potrebno znati, i veruvati, daszе moremo dobrò derszati, i kakje potrebnò, po Kerschanszki siveti?*

V. Potrebnoje znati: Praviczu Kerschanszku, tojeto: Kak moramo dobrò chiniti, i zlaszе habati. *Tak Nav. Rim.* Oszebujnò pako 1. Veruvati moramo: da put v-Nebo, ne po naszladnoszti szvetszke, niti po bogatsztvu, niti po preszimanyu: Ar *Krisztus* (b) veli: Ki hoche dojti za menum, naj szam szebe zaverse, naj noszi szvoj Kris, i naj mene naszleduje: ar drugach nemore biti moj Vuchenik, ada niti dober Kerschenik. (c)

2. Veruvati moramo: da szmeh ovoga sitka, tojeto: radoszti i naszladnoszti prepovedane, hoteszе na vekivechni plach obernuti. Poleg onoga: konecz veszelja hoche plach biti (d) i onoga: Jaj vam kiszе vezda szmejete: arszе budete plakali (e) Gdo to govori? *Krisztus! Bog.*

3. Veruvati moramo: da vszi trudi, i krivicze, koje dobrovolynò pòdneszemo; vszа almuszтva, Molitve, poszti, i druga telovna traplenya, i dobra dela, koja zarad Boga, vu miloszche Bosje sivuchi vchinimo, hoteszе szto-krat napiati i, poleg onoga: kratka i lehka teskocha nasza, vekivechnu Dike plachu szlusi (f) I poleg onoga: Kajszte jednomu naj-

(a *Matth 7.* b *Matth. 16.* (c) *Luc. 14.* menyse-
(d) *Prov. 14.* (e) *Luc. 6.* (f) *2. Cor. 4.*

Digitized by Google

menyſemu mojemu vchinili, meniſzte vchinili (a) Szamò ova, dabi lyudi tverdnò verovali, i teſzen v-nebo put dobrò premiſzlili; vnogobi drugach ſiveli, terbiſze zvelichili vnogi, kiſze ovak ſivúch, nigdar nezveliche.

Od ovud videtiſze more 1. Da Roditeli, i Sztareſſi, i Goſzpodari, jeſzu pod ſzmertni greh duſni ſzvoju Detczu i druſinu na Navuk Kerſchanſzki poſſilyati, ali doma vuchiti, da ovde gore rechena, dobrò znaju: ar od ovud viſzi zvelichenye, poleg onoga, kaj Duh Sz. po Sz. Paulu govori: Ako gdo za ſzvoje domáche nema ſzkerbi, onje Veru zatajil, i je gorſi od nevernika. (b)

2. Da Duhovni Paſztiri duſniſzu pod ſzmertni greh, ſzvoje duhovne Ovcze vuchiti: ada i Ovcze duſneſzu poſzluſati. Kak Tridentinſzko Szpraviſche vuchi: Bolyeje daſze oſztavi Prodeka vuchena; nego Navuk za proſzte lyudi, ako obodvoje nemore biti. Kakje to Bogu drago moreſze videti:

Pelda: Pater Ignatius *Martinecz* Tov. Jeſ. Prodekator Kralyevſzki vu Portugallie; Vataſſu Konimbrike, po Navuku rekelje jednomu ſztárczu, dabi mu molil Zdravu Mariu. I kajtiſzeje ſzramuval. Nut chuda! Dete od Perſz Materinſzkeh, je glaſznò viknulo: *Zdrava Maria* &c. Za kojem Detetom po vſze Czirkve chulſzeje Angelſzki glaſz: Zdrava Maria. *An. S. J.*

(a) *Math. 25.* (b) *1. Tim. 5.*

Digitized by Google

NAVUK X.

Od Boga Jednoga, i Trojega.

N. *Morali vszaki chlovek vu Boga veruvati?*

V. Mora vszaki, kakbersè razum dobi: arszeprez ove Vere, nikak nemore zvelichiti: adaje to potrebno veruvati.

N. *Odkudszе ova potrebocha more pokazati?*

V. More iz Sz. Piszma gde Sz. *Pavel* govori: *Ki hoche k-Bogu dojti, potrebno je veruvati, da je Bog, i da je Plachnik.* (*a*) Tojeto: da pravichnem hoche dati Diku nebeszku; â krivichnem muku peklenszku.

N. *Odkudszе joschе to more pokazati?*

V. More iz Veruvanya Sz. *Athanasia*, gde veli: Vera pak Katholichanszka je ova: Da jednoga Boga vu Trojsztvu, i Trojsztvo vu jedinsztvu poshtujemo, akoszе zvelichiti hochemo.

N. *Kakszе zovu oni ki Boga neveruju?*

V. Zovuszе *Athei*, prez Boga, iliti Neverniki.

N. *Jeli szpameten, ki Boga neveruje?*

V. Ne, nego kruto neszpameten, polegonoga: Rekelje neszpameten, vu szerdczu szvojem: ne Boga. (*b*)

N. *Zakajszе takov imenuje neszpameten?*

V. Zato: kajti nezna onoga, kaj vsza natura, i razum vuchi: ar veszh szvet, je kakti jedna kniga, koja Bitje, i Diku Bosju ochive-

(*a*) *Hebr.* 11. (*b*) *ps.* 13.

Digitized by Google

chiveſztò nazvézcha. Zato Sz. *Chryſoſtomus* govori (*a*) muchi nebo, ali nyega, ſzamò pogled, glaſz daje, od vſzake trumbete glaſzneſſi, ne cheſz vuha; nego cheſz ochi vuchech naſz, ſzvojega ſztvoritela, i ravnitela vnogò vekſega, od chloveka: Boga.

N. *Imamoli peldu od Kojega Szvétcza, kije tak ov ſzvet premiſlyaval, ter iz ſzveta, kakti iz knige, Boga zpoznaval?*

V. Imamo od Sz. *Antona* Opata puſchenika. kije opitan: kakſzeje prez knige, tulikò od Boga navuchil? odgovorilje: daſzije Boga vu vſzake ſztvári izmálal, i kakti vu kipu poſtuval. Zato velimo: veſz ſzvet je kniga Sz. Antona. *Turl.*

N. *Jeli velika mudroſzt, i ſzrecha: Boga zpoznati, i veruvati?*

V. Je kruto velika: ar od nye Sz. Pavel zdihava: *O viſzina bogatſztva, i znanya Boga:* (*b*) ada ſzuprotivnêm nachinôm; velika je neſzrecha: Boga nezpoznati: â joſche vekſa je malovrednoſzt: Boga zpoznati, terga vendar, kakje vréden, nepoſtuvati.

N. *Kaj je Bog?*

V. Je jeden prechiſzti Duh, kijè od veka ſzám od ſzebe bil, i bude, vu vſzakom meſztu, vſzeh ſztvarih ſztvoritel: ki vſza vidi, i chuje, kiſze vendar na ovom ſzvetu, nemore videti, niti opipati; nego veruvati, lyubiti, i poſtuvati.

(*a*) *hom. 2. ad pop.* (*b*) *Rom. 11.*

Digitized by Google

N. *Jeli Bog Pláchnik dobreh chinov naſſeh ?*

V. Je kruto pravichen, ki hoche Dobrem, i vernem za pláchu dati: vekivechno blaſenſztvo; â ziem greſnikom, ter nepokornikom, za kaſtigu: vekivechne muke peklenſzke.

N. *Odkudſze to vuchimo ?*

V. Iz Sz. Piſzma, i Vere Bosje: da hoche ſzuditi ſive, i mertve: i poverne vſzakomu poleg chinov nyegovih (a)

N. *Kulikoje Bogov ?*

V. Je jeden vu Boſanſztvu: â troji vu Perſonah, kojeſze zovu: Otecz i Szin i Duh ſzveti, i jeſzu vu vſzake zverſſenoſzti, med ſzobum zevſzemà jednáke.

N. *Jeli ova vſzaka Perſona pravi Bog?*

V. Je vſzaka pravi Bog.

N. *Akoje vſzaka Perſona pravi Bog, zakaj ada neſzu tri Bogi ?*

V. Zato: Kajti vſze ove tri Perſone, imaju jedno bitje, i jednu naturu Boſanſzku.

N. *Zakaj niti nemore biti vech Bogov; nego ſzamò jeden ?*

V. Zato: Kajti Bog ima vu ſzebe najvekſu dobrotu, i neizgovornu zverſſenoſzt, koja ni blizu ſzebi ſzpodobne, zevſzemà nemore imati.

N. *Imali Bog Telo, ali Duſſu, kakti chlovek ?*

V. Nema nikak: arje Bog vu ſzebe, po ſzvoje nature, ſzám chiſzti Duh, ki néma Téla, niti Koſzti, niti Duſſe: â vendar je vſzeh oveh Sztvoritel.

N. *Jeli*

(a) *Rom. 2.*

Digitized by Google

N. *Jeli vendar koja Perſona Boſanſzka, naſze Telo vzela, i Chlovekôm poſztala, â vendar Bogom oſztala?*

V. Je ſzáma druga Perſona iliti: Szin Bosji, kije od veka bil Szin Otcza, â chiſzti Duh, kakti Otecz, i Duh Sz. takje vu vutrobu prechiſzte Device Marie ſztupil, od nye ſzáme Kervi, Telo vzel, onde chlovekôm poſztal, od nyéſze narodil. Kakſze obilneſsè najde, vu drugom Kotrigu Vere.

N. *Ako Otecz i Duh Sz. nemaju Tela, zakajſze ada Otecz mala, kakti jeden Sztárecz, a Duh Sz. kakti Golub?*

V. Zatoſze tak malaju, kajti ſzuſze tak izkazali lyudem ovde poboſinò ſivúchem, pokeh dob ſzam Duh nemoreſze videti.

N. *Zakajſzeje Otecz vu prilike Sztarcza izkazal?*

V. Zato: da nam ſzvoju Otchinſzku, ter vekivechnu ſzkerb, i lyubav izkáſe.

N. *Zakajſzeje Duh Sz. vu prilike Goluba izkázal?*

V. Zato: danam pokáſe, kak rad prebiva pri onom chloveku, ki vu ſzvojem derſanyu, Goluba naſzleduje: kakſze obilneſsè najde vu oſzmom kotrigu Vere, vu drugom Navuku.

N. *Ako Bog po ſzvoje Nature, nema Tela, niti telovneh Kotrigov: Zakaj ada Sz. Piſzmo govori: negda od Ochih, negda od Rúk, â negda od Vúh, i drugeh Kotrigov Bosjeh?*

V. Sz. Piſzmo to hoche znamenuvati: da G. Bog vnogò lepsè chini ona; nego chlovek, po oveh Kotrigeh chiniti more.

N. *Jeli*

Digitized by Google

N. *Jeli Bog zkakvem chudom pokázal, da Vera vu Boga jednoga vu Boſanſztvu, â trojega vu Perſonah, je Vera prava, i Bogu draga?*

V. Je pri vnogeh Muchenikeh, kakſze vu Rimſzkom Martyrologiumu nahádya.

N. *Zakaj Sz. Piſzmo negda nekoje Proroke, imenuje Boge?*

V. Zarad oſzebujne nekoje krépoſzti, od Boga dáne.

N. *Gdoje tebe i veſz ſzvet ſztvoril?*

V. Je Goſz. Bog Otecz Nebeſzki.

N. *Jeli i Bog od koga ſztvorjen?*

V. Ne od nikoga; negoje ſzám od ſzebe bil od veka, i bude na veke.

N. *Kajſze vendar od vſzake ove Perſone, oſzebujnoga more rechi?*

V. More ovo: Da Otecz je ſzám od ſzebe: Szinſze od Otcza, od veka narádya: â Duh Sz. od Otcza, i Szina jednákò izhádya.

N. *Kajſzu nam ove tri Perſone dobra vchinile?*

V. G. Bog Otecz, je naſz ſztvoril: Bog Szin je naſz odkupil: Bog DuhSz. je naſz poſzvetil.

NAVUK XI.

Od Chloveka.

Rechenoje od Boga, i Preſzvetoga Troj-ſztva, kojega pokehdob nemore chlovechanſzka Rúka izmalati; Zato potrebnoje drugde, ali ne od naſz daleko, nyegove prilike izkati.

N. *Mo-*

Digitized by Google

N. *Morelisze na Szvetu, kakva siva prilika Presvetoga Trojsztva najti?*

V. More najlepsa vu Chloveku, od kojega Sz. Piszmo szvedochi, daje na Kip, i szpodobu Bosju sztvorjen. *(a)*

N. *Vuchemsze najbolyè ova prilika Bosja more videti?*

V. More vu Dusse, kojaje nevmertelna, ter z-tremi kreposzt mi, tojeto: z-razumom, pametjum, i volyum nakinchena.

O Dragi! kakbi sznasnoga Kipa chuvali, nassega dragoga Otcza! ada zakaj nechuvamo Kipa Bosjega: Dussu nassu?

N. *Jeli ada Chlovek zarad prilike Bosje, velika i presztimana Sztvár?*

V. Je szamò zato, na ovom szvetu najplemenitessa.

N. *Jeli Chloveku hasznovito szebe szamoga zpoznanye?*

V. Je ne szamò hasznovito; nego i najbolyè potrebno: ar Sz. *Bernardus* veli: Vnogi vnoga znaju, â szebe neznaju: i iz toga, vsze zlo dohadya. Zato Sz. *Aug.* Boga proszi: Pomozi Bose! da zpoznam Tebe, da zpoznam mene. *Turl.*

N. *Zakajsze Chlovechanszka Dussa, ozáva: Bosja Prilika?*

V. Zato: ar kaj Bog, po szvoje laszt ovite moguchnoszti, chini po vszem szvetu, ki buduch vesz vu vszakom meszt u, vsze sztvári krépi,

(a) *Gen. 1.*

Digitized by Google

krépi, i ravna; To szkoro Dussa (ali po miloschе Bosje) chini vu télu, vsza vu vszakom kotrigu, vsze télo krépi, i ravna. Zatosze Chlovek: *Máli Szvet* ozáva.

N: *Kaj ada je Chlovek?*

V: Je Sztvár razumna, vu Télu imajucha Dussu, na Bosji Kip sztvorjenu.

N: *Kajsze more vrédnoga vu Dusse premiszliti?*

V: Moguszе vrednò, i haszновitò premiszliti óva troja:

2. Vrednoszt *vekivechne* Dusse, kojuje Bog Otecz natuliko prestimal; daje za nye odkuplenye dal, na muku i szmert jedinoga Szina szvojega: Dapache i vrag dálbi vesz szvet, dabi jednu mogel dobiti: koju dabi chlovek tak prestimaval, drugachbisze za nye zvelichenye szkerbel, i bilbi velik szvetecz.

2. Pogibel *jedine* Dusse, na koje szkvárenye, vszigdar setuju, sztrasni nepriateli: szvet, vrag, i telo. Szuprot kojem, za nye zvelichenye potrebnoje, konchemà tulikò sztrásiti, i vojuvati; kulikò vragi zkoznuju, da nyu mogu szkváriti, i vu pekel dobiti.

3. Nevolya *nasse* Dusse: arje vezda vu telu, kakti vu temnicze, od licza Bosjega razdelena, ter vu bestinszko pajdástvo odpravlena. Zatosze negda tak na zlo puszti; dasze vidi vech bestiu; nego razumnu sztvár, ali Boga sztvoritela szvojega naszleduvati, koju nevolyu vnogi Szvetczi suhkoszu plakali,

Digitized by Google

kali, i kakti iz temnicze k-Bogu milò zdihávali.

N. *Kaj iz oveh trojeh izpelyati moramo?*

V. Moramo ovo: Pokehdob duſſa, je tak drága, ter *vekivechna*, vu takve pogibeli, ter *jedina*, vu takveh nevolyah, ter *naſſa*: adaje vredno za nyu, najvekſu ſzkerb noſziti, daſze neizgubi: ar *Kriſtus* pita: kaj haſzni chloveku, ako veſz ſzvet zadobi, ter ako na duſſe kvaruje? (*a*)

N. *Kakſze more Duſſa zgubiti, ali na Duſſe kvaruvati?*

V. Zgubiſze Duſſa, iliti ſzkvariſze, po ſzmertnom grehu, akoſze pripeti vu nyem preminuti: â kvarujeſze, ne ſzamò po grehu; nego i po dobreh dél zapuſchanyu: ar drevo, koje nedaje dobroga ſzáda, hocheſze podſzechi, i na ogeny poſztaviti. Odkudſze vidi daſze more i ſzkvariti.

N. *Kajſze more vrednoga, od téla premiſzliti?*

V. Moguſze haſznovitò ova troja premiſzliti:

1. Zlocheſztocha laſztovita: arje poſzuda blata, puna ſzmráda, nevolyam podlóſna, chervov prebivaliſche, i hrana. Drévo iz ſzebe dáje czvetje, ſzád; â télo gnide, vuſſi, gliſzte, chervi, i ſzmrád. Kakvoje drévo, takovje ſzád: Adaſze imamo zakaj poniziti.

N. *Jeſzuli ſzami ſziromahi, tak zlocheſztoga téla, kiſzu hromi, ſantavi, kraſztavi, ali od ſzuncza zapáleni?*

V. Neſzu

(a) *Math. 16.*

V. Neſzu ovi ſzami; nego i bogati, i lepi: ar vſzi jeden pochétek, i konecz imamo. Iz zemlye jeſzmo doſsli, i na zemlyuſze obernuti moramo. Ovdeſzmo kakti na komedie; neki Kraly, neki redovnik, neki Goſzpon, neki ſzluga: ada naj vſzaki ſzvoju Perſonu, od Boga odluchenu, dobrò opravi, iliti vchini, da hválu i pláchu dobi, i kadaſze Komedia dokoncha, ter vſzaki ſzvoju opravu vzeme; onda more biti budu kakti vu razterzane oprave tuguvali i plakali, kiſzuſze ovde kakti Pávi, i Krályi, vu Zlatu, i Szrebru ſzvetli, ſétali.

2. Malovrednoſzt tela: arje vſzigdar Duſſe zvelichenyu ſzuprotivno. Zatoſze vezda mora ſztezati, trápiti, pokoriti, Duſſe podlagati. kaktiſzu chinili vnogi Szvetczi, i Szveticze, kiſzu i pod ſzvilnum opravum, oſter Cziliczium noſzili, i télo ſzvoje ſztraſſnò i nemilò bichuvali.

3. Préczemba téla: arje Duſſe prebivaliſche, vu krepoſztih, i najmeh tovarus, dapache: pomoch vu molitve, poſztu, i vu vſzake ſzlusbe Bosje. I kakje bilo ovde tovarus vu terplivnoſzti; tak bude naveke vu ſzvetloſzti.

N. *Kaj chlovek ima; kaj ſzivina, iliti néme ſztvári nemaju?*

V. ima razum, i Duſſu nevmertelnu, na Bosji kip ſztvorjenu; ovde oblaſzt nad vſzum ſzivinum

Digitized by Google

ſivinum: â zadnyi konecz vnogò plemeniteſſi: vekivechno blaſenſztvo.

N. *Kajſze ovde za naſſe derſanye vuchimo?*

V. Vuchimoſze to: da tela goſzpoduvati nepuſztimo; nego nye ſztezajuch, i ſzpamemnò trápech, poleg razuma nam od Boga danoga, razumnò, treznò, chiſztò, pravichnò, i poboſnò ſivemo.

NAVUK XII.

Od Koncza chlovechjega.

Ki nezna, zakaj je ſztvorjen? on je pred Bogom, i pred lyudmi krutò bedaſzt: kakti kibi doſſel vu vinograd, neznajuch pokaj? takov nebi znal kaj poſzluvati, i pláchu ſzluſiti, nego morebiti kaſtigu: arbi rezal, kadabi potrebnò vézati, ali kaj drugo poſzluvati. Ada takajſe kibi neznal zakajgaje Bog ſztvoril; takovſze nebi znal ſta prijéti, i zvelichenya ſzluſiti.

N. *Zakaj Bog je chloveka ſztvoril?*

V. Zato: da Boga zpozna, hvali, poſtuje, lyubi, i damu ovde vernò ſzluſech, zadnyich zvelichen, i blaſen bude. Gdeje dobrò treba paziti: da ovo ne jedno; negoje dvoje, *pervo:* ovde Bogu vernò ſzlúſiti, â *drugo:* vnebu zvelichitiſze: adaſze more rechi: ako nebudemo ovde vernò Bogu ſzluſili; tak nebudemo zvelicheni. Toje dobrò znal Sz. Ivan Kerſztitel, i drugi Szvétczi,

Digitized by Google

kiſzu vernò Bogu ſzluſili, i ſzvoje télo trápili. I od vremena Sz. Ivana, kralyevſztvo nebeſzko ſzilûmſze dobiva, i kiſzi ſzilu vchine, ter ſzebe obladaju, oni nye v-jagme. (a)

N. *Zakaj chlovek tak viſzok konecz ima: daſze zvelichi?*

V. Zato: kajti chlovek med vſzemi zemelyſzkemi ſztvármi, je najplemenitesſi, i malò menyè od Angelov: arje nadelen, z-Duſſum razumnum, ter nevmertelnum na Bosji kip ſztvorjenum: â druge ſztvári doſzta Bogu ſzluſe, kada chloveka pomáſu ſiveti, i Bogu ſzluſiti: daſze zvelichi.

N. *Kaj chlovek Bogu mora dati, za tak viſzok konecz, na kojega je ſztvorjen?*

V. Mora dati hvalu, i poſtenye, ter vu vſzem ſzvojem ſitku, duſnu záhvalnoſzt izkázati: ſzvoje chinenye, govorenye, mislenye, i vſze kotrige téla, i krepoſzti Duſſe, na hválu Bosju ravnati: da od ſzvojega koncza, na veke nezablúdi.

N. *Gdeſze chlovek navuchi Boga, i ſzvoj konecz zpoznati?*

V. Na Navuku Kerſchanſzkom.

N. *Kak chlovek more Boga zpoznati?*

V. Ovde ſzamò po Vere; â potlam vu nebu, po ochiveſztom vidyenyu.

N. *Kak chlovek more Boga hvaliti, i poſtuvati?*

V. Poniznò molech, pobosnò popevajuch, i dru-

(a) *Matb. 11.*

Digitized by Google

i druga dobra dela chinech: ter vſzigdar, na Bosje vſzigde-bitje miſzlech; â navlaſztitò vu Czirkve, vu Sz. Oltarſzkom Sakramentumu, nyemuſze poniznò klanyajuch.

N. *Kak chlovek more lyubav Bogu izkázati?*

V. Zapovedi Bosje marlivò obderſavajuch, i za volyu nyegovu, kaj ſzuprotivnoga dobrovolynò podnáſſajuch.

N. *Kak chlovek more Bogu povolynò ſzluſiti?*

V. Akoſze rad na ſzlusbu Bosju potrúdi, ter po dobrom nakányenyu vſze ſzvoje trude, ſzkerbi, i poſzle, na Bosju ſzlusbu poniznò alduje.

N. *Kaj Bog chloveku za vernu ſzlusbu obeebe?*

V. Obéche ovde ſzvoju miloſchu; i blagoſzlov; â vnebu vekivechno blaſenſztvo.

N. *Budeli ono blaſenſztvo, za ovu ſzlusbu, zadovolyna plácha?*

V. Bude zadovolyna: i zverhu obilna, dapache kakti na prikazen, gledech na ovu krátku, i malu ſzlusbu naſſu.

N. *Jeſzuli vſzi lyudi zato ſztvorjeni: da Bogu ſzluſe, i daſze zveliche?*

V. Jeſzu vſzi: Turczi, Sidovi, i drugi neverniki.

N. *Zakajſze vſzi, niti Kerſchcheniki nezzveliche?*

V. Zato: kajti, akoprem Boga zpoznavaju; vendarga vrednò nepoſtuju, nitimu vernò neſzluſe; nego ſzluſe ſzvojemu greſnomu poſelényu: ſivuch ſzuprot razumu, i zapo-

Digitized by Google

vedi Bosje, ter dusnoszt szvojega sztalissa zapúschajuch: â prez doszt ojne pokore vumirajuch.

N. *Kajsze od ovud vuchimo?*

V. 1. Vuchimosze: Da vszi oni od zvelichenya dalekò blude, ki szebi koju goder Sztvár, zvun Boga, za szvoj Konecz posztavlyaju: ar ne chlovechanszki konecz: blago, koje mora ovde osztaviti: ne lepota, jakoszt, presztimanye, goschenye, niti drugeh Kotrigov nasz aduvanye: arszu vsza ova neszt alna, i chloveka vech od neba; nego k-nebu nazavaju.

O kak vnogi! ovoga chalárnoga szveta lyubiteli, i szmradlivoga tela szvojega poszlussiteli, ali da bolyè rechem: szusnyi, kiszu ovde telu, szvetu, i vragu vernò vgájali, vendar na konczu sitka jeszu milò zdihávali, i daszuszè sztrasnò vkanili, plachuch jeszu valuvali: ali morebit keszno, i za ludò.

2. Vuchimosze: Kajbi mi morali chiniti, kada vsze Sztvari na szvoj konecz setuju, i ono chine, nakajszu od Boga sztvorjene?

O kakje Bogu odurno, kada szam chlovek, z-tulikemi darmí obilnò nadelen, szuprot volye Bosje sivuch, za szvoj konecz nemára, niti nemiszli: dabi vernò Bogu szlusil, i dabi na szvoje zvelichenye setuval: tulikokrat lyublenò opomenyen, i prossen.

3. Vuchimosze: Dasze iz ovoga nassega Koncza

Digitized by Google

Koncza gufztokrat ſzpoménemo: arga nedobimo, akoſze za nyega neſzkerbimo; nemoremoſze pak za nyega ſzkerbeti, akoſze iz nyega neſzpoménemo: ali akoga neznamo; negoſze kakti nema ſztvár, za nikaj trudimo, ter od naſſega Koncza, i domovine, ovak ſivúch, lehkò naveke zabludimo.

NAVUK XIII.

Od Imena Kerſchanſzkoga.

N. *Gdoſzi Ti?*

V. Jaſzem po Nature Chlovek: â po Miloſche Bosje jeſzem Kerſchenik Katholik.

N. *Gdoje Chlovek?*

V. Je vſzaki on, ki vu ſzvojem telu, ima Duſſu nevmertelnu, na Bosji Kip ſztvorjenu.

N. *Gdoje Kerſchenik Katholik?*

V. Je on, kije ſzvetem Kerſztom okerſchen, ter veſz Navuk Jeſúſſa Kriſtuſſa Szina Bosjega, vu nyegve Czirkve tverdnò veruje, i valuje, terſze vſzake krive Vere ogible.

N. *Jeli vſzaki* Kerſchenik, *takajſze* Katholik?

V. Ne vſzaki; nego ſzamò on, ki vſze ono veruje i derſi, kaj Sz. Mati Czirkva Katholichanſzka Rimſzka, veruje i vuchi, po vſzem Szvetu jednakò i ſztalnò. Zato Krivoverczi akoſzu dobrò okerſcheni; moguſze zvati ſzamò, *Kerſcheniki*, kaktiſzu: Lutherani, Kalvini, i Vlahi; â nemoguſze zvati *Katholiki*; nego akoſzu Vlahi z-jedinyeni z-Rimſzkum

Digitized by Google

Czirkvum, kaktiſzu vnogi: akoprem Gerchkoga Zakona: arſzu Pape podloſni.

N. *Jeſzili Ti na jenkrat poſztal* Chlovek, i Kerſchenik?

V. Néſzem; nego chlovekſzem poſztal taki onda, kadaje vu Matere moje telo oſivelo tojeto: kadaje Duſſa vu telo ſztupila; â Kerſchenik potlam, kadaſzem okerſchen.

N. *Kaj Mati Kerſchenicza, neporodi* Kerſchenika?

V. Neporodi; nego ſzamò *Chloveka* prez vſzake Vere.

N. *Jeſzuli ada oni ſzpametni, ki dete pred Kerſztom, zovu:* Sidova, *ali* Lutherana?

V. Neſzu vutom ſzpametni: ar dete pred Kerſztom nederſi, niti nezna Vere, niti Zakona Sidovſzkoga, niti Lutheranſzkoga: ada ne Sidov, niti Lutheran; nego ſzamò Chlovek.

N. *Zakajſze zovemo*: Kerſcheniki?

V. Zovemoſze od Kriſtuſſa zato: kajti Kriſtuſſa Navuchitela Navuk poſzluſſamo, i naſzledujemo: I k tomu jeſzmo na Sz. Kerſztu, ſzvetûm Krizmûm pomazani.

N. *Kadaſzuſze Kriſtuſſevi Naſzledniki, pocheli zvati:* Kerſcheniki?

V. Jeſzu joſche vu vreme Apoſtolſzko: *pervich* vu Antiokenſzke Czirkve, kojuje vchinil napraviti Sz. Peter.

N. *Kakſzuſze pervò, i potlam vu nekojeh meſzteh, Kriſtuſſevi Naſzledniki ozavali?*

V. Jeſzu negde *Vucheniki*, zarad Navuka: *Brat-*

Digitized by Google

Bratja zarad Lyubavi: *Szvetczi* zarad ſzvetoga Sitka: *Nazarei*, ali *Galilei*, zarad domovine Kriſtuſſeve: *Jeſuani*, ali *Jeſuite*, zarad Jeſuſſa, kojegaſzu vu ſzvojem Sitku vernò naſzleduvali, i zazavali.

N. *Odkudje doſslo Ime*: Katholik?

V. Je od ovud: Doklamſzu vſzi ſzloſni bili vu Navuku Kriſtuſſevom, tak ſzuſze vſzi zvali, ſzamò: *Kerſcheniki*: Potlam pako, kadaſzuſze neki zneverili, vu nekojeh Kotrigeh Navuka ove Vere (â Kerſzta vendar neſzu oſztavili) tak na vekſe od naſz razluchenye, takoviſze zovu ſzamò: *Kerſcheniki* zarad Kerſzta: â mi, kiſzmo pri vſzem pervom Apoſtolſzkom, i obchinſzkom Navuku oſztali, zovemoſze: Kerſcheniki Katholiki.

N. *Moreliſze greſnik zvati*: Kerſchenik?

V. More zarad Kerſzta, i Vere vu Kriſtuſſa; â ne zarad greſnoga Sitka.

N. *Kaj od takveh Duh Sz. govori?*

V. To: ki veli, da Boga zpoznava, â neobderſava nyegove Zapovedi, takov je laſecz. (a)

N. *Moremoli za veliku miloſchu derſati: daſzmo Kerſcheniki?*

V. I kruto da moremo, ter imamo zakaj Bogu zahvaliti: ar ove miloſche mi néſzmò mogli zaſzluſiti.

N. *Jeſzuſi ſzvetczi Ime Kerſchanſzko, na vnogè derſati?*

V. Jeſzu na vech; nego vſzega Szveta blago, i chaſzti.

(a) *1. Joan. 2.*

Digitized by Google

Pelda: Kervoloki Neverniki Sz. *Agate* jeſzu govorili: Nelite tak plemenitu ſzram, tak ponizen, i zaverſen Sitek derſati? Tak ona je odgovorila: Vnogò plemeniteſſa je Kerſchanſzka poniznòſzt, i ſzlusba; nego Kralyevſzko Blago, i gizdoſzt. *Brev. ſ. Febr.*

Sz. *Laus* Franczuzki Kraly, vnogò vech je preſtimaval on den, kadaje Kerſchenik; nego kadaje Kraly poſztal. *Franc. Belfor.*

NAVUK XIV.

Od Duſnoſzti Kerſchanſzke.

N. *Nakaj naſz Ime Kerſchanſzko opomina?*

V. 1. Opomina naſz nato: da z-naſſem derſanyem Kriſtuſſa naſzledujemo: ar Sz. *Greg. Nyſſenſzki* govori: Kerſchanſztvo je naſzleduvanye Bosje Nature. I Bog po Sz. *Paulu* zapoveda: Budete ada Naſzledniki Boga, kakti Szini najdragſi: (a) I vſzi kiſzte kerſcheni, jeſzte Kriſtuſſa oblékli, daſze Kriſtuſſev Sitek vu vaſz ochiveſztò vidi. Sz. *Janus.* ki veli, da ſztoji vu Kriſtuſu, naj onak hodi; kakje on hodil. (b)

Dabi Czeſzar jednoga ſziromaha za Szina vzél, opravil, navuchil, i k-Sztolu ſzvojemu puſchal; pakbiſze on po paſztirſzkî derſal, i kajbi mogel, Kralyu ſzuprotivno bi vchinil: takovbi vreden na gallie prodati. Takviſzu Kerſcheniki, kiſze nederſe, kakbiſze duſni derſa-

(a) *Epheſ. 5.* (b) *1. Joan. 6.*

Digitized by Google

derſati: ſzvetò, treznò, poſtenò, terplivnò, pobosnò, i ſzlosnò.

2. Opomina nasz Ime Kerſchanſzko: Da Veru Kriſtuſſevu vſzigde valujemo, i daſze vu Sitku pokasemo, daſzmo *Verni Kerſcheniki*: ar ki drugu veru derſi, aliſze vu Sitku Kerſchenika nepokaſe; onje nevreden toga Imena, i dike nebeſzke.

N. *Jeli ſztraſſno Kerſchenikôm ſze ozavati, â po Kerſchanſzki neſiveti; nega vech telu, vragu, i ſzvetu v-gájati?*

V. Je ſztraſſno, i Bogu kruto odurno.

N. *Odkudſze to more pokazati?*

V. More iz Sz. *Evangeliuma.* Gde Szluga, akoprem talentuma ne zgubil, niti zaigral; kajti vendar ne napreduval; zatoje hitchen ve temniczu. (*a*).

Sz. *Makarius* Opat Alexandrinſzki iz mertvéchke glave vu puſchine najdene, je razumel: Da Kerſcheniki vu peklu vekſu muku imaju; nego neverniki, ki niti Boga, niti Vere neſzu zpoznali: i to ne krivo, kak ſzám razum káſe. *Nucl. c.*

3. Opomina nasz Ime Kerſchanſzko: Da Bogu budemo vſzigdar zahvalni, daje nasz zazval na Veru, i puſztil na Sz. Kerſzt dojti, kaj vnogi drugi, neſzu dobili, kibi morebiti vnogò vech dobra bili vchinili; dabi ove miloſche zadobili.

Navlaſztitò pak obderſavajmo ona, koja-

(a) *Matth. 25.*

Digitized by Google

ſzmo na Kerſztu obechali, ako hochemo dobiti ono, kaj je nam obechano. Kakſze obilneſsè pové, vu Navuku od Sz. Kerſzta, vu 4. Sztrane.

4. Opomina naſz, dapache duſne chiní: daſze za Kriſtuſſa, i za Veru nyegovu (ako i kada bude potrebno) neplaſſimo Duſſu, iliti: ſitek poſztaviti: dapache to nam za ſzrechu, i diku dérſemo.

N. *Jeſzuli koji Szvétczi tak chinili?*

V. Jeſzu: Sz. *Sebaſtianus*, *Diakonus*, *Blandina*, i vnogi drugi Szvétczi, i Szveticze, koje iſzto Ime Kerſchanſzko, je na muku batrivilo: kadaſzu premiſzlili, daſzu Kerſcheniki, kojeh je: vnoga dobra chiniti, i teska terpeti. *Surius.*

Sz. *Polykarpus*, kadaſzuga neverniki primárjali, dabi veru oſztavil, je rekel: oſzemdeſzet i ſeſzt let, ſzluſilſzem Kriſtuſſu, terme nigdar ne zbantuval, ada kakbiga vezda tak oſpotal, i oſztavil? *Euſeb.*

N. *Valujuli Veru Kriſtuſſevu zloga ſitka Kerſcheniki?*

V. Valuju z-rechjum; ali z-ſzvojém ſitkôm nyu tajé.

N. *Komuſzu ſzpodobni Kerſcheniki, najmre pak Navuchiteli. ako nechiue onak, kak navuchaju?*

V. Takviſzu ſzpodobni onem meſtrom, kiſzu negda barku Noë napávlyali, dabi drugi lyudi potopu vuſsli, á ſzamiſzu potonuli.

N. *Kaj-*

Digitized by Google

N. *Kajſzmo ada chinéchi, daſze moremo med vernemi Kerſcheniki brojiti, i negda zvelichiti?*

V. Vſze naſſe ſivlenye, i derſanye k-Navuku Kriſtuſſevomu prilóſemo, ter vu ſivlenyu pokáſemo, daſzmo verni Kerſcheniki: arbi drugach toga Imena nevredni bili.

O dragi! dersémoſze chiſztò, treznò, pravichno; poboſno, i ſzloſnò: da ne reku Neverniki: Nut! kak Kerſcheniki nechiſztò govore, pianchuju, krivichnò, neterplivnò, nepoboſnò i neſzloſnò ſivu: kak blazne preklinyaju, vraga za ſztvoritela zazávaju, iz pekla nyega zovu, terſze nyemu ponujaju. Nut! kak ſzvoje duhovne Paſztire nepoſzluſſaju, i za nikaj derse, koje za prave nameſztnike Bosje zpoznavaju, Nut! kak ſze derſe vu Czirkve, gde oſzebujnêm nachinôm, ſivoga Kriſtuſſa veruju. Ah Bog bi dal! dabiſze to od Kerſchenikov vnogeh nemoglo rechi: ada ſzkerbemoſze.

NAVUK XV.

Od znamenya Chloveka Kerſchenika.

N. *Kulikoverſzto je znaménye chloveka Kerſchenika?*

V. Je dvojverſzto: jednoje nuternye, tojeto: *Lyubav*, iz koje izhádya Kerſchanſzki ſitek. Kakſze najde vu trete ſztrane ove knige; â drugoje zvunſzko, tojero: znamenye Sz. *Kriſa*. iz kojega dobivamo lép navuk, i vno-

Digitized by Google

i vnoge druge, ne ſzamò duhovne; nego i telovne haſzne: kakſze najde nisè vu Nav. 16.

N. *Kakſze chini znamènye Sz. Kriſa?*

V. 1. Kris veliki nam Horvatom navaden chiniſze ovak: deſznu ruku vergſi na chelo, veliſze: *Vu Ime Otcza*, na perſza: *I Szina*, na levo pleche: *I Duha*, na deſzno: *Szvetoga*, k-vuſztam, ali k-perſzam: *Amen.*

2. Kris mali, Nemczem navaden, chiniſze ovak: z-palczem prekriſivſi chelo veliſze, *Vu Ime Otcza*, vuſzta: *I Szina*, perſza: *I Duha Sz. Amen.*

3. Ov iſzti mali kris je Redovniku navaden, kada Sz. Evangelium, ali Oltar, ali zatem ſzebe prekriſi; nego to: da nikaj negovori, â k-palczu i drugi perſzt priloſi, na zpomenek: da vu Kriſtuſſu k-nature Boſanſzke, je priloſena chlovechanſzka.

4. Rutheni, Moskovite, Gerki, i Vlahi, iz deſznoga plecha ruku na levo prenáſſaju, i to ne krivo, niti zlo: ar nechini druge vere, niti neizgubi ſzvoje haſzne, kakſze malò potlam pokáſe.

Dapache jeſzuſze nahádyali pobosni Kerſcheniki, kiſzuſze z-rukum kakti mi kriſali, aliſzu drugach govorili, neki ſzamò ovak: *Vu Ime preſzvetoga Troiſztva.* neki: *Jeſus Nazarenſzki, Kraly Sidovſzki.* neki: *Odgovarjamſze tebe Satan*, neki *Blagoſzlovlen budi Bog Otecz, i Szin, i Duh Sz.* neki: *Pomoch naſſa vu Ime Goſzpona*,

Digitized by Google

ſzpona, neki: *Boſe na pomoch moju ſetuj Amen.* tak Sz. Otczi, i P. *Gretſch.*

N. *Kakſze Kriſanye mora chiniti, da bude Bogu povolyno, vragom odurno, Szvetczem priſztojno, i nam haſznovito?*

V. Morafze chiniti: rázloſnò, polahkò, i poboſnò, dafze zvúnà pozna, nakulikò ovo kriſanye chinimo. I da nedámo zroka krivoverczem, dabiſze iz naſſega nepoboſnoga kriſanya oſzmehávali, ali morebit pravò govorili: da mi muhe raztiravamo. Najti i to od múh peklenſzkeh je iſztina: da vrage i ſzkuſſavanya raztirávamo, ada pobosnò, ter miſzlemo kaj chinimo.

N. *Pochemſze poznáva Kerſchenik Vere Katholichanſzke?*

V. Po znamenyu Sz. Kriſa.

N. *Zakajſze poznáva po znaményu Sz. Kriſa?*

V. Zato: kajtiſze drugi lyudi, ali nikak, aliſze ovak nekriſaju, kakſze mi kriſamo.

N. *Zakaj vech?*

V. Zato: kajti znaménye Sz. Kriſa, oſzebujne ſzkrovnoſzti vere Katolichanſzke znamenuje: arje kratek zavjetek Veruvanya Apoſtolſzkoga

N. *Kaj znamenuju ove rechi:* vu Ime?

V. Znamenuju: daje ſzamò jedno Ime, ada je ſzamò jeden Bog.

N. *Kaj znamenuje na chelo poſztavlena rech:* Otcza?

V. Zna-

Digitized by Google

V. Znamenuje: daje Otecz Bog perva Perſona, i kakti pochétek preſzvetoga Trojſztva.

N. *Kaj znamenuje na perſza poſztavlena rech:* I Szina?

V. Znamenuje: da Szin Otcza nebeſzkoga, buduchi od veka chiſzti Duh, prez tela, kakti Otecz i Duh Sz. vu vremenu doſſelje vu prechiſztu vutrobu Blaſene D. M. onde od nye kervi telo vzel, od nyeſze narodil, i za naſſe zvelichenye na Kriſu vumerl.

N. *Kaj znamenuje na levom plechu rech:* i Duha, *ter na deſzno preneſſena rech:* Szvetoga?

V. Znamenuje danaſz je Duh Sz. po vrednoſzti Kriſne Muke Kriſtuſſeve, na ſzvetom Kerſztu poſzvetil; tojeto: iz greha, i zámeri Bosje, na miloſchu preneſzel, i onde poſztavil, odkudbi lehkò vu nebo mogli zaſztupiti, dabiſze derſali, one ſzvétoſzti, kojuſzmo na Sz. Kerſztu dobili,

N. *Zakajſze z-deſznûm rukum kriſamo?*

V. Zato: kajti déſzna ruka, ſzkorò pri vſzeh narodeh, je plemeniteſſa, od leve.

N. *Z-kulikemi perſztmi moremoſze kriſati?*

V. To ne nigde odredyeno, nego ako vzememo: *pet perſztov*, tak more biti znamenye pet Ran Kriſtuſſeveh; *tri perſzti*: Preſzvetoga Trojſztva: *dva perſzta*: vu Kriſtuſſu dveh natur: Boſanſzke i chlovechanſzke.

N. *Zakaj Kriſanye na chelu pochinyamo?*

V. 1. Zato

Digitized by Google

V. 1. Zato: daſze iz Kriſa neſzramujemo. 2. da chelo nebude prázno, ter za gnyézdo vrasje gotovo. 3. Daſze gizdoſzt iz nyega iztira. 4. da ochiveſztò pokaſemo, pochemſzmo odkupleni, i Bogu dobleni. 5. Da kakti vojniki Kriſtuſſevi, naſſe orusje pokáſemo, i nepriatele preplaſſimo. 6. Da Kriſtuſſu pokáſemo, daſzmo nyegovi. 7. Daſze na naſzleduvanye Kriſtuſſa, i na naſſe duhovne kriſe opomenemo. 8. Da ovak pokáſemo: Kije bil na Gore Kalvarie razpet vumerl; on iſzti na naſſe glave, iliti Kalvariè ſive. I toga Neverniki nemoguchi videti: Zatoſzu Muchenike na Chelu, najbolyè muchili: na ſzramotu Sz. Kriſa.

N. *Kaj joſche vech rúka iz léve ſztráne, na déſznu preneſſena more znamenuvati?*

V. *Innocentius* Papa veli: da more znamenuvati, i naſz lepò opomenuti: da od zla ſetujemo na dobro: ako hochemò iz ovoga zla i ſziromaſtva, dojti vu dobro, i vu diku: kakti je Kriſtus od ſzmerti ſztal, ter na ſitek doſſel: od peklov vu Raj ſztupil.

Sz. *Aug.* opomina: Chloveche! poglej vu ſitek on, zarad kojega verujes, zarad kojegaſze ſzvetêm Krisêm znamenujes.

N. *Kaj znamenuje Ruthenſzko, Moskovitanſzko, Gerchko, i Vlasko kriſanye, kada iz déſzna, na lévu ſztran ruku prenáſſaju?*

V. Znamenuje: da Kriſtus oſztavivſii zebráno

Digitized by Google

bráno lyudſztvo Sidovſzko, preſselje k-Národom, iliti: poganinom prodekuvat. Dapache Gerki z-tem (na levo) prenaſſanyem radibi pokazati: da Kriſtuſſa i nyegov Kris vu ſzerdczu noſze, kada na leve ſztrane (gdeje ſzerdcze) ſzvoje kriſanye dokánchaju, i tak ſzerdcze z-kriſem zapechate.

N. *Odkudje ova kerſchanſzka navada:* Kriſatiſze?

V. Je od Kriſtuſſa, i od Apoſtolov: ar Sz. *Aug.* veli, daje Kriſtus ſztárczu *Ananiaſu* rekel: Pojdi k-nyemu (Paulu) i znamenujga z-mojem znamenyem. Sz. *Chryſoſt.* ſzvedochi, da Sz. Pavel je vuchil Kerſchenike: jeſztvine prekriſiti, *Nicephorus* veli: da Sz. Janus Ap. i Evang. kadaſzije grob-izkopati vuchinil, lép navuk vuchenikom je dal, od nyih lyublenò proſchenye v-zel, terſze je poboſnò prekriſil, i ſzam vu grob legel, Sz. *Aug.* veli: daſzu vſzi Apoſtoli Národe kriſali, i Kriſa veru navuchali.

Sz. *Martialis* Szvetoga Petra vu Antiokiu, i potlam vu Rim idúchega putni tovarus, i kije Kriſtuſſu na zadnye vechere dvóril, opomina: Kris Goſzpona (kojega verujete, da je pravi Szin Bosji) vſzigdar imajte vu pameti, vu vuſzteh, vu znamenyu: ar Kris je orusje ſzuprot Satanu, kakti Siſſak na glave: oklope na perſzah: Schit vu rukah, ſzuproti kopju i ſztrelam nyegvem: z-ovem ſzamem znaményem, obladati je nam dáno. *Turl.* *Tertul-*

Digitized by Google

Tertullianus kije ſivel Leta Goſzp. 300. od ſzvojega vremena Kerſchenikov ſzvedochi: Kam goderſzu poſli, ali doſli: na goreſztajanye, obúvanye, oprávlyanye, vmívanye, ſzedanye, téla hránenye, &c. jeſzu Kris na chelo poſztavili: Ada Kriſanye je ſztara Kerſchanſzka poboſna Navada. *Turl.*

N. *Imaliſze vu Sz. Piſzmu, i Sztarom Zakonu, kakva prilika od Sz. Kriſa?*

V. Ima ochiveſzta: ar Sz. *Hieronymus* ſzvedochi, da pri Iſraëlczeh, litera: Tau T. imala je ſzpodobu Kriſa, z kojum po Bosje Zapovedi, verne Lyudi, Angel na Chelu je zaznamenuval, terſzu ſivi i zdravi oſztali; â drugiſzu vnogi zkonchani. (a)

N. *Zakajſzu bili zaznamenuvani?*

V. Zato: Daſze oſzlobode od Szmerti, kojuſzu drugi neverni zaſzluſili, i podneſzti morali, od Angelov potucheni.

N. *Kajſzu oni lyudi, kiſze nekriſaju; negoſze iz toga oſzmehávaju?*

V. Oniſzu nepriateli Kriſa Kriſtuſſevoga, kojem Sz. *Pavel*, konecz, vekivechno ſzkvarjenye prorokuje. (b)

N. *Zakaj vrag krivoverczem ovo Sz. Kriſanye iz glave je iztepel, i tak odurno vchinil; daga nemogu terpeti?*

V. Zato: da takove vu ſzvojem ſzuſanſztvu leglè obderſi: I k-tomu ne znal, kaj nyim ſkodliveſſega, â ſzebi povolyneſſega ſzvetu-

G vati;

(a) *Ezech. 9.* (b) *Philip. 3.*

Digitized by Google

vati; nego da Znamènye Sz. Krisa osztave, i odure, da tak Krisa kakti vragi beséch, od Boga, i od vszega duhovnoga dobra, dalyè odsztupe; â na zlo nasztupe: To dobrò vrag znavsi; dabi iz ovoga szvetoga Krisa Znaménya, mogli vnogò hasznuvati. Kakszu vnogi poboszni hasznuvali. *Turl.*

NAVUK XVI.

Od Navade, i Haszne Krisanya.

N. *Kakszu negda pervi Kerscheniki Znamenye Sz. Krisa vu navade imali?*

V. Sz. *Chryszosztomus* szvedochi: da iz domà iduchi, jeszusze prekrisili govorech: *Odgovárjamsze tebe satan, i prisztajem k-Tebe Kristus.* Iduchi vu boj, ali pregovarjanye szuprot krivoverczem, ali na szúd pred Nevernike, ali na mùku, ali chujuch koga blázniti, preklinyati, nechiszto, ali drugach zlò govoriti, ali gérmeti, ali treszkati, ali kadaszuszesta preszstrassili, ali chemu zachudili, ali na greh szkussavanye chutili, ali szmert blizu stimali, ali kaj ochivesztò govoriti hoteli. Tak *Justinus* Czeszar poszstavlen, pervò; negoje na Thronus hotel szeszti, jesze prekrisil, i onda lyudsztvo pozdravil. *Gretsch.*

Kadaje vusgana szvétcha, vu hisu donesszena, jeszuszе vszi prekrisili: ter rekuchemu: *Szvetloszt vekivechna, naj nam szveti.* odgovorilisu:

Digitized by Google

Jiſzu: *Amen.* Kadaſzuſze razhádyali, tak jemlyúch proſchénye od drugeh, jeſzu nye prekriſili. Rane i drugu boleſzt, z-Kriſem jeſzu vráchili: â neſzu bajali, niti czoprali.

Ali kadaſzu isli na Priſchéſchanye, jeſzu ruke kriskôm, k-perſzam poboſnò zdihavajuch, pritiſzkali. A ruke mertvecza takajſe kriskôm, na perſza jeſzu ſzloſili, i poſztavili. Najduſze i druge poboſneh navade pri P. Jac. *Gretſcher* T. J. Tom. 1.

N. *Zakajſze Znaményêm Sz. Kriſa znamenujemo?*

V. Zato: Daſze ochiveſztò pokaſemo Kerſchenike, kiſze iz Kriſa Kriſtuſſevoga, i Sitka Kerſchanſzkoga, neſzramujemo.

N. *Kadanaſz pako chlovek nevidi, zakajſze onda Kriſamo?*

V. Zato: Daſze iz naſſe vere ſzpoménemo.

N. *Odkudſze iz naſſe vere ſzpomenemo, kadaſze prekriſimo?*

V. Od ovud: kajti znaménye Sz. Kriſa oſzebujne kotrige naſſe Vere vu ſzebe zaderſava.

N. *Koje kotrige Vere, vuſzebi zaderſava?*

V. Zaderſava navlaſztitò ove: Jedinſztvo Boga, i Trojſztvo Perſon: Otcza Sztvoritela: Szina Odkupitela: Duha Sz. Poſzvetitela: Oproſchenye grehov: i Sitek vekivechni.

N. *Zakajſze joſche kriſamo?*

V. Zato: Daſze ſzpoménemo iz naſſe dufnoſzti, kojuſzmo na Kerſztu prijeli, i obderſavati obechali.

Digitized by Google

N. *Kojuſzmo duſnoſzt onde prijeli, i obderſavati obechali?*

V. Jeſzmo ovu: da hochemo terplivnò, veſzelò, i ſztalnò pod Zaztavum Sz. Kriſa obſztati, vſzigdar z-Kriſtuſſem derſati, i ſzuprot nepriatelom naſſega zvelichenya, vernò vojuvati.

N. *Kojiſzu naſſega Zvelichenya nepriateli?*

V. Jeſzu oſzebujni ovi tri: ſzvet, vrag, i telo naſſe.

N. *Moreli poboſno Kriſanye, kaj ochiveſztò pobaſzniti?*

V. More 1. Szuprot nevidyenem nepriatelom: vragom. Zato Sz. *Cyrillus* opomina: daſze guſztokrat prekriſemo: ar vragi videvſi Znaménye nebeſzkoga Kralya, taki pobegnu: Kris vernem je miloſcha, â vragom ſztrahota: kakti peſz beſi od kihache, tak vragi od Kriſa. *Catech. 19.*

N. *Zakaj vragi Sz. Kriſa nemogu terpeti?*

V. Zato: kajti Kriſtus na Kriſu, vrage je obládal, i naſz od nyihove oblaſzti oſzlobodil: zatoga od ſpota nemogu terpeti.

N. *Jeſzuli to koji lyudi zpoznali?*

V. Jeſzu vnogi.

Pelda: Sz. *Anton* Opat, czele ſerege vragov, z-kriſanyem od ſzebe je pretiral: kojem je govoril: dabi kaj mogli, doſztabi bil jeden. *Athan.*

Redovnik truden je prez kriſanya zazpal, vnoge

Digitized by Google

vnoge ſztrahote zpoznal, i potlam prekriſen, mirnò je pochinul. *Th. Kemp.*

N. *Moreli kriſanye ſzuprot Czopriam, i drugem vrasjem meſtriam kaj pohaſzniti?*

V. More kruto vnogò, takſzu takajſe vnogi zpoznali.

Pelda. Czopernicza na muke je valuvala, da k-detetu ſzvoje ſzuſzede, vech od cheterdeſzetkrat, vnochi je doſsla, i nému mogla naskoditi: arje vſzigdar od Matere prekriſeno naſsla. *Spineus.*

N. *Moreli kriſanye kaj na telu pohaſzniti?*

V. More od nepriatela obraniti, kakſzu vnogi zpoznali.

Pelda. Conſtantin Czeſzar, videl je vu Zráku Kris, z-ovem nápiſzom: *Vu ovom Znamenyu oblâdas* Maxentiuſſa. Tak i drugi poboſni Kerſcheniki, negda néſzu erdegátajuch, niti drugach bláznech; negoſze poboſnò kriſajuch, â Boga, i Sz. Mariu zazávajuch, ſzuprot Turkom jeſzuſze odpravlyali, terſzu ſzrechnò obladali.

Hiſtorie vuche, da po Znamenyu Sz. Kriſa, neſzu ſzamò vragi iztirani; nego i bolvani, tojeto: kriveh bogov kipi potreni, ogeny pogaſſen, zverje v-krotcheno, ſivina, i lyudi izvracheni, dapache, i mertvi izbudyeni. *Gretſcher.*

Pelda. Naſſelſzeje Kerſchenik vnogò duſen, kiſzeje hotel otrovati: kajti pak po ſzvo-

Digitized by Google

je návade, napitek je prekrifil; zato neſze mogel otrovati, akoprem otrova bilaje tak jáka; daje pſza taki vmorila. *Idem.*

Ovu Sz. Krifa haſzen negda, ſzamò vu prilike, Iſraëlſzko Lyudſztvo je zpoznalo: ar od Kache ranyeni, akoſzu ſzamò na brunchenu kachu, na drevu izviſſenu pogledali; takiſzu ozdravili. *(a)* Koja Kacha izviſſena, bilaje Prilika Sz. Krifa. *(b)*

Dapache Sz. Kris, i od zloga zraka obráni: tak putuvalje poboſen Kerſchenik z-krivoverczem, i kadaje germelo, jeſze krifal, â tovarus krivoverecz, jeſze iz toga ſzmejal. I nut! malò potlam, je od ſztrelé zatuchen, â Kerſchenik je zdrav oſztal. *Heimb.*

Znamo kak Sz. *Lovrencz* Muchenik z-krifanyem je ſzlépé izvráchil. *Brev. Rom. 10. Aug.*

Sz. *Tecla* D. M. jeſze prekrifila, iz ruk haharov vu ogeny ſzkochila, ter iz nyega zdrava izesla. *Groſez. 23. Sept.*

Od ovud vidiſze, kakſzu krivoverczi vragom po volye, â ſzebi po nevolye vchinili, kadaſzu znaménye Sz. Krifa oſztavili, i odurili. Od kojega *Tertullianus* govori: ova navada je nam dána od Apoſtolov, zarad koje neverniki, perve Kerſchenike, jeſzu zvali: *Redovnike Krifa.* Sz. *Hieron.* veli: danamje ovo Znamenye Kriſtus oſztavil, kadaje vú nebo ochiveſztò odhadyal. *Heimb.*

Sz. *Aug.* kakti ládja, prez kormána ne ſzegurna;

(a) *Numer. 6. 21.* (b) *Joan. 3.*

Digitized by Google

gurna; tak Czirkva prez Krisa ne szpravna: ar ovo Znamenye lyudem priprosztem, je kakti kniga, odkudsze vuche one kotrige vere, kiszu na zvelichenye najbolyè potrebni: Je kratek zavjetek vszega Navuka Evangeliumszkoga. Kakje vu presesznom Navuku recheno.

NAVUK XVII.

Osztanek od Znaménya Sz. Krisa.

N. *Kadasze prisztoji chloveku prekristi?*

V. 1. Vu jutro gorè sztajuch, i dolè lesuch, vu hiszu, ali iz hise sztúpech.

2. Na pochétku, i konczu Molitve, i vszakoga poszla: ar Sz. Otczi govoré, da Znamenye Sz. Krisa, je kakti pechat, z-kojum nassa dobra dela zapechachena, bivaju Bogu vnogò dragsa.

3. Pred, i po jelu, dasze komu nepripeti ono, kajszeje pripetilo one drugach poboszne Opaticze, koja vu neprekrisene Salate, vraga je pojela. *Specul. Exempl.*

4. Vu szkussavanyu na greh. Zpoznalje to Sidovszki decháricz, potlam okerschen, i imenuvan *Constantin.* ov iduch za materum, videlje kerschenika, ki vu jamu opadajuch jesze prekrisil, i szrechnò ván izessel. Zato decháricz joschè Sidov, ovu navadu je tverdnò derszal: i kadagaje nepostena deklich na neposteno delò vabila, jesze prekrisil, à

Digitized by Google

deklích taki je mertva opala: koju vendar z-krisanyem od mertveh je zbudil. Ov jur okerschen, kadaje Krisno drevo dolè nizkò postavleno kussuval, takszeje vsze k-nyemu pritisznulo; damuje na chelu Kris napravilo, kojega do szmerti je noszil. *P. Gretz.*

S. *Thomas Aquin.* vu szkussavanyu, nemajuch Razpéla, z-ogorkom na szténe, Kris je nachinil, Bogusze preporuchil, zatem zaszpal, i chutil je boke szvoje, od dveh Angelov prepaszane, i potlam, ne nigdar vech, na nechiszti greh szkussávan. *vu sitku.*

5. Iduch vu kakvu goder pogibel sitka, ali greha.

6. Kadasze blíszka, ali sztrele opadaju, ali germí.

7. Kadasze zeháva, navadaje z-palczem vuszta prekrisiti: â kadasze kehne, Boga na pomoch zazvati: *Bosze pomozi!* Ovu obodvoju navadu razglaszilje Sz. *Greg.* Papa leta 590. ar pervò toga, vnogi kadaszu kehnuli, ali zehnuli, jeszu i Dusszu zdehnuli. *Flor. Exempl.*

N. *Zakajsze gorè sztajuch, ali dolè leszuch krisamo?*

V. Zato: dasze z-ovem duhovnem orusjem szuprot nepriatelom Dusse, i tela oborusimo.

N. *Zakajsze pred, i za molitvum krisamo?*

V. Zato: kajti ovo iszto krisanye je vnogò kreposztna molitva; ar ovde kásemo, da po

vic-

Digitized by Google

vrednoſzti muke, ſzmerti, i kriſa Kriſtuſſevoga molimo: koja molitva Bogu je kruto vugodna, vragom odurna, â nam haſznovita.

N. *Zakajſze na pochetku vſzakoga poſzla kriſamo?*

V. Zato: da pokáſemo, da poleg navuka Sz. *Paula*, hochemo poſzluvati vu Ime Goſz. N. J. K. i da naſs poſzel vekſu jakoſzt dobî, iz vrednoſzti muke Kriſtuſſeve. Iz kojeſze guſztokrat ſzpomenuti, je kruto haſznovito.

N. *Zakajſze vu Sz. Meſſe, i vu drugeh Sakramentah, tuliki Kriſt chine?*

V. Zato: daſze ſzpoménemo, da vſza kreposzt Sz. Meſſe, i drugeh Sakramentov, dohádya iz vrednoſzti muke, ſzmerti, i Kriſa Kriſtuſſevoga.

N. *Zakaj Meſſnik z-palczem prekriſivſi Evangelium, prekriſi ſzvoje chelo, vuſzta, i perſza?*

V. Zato: da naſz opoméne, da Rech, iliti Evangelium Kriſtuſſev, moramo vſzigdar vu pámeti, vu vuſztah, i vu ſzerdczu imati, i poleg nyega naſſe ſivlénye ravnati.

N. *Zakajſze vu ſzkuſſavanyu kriſamo?*

V. Zato: da po vrednoſzti Kriſa, leglè obládamo: kakſzu vnogi veliku haſzen zpoznali.

N. *Zakaj Jeſztvine kriſamo?*

V. Zato: da ovak jeſztvinam, po récheh Bosjeh ofznaſenem, i po ove molitve blagoſzlovlenem, vekſu ſzvetoſzt zavdámo.

Digitized by Google

N. *Jeli haſznovito kriſicz na gerlo obeſsen noſziti?*

V. Je. Zato Sz. *Chryſoſtomus*, druge kinche noſzéchem, govori: vuchem poſztavlyatè vaſſe ufanye? neznateli chudovite haſzne Sz. Kriſa:

N. *Jeli hvále vrédno, daſze Kriſi po puteh poſztavlyaju?*

V. Jè: arje to ſztara poboſna navada perveh Kerſchenikov: daſze ovak leglè ſzpoménemo iz ſzkrovnoſztih, na Kriſu dokonchaneh: kakti dabinam Razpélo reklo: O vi vſzi, ki prehádyatè! pázetè, i videte, jeli-bol, kaktije bol moja? I daſze vrasja obláſzt ovak, iz vſzakoga méſzta dalyè pretira.

N. *Zakaj pred vmirajuchega Kris poſztavlyámo?*

V. Zato: da nechiſzte duhè ondá najgorſe, leglè pretiramo: i da onoga chloveka, od zdvojenya obranimo, ter na vekſe vu Kriſtuſſa, i vu nyegovu vredноſzt ufanye, podignemo.

N. *Zakaj pred mertveczem Kris noſzimo?*

V. Zato: da pokáſemo, daje bil vuchenik, naſzlednik, i vojnik Kriſtuſſev, kije pod zaſztavum Sz. Kriſa, do ſzmerti ſztálnò, ſzuprot ſzvetu, vragu; i telu vérnò vojuval.

N. *Pokehdob je tak ſztara, i haſznovita navada kriſanya, zakaj ada krivoverczi ovu navadu tak odurjavaju, i zaterchi ſile?*

V. Zato: kajtiſzu vucheniki peklenſzkoga Lucifera, kiſze vſzakêm nachinôm ſzker-

bi,

Digitized by Google

bi, daſze ſzpomenek Sz. Kriſa, i muke Kriſtuſſeve, iz pameti chlovechanſzke zevſzema iztira, i k-tomu vrag vſze krivovercze, marlive pomochnike ima, kak vidimo.

N. *Kaj moramo krivovercem odgovoriti, kada ſzuprot Kriſu vele: Kris je zavdal Kriſtuſſu ſpot, ſaloſzt, i muku, ada ako Kris poſtujemo, tak ſze Kriſtuſſeve muke radujemo?*

V. Nato moramo odgovoriti: da Kris kulikò je zavdal Kriſtuſſu ſpot, ſaloſzt, i muku; na tulikoga nepoſtujemo; nego kajti je zavdal, takajſſe, neizgovornu diku, koja veſz ſpot, ſaloſzt, i muku je premogla, i na veſzelje obernula; tak zarad ove dike, Kris poſtujemo, terſze Kriſtuſſevomu obladanyu iz ſzerdcza radujemo.

N. *Z-kakvum pameti i Duſſe pripravum, moramoſze Kriſati, ako hochemo ovoga Kriſanya krépoſzt, i haſzen zpoznati?*

V. Z-tverdnum Verum, i vu Bosju miloſchu ufanyem, ter premiſzlivſi dobra, po Kriſu nam vuchinyena, z-velikum zahvalnoſztjum.

N. *Odkudje to daſze vnogi kriſaju, ter vendar od ſzvojega kriſanya, ove haſzne vſzi nezpoznavaju?*

V. Od ovud: kajti akopremſze kriſaju; vendar razpetja vu ſzerdczu, niti vu Duſſe Bosje miloſche vſzi némaju; nego grehe, zla nagnenya, i zato duha nechiſztoga, kojemu vernò ſzluſe.

N. *Kaj-*

Digitized by Google

N. *Kajje ada ne doszta szamò prekrisiti, ako hochemo od krisanya navadnu haszen zpoznati?*

V. Neszе doszta szamò prekrisiti; nego k-tomu potrebnoje; daszе od greha chuvamo, i da vu grehu nesivemo: ar Sz. *Cyrillus* veli: Kris chinimo na szpomenek, i na znamenye vszega dobra, i kreposzti: akoszmo pak vu grehu; tak vu naszne dobra, nego veliko zlo.

Sz. *Aug.* Akopremszе zoves vojnik Kristusszev, i guszto szе krat krisas; ako vendar poleg tvoje moguchnoszti, almustva szirotam nedas, i pravicze nedersis, ali chiszтoche poleg tvojega sztalisza neobdersávas; nikajti nebude haszнilo ime kerschanszko: ada niti krisanye.

Veliko dugovanye je znamenye Kristusszа, iliti: Kris Kristusszev; ada z-ovem moraszе velika ter szvéta, i Bogu drága sztvár znamenuvati; â ne Bosji puntar, nevernik, peklenszki oczvirek, i vrasji susseny, tojeto: gresnik: ar kaj haszni zlatûm pechatjûm, zapechatiti takvu poszudu, vu koje ne zlata, niti Bosje lyubavi; negoszu peklenszke pleve, ali koji gorsi szmrad, kakuje greh vu chloveku. Kaj haszni ako znamenye Kristusszа na chelu, i negda na jeziku noszimo? ako vu szerdczu, i vu Dusse, grehe (kiszu znamenye vrasje) szkrivamo, i chuvamo?

Sz. *Eli-*

Digitized by Google

Sz. *Eligius* ſzvojem poſzluuitelom je govoril: Imajte vſzigar Kriſtuſſa napameti, á nyegvo znamenye na chelu: ar akoprem veliko dugovanye je znamenye Sz. Kriſa; nam vendar nehaſzni, ako Zapovedi Kriſtuſſeve neobderſavamo. Ada ako hochemo haſznuvati, moramo zapovedi obderſávati. *Greſ.*

NAVUK XVIII

Od Kriſa Duhovnoga.

Chujemo vechkrat, daſze nekoji na ſzvoje Kriſé radi tuſe, akoprem onda, niti nemiſzle, od znamenya Sz. Kriſa. I kajtiſze Kriſtus ſztraſſnò grozi, da onoga nehche za ſzvojega vuchenika, niti za Kerſchenika zpoznati; ki goder ſzvojega Kriſa nehche dobrovolynò noſziti, i Kriſtuſſa naſzleduvati; zato potrebno je od toga govoriti, daga moremo haſznovitò noſziti, Kriſtuſſu povolyni biti, i negda Duſſu zvelichiti. (*a*).

N. *Kajſze zove duhovni Kris?*

V. Duhovni Kris zoveſze: vſzaka na ſzvetu ſzuprotivchina, kakti je kuga, glad, vojſzka, beteg, ſziromaſtvo, pregon, vuza, ſpot i krivicza, od drugeh ſaloſzt, i ſzmert: ali vu imetku neſzrecha.

Ovde Sz. *Aug.* pita: kaj Kriſtus veli: *Noſzi Kris tvoj?* toje: noſzi na tom ſzvetu, za volyu Kriſtuſſa, kajgoderſze ſzuprotivnoga pripeti, budi ono na telu, ali na Duſſe: budi izkano, ali najdeno: od Boga, chloveka, vraga,

(a) *Luc. 14.* cza-

Digitized by Google

czopernicze, poglavara, podloſnika, ali od koje druge ſztvari: ar to vſze Bog prepuſcha, ali: da grehe ovde kaſtiguje; ali da krepoſzt probuje; ali da nájem povekſa; ali da koru-nu nakinchi. I dobri Bog! nebi toga na naſz prepuſztil; dabi nevidel; da mi moremo vnogò haſznuvati, ako dobrovolynò terpimò.

N. *Kadaje zrok Kriſa zel, moreli Kris onda biti dober, i haſznovit onomu, kiga podnaſſa?*

V. More, akoga dobrovolynò podnaſſa. Kakti Kris Razbojnika na deſznu ſztran Kriſtuſſa, imalje zrok zel, ter vendar bilje haſznovit: kajtigaje kakti ovcza dobrovolynò podnaſſal: â drugomu Razbojniku na levu ſztran, ne bil haſznovit: kajtije bil tverdokoren, kakti kozel. O lepa prilika ſzuda Bosjega! gde na deſzno budu ovcze, â na levo, kozli. (a)

Sz. *Helena* naſslaje tri Kriſe med ſzobum tak ſzpodobne; da ne mogla Kriſtuſſevoga poznati, ter vendar, kaj je med ſzobum neſzpodobneſſega; negoſzu oni tri Krisniki, kiſzu bili na oneh Kriſeh? Na jednom bilje Razbojnik, ter zvelichen, i velik Szvetecz: na drugom bilje takajſe Razbojnik, ter ſzkvarjen, i veſz proklet: na tretom bilje Szudecz pravichen, ter vendar jednoga Razbojnika miloſztiven zvelichitel; â drugoga pravichen ſzkvaritel. Takſze i vezda pripécha. Dapache joſche vech: ar na jednom iſztom Kriſu,

(a) *Math. 25.*

Digitized by Google

Krisu, tojeto: vu jednake nevolye, jeszu negda dva chloveka poszlavlena, terszi vendar jeden szluszi nebo: ki dobrovolynò terpi; â drugiszi szluszi pekel; kiszve szerdi, preklinya, i negda szuprot Bogu blazni, ali od vraga pomochi ischę.

N. *Gdo to vuchi, daszе nevolye*: Kris *mogu ozávati*?

V. Vuchi Kristus, i Sz. Navuchiteli: ar kada Kristus zapoveda vszakomu szvoj Kris noszити, onoszе nemore razumeti od Krisa drevenoga: kajti szveti Mucheniki, i drugi Szvetczi, kiszu Kristusza naszledovali, neszu bili vszi na Kris razpeti. Kakti i Devicze, koje vendar prez drevenoga krisa, jeszu Kristusza naszledovale, i doszlignule.

Sz. Pavel dichiszę na krisu, â vendar, ne bil na drevenom krisu.

Sz. *Aug.* veli: Ovde moramo razumeti, da Kris, ne szamò drevo na Krisek zbito; nego i dobroga Sitka obechanye, ter verno obdersavanye: Dapache vszę ono, kajnamje tesko, ter naszъ ovde trápi; moreszе: *Kris* ozavati. *Gretsch.*

N. *Gdo mora duhovni Kris noszити?*

V. Mora vszaki Kerschenik: ar prez Krisa, kakti nemore chlovek biti vuchenik Kristusszev; takszе nemore zvelichiti. Zato kiszu goder bili Kristusszevi, oniszu vszi, ali od drugeh kaj szuprotivnoga podnaszali; aliszu

Digitized by Google

ſzu ſzami ſzebi muku zavdavali, kakvogaſzu goder bili ſztáliſsa. Dapache bojaliſzuſze prez kriſá ſiveti: ar prez Kriſá, ne puta vu nebo. I ne chudo, da i vezda vſzi, kiſze ſele zvelichiti, prez Kriſá nehte ſiveti: ar i Kriſtus: premiſzlivſi nebeſzko veſzelje, podneſzelje Kris. (a)

N. *Zakaj Kriſtus vſzem nam zapoveda Kris podnaſſati?*

V. Zato da z-ovemi Kriſtni pritiſznyeni, bolyè poſelimo, i poiſcheme nebeſzka dobra: ar drugach nebi za nebo pomiſzlili.

N. *Zakaj vech?*

V. Zato: da Bog ovde pravichne probuje, i za nebo ovde kakti oſzvétla, kiſze ſele onde ſzvetiti: ar kakti loncze probuje pech, â zlato i ſzrebro ogeny; tak chloveka probuje ſzuprotivchina. (b) Daſze bude moglo od takoveh rechi: *Bog je nye probuval, i naſſelje, daſzuga vredni.* (c) I takovem Kriſtus ſeli rechi: Viſzte, kiſzte z-menum obſztáli vu ſzkuſſavanyu. (d)

N. *Jeli ove duſnoſzti joſche gdè kakova prilika?*

V. Je ova: Pſenicza ako hoche vu hambár pojti, mora czepe, ali konyſzke pete podneſzti: ali ako hoche na Goſzpodſzki ſztol dojti; mora pervò v-melin, i vu pech pojti. Ada i Kerſchenik, ki hoche vnebo pred Bosje licze pojti, mora ovde vnoga teſzka dobrovolynò podneſzti. O kulikoſzu Szvet-

(a) *Hebr. 12.* (b) *Eccles.* (c) *27. ſap. 3.* (d) *Luc. 22.*

Digitized by Google

Szvetczi radi terpeli ! dabi szegurnesli bili za szvoje zvelichenye: â kudabi mi vnebo radi? po rosiczah. Ah dragi nebludemo!

N. *Kulikoje takoveh Duhovneh Krisev?*

V. Je velika vnosina: arszu neki na telu; â neki na Dusse: neki izraven od Boga; â neki od Boga po vragu, ali po zlom chloveku, ali po zraku, ali po koje druge sztvari.

N. *Jeli i ono od Boga, kaj vrag, ali zel chlovek, ali czopernicza, ali druga sztvar, chloveku szuprotivnoga vchini?*

V. Je: ar ono Bog prepuscha; â drugach nebisze moglo pripetiti.

N. *Imamoli ovoga gde koju példu, i navuk, daje od Boga?*

V. Imamo na Kristusse, kije dobrò znal, daga Sidovi budu muchili, â ne Otecz nebeszki; ter vendar Petru je rekel: odszrupi szuprotivnik, kajmi nedas piti keliha, kojegami Otecz zavdaje? (*a*)

N. *Imamoli od chloveka takovu peldu?*

V. Imamo od Joba, ki buduchi Prorok, dobrò je znal, daszuga po Bosjem prepuschenyu vragi porobili, i na nevolyu szpravili; ter vendar je govoril: Bogje dal, Bogje vzel: budi blagoszlovleno Ime Goszpona: Boga. (*b*)

N. *Kakje Job szvoju szenu pokáral, kadamuje szuprot govorila?*

V. Je ovak: Pravo kakti nora govoris: a-

H koszmo

(a) *Joan. 18.* (b) *Job. 1.*

Digitized by Google

koſzmo dobra od Boga prijeli; zakaj nebi i zla? Ada Job je veruval, da i zlo ide od Boga, kada Bog prepúſcha.

N. *Jeli Bog Jobu ovu terplivnoſzt, na ovom ſzvetu naplatil?*

V. Je obilnò: armuje dal drugeh ſzedem ſzinov, i tri kchere: â drugoga blaga dvakrat tulikò, kulikò gaje pervò imal: ſzameh ovácz je imal: chetirinajſzt jezér, â volov: jezero plugov.

N. *Jeli Bog i nam kaj dobroga obechal, ako naſſe kriſe dobrovolynò podneſzemo?*

V. Je obilnò: vekivechno blaſenſztvo.

N. *Jeli nam na volyu: Kriſtuſſa naſzleduvati, i vu nebo pojti?*

V. Je nam na volyu: ar naſz Kriſtus nato ſzamò pozáva: ako hochemo.

N. *Jeli nam na volyu Kris noſziti?*

V. To nam ne na volyu, akoſze hochemo zvelichiti; nego moramo za Kriſtuſſem kris noſziti: â prez kriſa nebi naſz poznal.

N. *Kaj to znamenuje, gda Bog chloveka z-teſkem kriſem pohodi?*

V. To znamenuje, daga Bog lyubi, kakti Otecz ſzina, kôga kaſtiguje.

N. *Kak moramo naſſe Kriſe noſziti, ako hochemo haſznuvati?*

V. Moramo 1. *Terplivnò*, to jeto: prez zburkanya, i to ſeli Bog: â vrag ſeli, dabiſze ſzerdili, blaznili, i preklinyali, ter dabi nam

Digitized by Google

nam onde pekel szlusili; gde nam moremo nebo szlusiti. Terplivnoszt nassa vchini nasz blasene, i od vszeh drugeh razluchene: vchini nasz szine Bosje. Vu terplivnoszti, Dusse nasse obchuvamo, i zvelichimo. (*a*)

2. *Veszelò*: ar veszeloga Darovnika lyubi Bog. Angel *Tobie* sztarczu szlepomu je govoril: Veszélje najti bude vszigdar: kajtiszi bil Bogu vugoden; zato potrebnoje bilo, date szkussavanye probuje (*b*) Aposztoli preganyani, vüszeni, bichuvani, iztirani, jeszusze veszelili, daszu za Ime Jesussevo, vredni bili spot preterpeti. (*c*)

3. *Sztalnò*: ar nikaj nehaszni terpeti, i veszelò, ako ne sztalno: kakti nehaszniszе po vode szrechnò pelyati, ako ne tia na brég. *Kristus* veli: ki obsztoji tia do koncza, ov zvelichen bude. (*d*) Mester mora szuditi, kak dugò lonczi, ali szrebro, ali zlato, potrebnoje vu ognyu dersati. ada i Bog mora szuditi, kak dugò potrebnoje nam pod Krisem obsztati; tojeto: szuprotivchine podnassati.

4. *Bogu zahvalnò.* Sz. *Chrysostomus* veli: Terpelszi kaj zla? ali ako ti hoches, ne zlo: zahvali Bogu, tertisze zlo na dobro premeni.

N. *Jeli haszznoviteszè ali lepsè, terpeti od verloga chlovéka; nego od zloga?*

V. Ne haszznoviteszè, niti lepsè, da pache lepszeje od zloga: ar i Kristus ne terpei od verleh, i dobreh; nego od najgorszeh haharov.

(a) *Luc. 21.* (b) *Tob. 5.* (c) *Act. 5.* (d) *Math. 10.*

Digitized by Google

N. *Kajbi takov rad rechi, ki veli: dabi bil kriv, nebi ni rechi rekel, negmije ao tesko, da neſzem kriv niti duſen, ter vendar moram terpeti, kakti dabi bil krivecz: â Bog zna, da neſzem kriv?*

V. Takovbi ovak bedaſztò rad rechi: To mi je tesko, da pravichen terpech, moram Kriſtuſſa, i Szvetcze naſzleduvati: â rajſibi kriv terpeti, ter razbojnike, kurve, i czopernicze naſzleduvati, i nyim ſzpodoben biti. Toſze pak nepriſztoji Kerſcheniku govoriti, kibiſze vutom moral veſzeliti, da pravichen terpech, more Kriſtuſſa naſzleduvati.

N. *Imamoli toga peldu od Poganina, daje lepsè pravichnomu; nego krivichnomu terpeti, i ſzmert podneſzti?*

V. Imamo: ar negda Sokrates Poganin, pervò Kriſtuſſa, krivò na ſzmert obſzudyen, veſzelò je otrovu prijel. Kajtiſzeje pak Sena nyegova plakala, da tak pravichen mora vumreti; Zato je nyu pokaral: O bedaſzta Sena! bili lepsè bilo, dabi ja kriv vmiral? kajti pako pravichen, ovak veſzelò vmiram, budeſze iz toga ſzvet ſzpominal: i toje iſztinu rekel, â nam lép navuk oſztavil.

N. *Zakaj negda verni, i dobri, vnoge Kriſe terpe; â zli, i neverni, vſzega dobra ovde vſivaju?*

V. Toga mi nemoramo pitati, niti ſzuditi; nego ſzam Bog. Sz. *Aug.* veli, da dobri vendar negda v-greſſe, ada naj ovde izplate: daſze potlam vnogò vekſe kaſtige oſzlobode.

Kakti

Digitized by Google

Kakti i zli, vendar negda nekaj dobra vchine, ada naj ovde taki plachu dobe: da potlam vekivechnoga blasenstva nedobe.

N. *Jeszuli Szvetczi Krise radi noszili?*

V. Jeszu radi, i veszeli, dapache joszche vech terpeti szeleli.

N. *Odkud to moremo znati?*

V. Iz hiszoriih, i nyihovoga sitka.

Pelda Sz. *Theresia Devicza*: akoprem vu velikom traplenyu, i vszakojachkeh szuprotivchinah poszstavlena; vendar je ovak zdihavala: Ah Bose! daj ali kaj novoga terpeti, ali vumreti. A Sz. Maria Magdalena de Pazzis: Ah! ne vumreti; nego terpeti. *Tak Sitek, i P. Grosez.* â kak mi zdihavamo? vidisze: dabi Boga pravò, â nasz szpametnò lyubili, drugachbi ove Szveticze naszleduvali. Ali dojde vreme, gda nassu lyubav, nebudemo hvalili; nego morebit preklinyali. Pazemo, da nebude keszno, i zaludò.

N. *Zakajszu tak radi terpeli, i vech terpeti szeleli?*

V. Zato: Kajtiszu jako Boga lyubili, i Kristussa naszleduvati szeleli.

N. *Zakaj vezda lyudi szvoje krisè tak neradi terpe?*

V. Zato: Kajtiszu na Dusse szlepi, gda szebi dobra nesele: ar Sitka Szvetczev nechteju: zato neznaju, kakszu Szvetczi terpeli? I kajti vekivechna dobra nevide; nego szamò ova szpadliva i lasliva miszle, na vnogò derse, i za nyesze szkerbe, koja vsza szkorò negde,

Digitized by Google

bude oſztaviti, ter morebit nezahvalnem.

N. *Dojdeli kada vreme, gda takvi ſzlepczi pregledaju?*

V. Dojde, ali onda jur bude noch, vu koje nigdo nebude mogel poſzluvati, niti kaj zaſzluſiti: i zato onda keſznò, za ludò, ter na ſzvoju vekſu tugu, i ſaloſzt plegledaju, nekoji na ſzmrtne poſztelye; â nekoji ſztoprav vu tmicze peklenſzke. Kakti on prokleti Bogatecz: kadaje jur bil vu mukah, odperlje ochi gore vu nebo. *(a)* Ah neſzrechni! kaj je pervò chinil? Znam daje na opravu, vu zdelu, vu kupiczu, pak pian na poſztelye pod koſu gledal. Ki ovoga marlivò, ter ſztalnò naſzlediuju, najſze drugoga koncza nenádeju.

NAVUK XIX.

Od Veruvanya Apoſtolſzkoga.

Ako Navuchitel vſzigde hoche imati *Exordium*, iliti ſzvojega navuka pochétek; tak ovoga lehkò napravi, ako na kratkom podrugáchi ono, kaj vu preſeſznom navuku je povedano.

KOTRIG I.

Veruvanya Apoſtolſzkoga.

Verujem vu Boga Otcza Vſzamoguchega, Sztvoritela Neba, i Zemlye.

Ovde valya znati, da Veruvanye, obchinſzkêm nachinôm govorech, je ovo chervero.

Perva

(a) Luc. 16.

Digitized by Google

Perva Zoveſze: *Veruványe dvanajſzti Apoſtolov*, kojeſzu nam Sz. Apoſtoli oſztavili, kakſzmo ovde, tolnáchiti z-Bosjum pomochjum, nakánili.

Drugo Veruványe zoveſze: *Nicenſzko* od Szpraviſcha I. vu *Nicee* obſzluſavanoga, leta 325., i vezdaſze vu Sz. Meſſe negda govori.

Freta Veruványe zoveſze: *Szvetoga Athanaſiuſa* Biskupa Alexandrinſzkoga, kije ovo ſzuprot krivoverczem, ovak ſzkupa ſzloſil, i vumerl leta 371. ovo govoriſze vu Breviáru po nedelyah, na vuru pervu.

Cheterto Veruvanye, iliti Valuvanye Vere, zoveſze: *Tridentinſzko*, tak imenuvano od ſzpraviſcha, vu *Tridentu* obſzluſavanoga, i dokonchanoga leta. 1563. gde je odredyeno, daſze z-onêm náchinôm mora Vera valuvati, najmre od oneh, ki veru Kerſchanſzku hote prijeti, ali vu ove vere, koju duhovnu cháſzt náſze vzéti. Ova chetvera veruványa, najduſze na konczu ove knige, vu krátkom závjetku navukov.

N. *Chinéli ova chetvera Veruványa chetveru Veru?*

V. Nechiné; nego jednu jedínu veru Bosju: arje ſzamò vutom razlúchenye: da jedno Veruványe, nekoje kotrige odperteſsè valuje, i to zarad onoga vremena noveh krivoverczev, kiſzu hoteli veruványe Apoſtolſzko, drugach razmeti, i tolnáchiti; ne-

Digitized by Google

goſze od Sz. Matere Czirkve tolnáchi: kaj drugo veruványe, kakti zapertò vu ſzebe zadersáva.

N. *Zakaj Veruványe Apoſtolſzko ima vu ſzebi 12. kotrigov?*

V. Zato: kajti onda bilòje 12. Apoſtolov, kiſzu vſzu veru ovak vu 12. kotrigov zavjeli pervò; nego ſzuſze po ſzvetu vuchit razíſsli: da ovak vſzi vſzigde, i vſzigdar jednákò navuchati mogu.

N. *Gdoje nachinil pervi kotrig veruványa Apoſtolſzkoga?*

V. Je Sz. Peter Apoſtol. tak piſſe Sz. F. *Xav.* i P. *Geiger.*

N. *Koji kotrig je nachinil* Judas *Iskariothes?*

V. Ne nijednoga: arje on jur onda bil vu peklu; nego *Mathias* bilje na nyegvo meſzto zebrán: â potlam na dve lete *Pavel*, i *Barnabas* jeſzuſze pridruſili, i Apoſtoli imenuvani: adaje vezda 14. Apoſtolov, zvún Judaſſa, kije ſzkvarjen.

N. *Kaj znamenuje ova réch*: Verujem?

V. Znamenuje: ſztanovito imam, tverdno derſim, i prez dvojne verujem, da Ti O iſztinſzki Bog! tak jeſzi navuchil, ki nemores nikaj krivo rechi: arſzi ſzáma, ter vekivechna iſztina.

N. *Kajſze moramo iz toga navuchiti?*

V. Moramo ova. 1. Da on nema Vere, ki ſzamò z-rechjum kakti papiga, prez rázloga govori: *Verujem.* 2. Da

Digitized by Google

2. Da on, ki ſzamò zato veruje: kajtiga-je duhovní Paſztír, ali Otecz navuchil; takov nema Veru Bosju; nego chlovechanſzku, koja ne doſzta na zvelichenye.

3. Da on ki hoche Bosju Veru imati; mora veruvati zato: kajti je tak Bog rekel, nazveſztil, i veruvati zapovedal: ki nemore nikaj drugo; nego iſztinu rechi.

4. Da ono, kaj Bog, i Çzirkva, od Boga navuchena vuchí, moramo ſztokrat tverdneſsè veruvati; nego ono, kaj vidimo ali pipamo: ar ochi, i ruke mogu vkaniti; â Vera nemore.

Takſzu veruvali Szveti Mucheniki, kiſzu rajſſi hoteli muku, i ſzmert podneſzti; nego najmenyſi kotrig Vere, ſzamò z-rechjum, zatajiti, ali vu vere i malò, vu ſzerdczu oſzlabeti.

Tak Sz. *Stepban* pod kamenyem, Sz. *Lovrencz* na roſteru, Sz. *Euthyanus* kadaje vſze drugo zgubil, veru je zachúval, i Haharom govoril: akomi i glavu vzemete, Kriſtuſſa meni nevzemete. Tak vnoge Szvetícze, jeſzu veſzele za veru, na velikeh mukah vmirale.

5. Vuchimoſze, da nemoramo zroka, niti náchina izpitávati: zakaj Bog je tak rekel? ali kakbi to moglo biti iſztina? To iſzto navuchen je Sz. *Auguſtin* od Angela vu kipu maloga deteta, poleg morja hodechi. Zato rekelje: Verujem moj Boſe! daſzi jeden vu

Digitized by Google

Bosanſztvu, â troji vu perſonah: ali kak, i zakaj? to nehchu izpitávati; nego kaj vuchís, tverdnò veruvati.

N. *Ova réch*: Verujem, *ideli ſzamò k-pervomu, i k-oſzmomu kotrigu veruványa Apoſtolſzkoga?*

V. Ide k-vſzakomu, i razumévaſze pred vſzákem, akopremſze zarad kratkoche vu vſzákom neizgovárja.

N. *Jeli to vſze jedno*: *Verujem vu Boga: verujem Boga: ali verujem Bogu?*

V. Ne to vſze jedno; negoje vnogo razlucheno: ar *verujem Boga*, znamenuje to: verujem, da je Bog. *Verujem Bogu*, znamenuje: verujem, daſzu vſza iſztinſzka, koja Bog nazvézcha. A *verujem vu Boga*, ovo obodvoje, i vnogò vech znamenuje, najmre: da verujuch, ufajuch, i lyubech po dobreh chineh, zevſzem horenyem k-Bogu hlepim. Tojeto: da vu Boga vſze moje ufanye poſztavlyam, od nyega vſzega dobra proſzim, i chekam: k-nyemu zevſzem mojem miſlenyem, govorenyem, chinenyem, i terplenyem ſetujem: mene na nyegovu Sz. volyu puſcham, znaduch, da meni vſzigdar hoche dobro: arje Otecz: da more: arje vſzamoguch, i vu ſzvojeh ſzveteh rukah ima vſze, kajmi na Duſſe, i na telu, more pohaſzniti. I zato imajuch tulikoga, i tak dobroga Otcza, vu vſzake pogibeli ſzegúrnò rechem: Akoje Bog zame, gdoje ſzuprot mene.

N. *Kaj*

Digitized by Google

N. *Kaj znamenuje ova réch*: Otcza?

V. Znamenuje: Otcza Boga, zarad ſztvorenya, i to poleg ſz. piſzma, gdeſze vechkrat **Bog**, naſs Otecz imenuje.

N. *Nebiliſze Bog (zarad ſztvorénya lepsè imenuval:* Meſter, *nego* Otecz *vſzeh ſztvárih? pokehdob ſztvari nedohádyaju iz Boga, kakti dohádya déte iz Otcza?*

V. Nebi: ar Bog ne kakti drugi meſter, ki ſzvoje delo napravleno zevſzemà oſztavi; negoje ſzpodoben Otczu, ki déte hráni, vuchi, chúva, i ſzkerb na nye noſzi.

N. *Pokehdob pako Bog je Otecz, navlaſztitò Kerſchanſzki, zarad Kriſtuſſa, ki naſz za brate zove, kaj od ovud moramo izpelyati?*

V. Ovo: Da tulikomu, i takvomu Otczu, mi oſzebujnò ſzlúſimo, i záhvalnoſzt izkaſémo: daga hvalimo, poſtujemo, lyubimo: i da mu lyubav i poſtenye vſzigde preſzkerbimo: daſze *verna detcza* ozávati moremo.

N. *Kaj znamenuju ove rechi:* Vu Boga Otcza vſzamoguchega, Sztvoritela neba i zemlye?

V. Znamenuju: da verujemo vu jednoga pravoga Boga (ſzuprot poganinom, ki vech Bogóv veruju) Imenujemo pak *Otcza:* ar ov je perva Perſona Sz. Trojſztva, kîje vekovni, i naturálſzki Otecz ſzvojega jedinoga ſzina: I k-tomu, po ſzvoje miloſche, je Otecz vſzeh naſz, i vſzeh ſztvarih Sztvoritel vſzamoguchi, koji kakti je lehkò vſze iz nicheſza ſztvo-

Digitized by Google

ſztvoril; tak vſza z-dobrotum ſzvojum chúva, i mudroſztjum láda.

N. *Jeli i Szin Bosji ſztvoritel, ali poſzvetitel?*

V. Je kakti Otecz i Duh Szveti: arſzu vſze tri perſone, vu ſzebe nerazdelen Bog Sztvoritel, odkupitel, i poſzvetitel. Nego Otczu pripiſzujeſze ſztvorénye, Szinu odkuplénye, â Duhu Sz. poſzvechénye.

N. *Zakajſze Otczu pripiſzuje ſztvorénye?*

V. Zato: Kajti Bog Otecz je perva perſona, i kakti zviraliſche, ali pochétek Sz. Trojſztva: ar Otecz nedohádya od nikoga: Szin pakò od veka narádyaſze od Otcza, â Duh Sz. izdihávaſze, iliti izhádya od Otcza, i Szina jednákò, kakti od jednoga pochétka, ali zviraliſcha.

Ovo vendar nemoraſze razumeti tak: dabi Otecz bil ſztarejſi od Szina, ali Szin od Duha Sz. negoſzu vſze tri Perſone, vu vſzake zverſſenoſzti zevſzemà jednáke: arſzu vſze tri jeden Jedini G. Bog Sztvoritel, i Otecz vſzeh Sztvarih. Kije zarad naſz vſze ſztvoril; â naſz je ſztvoril zarad ſzebe, dabi negda k-nyemu vu vekivechno dobro doſsli. Ada nyemu zahvalnoſzt izkáſemo, terga proſzemo, da naſz neprepuſzti od tak plemenitoga konçza zabluditi.

Zato naſſe molitve pochinyamo: *Vu Ime Otcza, i Szina, i Duha Sz.* â negda velimo: *Szvet, Szvet, Szvet, G. Bog.* Soltáre pako, molitve

Digitized by Google

litve, i popevke dokonchamo: *Dika Otczu i Szinu, i Duhu Sz.* Koja navada je Bogu kruto povolyna, nam haſznovita, â nechiſztem Duhom odurna, i ſtraſſna.

Pelda: Vu Kipu Puſcheníka bilje doſſel vrag, k-jednomu poboſnomu Puſcheníku: ov domíslyalſzeje, da to ne pravi Puſchenik, zato velimu, da reche: *Dika Otczu, &c.* pochne vrag ſzamò ovak: *i vezda i vſzigdar, na vſze veke.* A Puſchenik veli: ovak pochni: *Dika Otczu i Szinu, i Duhu Sz.* to vrag chuvſi, kakti ſztrela je odletel. *Specul. Exempl.*

N. *Moremoli ovde Boga pravò zpoznati, kakje Bog vu ſzebe?*

V. Nemoremo zverſſenò niti zpoznati, niti nikak pokazati, zarad nyegoveh neizgovorneh, i neizbrojneh zverſſenoſztih.

N. *Kojeſzu oſzebujne Boſanſzke zverſſenoſzti?*

V. Jeſzu ove: Vekivechnoſzt, vſzigdebitnoſzt, preſzkerbnoſzt, miloſzerdnoſzt, pravichnoſzt, i vſzamoguchnoſzt.

N. *Zakajſze Bog veli:* Vekivechni?

V. Zato: kajti prez pochétka, i koncza, je vſzigdar bil, vſzigdar bude, i vſzigdar je ſzam od ſzebe.

N. *Zakajſze Bog veli*: vſzigdebuduch?

V. Zato: Kajti je vſzigde po ſzvojem bitju, velichanſztvu, i vſzamoguſchnoſzti.

N. *Zakajſze Bog veli*: vſzaznajuch?

V. Zato: kajti zna, chuje, i vidi vſza preſſeſzna

Digitized by Google

seszna, vezdasnya, prisseszna, ne szamò zvunszka; nego i nuternya mislenya, dapache i moguchasze pripetiti, ali pomiszliti.

N. *Vuchem sztoji Bosja*: Preszkerbnoszt ?

V. Vu raunanyu vszeh Sztvarih, od Angela, do najmenyszega cherveka: ter vu obszúdyenyu, i zvelichenyu lyudih.

N. *Obszúdili Bog koga vu pekel pervò; nego vidi nyegove grehe ?*

V. Neobszúdi; nego jur dobrò videvsi nyegove grehe, i nepokornoszt.

N. *Vuchemsze káse Bosja*: Pravichnoszt?

V. Vu naplachanyu dobreh, i vu kasztiganyu zlocheszteh: arje verne Angele vu miloszche potvérdil, i vnoge szvetcze odichil; â neverne Angele od szvojega Licza odpravil, i druge gresnike sztrassnò kasztigal: nekoje z-potopom, nekoje z-ognyem, â nekoje z-drugemi vremenitemi, ali vekovnemi kasztigami.

N. *Zakajsze Bog veli*: vszamoguch ?

V. Zato: kajtiszu nyemu vsza mogúchna, koja goder hoche: ar dabi hotel, bi mogel vu jednom hípu jezero szvetov sztvoriti, i vsze taki na nikaj szpraviti.

N. *Kaj je to*: sztvoriti ?

V. Toje: iz nichesza vchiniti. I kajti to szam G. Bog more; zatoje sztrassna blaznoszt, i Bogu spot, rechi: daje vrag sztvoril.

N. *Zakaj nevelimo*: *Boga* vszaznajúchega; *nego*: vszamogúchega?

V. Zato:

Digitized by Google

V. Zato: kajti vſzamogúchnoſzt vſze druge zverſſenoſzti, vu ſzebe zaderſáva.

N. *Moreli Bog v-greſſiti, lagati, ali krivò vchiniti?*

V. Nemore: arje Bog ſzáma chiſzta Szvétoſzt, vekivechna Iſztina, i Pravicza.

N. *Kadaje Bog najpervích ſzvoju vſzamogúchnoſzt izkázal?*

V. Onda kadaje Nebo, i Zemlyu iz nicheſza ſztvoril, kak, i kadaje ſzam hotel.

N. *Kajſze razuméva po Nebu, i Zemlye?*

V. Po nebu razuméva jusze Angeli, Szunczе, Meſzecz, Zvézde, i vſza, kojaſzu vu nebu, i vu zráku; â po zemlye, razuméva juſze lyudi, ſivina, i vſza, kojaſzu na zemlye, i vu vode.

N. *Kaj je Boga genulo nato, daje ſztvoril Nebo i Zemlyu?*

V. Je ſzáma nyegova dobrota, da ovak ima komu ſzvoju dobrotu, lyubav, i dareslivoſzt izkázati.

N. *Vu kulikom vremenu Bog je ov ſzvét ſztvoril?*

V. Vu ſeſzteh dneveh, akoprembi bil mogel vſze vu jednom hípu ſztvoriti.

N. *Kaj je Bog vu pervom dnevu ſztvoril?*

V. Je nebo, i zemlyu, kojaje bila vſza zvodum obleána, i vu tmicze poſztavlena, zatoje ſztvoril ſzvetloſzt, i tak po ſzvetloſzti, i tmicze, vchinyen je jeden den, i jedna noch.

Vu drugom dnevu, je ſztvoril *Firmament*, terje razluchil vodu od zemlye.

Vu

Digitized by Google

Vu tretom dnevu, je ſztvoril trávu, drévje, i druga, koja iz zemlye dohádyaju.

Vu chetertom dnevu, je ſztvoril ſzuncze, meſzecz, i Zvézde.

Vu petom dnevu je ſztvoril, vu zráku ptícze, i vu vode ribe.

Vu ſeſztom dnevu je ſztvoril néme Sztvári, iliti Sivinu nerazumnu, i zatem je ſztvoril Chloveka Adama, kakti Goſzpodara vſzeh drugeh Sztvárih.

N. *Jeli Bog vſze ſztvári iz nicheſza ſztvoril?*

V. Ne; nego ſzamò vu pervom dnevu je ſztvoril iz nicheſza nebo, i zemlyu, i potlam vu ſeſztom dnevu ſzamu Duſſu Chloveka Adama je iz nicheſza ſztvoril: â vu drugeh dneveh, ne iz nicheſza; nego nekoje ſztvári iz vode, â nekoje iz zemlye je ſztvoril, iliti ſzloſil, i ſitek dal.

N. *Kaj je Bog vu ſzédmom dnevu chinil?*

V. Je ſzvoje delo dokonchal, pochinul, i blagoſzlovil, ter ov den záſze poſzveril. Tojeto: za ſzvoju ſzlusbu odlúchil.

N. *Kaj haſzni Chloveku ovoga ſzveta Sztvári premiſzliti.*

V. To: daſze po Sztvarih zmiſzli na Sztvoritela, terſze navuchi nyegovu vſzamogúchnoſzt preſtimati, dobrotu lyubiti, i nyemu vſzigde záhvalnoſzt izkázati. Videch: kak mora biti moguch, lép, i dober Sztvoritel, kije tulike, i takove ſztvári, chloveku na ſzlusbu

Digitized by Google

bu ſztvoril, i podlosne vchinil, da pomogu chloveka Bogu ſzluſiti, i diku nebeſzku zadobiti. I ako ovak lépe ſztvári, chloveku orde vu ſzuzne dolicze, ter nepriatelu, iliti greſniku jeſzu prepuſchene; kak vnogò lepſe vu nebu, za priatele, i ſzvétcze Bogu drage, jeſzu pripravlene, koje ſzirota chlovek, Bogu vernò ſzlúſech, zaſzluſiti more.

NAVUK XX.

Od Sztvorenya Duhov Dobreh, iliti: Angelov.

Med ſivem Sztvorényem, jeſzu nejpervò ſztvorjeni Duhi. I kajti ovi jedniſzu oſztali Duhi Dobri, koje zovemo: *Angele*; â drugiſzu poſztali duhi zli, koje zovemo: *Vrage.* Zato vu ovom Navuku, hochemo govoriti od Duhov dobreh, iliti Angelov: â vu drugom povéſze nekaj, od duhov zleh, iliti: od vragov.

N. Koje ſztvorenye Bosje je najplemeniteſſe?

V. Jeſzu Duhi, koje zovemo: *Angele.*

N. Kajſzu Angeli?

V. Angeli jeſzu Duhi razumni, i nevmertelni, na Bosju peldu od Boga ſztvorjeni, med vſzemi ſztvármi najplemeniteſſi, i Bogu najſzpodobneſſi.

N. *Zakajſze ovi Duhi zovú:* Angeli?

V. Zarad poſzla, kojega po Bosje volye opravlyaju, â drugach zovuſze ſzamò: *Duhi.*

Digitized by Google

N. *Jeſzuli Angeli morali zaſzluſiti, da vu nebu oſztanu?*

V. Jeſzu morali, i zatoje nyim Bog dál ſzlobodnu volyu, daſzu mogli vu pervom hípu k-dobru, ali k-zlu privolyiti.

N. *Moguli Angeli vezda zagreſſiti?*

V. Nemogu vech: arſzu vu miloſche Bosje tak potverdyeni; da niti pervi czél dén, neſzu bili vech vu pogibeli greha.

N. *Jeli Duſſa chlovechanſzka, po ſzvoje nature, tak chiſzt Duh, kakti je Angel?*

V. Ne; nego Angel po ſzvoje nature, je vnogò chiſzteiſi, mudreiſi, jakſi, i lepſi, od Duſſe chovechanſzke.

N. *Jeli Angel ſzveteſſi; nego chlovek?*

V. Angel po ſzvoje nature je ſzveteiſi; najduſze vendar lyudi, kiſzu vu miloſche, ſzvétoſzti, vu Bosjeh dareh, i vu ſzvojeh náj-meh, vekſi od Angela. kakti je Blaſena D. Maria, i Sz. Joſeph.

N. *Jeſzuli Angeli ſzrechneſsi; nego lyudi?*

V. Jeſzu lyudi ſzrechneſsi: zarad ſzveteh Sakramentov, odkuplenya, i drugeh darov, po kojeh nekoji lyudi, budu vu Nebu vekſu diku imali; nego Angeli.

N. *Moreliſze Angel od chloveka videti, kakje vu ſzebe?*

V. Nemoreſze videti, niti opipati: ar néma téla; negoje chiſzt Duh, prez koſzti i meſza; Moreſze vendar izkazati vu telu, kakvo nyemu Bog prepuſzti.

N. *Kaj*

Digitized by Google

N. *Kaj Angel ima po ſzvoje nature ?*

V. Ima *Razum* pod Bogom najvekſi, z-kojem vſze naturálſzke ſztvári, vnogò bolyè od chloveka preſzéſe. I k-tomu ima *Volyu*, z-kojum vſzigdar zverſſenò lyubi Boga, i med ſzobum jeden drugoga.

N. *Ználi Angel budúche Sztvári ?*

V. Nezna za ſztanovitò : â joſche menyè naſſa nuternya, ter ſzkrovna nakánenya; more vendar nekaj iz drugeh ſztvarih, ali iz kakvoga zvunſzkoga znaménya izpelyati, i poznati naſſe nakánenye.

N. *Kakſze Angel more gibati, ter od meſzta, do meſzta prejti ?*

V. Vſzaki Angel ima ſzvoju nuternyu neizgovornu krepoſzt, z-kojum prez truda, i teskoche moreſze i ſzám genuti, i druge ſztvari preneſzti, berzò kakti miſzel.

N. *Jeſzuli Angeli veliki ?*

V. Angeli pokehdobſzu Duhi, prez téla; takſze nemogu meriti, niti teſzniti; negoſzu takovi, dabi nyih jezero ſztalo vu jedno makovo zerno, tak lehkò, kakti jeden vu jednu hiſu.

N. *Jeſzuli Angeli jáki ?*

V. Jeſzu tak jáki; da jeden Angel (dabi Bog prepuſztil) vu ochnom megnenyu, bi vſze kaj je ſivo pomoril, drevje polámal, gráde i váraſſe razhital.

N. *Akoſzu Angeli tak jáki, zakajſze ada malaju*

Digitized by Google

mladi kakti detcza, ter z-perutmi, kakti dabi létali?

V. Zatoſze tak mladi malaju, daſze znamenuje nyihova perva chiſztocha, i ſztalna doba, ki nigdar nemogu oſztareti, nitiſze vu ſzvojem poſzlu obléniti; negoſzu vſzigdar, kakti na pochétku, hitri na vſze, kaj Bog nyim zapovéda.

N. *Bivajuli Angeli iz detcze, koja malehna, ter okerſchena v-miraju?*

V. Nebivaju: Arſzu Angeli ſzami chiſzti Duhi, plemeniteſſi od chloveka, terſze nenarádyaju; negoſzu vſzi na jenkrat ſztvorjeni, joſche na pochétku ſzveta: zato nemaju Otcza, niti Matere.

N. *Kakvogaſzu ſzpola Angeli?*

V. Neſzu nikakvoga, niti muskoga niti ſenſzkoga: arſze Angeli niti ne ſene, niti ne vdavaju, niti zato nepomiſzle.

N. *Moreli Angel z-Bogom govoriti?*

V. Nemore ovak kak mi: ar néma jezika, niti tela; Nego pokehdob Bog, dobrò vidi vſzaku miſzel, i poſzelénye: zato kak Angel poſzeli Bogu kaj povedati, tak je to Bogu znano.

N. *Moreli chlovek Angelu gororiti, i nyemu kaj obznaniti?*

V. More: ar akoprem Angel néma vúha, z-kojembi réch od chloveka poſzlúhnul; more vendar Angel, ali iz réchi, ali iz drugoga znaménya dobrò razmeti, kajmu chlovek ſzeli obznaniti. N. *Ima-*

Digitized by Google

N. *Imajuli Angeli, nad vragmi oblaſzt?*

V. Imaju ne ſzamò nad vragmi; nego takajſe zverhu ognya peklenſzkoga (*a*)

N. *Kadaje Bog Angele ſztvoril?*

V. Je vu pervom dnévu onda, kada je ſzvoril Nebo, i druga *Nevidyena*, gdeſze razumevaju Duhi, iliti Angeli.

N. *Ználiſze ſztanovitò, kulikoje Angelov?*

V. Sztanovit broj Angelov ne nam obznanyen; je vendar kruto velik. Terſzu jedni plemeniteſſi od drugeh: na devet koruſſev razdeleni: arſzu vſzeh tri Hierarchiæ, ter vſzaka ima tri koruſſe.

N. *Zakajſzu Angeli od Boga ſztvorjeni?*

V. Zato: da Boga hvale, diche, lyube, i nyemu vſzigdar ſzluſe.

N. *Vuchem Angeli Bogu ſzluſe?*

V. Zvun toga, da chloveka vernò chuvaju; moraju na Bosju ſzlusbu i volyu, ravnati ſzuncze, meſzecz, i zvézde: ter na orſzáge, váraſſe, ſzéla, Czirkve, i hiſe ſzkerb noſziti.

N. *Imali vſzaki chlovek ſzvojega Angela chuvára?*

V. Ima vſzaki, budi ſzvet, ali greſſen, Krivovernik, ali Nevernik.

N. *Kada Angel Chuvar pochne chloveka chúvati?*

V. Pochne taki, kadaſze vu Materinſzke vutrobe telo zachne, ali (kak neki vuche) kada Duſſa od Boga ſztvorjena vu telo ſztúpi: i ſzluſimu doklam goder nyegovu Duſ-

(*a*) *Tob. 8. Apoc. 12.*

Digitized by Google

ſu, na ſzud Bosji dopelya, ter od onud, ali vu nebo zapelya, ali vu purgatorium, gde nyu bátrivi, i veſzeli, doklam nyu vu diku nebeſzku ſzprevodi.

N. *Jeli Angel chuvár vſzigdar poleg chloveka, kojega chúva?*

V. Angel chuvár je vſzigdar poleg chloveka. Tak Sz. *Aug. i Hieron.*

N. *Jeli Angelu blaſenomu teskò, ali krivò, da mora ovde na ſzvetu poleg chloveka prebivati?*

V. Nému teskò, pokehdob Angel nebeſzko veſzélje, i iſzto nebo, vſzigdar ſzobûm noſzi, i vidi vſza, kojaſze vu nebu pripéchaju.

N. *Ználi Angel Chuvar nuternya nakanenya ſzvojega chloveka?*

V. Nezna, kakti nezna ni koncza, budeli zvelichen, ali ſzkvarjen, akomu toga Bog neobznani.

N. *Imali Angel chuvar veſzélje nad dobrotum ſzvôga chloveka?*

V. Ima kruto veliko: ar Krlſtus veli: daje veſzélje vu nebu, nad greſnikom pokoru chinéchem. (*a*)

N. *Imali pak ſaloſzt nad zlobum chloveka?*

V. Angel (kakti ni Bog) nemore imati prave ſaloſzti: arje vu vekivechnom veſzélju vſzigdar, kakti vu nebu, tak i ovde poleg chloveka, i vidi vſza, kojaſze pripéchaju na nebu, i na zemlye.

N. *Kak-*

(a) *Luc. 15.*

Digitized by Google

N. *Kakviſzu lyudi Angelom najſzpodobneſſi, i napovolyneſſi?*

V. Jeſzu oni, ki poleg ſzvojega ſztaliſſa chiſztò, poboſnò, i ſzloſnò ſivu.

N. *Kaj Angel chuvár chloveku dobra chiní?*

V. Chiní vnogò dobra; na télu i na Duſſe: ar na telu chuvaga vu pogibeli, damuſze kakvo zlo nepripeti, i vu telovneh potrebochah pomáſe. Na Duſſe pak brániga, da vu greh neopáde: i ako opáde opomínaga na pokoru, zove na poboſnoſzt, jáchi vu teskochah, veſzeli vu ſaloſzti: molitve i dobre chine znamenuje, ter pred licze Bosje donáſſa, i preporucha, koje na ſzudu ſeli Kriſtuſſu pokazati, i Duſſu preporuchiti.

N. *Odkudſze to more pokazati, da Angel mora chloveka chuvati?*

V. More iz Sz. Piſzma: ar *David* veli: Angelom ſzvojem zapovedal je (Bog) od tebe, date chuvaju vu vſzeh puteh tvojeh. (a)

N. *Kaj je chlovek Angelu chuváru zarad chúvanya dúſen?*

V. Akoprem chlovek nigdar nemore vrednò naplatiti, Angelu chuvárr za nyegovo chuvanye; vredno vendar, dapache i duſnò je, damu ova izkaſe: ſztalno poſtenye, zarad nazochi ſztajanya. Poniznu zahvalnoſzt zarad tulikoga dobrochinenya. Veliko zaufanye, zarad vernoga chuvanya. Marlivo poſzluſſanye, zarad Bosjega Licza

(a) *Pſ. 9.*

Digitized by Google

vidyenya, i zato lehkoga fantenya, ter ſztraſſnoga na ſzudu Bosjem ſzvedochanſztva, i pravichnoga obtuſenya.

N. *Imamoli kakve pelde od toga, da Angeli chloveku radi poſzlüſe, i na nyega ſzkerb noſze, da nekvaruje?*

V. Imamo pelde vnoge i ſztanovite. Tak *Raphaël Tobiaſa* na pútu je vernò chúval, i ſzrechnò k-ſzvoje hiſe dopelyal. *(a)* Tak *Loth* od zleh, ter nechiſzteh lyudih je obrányen, i potlam od ognya obchúvan. *(b)* Tak oni tri Mladenczi vu pechi babylónſzke od ognya jeſzu obchúvani. *(c)* Tak Joſeph zaruchnik Blaſene D. M. vu ſznu je opomènyen, da z-Jeſuſſem i Marium od Heródeſa beſi vu Ægyptum. *(d)* Tak i vnogi drugi jeſzu ſzlusbu Angelſzku zpoznali.

P. *Ivan Parma* Gen. Reda Sz. Ferencza vu ſztanovito vreme je doſſel vu Sakriſtiu, da Sz. Meſſu ſzluſi, i kajtimu ne doſſel brat Lajkus; zato je doſſel Angel vu prilike brata, ter k-Meſſe je miniſtruval. Zatem Pater ide vu ſzvoju czeliczu: â brat malo potlam dojde, i pita Patra: kadabi rad ſzluſiti, damu miniſtruje. Onda Pater je zpoznal, damuje Angel miniſtruval. Tak *Chron. Franc. Tom. 2.*

NAVUK XXI.

Od nechiſzteh Duhov, iliti: vragov.

N. *Gdo-*

(a) *Tob. 5.* (b) *Gen. 19.* (c) *Dan. 10.* (d) *Matth. 2.*

Digitized by Google

N. *Gdaje pochétek zleh Angelov, nechiſzteh Dubov, iliti vragov ?*

V. Goſzpodin Bog Sztvoritel neba, i zemlye, vſzeh vidyeneh, i nevidyeneh ſztvarih, ſztvoril je Angele vſze lépe, múdre, i zverſſene; joſche vendar vu miloſche ſzvoje nepotverdyene. Tak ovi razumevſi Bosje nakanenye: (kak ſtima, i vuchi P. Suarez i vnogi drugi Theologi, iliti Bogoſzlovczi) da Szin Bosji hoche negda Chlovekom poſztati, kojemu buduſze morali vſzi klanyati. Ali vnogi (treta ſztran Angelov) jeſzu ſzuprot tomu nakánenyu pomiſzlili, i na vekſu diku privolyevſi, jeſzu nakánili, daſze hote izviſziti, ter previſzokomu Bogu ſzpodobni biti; ne kajbiſze oni tak plemeniti Duhi, klanyali chloveku, akoprem on bude i Bog ſzkupa. Zato takovi, kiſzu tak gizdavò pomiſzlili, jeſzu taki odurni vragi poſztali, i od licza Bosjega na veke odpravleni, terſzu neki vu peklu, â nekiſze ovde po ſzvetu kláte. Ali vendar ſzvoju tugu, muku, i pekel ſzigdar, gdeſzu goder, ſzobum noſze.

N. *Jéli vnogò vragov vu peklu, i na ſzvetu?*

V. Je vnogò millionov, i kakti treta Sztran Angelov: â ſztanovitoga broja neznamo. Neki vele: dabi vſzaki vrag imal telo, ſzamò kuliko jeden komár; tak mi nebi mogli ſzuncza videti pred vragmi.

N. *Kaj vezda vragi vu peklu, i na ſzvetu chine?*

Digitized by Google

V. vu peklu neizgovorne muke terpe, i greſnike vſzakêm nachinôm muche: â drugi ovde, dán i nóch obhádyaju, iſchuchi, dabi koga na greh napelyali, i vu muke peklenſzke dopelyali.

N. *Zakajbi vragi radi chloveka, na greh napelyati, i tak v-pekel zapelyati?*

V. 1. Kajtiſzu na Boga jálni, i kajtiſze nemogu nad nyim fantiti; takbi radi, dabi lyudi ovde Bogu neſzluſili, i dabiga v-nebu negda nedichili; nego dabiga vſzigdar odurjavali, i bantuvali, kakti vragi.

2. Dabi ovak muka, i vrednoſzt Kriſtuſſa (kojemuſze oni neſzu hoteli klanyati) pri vnogeh lyudeh bila na veke zgublena.

3. Kajtiſzu chloveku nenávidni, videvſi chloveka na pútu zvelichenya, terbi radi dabi chlovek nedoſſel v-nebo, odkudſzu oni iztirani.

4. Iz gizdoſzti bi radi, dabi chlovek pravichen nemal nad nyimi oblaſzti; nego dabi oni greſnika ſzuſnya, pod ſzvojum oblaſztjum, kakti ſzvoje ovde puntarie, â onde muke, delnika imali, ter pravo onoga, kibi ovde rad Bogu vernò ſzluſiti, i v-nebu na veke dichiti.

N. *Jeliſze potrébno vragov bojati?*

V. Jeſze potrebno bojati, kakti ſztraſſneh nepriatelov. Ali Sz. *Auguſtin* opomina: daſze vnogò vech moramo bojati Boga zbantuvati:

arje

Digitized by Google

arje vrag kakti peſz na lanczu pivézan, ki nemore vgrizti; nego onoga, kiſze po grehu ſzám hotonczè k-nyemu priblisáva.

N. *Kaj vrag more vchiniti?*

V. vrag (kada Bog prepuſzti) more ſzám po ſzebe, ali po czopernicah ova: po zráku chloveka, ali drugu ſztvár, akoprem tesku, za chaſz daleko preneſzti: iz zráka ogeny, godinu, i tuchu hitati: zrák otrovati: chloveka zaſzlepiti, i na zla poſelenya vuſgati; od dobra zaderſati, i vnogò neprilike vchiniti: nemore vendar na greh primorati, niti na Duſſe skoditi: akoprem vſze telo razterga.

N. *Moreliſze vrag chloveku ochiveſztò izkazati?*

V. Moreſze izkazati, ne ſzamò vu ſztraſſno, ter odurne prilike neme ſztvari, ali chloveka; nego takajſe vu prilike dobroga, i lepoga Angela: ter chloveku napervò donaſſati ſztvari, kojeſze vide poſtene i dobre, daga vkani.

N. *Kak ada moremo poznati jeli Angel, ali vrag?*

V. vſzaki Duh, budi zel ali dober, kadaſze izkáſe, tak chloveka preſztraſſi. Aliſze more poznati ovak: 1. Dober Angel vſzigdar pervò; nego odſztupi chloveka obraduje, obſzegura, i razveſzeli: â zel Angel zburkanoga oſztavi.

2. Ako Angel nagovárja na poniznoſzt, na lyubav Boga, i bliſnyega, ali na terplivnoſzt, i ſzloſnoſzt, ali chiſztochu: ter ako ſzvé-

Digitized by Google

ſzvéta Iména: JESUS MARIA poboſno izreche, ali rad chuje; tak je znamenye, daje dober Angel.

3. Ako pak nagovárja na gizdoſzt, ſantenye, ali na nechiſztochu. Ali ako pobegne od Kriſanya, Sz. ovde, Sz. Imén JESUS MARIA, Sz. mochih, Jagnuſſa, Stóle, ali ako od oveh chloveka odgovárja, ali na ova merzí: Aliſze izkáſe vu prilike néme ſztvari; takje znamenye, da to ne dober; nego zel Angel, iliti vrag.

4. Ako ſzvojega izkazanya kriv zrok donáſſa, ali nazvécha nekoja nehaſznovita, ali nepoſtena, ali skodliva; takje to vrag. Zato takovomu zkazuvanyu, vidyenyu, nazvézchanyu, ali ſta proſſenyu, ne duſnoſzt, niti ſzegurnoſzt veruvati; negoje potrébno ſzvojemu Szpovedniku povedati, i od nyega navuka proſziti, terſze poleg nyegovoga navuka ravnati i derſati: arſzuſze vnogi kruto vkanili, i keſznò ſaluvali, kiſzu takovem zkázanyam veruvali.

N. *Moreliſze mertvoga chloveka Duſſa izkazati.*

V. Moreſze izkazati Duſſa, ne ſzamò chloveka pravichnoga, i zvelichenoga; nego takajſe prokletoga, iliti ſzkvarjenoga.

N. *Zakajſze izkazuju Duſſe mertveh, pravichneh, ali prokleteh?*

V. Duſſe pravichneh vu purgatorium obſzudyene, izkazujuſze, dabiſze pomogle: à

Duſſe

Digitized by Google

Duſſe prokleteh izkazujuſze, da chloveka preſztraſſe, ali kaktak bantuju. Duſſe zvelicheneh izkazujuſze, da chloveka kaj dobra navuché, opoménu, razveſzele, ali po Bosje volye kaſtiguju.

Vragiſze pak izkazuju, da chloveka kojêm goder nachinôm trápe.

N. *Zakaj Bog prepuſcha takva Duſs, ali vragov izkázanya.*

V. Zato. 1. da lyudi leglè veruju, da po ſzmerti chloveka, Duſſa nedojde na nikaj.

2. Da lyudi ochiveſztò zpoznaju, kakſzu haſznovite molitve, ſzvete mochi, Sz. Kris, Sz. Voda, i druge ſztvári blagoſzlovlene.

3. Da lyudi vide, kak po ſzmerti chloveka, kaſtiga cheka za vſze grehe.

N. *Zakajſze Duſſe izkazuju nekojem lyudem, á nekojem nigdar* ?

V. Duſſe purgatoriumſzke izkazujuſze rajſe onem, od kojehſze vech pomochi ufaju. Najmre ſzpovednikom, rodbine, i priatelom, kakti bolyè zaufanyem.

N. *Moreli vrag vu ſivoga chloveka vlezti?*

V. More ne ſzamò vu greſnika; nego takajſe vu pravichnoga, i Szvetoga. Kada Bog prepuſzti: ter ne ſzamò jeden; nego i vech na jenkrat.

N. *Moreli vrag vu chloveku vſze chiniti, kaj goder hoche?*

V. Nemore nikaj vech; negomu Bog prepuſzti,

Digitized by Google

puſzti: i akoprem oblaſzt vrasja je tak ſztegnyena; je vendar ſztraſſna i neſzrechna.

N. *Moremoli poznati da je, ali ne vrag vu chloveku?*

V. Negdaſze zna vrag vu chloveku potajiti, daga Redovniki nebantuju, i ván netiraju. Zatoje teskò poznati, jeli chlovek obſzedyen ali ne.

N. *Jeſzuli vendar koja znamenya, iz kojeh moremo ſzuditi, da chlovek ne noruje nego daje vrag vunyem?*

V. Jeſzu najmre: ako govori jezikôm drugach neznanêm, ali pravò odgovárja na pitanya. ali povéda ſztvari, drugach neznane. Ali chiní, kaj drugach prez vrasje pomochi, nebi mogel chiniti.

N. *Kaj vrag more zla vchiniti chloveku, vu kojega vlezne?*

V. Na Duſſu nema nikakve oblaſzti, i zato nemore volyu na greh primorati: akoprem more od dobra zderſati. Na telo pak ima oblaſzt, kulikumu Bog prepuſzti, navlaſztito: napuhávati, na zemlyu hitati, i drugach vnogêm nachinôm telo trápiti.

N. *Zakaj dobri Bog, tak ſztraſſnu oblaſzt prepúſcha, na telo chlovechanſzko?*

V. Zarad treh zrokov. 1. Vragu na veliku obſanoſzt: da potlam iztiran vidi, kamgaje doneſzla nyegova gizdoſzt: arga tak jakoga, chlovek tak gingav, ter negda i de-

te,

Digitized by Google

te, po ſzvete vode, ali po chiſzlu more muchiti, ali iztirati. I akoprem tulik názlob ima na chloveka; nemore vendar ni malò vech zla vchiniti; negomuſze dopuſzti: dapache niti med ſzvinye ne mogel prez dopuſchenya. (*a*)

2. *Drugi zrok*: Velika haſzen chloveka: arſze ovak vnogi grehi zabráne. Kakti negda Bog prepuſzti malo dete naginuti, i pamet pogubiti, koje bilobi vnogò greſſilo, dabi bilo zdravo na dobu doſslo.

3. Zatem Bog iſche toga: daſze konchema ſztareſſi k-Bogu v-teku, kibiſze bili iz Boga pozábili: da imaju priliku terplivnoſzti, kakti je Job imal.

4. K-tomu iſche Bog Kerſchanſzke poniznoſzti, da lyudi vide, kakſzeje zlo, od dobroga Boga po grehu odvernuti, terſze k-nepriatelu, tak nemiloſztivnomu obernuti.

5. Iſche Bog naſſeh grehov pobolſanye, i vredno kaſtiganye.

6. Seli potverditi naſſu veru ſzuprot Nevernikom, ki neveruju takveh duhov.

7. Hoche zbuditi naſſe ufanye, daga poboſnò molimo, danaſz oſzlobodi na Duſſe, i na telu, od vrasje oblaſzti.

8. Radbi lyubleni Bog! vuſgati lyubav naſſu: da videvſi od kakvoga nepriatela je naſz Kriſtus odkupil: daga odvud lyubimo, i duſnu zahvalnoſzt izkaſemo. Ter vſzigdar

(*a*) *Marc. 5.*

Digitized by Google

dar z-Kriſtuſſem; â nigdar z-vragom nederſimo.

9. Je Bosja dika, da pokáſe ſzvoju terplivnoſzt, i miloſzerdnoſzt, kada od takvoga obſzedyenoga chloveka podnáſſa tulike bláznoſzti, vere, i Kerſzta zatajenye, pajdaſtvo z-vragom. Ter vendar kadaſze chlovek poverne, i pokoru vchiní, oproſztímu, i vu miloſchu ſzvoju nyega prime.

10. Zatem da ovak prepuſchajuch chloveka muchiti, pokáſe ſzvoju praviczu, i greha odurnoſzt, kadaga prepuſzti kaſtigati, po tak odurnom haharu.

N. *Nad kojemi lyudmi ima vrag, oſzebujnu oblaſzt, i radoſzt?*

V. Ima nad nechiſztoga ſitka lyudmi, akopremſzu takvi vu hiſnom zakonu poſztavleni: arſze i vunyem po nechiſztoche, more pekel lehkò zaſzluſiti, akoſze nedoſztojnò derſe.

N. *Zakaj vragi negda, i dobre lyudi trápe?*

V. Zle trápe vragi, kakti Bosje pravicze ſzlugi: â dobre trápe, daſze ovak nyihova dobrota probuje, i zpozna: ter kadaſze pokáſu verne; onda prímu ſzvoju pláchu dike vekivechne.

N. *Kakbiſze mogli tak ſztraſſnem nepriatelom ſzuproti poſztaviti, i nye ſzrechnò obladati: kakvoje vrachtvo ſzuprot vragom?*

V. Vrachtva jeſzu vnoga: Navlaſztito: Vera,

Digitized by Google

Vera, Molitva, Poſzt, marliva ter vſzakdeſnya ſzkerb, da na greh neprivolyimo; nego daſze za dobè ſzuprot pervomu ſzkuſſavanyu poſztavimo, Mariu zazovemo, ſzvete ſztvari poſtujemo, i pri naſz noſzimo.

Peldu vojuvanya i obladanya, dalnamje G. Kriſtus. Sz. *Anton* Opat, Sz. *Makarius*, i vnogi drugi Szvetczi.

N. *Kadaſzmo jenkrat vraga ſzrechnò obladali, moremoli onda ſzegurnò pochivati?*

V. Nemoremo; nego kakti on vſzigdar obhádya, dabinaſz na greh napelyal, i vu pekel dopelyal; tak mi vſzigdar zkoznujmo, i ſztráſemo, daga obládamo. I ako nyemu ne teskò na naſſe ſzkvarenye vſzigdar zkoznuvati; zakajbi nam teskò bilo za naſſe zvelichenye ſztráſiti.

N. *Gdo naſz ſzuprot vragom more najbolyè pomochi, i oboruſiti?*

V. More ſzam Goſzpodin Bog, i hoche rad dati doſzta navuka, krepoſzti, i vſzakojachkoga orusja, akomuſze poniznò molimo, ako naſz vrédne vchinímo, i ako vſzigdar znyim ſzuprot vragom vernò dersímo. Protimbe pak ſzuprot vragom, i nyegovem meſtriam, iliti Czopriam, najduſze vu trete ſztrane ove knige, pod pervum zapovedjum Bosjum: gdeſze od ſzvete vode, Jagnuſſev, i drugeh blagoſzlovleneh ſztvárih, obilneſsè govori.

Digitized by Google

NAVUK XXII.

Od Sztvorenya Chloveka.

N. *Kakje Bog pervoga chloveka ſztvoril?*

V. G. Bog buduch odveka blaſen, i vſzega dobra pun, da ima komu ſzvoju dobrotu izkázati, potlam kakje ſztvoril Angele, i druge ſztvári vu ſeſzteh dnévih, zadnich vu ſeſztom dnévu, iz zemlye peldu chloveka napravil, i k-tomu na ſzvoj Kip Duſſu iz nicheſza je ſztvoril, ter vu nyega puſztil; i tak ſivoga chloveka vu Paradiſus, iliti vu zemlyſzki Raj je poſztavil. Videvſi pak da ne dobrò ſzamomu chloveku na ſzvetu biti; zato nakanil je pomochniczu nyemu ſzpodobnu napraviti, i za ſenu dati. Ada vchinilgaje glubokò zaſzpari, ter mu je izvádil iz léve ſztráne jedno rebro, i meſzto nyega zmeſzom napunil, â iz rebra ſenu je napravil, nyemu pokázal, i za Tovaruſſiczu izruchil: daſze ovak ſzvét, i hvala Bosja povekſáva.

N. *Zakaj Bog chloveka je ſztvoril?*

V. Zato: da chlovek Boga zpozna, lyubi, poſtuje, i nyemu ovde na ovom ſzvetu vernò ſzluſi; potlam pako, daga vu nebu naveke hvali i dichi. Tojeto: daſze zvelichi.

N. *Na kakvu peldu i ſzpodobu, Bog chloveka je ſztvoril?*

V. Na ſzvoju Boſanſzku peldu, i ſzpodobu.

N.

Digitized by Google

N. *Vuchem sztoji ova szpodoba, chloveka z-Bogom?*

V. Vutom: kajti chlovek gledéch na Dussu: je duhovni, nevmertelen, délnik blasene vekivechnoszti, i dike nebeszke.

N. *Zakaj chlovek je na Bosju szpodobu sztvorjen?*

V. Zato: da bude naszlednik sztvoritela szvojega.

N. *Kakszе zove pervi Chlovek, i nyegova Sena?*

V. Onsze zove *Adam*, kakti *zemelyszki*: ar po sidovszki zoveszе: *Adam*, tojeto, cherlena zemlya, iz koje chlovek je napravlen. Ona pak zoveszе *Eva*, kakti *Mati vszeh sziveh.*

N. *Kakovje bil Adam sztvorjen gledéch na Telo, i na Dussu?*

V. 1. Adam, gledéch na nyegove telovne zvunszke Kotrige, i chutenya, bilje zevszemà zverssen, kak more koji chlovek biti, oszebujne lepote, i jakoszti, prez vszake salinge, nikakvomu betegu, â joszhe menyè szmerti podlosen, ki nikakve nevolye, niti detinszke szlaboszti ne zpoznal: ar je bil sztvorjen vu najbolse dobe Chloveka: 30. Let sztaroga, ter pravi goszpodar, vszeh vidyeneh sztvarih na szvetu.

2. Gledech na Dussu, bilje pun mudroszti, i znánya vszeh sztvárih naturalszkeh, tojeto: razumelje nuternye nagnenye vszake néme sztvári, kreposzt drévja, tráve i kamènya: Razumelje takajse nekoje zverhu naturalszke sztvári, kakti je: sztvorenye Angelov, szkrov-

Digitized by Google

noſzt preſzvetoga Trojſztva, i vnoga druga: Nyegova volya je imala zverſſenu ſzlobodu, dobro ali zlo chiniti: Duſſa bila je vu ſzveto-chinéche Miloſche Bosje, vu ſzvétoſzti, i vu vſzakojachke krépoſzti tak ſztvorjena; daje Adam vu Telu, i Duſſe bil zevſzemà zverſſen, tojeto: Szvet, i ſzpameten prez vſzake falinge, â pun vſzake dobrote.

N. *Dabi Adam nebil zagreſsil, bili ovu ſzrechu i dare, vſzi nyegovi odvetki bili imali?*

V. Bi vſzu ſzrechu i dare, akoprem ne vu tulike zverſſenoſzti.

N. *Jeli Eva vſze ove dare, kakti Adam, od Boga dobila?*

V. vu pravicze, i ſzvetoſzti bilaje Eva Adamu ſzpodobna; vu drugeh pako nekojeh daréh, Eva je menyè; nego Adam dobila.

N. *Gdeſzu ovi naſsi pervi Roditeli ſztvorjeni?*

V. Adam je ſztvorjen zvún Paradiſuma, iliti Raja zemelyſzkoga, i taki vu nyega poſztavlen; â Eva iz rebra Adamovoga, je ſztvorjena vu Paradiſumu, gdeje Bog Sivinu, zverje i pticze pred Adama dopelyal, i Adam je dal vſzakomu ſzvoje laſztovito ime, kakſze ima zvati.

N. *Kakje Adam vu Paradiſumu zagreſsil?*

V. Prepovedanu jabuku jedúch. I toſzeje ovak pripetilo: Akoprem Adam vu velike ſzreche, i goſzpodſztvu bilje poſztavlen; Bog vendar hotevſiſze pokazati Goſzpona, i ſztvoritela,

Digitized by Google

ritela, prepovedalmuje ſzamò od jednoga dreva ſzád jeſzti, termuſzeje ſztraſſnò zagrozil: Da hoche vumreti i vſze zlo, i dobro zpoznati, ako ſzád od onoga dreva okuſſa: â drugach na veke blaſen bude, akoſze zderſi od onoga dreva. Zato nenaviden vrag tulikoj ſzreche, poſztavilſzeje vu kachu, ponudilje Eve jabuku: ona nehotevſi vzéti, reche: neſzmemo jeſzti od toga dreva: ar ako budemo jeli, hochemo v-mreti: â laſlivi vrag veli: nehchete vi zato v-mreti; nego budete kakti Bogi. To Eva chuvſi, pozábiſze iz ſzmerti, i zla dojduchega, â dobra obechanoga; pogleda na jabuku, poſelí, privolyi, vzeme, zagríze, i poda Adamu, kije tak zagriznul; da nam ſzirotam, joſche i vezda, zubi chamé: arje tak zagreſil; daje ſzebe, i naſz, one perve ſzreche mentuval, ter na vſze zlo nagnul, i napelyal.

N. *Z-kuliko grehmi naſsi Pervi Roditeli vu on bip jeſzu zagreſsili?*

V. Jeſzu zvnogemi 1. Kajti Eva je priſztupila k-prepovedanomu drevu, terſzeje vu ſzkuſſavanya pogibel puſztila. 2. Kajti je dvojila od Bosje kaſtige, terje vragu veruvala, da nehche vumréti, â Bogje bil rekel, da hoche. 3. Kajtiſzeje prevech dugò razgovárjala z-kachum iliti z-vragom. 4. Kajtije Adama na greh napelyala. 5. Kajti iz velike gizdoſzti je poſelela biti kakti Bosícza.

Digitized by Google

Adam pako je zagreſſil ovak: 1. Kajti Evu ne pokáral, daje prepovedanu jabuku jela; negoſzeje k-nyoj na greh pridruſil. 2. Kajti ni on ne Bogu; nego kache veruval. 3. Kajtiſzeje zgízdal: hotevſi biti kakti Bog. 4. Kajti neſzpametnò Senu je lyubil, ter za nye volyu, zapoved Bosju prekérſſil. 5. Kajti je bil lakom, daſze od jedne jabuke ne hotel zderſati, imajuchi drugoga ſzáda. 6. Kajtiſzeje hotel izprichati, i vſzu krívnyu na Evu hittiti.

N. *Zakaj Bog Adama, i Evu je prepuſztil ſzkuſſávati, gdeje previdel, da oni ſzkuſſavanyu hote privolyiti?*

V. Glavni toga zrok, je ſzamomu Bogu najbolyè znan; kajti vendar Bog Adama ſzuprot ſzkuſſávanyu je obilnò oboruſil, gdagaje opoménul, termuſzeje ſztraſnò zagrozil, ako ſzamò okuſſa od dreva prepovedanoga; zato Bog po ovom prepúſchanyu ſzkuſſavanya, Adamu ne krivò vchinil: ar biſze bil mogel, i moral zderſati.

N. *Kajſzu naſſi pervi Roditeli, jabuku jeduch, kvaruvali?*

V. Miloſchu Szvetò-chinéchu jeſzu zgubili, goloſzt ſzvoju zpoznavſi, Bogu nazochì dojti, jeſzuſze ſzramuvali, zatoſzuſzi iz ſigovoga liſztja, gache napravili. Zatem Bog kachu je preklel, i Eve rekel: Ti budes detczu tvoju vu muke rodila, i muſu tvoje-

Digitized by Google

tvojemu budes podlosna. Adamu pako je rekel: kajtiszi poszluhnul tvoju szenu, i prepovedanu jabuku jel; zato najti bude zemlya prokleta, vu tvojem delu, najti rászte ternye, i kupínye: z-teskem trudom, i potom budes sze hránil, doklamsze na prah obernes. Zatem napravilje Bog Adamu i Eve kosnatu opravu, i onda obodva iz Paradisuma, i vszega dobra po Angelu je iztiral; ter na delo, harczuvanye, i na vsze nevolye ovoga szveta, pravichnò je natiral. Ne szamò perve Roditele; nego takajse nasz odvetke nyegove.

N. *Jeszuli nassi pervi Roditeli zvelicheni?*

V. Jeszu: kak obchinszkêm nachinôm szude, i vuche Sz. Otczi. Dapache i vsza Sz. Mati Czirkva tak sztalnò dersi. Zato na iszti Bosichni poszt, nyihov szpomenek obszlusáva, kakszе vu Kalendareh najde. 24. Decembra: arszuszе milò Bogu molili, i sztálnu pokoru, do szmerti chinili: Adam sivúch: 930. let, â Eva 940.

N. *Jeszmoli i mi délniki onoga, perveh Roditelov greha?*

V. Jeszmo: ar akoprem szamò Adam, i Eva, vu on greh jeszu privolyilî, i Boguszе zamerili; mi vendar, kajtiszmo nyihovi odvetki; jeszmo vu onom grehu, kak vu materinszke vutrobe síveti zachnemo; takiszmo Bogu odurni, doklamsze goder neokerszti-

Digitized by Google

mo, i tak onoga greha neoſzlobodimo.

N. *Jeli Duſſa deteta, z-onem grehom zatepena, i Bogu odurna?*

V. Akoprem Duſſa lépa, i chiſzta, od Boga iz nicheſza je ſztvorjena; niſtarmanye, kakje vu telo deteta ſztupila, i znyimſze zjedinila; taki gréſna, zatepena, i Bogu odurna je poſztala.

N. *Jeſzmoli mi vſzi, kiſzmo Adamovi odvetki, takajſe délniki onoga pervoga greha?*

V. Jeſzmo vſzi délniki, ter ſzamò onoga pervoga (â ne drugeh grehov) taki vu onom hipu, kada ſiveti zachnemo vu materinſzke vutrobe. Kriſtus vendar, i nyegova Prechiſzta Mati B. Devicza Maria, néſzu ni malò délniki onoga greha; negoſzu vu velike ſzvetoſzti, tojeto: Bogu povolyni zacheti, noſſeni rodyeni, i odhranyeni. Kakſze i drugde najde.

N. *Kakſze od onoga pervoga greha oſzlobádyamo?*

V. Po Szvetom Kerſztu, kiga more dobiti, ali iz lyubavi Bosje poſeleti, ali zarad nyega glavu zgubiti. Kakſze od Kerſzta pove.

N. *Detcza pako koja prez ſzvoje krivnye nemogu Kerſzta dobiti, imajuli za on pervi greh, kakvu kaſtigu?*

V. Imaju, ter vekivechnu ovu: daſze nigdar nemogu zvelichiti; negoſzu na veke od licza Bosjega odverſena; ter vu ovu túgu poſztavlena: Da nemogu Boga videti; némaju vendar druge muke: ar po ſzvoje laſztovite, i zle

Digitized by Google

i zle volye, néſzu nigdar Boga zbantuvala. Tak vezda ſtimaju, i vuche vnogi Sz. Otczi, i Bogoſzlovczi.

N. *Mi Kiſzmo* (budi Bogu hvala!) *okerſcheni, i tak od onoga greha oſzlobodyeni, chútimoli kakve oſzlonke, iliti kaſtígu onoga pervoga greha?*

V. Akoprem od onoga greha jeſzmo tak oſzlobodyeni; daſze taki moremo zvelichiti, akoſze ſzmert pripeti pervò; nego z-laſztovitem grehom Boga zbantujemo, â potlam po prave pokore. Jeſzu vendar vnoge kaſtíge, zarad onoga greha na naſz opale, koje do ſzmerti chutimo. Jeſzu pak ove:

1. Pokvarjena, i na zlo nagnyena natura, neſzpretna poſelenya i nezaſzityena volya.

2. Betegi, ſzmert, i ſztráh ſzmerti.

3. Nemir, vojſzka, ſaloſzt, jál, ſzerditoſzt, prégon, ſzuprotivchine.

4. Tesko ſivlenye, pred, vu, i po narodyenyu.

5. Neznanye, i trud vu navuku.

6. Nezadovolynoſzt ſzvojem ſztaliſſem, ſzrechum, imétkom.

7. Trud vu potrebochah, i potrébno obladanye ſzamoga ſzebe.

8. Jedna vu dobru neſztalnoſzt.

9. Teskocha derſatiſze vu pravicze, i dobiti zvelichenye.

10. Teskócha prehránitiſze, vu zdravju i vu jakoſzti zachúvatiſze.

11. Szlaba i tusna ſztaroſzt, kiſze nye do-

Digitized by Google

cheka: ar ſzam ſzebi, i drugem oduren biva.

12. Kratko ſivlenye na ovom ſzvetu, ter tuſne i ſztraſſne novine, teska i ſzkupa vreména, zle letine, i vſzakojachke neſzreche.

Z-jednum rechjum: kajſze goder vu vſzem ſivlényu naſſem, na telu, ali na Duſſe, vu imétku, ali vu poſtényu ſzuprotivnoga pripécha, vſzega toga je zviraliſche, on pervi greh, i toje nyegva kaſtiga: ar vſzega ovoga nebi bilo, dabi Adam nebil zagreſſil.

N. *Dabi Adam nebil zagreſſil, kajbi mi haſzne, i dobra na ovom ſzvetu imali?*

V. To: dabi bili imali vſze dare one, vu kojeh Adam je ſztvorjen: ter kadabi Bosja volya bila, preſz ſzmerti, vu diku nebeſzku, bi bili preminuli, tak; da nigdar nikakve nevolye, niti ſzuprotivchine, nebi bili zpoznali.

N. *Kajſzmo za naſſe, i za drugeh ſztvárib ſztvorenye Bogu duſni?*

V. Veliku zahvalnoſzt, tojeto: guſzt ſzpomenek, vruchu lyubav, vernu ſzlusbu, i vekivechnu prez koncza diku: ar Bog ne ſzamò ſztvoril; nego i da ne poginu vſza lyublenò chúva; dapache joſche i vezda nepreſztanczè chini, da nam ſztvari ſzlúſe, naſz hráne, opravlyaju, vráche, bráne, lehkote i veſzele: arſze nam obracha nebo, ſzveti i topi ſzuncze, izhádya meſzecz, derche zvézde, púſſu vetri, gíblyuſze oblaki, opadaju desgyi i roſza, teku potoki, giblyuſze morja,

Digitized by Google

morja, raſzte tráva, czvete drévje, rodi zemlya, plodi vſzaka ſivad, pticze, marſicza, i zverje, zkoznuju Angeli, mole Szvetczi, i vſze ſztvári poſzluju, ter zevſzemi ovemi, i vnogemi drugemi, kojeh nevidimo, G. Bog vſzigdar, nepreſztanczè nam ſzluſi, i vu diku nebeſzku nam ſeli pomochi. Ada pravicza, i ſzam razum, ochiveſztò káſe nam veliku duſnoſzt, da i mi zevſzemi kotrigmi tela, i krepoſztmi duſſe, vſzigde nepreſztanczè Bogu záhvalni budémo, ter naſz na nyegvu vekivechnu ſzlusbu, hválu, i diku darujemo.

N. *Kajbi bilo, dabi G, Bog naſz, i druga ſztvorénya nezdersával, i nechúval?*

V. Takibi vſze na nikaj doſslo, odkud vidimo, kakje i ovo ſzamò naſz, i drugeh ſztvarih chúvanye, velika Bosja miloſcha, i dobrota: â nam na zahvalnoſzt vſzakdeſnye opomínanye, akoſze nehchemo od vſzega ſztvorenya gorſe izkazati, i negda kaſtigati: kaktiſze i hoche pripetiti vſzem onem, kîſze pozabivſi iz tulike dobrote Bosje, neizkáſu záhvalne G. Bogu.

NAVUK XXIII.

KOTRIG II.

I vu Jeſuſſa Kriſtuſſa, Szina nyegovoga, Jedinoga, Goſzpona naſſega.

Vu

Digitized by Google

Vu pervom kotrigu jeſzmo govorili, od Perve Perſone Preſzvetoga Trojſztva, tojeto: od Otcza nebeſzkoga. Vezda pako vu ſeſzteh Katrigeh hochemo govoriti od druge Perſone, tojeto: od Szina Bosjega, J. K.

N. *Gdoje ov drugi kotrig veruvanya napravil, i privergel?*

V. Je Sz. Andras Apoſtol, kak nekoj ſzude.

N. *Kaj verujemo govorech:* I vu Jeſuſſa Kriſtuſſa, Szina nyegovoga Jedinoga, Goſzpona naſſega?

V. Verujemo: Da vu jednom Boſanſztvu, i preſzverom Trojſztvu, druga Perſona je JESUS KRISTUS, Jedini, ter Naturalſzki Szin Otcza Boga, od nyega vekivechnò porodyen, Goſzpon, i Zvelichitel naſs. z-Otczem i z-Duhom Szvétem jedne nature, vu vſzake dobrote, i zverſſenoſzti zevſzemà jednák: imajuchi vu ſzebe ſzamò jednu Perſonu: Boſanſzku, â dve nature: Boſanſzku i Chlovechanſzku, tojeto: daje od veka bil Bog, â vezdaje ſzkupa Bog i Chlovek, imajuchi ſivo Telo, Duſſu, i Kerv.

N. *Kajſze od ovud moremo za naſſe derſanye navuchiti?*

V. Moremo 1. da ovak veruvati je haſznovito i potrebno: ar Sz. *Janus* veli: gdogoder valuval bude, da JESUS je Szin Bosji, Bog vu nyem prebiva, i on vu Bogu. (a) 2. Daje ovo Ime *JESUS* potrebno poboſnò za-

zaza-

(a) *Joan. cp. 1. v. 2.*

Digitized by Google

zavati: ar znamenuje: Zvelichitel. 3. Daje ovo Ime Duhom nechiſztem ſztraſſno, po kojem Sz. Apoſtoli, vnoga chuda jeſzu chinili. Kakti Sz. *Peter* hromoga od narodyenya, je vchinil hoditi. (*a*) Sz. *Ignatiuſſa* bilbi vrag na ſznu zagútil, dabi nebil Jeſuſſa imenuval. *Ribad. 15 41. vu Rimu.* Glava odſzechena Sz. *Paula* Ap. trikrat je poſzkochila, i trikrat *JESUS* izrekla, zatoſzu tri zdenczi onde poſztali, kiſze i deneſz vide vu Rimu: *Heimb.*

Ada odurna nekojeh je navada: vu igre i vu vſzakom norom pripovedanyu, Ime *JESUS* prez poſtenya zazavati. Koje naſſi ſztareſſi ſzamò vu zlom ſzkuſſavanyu, pogibeli, i vu teskochah, na pomoch jeſzu poboſnò zazavali, terſze poniznò naklanyali: dapache i na hiſneh vrateh lepò izmalano ali napiſzano jeſzu imali: odkud veliku haſzen, ſzuprot duhovnem i telovnem neſzrecham jeſzu zpoznavali.

N. *Jeli Ime* JESUS *vekſe, ſzveteſſe, i vekſega poſtenya vredno nego Ime:* Bog *ali* Trojſztvo?

V. Je: ar *Bog* znamenje Boga kakti Goſzpona, ali Sztvoritela; â JESUS znamenuje, Boga kakti Zvelichitela, ali Odkupitela. Ada kakti vekſe dobro nam je odkuplenye; nego ſztvorenye; tak Ime JESUS iliti Zvelichitel i Odkupitel, je vekſe; nego Ime *Bog* iliti Goſzpon i Sztvoritel. I toſze od ovud vidi: ar

(*a*) *AB. 3.*

Digitized by Google

ar ki poboſnò izreche Ime JESUS, more dobiti Proſchenya 25. Dan. Ali ako k-tomu glavu nakloni, ali odkrie, zato pak Proſchenya 20. Dan. I zarad ove ſzvoje navade, ako na ſzmertnom vremenu ſzkruſſenêm ſzerdczêm to zazove; more dobiti Proſchenye obilno. Nut kulikje to kinch!

N. *Jeli Ime* JESUS *vekſega poſtenya vredno; nego* Kriſtus ?

V. Je vekſega: ar Ime JESUS dajeſze kakti laſztovito, ſzamò druge Perſone, Szinu Bosjemu; â *Kriſtus* dajeſze i lyudem, na chaſzti poſztavlenem.

N. *Zakajſze vu Veruvanyu pridaje*: Kriſtuſſa ?

V. Zato: kajti *Kriſtus* je Ime chaſzti, iliti moguchnoſzti, ali oblaſzti. I znamenuje: *Namazan.* Kajti vu ſztárom Teſtamentu, bila je od Boga zapovedana navada, namazati Redovnike, Kralye i Proroke. Zarad kojega namazanya jeſzu od Boga oſzebujnu oblaſzt; â od lyudih veliko poſtenye imali. *Redovniki*: na prijetno alduvanye, i za lyudſztvo molenye: *Kralyi* na ſzrechno z-lyudſztvom ladanye: *Proroki*: na lyudſztva opominanye, i buducheh prorokuvanye. Ter ove vſze tri chaſzti, Kriſtus je laſztovitò imal, i zverſſenò obnaſſal: akoprem Kriſtus ne bil od nikakvoga chloveka namazan, i z-ovemi chaſztmi nadelen; nego od Otcza nebeſzkoga, z-duhovnem olyem dobrote, i moguchnoſzti

Digitized by Google

noszti Bosanszke, taki vu pervom hipu zachetja szvojega.

N. *Kaj znamenuju ove rechi :* Szina nyegovoga Jedinoga, Goszpona nasszega?

V. Znamenuju veliko Presztimanye : Da Kristus ne szamò po milosche za Szina v-zét, kaktiszmo mi; nego daje pravi Bog kakti Otecz, i Duh Szveti. K-tomu i Goszpon nasz: arje nasz od greha, i od pekla odkupil, kada chlovekôm poszstavsi, za nasz tuliko trúda je podneszel, Navuka i Szvete Sakramente osztavil, puta v-nebo pokázal, i za nasse Zvelichenye na Krisu vumerl: i tak pri Otczu Nebeszkom zaszlusil, daszе moremo zvelichiti, ako nam nyegovu muku, i vrednoszt prilosimo, po dobreh délch, i po doszt ojnom primanyu Szveteh Sakramentov.

N. *Kajsze odovud vuchiti moremo?*

V. Ovo: 1. Da Kristussu za tuliku lyubav, szkerb, muku, i szmert, moramo biti záhvalni. 2. Da nikaj nemoremo od Boga dobiti; nego po Jesussu Kristussu: i toje vu molitvah, sztara návada Szvete Matere Czirkve, kada molitve dokánchamo : Po JEsussu Kristussu Goszponu nassem. 3. Da vszigdar z-Kristussem dersimo, â nigdar z-vragom: akosze hochemo *Verni Kerscheniki* ozavati : ar on ne veren, ki dersí znepriatelom.

N. *Kaj je JESUS Kristus ?*

V. Je pravi Bog, i pravi chlovek : Bog je bil

bil od veka, â chlovekôm je vu vremenu poſztal, za lyubav, i zvelichenye naſſe.

N. *Jeli Otecz Nebeſzki, ali Duh Szveti, zkupa Bog i Chlovek?*

V. Ne; nego ſzamò Bog, prez vſzakoga tela, chiſzti Duh, kojega niti videti, nitiſze doteknuti nemoremo.

N. *Jeliſze konchema vu Kriſtuſſu Boſanſztvo ochiveſztò videlo?*

V. Ne; nego ſzamò Chlovechanſztvo, dapache, i ono ne vſze: arſze Duſſa ne videla; nego ſzamò Telo; â Boſanſztvo biloje ſzkriveno, vu Telu, i neſze videlo, kaktiſze vezda vu Oltarſzkom Sakramentu niti Boſanſztvo, niti chlovechanſztvo nevidi: arje ſzkriveno pod kruſſnem kipom vu poſzvetchene Hoſtie, â pod vinſzkem kipom, vu poſzvetchenom Kelihu.

N. *Jeli mogel Otecz Nebeſzki, ali Duh Sz. Telo vzéti, tojeto: chlovekôm poſztati, i naſz odkupiti?*

V. Je mogel: ali lepſeſze je priſztojalo, daſze po Szinu naturalſzkom, Szini po miloſche vzéti, dopelyaju na zadoblenye otchinſztva nebeſzkoga.

N. *Jeli mogel Bog bolyè ov Szvét lyubiti; negoga je lyubil, dajuch jedinoga Szina ſzvojega za odkuplenye Szvéta?*

V. Ne mogel bolyè, i dabi bil mogel, nebiſze bil zkrátil.

N. *Zakaj Bog je hotel chloveka odkupiti rajſi; nego Angela?*

V. Za-

Digitized by Google

V. Zato: Kajti natura chlovechanſzka je kerhkeſſa; nego Angelſzka, i zato Boga na miloſzerdnoſzt bolyè je genula, nego Angelſzka.

N. *Biliſze bil mogel chlovek odkupiti po ſzamom chloveku, ali Angelu?*

V. Nebi: ar niti ſzam chlovek, niti Angel, ne mogel zverſenò zadovolyiti Bosju práviczu, kakje zadovolyil Kriſtus, zkupa Bog i chlovek: kak Sz. *Thomas Aquinas* vuchi, i z-nyim veksína Bogoſzlovczev.

N. *Zakaj Kriſtuſſa zovemo:* Goſzpona naſſega?

V. Zato: kajti zvún toga, da je naſz ſztvoril, je k-tomu za naſz muku terpel, vumerl, i naſz odkupil: adaſze vrednò zove: Naſs Goſzpon.

N. *Kajſzmo Kriſtuſſu, Goſzponu Naſſemu duſni?*

V. Jeſzmo vſze naſſe, tela kotrige, i krepoſzti Duſſe, nyemu na ſzlusbu prikázati. K-tomu: daſzega boimo, daga lyubimo, poſtujemo, da Zapovedi nyegove vernò obderſávamo, i da vſze druge Sztvári, na nyegovu ſzlusbu, lyubav, i poſtenye pozávamo; tojeto: damuſze vſzigdar verne, i záhvalne izkáſemo: da vſzigdar z-nyim dersímo, i k-nyemu ſetujemo.

NAVUK XXIV.

KOTRIG III.

Kije prijet od Duha Sz. Rodyen od Marie Devicze.

Digitized by Google

Vu drugom Kotrigu recheno je, daſze druga Perſona Preſzvetoga Trojſztva zove: *Szin Bosji, JESUS Kriſtus, i Goſzpon naſs.* Vezdâ pak hochemo videti kajſzeje lyublenò doſztojal za naſz poſztati: Da naſz odkupi, i na pút zvelichenya dopelya.

N. *Gdoje ov Treti Kotrig Veruvanya napravil?*

V. Je Szveti Janus Apoſtol i Evangeliſta.

N. *Kaj vu tretom Kotrigu verujemo govorech:* Kije prijet od Duha Sz. Rodyen od Marie Devicze?

V. Verujemo, da Druga Perſona Preſzvetoga Trojſztva, tojeto: Vekivechni, naturalſzki, i Jedini Szin Otcza Boga Nebeſzkoga, od veka budúchi ſzamò chiſzti Duh, prez Tela, kakti je vezda Otecz i Duh Sz. vu vremenu vendar, po ſzvoje miloſche je ſztupil vu prechiſztu Marianſzku vutrobu, i onde po krepoſzti Duha Sz. Chlovekôm poſztal. Tojeto: daje Duh Sz. iz ſzáme chiſzte, ter divojachke Marianſzke Kervi, Telo pravoga Detecza zkupa zpravil. Zatem taki vu onom hipu Preſzvetu, ter Chlovechanſzku Duſſu je ſztvoril, i vu Telo poſztavil. Koje Telo po návadnom vremenu, devet Meſzecz raztúche, â po novom ter chudnom nachinu (prez vſzakoga vutrobe odpiranya) na ov Szvet idúche, Blaſena Devicza Maria, vu Bethlehemu je porodila, dojila, â vu Nazarethu odkojila.

N. *Ku-*

Digitized by Google

N. *Kuliko vremena Blaſena D. M. vu detechje poſzulye je leſala?*

V. Ne ni malò: Kajti ona pred, vu, i po porodu budúcha Divojka, ne chutila ſenſzke muke, niti neſznáge: ar kakti ne zanoſzila, tak ne niti porodila, kak druge ſene: zato niti babe ne potrebuvala.

N. *Kojiſzu zroki, daſzeje Kriſtus hotel od Divojke naroditi?*

V. Jeſzu ovi 1. Kajti perva chiſztocha Bogu je kruto povolyna, i chloveka Bogu najſzpodobneſſega chini: ada biloje priſztojno, da Mati bude vutom Szinu ſzpodobna.

2. Bilobi Kriſtuſſu nepriſztojno, dabiſze bil po telovne náſzladnoſzti zachel (kakti druga detcza) arje doſſel preganyat, i odnáſſat gréha, â vuchit chiſztochu.

3. Biloje priſztojno, daſze drugi Adam, po ſzáme Bosje Krepoſzti od Divojke narodi; kakti pervi Adam po Bosje moguchnoſzti, iz chiſzte zemlye, kakti Divojke je nachinyen.

4. Biloje priſztojno, da kakti po Eve joſche Divojke, kacha je nam chemer napíla; da nam tak po Divojke Marie, Bog vrách-tvo zvelichenya napije. I kakti po divojke Eve, ſzmert k-nam je v-lezla; takſze po Divojke Marie Sitek poverne.

5. Da Kriſtus Gláva Czirkve, po ſzvojem telovnom narádyanyu, pokáſe naſſe Duhovno, po ſzvetom Kerſztu narádyanye. Vſze-

Digitized by Google

ga ovoga bilaje negda lépa prilika, on *goruchi* Germ, kojega *Moyſes* je videl goruchega, â vendar ne zgorel. *Aaron* videlje czvetuchu Sibu, koja ne bila zaſzadyena. Tak Maria, &c.

N. *Zakajſzeje Kriſtus hotel od Divojke zaruchene naroditi ?*

V. Zato 1. Daſze po Pokolényu Joſepha, Pokolénye Marie pokáſe. 2. Daſze ſzkrovnoſzt Bosja zataji vragu, ſtimajuchemu, daſzeje od ſene narodil. 3. Daſze Maria, od Sidovov nederſi, i nekamenuje kakti nepoſtena, kakſzu kurve kamenuvane. 4. Daſze i Kriſtus za poſtenoga ima, kojemu bilje potrében dober gláſz, zarad prodekuvanya. 5. Da Maria bude imala, vu béſanyu Tovaruſſa, vu odhránenyu pomochnika, i vu vſzeh teskóchah razveſzelitela Joſepha.

N. *Imali Kriſtus Otcza ?*

V. Ima poleg nature Boſanſzke Boga Otcza; â néma poleg nature chlovechanſzke: ar Telo Kriſtuſſevo je od ſzame chiſzte Marianſzke Kervi, porodyeno od Matere prez Otcza, kakti Boſanſztvo je porodyeno od Otcza prez Matere. Tojeto: Da Kriſtus ſzvoje Chlovechanſztvo, iliti Telo ima od ſzáme MARIE.

N. *Jeli ovo zachetje, i Telo Kriſtuſſevo kaj oſzebujnoga imalo, kaj naſſe néma ?*

V. Je imalo 1. Daſze Telo Kriſtuſſevo ne zache-

Digitized by Google

zachelo vu grehu Otcza Adama, kakſze naſſe zachinya. 2. Da ne bilo ſzlepo, gluho, gingavo, niti nigdar beteſno, kakje naſſe. 3. Da kakſzeje zachelo, vu onom hipu, je dobilo Duſſu, koja bilaje taki tak mudra, blaſena, i vſzakûm krepoſztjûm nakinchena, kaktije vezda: â naſſe telo ſztoprav na cheterdeſzet dán dobi Duſſu, kakti prez razuma, znanya, i krepoſzti, zatoſze mora dugo vremena ztrúdom navúchati.

N. *Zakaj Szin Bosji je poſztal* Chlovekôm?

V. Zato: Danamſze ochiveſztò izkáſe: danaſz navuchi pravò ſiveti, i danam v-nebo púta pokáſe, tojeto: da naſz od greha, i od pekla odkúpi.

N. *Kajſze vezda nemoremo ſzkvariti?*

V. Moremo, i moramo, ako nyegovoga Navuka nepoſzlúhnemo. Ali moremoſze lehkò i zvelichiti, akoga poſzlúhnemo: â pervoſze lyudi, neſzu mogli zvelichiti, dabi najbolsè bili ſiveli.

N. *Kajſzmo ada bili prodáni pervè; nego naſz je Kriſtus odkupil?*

V. Jeſzmo za jednu prepovedanu jabuku, kûje Adam naſs Otecz zagrizel.

N. *Gdoje Szina Bosjega nato napelyal, da chlovekôm poſztane?*

V. Nyegova prevelika dobrota, i proti nam lyubav neizgovorna.

N. *Kadaſzeje Telo Kriſtuſſevo vu Materinſzke vutrobe zachelo?*

Digitized by Google

V. Je taki onda, kada MARIA na pozdravlénye, i nazvezchénye Angelszko je rekla: Ovo szlusbenicza Goszponova, budi meni poleg réchi tvoje. (a)

N. *Zakaj ono Nazvezchénye, biloje po Angelu?*

V. Zato: da bude pochétek poprávlyanya szpodoben pochétku pokvárjenya szvéta: ar kakti zel Angel, po szvojem chemernom rázgovoru, Evu je napelyal na greh, i na szmert; Tak dober Angel, po szvojem nebeszkom nazvezchényu MARIU je napelyal na miloschu, i sitek.

N. *Zakajsze zachetje Kristusševo oszebujnò Duhu Sz. pripissuje?*

V. Zato: Kajti dela dobrote, i lyubavi Bosje, Sz. Piszmo, Duhu Sz. oszebujnò pripissuje.

N. *Zakajszeje Kristus hotel vu Bethlehemu naroditi?*

V. Zato: Daszе pokáse iz pokolenya Davidovoga: i da izbere meszto ponizno za Narodyenye; â glaszovito za muku, kaktije Jerusalem.

N. *Zakajszeje hotel vu nochi naroditi?*

N. Zato: Kajti je dossel, da razszvéti tmieze nasse.

N. *Koju haszen vu nasz chiní Narodyénye Kristusševo?*

V. Chiní ovu: da poprávlya vu nasz Veru, Ufanye, i Lyubav.

N. *Kajsze iz oveh vuchiti moremo?*

V. Moremo 1. Veliku zahvalnoszt tulikomu

(a) *Luc. 1.*

Digitized by Google

mu Dobrochinitelu, Odkupitelu, i Lyubitelu izkazati.

2. Gufzt ſzpomenek iz tulike lyubavi, i terſzitiſze lyubav povernuti: ar nam ne ſzamò doſſel púta v-nębo pokázati; nego takajſe nebo odpréti.

3. Da pokehdob Kriſtus je naſs Navuchitel: ada poleg nyegovoga navuka i pelde, naſſe ſivlenye ravnajmo, ako hochemo nyega doſztignuti.

4. Pokehdob B. D. MARIA je prava Mati Kriſtuſſa, Naſſega Boga, Szudcza, Goſzpona; i Zvelichitela: zato adą Mariu moramo poſtuvati, lyubiti, zazavati, nye zbantuvanya beſati, i poſtenye povekſati: ar kî ſzerdcze Majke dobi, i ſzina ſzerdcze lehkò obláda: toſze vidi vu ove pelde, od Poganina, koju napervò dáje P. *Heimbach.*

Kariolanus Rimſzki domorodecz, ali od varaſczev kruto zbantuvan, i zato vſzega varaſſa glavni nepriatel: kadaje Varas obſzel, daga dobi, na proſnyu Redovnikov i drugeh, neſze hotel ſzmiluvati: onda v-tekliſzuſze k-nyegove Matere, koja kadaſzeje pochéla moliti, Szin reche: Obladalaſzi ſzerdcze moje Majka moja! na tvoju proſnyu práſcham Varaſſu, gdeſzemſze narodil. Nut! kulikoje mogla proſnya Materinſzka pri ſzinu poganinu, ada vnogò vech bude pomogla proſnya B. D. MARIE, pri Kriſtuſſu,

Digitized by Google

ſtuſſu, akoſze ona za naſz pomoli: ali v-chinemoſze vrédne materinſzke molbe, izkaſemoſze poſzluſsne ſzine i kchere: â drugach ne ufajmoſze miloſztivnoga oka.

NAVUK XXV.

KOTRIG IV.

Muku je terpel pod Pontiuſſem Pilatuſſem, Razpet, vumerl, i pokopan je.

Rechenoje vu tretom Kotrigu Veruvanya: kaj je Szin Bosji za naſz miloſztivnò poſztal; â vezda hochemo videti, kaj je za naſz terplivnò podneſzel: arbi gerdò bilo, dabiſze naſſel Kerſchenik, kîbi ovu kakti hiſtoriu lepò redôm neznal povedati, kakje Kriſtus doſſel, hodil, ſivel, vuchil, terpel, vumerl, i tak nam pút vu nebeſzko kralyevſztvo pokázal.

N. *Gdoje av cheterti Kotrig Veruvanya napravil, i privergol?*

V. Sz. Jakob vekſi. *tak Sz. Xav.*

N. *Kaj vu ovom Kotrigu verujemo govorech:* Muku je terpel, pod Pontiuſſem Pilatuſſem?

V. Verujemo: da JEſus Kriſtus, pravi Szin Otcza *Boga* Nebeſzkoga, i B. D. M. poleg ſzvoje v-zéte chlovechanſzke nature, tojeto: kakti chlovek, je neizgovornu muku Preterpel, vu ono vreme, kada je bil Pontius Pilatus Poglavar Jeruſalemſzki. I ovoga kotriga

Digitized by Google

triga znanye, vſzakomu vernomu Kerſcheniku je kruto potrebno, da dobrò razme, i ſzpomeneſze guſztokrat, daje naſz Kriſtus po ſzvoje muke, i ſzmerti z-Otczem nebeſzkem pomiril. Odkud i Sz. *Pavel* dichiſze: da nikaj nezna; nego Jeſuſſa Kriſtuſſa, ter i ovoga razpetoga. (a)

N. *Jeli Kriſtus pred ſzvojum mukum, i ſzmertjum, kaj znati haſznovitoga, i potrebnoga nam na navuk, i na pomoch zvelichenya vchinil?*

V. Je vnogo: ar zvún prégona, ſziromaſtva, pokornoſzti, i poniznoſzti, je dvanajſzt let ſztar vu Czirkve pítal i vuchil: Joſephu i Marie bil podloſen, okerſchen, poſztil, ſzkuſsávan, prodekuval, chuda chinil, i ſz. Sakramente je nam na zvelichenye oſztavil.

N. *Zakaj Apoſtoli vu Veruvanye neſzu nikaj poſztavili od Kriſtuſſeveh dobreh i chudneh chinov; nego najvech od muke i ſzmerti Nyegove?*

V. Neſzu zatò: kajti pokeh dob ne moguche vſzeh ſzpomenuti; tak hoteliſzu ſzamò ovo poſztaviti, gdeſze oſzebujna lyubav Kriſtuſſeva oſzebujnò vidi, kaktije muka i ſzmert nyegova, koja naſz na naſzleduvanye, i na záhvalnoſzt najbolyè genuti more.

N. *Kaj je Kriſtus za naſz terpel?*

V. Terpelje vnoga neizrechena, da vendar nemuchímo nut!

1. Terpelje od vſzake fele národa, ſzpola, zákona, i ſztaliſſa lyudih: od Sidovov, Pogani,

(a) 1. *Cor.* 2.

Digitized by Google

ganinov, Királyev, Herczegov, Varaſczev, Vojnikov, Szvetſzkeh, Duhovneh, piſzczev, Phariſeuſſev, muskeh i ſenſzkeh glav, od ſzlúg i Goſzpode, od vuchenikov i Razbojnika, kîje poleg, na levu ſztran bîl razpet.

2. Terpelje vu vſzem, vuchem jeden chlovek terpeti more. *Vu Imenu*, iliti *poſtényu:* ſpot, ogovor, krive tusbe, daje zlochinitel, Szpachitel, laſecz, oſzmehávan kakti bedák, odurjávan kakti czopernik i vragometen. *Vu Imétku:* arje do gologa poroblen, da ne imal, gdebi vmirajuch Sz. glavu naſzlonil. *Na Duſſe.* tugu, ſaloſzt i ſztrah, tia do ſzmerti, dagaje kervávi pót poléval. *Na Telu:* Nemilo vézanye, bichuvanye, ranenye, korunenye, razpinyanye, zímu, i omílanye.

3. Terpelje na vſzeh Kotrigeh Tela *Na Glave:* Korune nabíanye, bodenye, ſzkubenye, z-terſztinum tuchénye. *Na obrazu:* Plyuſzkanye, poplyuvanye, brade natezanye, i púkanye. *Na Ocheh:* poſpotavanye i zakrivanye. *Na Jeziku:* Sedyanye, oczta i ſuchi kuſſanye. *Na Rukah; i nogah:* vézanye, natezanye, vertanye, z-chavli pribijanye. *Na Herbtu; i rebreh:* ſztraſſne vudarcze, rane, modricze, i chernyavke.

4. Terpelje na vſzeh petereh chutenyah. *Na Dotikanyu:* bichuvanye, zímu, i opravo odterganye. *Vu Duhe:* odurnu vonybu vu temnicze, i na kalvarie. *Na kuſſanyu:* chemerne

Digitized by Google

ne ſuchi, i oczta napájanye. *Na chujenyu:* Oſzmehavanye, viku, krive tusbe, ſpotanye i blaznenye. *Na Pogledu:* videch tuliku haharov rugotu, tuſne majke ſuhko plakanye, i ſaloſztno poleg kriſa ſztánye.

5. Terpelje vu vſzem ſivlenyu, pochevſi vu Materinſzke vutrobe, gdeje devet meſzecz prebival, ter onde ne bil bedaſzto detecze; nego ſzpameten, kakti i vezda. Porodyen vu jaſzelcza, na ſzeno poloſenye, potlam tulikò trúda, i prégona do ſzmerti, â po ſzmerti perſzih nemilo prebadanye: dapache i vezda, joſche gorjè terpi, kadaſze, vu Sz. Oltarſzkom Sakramentu od vnogeh nedoſztojnò prijemlye, ali na Oltaru, ali drugach nemarnò poſtuje, ter nemilò i odurnò bantuje tak; dabi rajſi vezda na kriſu viſzeti (kakje ſzam negda valuval) nego za tulika dobra, tuliku nezáhvalnoſzt videti, kuliku vidi od vnogeh Kerſchenikov, kî ne pomiſzle na nyegvu dobrotu, niti na ſzvoju duſnoſzt.

6. Terpelje vſzaku felu nevolye, i ſzuprotivchine, kojuje negda Adam zaſzluſil, i na naſz odvetke ſzvoje preneſzel, najmre: ſziromaſtvo taki vu narodyenyu, zímu glád, ſedyu, bôl, prégon, i ſzmert kruto ſpotlivu: prez vſzake radoſzti, dapachè pun ſaloſzti, daje mogel k-Otczu Nebeſzkomu zdehnuti: *Bog moj! Bog moj! zakajſzime oſztavil?* Odkud vidiſze,

vidiſze, da naſz po Jeremie vrednò pozáva: pazete, i videte, akoje ból, kakti je ból moja. (a) O muka! ô Lyubav Kriſtuſſa.

N. *Jeli Kriſtus tulikò terpel; kulikò koji Muchenik?*

V. Je vnogò, i neizgovornò vech; nego vſzi Mucheniki.

N. *Kakje Kriſtus terpel, tojeto: na koje nature? Boſanſzke, ali Chlovechanſzke?*

V. Je terpel kakti chlovek, tojeto: na chlovechanſzke nature; â ne kakti Bog, iliti na Boſanſzke nature: ar G. Bog po ſzvoje nature Bosanſzke, je takve zverſenoſti; da zevſzemà nikaj, od nikoga nemore terpeti, i zvún toga je iz nature ſzvoje chiſzti Duh, kiſze nemore vudriti, niti doteknuti, ada niti terpeti.

N. *Zakaj Kriſtus je hotel tulikò terpeti?*

V. Zato: da ovak vſzemu ſzvetu bolyè pokaſe ſzvoju lyubav.

N. *Zakogaje Kriſtus terpel?*

V. Je za vſzega ſzveta lyudi, ſztaroga i novoga Teſtamenta.

N. *Kojiſze zovu lyudi ſztaroga Teſtamenta?*

V. Zovuſze vſzi oni, kiſzu bili pred Narodyenyem i Zakonom Kriſtuſſevem.

N. *Jeli Kriſtus terpel za Angele?*

V. Ne: ar Angeli dobri neſzu nigdar zagreſſili; â zli, tojeto: nechiſzti duhi, za ſzvoj pervi grieh, jeſzu tak obſzúdyeni i odurjeni; daſze

(a) *Thren. 1.*

Digitized by Google

daſze odkuplenya niti ufati nemogu. Najti i dobri Angeli, muke i vrednoſzti Kriſtuſſevoj mogu pripiſzati, da neſzu zagreſſili; negoſzu obchuvani, iz previdyene vrednoſzti Kriſtuſſeve.

N. *Blaſena D. M. ne nigdar zagreſſila; ter vendar Kriſtus je nye Odkupitel, i Zvelichitel?*

V. To iſzto muka, i vrednoſzt Kriſtuſſeva je zaſzluſila, da Maria ne nigdar zagreſſila, nitiſze vu najmenyſem grehu zachela. Odkud moreſze rechi: da Kriſtus ne nye Odkupitel, niti Zvelichitel, kakti greſnicze; nego kakti Obranitel, iliti: obchuvitel, da ne bila greſnicza.

N. *Jeli Kriſtus kaj i ſzebi, po ſzvoje muke zaſzluſil?*

V. Je zaſzluſil Telu ſzvojemu odicheno Goreſztajenye, vſzega ſzveta ſzudyénye, vnebu prebivanye, i od vſzeh ſztvarih izvíſſenye.

N. *Gdeje Kriſtus pochel ſzvoju Sz. Muku terpeti?*

V. Je na vertu: ar pervi Adam na vertu je dál pochétek betegu i ſzmerti, adaje priſztojnò, da drugi Adam, na vertu dâ pochétek vráchtvu, i ſitku.

N. *Budeli vſzem lyudem na zvelichenye Muka Kriſtuſſeva?*

V. Nebude; nego vnogem bude na vekſe ſzkvarjenye, najmre onem, kiſu nezáhvalni, terſze po ſzvoje malovrednoſzti, néhte délnike

Digitized by Google

nike vchiniti Muke i Szmerti Kriſtuſſeve.

N. *Kakbiſze vchinili délnike najmov, muke i ſzmerti Kriſtuſſeve ?*

V. Po ſivom veruvanyu, goruche lyubavi, i po tverdnom ufanyu, vu preſzvetoj Kervi Kriſtuſſevoj poſztavlenom.

N. *Kadabi to vchiniti bilo priſztojno ?*

V. Onda kadaſzmo zagreſſili, terſze pravò zpokoriti hochemo.

N. *Jeli na zvelichenye doſzta veruvati, daje Kriſtus za naſz muku preterpel i vumerl; terſze vu nyegovu muku, i ſzmert ufati ?*

V. Ne doſzta; negoje potrebno, daſzi vſzaki muku i vrednoſzt Kriſtuſſevu, k-ſzvojem dobrem chínom priloſi: Szvete Sakramente doſztojnò prijemlyuch; terſze ovak tverdnò uſajuch, â poleg Vere dobrò chinech, i ſzvoju nemoch premiſzlech Boguſze poniznò moli: ar kaj goder k-nájmom Kriſtuſſevem priloſimo, ter ovak z-jedinyeno, Otczu nebeſzkomu aldujemo; tak biva Bogu povolyno, i nam haſznovito, â drugach ne. Zato vu Litaniah velimo: *Po Sz. Muke Tvoje*, oſzlobodi naſz Goſzpone.

N. *Kajſzmo chinéchi, da za tuliku muku i lyubav, mi duſnu zahvalnoſzt, i lyubav izkaſemo?*

V. Ovo 1. Ovu muku na tulikò preſtimavajmo, kakti dabi bila ſzamò za naſz podneſſena. Takje Sz. *Pavel* chinil i govoril: Lyubilje mene, i dálje ſzebe ſzamoga zarad mene,

Digitized by Google

mene, (a) Jáſzem za kôgaje Kriſtus terpel: jaſzem ovcza, kojuje Kriſtus izkal.

2. Moramo miſzliti: Kriſtus je ſzebe vſzega za me dál, adaje vredno, da i ja nyemu mene prikáſem, dapache povernem: Lyubav izkazujuch, i moje Kriſe dobrovolynò podnaſſajuch.

3. Moramo zverhu vſzeh ſztvarih grehe odurjavati, dapache z-Magdalenum kaſtigati, pokoru chiniti, â drugeh najmenyſu pogibel marlivò beſati: ar za grehe Kriſtus je muku terpel, i vumerl. I greſniki, drugi pút razpinyaju ſzebi ſzamem Szina Bosjega, i za ſpot imaju. (b)

Sz. Brigitta vu deſzetom letu, chulaje Prodeku od muke Kriſtuſſeve, zato Razpélo, je lyublenò k-ſzebi pritiſzkala, i kuſſuvala, koje vu nochi videlaje vſze kervavo: opitaga, gdoje to vchinil? Odgovori: Oni, ki moju lyubav za nikaj dersé, terme odurnò bantuju. Zatem ne mogla prez placha od muke Kriſtuſſeve pomiſzliti. Vech takoveh peldih ima P. *Heimb.*

NB. Kadaje prilika greha, dobrobi ovak rechi: Ter jáli mojega JEſuſſa, Szina B. D. Marie, Boga, Zvelichitela, i Szúdcza mojega, budem vech greſséch razpinyal? ah nebudem! Jáli budem hahar Kriſtuſſev? ah ne! JESUS je zame terpel, ſeden z-ocztom, i ſuchum napájan, ter ja budem lakomò ſivel?

(a) *Gal. 2.* (b) *Hebr. 6.*

Digitized by Google

vel? Seluczu v-gájal? Ja zarad krátke nechiszte naszladnoszti moje, budem Kristussa bichuval? razpinyal? ah rajsi vumreti! nego to vchiniti! nego jenkrat vgressiti. Ki goder tak budu zdihávali, oni budu muke Kristusseve veliku haszen zpoznávali: probujmo! ako zpoznati hochemo.

NAVUK XXVI.

Razpet.

Recheno je od muke velike kruto malò, vezda od Razpetja: Szin Bosji JEsus Kristus, kije oposzred med Otczem i Duhom Szvetem, posztavilszeje oposzred med Bogom i med nami, da nasz z-Bogom pomiri: posztavlen je med Nebom i Zemlyum, da nasz zvelichi. Razpetje med dvemi Rázbojniki, da na szrede bude dobrota. Narodyénye biloje, kruto szpodobno v-miranyu: ar Narodyénye biloje vu stalicze med marsiczum, v-miranye biloje na kalvarie med grobjem razbojnikov: Narodyen plache vu stalicze na szlamicze, â v-mirajuch zdiháva na drevu Krisa: Narodyen lesí povit; â v-mirajuch viszi pribit: Narodyen je med volom i oszlom; v-mira med Dismassem i Gesmassem: gol na zime ovde, i onde.

N. *Zakaj je Kristus na drevu krisa hotel vumreti?*

V. Je zato: 1. Da (kakszе od Krisa popé-

va)

va) odkudje ſzmert izhádyala, naj od onud ſitek izide. I kîje (*vrag*) na drevu obladal, dabiſze na drevu obladal po Kriſtuſſu.

2. Daſze Prorokuvanya od kriſa izpune.

3. Nam za peldu: daſze za praviczu nikakve muke, niti ſzmerti neplaſſimo: ar Sz. *Auguſtin* veli: da jakoſzt Muchenikov iz kriſa Kriſtuſſevoga je doſsla.

4. Dabi odkuplenye z-tem obilneſſe bilo; z-chem ſzmert ſpotliveſſa je bila.

5. Da ovak ako ochiveſztò vumre, nigdo nebude mogel tajiti, niti dvojiti, daje vumerl.

6. Daſze i mi navuchimo, naſſe Kriſe i ſzuprotivchine dobrovolynò podnaſſati.

Ali dragi chuvajmoſze! da mi Kriſtuſſa iz dike nevlechemo, i na kris nerazpinyamo. Ah gdobi to chinil? vſzaki greſnik! pajdas Sidovſzki.

Pod vecher vu pevnicze Véchnicze Lovanianſzke, izkazalſzeje chlovek veſz ranyen i kervav. Opitan gdomuje to vchinil? odgovoril je: ovi kîſze igraju, pijanchuju, i blázne vu ove kerchme. I takigaje neſztalo: â nebil drugi; nego iſzti Kriſtus. *Cantiprat. l. 2.*

O chudna ter odurna pokazen! Kerſchenik! kîje zapiſzan pod zaſztavu Kriſa, ali morebit, i vu bratovchinu Muke i Szmerti Kriſtuſſeve. Kriſtus na kriſu ſéden zdihava; â Kerſchenik vu kerchme, ali pijan

Digitized by Google

na poſztelye leſech z-rigáva. Sztraſſno je ono kaj Sz. pavel Rimlyanom piſſe: *ako gdo Duha Kriſtuſſevoga nema, ov ne nyegov.*(a) â ovolije imati Duha Kriſtuſſevoga? ſiveti tak neſzpodobnò, dapache ſzuprotivnò Kriſtuſſu: ſzamò telu, ſzvetu, i vragu ſzlúſech: ah! ovakſze ſztanovitò nejde za Kriſtuſſem v-nebo; nego za bogatczem vpekel.

N. *Kakſzu Kriſtuſſa razpeli?*

V. Akoprem Evangeliſte vnoga druga menyſa jeſzu marlivò izpíſzali; ovde vendar, od velike tuge jeſzu kakti zanémeli, i komajſzu izrekli: *Razpeliſzuga.* Gologa, med dvemi razbojniki, od Jeruſalema i ſzunchenoga izhoda k-zahodu obernyenoga.

N. *Zakaj tak obernyenoga?*

V. Zato: da kakti ſzuncze, kada izhádya, obrachaſze k-zahodu; tak ſzuncze naſſe *Kriſtus*, na ſzvoje ſzmerti, je nam izhádyal, adaſzeje hotel k-nam obernuti. I zato Czirkve najvech jeſzu k-izhodu obernyene, daſze mi molechi obernemo, k-razpetomu Kriſtuſſu: od zahoda, k-izhodu.

N. *Gdeſzuga razpeli?*

V. Jeſzu na Gore Kalvarie, gdeſzu razbojnike pokápali, zván Jeruſalema.

N. *Kadaſzuga razpeli?*

V. Jeſzu na veliki petek, okolu naſſe devete vure, i ſivelje na kriſu do dvanajſzte, iliti do pol dan.

N. *Kaj-*

(a) *Rom. 8.*

Digitized by Google

N. *Kajſzeje vech ovde pripetilo?*

V. Jeſzu ova: Kriſtus kadaje bil ſéden, zocztom, i ſuchjum je napojen. Szedem Rechih je pregovoril, â kaj ovak viſzech je preterpel, ne moguche izpiſzati. Trikratſzeje plakal: nad varaſſem Jeruſalemſzkem: nad mertvem Lazarom: i na kriſu viſzech.

N. *Zakajſzeje plakal na kriſu viſzech?*

V. Je najvech zato: kajti je videl, da ova muka, kerv, i ſzmert nyegova, bude vnogem nehaſznovita, najmre vſzem onem, kîſze vu ſzvojem ſitku nebudu prilagali k-Razpetoga Kriſtuſſa kipu; nego budu greſnò. nezáhvalnò, i neprilichnò ſiveli.

N. *Jeli Sz. Kris velikoga poſtenya vreden?*

V. Je tak; daga nemamo vekſega, niti takvoga Szvetſztva, za Telom Kriſtuſſevem; kaktije Sz. Kris, kojemuſze i klanyati moramo; ne vendar zevſzemà tak; kakti Sz. Oltarſzkomu Sakramentu.

N. *Jeli vezda ſzlobodno zlochinitela na kris razpeti?*

V. Ne: ar Konſtantin Czeſzar, kadaje Kerſchenik poſztal, na poſtenye Sz. Kriſa Kriſtuſſevoga, toje prepovedal. Okolu leta 330.

N. *Gdoje naſſel kriſa Kriſtuſſevoga?*

V. Je Sz. Helena Mati Konſtantina Czeſzara, na Gore Kalvarie, gdeſzuga bili Sidovi zakopali, dabiga Kerſcheniki nenaſli,

Digitized by Google

i nepoſtuvali: ali vendar toga neſzu dobili, kajſzu ſeleli.

N. *Zakaj i druge kriſe poſtujemo?*

V. Zato: kajtiſzu prilika kriſa Kriſtuſſevoga.

N. *Akoſzu poſtenya vredna vſza ona, kojaſzuſze na muke Kriſtuſſa doteknula*, kaktije Kris, Sztup, Chavli, ternye, ſibje, ſzulicza, terſztina &c. *zakaj ada neſzu i vuſzta Judaſſa, ali ruka Malkuſſa?*

V. Zato: kajti kris, ſztup, chavli, i ſibje, jeſzu ſztvári nekrive; â vúſzta i ruka, jeſzu kotrigi lyudih kriveh, greſſneh i Kriſtuſſu ſzuprotivneh. Zatem: kajti kris, i druge takove ſztvári, jeſzu pervi Kerſcheniki poſtuvali; â vúſzta, niti rúku neſzu nigdar, kakti niti oſzla onoga, na kojemje Kriſtus jahal: ar ovakva poſtuvati, ne Kriſtuſſu na poſtenye.

N. *Jeſzuliſze razbojniki zvelichili, kiſzu z-Kriſtuſſem bili razpeti?*

V. Je jeden, kîje bil na déſznu ſztran, Sz. *Diſmas*, veliki Patron za ſzrechnu ſzmert.

N. *Kakſzeje zvelichil, ako ne bil ni kerſchenik; nego Sidov, ter Rázbojnik, zkoro do ſzmerti?*

V. Jeſze zvelichil, po oſzebujne miloſche Bosje, i po zadnye velike dobrote ſzvoje: arje bil pravi pokornik, dapache jür na kriſu kakti Apoſtol, i Kriſtuſſa ſzegurni branitel. Kî ne ſzamò blaznéchega tovaruſſa pokáral, i ſzvoju kaſtigu dobrovolynò podneſzel,

Digitized by Google

ſzel, ter ſzvojem grehom pripiſzal; nego takajſe, on pred vſzemi je govoril: da Kriſtus ne nikaj zla; nego vſze dobro vchinil. K-tomu ztverdnem ufanyem, i ſzkruſſenem ſzerdczem je rekel: *Goſzpone! kada dojdes vu Kralyevſztvo Tvoje, zpomeniſze z-mene!* gdeje ochiveſztò zpoznaval i valuval, Kriſtuſſa za Goſzpona, Kralya, i Boga. Ter ne Kriſtuſſa izdal, kakti Judas: ne zatajil kakti Peter: ne pobegel kakti vucheniki: ne derhchúch múchal kakti Janus, ne bláznil kakti nyegov tovarus, i drugi poleg kriſa ſztojéchi: ne pokore odvláchil, niti Bogu lagal, kakti vezda vnogi laſu Kerſcheniki greſſechi. ada ne chudemoſze, da tulik, i takov pokornik je zvelichen.

N. *Kajſzu Sidovi z-tem kánili, duſzu Kriſtuſſa na kris obſzúdili.*

V. Jeſzu kánili Kriſtuſſevo Ime zevſzemà zaterchi, izkoreniti, i vſzem národom odurno vchiniti: kaj vendar neſzu zadobili; negoſzu joſche k-tomu lépu priliku dáli, daſze Kriſtuſſevo Ime, dapache i kris, od vnogeh národov marlivò poſtuje.

N. *Kaj znamenuje to: daje Simon Kriſtuſſu pomágal kriſa na kalvariu noſziti?*

V. Znamenuje to: da vſzaki verni Kerſchenik, mora z-Kriſtuſſem ſzvoj kris noſziti, tojeto: ſzvoje nevolye, teskóche i ſzuprotivchine dobrovolynò podnáſſati, kiſze

Digitized by Google

hoche Kriſtuſſev ozávati: ar Kriſtus govori: *Ki hoche dojti za menum, najſze zaverſe, naj noſzi kris ſzvoj, i naj mene naſzleduje.*(a) Tak Sz. Apoſtoli, jeſzuſze veſzelili, daſzu vredni bili, za Ime Jeſuſſevo ſpot preterpeti.(b)

P. Pavel Oliva T. J. Krutoſzeje obraduval, kada dojduch kjednomu Goſzponu, vu ſztraſſnom betegu leſzchemu, je videl, da akoprem meſzo na faiate od nyega je odpadalo; ter vendar bilje veſzel, i opitan, zakajſze tak veſzeli? je odgovoril: ô dragi Pater! Zato: Kajti vidim, daſze zid ſzám rami, da na zkorôm iz ove tuſne váze vu Kraiyevſztvo leglè zkochim: bude bude zkorò konecz: hvala Bogu! *Haimb.*

Sz. *Servulus* od mladoſzti veſz z-kerchen, nigdar ne mogel hoditi, niti goreſztati, nigdar ruke k-vúſztam doneſzti: Mater, i Szeſztru je na ſzlusbu imal, po kojeh kaj goder je almuſtva dobil; toje drugem ſzirotam razdelil, koje i na ſztan je prijemal: vu boleſzti je Bogu hvalil, i od nyega vech nevolye marlivò je proſzil: pred ſzmertjum je rekel: Múchete proſzim vaſz: ar chujem Angelſzku Popevku. *Sz. Gregur* (c)

O Bogbi dal! dabiſze vezda takvi betesniki nahadyali, kibi tak dobrovolynò ſzvoje nevolye podnaſsali.

NA-

(a) *Luc. 9.* (b) *Act. 5.* (c) *L. 4. Dial. c. 14.*

NAVUK XXVII.

Vumerl, i Pokopan je.

Tada negda doſſelje dragi denek, doſlaje preſelna vuricza, vu koje najvekſa ſzkrovnoſzt je zverſſena. Ada (poleg Martyrolog. Rim.) leta od pochétka Szveta 5232. Od Potopa 2984. Od Narodyenya Abrahama 2048. Od Moyſeſa izpelyanya Lyudſztva. 1543. Od korunenya Davidovoga 1065. Pochétka Rima 785. B. D. Marie 49. po Szmerti Joſepha 5. Kakje bilo prorokuvano po Prorokeh, i od Boga odlucheno, JESUS Kriſtus Szin Otcza Boga, i B. D. Marie na Kriſu je vumerl. I kulikoje veruvati, ſzkrovnomu vidyenyu Szvetczev, da naſz odkupi, je podneſzel ova: Szúz je pretochil 62200. Kaplicz Kervi na Vertu 97305. Pri Sztupu vudarczev 6666. Plyuſzk 110. Po vrátu vudarczev 120. Po Glave 85. Po Terbuhu 38. Po Plécheh 62. Po Ramenu 40. Po Obrazu 32. Po Zubeh 30. Poteptan 170. Na zemlyu hitchen 13. Za Lazi natezan 350. Za Bradu 58. Od Korune ranyen 300. Na Glave preboden 72. Zaplakal, i zdehnul 90. Od Pilatuſſa do Kalvarie pod Kriſem dveh czentov je korachil 1321. Tak *P. Stanihurſt. i P. Tylkov.*

N. *Kaj verujemo vu chetertom Kotrigu govorech:* Vumerl, i pokopan je?

V. Verujemo, da Kriſtus ſztanovitò je vu-

Digitized by Google

merl, tojeto: Daſzeje nyegova Sz. Duſſa od Tela razluchila, do vremena, kakti vſzakoga chloveka kada vmerje. I Telo mertvo iz Kriſa je poſztavleno vu Grob, â Duſſa je isla vu Limbus ſztareh Otczev.

N. *Jeli Duſſa i od Boſanſztva bila razluchena?*

V. Ne; negoje Boſanſztvo vſzigdar zkupa bilo, i z-Telom vu Grobu; i z-Duſſum vu Limbuſſu: ar kaj Boſanſztvo je jenkrat prijelo, ne nigdar oſztavilo.

N. *Kak dugò je Kriſtus bil vu Grobu?*

V. Je okolu 33. vure, tojeto: Od velikoga Petka vechera, do Nedelye jutra. *Tak Sz. Aug.*

N. *Zakaj je tak dugò bil vu Grobu?*

V. Zato: Daſze ſztanovitò za mertvoga zpozna.

N. *Zakaj ne dugle vu Grobu leſal?*

V. Zato: da Apoſtoli od nyegovoga Goreſztajanya nezdvoje.

N. *Jeli ſzmeti ovak rechi*: Bog je vumerl, i pokopan.

V. Je: ar akoprem ove rechi: *Terpeti, vumréti, zakopatiſze*, vu Kriſtuſſu opadaju ſzamò na chlovechanſzku naturu, â ne na Boſanſzku; ſzmémo vendar rechi: Daje Bog vumerl: kajti Kriſtus bilje pravi Bog, i pravi chlovek.

N. *Zakaj Kriſtus, nagnuvſi Glavu je vumerl?*

V. Zato: Da pokáſe kakje rad hotel za naſz vumréti.

N. Je-

Digitized by Google

N. *Jeli ból chutil, kadaje ſzuliczûm preboden?*

V. Ne: arje bil mertev; negoje chutila Saloſztna Majka, poleg Kriſa ſztojecha, damu jur mertvomu neſzu pokoja dali.

N. *Jeli Kriſtuſſevo Pokápanye bilo z-velikem Poſtenyem?*

V. Je: arſzuga zakopali oſzebujni plemeniti Lyudi, vu novi Grob, z-drágum maſztjum namazali, i z-lepem tenkem Rubjem pokrili. Najmre *Joſeph* od Arimatee, i *Nikodémus*, Herczeg Sidovſzki.

N. *Pokehdob ſzmert Kriſtuſſeva bilaje tak ſpotliva, zakaj je hotel, daſze tak odichenò pokopa?*

V. Zato: Daſze ono prorokuvanye izpuni: *Bude Grob nyegov odichen?* (a) á najmre pak zato: Da pokáſe ſzvoju moguchnoſzt, gda i po tak ſpotlive ſzmerti, ima tuliko poſtenye, daſze tak vidi velika dika vſzeh oneh, ki Kriſtuſſu budu i po ſzmerti vernò ſzlusili, akoprem ovde budu, kaj ſpotlivoga i ſzuprotivnoga terpeli. I Grob Kriſtuſſev akoprem je pod Turſzkum oblaſztjum, vendar je odichen: ar k-nyemu iz daleka vnogi lyudi putuju, ondeſze na veru obrachaju, ozdrávlyaju, i od vragov oſzlobádyaju.

N. *Odkudaje oſzebujna dika Grobu Kriſtuſſevomu?*

V. Od Tela Kriſtuſſevoga, koje ne bilo od Boſanſztva razlucheno: i od vnogeh chúd, kojaſze onde nepreſztanczè pripéchaju.

N. *Dabi Telo Kriſtuſſevo bilo dugſe vu Grobu le-*

(a) *Iſai. 11. 10.*

Digitized by Google

ſzlo, bili bilo ſzmerdelo, ali z-truhnulo, iliti: pochelo gnyiti ?

V. Nebi : arje od nyega *David* prorokuval: Nedas Szvetomu Tvojemu videti, niti zpoznati truhnenya. (*a*)

N. *Kaj ne bilo Apoſtolom doſzta, vu veruvanye poſztaviti, daje vumerl ; nego pridavaju, daje pokopan ?*

V. Toſzu zato pridali: Da ovak leglè verujemo, daje vumerl, kada pridávamo: Daje pokopan.

N. *Zakajſze vu Pétek, i vu Szobotu od Meſza zderſavamo ?*

V. Vu Petek zderſavamoſze na poſtenye, i ſzpomenek Muke, i Szmerti Kriſtuſſeve ; â vu Szobotu pokápanya Nyegovoga.

N. *Jeli hvale vredno, da vſzakô leto Grobe Kriſtuſſeve napravlyamo, i pohádyamo ?*

V. Je hvale vredno, i Bogu drago: Daſze ovak iz Kriſtuſſeve Muke, Szmerti, i Pokápanya ſzpomenemo.

N. *Kakbi chlovek Kriſtuſſu, za nyegovu Muku, i Szmert, mogel biti záhvalen ?*

V. 1. Akoſze guſztokrat iz Muke, i Szmerti Kriſtuſſeve ſzpoméne. 2. Zanyu zahváli. 3. Nyega pomiluje. 4. Dobrovolynò ſzvoje kriſe podnáſſa. 5. Pokoru chiní, i telo trápi. 6. Poboſnò Sz. Meſsu poſzluſſa. 7. Guſztokratſze prichéſcha. 8. Poboſnò prekriſi. 9. Razpetoga Kriſtuſſa Kipe, i Oltare kinchi, ali poboſ-

(*a*) *Pſ. 15.*

Digitized by Google

poboſnoſzt povekſava. 10. Kalvariumſzke Gore poboſnò pohádya, i poſtuje.

N. *Kajſze od ovud moremo navuchiti?*

V. Moremo. 1. Da i mi moramo vumreti naſſem grehom, zlomu nagnenyu, ſztárem navadam: ſzerditoſzti, krivicze, nechiſztoche, lakomoſzti, i nenavidnoſzti: ter vu prave Vere, Ufanyu, i Lyubavi Bosje, iſztinſzku pokoru, i druga dobra dela marlivò chinemo: ako hochemo, danam Kriſtuſſeva muka, i Szmert bude haſznovita.

Ovde je potrebno opomenuti: Da akoprem odkuplenye Kriſtuſſevo, biloje zadoſzta, i zadovolychina zverhu obilna, za vſzega Szveta grehe; ako vendar mi, nepriloſimo nam muke, i nájmov Kriſtuſſeveh; tak budu nam zanikaj, i zevſzemà nehaſznoviti.

Na priliku: Ako vrachitel, dâ najbolſe vrachtvo betesniku; akoga vendar beteſnik, ali nikak, ali onak, kakje potrebno, nevzeme; takmu ne haſznovito, niti neozdrave; nego joſche k-tomu vrachitela zbantuje: â ſzebi túgu, ſpot, i morebit kvar zaſzluſi, dá imavſi dobro vrachtvo, nega znal preſtimati, niti hotel potrebuvati. Komuje takvoga milo, ako pogine? verè nikomu.

N. *Kaknam Muku, i nájme Kriſtuſſeve moremo priloſiti?*

V. Moremo po tverdne, ter ſive Vere, Ufanyu, i Lyubavi: po Szveteh Sakramentov

Digitized by Google

tov vrednôm primanyu: Po Szvete Pokore, i po drugeh dobreh chineh, koje ako zapüſztimo, naſz zagubimo, i poginemo.

Ada neufajmoſze ſzamò vu Kriſtuſſevu Muku, i vrednoſzt; nego pridajmo naſs trúd, i krepoſzti Kerſchanſzke: ar najbolſe Polye, nedâ nam hráne, prez naſſega trúda i ſzkerbi.

K-tomu miſzlech na Muku, i Szmert Kriſtuſſa (akopremje vezda vu dike) nyega pomilujmo, tér nyega od greſnikov vernò bránemo, i marlivò naſzledujmo: ar pokehdob jeſzmo nyegovi Kotrigi, â on je naſſa Glava; tak ſztanovito nebiſze priſztojalo, dabi Kotrigi vu naſzladnoſzti plavali, pod Glavum z-ternyem korunyenum: ali dabi Kotrigi z-Glavum nederſali; nego joſche ſzuprot Glave ſetuvali.

Sz. Elzearius Razpéla gledéch nikakſze ne mogel razveſzeliti, od Sene ſzvoje opítan zroka, je odgovoril: Iſztinaje te, da chútim negda teskochu; ali kada pogledam na Razpélo, miſzlech Muku Kriſtuſſevu; taki moram miſzliti: Dabime moji ſzlúgi neznam kak plyuſzkali, to nikaj ne, gledech na Kriſtuſſa. *vu Sitku, i Hcimb.*

Sz. Eliſabetha Vugerſzkoga Kralya Kchi, lepò nakinchena, doſslaje vu Czirkvu: ali pogledavſi na Razpélo reklaje: Zvelichitel moj na Kriſu viſzech vmíra; â jaſzem zdragem Kamenyem nakinchena! zatem dvorjanike

je

Digitized by Google

je odpravila, opravu i Sitek premenila. *Vu Sitku.*

Ovde razumne Duſſe, opomenete pripro-ſzte: Da kada Razpéla gledech zdihavamo, i govorimo: O Razpéti JESUS! Kiſzi raz-pet na Kriſu &c. Tak negovorimo, niti ne-miſzlimo, daje JESUS Kriſtus vezda razpet na Kriſu; nego zdihavamo k-JEſuſsu, kije ovak bil razpet, vumerl &c. â vezdaje nyegovo chlovechanſztvo, vidyenêm nachi-nôm, vu dike nebeſzke; â otajnêm nachi-nôm, vu Oltarſzkom Sakramentu: Boſan-ſztvo pako je na nebu, i na zemlye vu vſza-kom meſztu.

Zato neſzpametnò mati k-Razpélu govo-ri: Dete moje, kuſſni Boga, ovoje Kriſtus, Bog. Odkud krivoverczi izpelyávaju: Da mi Razpélo verujemo, i poſtujemo za pra-voga Boga, i zato govore: Da mi imamo li-povoga Boga. Negobi Mati lepsè rekla: Dete kuſſni Kip, ali peldu Razpetoga JE-SUSSA! vidis, kakje negda za naſz bil raz-pet, predragi JESUS.

NAVUK XXVIII.

Od Kerſchanſzkoga pokápanya.

Pokehdob Sz. Mati Czirkva, poleg ſztare navade, ima veliku ſzkerb, daſze verneh Tela poſtenò pokopaju; daſze takova me-ſzta lepò ogradé, i blagoſzlove, i na velikò

dersé;

Digitized by Google

dersé; zato vrednoje ovde od toga nekoja pitanya poſztaviti, i poleg obchinſzkoga navuka, na nye odgovoriti.

N. *Kojaſzu okolu mertvoga kerſchenika tela, navadna obverſavati?*

V. Jeſzu ova. 1. Navada je za mertvoga, mertuchlivu ſaloſzt izkazati; â nemertuchliva, iliti prevech velika ſaloſzt, ne Kerſchanſzka; nego poganinſzka, koju Sz. *Chryſoſtomus* vrednò kára.

2. Pred pokápanyem tela mertvoga, konchema ruke, i obraz oprati.

3. Vekſega roda, ako premogu, tela mertva z-diſséchum maſztjum namazati, kakje Kriſtuſſu vchinyeno.

4. Navadaje, da ne ſzamò rodbina; nego i drugi lyudi zadnyu lyubav izkáſu, kada telo mertvo, do groba zprevode.

5. Vu blagoſzlovlenom meſztu, ali vu Czirkve pokopati.

6. Navadne Soltáre popevajuch ſzprevoditi.

7. Duplére ali ſzvétche vuſgati.

8. Za mertvoga poboſnò moliti.

9. Nekoje almuſtvo za Duſſu mertvoga ſzirotam podeliti.

10. Sz. Meſſu ſzluſiti, ali poſzluhnuti, koja i je najmoguchneſſa mertvoga Duſſu pomochi.

11. Mertvoga telo z-temnyanom nakaditi,

Digitized by Google

ti, i grob ſzvetûm vodûm poskropiti; daſze mertvo telo, od vrasje oblaſzti oſzlobodi, i da Duſſa, po molitvah, kojeſzu nad vodum izgovorjene, pomoch dobi.

12. Na grob nápiſz poſztaviti. Odkud Kerſchanſzko pakápanye, na Duſſe, i na telu, vnogò more pohaſzniti mertvem: â poleg navuka Sz. *Auguſtina* joſche vech ſivem, kojiſze onde od ſzmerti zmiſzle, i na bolſe ſivlenye opomenu: ar mertvo telo je ſivi prodekator. Zato vſzake dobe, â najmre mladem lyudem, mertvo telo pohoditi je poboſna, i kruto haſznovita navada: da vide, kaj iz nyih bude.

N. *Zakaj mertvo Kerſchanſzko telo, je vredno poſtenya?*

V. Zato 1. Kajti telo je Duſſe pomoglo, Bogu poſzluſiti, i nebo zadobiti: 2. Kajti na kerſztu ſzvetûm Krizmûm, iliti ſzvetêm Olyêm je namazano. 3. Kajtiſze uſamo, da kakti je bilo ovde, vu trúdu Duſſe verni tovarus; da bude takajſe, ne ſzamò vu goreſztajanyu; nego i vu pokoju, dike nebeſzke délnik: adaje vredno poſtenya, i ona zemlyicza, na kojuſzéje obernulo, kojaſze bude na veke, vu nebu dichila, i lepsè od ſzuncza ſzvetila, akoje vu miloſche Bosje, iliti prez greha ſzmertnoga vumerlo.

N. *Imali Sz, Mati Czirkva koju ſzkerb, za poſteno pokápanye verneh*

V. Ima

Digitized by Google

V. Ima veliku: i zato takova meſzta zapoveda ográditi, blagoſzloviti, i vu poſtenyu derſati.

N. *Zakajſzu za Pokápanye obchinſzka meſzta odluchena?*

V. Zato: Da kiſzu zkupa vu jedne hiſe, Fare, Czirkve, ali Vere ſiveli, i ovde Bogu ſzluſili; tak naj na jednom meſztu, chekaju onoga Bosjega glaſza: Sztanete mertvi, hodete na Szud.

N. *Zakajſzu takova meſzta najvech okolu, ali vu Czirkve? â ne vu germju kakti vlaska?*

V. Zato: Daſze poleg prejdúchi, ſzpomenemo od ſzmerti, terſze zadobé pripravlyamo: i da vu Czirkve molech, ali poleg iduch, mertveh Duſſe, Bogu preporuchiti nepozabimo.

N. *Zakaj mertva tela, ali grobje ſzvetûm vodûm skropimo?*

V. Zato 1. Na znamenye, daſzu ovi lyudi, po vode Sz. Kerſzta, od pervoga greha oprâni, i Kerſcheniki vchinyeni. 2. Da nechiſzti duhi i czopernicze, nad ovem telom, ali zemlyum, nemaju oblaſzti. 3. Daſze po molitvah, kojeſzu nad vodum izgovorjene, Duſſa pomore.

N. *Zakaj mertvo telo z-temnyanom kadímo?*

V. Zato: Daſze opomenemo za onoga preminuchega Duſſu, nyegve i naſſe goruche, ter diſséche molitve; poboſna zdihávanya: Almuſ-

Digitized by Google

Almuſtva, i druga dobra dela, Bogu alduvati.

N. *Zakaj za mertve zvonimo?*

V. Zato: Daſze opomenemo, za mertve moliti, i daſze ſzpomenemo od ſzmerti, i glaſza onoga, kî naſz negda na ſzud zazove.

N. *Zakajſze pred mertvem telom Kriſ noſzi, i na Grob poſztavlya?*

V. Na znamenye, da ov chlovek vu krepoſzt Kriſa je veruval, nyega poſtuval, ſzvoje kriſe dobrovolynò podnaſſal, i pod Zaſztavum Kriſa vernò, i ſztalno vojuval, iliti po Kerſchanſzki pravò ſivel.

N. *Zakajſze ribecz, ruchnik, ali platnena kerpa, na Kris poſztavlya, kadaſze mertvo telo na Pokápanye noſzi?*

V. Na naſſe opominanye, daſze zmiſzlimo: kak chlovek (dabi najbogateſſi bil) malò iz ovoga ſzveta od ſzvojega imétka, i tulikoga trúda odnáſſa: â vſze drugem, ter morebit nepriatelom, ali konchena nezáhvalnem oſztávlya: kibiſzi ovde ſivúch bil mogel, po ſzvoje dareslivoſzti lép móſzt, pred ſzobum napraviti, iz ſzvojega imétka, kojega budu drugi vſivali, ter morebit ſzebi pekla ſzluſili.

N. *Zakaj na Pokápanya, ali potlam, ſzvetche, ali duplere vuſiſemo?*

V. Na znamenye, da ov mertvecz, ſzvetloſzt Vere, kojuje na Sz. Kerſztu prijel, do

Digitized by Google

ſzmerti je zachuval, poleg vere ſivel, drugem na dobro ſzvetil, tmicze beſal: â vu nebeſzku ſzvetloſzt, po dobreh chineh, nepreſztanczè ſetuval: i kakſze ufamo, daje ſzrechnò tam doſſel, ali ſzkorò dojde.

N. *Jeli vſzaki Mertvecz ovoga ſzpomenka, poſtenya i ſzvetoga meſzta, za Pokápanye od naſz vreden?*

V. Ne vſzaki, najmre: Nevernik, Krivovernik, ni nyegov zagovoritel: Apoſtata, tojeto: Ki veru oſztavi: ali ako je na nyem veliko prokletſztvo, ali prepovedanye Czirkveno: Ki ſzam ſzebe hotonczè zkoncha iz ſzerditoſzti, ali dvojnoſzti, ali pijanoſzti, terbi nedal znamenya Pokore: zvun toga akobi obnorel. Ki pogine na majdánu, tojeto: gdaſze dva zezovu vu boj, akobi i dal znamenye Pokore. Ochiveſzt greſnik, ki prez Pokore premine. I on od kojegaſze zna, daje po lenoſzti Vuzmenu Szpoved i pricheſchanye oſztavil, terſze pred ſzmertjum, akoprem naglum, ne ſzpovedal. I Dete, koje prez Kerſzta premine. Vſzi ovi nemaju Pokápanya vu ſzvetom meſztu. Gdebi pak dvojna bila zarad Pokápanya takoveh, ovde recheneh, takje potrebno opítati Goſzpodina Biskupą, ali nyihovoga Nameſztnika ter onak vchiniti, kak oni odrede.

NA-

Digitized by Google

NAVUK XXIX.

KOTRIG V.

Sztupil je dolè na pekle, treti den je goreſztal od mertveh.

Ov Kotrig ima dve Sztrane, jedna je: Da Kriſtus po ſzmerti je ſztupil dolé na pekle; â druga je: Da treti Den je goreſztal od mertveh: tak vu ovom Navuku bude doſzta govoriti od perve Sztrane.

N. *Kulikò je meſztih, gdeſze Duſſe chlovechanſzke, po ſzmerti chloveka, zvun Dike nebeſzke zaderſzati mogu?*

V. Jeſzu chetiri meſzta. 1. *Pervo* i najſztraſſneſſe meſzto, tmicze, muke, ognya, i vſzega zla puno, je pekel, gdeſze pod oblaſztjum vrasjum, neizgovorno muche Duſſe vſzeh oneh, kiſzu prez miloſche Bosje, tojeto: vu ſzmertnom grehu buduchi, iz ovoga ſzveta preminuli: odkud nigdar nebude odkupjenya, i ovoſze zove: *Pekel prokleteh.*

2. *Drugo* meſzto, je nad peklom, i zoveſze *Limbus*: kam idu Duſſe Detcze, koja neſzu okerſchena: arſzu vu iztochnom, ſliti pervom Adamovom grehu: gde akoprem nebudu imala muke: ar po ſzvoje laſztovite zlobe neſzu Boga zbantuvala; nebudu vendar nigdar pravoga veſzelja imala: ar na veke

Digitized by Google

budu od Licza Bosjega odverſéna, kakti odvetki greſnikov Adama, i Eve.

3. *Treto* meſzto: je nad peklom, kojeſze zove *Purgatorium*, iliti ochiſchenye, gdeſze morajo chiſztiti Duſſe, koje akoprem vu miloſche Bosje, tojeto: prez ſzmertnoga greha, jeſzu preminule; kajtiſzu vendar ali vu malom grehu poſztavlene, ali za preſeſzne grehe (akoprem jur vſze oproſchene) joſche pravicze Bosje, neſzu zadovolyno vchinile; zato morajuſze, do volye Bosje ochiſchavati: ar vu nebo nikaj zatepenoga nemore vlezti.

4. *Cheterto* meſzto nad peklom zoveſze. *Limbus* ſztareh Otczev: gdeſzuſze Duſſe, ſztareh Otczev ſzvetò ſivucheh, ali konchema vu miloſche Bosje preminucheh, zaderſávale, i z-veſzéljem, ter z-ſztanovitêm ufanyêm, Zvelichitela chekale, i pokojnò prez muke jeſzu prebivale: arſzu ovde, ali vu purgatoriumu Bosjoj pravicze zadoſzta vchinile: terſzu zvelikêm poſelényêm k-nebu, i k-zemlye zdihávale: *Dajte nam nebeſza Roſziczu, i oblaki zpúztete Pravichnoga! odpriſze zemlya, i daj nam Zvelichitela.* I toga zdihavanya je oſzebujni ſzpomenek na pochétku Sz. Meſſe, najmre vu Adventu: kadaſze govori: *Roráte Cœli deſuper.* Na ſzpominek onoga zdihávanya Otczev.

N. *Gdoje ov peti kotrig vere napravil?*

V. Je Sz. Philip Apoſtol.

N. *Kaj verujemo vu petom kotrigu govorech:* Sztupilje dolè na pekle? V. Ve-

Digitized by Google

V. Verujemo: da Kriſtus (ali da bolyè rechem) Duſſa nyegova z-Boſanſztvom z-jedinyena, kadaje iz preſzvetoga Tela izesla, takije ſztupila vu dolynya meſzta nad pekel, tojeto: vu Limbus ſztareh Otczev.

N: *Kaj ada, ne veſz Kriſtus dolè ſztupil?*

V. Ne; nego Duſſa z-Boſanſztvom z-jedinyena: niti ne vſze chlovechanſztvo dolè nad pekle ſztupilo: ar Telo mertvo, takajſe z-Boſanſztvom z-jedinyeno, biloje na kriſu za tri vure oſztalo, i potlam vu grob poloſeno, onde prez Duſſe okolu 33. vure je pochivalo.

N. *Jeli Kriſtus vu Limbus, kakti drugi krivecz, i ſzuſeny iſſel?*

V. Ne; nego kakti obládavecz: da ſztareh Otczev Duſſe, onde poſztavlene razveſzeli, i vſze od onud izpelya, ter vu Raj zemelyſzki zapelya.

N. *Jeli Kriſtus koje Duſſe iz Purgatoriuma izpelyal?*

V. Je nekoje, â ne vſze. Kak ſzudi Sz. *Gregur Nazianſenus.*

N. *Kak dugò je Kriſtus bil vu Limbuſſu?*

V. Je okolu 36. vur. tojeto: doklamje mertvo Telo, za tri vure na Kriſu viſzelo, i vu grobu za 33. vure leſalo.

N. *Kak dugoſzu one Duſſe vu Limbuſſu, Zvelichitela chekale?*

V. Jeſzu vnoge okolu chetiri jezera let; â ne-

Digitized by Google

â nekoje vnogò menyè, kakſzu iz ovoga ſzveta preminule.

N. *Kajſzu one Duſſe iz Limbuſsa izpelyane, vu Raju, iliti vu Paradiſumu chinile?*

V. Jeſzu veſzeloga i obechanoga, vnebo zaſztuplénya Kriſtuſſevoga 40. dan chekale: i onda z-Kriſtuſſem vu diku nebeſzku, odichenò jeſzu putuvale.

N. *Jeſzuli one ſztarch Otczev Duſſe, kakvu muku vu Limbuſſu chutile?*

V. Jeſzu ſzamò ovu: da Boga videti neſzu mogle.

N. *Jeſzuli ovu muku chutile, kadaſzu Kriſtuſſa zapazile?*

V. Neſzu; negoſzu neizgovorno veſzelje chutile: arſzu vu ſzame Perſône Kriſtuſſeve, vſzega Boga videle, i dichile, i zato *Limbus*, taki poſztalje Paradiſus.

N. *Jeſzuli vu on najgornyi Limbus, iſsle Duſſe vſzeh oneh, kîſzu pred Kriſtuſſevum ſzmertjum, iz ovoga ſzveta preminule?*

V. Neſzu vſzeh oneh; nego ſzamò oneh, kîſzu vu miloſche Bosje, tojeto: prez ſzmertnoga greha vumerli, akoſzu k-tomu ovde za ſzvoje preſſeſzne grehe, zadovolynu pokoru vchinili, terſzu z-vnogemi krepoſztmi nakincheni, vu dojdúchega Kriſtuſſa Zvelichitela veruvali: ali drugach z-rechenêm ufanyem, ſzverò ſitruch, Nebo jeſzu zaſzluſili, od kojegaſzu ſzal, nò zarad greha iztochnoga,

Digitized by Google

noga, tojeto: Otcza Adama bili zaderſani.

N. *Kamſzu pak iſsle Duſſe oneh, kîſzu bili neverniki, aliſzu drugach vu ſzmertnom grehu preminuli?*

V. Duſſe nevernikov, ali drugach vu ſzmertnem grehu poſztavleneh greſnikov, taki po ſzmerti chloveka (kakti i vezda idu) jeſzu iſsle na vekivechne muke peklenſzko, kojeh nigdar nebude koncza, niti polehchicze.

N. *Kamſzu pred ſzmertjum Kriſtuſſevum, iſsle Duſſe oneh lyudih, kojiſzu ſzamò vu málom grehu vmirali, ali za greh jur oproſchene, neſzu ovde zadovolyno vchinili Boſanſzkoj pravicze?*

V. Oveh Duſſe (hakti i vezda takoveh idu) jeſzu iſsle vu meſzto ochiſchenya, iliti vu purgatorium, do vremena, doklamſzu onde zadovolyno vchinile. Nego vutom je razluchenye: daſzu onda iz Purgatoriuma iſsle vu Limbus, k-Duſſam oneh pravichneh, i ſzveteh: ar nebo joſche ne bilo nikomu odperto; â vezda Duſſe takoveh, kî tam zadovolyno vchine, iz purgatoriuma idu vu diku nebeſzku.

N. *Jeſzuli vſzi oni ſzkvarjeni, kîſzu vu ſztarom teſtamentumu (pervo negoje Kriſtus Szpoved odredil) ſzmertnêm grehôm zagreſſili?*

V. Neſzu oni, kîſzu vu dojduchega Zvelichitela veruvali, terſzu na ovom ſzvetu, za ſzvoje greh, pravu pokoru chinili.

Digitized by Google

N. *Kakvaje bila ona pokora, kada ne bilo Kriſtuſſa, niti ſzpovednika, niti Sakramenta pokore?*

V. Akoprem ne bilo ſzpovednika chloveka; bilaje vendar vſzigar *Krepoſzt pokore*, Bogu prijetna, i na oproſchenye grehov, zadovolyna.

N. *Kakvaje bila ona krepoſzt pokore? kakſzeje chinila?*

V. Ovak: kîſzu vu Boga, i vu dojduchega Zvelichitela veruvali, terſzuſze iz lyubavi Bosje, za vſze ſzvoje grehe zverſſenò poſaluvali, pobolſanye ſitka obechali, Boguſze poniznò za oproſchenye grehov molili, i po dobreh chineh, grehe izpláchali; takſzu vſzeh grehov, oproſchenye dobivali. Kakti i vezda, kî vu pogibeli ſitka, nemaju ſzpovednika, â ſelega imati, akoſze tak zverſſenò poſaluju, i pobolſanye ſitka obechaju, â ſeleſze pravò ſzpovedati, i odvezati; moguſze po krepoſzti pokore, prez prijetoga Sakramenta pokore, i odvézanya Redovnichkoga zvelichiti.

N. *Zakajſze veli; daje Kriſtus ſztúpil dolè:* na pekle? *kakti dabi vech peklov bilo?*

V. Zatoſze veli: *na pekle*, kajti vſza ona chetiri dolynya meſzta, zovúſze: *pekli*, akoprem ſzamò jeden, je pravi pekel vekivechneh múk, iz kojega ne odkuplenya.

N. *Jeli Kriſtus na vſze chetiri pekle dolè ſztupil?*

V. Je na vſze chetiri, tak ſzudi *Sz. Augu-*

ſtin.

Digitized by Google

ſtin, Ambroſius, Canisius, Bellarmin: i vnogi drugi navuchiteli, poleg onoga: Pojdem vu vſze dolynye ſztrane, da vidim vſze onde ſzpéche, i razſzvétim vſze ufajuche vu Goſzpona. (a)

N. *Zakaj Kriſtus je ſztúpil na takva dolynya meſzta, iliti na pekle?*

V. 1. Vu najgornyega, iliti vu *Limbus ſztareh*, ter pravichneh (kiſze zove: *Naruchaj Abrahamov*) je ſztúpil zato: da one vſze Duſſe razveſzeli, i od onud izpelya.

2. Vu *Limbus male detcze* je ſztúpil: da nye ſzamò razveſzeli.

3. Vu *Purgatorium* je ſztúpil: da onde vſze razveſzeli, i nekoje od onud oſzlobodi, kiſzu onde za preſſeſzne grehè, pravicze Bosje zadovolyno vchinili.

4. Vu *Pekel prokleteh* je ſztúpil: da onde vrage, i druge proklete ſzuſnye preſztraſſi, i za nyihovu malovrednoſzt pokára.

N. *Jeli Kriſtus kakvu muku vu peklu terpel?*

V. Ne, kak Sz. *Bonaventura* vuchi: Kriſtuſſeva Duſſa biláje vu meſztu muke: ali ne terpela muke.

N. *Kaiſze vuchimo iz ovoga dole ſztúplenya Kriſtuſſevoga?*

V. Vuchimoſze: kak Kriſtus veliku ſzkerb ima, za pravichneh Duſſe, koje akopremſze do mala vremena, vu nevolyah puſzté, od veſzelja i licza Bosjega razluchene; vendar

(a) *Eccli 24.*

Digitized by Google

dar, nyihova plácha, bude ztem obilnieſſa. Ada i mi naſſe nevolye dobrovolynò podneſzemo, terſze ufajmo, daſze naſſe ſzuze obernu na bíſzer.

2. Vuchimoſze: vechkrat dolè ſztúpiti v-pekel, i v-purgatorium, daſze leglè zdersímo od grehov, i daſze genemo na terplivnoſzt: ar mi némamo opomenitela, kakvogaje *Bogatecz* vu peklu poſztavleni, od *Abrahama* za ſzvoje brate proſzil; kibi iz pekla doſſel naſz ovde navúchat: arga niti néſzmo zaſzluſili, nitiga nepotrebujemo; nego mi na Kriſtuſſeve muke miſzlech, naſz opominajmo, da tam nedojdemo. Pak k-tomu ſive opomenitele, Nameſztnike Kriſtuſſeve, marlivò poſzluhnemo, alpoſze zvelichiti hochemo.

NAVUK XXX.

Od druge Sztrane petoga Kotriga.

Treti den je goreſztal od mertveh.

Za zimum ide protuletje, za meglum vedrína, za tugum radoſzt: Ada vrednoje, da i za velikem ſpotom, teskum mukum, ſztraſſnum ſzmertjum, pokápanyem, i dolè na pekle ſztuplenyem; ide (komu je moguche) odicheno i veſzelo goreſztajanye. I pokehdob reehenoje od Kriſtuſſevoga zachetja, narodyenya, muke, ſzmerti, pokápanya, i dolè

Digitized by Google

dolè na pekle ſztuplenya; ada vrednoje govoriti od odichenoga goreſztajanya, od kojega budu ovde pitanya.

N. *Kaj verujemo govorech:* Treti den je goreſztal od mertveh?

V. Verujemo, da treti den po ſzmerti, tojeto: v-nedelyu jutro, Duſſa Kriſtuſſeva, jeſze povernula vu Telo, v-grobu leſéche, i taki vu onom hipu pravi ſivi JEſus Kriſtus, kîje bil na kriſu vumerl, i v-grob poloſen; je vendar po ſzvoje laſztovite krepoſzti, iz groba odichenò goreſztal, i ovde izkazalſzeje ſzvoje preſzvete Majke, poboſnem ſenam, i Szvetem Apoſtolom: gdeje odrédil joſche nekoje Sakramente, i vnoge navuke oſztavil, med Apoſtolmi za 40. dan prebivajuch, do ſzvojega odichenoga v-nebo zaſztuplenya.

I ovoje oſzebujna naſſe vere ſzkrovnoſzt, po kojeſze vſza druga pervò rechena potverdyavaju, po kojeſze od nevernikov razluchavamo: ar akoprem ovi veruju, nekakvoga chloveka, imenom JEſuſſa nemilò múchenoga, i mertvoga v-grob zakopanoga (ar kakbi to tajili, kadaſzu ochiveſztò videli) neveruju vendar, daje goreſztal. Kajti dabi to veruvali, takbi veruvati morali, daje bil pravi Bog, kîſzeje mogel od mertveh zbuditi.

Ali akoprem i to tak ſzlepò taje; mi vendar verujemo: ar nam oni ſzvedoche, kîſzuga videli, tane pipali, znyim pili i jeli po-

ter

ter vutom vſzu naſſu veru jáchimo, poleg onoga, kaj Sz. *Pavel* govori: akoſze Kriſtus ne goreſztal, prázna je vera vaſſa: arſzte joſche vu greheh vaſſeh. (*a*) Akoſze Kriſtus ne goreſztal, tak vera vu Kriſtuſſa zbudyenoga (kojaje pochetek zvelichenya) je kriva: ada nehaſznovita.

Sz. *Athanaſius* po puſchinah hodech, vnoge Kriſtuſſeve naſzlednike je naſſel, kiſzuſze z-nechiſztemi duhmi vechkrat borili, terſzu valuvali, daſze kruto boje Soltara 67. kajtiſze onde Kriſtuſſevo goreſztajanye izpiſzava: *Najſze goreſztane Bog, i najſze razidu nepriateli nyegovi.* (*b*) I toje nyim kruto ſzuprotivno.

N. *Vu koje dobe chloveka, je Kriſtus goreſztal?*

V. Je vu dobe chloveka (okolu menye vech) 33. let ſztaroga.

N. *Kakje Kriſtus goreſztal?*

V. Je z-laſztovitum krepoſztjum, tojeto: po ſzvoje moguchnoſzti.

N. *Gdoje Kriſtuſſu grob odperl?*

V. Ne nigdo, nitimuga ne bilo potrebno odpírati; nego je goreſztal iz zapertoga groba, kojega potlam Angel je odperl, Senam poboſnem.

Ovde Sz. *Auguſtin* píta: Kakbi iz zapertoga groba izidti nemogel, kije iz chiſzte, terzevſzemà zaperte vutrobe Marianſzke, na ov ſzvet doſſel. V-kanilje ſztraſane iduch iz groba: z-kazalſzeje Apoſtolom zkupa ſzprav-

(*a*) *Cor. 15.* (*b*) *Pſ. 67.*

Digitized by Google

ſzpravlenem, gdeſzu vrata bila zaperta.

N. *Jeli Kriſtus na ſzvojem preſzvetom Telu, pet Ran Znamenya zachuval?*

V. Je, ne ſzamò za onda, ali za vezda; nego i za vekivechnoſzt. I to iz oveh zrokov: 1. Da nigdo nebude mogel dvojiti, dabi ovo nebilo ono iſzto Telo, kojeje bilo na Kris razpeto, vumerlo, i pokopano. 2. Da na veke more pokazati, znaménya obladane ſzmerti. 3. Da ima kaj Otczu nebeſzkomu pokazati, kulikoje za naſz preterpel; arje naſs Zagovoritel. 4. Daſze imamo kam v-techi, tojeto: vu Rane Zvelichitela. 5. Da on more kaj greſnikom na ſzudu pokazati, i zarad nezahvalnoſzti ſztraſſnò pokarati greſnike, ki neſzu hoteli tulike lyubavi preſtimati, i povrachati, kojubi i Turchinu dobrochinitelu, márlivò povernuli.

N. *Kaj je Kriſtuſſevo Telo po ſzmerti, oſzebújnoga dobilo?*

V. Je dobilo ove chetiri Krepoſzti. 1. *Neterplivnoſzt*: Da vech nemore nikaj ſzuprotivnoga terpeti, nitiſze razdeliti, niti zegnyiti. 2. *Hitroſzt*: Da na vſzako meſzto, moreſze berzò, kakti duh ſzámo preneſzti. 3. *Tenkoſzt* Da more kakti miſzel, chez vſzako telo, i chez zíd prez prela préjti, ali z-nyim na jednom meſztu biti. 4. *Szvetloſzt* Daſze more bolyè od Szuncza preſzvétiti.

N. *Jeli Kriſtus kaj náſze vzél, kaj je bil pred ſzmertjum pogubil?*

V. Je

Digitized by Google

V. Je vzél vſzu Kerv, kojaje bila iztochena, zvún one, kojuſzu chavli, terni, i bichi popili: Najti nekoji vuche, daje i onu vzél, â ſzama farba, je na ſibju, ternyu, i na zemlye oſztala. 2. V-zélje Láſze, kojiſzu bili izpúkani. 3. V-zelje ſzvoj pervi Oblichaj, i vſza druga, ter ſzamò ona, kojaſzu bila potrebna na Oblichaj prilichnoga Tela; â ne pako ona, kojabi bila vchiníla neprilichno, i ogrutno Telo.

N. *Akoje Kriſtus v-zél ſzvoj pervi Oblichaj, kakſzeje ada mogel izkazati vu Prilike Vertlyara, ali Pútnika: kaktiſzeje Magdalene, i Vuchenikom izkázal?*

V. Ono premenenye ne bilo vu Oblichaju Kriſtuſſevom; nego ſzamò vu Ocheh gledecheh, kojemſze je izkazal.

N. *Jeliſze Kriſtus po Szmerti komu izkazal?*

V. Je vnogem ovak redòm: ſzvoje Sz. Majke: Magdalene, Senam od Groba idúchem: Petru: Dvem Vuchenikom: Apoſtolom nekulikem: Jacobu: vſzem Apoſtolom, i nekojem drugem: Kak moremo ſzlobodnò veruvati, akoprem vu Sz. Evangeliumu od toga nikaj ne napiſzano.

N. *Zakaj to ne vu Sz. Piſzmo poſztavleno, daſzeje Majke izkazal?*

V. Kajtibiſze morebit nekoji naſsli, ki nye ſzvedochanſztvu nebi veruvali.

N. *Zakajſzeje Kriſtus pervò Senam; nego Muſem izkázal?*

V. Kaj-

Digitized by Google

V. Kajti vu Paradiſumu Sena je perva nazveztila, i zaſzluſila ſzmert, iliti vmiranye chloveka; ada naj Sena perva nazvezti i ſitek, iliti goreſztajanye Zvelichitela. I pervoſzu Sene do Groba putuvale, ter Telo jur mertvo hotele plakati, namazati, i poſtuvati; nego Muske Glave: adaſzu vredne bile perve izkazanya, i veſzelja.

N. *Kada obſzluſavamo Goreſztajanye Kriſtuſſevo?*

V. Na Vuzem, vu nedelyu, pondelek, i tork.

N. *Kaj hochemo rechi z-ovum rechjum:* Vuzem?

V. Hochemo rechi: *Prejdenye.* Kakje negda obſzluſavalo Lyudſztvo Iſraelſzko, koje Moyſes iz ſzuſanſztva po cherlénom Morju je izpelyal: I ono biláje pelda naſſega odkuplenya po Kervi Kriſtuſſeve: ter prejdenya iz ſzuſanſztva greſnoga, na ſzveto Sivlenye.

N. *Zakajſze Vuzem tak veſzelò obſzluſava, tulikokrat govorech:* Alleluja, *tojeto:* Hvala Bogu, ali hvalete Boga, obladaſzmo?

V. Obſzluſavaſze zarad obchinſzkoga veſzelja, koje Kriſtus Goreſztajuch je doneſzel Angelom, Sztarem Otczém, ſzvojoj Majke, poboſnem Senam, Apoſtolom, nam, i vſzemu Sztvorenyu, na Nebu, i na Zemlye.

N. *Zakaj vu vſzem Vuzmenom vremenu, do Nedelye Preſzv. Trojſztva, i drugda po Nedelyah, dapache i po Szobotneh vechereh, molimo ſztojech, kada zvoni na Pozdravlenye Angelſzko?*

V. Mo-

Digitized by Google

V. Molimo na Szpomenek veſzeloga, i odichenoga Goreſztajanya Kriſtuſſevoga. Najti vu Rimu vu vſzako vreme mole klechech, ki ſele dobiti Proſchenye od Benedicta XIII, dáno: â ovde naj moli, ki kak hoche.

N. *Kakſzu negda Czeſzari, Kralyi i drugi velikáſſi Vuzem obſzluſavali?*

V. Jeſzu tak veſzelò; daſzu vſze ſzvoje ſzuſnye, iz temnicz razpuſztili, i vnoge druge miloſche, ſzvojem podloſnikom izkazali.

N. *Zakaj Kriſtus je hotel Goreſztati?*

V. 1. Da Nyegovo Telo, kakti je bilo délnik muke, ſpota, i ſaloſzti; tak naj bude délnik dike i veſzelja. 2. Damuſze obechanye izpuni: armuje bilo obechano goreſztajanye, ako vumerje. 3. Da pokáſe ſzvoju moguchnoſzt, ter ovak potverdi naſſu veru od nyegovoga Boſanſztva, i od drugeh kotrigov. 4. Da objáchi ufanye naſſega goreſztajanya. 5. Da nam pokáſe peldu naſſega duhovnoga Goreſztajanya, i da naſz kakti opomene, da i mi po prave ſzpovedi obalivſi naſſe grehe, jenkrat bi morali ſztáromu ſitku, i zlem navadam vumreti, ter goreſztanuch vu novine ſzvetoga, i Bogabojechega ſitka, ſztalnò ſiveti: â vu perve grehe nepovrachatiſze. 6. Da ovak zverſſi zvelichenye naſſe: da kakti vmirajuch je ſzmert poterl, i obladal; tak da Goreſztajuch ſitek naſs popravi, i ponoví.

N. *Kajſze za naſſe derſánye vuchimo iz Kriſtuſſevoga Goreſztajanya?* V. Vu-

Digitized by Google

V. Vuchimoſze 1. Daje ſztanovitò, i nam goreſztati, ali na zvelichenye, ali na ſzkvarjenye. I z-ovem znanyem moramoſze vu naſſeh teskochah, na jednu Kerſchanſzku terplivnoſzt bátriviti, i jáchiti, terſze od greha odvrachati. Kakje negda chinil Muchenik *Jacob Interciſus*: ovoga Perſianſzki Kraly *Isdegerdes* vchinilje vſzega obſzechi, tojeto: rúk, nóg, vúh i noſza mentavati: ter vendar veſzelò ſzvojem kotrigom je govoril: Pojte moje ruke, noge, vúha, i noſz! vendarſze na ſzudnyi den zeſztanemo, i zkupa ſztanemo. *P. Heimb.* To iſzto mi naſſem rukam, i nogam trudnem reczemo: ah moji kotrigi! delajte, trúdeteſze, póteteſze, Kris podnáſſajte moja plecha: vendar dojdete na pokoj, i od Kriſtuſſa obilnu, ter vekivechnu pláchu primete.

2. Vuchimoſze, Duhovnêm nachinôm goreſztati od naſſeh grehov, i zleh návad: *Kriſtus* jenkrat je vumerl, goreſztal, i nigdar vech nebude vmíral; â mi tulikokrat vmíramo: ar Duſſa greſſéch vmíra. Szin Raſzipni bilje po grehu poginul, ali po pokore je oſivel. Tak i mi oſivemo, ter nam reczemo: *Lazare hodi van!* neſzpi tak dugò vu tvojeh zleh navadah: goreſztani, da ne zegnyíes: hodi na ſzvetlo, da délnik poſztanes Kriſtuſſeve muke, ſzmerti i goreſztajanya. Od Kriſtuſſa *Angel* ſenam je rekel: *Gore je*

Digitized by Google

ſztal nega ovde: tak mi goreſztanemo, daſze po naſſe vuzmene ſzpovedi, bude moglo rechi: gore je ſztal on bláznik, preklinyavecz, pijanecz, nechiſzti tepecz, nepoſzluſſni, nepoboſni, nemiloſztivni: néga ovde; negoje ovo drugi dobri, tihi, trezni, poboſni, i miloſztivni kerſchenik. Kîfze ovak goreſztanu, oniſze naj nadejaju veſzeloga vuzma. à drugi, kîſze tulikò let na ſzmert, tojeto: na ſzvoje ſztare grehe, i zle navade, tak lehkò, ter ſztalnò povrachaju, naj zadobe vide kaj chine, daſze krutò, i ſuhkò nevkane.

NAVUK XXXI.

KOTRIG VI.

Zaſztupil je na Nebeſza: ſzedi na deſznicze Otcza Boga vſzamoguchega.

Govoriliſzmo od odichenoga, i veſzeloga Kriſtuſſevoga Goreſztajanya; vezda pak hochemo govoriti, od vnogò veſzeleſſega V-nebo zaſztuplenya: kajti pak ov Kotrig, ima dve ſztrane, najmre: od Zaſztuplenya, i od v-nebu ſzedyenya Kriſtuſſevoga: zato ov navuk bude ſzamò od v-nebo zaſztuplenya.

N. *Gdoje ov ſeſzti Kotrig Veruvanya napravil?*

V. Je Sz. Thomas Apoſtol.

N. *kaj verujemo vu ſeſztom kotrigu govorech:* Zaſztupil je na Nebeſza?

V. Ve-

Digitized by Google

V. Verujemo, da JEſus Kriſtus po ſzvoje ſzmerti, i goreſztajanyu, joſche ovde 40. dan med Apoſtolmi ſivuchi: da ovak bolyè potverdi iſztinſzko ſzvoje Goreſztajanye, i v-koreni ſzvoju Veru, odredivſi zakon nekojeh Sakramentov, ter ovak zpunivſi vreme naſſega odkuplenya; nazochi vſzem ſzvojem Apoſtolom, i vuchenikom, z-laſztovitum ſzvojum krepoſztjum, vu velike dike, je vu Nebo k-Otczu Nebeſzkomu odiſsel: oſztaviſi nam ſztanovito ufanye, da i mi, kakti nyegovi kotrigi, tam pojdemo, kam je on, kakti naſſa Glava odiſſel: ako vendar takove glave doſztojni kotrigi budemo, poboſnò, treznò, pravichnò, chiſztò, lyublenò, i terplivnò ſivuch, na ovom ſzvetu.

N. *Jeſzuli koji lyudi bili kada od zemlye zdignyeni?*

V. Jeſzu najmre: *Elias*, *Habakuk*, *Pavel*, *i Blaſena D. M.* ali neſzu po ſzvoje laſztovite krepoſzti, kakti Kriſtus; nego po Boſanſzke.

N. *Jeli Kriſtus ſzam vu Nebo putuval?*

V. Ne ſzam; negoſzu pred nyega doſsli vnogi Seregi Angelov; zanyim pako jeſzu putuvali, ſztaroga teſtamenta Patriarki, Proroki, Kralyi, i vnoge druge pravichne Duſſe, kojeſzu bile vu Limbuſſu, ali Purgatoriumu zaderſane, kak poboſnò veruvati moremo.

N. *Jeli gdo videl ono zaſztuplenye Kriſtuſſevo?*

Digitized by Google

V. Je Blaſena D. M. Szveti Apoſtoli, i petſzto drugeh. *(a)*

N. *Odkudje Kriſtus v-Nebo zaſztupil?*

V. Je iz gore Olivetanſzke, koja ne daleko od Jeruſalema.

N. *Zakaj pravò iz Gore Olivetanſzke?*

V. Zato kajti je onde muku terpeti pochel, kadaje izdán i vlovlen: onde je vechkrat molil, i onde na konczu ſzveta, hoche ſzedeti, i naſz ſzuditi.

N. *Kadaje Kriſtus v-Nebo zaſztupil?*

V. Je na 40. dan po ſzvojem Goreſztajanyu, po poldan, nekak ob jedne vure, peti dan majuſſa.

N. Kaj ada Kriſtus ne bil pervò toga v-Nebu?

V. Kriſtuſſevo Boſanſztvo biloje odveka vſzigdar v-Nebu, i vſzigde po vſzem ſzvetu; â Chlovechanſztvo nyegovo, tojeto: Duſſa i Telo, ne bilo do onda v-Nebu.

N. *Jeli Kriſtus na Gore Olivetanſzke kakvo chudovito znamenye oſztavil?*

V. Je zadnye ſztupicze, iliti ſzlede, ſzvojeh preſzveteh nóg. Koje poboſni Kerſcheniki jeſzu vnogi ſztrúgali, daſzi od one zemlye odneſzu, terſze vendar vſzigdar jednakò ſzléd poznáva. *Drugoje* to: da onde Czirkva zezidana, hoche od zgora prelo imati, koje prelo nigdarſze nemore zazidati. Tak Sz. *Hieron.* i vnogi drugi.

N. *Jeliſze Kriſtus iz Neba ovde kômu ochiveſztò izkazal, i dal videti?*

V. Je

(a) *Act.* 1.

Digitized by Google

V. Je vnogem; â najmre na dve lete ſzvetomu *Pavlu* tak ochiveſztò; kakti pervò zaſztuplenya drugem Apoſtolom.

N. *Jeli onda Nebo zevſzemà oſztavil, kadaſzeje ovde izkazal?*

V. Ne; nego chudovitêm, ter ſzebi moguchnêm nachinôm, je zkupa bil v-nebu, i ovde na ſzvetu: kakti vezda zkrovnêm, ili-ti nevidyenêm zakonôm, je vu Oltarſzkom Sakramentu, i po vſzem ſzvetu on iſzti, kîje vu nebu ochiveſztò.

N. *Kakſzeje Kriſtus od zemlye zdignul?*

V. Je kruto tihò, i polahkò, Ruke podigſi, i blagoſzlov dajuchi, ter ſzam po ſzvoje laſztovite krepoſzti tak; daga neſzu Angeli, niti oblaki, ni malò pomágati morali: kaktiſzu Blaſenu D. MARIU, i nekoje druge, kiſzu bili od zemlye zdignyeni.

N. *Zakaj Kriſtus je hotel ochiveſztò, ter tak odichenò v-Nebo zaſztupiti?*

V. Je iz oveh zrokov: 1. Da potvedi ſzvoj navuk, i pokaſe, daje nebeſzki. 2. Kajti zemlya ne bila zadovolyna dika, i plácha, Telu Kriſtuſſevomu duſna, za tuliku poniznoſzt, obſanoſzt, i muku podneſſenu. 3. Kajtiſzeje iz neba do zemlye ponizil; adaje vredno, daſze iz zemlye do neba izviſzi. 4. Da nam onde meſzto pripravi, i naſz za ſzobum kakti kvochka ſzvoje pipliche, ali vojvoda ſzvoje junake pozove. 5. Da nam

Digitized by Google

pri Otczu bude Zagovoritel. 6. Daſze tam poverne, odkudje doſſel. 7. Daſze pokaſe ladavcza, ne ſzamò zemelyſzkoga; nego i Nebeſzkoga. 8. Da naſſa vera ima vech najma: arga nevidech, verujemo. 9. Da naſz ovak bolyè za ſzobum v-nebo vléche. 10. Daſze ovak vech ufamo, iz neba od nyega, i po nyem od Otcza zadobiti.

N. *Najduliſze vu ſz. Piſzmu kakove pelde, buduchega Goreſztajanya, i zaſztuplenya Kriſtuſſevoga?*

V. Najdu najmre ove: *Adam* jeſze zbudil od ſzna, vu kojem ſznu G. Bog iz rebra nyegovoga *Evu* je izpelyal: tak *Kriſtus* bilje kakti zaſzpal na kriſu, i iz odpertoga boka nyegovoga, Mati Czirkva je izpelyana. *Joſeph* pravichen bilje vu temnicze, iz koje je iziſſel, i potlam vu vſzem Ægyptumu bilje odichen. *Iſaac* alduvan. *Samſon* vlovlen, ſztalje, i vrata varaska na goru je odneſzel. (a) Zatem *Kriſtus* je vuchil: kiſze ponizi, hoche biti izviſſen: gdoſzeje i gda vech ponizil; nego Kriſtus? ada vrednoje, daſze izviſzi.

N. *Kajſze za naſſe dersányе, iz. Kriſtuſſevoga zaſztuplenya vuchimo?*

V. 1. Vuchimoſze, da i mi akoſzmo pravi kotrigi, i odvetki Kriſtuſſevi, konchema z-pametjum vechkrat v-nebo, kakti vu naſſu dragu domovinu moramo zaſztupiti, i zdehnuti, kaktije zdihával Sz. *Ignatius* govorech: *O kakmi ſzmerdi zemlya, kada v-nebo gledim!*

O pre-

(a) *Judic. 15.*

Digitized by Google

O preſelna Domovina! dojdemli ja ſzkorò, i kada tam, iz ove ſzuzne dolicze! ah zakajſzumi ochi vu glave, i telo oſzovleno? neli zato: da v-nebo pogledam, i tam nepreſztanczè ſetujem.

2. Vuchimoſze, daſze vu ſzuprotivchinah, na terplivnoſzt, i na ſzmert objachimo. Tak negda pred narodyenyem Kriſtuſſevem, ona Majka bojechiſze, daſze ſzedmi, ter najmenyſi ſzin preplaſſi muke i ſzmerti, zato ſzkerblivò je vikala: *Szinko poglej v-nebo!* terſze neboj muke niti ſzmerti: arte vu nebu cheka vekivechni ſitek.(a) Tak nam Sz. Mati Czirkva vu nevolyah poſztavlenem govori: *Szinko!* ali *Kcherko!* akote gdo preganya, ali akoſzi vu ſziromaſtvu, betegu, nevolyah; *ah poglej v-Nebo!* dobrovolynò podneſzi: artije v-nebu plácha gotova.

3. Vuchimoſze, da pri Otczu nebeſzkom, imamo zagovoritela JEſuſſa Kriſtuſſa, kî naſz gledi, i k-ſzebi vábi. Adaſze vredne chinemo, terſze chuvajmo, danamga nepriatela ne vchinimo.

Sz. *Macarius* ſztaracz ſzto let, ſzam ſzebi je govoril: Duſſa moja! nepuſztiſze iz neba na zemlyu: ar v-nebu Boga, i vſze dobro imas.

Plemenit chlovek drugach poganin, bilje dugò beteſen, i veſz ſzkerchen, kojemu nikakvo vráchitvo ne pomoglo; negomuje jeden

(a) 2. *Mach.* 7.

Digitized by Google

Kerſchenik rekel, dabi vu Kriſtuſſa ufanye poſztavil, bi ozdravel, termuje dal jeden kipicz Kriſtuſſa v-nebo iduchega: beteſnik ufajuch pochelſzeje preporuchati, i nutl na berzom je ozdravel, i kerſchenik poſztal. Ovo chudo zachuvſi Ladavecz Konkinſzki, taki vu *Makaum* Luſitanſzki varas, je poſzlal proſnyu, damu dojdu Navuchiteli, kîbi Veru Kriſtuſſevu navuchali, i one poganine kerſztili. *Thom. Boſius.*

N. *Kakbi chlovek ovde na zemlye ſivuch, mogel z-pametjum v-Nebo zaſztupiti, i onde prebivati?*

V. Ovak: Kibi guſztokrat od vekivechnoſti miſzlil, i govoril; ter nikakve ſztvari drugach nebi vſival; nego onak, kak Bog hoche, kakje Bogu na poſztenye, â ſzebi na zvelichenye.

N. *Gdo pak z-pametjum na, i vu zemlye prebiva?*

V. On, kiſze k-ſztvaram zemelyſzkem, ter zpadlivem tak prilepí; daſze iz nebeſzkeh ter ſztalneh pozabi, ali od nyih kruto nerad poſzluſſa.

N. *Kaj ada moramo chiniti, ako hochemo, da z-ovem chalárnem ſzvetom nepoginemo?*

V. Moramo pamet imati vu nebo zdignyenu; arje tam naſſa domovina, vu koju ako neſetujemo, i jakò nehlepimo, nigdar nedojdemo. Kak pako moramo tam hlepeti vuchi naſz ova.

Prilika: Pticza ako vu kerletke kakgoder dobrò

Digitized by Google

dobrò ima, gdeje vu toplote i ſzegurna od jaſztreba; ona vendar nema pokoja: ar vu zrák ſetuje, tam je nye ſelya i veſzelje, â ovde temnicza. Tak Duſſa doklamje vu telu, akoprem zdravom, gde ſzvét, i vrag ponúja, neſztalno blago, radoſzt, naſzladnoſzt; naj vu nebo vſzigdar klepi i ſetuje: ar ovde ne domovina; nego ſzuzna dolicza. Kakti Sz. *Pavel* je zdihaval: Selimſze razpazti, i biti z-Kriſtuſſem.(a) A kada mi ovo poſelenye chutimo? jai nam! akoga nechutimo.

NAVUK XXXII.

Od druge Sztrane Seſztoga Kotriga.

Szedi na Deſznicze Otcza Boga Vſzamoguchega.

Vu preſeſznom Navukú govorjeno je od perve ſztrane ſeſztoga kotriga, tojeto: od *v-Nebo zaſztuplenya Kriſtuſſevoga.* Vezda pak govóremo od druge ſztrane, tojeto: od *v-Nebu Szedyenya* iliti pochivanya nyegovoga, na Deſznicze Otcza Boga vſzamoguchega.

N. *Kaj verujemo govorech*: Szedi na Deſznicze Otcza Boga vſzamoguchega?

V. Verujemo da Kriſtuſſevo Chlovechanſztvo z-Bosanſztvom zjedinyeno, po tulikom trudu, i muke, po ſzvoje ſzmerti Goreſztavſi, je zaſztúpilo v-Nebo zverhu vſzeh ſztvarih, vu vekivechni pokoj i diku: gdeje nyego-

(a) *Phil. 1.*

Digitized by Google

vo Bosanſztvo, vſzigdar bilo z-Otczem, i Duhom Szvetem, vu jednake dike.

N. *Kriſtus* (gledech na Chlovechanſztvo) *jeli vu Nebu ſzedi, ali ſztoji?*

V. Lepſeje rechi, da ſztoji; nego da ſzedi: ar Sz. *Stephan* je videl ſztojechega. (*a*)

N. *Zakaj Kriſtus ſztoji?*

V. Zato: Da nam pokaſe ſzvoju jakoſzt, i danam je vſzigdar gotov pomochi, ako naſz vredne vchinimo, i akoſze k-nyemu v-techemo.

N. *Zakaj Kriſtus ne ſzedi?*

V. Zato: kajti ſzedeti, je znamenye ſzlaboſzti, koje Kriſtus vu dike nema.

N. *Zakaj pak govorimo* da ſzedi na Deſznicze?

V. Zato: Daſze ovak znamenuje velikocha, i ſztalnoſzt dike, vu koju Kriſtus je doſſel.

N. *Imali Otecz Bog Deſznicza?*

V. Nema ni Glave, ni Tela, ada niti deſznicze: ar Otecz Bog je ſzamò chiſzti Duh, prez Tela, kakti i Duh Szveti.

N. *Kaj ada ovde* Deſznicza *znamenuje?*

V. Znamenuje Jednáku Otczu diku, veliku oblaſzt, ter vekivechnu ſzrechu; kakti *Leva* znamenuje neſzrechu, koja vſze grefnike dopadne.

N. *Pokehdob Kriſtus je Bog, i Chlovek, ada jeli na Deſznicze Otcza ſzedi, ſzamò kakti Bog, ali kakti i Chlovek?*

V. Kriſtus kakti Bog je Otczu zevſzemà jednák;

(*a*) *Act. 7.*

Digitized by Google

jednák; â kakti chlovek, je menyſi od Otcza. Kajti vendar ovde Bog i chlovek, neſzu dva Kriſtuſſa, niti dve Perſone (akopremſzu dve nature) negoje jeden Kriſtus, i ſzamò jedna Perſona; Zatoſze iſztinſzkò more rechi: da Kriſtus Bog i Chlovek, ſzedi na Deſznicze Otcza. Ada Chlovechanſztvo Kriſtuſſevo tojeto: *Telo i Duſſa* ſzedi na Deſznicze: ne vendar po ſzvoje laſztovite Krepoſzti; nego kajti je z-Perſonum pravoga, i naturalſzkoga Szina Bosjega zjedinyena; Tak zarad ove jedinoſzti govoriſze: Da i chlovechanſztvo Kriſtuſſevo ſzedi na Deſznicze Otcza, tojeto: vu jednake Dike Otcza i Duha Sz. zverhu vſzeh Sztvarih. To lepò i ſzpametnò, *Turlot* po ove Prilike kaſe: Kralyev pláſch, akoprem je vnogò menyſi od Kralya; kajti vendar je na Kralyevſzke Perſone, na viſzokom tronuſſu ſzedeche; Zato pláſch je tak viſzokò, kakti Kraly, i viſsè od vſzeh drugeh Herczegov, ki nisè Kralya ſzede, ali ſztoje.

Ovde G. *Biskup* Sidonienſzki lyublenò opomina: Draga Bratja! pokehdob Kriſtus vu Nebu ſzedí, i vſza naſſa mislenya dobrò vidi; Zato chuvajmoſze, da nikak nezbantujemo naſſega Zvelichitela, buduchega naſſega Szvedoka, i Szúdcza pravichnoga.

N. *Jeli vſzigde Kriſtus, gdeje goder Otecz, i Duh Szveti?*

V.

Digitized by Google

V. Kriſtuſſevo Boſanſztvo je vſzigde, kakti Otecz i Duh Sz. ali Chlovechanſztvo nyegovo ne vſzigde; nego ſzamò vu nebu ochiveſztò, i vu Oltarſzkom Sakramentu otajnò: ar i od Kriſtuſſa moreſze ovak rechi: gdeje goder Kriſtuſſevo Chlovechanſztvo, onde je i Boſanſztvo, i Otecz, i Duh Sz.; â vendar nemoreſze ovak rechi: gdeje goder Kriſtuſſevo Boſanſztvo i Otecz i Duh ſzveti: daje onde takajſe i chlovechanſztvo tojeto: Telo i Duſſa.

N. *Kajſze vuchimo iz ovoga Kriſtuſſevoga vu Nebu prebivanya?*

V. 1. Daga i mi negda ſzrechnò doſztignemo, akoga budemo marlivò naſzleduvali, i z-nyim vſzigdar vernò derſali: â z-kêm dersímo? kada tak bahatò greſſimo.

2. Da naſſe potreboche Zvelichitelu, i Zagovoritelu zvelikem ufanyem preporuchamo: ar i vezda nam govori: Hodete k-meni vſzi, ki delate, i obterſſeni jeſzte, i ja vaſz hochu zlehkotiti. *(a)*

Vu *Lisbone* bilaje Divojka plemenita, i kruto poboſna: ova devet meſzécz beteſna, vſzigdar Bogu je hvalila, i ſzáma z-Razpélom ochiveſztò vechkrat govorila: *O moj JESUS! kadame jur iz ove vúze tela mojega izpelyas? dabi mogla pred Tobum ſztáti, i Tebe dichiti.* Zato JESUS chiſzteh Duſs lyubitel, nyoj je obznanil, da na dán Zaſztuplenya, bude vu nebo

(a) *Math. 11.*

Digitized by Google

nebo putuvala, koja dobroſzeje pripravila, k-ſzebi Majku, i druge dozvála, od vſzeh proſchenye v-zéla, Razpélo vu ruke prijéla, lepoſze prekriſila, i pravò opoldan ſzrèchnò preminula. *Ludov. Granat.*

3. Vuchimoſze, kuliko veſzelje vu nebu mogloje biti, gdaſzu Angeli govorili: Vreden je Agnecz, kije vmorjen, vzéti krépoſzt, i Boſanſztvo, tojeto: Diku priſztojnu Boſanſztvu. (*a*)

Nut dragi! kiſze ponizava, kakga Bog izviſava, Kriſtus bilje gorsè od Barabaſſa poníſen, zaverſen, od Pilatuſſa ſzudyen, i vſzem podloſen: â nut! vezdaje izvíſſen. Gdeſzu vezda oni, kiſzuga preganyali, ſzudili, i za vragometnoga derſali? vezdaga ſzvetoga zpoznavaju, i pravichnoga Szudcza nachekavaju. Nut kakſzeje nyihova oblaſzt, i ſzrecha chudnò prevernula! Takje neſztálna vſzaka ſzvetſzka radoſzt, i naſzladnoſzt. Ada bolyeje ovde z-Kriſtuſſem, i z-drugemi nyegovemi naſzlednikmi, dobrovolynò podnáſſati ovoga ſzveta ſzuprotivchine, po kojehſze, ne ſzamò ovde oſzebujna od Boga pomoch; nego i vekivechna dika nebeſzka dobiva.

Pelda *Sz. Stephan* pervi Muchenik bilje iz Jeruſalema izrívan, i nemiloſztivnò kamenuvan; ali kajti je dobrovolynò terpel, za nepriatele molil, i ochi vu nebo odperte derſal;

(a) *Apoc. 5.*

Digitized by Google

ſal; zato je mogel rechi: *Nut vidim Nebeſza odperta i JEſuſſa ſztojecheka* (gotovoga takvem napomoch) *na deſzno krepoſzti Boje*: i tomi je doſzta da vidim JEſuſſa. (a)

NAVUK XXXIII.

KOTRIG VII.

Od onud hoche dojti, ſzudit ſive, i mertve.

Daſze ov Kotrig dobrò razme, *Pervich* potrebnoje znati: daje Kriſtuſſevo na ov ſzvet ochiveſzto dohadyanye dvoje. Jednoje preſeſzno, gdaje doſſel ne ſzamò zato: da naſz odkupi; nego i zato: da nam ſzvetoga ſitka peldu oſztavi, i da naſz navuchi treznò, pravichnò, chiſztò, i poboſno ſiveti, i tak po nebeſzkom putu hoditi. A drugoje dohadyanye buduche, gda dojde vu Doliczu *Joſaphat* med Jerufalem i med Gorum Olivetanſzkum, na koje ſzedéchi bude ſzudil: arje onde pochel muku terpeti.

Drugoch potrebnoje znati: Da Szuda jeſzu dva. Jeden je na chaſz ſzmerti chloveka, i zoveſze: Judicium particulare *Szud poſzebni*: â drugi Szud bude na konczu ſzveta, kiſze zove: Judicium Univerſale *Szud obchinſzki*, ki bude nazochi pred vſzemi lyudmi, vragmi, i Angelmi, gde prime vſzaki ſzvoju vekivechnu ali ſzrechnu, ali neſzrechnu pláchu. Ov pak Navuk, bude od pervoga Szuda.

N. *Gdo-*

(a) *Act. 7.*

Digitized by Google

N. *Gdoje vö ſzedmi kotrig napravil?*

V. Je Sz. Mathæus Apoſtol, i Evangeliſta.

N. *Kaj verujemo govorech*: Od onud hoche dojti, ſzudit ſive, i mertve?

V. Verujemo: da Szin Bosji JEſus Kriſtus, iz deſznicze Otcza Boga, vu ſzvoje oblaſzti i dike, hoche dojti naſz ſzudit, *pervich*: vſzakoga po ſzebi, taki vu on chaſz po ſzmerti; â *drugoch*. vſzu obchinu chlovechanſzku, blaſeneh i prokleteh, na konczu ovoga ſzveta.

N. *Ada nam bude i pervò obchinſzkoga ſzuda, na ſzud Bosji pojti?*

V. Bude na ſzud *poſzebni*, gdeſze vſzaki po ſzebi, mora od Boga ſzuditi.

N. *Kada biva ſzud poſzebni?*

V. Szud poſzebni (kîſze zove *Judicium Particulare*) biva taki vu onom meſztu, i chaſzu, gda Duſſa iz tela izide.

N. *Odkudſze to more pokazati, daje ſzud taki po ſzmerti?*

V. More iz Sz. Piſzma, gdeſze veli: Na konczu chloveka, hoteſze odkriti déla nyegova. (*a*) I Sz. *Pavel* ſzvedochi: Dokonchano je vſzem lyudem jenkrat vmreti, i zatem ſzud. (*b*)

N. *Zakaj ſzud poſzebni nebiva pred ſzmertjum?*

V. Zato: kajti doklamje goder chlovek ſiv, je na pútu, i more kaj zaſzluſiti: ſzud pako mora biti po zaſzluſenyu zla, ali dobra.

N. *Dojdeli Kriſtus ochiveſztò na ov ſzud poſzebni, na ſzmert chloveka?*

V. Ne-

(a) *Eccli* 11. (b) *Hebr.* 9.

Digitized by Google

V. Nedojde ochiveſztò telovnêm nachinôm, nego ſzamò duhovnem, gde Duſſa bude chula, i videla, kakſze nye déla zla, i dobra budu ſzudila.

Najduſze vendar Navuchiteli, kî vuche: daſze negda za vekſu miloſchu, ali kaſtigu, i ochiveſztò Kriſtus nekojem lyudem na ovom Szudu izkazuje. *Tak P. Can.*

N. *Kajſze razuméva po tom, da hoche* ſzuditi?

V. To: da hoche vſzakomu dati, kajga po pravicze ide: dobra dela platech, z-nebom; â zla kaſtigajuch z-peklom, ali z-purgatoriumom.

N. *Kaj nebude onde miloſche, niti ſzmiluvanya?*

V. Nebude ni malo, nego bude den fantenya pravichnoga G. Boga.

N. *Od ſta bude morala Duſſa Kriſtuſſu rachun duti?*

V. Od vſzega ſzvojega ſitka: ter ne ſzamò od ſzmertneh; nego i od maleh grehov, dapache i od prázneh, iliti nehaſznoviteh rechih. Ada vnogò bolyè od blázneh, kletliveh, nechiſzteh, ogovorliveh, lasliveh, i drugeh, kojeſzu Bogu na ſpot, â lyudem na kvar, ali na zlu példu.

2. Ne ſzamò od zla, koje je vchinila; nego i od dobra, koje je po lenoſzti zapuſztila. Ne ſzamò od dobra kojega ne vchinila; nego i od onoga, koje je vchinila, morebit z-krivem nakanenyem.

3. Ne

Digitized by Google

3. Ne ſzamò od zla na kojeje druge napelyala; nego i od onoga, kojemuje zadovolyen zrok dála, daſze vchini, akoprem ne vchinyeno. I to poleg onoga: Kada vzemem vreme ja pravicze ſzudil budem. (*a*) ada vnogò bolyè krivicze.

N. *Moreliſze ovo najdenye krivicz, vezda ſzkriveneh, po kakve prilike na pervò doneſzti?*

V. More po ove: Kada nam Szuncze vu komoriczu neſzvéti; tak ſtimamo, daje tak chiſzta, da niti praha vu ſzebi néma: ali ako ſzamò chez malu skuliczu, dojde trák ſzuncheni; takiſze vidi vnogò praha, kojega pervò ne bilo videti: kajti ne bilo ove ſzvetloſzti. Tak vezda lyudi neproſzechi Bosje ſzvetloſzti, kakti vu tmicze ſzegurnò ſivu, ſtimajuch, da nikaj nemaju grehov. Ali na ſzudu dojde druga ſzvetloſzt: Jeſus Kriſtus, ter preſzvéti naſſu Komoriczu, iliti Duſſno zpoznanye: i kadaſze odprú Knige ſitka, budeſze videlo vnogò praha, iliti grehov, kojeh vezda nevidimo, i ali morebit videti nehchemo.

N. *Kajſze razuméva po* Knige Sitka, *gdeſzu zla i dobra dela zapiſzana.*

V. Razuméva ſze jedna chudna Bosja moguchnoſzt, z-kojum biva, daſze vu jednom chaſzu, vſzakoj Duſſe, vſza nye zlà i dobra déla, pred ochi pameti, tak ſivò poſztave; da ovo vidyenye, iliti znanye, more ſztraſſnò obtuſiti Duſſno zpoznanye. Daſze more

P re

(*a*) *Pſal. 74.*

Digitized by Google

re rechi : da Dussa bude vsze szvoje grehe kakti vu Knige napiszane chtela, â szuprot szebi poszlavlene videla.

N. *Kaj bude Dussa vu* Knige Sitka *szuprot szebi poszlavleno chtela* ?

V. Bude ova, i vnoga druga, od oveh sztrassnessa 1. Ovo leto - - - dobilaszi razum, i takiszi bila sztaressem nepokorna, gizdava, szerdita, jálna - - -

2. Bude chtela szvoje príszege, lási, ogovore, fantenya, jále i zroke szerditoszti szvojeh sztaressih : szvoje krivicze, tatbine, lakomsztva, pijansztva, mislenya, govorenya, i morebit chinenya nechiszta, ali drugem na zlu peldu, ali na drugi kvar.

3. Bude chtela Zapovedi Bosje, i Czirkvene prekerssene, szlusbe Bosje, i dobre chine zapuschene, Sakramente Sz. Pokore i prichesschanya tulikokrat tak nedoszto jnò, i nehasznovitò prijete: Bosanszka, Marianszka, i Angelszka nadehnenya, za nikaj dersana, dapache kakti potlachena : Prodekatorov i Szpovednikov lyublena opominanya, za nemar versena: dobreh lyudih, lepe sitka pelde oszmehavane: szvojeh mlajseh grehe prepuschane, ter k-tomu nyim zle pelde na greh davane : Szvade med drugemi zbudyene, ali med szvojemi prepuschene: Szumlye napravlene, ali potverdyene : Szvoje podlosnike i druge szirote zapuschene, ali

vech ;

Digitized by Google

vech; nego neme ſztvari, nemilò derſane, ali preganyane, ali nemiloſztivnò, ter nedoſztojnò kaſtigane: Ar Kriſtus po Sz. Jacobu govori. Szúd prez miloſzerdnoſzti bude onomu, ki ne vchinil miloſzerdnoſzti. (a)

4. Bude chtela: vſzega ſitka ſzvojega vſza léta, meſzecze, tjedne, dneve, vure, i hípe. O ſztrahota! vſzako leto ima dnevih 365. i vúr. 6. â vſzeh vúr ima 8766. Ada akoje chlovek razum imal 60. let; takſze to nyemu reche: Daj rachun od 526320. vur. Kakveſzu vuteh vurah bile tvoje miſzli, rechi, dela, ſzkerbi, poſzli, i nakanenya? Kulikoſzi vúr potroſſil goſztéch, pijanchujuch, igrajuch, tanczajuch, klátech, mangujuch, greſséch, ali vu grehu prebivajuch? Jeſzili konchema deſzetu vuriczu dal, meni na poſztenye, â tebi na zvelichenye?

N. *Da na Szudu Bosjem ne ſzamò léta, ali vure; nego i hipi vſzega ſitka na rachun pojdu, odkudſze to more iſztinſzkò pokazati?*

V. More iz Sz. Piſzma: ar Job Bosji Prorok govori: *Da Bog pazi na vſze ſzteze moje.* (b) Ada pázi na ſzteze vu onu hiſu, igru, pajdaſtvo. *Da ſzlede iliti ſztupicze nóg premiſlyava*: ada i poſziganye rúk, gíbanye ochih, nagnenye ſzerdcza: *Da bròji korachaje nóg*: ada i glave, jezika, i vſzega tela gibanye. A vendar, ô kulikoſze zla vſzaki den miſzli, reche, i vchini! ter od vſzega bude pravi rachun dati!

(a) *Jac. 2.* (b) *Job. 13.*

Digitized by Google

kulika bude onde teskocha, to nigdo neveruje.

Pelda. Chlovek ſzkvarjen izkazalſzeje ſzvojemu Priatelu govorechi : Nigdo neveruje, kak ſztraſſen rachun Bog potrebuje od vſzakoga chloveka, ah nigdo neveruje! i zatoſze tak vnogi ſzkváre. (*a*)

N. *Dáliſze Duſſe kaj vremena, dabiſze izprichala, ali namolila?*

V. Da, ali tuſno nye izprichavanye! kada Kriſtus reche : *Povedaj, ako kaj imas, daſze izprichas, i zvelichis.* (*b*) Kakti dabi rekel : Duſſa, daj napervò, neſzili imala prilike, vremena, i duſnoſzti meni ſzluſiti? Neſzili znala tvoje duſnoſzti, i moje vrednoſzti, dami zahvalnoſzt izkáſes? Neſzemlite po Prodekatoreh, i Szpovednikeh, opominal, proſzil, i k-meni v-nebo pozával? Dapache i po drugeh dobreh peldah vlékel? â tiſzi od mene, i od mojeh nameſztnikov, hotonczè k-vragu, nepriatelu mojemu, i tvojemu vernò, i veſzelò beſala, ô ſzramota!

N. *Dojdeli na Szud koji vrag peklenſzki?*

V. Dojdu vekſinum, ali konchema jeden, ki Duſu obtuſi, i prokletu vu pekel odpelya.

N. *Kakva to bude od vraga na Duſſu tusba?*

V. Bude tusba ter ſztraſſna, i teska, kak Sz. *Auguſtin* vuchi ovakva: Pravichni Szudecz! Ovoje Duſſa, kojaje ſzuprot ſzvoje duſnoſzti, obechanyu, i zavézanyu, tebi tak neverna bila : Tvoje lepe Navuke, i mile pro-

(*a*) *Granat. c. 7.* (*b*) *Iſai. 43.*

proſnye, za nikaj derſala: Nadehnenya odmétala: Opominanya zapuſchala, i groſnye oſzmehavala: drugeh lepe pelde oſpotavala. Tebi Zvelichitelu nezahvalna, nepoſzluſſna, i nepokorna bila; â meni ſzvojemu nepriatelu, dapache vekivechnomu haharu verna, poſzluſſna i pokorna: Mene rada guſztokrat je zazávala, meni ſzebe, i druge vernò davala, mene za Szudcza, i Sztvoritela ozâvala. Najti ja neſzem za nye zvelichenye, niti zgublenye vézan, plyuſzkan, niti bichuvan: nitiſzem kervi prelejal, nitì ſzmerti podneſzel: niti mojì poſzleniki, neſzu tuliko truda podneſzli, pota prelejali, kervi pretochili, niti tak teskò prodekuvali, za nye ſzkvarenye, kulikoſzuga tvoji Vucheniki, i Apoſtoli radi podneſzli, za ove Duſſe zvelichenye: Ter vendar Tebe Sztvoritela, i Zvelichitela oſztavivſi, meni ſzvojemu nepriatelu, je tak vernò ſzluſila.

Kriſte neſzili mene, za jedno pervo nepokorno mislenye, vu pekel obſzudil? Ova pak ſzvojega zloga mislenya, govorenya, i chinenya niti broja, niti fele nezna. Koja Tebi na Szpovedi tulikò lét laſe, ì Tebe tak ſzegurnò bantuje. Ada kakbi ovu vu nebo obſzudil? Nego pokehdob ne hotela tvoja biti po miloſche; naj bude moja po kaſtige: arje k-meni bolyè ſetuvala, i meni je verneſsè ſzluſila. O Greſnik! kaj na ova odgovoris?

Digitized by Google

N. *Dojdeli na poſzebni Szud i Angel Chuvar?*

V. Dojde da Duſſu pravichnu zagovori, pokazavſi Szudczu nye dobra dela; â greſnu da obtuſi, zpochitavſi nyoj, kakti zakopane dare Bosje, i ſzvoja lyublena opominanya zaverſena: Ter da ali pravichnu vu nebo, ali malo duſnu vu Purgatorium zapelya, ali vnogò krivichnu i prokletu, na veke duhom peklenſzkem izdâ.

Ah neſzrechna Duſſa! kamſze onda obernes? kamſze v-teches? Ne k-ſzudczu Kriſtuſſu: kojegaſzi navuk tak za malo derſala, groſnyu ſzmejalà, i tak odurnò, ter ſzegurnò zbantuvala; â k-vragu vernò ſetuvala.

Ne k-Majke Marie: kojuſzi tulikokrat greſséch nemilò raztuſila: tak malò poſtuvala; â vu nichem poſzluſſala.

Ne k-Angelu Chuvaru; kojega lyublena opominanya jeſzi zapuſchala. Ne k-Patronuſſu Kerſztnomu, niti k-drugem Szvetczem, niti ſzveticzam, kojeſzi tak malò poſtuvala, oſztavlene navuke nemarlivò poſzluſſala: â nemarliveſsè obderſavala, i pokazane lepe ſzvetoga ſitka Pelde, lenò naſzleduvala, dapache za nemoguchne derſàla, ali tebi nepriſztojne ſtimala, ali oſzmehavala. Okibi vezda guſztokrat od toga ſivò miſzlil, kakbi on ſzvetò ſivel! â ſzrechnò, i ſzegurnò vmiral, ter lehko Duſſu, i Telò Zvelichil.

N. *Kaj iz premiſlyavanya Szuda Bosjega, za naſſe*

Digitized by Google

naſſe derſanye moramo izpelyati, da nam pomore na zvelichenye?

V. Moramo ova. 1. Ako ja vu onom meſztu, i chaſzu gda v-merjem, budem ſztál pred ſzudczem: ada ako meni hochu dobro, moramſze vu vſzakom meſztu i chaſzu chuvati, da Boga nezbantujem: arſze ſzmert vſzigde more pripetiti. Na priliku: Jaſze chuvam zbantuvati Goſzpona onoga, vu kojega rukah znam vſzu moju ſzrechu: kî bude ſzudil moju pravdu, gde pojde za vſze moje blago: Ada vnogò bolyè moramſze chuvati, da nezbantujem Kriſtuſſa, vu kojega rukah je moja vekivechna ſzrecha: ar bude ſzudil moju pravdu, gde nepojde za vola, niti kravu; nego za telo i Duſſu: ne za polye i vinograde; nego za kralyevſztvo nebeſzko, i vekivechno zvelichenye.

2. Ako od vſzega ſitka, i od vſzakoga chaſza, pravichen rachun bude dati: ada moram paziti, da veſz ſitek, i vſzaki chaſz, bude Bogu povolyen.

3. Akoſze vrag zame bude tak diſputuval, i mene za grehe tak hvalil: ada nehchu nyemu vech ſzlufiti, niti nyega zazavati, niti nyega ſztvoritelôm, niti ſzudczêm ozávati, niti koga nyemu ponújati, nitiga iz pekla vabiti, da nebude kaj zla imal, ſzuprot meni, Kriſtuſſu pokazati.

4. Akoſze Angel chuvar, na me tak bu-

Digitized by Google

de tusil: adaga vezda hochu poszlussati, i i dobro chiniti, da bude imal, kaj dobra Szudczu pokazati.

5. Akobimi onda drago bilo, dabisze imal kam v-techi: ada vezda hochu Bogu vernò szluſiti, Szudcza mititi, MARIU poſtuvati, i zazavati: Angela chuvara poszlussati; ter Szvetcze i Szveticze marlivò naszleduvati.

6. Vu vszakom meſztu, chaszu, i poszlu hochu ovak sivò misziti: morebit vezda bude ſztáti pred Szudczem Kristussem, i nyemu rachun dati: ada jeszemli gotov? Daszeovak moramo vechkrat opitati, to G. Bog zapoveda: *Pred szudom, izpitavaj tebe szamoga.* (a) Najmre kak vezda sives? kak onda odgovoris? kam ides? kam tak sivúch dojdes.

Dussa osztavivſi telo, rodbinu, i vsze drage imétke, ter osztavlena od vszeh drageh, kibi mogli pomochi, ali zagovoriti, bude ſztala pred Kristussem Szudczem: *Pravichnem*, kojega onda nebude mochi obmititi, nitisze namoliti, *Mudrem*, kojega nebude mochi v-kaniti, nitisze izprichati: *Vszamoguchem*. od kojega nebude mochi vujti, nitisze szkriti. Z-jedne ſztrane bude ſztál Angel chuvar, ſzvedok kasuch dobra dela; iz druge vrag, túsech, i kásuch zla dela. O kulik ſztrah onda Dussu popade! kada bude videla, vnoga zla, â mala dobra dela. ô kakbi rada pobegla, ali pobolsala; ter chaszа.

(a) *Eccli 18.*

Digitized by Google

ſza nebude: ar bude chula: *Daj rachun.* Zato onoga ſztraſſnoga chaſza i rachuna, jeſzuſze veliki ſzvetczi bojali: â zakajſze ti nebojis? ali akoſze bojis, zakajſze nepripravlyas?

NAVUK XXXIV.

Od Szuda obchinſzkoga.

Rechenoje od ſzuda poſzebnoga, kî biva taki po ſzmerti chloveka, gde Kriſtus Duſſu obſzudi, i poſslye ali v-nebo, ali v-purgatorium, ali v-pekel. Kajti pak Bog i Vera vuchi, da na konczu ſzveta bude ſzud obchinſzki, zato ov navuk bude od ſzuda obchinſzkoga.

N. *Gdoje to zmiſzlil, da na konczu ſzveta bude ſzud obchinſzki?*

V. Je ſzam G. Bog, ki vu ſzvetom Piſzmu ovak govori: zkupim vſze narode vu doliczu Joſaphat, i ondeſze budem znyimi pregovarjal. (*a*) O ſztraſſno pregovarjanye!

N. *Kamſze onda chlovek obſzudi?*

V. Obſzudiſze ali v-Nebo, vu vekivechno veſzelje; ali v-pekel, na vekivechne muke, tugu, i plach. Z-telom, i z-Duſſum.

N. *Zakaj Bog hoche on ſzud obchinſzki imati, kada taki na ſzmerti obſzudi chloveka, i chlovek onda zna ſzvoju vekivechnoſzt?*

V. 1. Zato: da ne ſzamò ſzam chlovek po ſzebe zpozna praviczu Boſanſzku, nego

(a) *Joel. 3.*

Digitized by Google

takajſe, daſze pred vſzega ſzveta lyudmi vide pravichneh dobrote, ter daſze izvíſze, pohvale, i po pláchu pozovu: â krivichneh grehi daſze odkriu, i vide, kiſzu morebit ſzkriveni bili, ter daſze pokaraju, i na kaſtigu odprave.

2. Zato: daſze miloſche i dari dobroga Boga vſzem pokaſu, na vekſu diku pravichneh, kiſzu ovde za malo derſani, ali chiſztò zaverſeni, ſzvoje telo trapili, i vernò Bogu ſzluſili: â na vekſi ſpot prokleteh, kiſzu ovde dobre oſzmehavali, ali preganyali, i vu naſzladnoſzti plavajuch ſzvoje dneve potroſſili.

N. *Gdonaſz bude na konczu ſzveta ſzudil?*

V. Bude Szin Bosji JEſus Kriſtus Bog i chlovek. I to iz oveh zrokov: 1. Arje ov negda pravichen od kriveh ſzvedokov bil obtuſen, od Pilatuſſa krivò obſzudyen: â od naſz tulikokrat odurnò zbantuvan, i po vſzakom grehu znovich razpinyan.

2. Arje ov doſſel kakti jedna mudroſzt, i Iſztina od Otcza nebeſzkoga: adaga nigdo nebude mogel v-kaniti.

3. Arje ov chlovek poſztal, ter bude dobrò razmel chlovechanſzku jakoſzt i mlahavoſzt: ada nebude oſtreſsè ſzudil; nego pravicza potrebuje.

4. Arje ov naſs Odkupitel, Navuchitel, i Glava Czirkve: adaje priſztojno, da ſzvoje pod-

Digitized by Google

podloſnike i vuchenike ſzudi, ter Rachuna pita, kakſzu nyegov navuk obderſali, ali prekerſsili, ſz. kerv nemilò poteptali, i kriſnu ſzmert za malo derſali, Sakramente nedoſztojnò prijemali &c.

5. Ar z-tem vekſi ſpot greſniki budu imali; kada budu videli Kriſtuſſevo chlovechanſztvo tak odicheno i moguchno, Rane odperte &c. Najmre pak: *Gledech na onoga, kogaſzu preboli.* (a)

O dabi lyudi ov ſzud, doliczu Joſaphat, on ſpot i ſztrahotu, vechkrat na pameti imali! ſztanovitò nebi tak ſzegurnò greſſili, niti tak veſzelò vu grehu prez pokore ſiveli.

N. *Koga Kriſtus bude ſzudil?*

V. Bude vſze ſive i mertve, tojeto blaſene i proklete: iliti: kî vezda ſivu, ali do onoga vremena budu ſiveli, ter onda pred ſzudom pomerju, i kiſzu od pochetka ſzveta pomerli: ar vſzi vu jednom hipu oſivu, goreſztanu, i ſivi na ſzud pojdu.

N. *Buduli lyudi vſzi zkupa zmeſſani na ſzudu ſztali?*

V. Nebudu, nego dojdu Angeli, ki razdele kukoly od pſenicze, tojeto: greſnike od pravichneh. Ali kak ſzam *Kriſtus* govori: Angeli razluche kozle, od ovacz. Kozle poſztave na levo, â ovcze na deſzno.

N. *Kakve lyudi Kriſtus imenuje kozle; i kakve ovcze?*

V. Ko-

(a) *Joan, 19.*

Digitized by Google

V. Kozle imenuje greſnike ſzmradlive, nepoſzluſsne, tverdokorne, ſzkupe, neſzloſne, i nechiſzte: â ovcze pak poſzluſſne, pokorne, ſzloſne, tihe, pravichne, chiſzte, i dareslive Kerſchenike.

N. *Kak bude Kriſtus ſzudil?*

V. Vſzakoga poleg ſzvojeh chinov: tak vendar; da kije vech dobra vchinil, ali vech zla dobrovolynò podneſzel; nyemu odſzudi vekſiu diku.

N. *Budeli jeden zarad vekſe dike drugomu nenaviden?*

V. Nebude, kakti menyſe dete, ne vekſemu nenavidno zarad vekſe opravicze: armuſze tak priſztoji.

N. *Ako dobra dela budu mertuk dike, buduli i zla dela mertuk kaſtige?*

V. Budu, tak vendar; da Kerſcheniki, kiſzu imali vech navuka, ſzvetloſzti, i prilike Bogu ſzluſiti, ako poleg ſzvojega znanya neſzu Bogu ſzluſili; tak na vnogò vekſu muku budu obſzudyeni: ar komuje vech dano; takſze vech bude od nyega potrebuvalo.

N. *Kaj Kriſtus recbe na ſzudu pravichnem?*

V. Pozove nye za ſzobum: Hodte blaſeni Otcza mojega, primete pripravleno vam Kralyevſztvo, od pochetka ſzveta.

N. *Kaj pak recbe prokletem?*

V. Nye odpravi od ſzebe: Odſztupete od mene prokleti, vu ogeny vekivechni, kije pripra-

Digitized by Google

pripravlyen vragu, i poſzlom nyegovem.

N. *Gdo pojde na obchinſzki ſzud pred Kriſtuſſa?*

V. Pojdu vſzi lyudi ſivi i mertvi, tojeto kiſzu vezda ſivi, i kiſzu davnò pomerli: dapache pojdu vſzi duhi chiſzti, i nechiſzti, tojeto: Angeli, i vragi.

N. *Buduliſze ovde znanczi ali priateli, onda videli, ali poznali?*

V. Budu, koje poznanye dobrem bude na radoſzt i diku; â zlem na ſaloſzt, ſzramotu, i kaſtigu.

N. *Gdo bude greſnika na ſzudu tuſil?*

V. Budu lyudi prokleti, Poganini, Krivoverniki, Kerſcheniki, najmre pak na greh napelyani: dapache i blaſeni, navuchiteli, Prodekatori, Szpovedniki, kiſzu tulikokrat opominali, i drugi, kiſzu mu dobru peldu davali: Angeli, vragi, Duſſno zpoznanye, Zapovedi, Sakramenti, Nebo, zemlya, i vſze ſztvari, kojeſzumu na greh ſzluſiti morale, â bilebimu rade poleg volye Bosje, i ſzvoje duſnoſzti, na zvelichenye pomogle.

N. *Budeli ſzam Kriſtus ſzudil?*

V. Nebude ſzam; nego i lyudi velike ſzvetoſzti, kaktije Blaſena D. M. Sz. Ivan Kerſztitel, Sz. Apoſtoli, i oveh naſzledniki: Kriſtus kakti ſzudecz, â ovi kakti priſzedniki.

N. *Gde bude ſzudil?*

V. Vu dolicze *Joſaphat*, ſzedech nad Olivetanſzkum gorum:

N. *Ka-*

Digitized by Google

N. *Koga bude ſzudil?*

V. Bude veſz chlovechanſzki narod.

N. *Budęli vſze jednakò ſzudil?*

V. Nebude: ar vſzi neſivu jednakò: nego dobre hoche pohvaliti, i v-nebo pozvati; â zle hoche pokarati, i v-pekel odpraviti.

N. *Kada bude ſzud obchinſzki?*

V. To ſzam Bog zna, i Kriſtus ne hotel Apoſtolom povedati.

N. *Kak dugò bude terpel ſzud obchinſzki?*

V. Niti toga Bog ne obznanel: nebude vendar terpel petdeſzet jezer let, kakje Mahomet bedaſztò vuchil: arbi neprilichnò bilo pravichnem, ſzvoju pláchu tak dugò chekati.

N. *Odkud Kriſtus dojde naſz ſzudit?*

V. Dojde iz deſznicze Otcza nebeſzkoga.

N. *Odkudſze to vuchimo?*

V. Iz vere Bosje, najmre iz oneh rechih: Od onud hoche dojti ſzudit.

N. *Zakaj verujemo to, i vſze, kajſze vu Vere Bosje govori?*

V. Zato: Kajti je Iſztinſzki, Mudri, i vſzaznajuchi G. Bog, po ſzvojeh Apoſtoleh nam tak povedal, nazveztil, i veruvati zapovedal.

N. *Jeliſze nam haſznovito guſztokrat iz ſzuda Bosjega ſzpomenuti?*

V. Je kruto haſznovito, najmre pak zato: daſze zbojimo tulikoga ſzudcza zbantuvati, i daga z-dobremi déli nepreſztanemo ovde mititi.

N. *More-*

Digitized by Google

N. *Moremoliſze ſzuda Bosjega ognuti ?*

V. Nemoremo; negoje to dobro: danamga lehkoga, i povolynoga moremo preſzkerbeti: ako naſz ovde oſtrò ſzudimo, i nemilò kaſtigujemo.

N. *Imamoli koje pelde Szvetczev, kiſzu Szud Bosji premiſlyavali, i od ovud vnogò haſznuvali ?*

V. Imamo vnoge, najmre pak ove:

Sz. *Hieronymus* govoril je: Ja zvelikem ſztrahom chekam, dneva onoga ſztraſſnoga, gda rachun budem daval, od nejmenyſega hipa ſitka mojega. I gdeſzem goder, vſzigdar vidimiſze, da jur chujem: Hieronyeme hodi van, daj rachun.

Simeon Stylites On veliki Pokornik, tulikò let na ſztupu ſztojech, lyudſztvo vſzaki den je navuchal: veſz pako nyegov navuk bilje od poſzlednyeh chlovechanſzkeh; navlaſztitò pak je opominal: da lyudi vechkrat v-nebo pogledaju, i na ſztraſſni Szud Bosji pomíſlyaju. *Theodoretus.*

B. Pelagia Pokornicza, daſze leglè greha chuva, i bolyè pokori, nachinilaſzi je hiſiczu na Gore Olivetanſzke, da od onud vidocha doliczu *Joſaphat*, vſzigdar na pameti ima, ne ſzamò Muku Kriſtuſſevu; nego i ſztraſſen Szud Obchinſzki. *Nicephorus l.14.c.4.*

NAVUK XXXV.

Od dojduchega Antikerſzta.

Po-

Digitized by Google

Pokehdob lyudi radi govore od Antikerſzta, tak vrednoje, da zvun imena, vech kaj od nyega razmeju: arſze najdu najmre krivoverczi, ki ſzvetoga ſitka lyudi, z-têm imenôm ozávaju. Odkudſze vidi da nerazmeju, kakov bude Antikerſzt. Zato da lyudi tak neblude, vu ovom ſzedmom Kotrigu Vere od Szuda Bosjega, vezda i od Antikerſzta pred Szudom dojduchega, nekaj govorémo: ne vendar iz ſtimanya bedaſzteh lyudih; nego iz Navuka vredneh Navuchitelov, â najmre iz Sz. Piſzma: ar ovo ne pripoveſzt; negoje prava Bosja iſztina, koje neſzmemo tajiti, niti ſzuproti govoriti.

N. *Kajſze pripeti pred Szudom Obchinſzkem?*

V. Dojde *Antikerſzt*, tojeto: Szuprot Kriſtuſſu, ſztraſſen ſzpachitel lyudih, kîſze onda vu ſivotu najdu.

N. *Kajſze more iſztinſzkoga od Antikerſzta rechi?*

V. More ovo: Da bude chlovek ſidovſzkoga pokolenya, neſzramnoga, greſnoga, i zevſzemà vragometnoga ſivlenya, kî polchetertô letô ladajuch vnoge hoche ſzpáchiti, i na ſzvoju ſztran obernuti; â ſzebi ſzuprotivne hoche zkonchati, med kojemi budu *Enoh* i *Elias* Bosji Mucheniki.

N. *Gdeſzu vezda Enoh i Elias?*

V. Jeſzu joſche ſivi vu Paradiſumu, tojeto: vu zemelyſzkom Raju, ali drugde vu lepom meſztu, ſzamomu Bogu najbolyè znanom.

N. *Gde*

Digitized by Google

N. *Gde pochne Antikerſzt ladati?*

V. Zacharias prorokuje, da pochne vu Babylonie, *(a)* i potlam pojde vu Jeruſalem, gde vu Czirkve ſzedechemu buduſze vnogi klanyali. *(b)*

N. *Budeli on ſzam vuchil, daje Antikerſzt?*

V. Nebude; nego daje *Meſſias* tojeto: Kriſtus pravi, kojega joſche ne bilo na ovom Szvetu.

N. *Kaj bude na konczu iz Antikerſzta?*

V. Kadaſze izpuni polcheterto leto nyegovoga ládanya, i lyudih ſzpáchenya; ondaga JESUS Kriſtus, z-Duhom vuſzt ſzvojeh hoche v-moriti, i vu pekel porinuti: Ogeny pako z-neba dojduchi, vſze nyegove tovaruſſe, i lyudih dobreh pregonitele, hoche zkonchati. *(c)*

N. *Kada to Antikerſzta zkonchanye bude?*

V. Bude 45. dnevih pred Szudom, da imaju vreme za pokoru oni, kiſzu od Antikerſzta ſzpácheni.

N. *Kaj bude joſche ſztraſſnoga vu ona vreména, zvun Antikerſzta?*

V. Budu ſztraſſna znamenya buduchega Szuda, najmre pak ova: Podignuſze nevere, Vojſzka, Glád, Kuga, Szváda med lyudmi, Potreſz, Sztrele, Germlyavicze, i Blizkavicze: budu znamenya na Szunczu, Meſzeczu, i Zvezdah: â na Zemlye traplenye Narodov, pred burkanyem morſzkoga Suma,

(a) *Zach. 5.* (b) *Apoc. 11.* (c) *2. Theſſ. 2.*

Digitized by Google

i ſzlapov: i lyudi ſzehnuli budu od ſztraha, i chekanya oneh, kojaſze pripetiti hote vſzemu Szvetu: bude pak traplenye veliko, kakovo ne bilo od pochétka Szveta: i dabi nebili zkratcheni oni dnevi, nebiſze zvelichil nijeden chlovek.

N. *Jeli ſzmeti od oveh dvojiti, ali ſzuproti govoriti?*

V. Ne ni malo: ar to Kriſtus ſzvedochi, (a) I Sz. *Pavel* veli: Vu zadnyeh dneveh dojdu vremena pogibelna. (b)

N. *Kajſze joſche zvun oveh pripetiti hoche?*

V. Ogeny hoche veſz Szvet poſgati, morje hoche viſzokò izkípeti, i vſzu zemlyu zjednáchenu chiſztò oprati: Zatem hocheſze chuti gláſz trumbete, na Szud zovuche: *Sztanete mertvi, hodete na Szud!* Na koji gláſz vſzaka Duſſa, hoche dojti vu ſzvoje telo, gdeje goder zegnyilo, ali zgorelo, ono taki mora oliveti, i na Szud obchinſzki putuvati.

N. *Kaj bude za vſzem ovem ſztraſſnem znamenyem?*

V. Hocheſze videti ſzvetloſzt Kriſa, i znamenye Kriſtuſſa Szudcza, vu velike zmoſnoſzti idúchega: Zatem Szud obchinſzki, i konecz ovoga Szveta, â kakti drugoga novoga pochérek.

N. *Oſztaneli po Szudu Bosjem ova zemlya, i voda?*

V. Oſztane, ali vnogò druge feie: arſze po krepoſzti ognya, kakti zlato, ali kriſtal, mora oſznaſiti.

N. *Kak*

(a) *Math. 11.* (b) *2. Tim. 3.*

Digitized by Google

N. *Kak to bude? vendar* Kriſtus *veli: Da Nebo, i zemlya prejdu: â rechi moje neprejdu?*

V. Kriſtus razumeva: Daſze nebo i zemlya premené, i ponové: â ne dabi neba i zemlye neſztalo: pokehdob Sz. Piſzmo drugde govori: zemlya pak na veke ſztoji. (*a*)

N. *Oſztaneli Szuncze, Meſzecz i Zvezde?*

V. Oſztane, ali ova vſza vnogò vekſu ſzvetloſzt dobé. (*b*) Arſze i ova vſza od ognya raztale, i ochiſzte. (*c*)

N. *Buduli ova okolu zemlye hodila, kak vezda hode?*

N. Nebudu; nego na miru ſztojech, i ſzvétech, diku Bosju budu nazvézchala: zato nebude vech nochi: ar Szuncze nigdar nezajde: niti nikaj ſivoga na zemlye neoſztane.

N. *Kam ada tuliki kinchi, lepote, i dobra ovoga Szveta doſzpeju?*

V. Vſzaſze od ognya kakti vojſzk raztale, i obernuſze na zemlyu, kaktiſzu iz zemlye doſsla.

N. *Kak moremo odgovoriti Krivoverczem, kada govore i tepu, da Rimſzki Sz. Otecz Papa je* Antikerſzt: *arbi gerdo bilo, dabi mi takovem tepczem neznali ſzpametnò odgovoriti.*

V. Moremo odgovoriti, i nyihovu bedaſztochu pokazati ovak: 1. Antikerſzt dojde na *Konczu Szveta*, kak Sz. Piſzmo ſzvedochi: â Papa vſze nepreſztanczè, jeden za drugem jur lada, i Czirkvu ravna, jezero ſzedem ſzto

(*a*) *Eccle 1.* (*b*) *Iſa. 30.* (*c*) *Iſa. 34.*

Digitized by Google

i ſzedem let, pochevſi od Sz. Petra do vezdaſnyega kiſze zove: *Benedictus XIV.* ada Papa ne Antikerſzt.

2. Antikerſzt bude *jeden* ſzam chlovek greſnik *(a)* Szin ſzkvarjenya, i prepuſzti vſze grehe ſzlobodnò chiniti: â Pape do vezdaſnyega biliſzu jur 249. zmed kojeh vnogiſzu bili kruto ſzvetoga Sitka, terſzu od vſzakoga greha ſzebe, i druge zderſávali: ada Papa ne Antikerſzt.

3. Antikerſzt budeſze derſal za ſzamoga *Kriſtuſſa*: â Papa derſiſze ſzamò za *Nameſztnika* Kriſtuſſevoga. Ada Papa ne Antikerſzt.

4. Antikerſzt budeſze izvíſsal zverhu ſzvega, kaj ne Bog, tojeto: budeſze derſal za pravoga *Boga*: â Papa toga nechiní; negoſze ſzam ozáva, i na liſzteh podpiſzáva: *Szluga Szlug Bosjeh*: ada.

5. Antikerſzt (kak prorokuje *Daniel (b)* i Sz. *Janus: (c)* dojde, *kada preſztane* Rimſzko Ladanye, prevzeto od deſzet Kralyev: â Rimſzko Ladanye joſche ne preſztalo, niti ne prevzeto od deſzet Kralyev; ada Antikerſzt joſche ne doſsel: ada Papa ne Antikerſzt

6. Antikerſzt hoche zkonchati, i zaterchi *Aldov Meſſe* i vſzaku poboſnoſzt Bogu dragu. Kak prorokuje *Daniel* (*d*) â gdo bolyè bráni Aldov Meſſe, i vſzaku poboſnoſzt; nego Papa. Ada Antikerſzt joſche ne doſſel: ada.

7. Antikerſzt bude ſzedel vu Jeruſalemſzke Czir-

(a) 2. *Theſ.* 2. (b) *Dan.* 7. (c) *Apoc.* 17. (d) *Dan.* 12.

Digitized by Google

Czirkve, koju popravi, i budeſze za Boga derſal pol chetertô letô, i onde hoche v-moriti *Enoha* i *Eliaſa* Proroke ſzuprot ſzebi prodekujuche: â koji Papa je to v-chinil? Nijeden: ada Papa ne Antikerſzt.

8. Antikerſzt (kak prorokuje *Daniel.*(a)) bude ladal ſzamô 1290. dnevih: â Papa Lada vech, nego tulikô lot; ada Papa ne Antikerſzt.

9. Antikerſzt Zapovedi Moyſeſove hoche ponoviti: â Papa to nechiní: ada.

10. Antikerſzta Kriſtus hoche zkonchati, i v-pekel odpraviti: â kojega Papu je Kriſtus zkonchal? ali akoga je zkonchal, takga ne vech na Szvetu.

Od ovud vidiſze ochiveſztô, velika nenavidnoſzt Krivovernikov, kojibi radi ime Pape Rimſzkoga v-gaſziti, â Antikerſzta zbuditi.

N. *Moreliſze vendar i kakov chlovek recbi, daje* Antikerſzt *tojeto: ſzuprot Kriſtuſſu?*

V. More vſzaki greſſnik, â najmre Krivovernik, bláznik, i preklinyavecz. Ar (kakſze drugde od greha pokáſe) vſzaki greſnik radbi Boga zkonchati: ada kakti Krivovernik je Antikerſzt, tojeto: ſzuprot Kriſtuſſu.

Od bláznika moreſze pokazati ovak: Kriſtus vuchi (kajſzmo vſzi na Kerſztu valuvali) daje Bog Sztvoritel Neba i Zemlye, i vſzeh ſztvarih: â bláznik govorech: daje vrag ſztvoril, ſzudil, dal, ſzpravil, ali done-

(a) *Dan. 12.*

Digitized by Google

szel; ochivesztò veruje, i valuje vraga sztvoritela, szudcza, darovnika, i ladavcza: i to Bogu na spot, i veliku szramotu: ar Bogu sztvoritelu korunu iz glave terga, tersi vraga koruni, kakti sztvoritela: ada takov ima veru Kristussu szuprotivnu, tojeto: vrasju: ada je Antikerszt, tojeto: szuprot Kristussu.

Od Preklinyavcza ovak: Kristus kakti Odkupitel, vszakoga chloveka vábi, i seli v-nebo; â preklinyavecz govorech: vragte vzemi, ali odneszi; iz pekla vábi vraga, nepriatela Kristussevoga, i szvojega; termu ponuja chloveka, zakojegaje Kristus muku i szmert podneszel. Ali govorech: vrag vute szkochi, dojdi, ali vu tvoju Dussu, ali Mater: Takovbi rad Kristussa, ali iz chloveka frustati, ali vragu pod pete dati: ar vraga vu Dussu possilya. Ada neli ovo z-vragom dersati? â Kristussa preganyati? Kajdabi gorsega Sidov rekel, ali szam Antikerszt zmiszlil?

Drugoch od preklinyavcza ovak: Kristus veli: *ki ne z-menum, szuprot meni je: i ki nepobira z-menum, on raszipava*, i mene robi. (a) I ako on, kîsze z-Kristussem za drugeh zvelichenye ne szkerbi, raszipava, ter Kristussa robi, tersze szkerbi za szkvarjenye; ada vnogò vech szkerbisze za szkvarjenye, i Kristussa robi on, kîbi rad iz pekla vraga dozvati, i nyemu chloveka dati: ter morebit kruto szve-

(a) *Luc. 11.*

Digitized by Google

ſzvetoga, kaj tije malo dete: ter negda za *nikaj*, ali za mal kvár, kaj nebi ni ſidov rekel, dabiga ſi voga rezal i pekel. Kakſze ada takov chlovek more ufati miloſztivnoga ſzuda od Kriſtuſſa, govorechega: z-kojum merum budete merili, z-onum iſztum hochevamſze odmeriti, (a) I Szud nyemu prez miloſzerdnoſzti bude, ki ne vchinil miloſzerdnoſzti: â kak miloſzerdnò ſzudi, ki za kakvu goder malu ſztvar, ſzudi chloveka vrednoga, dabiga vrag odneſzel na vekivechne muke? ô zloba neizgovorna! kojaſze nenajde med nikakovemi Neverniki.

N. *Kaſſze od ovud za naſſe derſanye moremo vuchiti?*

V. Moremo ovo: 1. Poleg vere, i duſnoſzti naſſe ſiveti. 2. vſzigdar z-Kriſtuſſem derſati, i nyega od tepczev braniti. 3. Za naſſe, i vſzeh drugeh zvelichenye marlivu ſzkerb noſziti. 4. Nigdár nikoga vragu nedavati; nego Bogu preporuchati, akoſze hochemo verni Kerſcheniki ozávati, i Bogu povolyni biti: ar ſzam razum káſe; da kralyu ne veren, niti povolyen takov, kî z-nyegovem glavnem nepriatelom dersí, nyega zazava, termu kralyevſzke konye, ſzluge, ali ſzine, ali kchere ponuja: ada niti preklinyavecz ne povolyen Bogu: ar z-vragom derſi, i nyemu Bosje ſztvorjenye ponuja. O Puntar Bosji; â veren vojnik vrasji! ada Antikerſzt.

(a) *Luc. 6.*

Digitized by Google

NAVUK XXXVI.

K O T R I G VIII.

Verujem vu Duha Szvetoga.

Vu ſzedmeh kotrigeh veruvanya, govorjeno je od dveh Perſon preſzvetoga Trojſztva. Najmre vu pervom kotrigu, od Boga Otcza, koji akopremſze imenuje Pochétek preſzvetoga Trojſztva, i Sztvoritel ſzveta; ne vendar niti ſztareſſi, niti moguchneſſi od Szina, i Duha ſz. nitije kaj ſztvoril prez Szina, i Duha ſz. ar Otecz, i Szin, i Duh Sz. jeſzu tri perſone, â jeden jedini Bog: kajti vſze tri perſone imaju jednu naturu Boſanſzku, i jedno Bitje.

Zatem vu ſeſzteh kotrigeh veruvanya, je govorjeno od druge perſone preſzvetoga Trojſztva, tojeto: od Szina Bosjega, koji akopremſze vu vék, kakti vezda, porádya od Otcza; ne vendar niti mlajſi, niti menyſi od Otcza. Ada od ovoga je recheno, kakſzeje vu Marianſzke vutrobe po krepoſzti Duha ſz. zachel, tojeto: chlovekôm poſztal, iliti telo vzél iz prechiſzte kervi Blaſene D. M. od nyeſze chudovitò narodil, potlam za naſſe zvelichenye muku terpel, vumerl, pokopan, na pekle ſztupil, goreſztal, v-nebo zaſztupil, i od onud hoche dojti ſzudit ſive i mertve. Koja vſza moramo znati i veruvati,

Digitized by Google

ruvati, akoſze ſelimo verni Kerſcheniki ozavati, i negda vu diku nebeſzku pozvati.

Vezda pak vu ovom oſzmom kotrigu, bude navuk od tretje perſone, Preſzvetoga Trojſztva, tojeto: od Duha Szvetoga.

N. *Gdoje oſzmi Kotrig veruvanya napravil?*

V. Je Sz. Barthol Apoſtol.

N. *Od koga oſzmi kotrig veruvanya govori?*

V. Od tretje perſone preſz. Trojſztva, tojeto: od Duha ſzvetoga.

N. *Kaj verujemo govorech:* Verujem vu Duha ſzvetoga?

V. Verujemo, da preſzvetoga Trojſztva Tretja Perſona je *Duh Szveti.* Koji akoprem vu vék izhádya od Otcza i Szina; ne vendar vu nichem menyſi od Otcza i Szina; negoje vu vſzake zverſſenoſzti zevſzemà jednák, tojeto: kakjo Otecz i Szin ſzvet, od nikoga ſztvorjen; nego ſztvoritel, neizmeren, vekovni, i vſzamoguch, Goſzpodin Bog; takje i Duh Sz. ki z-Otczem, i Szinom ſive, i kralyuje Bog od veka, i na vſze veke, prez pochétka i koncza.

N. *Jeſzmoli ove ſzkrovnoſzti znaſſem razumom duſni preſzéchi?*

V. Neſzmo duſni, niti moguchi: i dabi to mi znavſi veruvali; tak nebi tulikò najma imali, niti Bog nebi bil on, kîje.

N. *Kajſzmo ada chinéchi kada koju ſzkrovnoſzt preſzéchi nemoremo?*

Digitized by Google

V. Ondaje vnogò bolyè i ſzegurneſsè naſſe pameti ochi, kakti zapreti, ter poniznò ſmèch, i verujuch rechi: *Verujem vu Duha ſzvetoga*; nego ovoga navuka gluboke iſztine izchuch, daleko zabluditi, ter morebit veru i Duſſu zgubiti, kakſzeje nekojem gizdavczem pripetilo.

N. *Pokehdob Otecz, i Szin jednakò je ſzvet, zakajſze pravò tretja perſona Preſzvetoga Trojſztva govori:* Duh ſzveti.

V. Zato: daſze ovak leglè od drugeh dveh Perſon razluchi, koje takajſe imaju ſzvoje laſztovito Ime: perva *Otecz*, â druga *Szin*, I kajti naſz poſzvetchuje, preſzvetchuje, i veſzeli.

N. *Odkudſze to vuchimo, da tretju Perſonu zovemo:* Duha ſzvetoga *?*

V. Vuchimoſze iz Sz. Piſzma: ar David (*a*) proſzi ovak: *Duha ſz. Tvojega ne odneſzi od mene.* Sz. *Ivan.* Kerſztitel (*b*) od Kriſtuſſa ovak govori: *On vaſz bude kerſztil vu Duhu ſzvetom.*

N. *Akoje Otecz i Szin ſzvet, zakaj velimo daje naſz Duh Sz. poſzvetil?*

V. Toſze nemora razumeti: da Otecz i Szin ne poſzvetil: ar vſzé tri Perſone jeſzu jeden Poſzvetitel, kaktiſzu vſze tri jeden Bog, i Sztvoritel. I drugach nemoremo ove tri Perſone razluchiti; nego po prilike drugeh ſztvarih: Ki rodi, zovemo Otcza, koga rodi, zovemo Szina: onoga pak, ki niti ne rodi, nitiſze

(a) *Pſ. 50.* (b) *Marc. 1.*

Digitized by Google

nitiſze od nikoga ne rodi (kakti je Duh Sz.) ter vendar izhadya od Otcza, i Szina, nemoremo drugach zvati; nego Duha Sz.

N. *Kakſze vech Duh Sz. vu Sz. Piſzmu zove?*

V. Zoveſze 1. *Veſzelitel.* 2. *Namazanye*, zarad lyubavi, koju vu naſz razléva. 3. *Zdenecz ſivi:* ar opira grehe, i zaléva Duſſu, da more dobrot ſzada doneſzti, i z-roſzum miloſche, grehe pogaſziti. 4. *Ogeny*: ar zaſge na poboſnoſzt, i neſznágu ſztaroga ſitka zeſge. 5. *Perſzt Bosji*: ar delí dare Bosje.

N. *Da pako Duh Sz. izhádya, ne ſzamò od Otcza; nego i od Szina, odkudſze to more pokazati, najmre Gerkom, i Vlahom onem, ki ſtimaju: da ſzamò od Otcza izhadya, á na Szinu pochíva?*

V. Moreſze ochiveſzto pokazati iz Sz. Piſzma, i ne ſzamò iz Latinſzkeh, nego i iz Gerchkeh Sz. Otczev: kakſze od toga i od drugeh Kotrigov, vu kojehſze Gerki, i Vlahi od naſz razluchavaju obilnò najde nisè vu Kotrigu IX.

N. *Odkudſze to more pokazati ſzuprot Krivovernikom, da Duh Sz. izhadyajuch od Otcza i Szina, je vendar Otczu i Szinu vu vſzem jednák?*

V. Moreſze pokazati 1. Iz Kerſzta, kojega je ſzam Kriſtus. (*a*) ovak navuchil: Iduchi vuchete vſze narode, kerſztechi nye: *Vu Ime Otcza, i Szina, i Duha Sz.* ar dabi Duh Sz. nebil jednakò Bog, kak Otecz i Szin; nebiga bil Kriſtus ovak Otczu, i Szinu pridruſil, kakti jednakoga. 2. Sz.

(a) *Math. 28.*

Digitized by Google

2. Sz. *Peter* Apoſtol, *Ananiaſu* laſuchemu zarad prodanoga polya (*a*) je ovak rekel: Zakaj je ſzkuſſaval Sathan ſzerdcze tvoje, lagati Duhu Szvetomu? neſzi zlagal lyudem; nego Bogu: ada Duh Sz. je pravi Bog.

3. Szam G. Bog je vſzigde, ter vendar *David* (*b*) od Duha Sz. veli: kam pojdem od Duha Tvojega: ada Duha Sz. veruje vſzigde, ada Boga.

4. Iz veruvanya Apoſtolſzkoga: ar kaktiſzu Apoſtoli na pochetku rekli: Verujem vu *Boga Otcza*; tak ovde: Verujem vu *Duha* Sz. ada.

5. Iz chud, kojaſzuſze pripetila, kakti zmed vnogeh drugeh je ono:

Pokehdob *Ariani* krivò vuche: da Duh Sz. ne Bog; tak nyihov Patriarka *Cyrola*: da pokaſe iſztinu, i ſzveroſzt ſzvoje Vere, dal je jednomu Sziromahu 50. Ranichki, daſze chini ſzlepoga, i da na putu ſzedéchi Patriarku zazáva; onda Patriarka gizdavò dojduchi, ter ruke na ochi ſzlepcza poſztavi govorechi: Najtiſze odpru ochi, po naſſe prave vere vu Boga: â Szlepecz pochne takvu ból chutiti, kakti dabimu ochi van izvadil: zato nemoguchi pregledati, povrachalje nazad peneze, Krichéchi: Jai meni! kiſzemſze za lyubav penéz z-Boga hotel poſpotavati: ovoſzuti tvoji penezi, prokleti lajhar, povernimi moju vid; ar vezda i ſzlep vidim, daſze ne treba z-Bogom ſáliti: Verujem

(*a*) *Act.* 5. (*b*) *Pſ.* 138.

Digitized by Google

jem vu Boga Otcza, verujem vu Jeſſuſa Kriſtuſſa Szina Bosjega, Otczu jednakoga: Verujem vu Duha Sz. Otczu i Szinu vu vſzem ſzpodobnoga. Zatem priſztupil je *Evgenius* Biskup Katholichanſzki, i ruke na Szlepcza poſztavi govorechi: Vu Ime Otcza, i Szina, i Duha Sz. pravoga Boga, najtiſze odpru ochi tvoje: i taki je pregledal. *Tak Vogler.*

N. *Moreliſze iz Sz. Piſzma pokazati, daſzu vu Boſanſztvu tri Perſone?*

V. More: ar Sz. Janus veli: Triſzu, ki ſzvedochanſztvo daju: Otecz, Rech (tojeto Szin) i Duh Sz. i ovi tri jeſzu jedno. Tojeto, jedno Boſanſztvo. (*a*)

N. *Moreliſze zvelichiti on, ki vu Duha Szvetoga neveruje?*

V. Nemore tak, kakti dabi ni Kerſzta, ni Boga neveruval.

N. *Jeli vu naſz Duh Szveti?*

V. Je kadaſzmo vu miloſche Bosje, tojeto, prez ſzmertnoga greha.

N. *Kadaje najpervich vu naſz vlejan Duh Sz.?*

V. Je na Sz. Kerſztu: â drugda, kada goder koji Sz. Sakrament vrednò primemo.

N. *Kaj je pervò Kerſzta vu naſz bilo?*

V. Je nechiſzti Duh, kije na ſzvetom Kerſztu iz naſz iztiran.

N. *Kadaje bil vu naſz vlezel?*

V. Onda kadaſzmoſze zacheli vu matere, i to po grehu Adamovom.

N.

(a) *1. Joan. 5.*

Digitized by Google

N. *Kajbi nam bil naskodel, dabisze bilo pripetilo, prez Kerszta vumreti?*

V. Bilbi nasz od Liczа Bosjega na veke razluchil.

N. *Moreliszе i vezda iz nasz Duh Sz. iztirati: â nechiszti dozvati?*

V. More, i dozovesze po vszakom szmertnom grehu.

N. *Kakszе pak more Duh Sz. dozvati; â nechiszti iztirati?*

V. More po prave pokore.

N. *Kakszе more poznati, da chlovek vu szebe Duha Sz. ima?*

V. More iz poboszноszti, iz sztraha Bosjega, i drugeh darov Duha Sz. Iz nuternyega veszelja, mira, terplivnoszti, i drugeh szadov Duha Sz. od kojeh bude Navuk vu pete Sztrani ove Knige.

N. *Zakajszе ova rech:* Verujem *ovde vu ovom Kotrigu pridaje?*

V. Zato: Daszе znamenuje, daszmo vu Duha Sz. i vu nyegovu Czirkvu, tak duszni veruvati; kakti vu Boga Otcza, ali vu Szina Jeszusza Kriszтusza.

N. *Kajszе za naszе derszanye, od ovud moremo navuchiti?*

V. Moremo ovo 1. Poniznoszе klanyati Duhu Sz. kakti Otczu, i Szinu: arje z-Otczem i Szinom jeden pravi Gosz. Bog, vszega poszтenya vreden, od vszake sztvari, zverhu yszeh sztvarih. 2. Vu.

Digitized by Google

2. Vuchimoſze Duha Sz. i nyegove miloſche na Kerſztu prijete, marlivò chúvati, beſéch vſzakoga greha, najmre pak oneh, kiſzu bolyè ſzuprotivni Duhu Szvetomu: ar Redovnik na Sz. Kerſztu vu naſſa vuſzta húchuch nechiſztoga Duha iz naſz je iztiral govorech: Izidi iz nyega (deteta) nechiſzti duh, i daj meſzto Duhu Sz.

3. Vechkrat ſivò premiſzliti: Daſzmo vſzigdar prebivaliſche, ali Bosje, i Czirkva Duha Szvetoga, akoſzmo prez ſzmertnoga greha: ali burdelnicza vrasja, akoſzmo vu ſzmertnom grehu.

4. Vuchimoſze poniznò derſati: ar vſze kaj duhovnoga dobra imamo, jeſzu dari Duha Sz. kakti znamo iz Sz. Piſzma: arſzu Apoſtoli kakti drugi poſztali, kadaſzu Duha Sz. prijeli. I Sz. *Ferencz Xaverius* vnogò razluchenem vu jeziku narodom, je na jenkrat prodekuval. I to po daru Duha Sz.

5. Vuchimoſze: Akoſze zpoznavamo vu grehu, berzò na pokoru ſetuvati: arje zlò, i pogibelnò znechiſztem duhom, i malò prebivati.

N. *Jeli Duh Sz. vſzigde kakti Oteez i Szin?*

V. Je vſzigde, i vu vſzeh Duſſah pravichneh, po ſzvojem Boſanſzkom bitju i moguchnoſzti; Ne vendar vu Duſſah, najmre greſneh, tak dabi onde ſzvoje oſzebujne miloſche, i dare delil: ar gda goder Duſſa vu ſzmert-

Digitized by Google

ſzmertni greh opáde; onda taki iztira oſzebujne miloſche Duha Sz.

N. *Povernuliſze ove miloſche, kadaſze chlovek po prave pokore k-Bogu oberne, ali po Szpovedi, ali po zverſſenom ſzkruſſenyu ſzerdcza?*

V. Povernuſze, ter onda znovich po chiſzte lyubavi, ſzvoju Czirkvu, iliti prebivaliſche Duh Sz. poſzvetchuje. Poleg onoga kaj Sz. *Pavel* govori: Lyubav Bosja razlejana je vu ſzerdczah naſſeh, po Duhu Szvetom, kije nam dan (a)

Vuche naſz Hiſtorie kak Duh Sz. chudnò je objáchil, i na ſztraſſne muke obſzegural Divojchicze, drugach gingave i ſztraſslive: Luciu, Neſiczu, Bariczu, Doriczu, Jagiczu, i Katiczu; â Mladencze: Venantiuſa, Vida, Stephana, Lovrencza, i vnoge drude, kaj prez oſzebujne miloſche Duha Sz. nebi bili mogli podneſzti: arſzu od lyudih malò navuka, i pelde imali, pokehdobſzu med poganini ſiveli, â tak ſztraſſnò mucheni.

Veliku krepoſzt Duha Sz., ſzvedochi nam Angel Gabriel, Mariu batrivech: *Duh Szveti dojde vu Te, i krepoſzt Viſſnyega hoche obſztreti Tebe.* Tojeto, kaj Ti Maria ſtimas po Tebe nemoguche; to po Duha Sz. miloſche bude moguche: da primes, i porodis, Szina Bosjega, ter vendar chiſzta Divojka oſztanes.

NA-

(a) *Rom. 5.*

Digitized by Google

NAVUK XXXVII.

Oſztanek Kotriga VIII. Tojeto: od Duha Szvetoga.

Morebit biſze dugo videlo vſze na jenkrat poſzluhnuti, kajſze haſznovitò od Duha Sz. more povedati. Ada naj bude joſche ov Navuk od Duha Sz. daga lyudi bolyè razmeju: ar kada vide namalanoga na priliku goluba; tak neznajuchi tomu zroka, ſtimaju, daje Duh Sz. Golub. Kaj vendar ne iſztina.

N. *Jeli Duh Sz. Golub?*

V. Ne, kakti niti Otecz Bog ne Sztarecz z-bradum, akopremſze tak mála.

N. *Kakovje ada Duh Sz.?*

V. Duh Sz. je chiſzti Duh prez vſzakoga tela, kojega ne moguche videti, niti opipati, niti izpiſzati, niti izmalati, kakje vu ſzebe.

N. *Jeli ſzlobodno proſzte lyudi puſztiti vu tom, da ſtimaju: da Duh Sz. je golub?*

V. Ne, negoje takove potrebno navuchiti, da tak pogibelnò ne blude.

N. *Zakajſze Duh ſz. mala na priliku Goluba?*

V. Zato: kajtiſzeje tak vechkrat izkazal, najmre pak na kerſztu Kriſtuſſevem (a)

N. *Zakajſzeje Duh ſz. vu prilike Goluba izkazal.*

V. Zato: da nam pokaſe, kak rad pri oneh prebiva, kî vu ſzvojem ſivlenyu Goluba naſzleduju.

(a) *Math. 3. 16.*

Digitized by Google

N. *Gdoje to zmiſzlil, dabi chlovek mogel, ali moral goluba naſzleduvati?*

V. Je mudroſzt Boſanſzka, to jeto, Kriſtus, kîje Apoſtolom zapovedal, da ako hote Duha Sz. dobiti i obchuvati: Da budu ſzpametni kakti kache, â priproſzti, tihi i terplivni kakti Golubi (*a*)

N. *Kajſze ada od Goluba govori takvoga, kaj dabi mi vu naſſem ſivlenyu naſzleduvali; takbi Duh Sz. pri naſz rad prebival?*

V. Govoreſze ova 1. Da Golub nema vu ſzebe ſuchi, niti zlatenicze, i zatoje tak tih, da nikoga vu nichem nebantuje, nepreganya, neodurjava, ne jálen, niti nenaviden. Ada kadaſze Duh Sz. izkazuje vu prilike Goluba; tak kaſe, da rad prebiva pri chloveku tihom, chednom, ſzloſnom, mirnom, i lyublenom: â besí od ſzerditoga, nagloga, nazlobnoga jalnoga, neſzloſnoga.

2. Golub je terpliven, ki za ſzvoje golubiche saloſztnò gûche: ali vutom kvara neſzudi, kada goſzpodar v-zeme: i zatoga neoduri, niti neoſztavi; nego terplivnò podnaſſa: Ada Duh Sz. rad prebiva pri chloveku terplivnom, ki kadamuſze kvar pripeti, ne veli: daje vrag v-zel, ſzudil, doneſzel; nego Bog, komu budi hvala: i zato Boga neoſztavi, nitiſze ne v-teche k-vragu, niti czopriam; nego od Boga pomochi proſzi.

3. Golub od jaſztreba besí vu duplo, ali Go-

(a) *Math. 10.*

Digitized by Google

Golubinyak: i onde vſzaku noch prebiva i guche: â neklatiſze po vechereh, niti po nocheh, kakti ſiſinis, niti ne viche kakti ſzova: Ada Duh Sz. rad prebiva pri chloveku, ki vu ſzkuſſavanyu od peklenſzkoga jaſztreba beſí vu Rane Kriſtuſſeve, ter onde zavetja i pomochi izche. Kakti i pri oneh, ki po nocheh na ſzvojem ſztánu prebivaju, ter onde za ſzvoje i tugye grehe tusnò gúchu, mole, plachu, ali kaj poboſnoga popevaju: â dalekò beſi od oneh, kiſze vnochi po vuliczah, ali po Kerchmah kláte, ſzkachu, ali tanczaju, kakti peklenſzki ſiſmiſſi, ter viſzkaju kakti paſztúhi ali kobile, i ſuchkaju, ali húchu kakti ſzove, ali druge beſtie Bogu, i poſtenem lyudem odurne.

4. Golub radſze zaderſáva pri chiſztom zdenczu, ali potoku, daſze more ne ſzamò chiſzte vode napiti, negoſze i vechkrat okúpati, akoprem ne zatepen. Ada Duh Sz. rad prebiva pri takovom chloveku, ki guſzto krat priſztupi k-zdenczu vſzega dobra, tojeto Oltarſzkomu Sakramentú, â k-tomuſze pervò po dobre ſzpovedi, i po ſzuzah okúplye, akoprem ne chloveka vubil, niti drugach veliki greſnik. Beſi pak od oneh, kiſze batrive ſzpovedjum, ter z-tem ſzegurneſsè greſſe, govorech: *vemſze ſzpovem.*

5. Golub ima biſztre Ochi, ſznaſne noge, chiſzto prebivaliſche, i hránu zebránu izche:

Digitized by Google

â besí od gnojnicze, blata, gnoja i merczine. Zato negda vu potopu obchinſzkom iz barke puſchen, na berzom jeſze povernul, kajti na plavajuche merczine niti klade ne hotel ſzeſzti: odkud *Noë* je poznal, da joſche ne voda oplahla, dabi golub na drevo mogel ſzeſzti *(a)* Ada Duh Sz. rad prebiva pri chloveku, ki ima dobro nakanenye, chiſzte, i poſtene ſzteze, iliti noge: i ki poleg ſzvojega ſztaliſſa chiſztò ſive, terſze ne léni; nego ſzvoje poſzle marlivò opravlya, i po nyih k-Bogu ſetuje: â daleko Duh Sz. beſi od oneh, ki po dobrom nakanenyu neſzu vu nebo oſzovleni; nego vu telovneh ſzvoju radoſzt poſztavlyaju: â z-nebaſze pozáblyaju. Ki odvis napitke lyube, okolu ſzmratliveh merczin radi obhadyaju, i nye pogibelnò pohadyaju: terſze ovak vu greh, i vu pekel odpravlyaju: ar Duha Sz. nemilò, i hotonczè oſztavlyaju. Odkud vidimo, kakbi mi vu naſſem ſivlenyu Goluba mogli naſzleduvati, kaj ako v-chinimo, Duha Sz. ſztanovnika dobimo, i nyega ôbilnoga darovnika obderſimo.

N. *Kaj Duh Sz. pri naſz i vu naſz chini?*

V. Naſz poſzvetchuje, i z-darmi ſzvojemi nadélya.

N. *Kada naſz poſzvetchuje, i z-darmi nadélya?*

V. Na Sz. Kerſztu, i potlam kada goder doſztojnò primemo koji Sz. Sakrament.

N. *Akoſzmo pak i pervo prez greha, ter primemo*

(a) *Gen. 8.*

Digitized by Google

mo Sakrament, kaj onda vu naſz Duh Sz. v-chini?

V. Onda ſzvoje miloſche vu naſz poveksáva, i naſz chini vu ſzvetoſzti ráſzti, da joſche ſzveteſſi bivamo.

N. *Prikom Duh Sz. najrajſi prebiva?*

V. Pri onom, kiga chiſztò ſivuch, pravò poſtuje, nazava, i vu ſzvojem derſanyu, kakje pervò recheno Goluba naſzleduje.

N. *Kaj Duh Sz. neseli pri vſzakom prebivati?*

V. Seli, dabiga hotel vſzaki prijeti: zato vu ſzerdczu greſnika kuchi, po nuternyem opominanyu, po Prodekatoreh, Szpovednikeh, i po drugeh dobreh peldah, gde zovuch na pokoru, ſzebe ponuja.

N. *Pokehdob negdaje vu chloveku Duh dober, à negda zel: kak ada moremo Duha dobroga, od zloga razluchiti, i poznati?*

V. Po tom: ar Duh dober, vſzigdar na dobro nagible i vleche, tojeto: na chiſztochu, poboſnoſzt, poniznoſzt, i terplivnoſzt; â Duh zel, vleche na nechiſztochu ſzerditoſzt fantenye, gízdanye, i na vſzako zlo.

N. *Jeliſzе Duh Sz. kak vech; nego ſzamà vu prilike Goluba izkazal?*

V. Je i vu prilike ognyeneh jezikov, najmre nad Apoſtolmi, vu Trojachku Nedelyu vu jutro okolu ſzedme vure (a) *Tak Salmeron.*

N. *Zakajſzе je izkazal vu prilike ognyeneh jezikov?*

V. Zato, da pokaſe, kak z-lyubavjum Bos-

(a) *Act. 2.*

Digitized by Google

jum, jezike i ſzerdcza Apoſtolſzka je ſelel vuſgati, i nye na ſzuprotivchine objachiti.

N. *Kaj ne bil Kriſtus Apoſtolom Duha Sz. pervò toga podelil, govorech :* v-zemete Duha Sz. kojeh odpuſztite grehe, odpuſcheni budu. (*a*)

V. Je, ali Duh Sz. ne bil joſche tak obilnò, ter ochiveſztò Apoſtole z-darmi ſzvojemi nadelil, i vu ſzerdczu vuſgal, do Trojachke Nedelye; gde taki on iſzti den, Sz. Peter takje prodekuval; daje tri jezera Sidovov na veru Kerſchanſzku obernul.

N. *Gdoje zachel Trojachke Szvetke obſzlusavati?*

V. Je Sz. Peter, odredil. (*b*) Kaj potlam Sz. *Pavel* z-lyudſztvom je obderſaval. (*c*)

N. *Kakſze Duh Sz. razluchava od Angela: ar* i Angel *je* Duh, *i je* Szvet ?

V. Razluchavaſze po tom: kajti Duh Sz. je *Szvet* po ſzvoje laſztovite nature : ar je *Bog*, terje i drugeh Poſzvetitel; Angel pako je *Szvet* po miloſche Bosje, terje ſztvorenye Bosje.

N. *Kajſze iz gore recheneh za naſſe derſanye na dalyè vuchimo ?*

V. Vuchimoſze 1. z-Vuchenikmi Kriſtuſſevemi Duha Sz. guſztokrat zazavati.

2. Vſzakomu Duhu, i nagnenyu taki neveruvati; nego ſzvetloſzti od Boga proſzemo. Kakje *David* proſzil : ſzerdcze ſzkruſſeno, i ponizno ſztvori vu meni Goſzpone, i Duha Sz. tvojega, neodneſzi od mene (*d*)

3. Ka-

(a) *Jann. 20.* (b) *Act. 20.* (c) *1. Cor. 6.* (d) *Pſal. 50.*

Digitized by Google

3. Kada chutimo nuternye, i dobro nadehnenye, (kakti negda *Samuel* (*a*) takiſze ozovemo, ter ono, ako moremo, vchinemo. Ako je vendar kaj vekſega, na kaj Duha Sz. pozavanye chutimo; tak pervò, nego dokonchamo vchiniti, Szpovednika, ali drugoga ſzpametnoga opitajmò, i kajnam reche, ono ſzegurnò vchinemo.

4. Pokehdob Duh Sz. je vſzigde, zato vech krat, najmre pak vu zlom ſzkuſavanyu *z-Davidom* reczemo: *Kam pojdem od Duha Tvojega Goſzpone* (*b*) Tojeto: gdegoder v-greſsim Duh Sz. mene vidi. Zatem *z-Joſephom* naſz opitajmo: kak ada morem ovo zlo vchiniti, i vgreſſiti vu Boga mojega? (*c*)

5. Pokehdob kadaſzmo prez ſzmertnoga greha, jeſzmo prebivaliſche, i Czirkva Duha Sz. ada chuvajmoſze greha: ar Sz. *Pavel* ſztraſſno govori: *Ki Czirkvu Bosju oſzkruni, hoche nyega zkonchati Bog.* (*d*) I drugde opomina: *Najte raztuſiti Duha Sz.* da on vaſz na veke neraztuſi. Najmre pak chuvajmoſze od nechiſztoga greha, po kojemſze Duh Sz. zevſzemà raztuſi, i odtira, nitiſze pervò nepoverne; doklamſze pravichnò neſzpokorimo. Kajſze vidi vu ove pelde.

Jeden Kerſchenik proſzilje za Senu kcher Poganina: tak Otecz opita vraga vu ſzvojem bolvanu: bilimu kcher dati ali ne? odgovori bolvan, da ſzlobodnò, ako hoche Boga,

(*a*) *1. Reg. 3.* (*b*) *Pſ. 138.* (*c*) *Gen. 39.* (*d*) *1. Cor. 3.*

Digitized by Google

i veru zatajiti: ada nechiſzti i ſzlepi lyubitel, Boga i veru je rad zatajil, ſzamò da Senu dobi. I nut! taki onde ochiveſztò iz nyegoveh vúſzt, kakti Golub Duh Sz. je izletel, i poleg obſztál. Opitan bolvan, kajbi to znamenuvalo? odgovori: joſchebiſze rad povernuti, zato najti priſzéfe, daſze iz toga nehche nigdar izpokoriti: kadaje nato priſzégel; onda Golub je zevſzemà odletel. Ali greſnik nemajuchi pokoja, jeſze povernul, i ſzpovedal. Szpovednik pako videvſi na vſze gotovoga, velimu: da naj ide vu Puſchinu, terſze onde naj tak dugò pokori; doklamſze Duh Sz. ochiveſztò poverne, i takjo chez nekulikò vremena vchinyeno. *Tak Nucl. Cat.*

NAVUK XXXVIII.

KOTRIG IX.

Szvetu Czirkvu Kerſchanſzku Katholichanſzku: ſzveteh obchinſztvo.

Sz. Apoſtoli od Duha Sz. navucheni, kruto lepò i mudrò jeſzu vchinili, kada vu Veruvanyu dvanajſzt kotrigov; taki za Boſanſzkemi Perſonami, deveti kotrig od ſz. Matere Czirkve, jeſzu poſztavili: ar Czirkva je prebivaliſche, iliti hiſa Preſzvetoga Trojſztva, â naſſa navuchitelicha vſzeh oneh ſztvarih, koje od preſzvetoga Trojſztva, moramo

ramo znati i veruvati. Kajti pak ov deveti kotrig ima dve ſztrane, jednú od Czirkve, â drugu od ſzveteh obchinſztva: zato pervò budu nekoji navuki od Czirkve, zatem pak bude navuk od ſzveteh obchinſztva.

N. *Gdaje deveti kotrig veruvanya napravil?*

V. Je Sz. Jacob Apoſtol menyſi.

N. *Odſtaje deveti kotrig veruvanya Apoſtolſzkoga?*

V. Je od Czirkve, i ſzveteh obchinſztva.

N. *Kajſze ovde razumeva, po Czirkve Kerſchanſzke Katholichanſzke?*

V. Razumevaſze zpraviſche iliti obchina kerſcheneh lyudih, kî navuk Kriſtuſſev tverdnò veruju, i ſzloſnò valuju, ter Papu Rimſzkoga ſzvojega Poglavara, â za ſzvetem Petrom, Kriſtuſſevoga Nameſztnika zpoznavaju, poſzluſſaju, i poſtuju.

N. *Zakajſze pak ova meſzta, gde Boga molimo zovu* Czirkve?

V. Zovuſze zarad naſz: kajti mi obchina Kerſchanſzka, kiſze zovemo *Czirkva*, tamſze ſzpravlyamo na Bosju ſzlusbu.

N. *Moreliſze to po kakve prilike pokazati?*

V. More: ar ſztánye, gdeſze ovcze zapíraju, zoveſze ovcharnicza.

N. *Kuliko verſztih moreſze ova Czirkva rechi?*

V. Moreſze rechi trojverſzta. 1. *Kralyujucha* i vészela, kaktiſzu Angelí, i vſzi Szvetczi. 2. *Vojujucha*, ter vu ſzuzah plavajucha, kaktiſzmo mi, kî ovde ſzuprot ſzvetu, telu,

Digitized by Google

i vragu, nepreſztanczè ſztraſiti i vojuvati moram. 3. *Szrednya* vu ochiſchenyu, kaſtiſzu Duſſe Purgatoriumſzke.

N. *Od koje Czirkve zmed oveh treh, ovde govorimo?*

V. Govorimo od *vojujuche*, tojeto: od obchine Kerſchanſzke.

N. *Kaj ada verujemo vu devetom kotrigu govorech:* Szvetu Czirkvu Kerſchanſzku Katholichanſzku?

V. Verujemo da takova Czirkva tojeto: Obchina Kerſcheneh lyudih, Kriſtuſſev navuk valujucheh, i ſzvetoga Otcza Papu Rimſzkoga, za ſzvoga Poglavara â Kriſtuſſevoga Nameſztnika zpoznavajucheh, i poſtujucheh je ſzamò *jedna*, ter ova je *Szveta, Katholichanſzka* tojeto: Obchinſzka, *Apoſtolſzka*, i *Rimſzka*, vu koje ſzame imaſze Bogu povolyna ſzlusba, doſztojno ſzveteh Sakramentov primanye, i iſztinſzki Apoſtolſzki, ter Boſanſzki Navuk i zakon. Zato vu ſzame ove moreſze dobiti Duſſno zvelichenye; â zvun ove zevſzemà nemore.

N. *Gdoje to zmiſzlil, daſze ova Obchina Kerſchanſzka, zove:* Czirkva?

V. Jeſzu ſzveti Apoſtoli, kiſzu nyu tak imenuvali.

N. *Kada, i gdeſzeje pochela ova Czirkva Katholichanſzka?*

V. Je taki po zaſztuplenyu Kriſtuſſevom

vu

Digitized by Google

vu Jeruzalemu, poleg onoga, kaj Iſaias prorokuje: Od Siona izide zapoved, i Rech Goſzponova od Jeruſalema. (*a*)

N. *Kulikoje praveh Bosjeh Czirkvih?*

V. Je ſzamò jedna takova, vu kojeſze Duſſe zvelichenye more zadobiti.

N. *Odkudſze to more pokazati, daje ſzamò jedna Bosja Czirkva?*

V. More iz Sz. Piſzma: Ar Kriſtus po Sz. Januſſu govori: I bude jedna ovcharnicza, i jeden Paſztir. (*b*) I po Sz. Paulu: Jedno telo, jeden Duh, jeden Goſzpon, jedna vera, jeden Kerſzt. (*c*)

N. *Kojaje ona prava Bosja Czirkva?*

V. Je ona, koja ima vſza, prave Bosje Czirkve znamenya.

N. *Kojaſzu iztinſzka prave Bosje Czirkve znamenya?*

V. Jeſzu ova: akoje *Jedna*, *Szveta*, *Katholichanſzka* tojeto: Obchinſzka, i *Apoſtolſzka*.

N. *Imali naſſa Rimſzka Czirkva vſza ova znamenya?*

V. Ima vſza ova, ter ſzama naſſa; â druga nijedna.

N. *Kakſze more pokazati daje naſſa Czirkva*: Jedna?

V. More ovak: 1. *Jedna* je: ar ima vſzigdar, i vſzigde jednu veru, i jednak navuk: kajti Sz. *Pavel* (*d*) veli: Dà Bog ſzeli med lyudmi jeden mir, i ſzlosnoſzt; zato kakſzu goder

(a) *Iſai. 2.* (b) *Joan. 10.* (c) *Eph. 4.* (d) *1. Cor. 14.*

Digitized by Google

der naſſi ſztareili pred jezero letmi vuchili; tak mi vuchimo ovde, i po vſzem ſzvetu.

2. Je *Jedna*: ar zpoznava, poſzluſſa, i poſtuje ſzvoju jednu glavu, nevidyenu Kriſtuſſa; â vidyenu Rimſzkoga Papu, za ſzvetem Petrom Kriſtuſſevoga nameſztnika, kojemuje vu vſzem podloſna, i med ſzobum vu navuku ſzloſna. Kajti poleg navuka Sz. *Paula (a)* Czirkva je kakti Telo Kriſtuſſevo, telo pak mora biti z-glavum ſzloſno, tojeto: z-Kriſtuſſevem nameſztnikom. I kifze goder od nyega odmétchu, takifze od naſz zovu krivoverczi, puntari i odmetniki: kaktiſzu Lutherani, Kalvini, i vlahi oni, kî neſzu *Uniati*, tojéto: z-jedinyeni z-Rimſzkum Czirkvum.

N. *Kakſze more pokazati daje naſſa Czirkva: Szveta?*

V. More ovak: 1. *Szveta* je: ar ima ſzvet navuk, od Kriſtuſſa doblyen, zdravomu razumu prikladen, kî ſzvetuje prave krepoſzti, i zapoveda vſzako dobro; â kára grehe, i vſzako zlo prepoveda. I gdefze goder nye navuk prime; taki vidifze lepſa ſznaga vu Czirkvah, vekſa poboſnoſzt, i Bosja ſzlusba: imajuſze ſzvete meſſe, prodeke, navuk, chiniſze pokora, primajuſze Sz. Sakramenti, zamétchuſze vremenita, â preſtimavajuſze vekivechna, preſtimavaſze i obderſavaſze chiſztocha, pravicza, ſzloſnoſzt, miloſzerdnoſzt, i poniznoſzt. 2. *Szve-*

(a) *Rom. 12.*

Digitized by Google

2. *Szveta* je: Kajti nye pervi navuchiteli biliſzu ſzveti: ar zlo drevo nemore dobroga ſzada prinaſſati. I Bog navuchat i obrachat nigdar ne pofzlal druge; nego ſzvete Navuchitele: daſze iz dobroga dreva ſzad pozna.

3. *Szveta* je: ar ima ſzvoje Szvetcze, koje i ſzuprotivniki za Szvetcze zpoznavaju: ima i vezda ſzvetò ſivuche kotrige, kî ſzvete Apoſtole marlivò naſzleduju. Kajſze pak najdu nekoji zli greſniki; zato vſza Czirkva negubi ſzvoje ſzvetoſzti: ar i vu nebu naſsliſzuſze negda greſni Angeli: i vu tovaruſtvu Jeſuſſevom, naſſelſzeje *Judas* prokleti, ter vendarſzu drugi ſzveti oſztali.

4. *Szveta* je: arſze i vezda vu nyu obrachaju krivoverczi, ter ovo ne iz drugoga zroka; nego kajtiſze ſele zvelichiti, kajſze vu ſzvoje Czirkve, i vere neufaju zadobiti. Kajti zapoved Bosja ne ſzamò chiſzta; nego i obrachjucha Duſſe. (*a*)

N. *Kakſze more pokazati daje naſſa Czirkva*: Katholichanſzka?

V. More ovak: 1. *Katholichanſzka*, to jeto: Obchinlzka je: ar od ſzvojega pochétka, vſzigdè i vſzigdar, po vſzeh meſzteh, varaſſeh i orſzágeh, ima jednak Navuk. Zato *Vincentius Lyrin.* veli: Katholichanſzko je: derſati i veruvati, kaj vſzigdar, kaj vſzi, i kaj vſzigde veruvano je: ar prava Czirkva vu vere nemore zmenykati. (*b*) Bilabi pak zmenykala,

(*a*) *Pſalm.* 18. (b) *Luc.* 1.

Google

kala, dabi gde, i kada drugach vuchila. Néga Orfzága, gdefze nebi nafsli ovoga navuka dobri, i fztalni nafzledniki, vfzakoga fztalifsa, i fzpola lyudi, kojifzu vfzigdar gotovi, za ov navuk fzmert podnefzti, kajti zpoznavaju, daje pravi Kriftufsev navuk.

2. *Katholichanfzka* je: arfze ne fzamò od fzvojeh nafzlednikov; nego i od fzuprotivnikov tak ozáva. I kak *Cyrillus* veli: Toje lafztovito ime Sz. Czirkve Matere nafse: ar izhádya od fzamoga Kriftufsa: â kì goder od drugoga pochétek imaju, zovufze *Krivoverczi*, kaktifzu Lutherani, Kalvini, i Ariani.

N. *Kakfze more pokazati da nafsa Czirkva je:* Apoftolfzka?

V. More ovak: 1. *Apoftolfzka* je: ar ima pravi Apoftolfzki navuk, i fzvoje Biskupe iliti Pape, vfze kontinôm nepreftanczè od Sz. Petra, i drugeh Apoftolov, do vezdafnyega Pape *Benedicta* XIV. more brojiti. I zato more pokazati, da nye navuk je Apoftolfzki. Kaj Sz. *Auguftin* premifzlivfi govori: To mene derfi vu Czirkve, da vidim od Sztolicze Petra Apoftola (kojemuje Kriftus fzvoje Ovcze izruchil) nepreftanczè tia do vezdafnyega Pape poftavlyanye.

2. *Apoftolfzka* je: ar ima prave Biskupe i Redovnike, pravò redyene, od ifzteh Apoftolov, vfze druge i druge, do vezdafnyeh, ter tak fztalnò i jednakò vuchéche; dafze nigdar

Digitized by Google

nigdar nemore najti jedno leto, gdaſze nebi biſe ſz. Meſſe za ſive i mertve ſzluſile, poſzti poſztili, Szvetczi zazavali, nyihovi kípi poſtuvali, i gdabiſze nebila obderſavala ova, koja vezda vuchimo, i obderſavamo.

3. *Apoſtolſzka* je: ar je glaſzovita z-chudmi Apoſtolſzkemi, poleg obechanya Kriſtuſſevoga: ki budu veruvali, budu nye ova chuda naſzleduvala. (*a*)

N. *Zakajſze naſſa Czirkva zove:* Jedna?

V. Zarad jednakoga ter ſztalnoga Navuka, ſzloge, i zpoznavanya jedne Glave Kriſtuſſa, â nyegovoga Nameſztnika Pape Rimſzkoga.

N. *Zakajſze naſſa Czirkva zove:* Szveta?

V. Kajtiſze vſzaki poſzveti, kada po ſzvetom Kerſztu vu nyu dojde: kajti ima ſzvet navuk, ki vſzako dobro ſzvetuje; â vſzako zlo kára, i zato ſzvete chini one, kîga naſzleduju. I kajti ima Sz. Glavu nevidyenu Kriſtuſſa; â vidyenu Papu Rimſzkoga.

N. *Zakaj ove Czirkve Kotrigi moraju biti* Szveti?

V. Zato: kajti Kriſtus kakti Glava veli: ſzveti budete, kajtiſzem ja ſzvet (*b*) kaj i pervo toga G. Bog je rekel. (*c*)

N. *Zakajſze Czirkva zove* Katolichanſzka, *tojeto:* Obchinſzka?

V. Zato, kajti vſzigde i vſzigdar, po vſzem ſzvetu jednako vuchi, terſze vſzigde nahadya, i povekſava: i kiſze goder zvelichi, vu nyojſze zvelichi, â ne drugde.

N.

(a) *Marc. 16.* (b) *1. Petr. 1.* (c) *Lev. 11.*

Digitized by Google

N. *Zakajſze zove*: Kerſchanſzka?

V. Zarad Sz. Kerſzta, i zarad ſzvoje Glave Jeſuſſa Kriſtuſſa.

N. *Zakajſze zove.*: Apoſtolſzka.

V. Zato, kajti po ſzveteh Apoſtoleh, ſzvoj navuk od Kriſtuſſa dobiva, i nyega obderſava, ter ſzvoje Biskupe nepreſztanczè od Apoſtolov pravò redyene, more brojiti, do vezdaſnyeh.

N. *Zakajſze zove*: Rimſzka?

V. Zato: kajti Rimſzkoga Papu, za ſzvoju vidyenu Glavu, â Kriſtuſſevoga Nameſztnika zpoznava, poſzluſſa, i poſtuje.

N. *Moreliſze chlovek zvun ove Czirkve zvelichiti?*

V. Nemore, kakti negda zvun barke *Noè* ne mogel ſiv oſztati.

N. *Zakajſze nemore zvun ove Czirkve zvelichiti?*

V. Zato, kajti Kriſtus zarad vekſe ſzloge, je hotel ſzamò jednu Czirkvu imati, koju vſzi narodi moraju poſzluſſati.

N. *Kakſze to more pokazati, daſze ſzama naſſa, za pravu Kriſtuſſevu Czirkvu, more ozavati, koju vſzi narodi moraju poſzluſſati; i vu koje ſzame moreſze zvelichenye dobiti?*

V. Moreſze ovak pokazati: Ona ſzama obchina moreſze imati, i ozavati, za pravu Kriſtuſſevu Czirkvu takovu, koju vſzi narodi moraju poſzluſsati, i vu koje ſzame moreſze zvelichenye dobiti; koja je *Jedna, Szveta, Katholichanſzka, Apoſtolſzka i Rimſzka.*

Tako-

Digitized by Google

Takova pak je ſzama naſſa obchina, ada ſzama naſſa, moreſze imati i ozavati, za pravu Kriſtuſſevu Czirkvu, koju vſzi narodi moraju poſzluſſati, vu koje ſzame moreſze zvelichenye dobiti, kaj nijedna druga obchina nema, kakſze vu drugom navuku pokaſe.

N. *Moreliſze vſzaki chlovek vu ſzvoje Vere zvelichiti* ?

V. Nemore: ar drugach zakajbi Kriſtus bil poſzlal Apoſtole po ſzvetu navuchat, i zakajbiſze Apoſtoli tulikò trudili, ter ſzvoju kerv za ovu veru prelevali.

N. *Moreliſze takov zvelichiti, kibi ſzamò vu jednom Kotrigu vére, od Czirkve znajuch odſztupil*?

V. Nemore: ar takov ne veruje znajuch jedno dugovanye, kaj G. Bog zapoveda veruvati. Ada kakti on, ki jednu zapòved prekerſſi, vu vſzeh je kriv; tak i ovde vu Kotrigeh Vere.

N. *Moguliſze krivoverſzka mala detcza zvelichiti* ?

V. Mogu, akoſzu dobrò okerſchena, tak kakti Kathòlichanſzka.

N. *Imali naſſa Czirkva oſzebujne pomochi na zvelichenye.*

V. Ima navlaſztitò ove: Pravu veru valuvati, i poleg nye ſiveti: Zapovedi obderſavati: zverſenoſzt Evangeliumſzku naſzieduvati: Kerſchanſzke krepoſzti vu ſitku izkazati: i ſzvete Sakramente doſztojnò primati.

N. *Kajſze iz gore recheneh morcmo vuchiti?*

Digitized by Google

V. Moremo ova: 1. Zahvalemo G. Bogu, daſzmo vu ovu Czirkvu dozváni, koju miloſchu mi neſzmo mogli zaſzluſiti.

2. Terſzemoſze po ſzvetom ſivlenyu, ſive kotrige, ove Czirkve vſzigde pokazati.

3. Chuvajmoſze ſzmertnoga greha, kînaſz vchini mertve kotrige.

4. Chuvajmoſze tovaruſtva nevernikov, i krivovernikov, navlaſztitò pak nyihoveh chemerneh knig, zarad velike pogibeli, i prepovedi.

5. Molemo za takove, da nyim Bog oſzebujnò pomore: I takovem dejmo ovoga navuka: Da naj od Boga ſzvetloſzti guſztokrat proſzè, dabi nyim dal oſzebujnu miloſchu, ter poboſnò ſivuch za iſztinu naj izpitavaju, i zpoznanu, naj marlivò naſzleduju, akoſze pravò ſele zvelichiti. I ako oni vchine, iz ſzvoje ſztrane kaj mogu, Dobri Bog nehche zkratiti ſzvoje miloſche.

NAVUK XXXIX.

Od Czirkve Krivoverſzke.

Gdeſzu ſzami Katholiki, doſzta bude navuka, kaj je od naſſe Czirkve recheno, odkudſze videti more, daje ova ſzama prava Bosja Czirkva, vu koje ſzame moreſze chlovek zvelichiti: ar pokehdob je Bog jeden; tak i Czirkva mora biti ſzamò jedna: ada

zvun

Digitized by Google

zvun ove, druge izkati, je ovu oſztaviti, á druge ne najti, i tak na vſze veke, od Boga zabluditi.

Kajti pak negda Katholiki, najmre duhovni Paſztiri, dojdu vu rázgovor z-Krivoverczi, ali morebit vu Czirkve imaju takve poſzluſsitele; zato vrednoje zarad takoveh, ovde navuk poſztaviti, da vide, kakvaje nyihova Czirkva, ter da ochiveſztò zpoznaju, kakje bedaſztò, i pogibelnò vu nye ſiveti, gdeſze chlovek blaſenoga ſitka nemore ufati.

N. *Imali Czirkva Krivoverſzka tojeto, Lutheranſzka ali Kalvinſzka prave Bosje Czirkve znamenya?*

V. Nema ni jednoga, kajſze ovak redôm more pokazati:

1. Ne *Jedna:* ar nevuchi vſzigde, i vſzigdar jednakò, kajſze ſzami *Lutherani* tuſe i i chude: arſzuſze i med ſzobum razdelili, terſze zovu neki *Autinomi*, neki *Flacciani*, neki *Ubiquiſtæ*, neki *Konkordiſtæ*. I to kaſu nyihove pravde, i knige pune ſzvade i kárke, gdeſze ne ſzamò ovi gore recheni, gerdò med ſzobum koſſu; nego i oni, kiſze zovu *Lutherani*, med ſzobum jeſzu ſzuprotivni, zarad navuka vu ſzebe neſzloſnoga: ar *Luther* vu vnogeh kotrigeh vere, ſzam ſzebi ſzuprotivnò vuchi.

Dapache Lutheranſzka Czirkva niti nemore biti jedna: ar vuche, da ne potrebno jednoga ſzudcza imati, od kôgabi vſzi mo-

Digitized by Google

rali odluchka chekati. A vendar kak Szveti *Athanasius* ſzvedochi: taki vu perva vreména, vſzi narodi chekaliſzu odgovora, od Rimſzke Czirkve Szvetoga Petra.

Ada ne chudo, da Krivoverczi vu *Saxonie* drugach vuche; nego vu *Hollandie*: drugach vu *Svecie*; nego vu *Anglie*: Dapache i vu jednom Orſzagu jeſzu navuki kruto razlucheni: ar akoſze nyihov Predikant nejbolyè izvuchi vu jednom Varaſſu, on nemore taki, vu drugom Varaſſu prodekuvati; negoſze mora vuchiti, kak ovde veruju.

Jedinoſzt pako je potrebna: ar Sz. *Pavel (a)* veli: Jeden Goſzpon, jedna Vera, jeden Kerſzt, ada jedna Czirkva; Krivoverſzka pako niti z-naſſum, niti med ſzobum, ne jedna, adaje nijedna Vera.

2. Czirkva Lutheranſzka ne *Szveta*: ar vuchi takova, koja ne ſzamò neſzu ſzveta; negoſzu kruto greſna i bedaſzta, ſzuprot Bogu, i zdravomu razumu. Kaktiſzu ova 1. da chlovek néma ſzlobodu ſzvoje volye chiniti kaj hoche; nego mora ono chiniti, kaj Bog hoche, ada ako greſſi, Bog je tomu zrok, ô bláznoſzt! 2. Da Zapovedi Bosje nemogu obderſavati, ada kak Bog more ſzkvariti, zarad onoga, kaj chlovek nemore vchiniti? 3. Da chlovek vu vſzakom ſzvojem delu greſſi; ada gdoſze zvelichi? 4. Da dobra dela nechine dobroga, niti zla zloga; ada kajga chini

(a) *Eph.* 4.

Digitized by Google

chini dobroga ali zloga? 5. Da ne potrebna za grehe zadovolychina, niti ſzpoved. 6. Szama vera doſztaje na zvelichenye. 7. Ne potrebno poſztiti. 8. Hiſni zakon ne do ſzmerti; nego do volye. 9. Redovnichki zagovor chiſztroche, moreſze oſztaviti. Nuć ovolije ſzvet navuk? kogabi ov ſzvetoga vchinil?

Lutheranſzka Czirkva ne *Szveta*: ar ne more pokazati ſzvoje vere Szvetcza, kôgabi i mi za Szvetcza derſali. Iſztina je, daſzu zeſgáni nekoji Lutherani, ali neſzu zgoreli za veru Kriſtuſſevu; nego za nevernoſzt, i puntariu, kojuſzu med lyudmi zbudili, ada neſzu mucheniki Kriſtuſſevi; nego ſzvoje tverde glavę i zle volye: ar Sz. *Aug.* veli: Muchenika nechini muka, nego muke zrok.

Ne *Szveta*: ar nye pervi pochetniki neſzu bili Szveti; nego prokleti zverzikappe, ter od Reda, i vere puntari, zarad ſzame ſene, chiſztroche nepriateli, Szveteh Otczev poſpotiteli, ſzmradlivoga ſzvojega tela ſzuſnyi, kojemú da po nechiſztroche, do krátka vremena vgodé, Duſſu i telo na veke gubé.

Ne *Szveta*: ar nechini chloveka ſzvetoga; nego kruto greſnoga, kakti je bil *Luther*. A i akoſze najde nekoji dober, tak ne dober od navuka; nego od nature: kaktiſze najdu Turki, i Poganini kruto dobri.

Da pako Krivoverczi, ſzvoj navuk zachi-

Digitized by Google

né, i ſzvojem ſzlajſega vchiné, nut! kaj nyihovi predikanti od naſz govore, da mi vuchimo ova 1. Da Sz. Piſzmo prez Pape nikaj nevalya. 2. Da Glava Czirkve ne Kriſtus; nego Papa. 3. Daje Papa naſs Bog, i zato naſz zovu daſzmo Papiſtæ. 4. Da Razpélo je pravi Kriſtus, i Bog, i zato vele, da mi imamo lipovoga Boga, daſzmo Poganini. 5. Da chlovek vu hiſnom Zakonu nemore Bogu povolyen biti, i da zato vu Redovni ſztalis besímo. 6. Daſze po ſzameh dobreh deleh, prez vere, moremo zvelichiti. Nut! neſzuli ovo velike laſi? da mi Katholiki, tak vuchimo, gdo to veruje; nego bedaſzti Krivoverczi, ali pri ſzpametneh, i z-tem nikaj neoprave: ar oni dobrò vide, da mi tak nevuchimo.

3. Lutheranſzka Czirkva ne *Katholichanſzka* iliti obchinſzka: ar nye navuk nigdar nigde ne bil, pred Martinom *Lutherom* do leta 1517. ali akoje bil, gdogaje vuchil, i obderſával? najda jednoga pokaſu.

Nye navuk ne *Kriſtuſſev*; nego Martina *Luthera*, odkudſze i zovu Lutherani. I akopremſze nekoji hvale, daſzu *Evangeliczi*, i toje novo ime, kaitiſze ſzramuju zvati *Lutherani*, kada chuju, kakje *Luther* odurnò ſivel, ter neſzloſnò, i vragometnò vuchil.

Daſze pak ni ſzami nezovu *Katholiki* vidiſze ochiveſztò: ar ako pri nyih opitamo, gdeje

Digitized by Google

gdeje Czirkva, ali hiſa Katholichanſzkega Popa? taki pokaſu Czirkvu, ali hiſu naſſega Popa, â ne ſzvojega Predikanta.

Nut! kaj Sz. *Hieronymus* govori: *Ako chujes, daſze koji nezovu od Goſzpona naſſega JEſuſſa Kriſtuſſa; nego Marcionitæ, Valentiniani, ali drugachi, to znaj, da ono ne Czirkva Kriſtuſſeva; nego burdelnicza Antikerſztova.* Kaj pak ovde ne imenuje Lutheuanov, niti Kalvinov, zrok je ov: kajti ſz. *Hieronymus* za ove Krivovercze ne znal: arſzu potlam ſztoprav na jezero let doſsli, ter ſzamò vu nekoje kúte, nekojeh Orſzágov, â vnogi orſzági niti neznaju, za takve Krivovercze. Ona pak Czirkva je *Katholichanſzka* iliti Obchinſzka, na kojuſze vnogi narodi vſzigdar obrachaju (kaktije naſſa) â gdoſze obracha na Lutheranſzku, ali Kalvinſzku? Sztanovitò nigdo; nego morebit nekoji zverzikappe, ſzuſnyi tela ſzvojega, i oni neiſchu vere, niti zvelichenya; nego Sene, i vekſe ſzlobode.

Najda pokaſu jednoga poſtenoga chloveka, kîbi pervò bil katholik, â vezda zarad vere, i zvelichenya je Lutheran, ali Kalvin? â mi moremo vnoge plemenite Familiæ, i nyihove Szine dobre Redovnike pokazati, kiſzu k-nam priſtupili zarad vere, i zvelichenya, kojegaſze neſzu ufali dobiti vu vere, i Czirkve Lutheranſzke. Ada vera, i Czirkva Lutheranſzka, ne Katholichanſzka: ar-

Digitized by Google

sze nepovekshava; nego i onde, gde je, gine kakti sznég letni, ki za chasz opade i pogine: ali glive, koje berzò izrasztu, i chervive zegnyiti moraju.

Dapache i Predikanti Krivoverszki (kak vnogi valuju) radibisze na nassu veru obernuli, dabisze usali prez tesachkoga dela, postenò siveti, ter senu i detczu hraniti: ar dobrò znaju, daszu na krivom putu.

Beza Kalvinszki Navuchitel od nekojeh Katholikov opitan: kajszu chinechi, daszc mogu zvelichiti? je rekel: ako osztanete Katholiki, budete najszegurnessi, â ja dabisze i pák povernul, kajbi lyudi rekli? *Heimb.*

Melanchon Lutheranszki Navuchitel: Kadagaje nyegova sztara Mati, joschc vu verę Katholichanszke, opitala: Dragi Szinko! kaj szudis, koja vera je prava? je odgovoril: *Ova nova Lutheranszka je najdragsa; ali sztara Katholichanszka je najszegurnessa.* (a) I zato na szmertne poszlelye, nigdosze iz nasse Katholichanszke, neobracha na Krivoverszku; â krivoverczi vnogisze obrachaju na nassu.

4. Lutheranszka Czirkva ne *Apostolszka*, ada ne Kristusseva: ar szvoje Biskupe (koje zovu *Superintendentes.*) nemogu brojiti nepreszlanczè od Apostolov; negoszu poszlavleni od Luthera: Luther pak akoprem je bil Messnik; ne vendar bil Biskup: ada ne mogel druge rediti. Zato kiszu goder od nyega, ali od drugeh

(a) *Histor. Eccl.*

Digitized by Google

drugeh takoveh redyeni; oni neſzu Redovniki; nego ſzvetſzki muſi, v-kaniteli lyudih, zgrablivi vuki, â ne Paſztiri Ovacz Kriſtuſſeveh: ar nemogu nye hraniti, niti nyim Szvete Sakramente deliti, kakti ni drugi ſzvetſzki muſi: Niti neſzu poſzlani od Kriſtuſſa; nego od ſzvetſzkoga Magiſtratuſſa, ali od Luthera, k-chemu ne imal oblaſzti.

Koje Czirkve Navuk ne Apoſtolſzki, ona ne Apoſtolſzka, Lutheranſzke pako ne Apoſtolſzki: ar ne od Apoſtolov, niti od nyihoveh naſzlednikov; negoje ono madne, kakti Strichak izniknul, vu Saxoniæ Witemberga leta 1517. zadnyi den Octobra.

Ne *Apoſtolſzka*: Ar ne z-nikakvem chudom potverdyena. Probuvaliſzu nekoji chuda chiniti: vrage izganyati, mertve izbudyati, ſzlepem vid povrachati. Ali kajſzeje pripetilo, drugde je povedano. Vu Nav. 2. fol. 38.

Ne *Apoſtolſzka*: Ar nema Prorokuvanya. Luther je nekaj prorokuval, ali laſlivò govorech: Dabi ja joſche ſzamò dve lete mogel ſiveti; takbi neſztalo Pape i Kardinalov. Potlam ſivelje ne ſzamò dve lete; nego dvadeſzet i dve, ter vendar ne neſztalo Pape niti Kardinalov. Za vekſi ſzpomenek, Melancton je ov Carmen na grobu Luthera napiſzal: *Peſtis eram vivens, moriens ero, mors tua Papa.* Ali Pechina ſztalnò ſztoji.

Ovo prorokuvanye bilo je ſzpodobno

Digitized by Google

onomu, kakje leta 1240. prorokuval *Fridericus* drugi Czeſzar, pregonitel Sz. Otcza Pape Gregura IX. i potlam Innocentiuſsa IV. Kojemuſzeje grozil, i prorokujuch ovak piſzal: *Fata volunt, ſtellæque docent, aviúmque volatus: Quod Fridericus ego, malleus orbis ero.* Na to Papa iſztinkeſsè je odpiſzal: *Fata volunt, ſcriptura docet, peccata loquuntur: Quod tibi vita brevis, pœna perennis erit.* Kakſzeje i pripetilo: Ar malò potlam iz Czeſzarſztva izverſenoga, pri Parmæ Varaſſu v-lovlenoga, i vu Bononianſzke Selezne Kerletke poſztavlenoga, chetertich prokletoga, nyegov Fachuk *Manfredus* je nemilò z-konchal, kadaga ne mogel drugach iz vúze odkupiti, niti oſzloboditi. *Turloth.*

Takve neſzreche i drugi vnogi, Sz. Matere Czirkve Rimſzke pregoniteli, jeſzu zpoznali; â ona tverdnò, kakti na pechine ſztoji, i do vezda jur 1707. let ſzrechnò lada.

N. *Ki neſzu vu naſſe Katholichanſzke Czirkve?*

V. Neſzu Poganini, Sidovi, Turki, Lutherani, Kalvini, Vlahi, i drugi Krivoverczi, ali odmetniki, ki z-Rimſzkem Papum nederſe.

N. *Kadaje Katholik vu ſzmertnom grehu, jeli onda Kotrig Czirkve?*

V. Je, ali kakti jeden gnyili Kotrig, kiſze vendar more izvrachiti po prave pokore.

N. *Kiſzu pravi krivoverczi?*

V. Jeſzu oni, kì zpoznavſi iſztinu, i Sz. Ma-

Digitized by Google

Matere Czirkve navuk, terſze tverdokornò ſzuproti poſztavlyaju, i tak bráne ſzvoju bludnoſzt, ſzuprot zpoznane iſztine.

N. *Gdoje pravi Kotrig Czirkve Katholichanſzke?*

V. Je on, kije okerſchen, i veruje kaj Sz. Mati Czirkva vuchi, terje podloſen Rimſzkomu Pape. I ſive poleg navuka Czîrkve.

N. *Gdoje Czirkve Katholichanſzke Glava?*

V. Je Kriſtus, â nyegov Nameſztnik je Rimſzki Papa.

N. *Jeli potrebnò Czirkve, takovoga Nameſztnika imati, i poſzluſſati?*

V. Je: Ar kadaje potrebno kaj opítati, ali dokonchati; tak nemoremo od Kriſtuſſa odgovora ochiveſztò imati; moremo pak od Nameſztnika.

N. *Kaj znamenuje ova rech:* Papa?

V. Znamenuje duhovnoga Otcza, vſzeh drugeh Otczev.

N. *Gda izbira Rimſzkoga Papu?*

V. Izbiraju Kardinali od Duha Sz. preſzvetcheni, i kôga oni izberu, nyemu ſzam *Kriſtus* dáje ſzvoju oblaſzt, i pomoch, kakti je negda Petru dal.

N. *Moreli Papa, kojega Szvétcza v-chiniti?*

V. Nemore; nego ſzamò imenuvati, i dopuſztiti, dapache zapovedati, daga lyudi kakti ſzvetcza derſe, i poſtuju, kojegaje Kriſtus k-ſzebi vzel, i po chudeh nyegovu ſzvetoſzt je nazveztil.

N.

Digitized by Google

N. *Moreli Papa vu imenuvanyu Szvetcza, ali vu Navuku Vere, krivò rechi, i faliti?*

V. Nemore: Kada goder kakti Glava Czirkve govori: â vu drugeh recheh, kakti drugi chlovek, more faliti, i vgreſiti.

N. *Zakaj kakti Glava Czirkve, nemore faliti niti vgreſſiti?*

V. Zato nemore: kajti nato ima oſzebujnu pomoch Duha Sz. od Kriſtuſſa obechanu.

N. *Klanyajuliſze lyudi Pape kakti Bogu?*

V. Neklanyaju; nego kakti chloveku, ter Kriſtuſſevomu Nameſztniku.

N. *Moreliſze Papa ſzkvàriti?*

V. More, kakti drugi chlovek, ako neſivo poleg ſzvoje duſnoſzti.

N. *Zakajſze pak zove*: Szveti Otecz Papa?

V. Zarad ſzvete chaſzti, i najvekſe oblaſzti: Ar je Glava vſzeh ovde ſzvetò ſivucheh.

N. *Moreliſze Czirkva Katholichanſzka videti?*

V. More kakti Szuncze, kadaje vedro: Arſze nye Kotrigi videti mogu. Ada i ona.

N. *Zakaj pak Krivoverczi vuche, daſze nemore videti?*

V. Zato: Kajtiſzu ſzlepi, kakti kerti ſzvetloga Szuncza nevidechi: i zato naſſe Czirkve, vu tulike dike videti nemogu, â ſzvoje prave nigde nemaju.

N. *Zakaj Krivoverczi prave Bosje Czirkve nemaju?*

V. Zato: Kajti nyihova Czirkva nema Zname-

Digitized by Google

Znamenya prave Bosje Czirkve: Ar ne *Jedna*, ne *Szveta*, ne *Katholichanſzka*, niti ne *Apoſtolſzka*: Ada ne prava Bosja Czirkva.

N. *Zakaj krivoverſzka Czirkva ne*: Jedna?

V. Zato, kajti nema jednoga, vſzigde jednakoga navuka, niti jedne prave glave.

N. *Zakaj ne:* Szveta?

V. Zato, kajti nema ſzvetoga navuka, kîbi ſzvete v-chinil: nema Szvetczev, niti navuka ſzveteh perveh navuchitelov.

N. *Zakaj nema ſzvetoga navuka?*

V. Zato: kajti vuchi Bogu, i zdravomu razumu ſzuprotivna, dapache kruto bedaſzta, i greſna. Kakje recheno. fol. 276. n. 2.

N. *Zakaj ne* Katholichanſzka, *iliti Obchinſzka?*

V. Zato: kajtije nova, vu malo meſzteh izniknula, i onde gdeje, nema jednakoga navuka, kojegabi mudri lyudi dobroga ſzudili, i primali: zato vſzigde na nikaj ide.

N. *Zakaj ne*: Apoſtolſzka?

V. Zato: kajti nema Apoſtolſzkoga Navuka, niti ſzvojeh Biskupov nemore od Apoſtolov nepreſztanczè brojiti: i ne z-chudmi, niti z-prorokuvanyem potverdyena.

NAVUK XL.

Szuprot nepriatelom naſſè Czirkve.

Dva Navuka od Czirkve, jeſzu dana; vu pervom je recheno, da prave Bosje Czirkve

Digitized by Google

kve znamenya jeſzu ova chetiri: Daje *Jedna, Szveta, Katholichanſzka, i Apoſtolſzka.* Koja vſza chetiri, ima ſzama naſſa Czirkva, i zato vu ſzame ove, moreſze zvelichenye dobiti. A vu drugom Navuku rechenoje, da ova znamenya néma Czirkva Lutheranſzka, Kalvinſzka, i druga krivoverſzka: ada ne prava Bosja Czirkva, vu koje biſze zvelichenye dobiti moglo, kakje ochiveſztò pokazano. Rechenoje takajſe, da drugi navuk, kakti i ov vezdaſni, je navlaſztitò za ona meſzta, gdeſzu krivoverczi med naſsemi, da ſzirote vide gdeſzu: arſze diche, daje nyihova prava Czirkva; â naſſa akoje i bila prava, daje z-falila, pokvarjena, i kakti na nikaj doſsla. Nego daſzu nyu oni popravili. Ali keſznoſzu doſsli takovi zverzikappe, ſzmradlivoga tela ſzvojega ſzuſnyi, ſzami med ſzobum neſzloſni, odurni greſniki, nováki ter ſzvetſzki muſi, â ne Redovniki, dabi oni naſſu Jednu, ſztalnu, Szvetu, Katholichanſzku, i Apoſtolſzku, Czirkvu popravlyali, kojubi radi pokvariti, i na nikaj ſzpraviti, kak hochemo vezda videti.

N. *Jeli naſſa Czirkva kada z-falila, ali z-faliti mogla:*

V. Ne z-falila, niti z-faliti mogla. Kajſze ovak more pokazati:

1. Kriſtus kakti mudroſzt Otcza Nebeſzkoga, je mogel, i moral ſzvoju Czirkvu mudrò

Digitized by Google

drò poſztaviti: ada konchemà, kakti muder goſzpodar hiſu, je na pechinu, â ne na péſzek poſztavil: Ar Kriſtus mudroga Goſzpodara izpiſzava: Daje poſztavil hiſu ſzvoju zverhu pechine, i opala je godina, dotekliſzu potoki, puhnuliſzu vetri nad nyu, i neſze poruſſila: arje bila poſztavlena zverhu pechine. (*a*) I ako Kriſtus ſzvoju Czirkvu je tak poſztavil, ada mora ſztalna biti; ſzuprot vſzem vetrom nepriatelſzkem. Kakje obechal: da niti vrata peklenſzka nehte nyu obladati. (*b*) ada, ali ne bila mudrò poſztavlena, ali ne z-falila.

2. Pokehdob Kriſtus ſzvoju Czirkvu je mudrò poſztavil, i obechal: da on bude z-nyum, do koncza ſzveta: ada je hotel da Czirkva obſztoji do koncza ſzveta: ar i *David* prorokuje: *Poſztavil je nyu na veke.*(*c*) Ada, ali nebil z-nyum, kakje obechal; ali ne z-falila.

3. Akoje pak z-falila, naj pokaſu kada, pod kojem Papum? vu kojem kotrigu vere? Neki vele, daje bila prava Czirkva ſzamò do chetiri ſzto let, neki do oſzem; negoje potlam z-falila. Ali ſzuproti je:

Akoje bila do chetiri ſzto let prava Bosja Czirkva: ada ne z-falila: ar poleg obechanya Kriſtuſſevoga, pravu Bosju Czirkvu je oſzebujnò Duh ſz. ravnal, i navuchal, vu vſzem i vſzigdar, kakti do onda: ada ali nigdar ne bila prava Bosja Czirkva, ali akoje bila, ne z-falila. N. *Je-*

(a) *Math.* 7. (b) *Math.* 16. (c) *Pſal.* 47.

Digitized by Google

N. *Jeli Martin* Luther, *ali Ivan* Kalvin, *ali koji drugi Krivoverecz Czirkvu popravil, i vu kojeh kotrigeh Vere?*

V. Ne popravil; negoje hotel pokvariti, i na nikaj ſzpraviti: kajſze ovak more pokazati: Nyegovo popravlyanye, kak on ſtima, vu tom ſztoji, kajti vuchi 1. Da vu Oltarſzkom Sakramentu, ne pravi Kriſtus. â Kriſtus je rekel: *Ovo je Telo moje.* 2. Zavergelje Meſſu, Szpoved, dobra dela, zazavanye Szvetczev, poſtuvanye kipov, i mochih, poſzt, redovnichku zagovornu chiſztochu, Purgatorium, molitve za mertve, i vnoga druga. Nut! ovolije Czirkvu, i veru popraviti?

Luther, i *Kalvin*, neſzu jednoga navuka; nego kruto ſzuprotivnoga: ada ali jeden, ali drugi ne popravil, â vſzaki veli, da je, ada obodva laſu. Nego opitajmo.

Gdoje ove blaznike poſztavil na popravlyanye Czirkve? nigdo: adaſze more od nyih rechi ono: *Neſzem poſſilyal Proroke, â oniſzu derchali: neſzem k-nyim govoril, â oniſzu prorokuvali.* (a)

Ovo nyihovo popravlyanye jeden malar je ovak pokazal: Namalal je lepu Czirkvu: zverhu nye ſzedi *Luther*, i krov dolè obálya: *Kalvin* iz ſztrane, zide prebija, â *Severus* Arian, fundament podkápa. Nut neli ovo razpravlyanye Czirkve, od kojeh ſz. *Pavel* govori, da Czirkva je ſztup, i tverdnoſzt iſztine (b) Ada nepotrebuje popravlyanya.

N. *Szker-*

(a) *Jer.* 23. (b) 1. *Tim.* 3.

Digitized by Google

N. *Szkerbiliſze G. Bog za ſzvoju Czirkvu, da ſztalna more obſztati?*

V. I kruto daſze ſzkerbi.: Ar kada goder koja kriva vera je izniknula; tak vſzigdar je G. Bog zbudil nekoje vuchene, i ſzvete Navuchitele, kiſzuſze ſzuproti poſztavili, kakti Manikeom Sz. *Auguſtin*: Arianom Sz. *Athanaſius*. Lutheru i Kalvinu *Leo Papa* X. i malò potlam Sz. *Ignatius*: od kojega Sz. Otecz Papa Pavel III. govori: kakti vu druga vreména, druge Szvete Lyudi; tak *Lutheru*, i drugem ovoga vremena Krivoverczem Sz. Ignatiuſſa, i pocheto od nyega Tovaruſtvo G. Bog ſzuproti je poſztavil. *Brev. Rom.*

Gdeſzu vezda oni veliki Ladavczi, ter Czirkve Kriſtuſſeve pregoniteli? *Nero*, *Dioeletianus*, *Maximinus*, i drugi kervoloki, kîſzu Kerſchenike, tak nemilò ráſali, i ovu Veru izkoreniti hoteli? Gdeſzu Krivoverczi: *Arius*, *Neſtorius*, *Pelagius*, *Lutherus*, *Kalvinus*, i drugi vrasji Apoſtoli, kîſzu ovu Czirkvu, na pechine zezidanu ſeleli poruſiti, i na nikaj ſzpraviti: ali nut! vſza vráta peklenſzka, ſzuprot nyoj neſzu premogla, kak vidimo, i Bogu hvalimo.

Bilaje nekoja pogibel leta 351. Ar zkupa Veliki Patriarke Czarigradſzki, Antiokenſzki, i Jeruſalemſzki, z-vnogemi Biskupmi biliſzuſze zneverili; ter vendar Czirkva joſche je obſztala: Dapache jáchiſze; ar ſzam

Digitized by Google

Sz. *Ferencz Xaverius* dvanajſztkrat ſzto jezer poganinov je okerſztil, â ſzameh Kralyev okolu ſeſztdeſzet. Sz. Ferencz Saleſius Genevenſzki Biskup, ſzedemdeſzet i dve jezere, Kalvinov je obernul. *Brev. Rom.*

Ada vidimo kakje laslivò Friderik II. Czeſzar, Greguru IX. piſzal: *Roma diu titubans, longis erroribus acta: Corruet, & mundi deſinet, eſſe caput.* Kojemu Gregur je odpiſzal: *Niteris in caſſum, navem ſubmergere Petri: Fluctuat, at nunquam corruet iſta Ratis.*

Ovo je najvekſe ter chudovito znamenye, iz kojega vidimo, daje Czirkva Rimſzka prava Sz. Petra Ladja, koja med tulikemi ſzuprotivnemi ſzlapmi vſzigdar gore plava. I akoprem nekoji lyudi pochnu bluditi; ali imavſi vidyenoga ſzudcza, iliti Papu, moguſze pokarati, i na pravi put napelyati. Kaj Krivoverczi nemaju; nego ſzvetſzke muſe, kiſze malò k-tomu razmeju; â joſche menyè nato ſzkerb imaju.

N. *Imajuli Krivoverczi jednak Navuk?*

V. Nemaju: Ar *Witembergenſes* to zpochituju Hildeſtadienſibus, daſzu Auguſtanſzko vere valuvanye pokvarili: ovi pak nyim, daſzu veſz Evangelium prevernuli.

N. *Kaj govore od Szveteh Sakramentov?*

V. z-ovemi baratchu kakti vejáchi z-vetrom: ar vezda jednoga, vezda dva, vezda tri Sakramente vuche, vſzigde neſzloſnò.

N. *Ima-*

Digitized by Google

N. *Imamoli mi jednak Navuk?*

V. Imamó: Ar kakſzu pervi Szveti Otczi razmévali, i tolnáchili Sz. Evangelium; takga i mi razumevamo, tolnachimo, i vuchimo.

N. *Imamoli Szvetoſzt Navuka?*

V. Imamo: Arſzu vu ove Czirkve vnogi ſzvetò ſiveli, i vezda ſivu.

N. *Najduliſze greſsniki vu ove Czirkve?*

V. Najdu, kakti *Judas* med Apoſtolmi, ali kukoly med pſeniczum.

N. *Vendar to i Krivoverczi od ſzvoje Czirkve govore, da ima* ſzvet navuk?

V. Govore, ali krivò: Ar vuche, da vſza naſſa zla i dobra dela, jeſzu greh. Kakti vſzaki den popevaju: Naſſe delo je zgubleno: ar drugo ne ſzluſimo; nego Bosju ſzerditoſzt. 2. Da ne muguche chiſztò ſiveti: i zato daje nepoboſnò Bogu chiſztochu prikazati. 3. Da pokoru chiniti, je ſzuprotivnò najmom Kriſtuſſevem. 4. Da Zapovedi Bosje ne moguche obderſavati, i da ove neſzu za Kerſchenike; nego za Sidove, kakti obrezavanye.

N. *Kajſze zla more iz toga navuka izpelyati?*

V. More ovo: Da krive Boge moliti, blázniti, v-moriti, praznuvati, i kraſzti; ne greh; â dobrò chiniti, daje greh.

N. *Vendarſze oni zovu Evangeliczi?*

N. Zovuſze, ali ne drugach; nego kakti *Scipio* drugach Rimſzki, zoveſze *Affrikanſzki*,

Digitized by Google

kajti je porobil Affriku : tak i Krivoverczi zovuſze : *Evangeliczi*, kajtiſzu prevernuli Evangelium.

N. *Odkudſze more pokazati, daſze naſſa Vera po vſzem Szvetu prodekuje* ?

V. More iz Sz. *Pavla*: Ar on Rimlyanom ovak piſſe: Vera vaſſa nazvezchaſze po vſzem Szvetu (*a*) I potlam: po vſze zemlye, je izeſſel glaſz nyihov, tojeto: Apoſtolſzki (*b*)

N. *Moguli to Krivoverczi od ſzvoje Vere rechi?*

V. Nemogu: Arſze nyihova niti vu Horvatſzke Zemlye (hvala Bogu) nenazvézcha; â vu drugeh vnogeh Orſzageh, niti neznaju za nyu.

N. *Odkudſze more pokazati, daje naſs Navuk od Apoſtolov* ?

V. More iz Sz. *Pavla* : Nadzidani jeſzte zverhu temelya, iliti fundamenta Apoſtolſzkoga. (*c*)

N. *Moguli to Krivoverczi od ſzvojega rechi* ?

V, Nemogu : Arſzuſze vu vnogeh Kotrigeh odvergli od navuka Rimſzkoga.

N. *Imajuli Krivoverczi, chiſztu Rech Bosju vu ſzvojem Piſzmu* ?

V. Nemaju : Ar vnoga zaméchu, koja ſztara ter Szveta Czirkva od Apoſtolov je prijela, i vſzigdar obderſzavala, kakti i vezda obderſzava, â oniſzuſze odvergli, terſzu kakti odſzechena rozgva, koja ne za drugo; nego za ogeny.

Pita-

(*a*) *Rom. 1.* (b) *Rom. 10.* (c) *Epheſ. 2.*

Digitized by Google

Pitanya Oſzebujna

Na koja Lutheran, i vſzaki drugi Krivovere cz., naj izraven odgovori.

N. Jeli tvoja Lutheranſzka Czirkva *Sztara*, ali *Nova*? Akoje *Sztara*; ada gdeje bila od Kriſtuſſa jezero petſzto i ſzedemnaiſzt let, do Luthera? gdoſze od nye ſzpomina? Akoje pak *Nova*; ada to ne Czirkva Kriſtuſſeva, kojaje jur ſztara 1707. let.

2. Prava Czirkva Kriſtuſſeva moreli *z-faliti*, ali nemore? ako more; kak ada ti znas, da tvoja ne *z-falila*; ako prava Kriſtuſſeva Czirkva z-faliti more? Ako pak nemore *z-faliti*; ada kakje Rimſzka Czirkva *z-falila*? koja na pochétku, i do chetiri ſzto let, bilaje prava Kriſtuſſeva Czirkva, kak i Luther valuje.

3. *Moguliſze* lyudi zvelichiti vu Czirkve Rimſzke, ali *nemogu*? Akoſze *mogu* (kaj i Luther valuje) ada zakaj Luther ovu je oſztavil, i drugu pochel? Akoſze pak *nemogu*, adaſzu vſzi lyudi ſzkvarjeni od pochetka Rimſzke Czirkve, tia do Luthera: Ar do leta 1517. bilaje ſzama Rimſzka.

4. Lutheranſzka Czirkva akoje na Szvetu bila pred Lutherom, jeli bila *vidyena*, ali *nevidyena*? Ako *vidyena*, gdojuje videl, od nye piſzal, ali nye navuk derſal? Ako pak *nevidyena*? tak to iſzto od ſzvoje Vere, i Czir-

Digitized by Google

kve, mogu rechi Turki, i vſzi neverniki, kojem vendar na veruvati, niti krivoverczi vſzem neveruju.

5. Lutheranſzka Czirkva akoje bila pred Lutherom, jeli bila *Szveta*, ali ne *Szveta*? Ako *Szveta*, pokaſidami jednoga Szvetcza Lutherana, gdo piſſe od nyegovoga ſitka? Ako pak ne bila *Szveta*; ada ne Czirkva Kriſtuſſeva, koja vſzigdar je bila *Szveta*, i ima tulike Szvetcze.

6. Rimſzka Czirkva od koje Luther je ſz. Piſzmo v-zel, jeli onda bila *Prava*, ali *kriva*? Akoje bila *prava*; adaſzu prokleti, kiſzuſze odvergli, i Kriſtuſſevoga Nameſztnika Rimſzkoga Papu oſztavili. Akoje pak bila *kriva*, ada Lutherani imaju krivo, i pokvarjeno piſzmo, kojeſzu v-zeli od krive Czirkve, koja leglè je mogla ſzkrivczè piſzmo pokvariti, nego Veru krivu ochiveſztò navuchati: ada kakſze mogu dichiti, da imaju vu piſzmu, pravu Rech Bosju.

7. Pokehdob Lutheranſzka vera, najvech vuchi ovak tajech: *Ne Purgatoriuma: Ne Pape, Ne Meſſe: Zapovedi Bosje ne moguche obderſavati: vu poſzvetchene hoſtie, ne taki Tela Kriſtuſſevoga; nego na pricheſchanyu &c.* Ada pitam: gdeſzu ovi kotrigi vu ſz. piſzmu? Ako reku, da ovi kotrigi neſzu oſzebujni, vu kojehbi vnogo ſztalo; tak pitam: jeſzuli vendar vu Sz. Piſzmu, ali neſzu? Ako jeſzu, adaſzu oſze-

Digitized by Google

oſzebujni, vu kojeh vnogo ſztoji: kakti vu drugeh: arje rech Bosja jednaka. Ako pak neſzu vu ſz. Piſzmu (kakti i neſzu) ada neſzu Rech Bosja, nego Martina Luthera, kakti i jeſzu nyegove láſi.

8. Pokehdob Rimſzka Czirkva (kak veli Luther) je z-falila potlam chetiri ſzto let od Kriſtuſſa, pitam: jeli z-falila vſza na *jenkrat* ali *polehko*? Ne na *jenkrat*: ar toga chuda nigde nenajdemo, daje deneſz bila prava Czirkva Kriſtuſſeva; â zutra Lutheranſzka. Ne takaj *polehko*: ar kiſzuſze vuchem zneverili; takiſzu kakti krivoverczi, od nye odverſeni. Kaktije *Berengarius*, ki na jezero let od Kriſtuſſa, najpervi je vuchil, da vu Oltarſzkom Sakramentu ne pravo Telo Kriſtuſſevo. Zato taki je odverſen i za krivovercza nazvezchen, kakti i drugi, kiſzu kaj ſzuprotivno vuchili.

9. Dár chuda chiniti, jeli znamenye prave Bosje Czirkve, ali ne? Ako velis da ne; tak Kriſtuſſa krivis, i za laſcza derſis, kî za ſztanovito znamenye poſztavlya chuda: ar vu vech meſzteh govori: *Szlepi vide, Santavl bode: znamenya pak one, kî budu veruvali: ova budu naſzleduvala: I ako meni nehchete veruvati; chinom verujte.* (a) i takſzu veruvali. Ako pak chuda jeſzu znamenya, prave Kriſtuſſeve Czirkve, ada ſzama Czirkva Rimſzka je prava Kriſtuſſeva Czirkva: ar vu ſzame ove,

(a) *Joan. 10.*

Digitized by Google

chineſze chuda, i zpunyavajuſze prorokuvanya, kakje ochiveſzto.

10. Kaj ſzudis, jeli *Arius* (i tak od drugeh krivoverczev) bil pravi krivoverecz, i od Czirkve proklet pravichnò, ali krivichnò? Ako velis, da je *krivichnò*; ada krivís pravu Bosju Czirkvu, kojagaje kakti krivovercza prokléla, i odvergla. Ako pak *pravichnò*; tak to iſzto moras ſzuditi od *Luthera*: ar ov, i on, od Rimſzke Czirkve kakti pravi krivoverecz, je proklet, i odverſen. I kakti *Arius* je govoril, da Rimſzka Czirkva je z-falila; tak govori i *Luther*. I kakti *Arius* jáchilſzeje govorechi: da nikaj neveruje; nego ono, kaj Sz. Piſzmo veli; tak ſzpodobnò i *Lutherus* govori: ter vendar jeden i drugi, od Rimſzke Czirkve je proklet i odverſen. Ada ako ſzudis, da *Arius* je Krivoverecz, tak moras to iſzto ſzuditi i od *Luthera*, i od vſzeh drugeh, koje Sz. Rimſzka Czirkva proklinya, i odméche.

Zadnyich: Krivoverczi z-nami valuju, da Sz. Piſzmo nemore z-faliti: da Czirkva Rimſzka od Kriſtuſſa chetiri ſzto let je bila prava Bosja, iſztinſzka, i da onda Sz. Otczi jeſzu pravò veruvali, i vuchili. Odkud velim ovak: on Navuk Sz. Piſzma, mora biti iſztinſzki, kojega nam dáje ſztara Czirkva, po ſzvojeh Navuchiteleh, kîſzu onda pravu Veru imali; Navuk pako Czirkve Rimſzke i vez-

Digitized by Google

i vezda je takov, ada ov ſzam mora biti iſztinſzki. Kakti ſzuprotivnêm nachinôm: on Navuk mora biti kriv, kojega ſztara, ter onda prava Czirkva je proklela i odvergla; takov pak je navuk vezdaſnyeh krivoverczev, ada je kriv, i proklet.

Kada krivoverczi govore: da nikaj neveruju; nego ono kajſze vu Sz. Piſzmu najde, terbi iz ovoga radi naſſu Czirkvu popraviti. Tak onda kruto laſu, da nikaj neveruju; nego ono, kajſze vu Piſzmu najde: Ar takove Pitam: gdeje to piſzmo ſtampano? odgov. vu Anglie, ali Hollandie. tak *pitam*: gde to vu Sz. Piſzmu ſztoji, daje ono pravo Sz. Piſzmo, koje je ſtampano vu Anglie? odgov. da tak Parlamentum, iliti Magiſtratus Anglikanſzki veli. *Pitam:* gdeje to vu Sz. Piſzmu napiſzano, daje ono Sz. piſzmo, kaj Magiſtratus Anglikanſzki veli. I tak na dalè, kaj goder odgovori, moreſze opitati: gdeje to vu Sz. Piſzmu? i kajtiga nigdar nepokaſe; zato vſzigdar laſe, da nikaj neveruje; nego ſz. Piſzmo: ar veruje ſtamparom, i Kramarom, kî ono piſzmo ſtampaju i prodavaju, ne za drugo; nego zarad ſzvojega vremenitoga dobichka: terbi z-takovum Verum chlovechanſzkum, ter kramarſzkum rad popraviti Sz. Mater Rimſzku Czirkvu, Katholichanſzku i Apoſtolſzku.

Digitized by Google

NAVUK XLI.

Od Znamenya naſſe Vere, i Czirkve.

Ova naſſe Vere Znamenya, daje prava Bosja Vera, i Czirkva, moguſze na pét délov lepò razdeliti: *Perva* Znamenya, derſoſze iz ſztrane onoga, kòmuſze yeruje: *Druga* oneh, kî veruju: *Treta* onoga, kajſze veruje: *Cheterta* oneh, kì nevèruju: *Peta* iz nachina razglaſſene, i potverdyene Vere. Od kojeh ovde budu pitanya. Akoprem nekulikò ovem ſzpodobna, jeſzu i gorè poſztavlena vu Navuku II. fol. 36. pochevſi n. 4.

N. *Kojaſze Znamenya ſztanovitoga Veruvanya derſe iz ſztrane onoga, kòmuſze veruje? Tojeto: kojiſzu zroki, iz kojeh moremo ſztanovitò veruvati, daje naſſa Katholichanſzka prava Bosja Vera?*

V. Jeſzu ova 1. Szam ter iſztinſzki G. Bog, koji zvun lepoga navuka, i ſzvedochanſztva, je tulika chuda vchinil, na potverdyenye ove Vere, koja chuda, ako neſzu ſztanovita Znamenya pravoga navuka, kaj ada bude ſztanoviteſſe? Zato *Kriſtus* govori: Ako meni nehchete veruvati, chinom verujte. (*a*) I drugde: Chini ovi, koje ja chinim, ſzvedoche od mene: ar drugach bi naſz Bog vkanyuval, kaj nemore biti.

Potlam za Kriſtuſſem Vucheniki, dapache i vnogi drugi naſzledniki nyegovi, jeſzu vnoga

(a) *Joan. 10. & 5.*

Digitized by Google

vnoga chuda vchinili. Odkud Neverniki ovu Veru pravu Bosju jeſzu zpoznali, i radi naſzleduvali, kojemſzu k-tomu ona chuda bila kruto haſznovita, i vu perva Vere vremena, potrebna.

2. Jeſzu pervò Kriſtuſſa, ſztara Prorokuvanya: ar od ove Vere, Zakona, i vſzega pripechenya, jeſzu vnoga pred vnogò letmi, tak prorokuvana; kakſzuſze pripetila, koja ne drugi; nego ſzam Bog mogel, po ſzvojeh Szlugah prorokuvati, kî vſza zna i vidi.

3. Je Sztaroſzt Piſzma, ovu veru vuchechega.

4. Je Vrednoſzt Kriſtuſſa, ove Vere pochétnika, i Navuchitela.

5. Je Szvetoſzt Sitka oneh, kiſzu ovu veru od Kriſtuſſa vzeli, i pervi nazvézchali, od Duha Sz. chudnò razſzvetcheni, i ſzuprot nepriatelom objacheni.

6. Je oſzebujna ſzkerb Bosja, kî kakti dobri Bog (kak ſzegurnò moremo veruvati) ne tulikò vremena prepuſchal, dabi veſz ſzvet, prez prave Vere bludil, i po nevere v-pekel prepadal, tia doklam Luther ne doſſel, bluditi, i krivò navúchati pochel, ter ſzveti Réd, chiſztochu, i vſze druge krepoſzti poteptal, od Kriſtuſſevoga narodyenya Leta 1517.

N. *Kojaſze druga Znamenya Veruvanya, derſze iz ſztrane oneh, kî veruju ovu Sz. Veru? Kî naſzna veruvanye mogu genuti?*

V. Je-

Digitized by Google

V. Jeſzu ova: 1. Szvetoſzt oneh, kîſzu ovu Veru derſali. Kaktije Sz. *Auguſtin*, *Hieron. Baſil. Gregur*, *Bernard. Dominik*, *Benedik*, *Ferencz Ignatius.*

2. Vnoſina verujúcheh, kî vſzi jednakò veruju, i akopremſzu na dalekom po Szvetu; vſzi vendar med ſzobum imaju jedinoſzt navuka, i ſzerdcza, terſzu Rimſzkomu Pape, kakti Kriſtuſſevomu nameſztniku podloſni, vu vſzem, kajſze Vere, i navuka dotiche.

N. *Jeli i Lutheranſzka ali Kalvinſzka, kak naſſa Vera, po vſzem ſzvetu razglaſſena?*

V. Ne; nego ſzamò vu nekojeh Orſzageh, i onde gine kakti ſznég.

N. *Jeli Luther ali Kalvin vſzigdè jednakò vuchil?*

V. Ne; nego negde jedno, â negde drugo izraven ſzuprotivno. Kaj vſze nyegove knige ſzvedoche tak; daſze nyegovi naſzledniki ſzramuju *Lutherane* ozávati; negoſze jedni zovu *Evangeliczi*, â drugi drugach.

N. *Zakaj Krivoverczi, dabi i hoteli, nemogu jednakò vuchiti?*

V. Zato, kajtiſzu kakti vertoglavi, kîſze na iſztinu prave Vere popikavaju: Ar nenaſzleduju Duha Sz. nego ſzvoje ſzmradlivo telo, i nechiſzsoga ter gizdavoga Duha peklenſzkoga, kije laſlivi Otecz nefzloge, i vſzega zla: zato vſzaka kriva vera dohádya iz lyubavi telovne, ter iz gizdoſzti, i tverdokornoſzti vrasje; Ar Krivoverczi nehte

jeden

Digitized by Google

jeden drugoga poſzluhnuti; negobi vſzaki rad vech znati, i viſsè od drugeh biti.

N. *Kaj ſzude Krivoverczi, kakvaje nyihova Vera?*

V. Szude to: daje kruto ſzpodobna, iliti najſzpodobneſſa Turſzkoj nevere. Takſzuſze ſzami Kalviniſte pohvalili, kadaſzuſze po Poſzlu iliti *Legatuſu* Franczuzkom, Turſzkomu Baſſe vu Czarigradu preporuchali, dabi nye pod ſzvoju obrambu prijel; nakaj vendar, kakti puntari, i neverniki, neſzu drugo dobili; nego ſzmeh, ſpot, i ſzramotu. *Tilman. i Turl*

N. *Jeli Luther kaj Turkom povolynoga, â nam skodlivoga vuchil?*

V. Je najmre to: Daſze mi Turkom neſzmemo ſzuprot poſztaviti; negoſze moramo povdati: arſzu Turki bich Bosji, kôgaje potrebno dobrovolynò prijeti. Nut Navuchitela Evangeliumſzkoga! kîbi rad Kerſchanſztvo potúrchiti, po ſzvojem navuku. Odkud vnogò bolyè moreſze izpelyati: daſze niti tatom, niti razbojnikom, ne ſzmeti ſzuprot poſztaviti: arſzu i ovi bich; ali kajtiga Bog nezapoveda; nego ſzamò prepuſcha; i zato takove biche, Goſzpoda pravichnò chine bichuvati, veſziti, z-kolom terti, ali z-mechem priſzékati.

3. Iz druge ſztrane znamenya Vere, je Sztalnoſzt Muchenikov, koja vnoge poganinſzke hahare, je na veru, i potlam na mu-

ku,

Digitized by Google

ku, i zatem vu diku nebeſzku dopelyala. Kak od ſzebe ſzvedochi Sz. *Juſtinus.*

N. *Moraliſze za veliko Znamenye Vere, ova ſztalnoſzt derſati?*

V. Mora. zato ſz. *Ambros.* velikaje pogibel, akote na veru ne genu prorokuvanya Prorokov, Szvedochanſztvo Apoſtolov, rane, i ſztalnoſzt Muchenikov: ako imavſi tak ochiveſzte voditele, joſche bludis, ter ſztaru veru, z-tulikemi mukami potverdyenu, kakti novu bludnoſzt pretréſzas.

N. *Jeſzuli krivoverczi pravi mucheniki, ako za ſzvoju veru v-merju?*

V. Neſzu: ar nevmiraju za Kriſtuſſevu Veru, kojaſze ſzamò vu Rimſzke ter Katholichanſzke Czirkve nahádya; nego ako kaj terpe, ono terpé za ſzvoju puntariu, i never noſzt: ar muchenika nechini muka, niti ſzmert; nego zrok muke, ali ſzmerti. *Sz. Aug.*

Pelda. Leta 1528. 20. Jul. Jeden Lutheran: *Henrik* vu *Tornaku* je zeſgan, i taki onu noch, vu temnicze joſche poſztavlenem tovaruſſem, jeſze goruch izkazal, i rekel: ako i vi od bludnye nepreſztanete, z-menum poginete na veke. Zatoſzu vu jutro, temnicze chuvarom rekli: vchinete z-nami kaj goder hochete, ſzamò najſze pervò ſzpovemo, da kakti *Henrik* nepoginemo. *Bredemb. i Turl.*

N. *Kojaſze treta znamenya vere, derſe iz ſztrane onoga, kajſze veruje?*

V. Ova

Digitized by Google

V. Ova 1. Szvetoſzt, i iſztina Navuka Kerſchanſzkoga, kojega i drugeh zakonov lyudi, jeſzu vſzigdar razumnoga zpoznali, i na velikò derſali.

2. Malovrednoſzt, i bláznoſzt Navuka Krivoverczev: arje kruto, blazniv, i Szvetoſzti Kerſchanſzkoj zevſzemà ſzuprotiven. I da vnoga druga oſztavimo; ſzamò ova troja premiſzlemo; vu kojeh *Lutherus*, i *Kalvinus* laslivczi, jeſzuſzi ſzpodobni, kada vuche:

Pervo: Da chlovek nema ſzlobodnu volyu; nego vſze ſzilûm chini.

Drugo: Da Zapovedi Bosje ne moguché obderſavati.

Treto: Da dobra déla nemaju najma, i nikaj pri Bogu nevalyaju; nego ſzama vera, je zadoſzta na zvelichenye.

Ov Navuk kakje ſzuprotiven Szvetoſzti Kerſchanſzkoj, vſzaki lehko vidi: Ar kî ov Navuk derſi, ovak ſzobûm govori:

Na *Pervo*: Ako nemam ſzlobodnu volyu, dabi mogel dobro, ali zlo chiniti, zakajbiſze ada terſzil dobro chiniti, ali bojal greſſiti?

Na *Drugo*: Ako Zapovedi Bosje ne moguche obderſavati, zakajbiſze ada terſzil obderſavati ono, kaj ne moguche.

Na *Treto:* Ako dobra dela nemaju najma, nakajſzumi ada? I ako ſzama Vera je doſzta, kajſze drugo ſzkerbeti hochu?

Nut! kibi ov navuk obderſaval, kakbi ne

po

Digitized by Google

po Kerſchanſzki; nego po poganinſzki ſivel: ada ov navuk Krivoverczev je proklet.

N. *Kojaſze cheterta Znamenya Vere, derſe iz ſztrane oneh*, Ki neveruju?

V. Ova troja. 1. Bosja, ter ſztraſſna kaſtiga oneh, kîſzu ovu Veru Kerſchanſzku preganyali. Kakje ſztraſſnò *Nero* pervi vu Rimu Kerſchenikov pregonitel vumerl. Piſſe *Baron.* tom. 1. An. 70.

Arius je vſza chréva dolè iz ſzebe izhital, kakti drugi *Judas* Iskarioth. Piſſe *Greg. Naz.*

Lutherus je glavu vtergel; kojemu chérni Kavrani, tojeto nechiſzti duhi, iz daleka jeſzu morali na Pokop dojti. *Tilman.*

Kalvin zvun vnogeh drugeh betegov, je od vuſſih, i chervih razkopan, kakti drugi *Herodes.* Tak *Hier. Bolſec.*

2. Je ſzvedochanſztvo Sidovov, ki Szveto Piſzmo chuvaju, vu kojemſze vidi, da naſſa Vera ne od Lyudih zmislena; nego od Boga, po Prorokeh vnogò pervò Kriſtuſſa prorokuvana. Tak Sz. *Aug.*

3. Je ſzvedochanſztvo od ſzameh Krivoverczev, ki nam Ime *Katholichanſzko* vſzigdar prepuſchaju. Dapache *Lutherus*: kada ſzuprot Anabaptiſtam piſſe, ovo valuje: Daje vu Papinſztvu prava jederka Kerſchanſztva: Kaj ada hochemo bolſega ſzvedochanſztva? *Turl.*

N. *Kojaſze péta Znamenya Vere, derſe iz Nachina razglaſſene, i potverdyene naſſe Vere?*

V. Der-

Digitized by Google

V. Derſeſze ova; 1. Ar znamo, da ovu Veru jeſzu razglaſzili Apoſtoli mali, ribichi, nevucheni, zapuſcheni, ſidovi, kiſzu vſzemu poganinſzkomu Szvetu bili odurni, terſzu ovi kriſu podloſili kralye, nepriatele, viſzokò vuchene: i to ne z-orusjem, ne z-viſzokum moguchnoſztjum, niti glubokum mudroſztjum; nego z-priproſztem nazvezchanyem. Kakti ovcze med vuke poſzlani, ter vendar po Bosje krepoſzti, jeſzu iſzte vuke, na ovcze preobernuli: Arſzu iz ſztraſſneh kervolokov, tihe, i poboſne Kerſchenike vchinili.

Drugoje to: Chudna Szloſnoſzt Navuka vu tulikeh Orſzágeh. I jedna Sztalnoſzt vu tulikeh ſzuprotivchinah, i pregonſztvah ove Vere.

Treto: Sz. Otcza Pape Nameſztnika Kriſtuſſevoga ſztálno, i nepretergnyeno ſzedyenye, i najvech vu Rimu prebivanye: gde je Sz. Peter na Kris razpet. Koju Sztalnoſzt moramo na vnogò preſtimati, i med drugemi, za jedno Znamenye naſſe prave Bosje Vere derſati. Kajſze pri Krivoverczeh najti nemore, kiſzu od Nameſztnika Bosjega, ada i od Boga, i Vere odſztupili.

Odgovor vnogem haſznovit.

Da pako Lutherani, Kalvini, i drugi Eretniki, iliti Krivoverniki, ſzvoju veru, mo-

Digitized by Google

gu ſzlobodno oſztaviti, ter vu naſſu Veru, i Czirkvu priſztupiti; to iſzti nyihovi navuchiteli ſzude, i ſzvedoche: Ar leta 1664. vu *Argentoratu* Varaſſu, nekoji Lutherani vu ſzvoje Vere dvojechi, jeſzu ſzvoje Paſztire opitali, biliſze oni, i drugi Krivoverniki, kiſzu vu Vugerſzke, i Erdelſzke zemlye raztepeni, vu Rimſzku Czirkvu (od kojeſzu nyihovi ſztareſſi pred ſzto, i petdeſzet letmi odſztupili) vezda ſzlobodnò, i ſzegurnò povernuli: ter vſze ono veruvali, i derſali, kaj ona tverdnò veruje, i ſztalnò derſi?

Na ovo pitanye jeden nyihov Biskup, iliti kak oni zovu: *Superintendens* je odgovoril, da ſzlobodnò, i na Duſſnom zpoznanyu zevſzemà ſzegurnò. *Ito velim iz oveh zrokov.*

1. Kajti je ſztanovito, da vu perva vreména Czirkve, *Papa* vſzigdar je bil zpoznan Paſztir Paſztirov, i Glava vſzeh Czirkvih: ar i naſs *Lutherus* vu knige ſzuprot *Anabaptiſtam* je vrednò ovak piſzal: da pod Papinſztvom, je vſze dobro, iſztinſzki navuk, i pravi Sakramenti. *A drugde ovak:* Da *Papa* Rimſzki naj vekſi je vezda, je bil, i bude najperveſſi. *tak tom 1. Editionis Jenenſis.*

2. Kajti mi verujemo, daſze more zvelichiti takajſe, vu Vere Rimſzke Katholichanſzke, i vu nyoj jeſzu vnogi zvelicheni.

3. Kajti vſzi pravichni, iliti Szveti, novoga teſtamenta (koje takajſe i mi, za prave

Digitized by Google

ve Szvetcze, imamo, i derſimo) jeſzu bili, i ſiveli vu Rimſzke Katholichanſzke Czirkve.

4. Kajti na ſzvedochanſztvo iſztine, i na potverdyenye Czirkve Rimſzke Katholichanſzke, jeſzu podneſzli tulikò jezér Muchenikov preteske muke, i kerv ſzvoju radi prelejali .

5. Kajti vu ſztára vreména, vſzi oni, kî-ſzu ovu Czirkvu odurjavali, i od nye odſztupili, derſani jeſzu za prave *Eretnike*, iliti krivovernike.

6. Kajti Rimſzka vera, je bila jedna iſzta z-verum Sz. *Paula* Apoſtola, kak ſzam on Rimlyanom je piſzal. (*a*)

7. Kajti vſzi ſztári ſz. Otczi Czirkve, ovu ſzamu Rimſzku Czirkvu hvále, izviſſavaju, i nazvezchaju.

8. Kajti ſzama Rimſzka Czirkva, ima znamenya prave Bosje Czirkve, najmre da je *Jedna*, *Szveta*, *Apoſtolſzka*, *i Katholichanſzka* iliti Obchinſzka, i vſzem na zvelichenye potrebna.

9. Kajtiſzuſze na ovu veru, iz poganinſztva obernuli, vſzi oni narodi, kiſzu vezda kerſcheniki: i vezdaſze obrachaju.

10. Kajti za ovu Veru Rimſzke Czirkve, ſztoje, i govore vſza ſzpraviſcha obchinſzka: â za naſsu ſzamo mi govorimo.

Koja vſza pokehdob jeſzem dobrò premiſzlil, i marlivò pretreſzel; zato ſzudim, i

(a) *Roman. 1.*

Digitized by Google

velim, daſze vi ſzlobodnò, i na Duſſnom zpoznanyu ſzegurnò, na veru, i vu Czirkvu Rimſzku, morete povernuti, i vſze ono, kaj ona veruje, i derſi, veruvati, i derſati.

Takje odgovoril Lutheranſzki *Superintendens.* Koji odgovor je bil naſtampan, i razdelen vu *Frankofurtu* varaſſu leta 1664. Vu *Tyrnavie* pako leta 1698. i leta 1724. A vu *Zágrebu* vezda leta 1742.

Ah Bogbi dal! da ova Krivoverczi videvſi, ali chuvſi, na ochi Duſſe pregledaju, i od ſzvoje nove bludnoſzti odſztupe, â k-ſztare ter prave Bosje vere, i Czirkve Rimſzke priſztupe, za ſzvoga ſzerdcza i vremeniti pokoj: i najbolyè za drage Duſſe vekivechno zvelichenye. Amen.

NAVUK XLII.

Od Raztanya Czirkve Izhodne, iliti Gerchke od Zahodne, iliti Latinſzke, tojeto Rimſzke.

Chujemo vechkrat, daſze Vlahi *Schiſmatici*, tojeto, Raztanczi, ozávaju *Sztarovercze*, terſze z-tem kakti na pravom putu zvelichenya ſzeguraju, kajbiſze bolyè zvati morali Sztaro-Kalendarcze, zarad ſztaroga Kalendara Nicenſzkoga, kojega *Gregur* Papa XIII. Leta 1582. je popravil: Arje vu nyem nekoja pomenykanya, okolu vuzma, i préſztupnoga

Leta

Digitized by Google

Leta naſſel; tak Czirkva Gerchka derſi ſztaroga, â Rimſzka novoga, z-Nameſztnikom Kriſtuſſevem. A Gerki jeſzuſze vutom odvergli, zatoſzu kakti odpale Kitte od Sztébla, ali Kotrigi od Glave i Tela, tojeto od Rimſzkoga Pape, i od prave ſztare Rimſzke Czirkve, pravi novi Raztanczi, odmetniczi, i zarad gorſega Navuka potlam prijetoga, ſztaroj Czirkve Rimſzkoj, kruto ſzuprotivnoga, pravi Krivoverczi, i zato na putu ſzkvarenya.

Ada potrebnoje ovde od toga Raztanya, nekaj na pervò dati, da dobri Katholiczi, â najmre Duhovni Paſztiri, imaju odkud takovem ſziroram ſzlépczem, ochiveſztò pokazati, daſzu kruto dalekò od puta zvelichenya zabludili, kadaſzuſze od ſztare Rimſzke Czirkve raztali, z-kojum doklamſzu vernò derſali; takſzu vnoge jáke Muchenike, chiſzte Devicze, prave Vere Szpovednike, vuchene Duhovnike, i gluboke Navuchitele imali. A vezdaſzu i Duhovniki tak priproſzti i bedaſzti, da vnogi niti kerſztiti pravò neznaju, niti Evangeliuma nerazmeju, niti lyudſztva nenavuchaju, niti onoga, kaj navuchaju, ſzami neobderſavaju. Zato vnoge Duſſe prez praveh Paſztirov, od pravoga púta nebeſzkoga dalekò blude, i med peklenſzke vuke opadaju: ar neznaju Boga moliti, dapache niti Veruvanya Apoſtolſzkoga, i

Digitized by Google

vnoga druga na zvelichenye znati potrebna; negoſze vu ſzamom ſzvojem bedaſztom *Poſztu* diche, i vſze Zvelichenye vu nyem poſztavlyaju, akopremſzu chloveka vubiti, ali porobiti; i na vſzako zlo vſzigdar vnogi gotovi; â kajſzu Zapovedi Bosje, i Czirkvene, i kakbi nye potrebnò obderſzavati, ſzvétke obſzluſavati, Szvete Sakramente doſztojnò primati, ter pravichnò, treznò, chiſztò, i poboſnò ſiveti, dabi iz ovoga ſitka vu nebeſzkoga mogli putuvati, zatoſze neſzkerbe, niti nepomiſzle: Ar od toga nikaj neznaju, niti od ſzvojeh Duhovnikov nechuju; nego ſzamò chuju: Daſze naſſe Rimſzke Czirkve dalekò ogiblyu, i dabiſze bolyè poturchiti; nego k-Rimſzke Czirkve priſztupiti; â veruju, da mi imamo dober Kerſzt, i da Kerſzt je zevſzemâ na zvelichenye potreben, kojega Tu ki nemaju, niti od nyega chuti nemogu. Ada néli ovo neizgovorna ſzlepota, ali malovrednoſzt? Zarad koje (zvun drugeh kaſtig) pod turſzki jarem jeſzu doſsli, kada neſzu hoteli Szvetu Mater Rimſzku Czirkvu poſzluſſati. Odkud bi mogli ochiveſztò videti, daſzu neſzrechnò odpali, â mi (hvala Bogu) vu iſztine, Prave Bosje Czirkve, ſztalnò ſztojimo, koju da Raztanczi na ſzkorom zpoznaju, Boga molemo, i vſzakêm moguchnêm nachinôm, za Ime Bosje k-tomu pomozemo.

N. *Kiſs*

Digitized by Google

N. *Kije zrok i pochetek, Raztanya Czirkve Gerchke od Rimſzke?*

V. Leta 451. Kadaje bil Sz. *Leo* Papa I. Czeſzar pako *Martianus* â Czeſzaricza *Pulcheria*, obſzluſavano je Szpraviſche vu Kalcedonu; gdeje bilo ſeſzt ſzto i trideſzet Otczev, ſzuprot Krivoverczu *Eutycheſu* Opatu Czarigradſzkomu, kî je vuchil, da vu Kriſtuſſu je ſzamò jedna natura. Ovo Szpraviſche kadaje dokonchano, i Apoſtolſzki Poſzli vu Rim jeſzu odiſli; Onda *Anatholius* Biskup Czarigradſzki, z-nekojemi Gerkmi ſzobûm derſechemi, je ovak dokonchal: Daſze od vezda Czarigradſzki Biskup, po vſzem Izhodu pervi Patriarka zpozna, i poſtuje. Koje dokonchanye kajtije bilo ſzuprotivno ſztareſſem Izhodnem Patriarkam Alexandrinſzkomu, i Antiokenſzkomu, dapache i Rimſzkomu Pape. Zato *Leo* Papa, ono Dokonchanye je pokudil, odvergel, i proklel. Gerki pako potlam vechkrat raztavleni, jeſzu opet z-jedinyeni z-Rimſzkum Czirkvum, kak hochemo videti.

N. *Kuliko krat Gerki od Rimſzke Czirkve jeſzu odſztupili?*

V. Jeſzu cheternaiſztkrat, kak piſſe *Poſſevinus* Tov. J.

Pervo Raztanye, kadaje bil *Zeno Iſavrus* Czeſzar, *Akacius* Patriarka Czarigradſzki, jeden i drugi natepen z-krivum Verum Eutyche-

Digitized by Google

ſa. Kaj chuvſi Sz. *Felix* Papa III. je vchinil Szpraviſche vu Rimu Leta 484. i po liſzti lyublenò nagovarjal *Akaciuſa* dabiſze oſztavil Krivoverczev, i dabiſze na pokoru povdal. Ali kajti ne poſzluhnul; je prokleo, i iz Patriarſzke chaſzti dolè poſztavlen. Odkud *Akacius* jeſze raſzerdil, i Ime Papa Rimſzkoga iz Czirkveneh Knig izbriſzal, ter Czirkvu Izhodnu od Zapadne je razdelil, kojemu nigdorſze ne ſzmel ſzuproti poſztaviti: ar je imal Czeſzara priatela.

Ovo Razdelenye terpeloje okolu 40. Let. Doklam Bog je pogledal na ſzuze ſzvoje Czirkve, i Czeſzara Zenona nemilò zkonchal: kojegaje Czeſzaricza *Ariadna* pijanoga vu grob zaperla, gdeje ſzvoje meſzo jeduch, moral poginuti leta 491.

Zatem poſztavlen je Czeſzar *Anaſtaſius Dicerus*, na pochetku dober, â malò potlam Krivoverecz, i vu malovrednoſzti, kakti *Zeno*. I kajti ſztraſſnoga vidyenya, koje je imal, ne poſzluhnul; zato iz chiſztoga vedra, od ſztrele je vubit.

Za ovem je poſztavlen poboſen chlovek *Juſtinus*, negda Szvinyár, potlam vuglenarov ſzluga, zatem voinik, i voinichki Voivoda, k-tomu malò potlam Czeſzar, kiſzeje najpervò ſzkerbel, dabiſze Czirkva z-jedinila, i zato pervi, Korunu iz Rúk Pape je prijel. Ada Leta 518. *Ormiſda* Papa piſzalje vu Czarigrad,

Digitized by Google

rigrad, i ſzvoje Poſzle je tam odpravil, ter navuchil, daſze ima Szpraviſcho, vu kojem najſze Kalcedonſzko Szpraviſche potverdi, i Ime *Leona* Pape najſze med druga iména poſztavi, ter najſze *Akacius* Patriarka, i dva Czeſzara *Zeno* i *Anaſtaſius* prokunu. Gde *Ivan* Patriarka Czarigr. ze vſzem Szpraviſchem, Veru Katholichanſzku je valuval, i Gerke k-Rimſzke Czirkve je prudrufil. Tomu *Juſtinus* Czeſzar kruto veſzel, Rimſzke Poſzle z-velikemi darmi je nadelil. Odkudſzo lehkò videti more, kakſzu Gerki Raztanya; â Rimlyani ſzloſnoſzti, i jedinſztva bili pochétniki.

N. *Koje je bilo oſzebujno Raztanye Czirkve Izhodne od Zapadne?*

V. Je, ono, kojeſze zove *Photianſzko*. Kada Leta 847. po ſzmerti *Methodia* Patriarke Czarigr. poſztavlen je *Ignatius* pervò zvan *Niceta* Mihálya Czeſzara *Kuropalatæ* Szin. Ov kada ſzvoju Czirkvu mirovnò ravna, tak drugi *Mihaly* Czeſzar, Szin *Theophila* Czeſzara, oſztavivſi dobrotu ſzvoje Matere *Theodoræ*, daſze ſzlobodneſsè vu vſzakom zlu válya, ſzvoju Mater vu Kloſter med Opaticze je odpravil, leta 855. A *Ignatia* Patriarku je izegnal Leta 858. ter na meſzto nyegovo je poſztavlen *Photius*, chlovek ſzvetſzki, podrezan, i kruto greſſen, Czeſzarov Secretar, vu ſzvetſzkeh vuchen; â vu Czirkveneh poſzleh, ver-

Digitized by Google

lò priproſzt. Koji *Ignatia* vſzakêm nachinôm je preganyal, kajti ne hotel zdobra chaſzt Patriarſzku oſztaviti. Ada zezval je krivo Szpraviſche, gde kajtimu ne vſze po volye govorjeno; zato piſzalje vu Rim Sz. *Mikule* Pape I. proſzech ſzvojega potverdyenya, â *Ignatia* dolè poſztavlenya: Ali Papa nyegovo izebranye je zavergel, ter *Ignatia* pravoga Patriarku imenuval. Zato *Photius* jeſze razſzerdil, novo Szpraviſche zezval, i od Rimſzke Czirkve zevſzemâ odſztupil. *Mihalj* Czeſzar kakje pijanò, i krivichnò ſivel; takje nemilò zkonchan, na meſzto kojega, poſztavlen je *Baſilius Macedo* Leta 867. Ki *Photiuſa* tulikoga zburkanya krivcza, iz chaſzti Patriarſzke je izhitil, i vu Kloſter zaperl. A *Ignatia* jur devet Let zaverſenoga, iz Otoka Mytelenſzkoga je pozval, ter z-velikum dikum, i vſzega lyudſztva veſzeljem, na pervu chaſzt je poſztavil. k-tomu piſzal je Sz. *Mikule* Pape, daſze v-mire ſzuprotivnoſzti, koje je *Photius* bil zbudil.

Po Szmerti Sz. *Mikule* Pape, je poſztavlen *Hadrianus* Papa II. kije poſzlal ſzvoje Poſzle vu Czarigrad, daſze zezove Szpraviſche, Leta 869. gdeje *Photius* proklet, ter ovo prokletſztvo, z-rukum vſzeh Otczev, z-kervjum Kriſtuſſevum, k-tinte primeſſanûm, je piſzano, â drugiſzu k-Rimſzke Czirkve priſztupili.

Leta 878. vumerlje *Ignatius* Patriarka, â *Photius*

Digitized by Google

tius vu miloſchu *Baſilia* Czeſzara je doſſel. Kajti pak vu ono vreme, Saraceni tia do Rima robech, jeſzu bili doſsli; zato Czeſzar *Ivanu* Pape VIII. ſztanovitu pomoch je obechal, ako *Photia* Patriarku Czarigr. nazad poſztavi. Ada poſzlal je Poſzle vu Czarigrad, daſze *Photius* nazad poſztavi, ali ſzamò tak: daſze vu Szpraviſchu ponizi, zadovolychinu vchini, i ſzvoje tverdokornoſzti Oproſchenya proſzi.

Onda *Photius* zezval je krivo Szpraviſche, vu kojem zvun drugeh dokonchaneh, iz veruvanya Nicenſzkoga onu rech: *Filioque*, i *Sina*, je izvergel. I ovoje ono krivo Szpraviſche, kojeſzu Gerki Raztanczi prijeli, i vezda kakti rech Bosju obderſavaju. Ali kada *Ivan* Papa je razmel Czeſzarſzku nevernoſzt, i ſzvoje liſzte vu Czarigrad piſzane, tak krivò preobernyene, i ovo krivo Szpraviſche zezvano; taki *Photiuſa* je proklel, i nyegove chine razmetal. *Vide Spondan. an.* 879. 880.

Leta 886. vumerl je *Baſilius* Czeſzar, i poſztavlen je Szin *Leo Philoſophus*. Kije *Photiuſa* iz chaſzti Patriarſzke taki izvergel, i vu Kloſter Armenſzkeh popov poſzlal, gdeje i ſitek dokonchal. Nyemu na meſzto poſztavlen je *Stephan* Brat mlajſi Czeſzara. Po ſzmerti ovoga poſztavlen je Sz. *Anton Kavleas* ſzvetoga ſitka, pod kojega chaſztjum, Gerchki

Bisku-

Digitized by Google

Biskupi, i Szam *Leo* Czeſzar, od *Stephana* Pape III. jeſzu proſzili, dabi oproſztil vſzem onem, kojeje *Photius* na ſzvoju ſztran napelyal, i od Rimſzke Czirkve odvabil. Ada na tak poniznu proſnyu *Stephan* Papa je privolyil. Ali kajti je na berzom vumerl; Zato na nyegvo meſzto poſztavlen *Formoſus* Papa Leta 891. na rechenu proſnyu, Gerke Photianſzke vu jedinoſzt je prijel, tak vendar; da z-onemi, kiſzu ſzvetſzki, diſpenſera; â kiſzu Biſzkupi, ali Meſſniki, daſze ſzamò oni primu, ki ſzvoju krivnyu napiſſu, i valuju, i pokoru vchine. I tak je velik mir vu Czirkve vchinyen.

Zatem Leta 916. Czeſzar *Konſtantin* VIII. i Patriarka *Myſticus* pod Papum *Ivanom* X. pun mir jeſzu preſzkerbeli, i terpelje tia do *Sergiuſa* Patriarke, tovaruſſa Photianſzkoga, Leta 999. Kije opet Czirkvu Gerchku od Rimſzke raztavil, koje raztanye terpeloje, do Leta 1274. Ar onda *Gregur* Papa X. je zezval Szpraviſche Lugdunſzko II. ſzuprotſalingam Gerkov, gdeje bilo vchinyeno zjedinenye, kojemu vnogò je pomogel Szveti *Bonaventura*.

N. *Jeli vendar koje z-jedinenye Czirkve, bilo chez ove vreme do Leta* 1274.

V. Je pod *Urbanom* Papum II. Kojeſze more zvati: Zjedinenye cheterto.

Peto biloje, kadaje bil Papa *Greg.* IX. i *Balduinus* Czeſzar Izhodni. Sze-

Digitized by Google

Seſzto Leta 1274. Vu Szpraviſchu Lugdunſzkom II. kakje gore recheno, kadaje bil *Greg.* X. i *Mihaly Poleologus* Czeſar Izhodni. Gdeſzu Poſzli Izhodni, Veru Katholichanſzku valuvali, i Duha Sz. od Otcza, i od Szina izhadyati, jeſzu priſzégli. A Rimſzku Czirkvu, vſzeh drugeh Navuchiteliczu, jeſzu zpoznali, i zato, da Rimſzkomu Pape, hote biti pokorni, jeſzu obechali. I da ova troja hote obderſavati, jeſzu priſzégli:

1. Ime Rimſzkoga Pape, pred vſzemi Patriarkami vſzigde poſztávlyati.

2. Da one, kibiſze hoteli vu ſzvoje pravde k-Rimſzkomu Pape v-techi, neńte zakratiti, niti nikak ſzuprotivni biti.

3. Da hote derſati, i veruvati, da Rimſzka Czirkva bila je, kakti je i vezda, vſzigdar med vſzemi perva, i drugeh Navuchitelicza, kakſzu vnoga ſzpraviſcha zpoznala, i valuvala. Gdeſzu i Gerki bili.

Ali kadaſzuſze poſzli vu Czarigrad povernuli, *Joſeph* Patriarka Czarigr. ſzuprot miru Lugdunſzkomu veliko zburkanye je vuchinil, i zato je izverſen, ter na meſzto nyega je poſztavlen, *Ivan Kartophilax.*

Leta 1439. Obſzluſavano je Szpraviſche *Florentinſzko*, gdeje pervi ſzedel *Eugenius* IV. Papa, i *Ivan* VIII. *Peleologus* Czeſzar. Ovde je dokonchano: da Rimlyani vu ſzvojem veruvanyu obderſe: *Filioque.* *Koji od Otcza i Szina*

Digitized by Google

Szina izhádya; Gerki pak: *koji od Otcza po Szinu izhádya.* Tak vendar; da po tom vſzi jedno razumeju. Dapache vnogi Gerki jeſzu privolyili k-rechi: *Filioque*, *I Szina.*

Medtemtoga vu vreme ſzpraviſcha, vumerlje *Joſeph* II. Patriarka. i oſztavilje czedulu ſzvojêm imenôm napiſzanu. Gde *Purgatorium*, i Rimſzke Czirkve *Pervinu* je zpoznaval. Drugi pak jeſzu tak privolyeli k-Purgatoriumu, daſze nedokoncha, da vu nyem ogeny je, ali ne. Z-tem dokonchano je: da Rimlyani vu *ſzladkom*, â Gerki vu *Kiſzelom* poſzvete. Kakti i od pervine Rimſzkoga Pape, tak vendar; da i Patriarke ſzvoje pravicze imaju, ter da Czarigradſzki Patriarka, bude taki drugi za Rimſzkem Papum, treti Alexandrinſzki, cheterti Antiokenſzki, peti Jeruſalemſzki. Ada napiſzano je z-jedinenye, ter ochiveſztò diachki, i ſzlovenſzki Pred vſzemi je prechtejeno.

Vu ovo ſzpraviſche *Florentinſzko* doſsliſzu Poſzli Armenſzki, proſzechi; daſze vu jedinſztvo Rimſzke Czirkve primu, i prjetiſzu. Dapache ovde buduchi *Iſidorus* Archi-Biſkup *Ruſſiæ*, iliti Moskoviæ, za vſze ſzvoje zjedinenye je prijel. Ali kadaje doſſel vu Moskoviu, i od zjedinenya povedal; tak Dux iliti *Vojvoda* vchinilgaje vloviti, ter vu vuzu poſztaviti.

Vuto iſzto vreme, ſzpraviſcha Florentinſzkoga

Digitized by Google

ſzkoga, doſsliſzu Poſzli *Jakobitarſzki* od izhoda, terſzu proſzili z-jedinenya, i vu Rimſzke vere Navuka, kaj *Eugenius* Papa z-velikem veſzeljem je dal.

Philotheus takaj Patriarka Alexandrinſzki, od Pape dobilje liſzt zjedinenya, i za nyega poniznò je zahvalil.

Leta 1445. kada *Konſtantin* XI. je bil Czeſzar Gerchki, prijetiſzu *Chaldæi i Maronitæ* vu zjedinenye Rimſzke Czirkve. tak *Eugenius* Papa, kadaje ſzkoro veſz izhod vu zjedinenye dopelyal, je vumerl. leta 1447.

Zatem poſztavlen je *Mikula* V. koji krutoſzeje ſzkerbel, Gerke vu prijetom Z-jedinenyu zaderſati, i kiſzu jur odſztupili, nazad dopelyati, ali kajtiga neſzu hoteli poſzluhnuti; zato leta 1451. kakti Duha prorochanſztva imajuchi, nyimſze ſztraſſnò, ter iſztinſzkò, grozech, i prorokujuch je piſzal ovak: Tri leta budemo chekali, akoſze morebit od Raztanya obernete, i vu jedinſztvo Rimſzke Czirkve povernete: akoli pak ne, takſze izreſete, da za nikaj zemlye ne tlachite. Ada preſslaſzu tri leta, â Gerki Czarigradſzki vu Raztanyu jeſzu tverdokornò obſztáli, i ovak na zlo doſsli: ar Turchin ne ſzamò Czarigrad; nego vſze Izhodno Gerchko, negda odicheno Czeſzarſztvo je dobil, i tak Gerke, Rimſzkomu Pape nepokorne, pod ſzvoju oblaſzt je dobil, leta 1453.

Gde

Digitized by Google

Gde po obſzedyenyu 54. dnevih, i treh dnevih poſzta, vſzega ſerega Turſzkoga, vu Czarigradu *Konſtantin* XV. Czeſzar pri vrateh varaskeh, od beséchega lyudſztva, je potlachen i zagnyeten: â drugeh zatucheneh, je okolu cheterdeſzet jezer: ar nikomu ne proſcheno, zatoſzu slebi varaski bili puni chlovechanſzke kervi. Vu ſuſanſztvo dobleneh je okolu ſeſztdeſzet jezer. I takje do vezda prevernyeno Gerchko Ladanye, kajti Gerchka zemlya, pervò buducha Goſzpa Narodov, i Skola mudroſzti, gizdava ne hotela Kriſtuſſevomu Nameſztniku Rimſzkomu Pape, biti podloſna, vezda vu tmicze razuma priproſzta, ter chudnò poniſena, nemiloſztivnomu Turſzkomu jármu mora biti pokorna.

NAVUK XLIII.

Od Vere, i Zakona vezdaſnyeh Raztanczev, i Moskovit, i Vlahov.

Vezdaje malò takoveh Raztanczev, kîbi vſze ono derſali, kaj *Photius* je vuchil i derſal. I Gerki negdaſzu bili lyudi vucheni, â vezda kruto priproſzti tak, da lyudſztvo ſzamo nezna, kaj veruje. Toje iſztina, da Czarigradſzko Raztanye vchiniloje vnogò kvára Czirkve; ali vendar po trudu Apoſtolſzkeh lyudih, velika ſztran Gerchkoga Zako-

Digitized by Google

zakona lyudih, vu Poloniæ, Moskoviæ, Szlavoniæ, i vu vnogeh Gerchke zemlye otokeh, z-Rimſzkum Czirkvum je z-jedinyena. Gdeſze vidi ſzkerb i lyubav Apoſtolſzka previſzokoga Kardinala Leopolda *Kolonicha* Archi-Biskupa Oſtrogonſzkoga, z-kojum hotelje na z-jedinenye dopelyati Ruthencze i Vlahe, pod vugerſzkum Korunum buduche. Zato vchinilje napraviti dva Seminariuma, jednoga vu *Koloſvaru*, â drugoga vu *Zagrebu*, gdeſze mladenczi, za duhovni ſztalis Gerchkoga zakona hráne i vuche, dabi mogli z-jedinyene vu z-jedinenyu obderſati, â Raztancze vu z-jedinenye dopelyati. Zato na proſnyu gorè rechenoga Kardinala, Czeſzar *Leopoldus I.* leta 1699. dalje Duhovnikom vlaskem, ter z-Rimſzkum Czirkvum z-jedinyenem, vu Vugerſzke, Erdelſzke, i Horvatſzke zemlye ſztojechem, vſze pravicze, kojegoder naſſi Redovniki mogu imati. Daſze nemaju vu ſzéleh, kakti ſzvetſzki podloſniki, ali kmeti, na poſzle niti podánke naganyati; nego daſze imaju, kakti naſſi Redovniki vu poſtenyu, i ſzlobode derſati.

K-tomu jur tulikò let, i vezda najbolyè, pri Nove Kralyicze *Thereſiæ* (kakti drugi Apoſtol) ſzkerbéſze Naſs Zagrebechki G. Biskup Jnraj *Branjugh*, dabiſze G. Theophilus *Paſſich*, na ſzvoju ſztaru ſztoliczu vu *Marcſe*, i na nekoje druge nove poſztavil, kibi Raz-

Digitized by Google

tancze vu Jedinoſzt Rimſzke Czirkve, i tak na pravi put zvelichenya, poleg ſzvojega Apoſtolſzkoga poſelenya obrachal, ter Duſſe od vekivechnoga ſzkvarenya odvrachal: arſzu vezda joſche vnogi, vu Horvatſzke, i Szlovenſzke zemlye vlahi, tverdi raztanczi, ki ſztaro raztanye, i Moskovitanſzki zakon dersé, ter iz Moskovie ſzvoje navuchitele dobivaju, od kojeh ſztare Gerchke bludnye poſzluſſaju: zatoſzu na pútu ſzkvarjenya.

N. *Od koga, i kadaſzu Moskovite Veru Kerſchanſzku prijeli?*

V. Moskovite veru Kerſchanſzku jeſzu prijeli okolu leta 990. od *Mihálya.* kojegaje tam bil poſzlal *Mikula Krifoberga* Patriarka Czarigradſzki, pravi priatel z-jedinenya. Ada akoprem négda nekoji Poglavar nyihov, bilje Raztanecz, i Rimſzke Czirkve nepriatel; ne vendar vſze lyudſztvo, koje zarad priproſztoche, niti ne znalo, da Paſztir od prave vere, i Czirkve bludi: ar lyudſztvo je ſzamò premislyavalo, kakje na pochétku veru prijelo, i Czarigradſzkomu Patriarke podloſnoſzt obechalo, kojegaje veruvalo z-Rimſzkum Czirkvum z-jedinyenoga i tak na putu zvelichenya.

Zato kadaſzu Moskovitanſzki Vojvode razumeli, da nemaju dobreh duhovneh Paſztirov; jeſzuſze k-Rimſzkomu Pape vechkrat poniznò v-tekali, odkudaſzu dobre Paſztire dobi-

Digitized by Google

dobivali: i kadaſzu od nekojeh Raztanczev bili vkanyeni; takiſzu valuvali, daſzu gotovi vſze bludnye oſztaviti, vu kojeſzu opali, i pravu iſztinu prijeti, od Rimſzke Czirkve.

Tak leta 1246. *Innocentius* IV. Papa, radujeſze Moskovitam, da zpoznajuchi Rimſzku Czirkvu, vſzeh drugeh Mater, i Navuchiteliczu, â Rimſzkoga Papu pravoga Naſzlednika Sz. Petra, na pokornoſzt povernutiſze ſetuju.

Od ovud vidiſze, da Moskovite v-zeliſzu pravu Veru onda Katholichanſzku, â drugach Gerchkoga Zakona, ne od raztanczev; nego od takoveh Navuchitelov, kiſzu vſzigdar z-Rimſzkum Czirkvum bili z-jedinyeni, i Rimſzkomu Pape vu vſzem podloſni. I akopremſzu negda nekoji po bedaſztoche, ali po zlobe, nekojeh Navuchitelov, bili odſztupili; vendarſzuſze na berzòm povernuli. Vezda pako, vu ſztare Gerchke bludnye, vnogi jeſzu opali, i od Rimſzke Czirkve zevſzemà odſztupili, koje naſſi *Vlahi* Raztanczi, iliti Odmetniki naſzleduju, ne ſzamò vu zakonu; nego vu tverdokornoſzti, bedaſztoche, i oholoſzti pameti, ter vu neizgovornom odurjavanyu Rimſzke Czirkve, kojuſzu negda Gerki, i Moskovite, vnogò lét za Mater, i Navuchiteliczu zpoznavali, poſtuvali, i poſzluſſali.

Digitized by Google

Ovdeje potrebnò opomenuti, da zákoni vu Czeremoniah Czirkve, od Apoſtolov prijeti, i potlam od Szveteh Navuchitelov povekſani, ne ſzeku niti ne kváre; nego kinche Czirkvu. Czirkva zahodna iliti Rimſzka, od izhodne iliti Gerchke (govorech od perveh poboſneh-vremén) nerazdelyavaſze vu Vere; nego ſzamò vu zakonu, iliti czeremoniah: ar Czirkva ima ſzvoju lepotu, i zarad jedinoſzti hvalu, akopremſzu druge czeremonie, koje kakti zlate ſpicze, Czirkvu kinche, i k-jedinomu Bogu pelyaju.

Ada naj ſzvoju ſztaru navadu ſzlobodnò obderſavaju Gerki, kakti i Rimlyani ſzvoju: ſzamò daſze vu Vere, i jedinoſzti Glave, nerazluche. Díchiſze Gerchka zemlya, daje imala Navuchitela *Paula*; â Rimſzka *Petra* (kojega i Gerchka, kakti Glavu, je derſala, i poſtuvala) dapache i od iſztoga *Paula*, je Navuk Vere prijela. Ne mogel Pavel nikaj ſzuprotivnoga Navuku Petra dokonchati; Pavel vendar druge zakone vu nekojeh Czirkvah; nego vu drugeh je naredil i oſztavil, â zato vendar Vere, niti Czirkve od Glave, tojeto od Pape, ne hotel razluchiti; nego da jednoga zpoznaju, i poſzluſſaju.

Od Liturgie.

Kaj je pri naſz Sz. *Meſſa*, toje pri Gerkeh *Liturgia*, i znamenuje delo Molitve, iliti Aldov.

Digitized by Google

dov. Sz. *Gregur* veli, da naſſa Meſſa, negda ne imala drudo; nego poſzetchenye: â Otecz naſs i pricheſchanye je pridal Sz. *Peter*, kije pervi ſzluſil meſſu. *Xiſtus* I. Papa pridalje: Sanctus. *Cœleſtinus* I. pridalje: Introitum, Graduale, Tractum, i Offertorium, â drugi druga jeſzu privergli, za vekſu poboſnoſzt.

Odkud vendar nemoguſze ſzami Gerki dichiti, daſzu Sztaroverczi, i daſze vu vſzem ſztaroga Zakona derſe: Ar *Proklus* Vuchenik Sz. *Ivana* Zlatovuſztoga ſzvedochi, da kadaje Sz. *Baſilius* videl Meſſe Sz. *Jacoba*, *Kelemena*, i drugeh, prevech duge, koje lyudem, zarad poſzlov neſzu bile povolyne; je takove prikrátil, i tak Czirkvam oſztavil. Dapache napravil je dvé Liturgie: ter Szvetoga *Ivana* Zlatovuſztoga je joſche krajſa; nego Sz. *Baſiliuſa*. I ſzami Gerki jeſzu nekoja nova vu Liturgiu privergli, koja Meſſnik, ali Diacon govori: Ada krivò govore, da ſzamò ſztarinu derſé, pokehdob vu velike ſztvari, kakvaje Meſſa, od ſzvoje ſztare navade jeſzu odſztupili. *Vide Jacob Goar. in Euchalogio Miſſæ S. Chryſoſtomi*, *& S. Baſilii*.

Eugenius IV. Papa vu Szpraviſchu Florentinſzkom pital je od Gerkov: Zakaj potlam Poſzvetchenya, malò pred Pricheſchanyem, vrúche vode vu Kelih primeſſaju? Sz. *Germanus* dal je ov Zrok: kakti Kerv i Voda vrúcha, iz Boka Kriſtuſſevoga je tekla; tak

Digitized by Google

voda vrúcha vu Kelih primeſſana, tu ſzkrovnoſzt znamenuje, zatoſze pricheſchajuchi onoga Keliha, kakti Kriſtuſſevoga Boka dotichu. I ki goder ovoga primeſſanya nedersé, oni od nekojeh zovuſze Krivoverczi, ali krivò: ar ovo primeſſanye nemoreſze rechi, daje od perveh Otczev Gerchkeh, kada nikaj nepiſſu od takve Czeremonie, iliti primeſſanya, adaje toga bil pochetnik Sz. *Germanus*. Adaſze i odovud ochiveſztò vidi, daſze nemogu zvati *Sztaroverczi*: arſzu nekaj velikoga vu Liturgiu pridali, kaj ſztari Gerki, neſzu chinili, niti zato neſzu znali.

Od Metanie.

Metania znamenuje: pokornichko tela naklanyanye. Zato Puſcheniki, Pokorniki, i Czellu ſzvoju zvaliſzu *Metaniu*, kakti ſztanovito meſzto pokore. Dapache kije vchinil Kloſter zidati, rekliſzu: daje Metaniu, iliti pokoru zezidal. Ovo tela na zemlyu hitanye biva dvojêm nachinôm: ar negda obraz i ruke na zemlyu poſztave, â kolena globokò naklone, i kakti na terbuh legu, terſze to zove Metania velika. Ako pak menyè telo prinize; takſze zove Metania mala. Kada pak vech na jenkrat chine; tak poſzlednye vſze menyſe, i menyſe bivaju: i k-tomu nekoju Molitviczu mole.

Od

Digitized by Google

Od Kipov malaneh, i Zrezaneh.

Gerki Kipom Szvetczev, dáju chudno poſtenye, kadaſze nyim z-telom naklanyaju, z-temnyanom kade, z-opravum opravlyaju, i z-darmi obeſſenemi kinche, i to ſzamò, akoſzu *malani*, i Szvetczev ſzpodoba; â ne kaj ſzvetſzkoga. Zato poboſne Kipe doſztojnò malaju; â na gole tela kotrige, nemogu gledeti; nego kulikò ſzkrovnoſzt, i hiſtoria potrebuje.

Od Kipov *zrezaneh*, kakti od bolvanov beſé, i ono popevaju: Vuſzta imaju, â negovore. (a). Napol vendar zrezane poſtuju; dapache negda i chiſztò zrezanem, jeſzu poſtenye davali, i vredno je: arſzu prilike Szvetczev.

Da pak Moskovite i Gerki Kipom, Imena tak marlivò podpiſzavaju, zrok je ov: kajti ſtimaju daje vutom koja oſzebujna krepoſzt. Minegda nepodpiſzavamo Imena: Ar ſzpametni lyudi, na pervi pogled poznaju, chije Kip? â neznajuchem chteti, podpiſzanye nato nikaj nepomore; nego takovem veſz Kip je na meſzto piſzma.

Ali Moskovite Ime Kipu zato podpiſzavaju: kajti toje bila ſztara navada Izhodneh od koje nehte odſztupiti. Najti i zahodneh bilaje ta navada, kada morebit neſzu tak lepò znali namalati, zato biloje potrebnò podpiſza-

(a) *Pſal.* 134.

Digitized by Google

piſzati Ime, kaj vezda ne tak potrebno.

Od Poſtuvanya Szvetczev.

Moskovite i Gerki ſzkoro vſze ſzvoje ſzvetcze, imaju od ſztareh Gerkov, ki nijednoga nepoſtuju; nego kojegaſzu prijeli od one ſztare z-jedinyene Czirkve. Imaju vendar nekoje laſztovite primeſſane. Zato *Rutheni* vu Lithuanie bojechiſze, daſze na takvoga Szvetcza Raztavnichkoga nenamere; tak nechine ſzpomenka oneh, kojeh vu ſztareh Gerchkeh Kalendareh ne nahadyaju. Ali vendar pokehdob Moskovite vzeliſzu negda Veru od Gerkov z-jedinyeneh (kakje gore recheno) zato ne potrebno dvojiti, daſzu pravi Szvetczi, â ne Raztanczi, koje vezda Moskovite (akoprem ſtimajuchi, daſzu bili Raztanczi) poſtuju i zazavaju: Ar veſz Moskovitanſzki Narod, nigdar nebi bil tulikò od oveh Szvetczev derſal; dabiga nebila oſzebujna Szvetczev, ter z-chudmi potverdyena krepoſzt, nato napelyala, da ove kakti prave Szvetcze poſtuje. *Tak P. Godef. Henſchenius T. J.*

Od Kriſanya Vlaskoga.

Dobroje znati, da Ruthenſzko, Moskovitanſzko, Gerchko i Vlasko Kriſanye: iz deſzne, na levu ſztran ruku noſzech, ne prez zroka, i ſzkrovnoſzti, kak veli *Innocentius* Papa: ar lepò znamenuje prejdenye Kriſtuſſa, od

Digitized by Google

od zebranoga Sidovſzkoga Lyudſztva k-narodom, tojeto : Poganinom. Dapache z-takovem, ruke prenaſſanyem, radibi pokazati, da Kriſtuſſa, i Nyegovoga Kriſa ſzpomenek, vu ſzerdczu noſze, kada na leve ſztrane (gdeje ſzerdcze) kriſanye dokánchaju: najti vnogi od toga nepomiſzle. Ono vendar ne razloſno, kaj nekoji govore, daſze zato tak Kriſaju, da kakti Szin ſzedi na deſzno Otcza; tak Duh Sz. ſzedi na levo. *Tak P. Gretſcher (a) N. Zakaj Moskovite i Vlahi, naſz Latine iliti Rimlanye, tak odurjavaju, preganyaju i beſé?*

V. *P. Godefrid Henſchenius* T. J. veli, da zato : Kajti oni prave Latine, iliti Rimlyane nepoznaju ; nego ſzvoje ſzuſzede Lutherane, Krivoverczę od Rima odverſene, akoprem Kerſchenike; ter ſtimaju, daſzu vſzi Latini takvoga ſitka, kada pri Lutheraneh, tuliko zla chuju, i vide.

Daſze pak vu nyihove Vere nikaj novoga neprida; zato nihovi Popi neſzmeju prodekuvati, ni navuchati ; nego ſzam Evangelium, Otczév Liſzte, i ſitek Szvétczev, po Nedelyah, i po Szvetkeh, iż knige chteju: kaj vendar nam bliſneſſi nechine. Odkud vidiſze da Moskovitanſzko, Lyudſztvo nikaj nezna od Raztanya, i Kotrigov vu Vere ſzuprotivneh; negoſze onoga derſe, kajſzu od ſztareſſeh prijeli, ali Bogbi dal ! dabi i ona czela obderſavali ali znali, kojaſzu na zveli-

(a) *P. Gretſch. tom. 1. l. 4. c. 1. 4.*

chenye potrebna znati! zvun onoga ſzvojega guſztoga kriſanya, Kipov poſtuvanya, ſztraſſnoga poſzta, i nekoja druga, koja kajtiſzu videli, da Lutherani (akoprem Kerſcheniki) za nikaj derſe; tak ne chudo, da od takoveh beſé, dapache i od naſz Rimlyanov, iliti Katholikov: ar ſtimaju daſzmo i mi takovi, kakti Lutherani, ſpotlivczi dobreh chinov, i ſzuſnyi ſeludcza.

Potlam vendar, kadaje Vera Katholichanſzka vu Lithuanie, i Polonie bolyè razglaſſena, ter Katholiczi vechkrat vu Moskoviu hode; tak vnogò drugach od naſz ſzude, najmre oni, ki razmeju, kaj verujemo, i derſimo. I toſze od ovud ochiveſztò more videti: kadaſzu Polyaki izkali, gdobi bil Kraly na meſzto *Caſimira* nehtejuchega vech Kralyuvati; tak Vojvoda *Alexius* Moskovita ufajuchiſze, da Polyaki nyegovoga Szina (kaj vendar nefzu v-chinili) za ſzvojega Kralya izberu: da ovak pod jednem Kralyem budu jakſi ſzuprot Turchinu. Zato ſzpraviliſzuſze vſzi Moskovitanſzki Biskupi, vu kojem Szpraviſchu biloje pitanye: Pokehdob Szin Alexiuſsev Polyſzku korunu, nemore drugach dobiti; tak biliſze ſzlobodnò mogel z-Polyaki, i tak z-Rimlyani vu Vere zjediniti; i Duſſu ovak vu Rimſzke Vere zvelichiti? Na koje pitanye, vſzi Moskovitanſzki Biskupi, jeſzu odgovorili: da to ſzlobodnò, prez vſzake dvoj-

Digitized by Google

dvojne, i za zvelichenye ſztraha, more vchiniti, tojeto: Rimſzki Zakon prijeti: pokehdob zpoznavaju, daje med nami malo razluchenye. I to ne vu Vere (dabi Moskovite ono vſze veruvali, kajſzu negda od ſztareh Gerkov z-Rimſzkum Czirkvum z-jedinyeneh prijeli) nego vſze razluchenye je ſzamò vu Zakonu, kîbi mogel ſzlobodnò biti razluchen, â Czirkva z-Rimſzkum z-jedinyena, i Rimſzkomu Pape podloſna. Kaktije od ſzvojega pochetka vnogò let bila podloſna.

Nut! od ovud Moskovite: i Vlahi Raztanczi mogu ochiveſztò videti, da naſz nemaju zakaj odurjavati, niti bésati; negoſze mogu ſzlobodnò k-nam priverchi, iliti ż-jediniti, kakſzu nyehovi Biskupi ſzudili, i vuchili, akopremſzu Gerchki Zakon obderſavali.

NAVUK XLIV.

Od Bludnye i Tusbe Photianſzke ſzuprot Rimſzke Czirkve.

Photius kakje gorè recheno, vchinil je Szpraviſche vu Czarigradu, i dal je napervò deſzet zrokov, zakajſzeje od Rimſzke Czirkve raztavil.

Pervi Zrok: Poſzt Szobotni: Od kojega biloje ſztaro pregovaranye, med Gerkmi i Latinmi, joſche od vremén Apoſtolſzkeh. Zakaj pak na zahodu, i najmre vu Rimu Katho-

Digitized by Google

Katholiczi v-Szobotu poſzte, Sz. *Auguſtin* veli: Da *Peter* Apoſtol, buduchi iſſel ſzuprot *Simonu* Maguſu, vu Nedelyu; tak pervò toga vu Szobotu, zevſzem Kerſchanſzkem Lyudſztvom je poſztil: i kajtigaje ſzrechnò obladal; zato ta lepa navada je do vezda zaderſana.

Innocentius Papa i ov zrok daje: Da v-Szobotu, kakti i v-Petek, Apoſtoli zarad muke i ſzmerti Kriſtuſſeve, biliſzu vu velikoj ſaloſzti: i zarad ſztraha od ſidovov, jeſzuſze ſzkrívali, ter znamda vſze onô vreme vernò poſztili. Zato opitaniſzu negda Sz. *Hieron. Ambroſ.* i *Auguſt.* terſzu odgovorili: Naj vſzaka Czirkva ſzvoju dobru navadu ſzlobodnò obderſava.

Drugi Zrok Raztanya: Da Rimſzka Czirkva veli Duha Sz. i od Szina izhadyati: od kojega malò potlam hochemo obilneſsè govoriti.

Treti Zrok: Da Rimſzka Czirkva, Hiſni Zakon za nikaj derſi; ar Redovnikom prepoveda Sene imati. Ali drugoje za nikaj derſati, â drugoje, poſztavlenem vu Szveteh Redeh prepovedati Sene. Czirkva zahodna vutom derſi ſztaru navadu: ar daſze i oſenyeni, ter potlam redyeni, od Sen razluche, i zderſavaju, je navuk Apoſtolſzki, od Czirkve Katholichanſzke vſzigdar obderſavan, kaktiſzu Otczi Szpraviſcha II. Carthagenſzkoga valuvali, Koja navada i na Izhodu je bila, kak ſzvedochi *Epiphanius* Gerchki

Navu-

Digitized by Google

Navuchitel. Dapache i Szpraviſche obchinſzko *Nicenſzko I.* Vſzem vu Szveteh Redeh poſztavlenem z-Senami ſiveti prepoveda, akopremſzu pervò Redov Sene imali. *Tak Spondanus.*

Odkudſze vidi, da i Gerki, kîſzu pred v-zetemi Redmi Sene imali, potlamſzuſze z-Senami dogovorili, i od nyih jeſzuſze morali zderſavati. Iſztinaje to, da Duhovnikom Gerchkoga Zakona, i z-Rimſzkum Czirkvum z-jedinyenem je dopuſcheno: da pervò oſenyeni, ter potlam Rédyeni, mogu Senu zaderſati, i z-nyum ſiveti, tak vendar; da kada jedna v-merje, drugu nemogu v-zeti. (*a*) Ali i ovo dopuſchanye, ne poleg ſztareh zapovedih Czirkveneh.

Cheterti Zrok Raztanya: Da nedopúſcha, dabi Meſniki na Kerſztu, i chelo mazali, iliti Sakrament *Berme* davali. I vutom Czirkva pravò chini: kajti ovak mazati, iliti bermati, je poſzel ſzamoga Reda Biskupſzkoga. Kakſze vuchi vu Szpraviſchu Florentinſzkom. I ſzam Papa more dopuſztiti Meſniku bermati. Ovdeje dobrò znati, da vu perva vreména, doklamje malò bilo lyudih, kîbiſze kerſztili; tak ſzami Biskupi, ter po ſzameh ſzvetkeh Vuzmeneh, i Trojackeh jeſzu kerſztili, i taki ſzkupa bermali. Tak zato potlam, i po drugeh dneveh kerſztechi Meſniki, jeſzu ovu chaſzt bermanya prevzeli,

(a) *Cap. Quæſitum.*

Digitized by Google

vzeli, ali negda ſzebi od Pape dopuſchenu, radibi i vezda obderſati, kada imamo vech Biskupov, za Bermanye.

Peti zrok: Da Czirkva zahodna iliti Rimſzka, z-vodum potochnum, na meſzto ſzvetoga olya, iliti Krizme kerſzti: â to ne iſztina.

Seſzti zrok: Da lyudi Czirkve Rimſzke, v-korizme, vſzigde jedu béli ſzmok, tojeto jajcza, i ſzir, â i to ne iſztina: ar vu zemlye Latinſzke, to ne bila navada, béli ſzmok jeſzti: â na oveh ſztranah, iz velikeh zrokov, je dopuſcheno: arje velika potrebocha.

Szedmi zrok: Da pri naſz na Oltaru z-Telom Kriſtuſſevem, aldujeſze janye vuzmeno, kakti pri Sidoveh, i to je odurna las.

Oſzmi zrok: Da Meſſniki bradu briju: â to ne zlo nikakvo. I vechkrat biliſzu ſzkupa Otczi izhodni i zahodni; ter neſzu nikaj od toga ſzuprot govorili; nego *Photius* podrezan tepecz, ſzmelje zato piſzati *Mikule* Pape I. Naſſi Redovniki privergliſzuſze k-lyudem, pri kojeh ſivu. Ne chudo da na Izhodu Redovniki bradu nebriju: ar onde i Sidovi, i Gerki bradaſzti hode. Na zahodu pak, â najmre Rimlyani, jeſzu briveni, po ſztare navade Latinſzke zemlye. Najti *Epiphanius* nekaj govori: daje prepovedano bradu i glavu briti. Ali drugi vele: daje prepovedano bradu briti onem, ki duge láſze na glave noſze, terſze kakti ſene ruga-

ju,

Digitized by Google

ju, daſzu vech nakinchene ſene, ali záruchniku; nego poboſnomu Redovniku ſzpodobni. Kajſze i pri naſz nepriſztoji.

Sz. *Hieronymus* nehvali brade brijenye, ali ne chudo: ar na Izhodu ſivuch, Izhodneh Redovnikov, bradaſztu navadu je hvalil i derſal.

Deveti zrok: Da pri naſz Subdiakoni, nebuduchi Diakoni niti Presbiteri: iliti Meſſniki, bivaju Biskupi: â to vſzi znamo, da ne iſztina tak; dabi on, kî ne Meſſnik, mogel Biskup poſztati, i vſza ona chiniti, koja ſzobum donaſſa chaſzt Biskupſzka: akoprembi i bil poſztavlen Biskup, ali Arkibiskup.

Deſzeti zrok: Da poſzli Apoſtolſzki, vu Czarigrad dojduchi, neſzu hoteli Gerchkem Biskupom, kakti podloſniki Veru valuvati. I toſzu pravò chinili: ar neſzu bili podloſniki Gerchkeh Biskupov: niti to ne bilo nigdar navadno. Kakti ni ovo: dabi Patriarka Czarigradſzki, vſzem Kerſchenikom zapovédne Liſzte piſzal, kakti dabi bil Papa, i vſzeh poglavar. Zato ova pregovarjanya vezdaſnyi, ter i ne zjedinyeni Gerki zanikaj derſe: ar vide daſzu ovi zroki, nekoji kruto laslivi, â nekojiſzu nezadovolyni, dabiſze zarad nyih Gerchka Czirkva, od Rimſzke raztati morala.

Jeſzu vendar i vezda, chetvera pregovarjanya

Digitized by Google

janya oſzebujna, koja i vezda neſzu poravnana, gde Gerki ſzuprot nam govore.

Pervo je: Od Izhadyanya Duha ſz. i od Szina; â ne ſzamò od Otcza.

Drugo: Od Purgatoriuma, gdeſze Duſſe zaderſavaju, i ochiſchavaju.

Treto: Od poſzvetchenya vu ſzladkom, iliti vu Pogache.

Cheterto: Od Pervine Rimſzke Czirkve.

Od Izhadyanya Duha Szvetoga.

Mi Rimlyani velimo, da Duh Sz. izhadya, ne ſzamò od Otcza; nego i od Szina. Gerki pak vele, da izhadya od ſzamoga Otcza. Szuprot kojem iſztina Rimſzke Czirkve, moreſze ovak pokazati.

Pervich iz Sz. Piſzma, gdeſzè ovak govori: Vſza koja ima Otecz, moja jeſzu *(a)* I drugde ovak: Vſza tvoja, moja jeſzu *(b)* Ada kajgoder vu Boſanſzkeh ima Otecz, ima i Szin, zvun Otchinſztva, poleg rechih Apoſtolſzkeh. Otecz pak ima moch izdehnuti Duha Sz. zarad koje mochi, veliſze Duh Sz. izhadyati od Otcza: Ada i Szin ima ovu moch: izdehnuti Duha Sz. zarad koje mochi, veliſze Duh Sz. izhadyati i od Szina.

Drugoch iz drugeh rechih Kriſtuſſeveh: Ako ja neodidem, Veſzelitel nedojde k-vam; ako pak odidem, poſslyem nyega k-vam *(c)* I drugde: Kada dojde Veſzelitel, kojega poſslem

(a) *Joan, 6.* (b) *Joan. 17.* (c) *Joan. 16.*

Digitized by Google

slem vam (*a*) Odkud ovak Sz. *Aug.* od Sz. Troiſztva govori: Szina poſzlati, je Szina roditi: Duha Sz. poſzlati, je Duha Sz. izdehnuti, ali izhadyati (*b*) Ada ako Szin poſſilya Duha Sz. tak Duh Sz. izhadya od Szina. Zato nigdarſze neveli, daſze Otecz poſſilya, Kajti neizhadya od nikoga, pokehdob vu Bogu poſſilyanye znamenuje rodyenye, ali izhadyanye.

Odgovarjaju Gerki: Da poſzlati Duha Sz. od Szina, neznamenuje izhadyati od nyega; nego znamenuje: da Szin po ſzvojem Tela v-zetju, ter po muke i ſzmerti, je kakti zrok darov, kiſzu Apoſtolom poſzlani, kî dari zovuſze Dari Duha Szvetoga.

Ali ſzuprot je ono: Kaj ſz. Pavel govori: Lyubav Bosja je razlejana vu ſzerdczah naſſeh, po Duhu Szvetom, kîje dan nam. (*c*) Odkudſze lepò vidi, daſzu dari razlucheni od Duha Sz. *Ali ovak:* Ako poſzlati Duha Sz. je poſzlati dare nyegove; tak kadaſze veli: daſze Szin poſſilya, moglobiſze rechi: da Szin ne poſzlan; nego daje ſztvorjen nekoji dar nyegov, i takbi lehkò rechi: da Szin ne chlovekôm poſztal, niti k-nam doſſel; nego ſzamò dar, kaj vendar je krivò veruvati. Ada tak i od Duha Sz.

Drugoch. Naſſa Iſztina moreſze pokazati iz ſzpraviſchih Obchinſzkeh, ter izhodneh, gdeſzu bili vnogi Gerchki Otczi. Najmre

(a) *Joan. 15.* (b) *Aug. l. 4. de Trin. c. 19.* (c) *Rom. 5.*

Digitized by Google

iz *Epheſinſzkoga*, iz kojega *Cyrillus Neſtoriuſſa* ovak je piſzal: *Duh Sz. imenuvan je Duh Iſztine, â Iſztina je Kriſtus, zato i od Kriſtuſſa ſzpodobnò* (na kuliko Kriſtus je Bog) *kakti od Otcza izhadya.* Ter ov liſzt je potverdyen, vu drugeh petereh ſzpraviſchah obchinſzkeh, gdeſzu zvekſe ſztrane bili Otczi Gerchki, Izhodni Czeſzar, Patriarka Czarigradſzki, i vnogi Biskupi, kiſzu ovu Iſztinu radi valuvali, i natoſze podpiſzali. Ada Photianſzki Gerki, neſzu zadovolynoga zroka imali, kadaſzuſze od Rimſzke Czirkve raztali.

Tretich, naſſa Iſztina moreſze pokazati iz ſztareh Gerchkeh ſzveteh Otczev, kiſzu pred Raztanyem vu jedinoſzti vſzigdar ſiveli, ter naſs navuk valuvali, i drugem piſzali: ar lyudi Gerchkoga zakona, konchemà ovem ſztarem Otczem, bi morali veruvati, pokehdob dícheſze, daſzu *Sztaroverczi*, tojeto: da veruju, valuju, i derſe vſze ono, kajſzu nyihovi ſztari ſzveti Otczi veruvali, valuvali, i derſali, â to, kak vidimo, neveruju: ada krivò govore daſzu ſztaroverczi; negoſzu novi odmetniczi, i vu nekojeh Kotrigeh Vere pravi Krivoverczi.

Sz. *Athanaſius* vu ſzvojem *Zavjetku Vere*, ovak govori: Duh Sz. od Otcza i Szina, ne v-chinyen, ne ſztvorjen; nego izhadyajuch.

Sz. *Baſilius* veli: *(a)* kaktiſze ima Szin z-Otczem; takſze z-Szinom Duh Sz. Ada kakti Szin

(a) *l. de Spiritu S.*

Digitized by Google

Szin jemlye ſzvoje bitje od Otcza, po naradyanyu; tak i Duh Sz. jemlye ſzvoje bitje od Szina po izhadyanyu.

Sz. *Ivan Zlatovuſzti*, iliti Chryſoſtomus ovak je vuchil: Duha Sz. velimo Otczu, i Szinu jednakoga, i izhadyajuchega od Otcza i Szina. (*a*) Oſztavlyamo druge Szvete Otcze Gerchke, dapache i Rimſzke takove, kiſzu i pri Gerkeh, vu velikom preſtimanyu, ter za naſz vuche, kak ochiveſztò vidimo.

Akobi pak Gerki, ali Vlahi rekli, da oni ova tak nemaju vu ſzvojeh knigah; takovem *Card. Bellarminus* odgovarja: daje to bila ſztára Gerchka navada, knige pokváriti, iliti premeniti, kak dobrò znamo.

Trojaſzu vendar, koja ovde Photianſzki Raztanczi zaſze jemlyu. *Pervo je* ono, kaj Sz. Janus veli: Kada dojde Veſzelitel, kojega ja poſslem vam, od Otcza, Duha iſztine, ki od Otcza izhadya. (*b*) Ada pokehdob neveli, da i od Szina izhadya; tak nemoremo rechi, da i od Szina izhadya.

Na to moremo odgovoriti ovak: valuvati jedno, ne drugo tajiti, akoſze kaj drugo neprida. Ada pokehdob ovde Kriſtus ne veli: ki od Otcza *Szamoga* izhadya; takſze nemore tajiti, da i od Szina izhadya. Kakti kada velim: Otecz naſs, kiſzi na nebeſzeh; ne ſzlobodnò izpelyati: adaga ne na zemlye. Ali: Vera je potrebna na zvelichenye: ada

(*a*) *tom. 5. hom. 2.* (b) *Joan. 15.*

ſzama Vera, â ne dobra dela.

Drugoje kaj ſzuprot nam imaju: da ſzpraviſche III. obchinſzko, je dokonchalo, daſze nikaj nepridáje vu Veruvanyu Nicenſzkom, i Czarigradſzkom pervom, vu kojem veruvanyu nè ove rechi: *i Szina*; nego ſzamò: ki od Otcza izhadya.

Odgovoremo: dokonchalo je, daſze nikaj nepridaje takvoga, kajſze nikak nezaderſava vunyem, toje iſztina. Ovo pak: *i Szina*, zaderſavaſze ovde: ki od Otcza izhadya: ar Szin ima vſza ona, koja ima Otecz, zvun Otchinſztva, kakje gorè recheno.

Zatem ſzpraviſche Czarigradſzko pervo, pridaloje ſzpraviſchu Nicenſzkomu, k-onem rechem: i vu Duha Sz. *Od Otcza izhadyajuchega*; ter vendar potom ne v-greſſilo ſzuprot ſzpraviſchu Nicenſzkomu. Ada ni druga ſzpraviſcha obchinſzka, kakje Latheranenſzko, Lugdunſzko, i Florentinſzko, kojemſzu privolyeli i podpiſzali, neſzu v-greſſila pridajuch: ki od Otcza, *i Szina* izhadya.

K-tomu: ſztari Gerki znaliſzu, da *Latini* iliti Rimlyani, vu ſzvojem veruvanyu imaju i govore: ki od Otcza *i Szina* izhadya; ter vendar tri ſzto let, jeſzu miruvali, obſzluſavajuch tri ſzpraviſcha obchinſzka, VI. VII. VIII. â ſztoprav Photianczem je na pamet doſslo, da nam ſzuprot poſztavlyaju Epheſinſzkoga ſzpraviſcha Dekretum, iliti

Dokon-

Digitized by Google

Dokonchanye. Kiſzu zato miruvali, kajtiſzu dobrò znali, da ov argumentum ſzuprot nam nikaj neopravi.

Treto je, Kaj Photianſzki Gerki ſzuprot nam izpelyavaju: Ako Duh Sz. izhadya od Otcza, i od Szina; tak budu dva pochétka, iliti zroka Duha Sz. kakti dabi nebil doſzta ſzam Otecz. Ali i nato ovak.

Odgovoremo: Akoprem mi Latini iliti Rimlyani, Otcza i Szina velimo dve Perſone; nevelimo vendar dva pochétka, ili dva zroka; nego vuchimo, da Otecz i Szin, je ſzamò jeden pochetek: kakti ne ſzam Otecz; nego vſze tri Perſone, jeſzu zrok vſzeh ſztvarih; ter vendar neſzu tri zroki, niti Sztvoriteli; nego jeden, imajuchi jedno bitje, i jednu krepoſzt. I to naj bude doſzta od Duha Szvetoga.

Ali vidiſze ochiveſztò, kakje pravichen G. Bog ſztraſſinò hotel kaſtigati, ovo od Duha ſz. ſzuproti govorenye. Kada na dan 28. Majuſſa, *Mahometes* II. Turſzki Kraly IX. â Czar I. na ſzamo Duhovo, na Czarigrad je vudril, i nyega dobil drugi dan, tojeto 29. Majuſſa, leta 1453. i potlamga ſztalnò pod ſzvojum oblaſztjum derſi do deneſnyega dneva. Terſze i onde najdu vnogi lyudi, ki Rimſzke Czirkve zakon obderſavaju.

Od Poſzvetchenya vu ſzladkom.

Mudrem Gerkom najmre zjedinyenem,

Digitized by Google

lehkoſze more dopovedati zrok naſſega poſzetchenya vu kruhu ſzladkom; ali Photianſzkem Raztanczem ne tak lehkò, kada nehte zroka poſzluhnuti. Daſze pak lepsè razmemo, potrebnò je znati: da Latinſzka iliti Rimſzka Czirkva, ne kudi da Gerki poſzvete, i pricheſchanye dele vu kiſzelom, iliti kvaſznom: ar ſzamò to potrebuje: da bude kruh navadni ter pſenichni, budi ſzladek, budi kiſzel, doſztaje na poſzvetchenye. Kakti na poſzvetchenye Keliha potrebuje: da bude vino od terſza, budi ono belo, budi cherleno.

Gerki pak vuche, da poſzvetchenye nevalya vu ſzladkom; nego da mora biti vu kiſzelom: i daje tak na zadnye vechere Kriſtus poſzvetil.

Ove bludnye, i tulikoga pregovarjanya, je pochetnik Mihaly *Cerularius* Czarigradſzki Patriarka, Photianſzki Raztanecz okolu Leta 1053. kije zato naſz zval *Azimitas* tojeto: Pogacháre, zarad poſzvechenya vu ſzladkom, iliti vu pogache.

Jeſzuli pak vu ona perva vremena naſsi Rimlyani, vſzigdar poſzvetchuvali ſzamò vu ſzladkom, â Gerki ſzamò vu kiſzelom; toſze za ſztanovitò nezna, kak veli Mikula *Comnenus* Gerchki Piſzecz. Nego toje ſztanovito: da naſſa Rimſzka Czirkva vſzigdar je vuchila, da poſzvetchenye vu ſzladkom valya: i

Digitized by Google

to ſzamo vu navadu je tak v-zela ; da naſ Meſſnik (akoprembi mogel vu kiſzelom) nigdar pod ſzmertni greh neſzme poſzvetiti, niti pricheſztiti vu kiſzelom, iliti kvaſznom; nego ſzamò vu ſzladkom, i to zarad ſztanoviteh, ter iſztinſzkeh zrokov.

Da pak lepsè pokaſemo, da poſzvetchenye valya vu ſzladkom; tak hochemo pokazati, da on iſzti kruh, vu kojem Kriſtus na zadnye vechere je poſzveril i pricheſztil; bilje kruh *ſzladek*; â ne *kiſzel*.

Zrok pako naſſega Navuka je ov: kajti Kriſtus ſzvoju Szvetu zadnyu Vecheru, je vchinil vu dneve pogachne (*azimorum(a)*) gda kruha kiſzeloga, iliti kvaſznoga ſidovom, ne bilo ſzlobodnò jeſzti, dapache niti pri hiſe imati. I toje ſzam G. Bog ſidovom zapovedal. *Szedem dnevi ſzladki Kruh* (iliti pogache) *budete jeli, vu pervom dnevu nebude kvaſza vu hiſah vaſseh: ki goder bude jel kvaſz, pogine Duſſa nyegova iz Iſraela, od pervoga tia do dneva ſzedmoga.* (b) Pervni pak den jeſze pochinyal od vechera cheternajſzte Lune Martiuſa: vu koji den Kriſtus ſzvoju Sz. Vecheru je imal, kak Sz. *Math.* govori: Pervi den pogachni (*azimorum*) priſztupiliſzu Vucheniki k Jeſuſſu govorechi: Gde hoches, da pripravimo Tebi jeſzti vecheru? (c) vezda ovak:

Onakov Kruh za poſzvetchenye je najprilichneſsi, vu kakvom Kriſtus na zadnye Ve-

(a) *Luc. 22.* (b) *Exod. 12.* (c) *Math. 26.*

chere je poſzvetil, i Vuchenike pricheſztil; Kriſtus pak je poſzvetil vu ſzladkom, iliti vu pogache, ada ov Kruh je najprilichneſsi za poſzvetchenye i pricheſchanye.

Ne vendar Kriſtus tak ſzvoju Vecheru vchinil, niti tak odredil; dabi ſzamò Kruh ſzladek, bil prilichen za poſzvetchenye; nego Kruh navadni, iliti Pſenichni, budi ſzladek, budi kiſzel: â on poſzvetil je vu ſzladkom: kajti pri Izhodneh lyudih, i drugda, vechje navaden Kruh ſzladek; nego kiſzel.

Gerki doſzta bedaſztò ſzuprot nam govore, najmre iz onoga, kaj Sz. *Janus* veli: Oni neſzu v-lezli vu dvoriſche (najmre Popi) daſze neoſzkrune; nego dabi jeli Vuzem (*a*) Ada joſche onda ſidovi, neſzu jeli vuzmenoga janyeta: niti Kriſtus poleg Zapovedi, i po navade; negoje ono pogachno vreme pretekel, adaje poſzvetil vu kiſzelom, pervò vremena pogachnoga. Nato:

Odgovoremo: Daſze onde po rechi: *Vuzem*, nerazumeva janyecz vuzmeni, kiſzeje ſzamò cheternaiſzti den Lune pod vecher alduval; negoſze razumevaju drugi aldovi od Ovacz, i volov, kiſzuſze vſzaki den alduvali. (*b*) Zato ada Popi veliki, neſzu vu dvoriſche v-lezli, kajti Popom ne bilo ſzlobodnò jeſzti aldova; nego ſzamò ochiſchenem. (*c*)

Drugoch Szuprot nam izpelyavaju ono: Beſſe pak veliki Petek Vuzma, vura kakti ſeſzta

(a) *Joan. 18.* (b) *Deut. 16. 2.* (c) *Lev. 22.*

ſeſzta *(a)* ada ako den muke bilje veliki Petek, i kakti pripravni k-vuzmu; takje bila cheternaiſzta Luna Meſzecza pervoga: ada Kriſtus pred tem dnevom, tojeto trinaiſzti den Lune je obſzluſaval vuzem, i poſzvetil vu kruhu onda navadnom, i ſzlobodnom, tojeto: vu kiſzelom, iliti kvaſznom. Ali i nato *Odgovoremo:* Paraſceve, iliti veliki Petek pri Sidoveh ne bil; nego zarad Szobote, kajti v-Szobotu ne bilo ſzlobodnò pripravlyati; takje bilo potrebno pripravlyanye jeſztvin na *Paraſceve* tojeto: na veliki Petek. Zato onde veliki Petek vuzma, neznamenuje pripravlyanye k-vuzmu; nego k-Szobote vuzmene: arſze veli: Beſſe veliki Petek, kije pred Szobotum. *(b)* Ali i ovde ſzuprot nam nikaj neoprave, tojeto, nemogu nam pokazati, daje Kriſtus poſzvetil vu kiſzelom, iliti kvaſznom. Ada mi pravò derſimo, daje poſzvetil vu ſzladkom.

Od Purgatoriuma.

Akoprem vſzi oni zroki (iz kojeh mi, nekaj iz Sz. Piſzma, nekaj iz ſzveteh Otczev, â nekaj iz ſztaroga, ter obchinſzkoga Czirkve Katholichanſzke Navuka, ſzuprot vezdaſnyem Krivoverczem izpelyavamo, i ochiveſztò kaſemo, da je *Purgatorium*, iliti meſzto ochiſchenya, gdeſze Duſſe chiſztiti moraju) biſze lepò mogli prilágoditi ſzuprot Photianſzkem

(a) *Joan. 19.* (b) *Marc. 15.*

Digitized by Google

ſzkem Raztanczem i Vlahom, tajechem Purgatorium; ſzuprot ovem vendar vnogò jakſi zroki, iz iſztoga nyihove Czirkve Navuka obchinſzkoga, i vezdaſnyega, moguſze izpelyati i pokazati ovak:

Pervich. Gerchka Czirkva ne ſzamò zjedinyeneh; nego i Photianſzkeh Raztanczev vezda, ali haſznovitò, ſzlobodnò, ſzvetò, i razumnò za mertve molitve moli, Meſſe iliti Liturgie ſzluſi, almuſtvo deli, i druga dobrà dela chini, ter za nye Bogu alduje: Ali pak moli nehaſznovitò, neſzlobodnò, greſsnò, i bedaſzto? Ovo drugo ne vuchi: arjeto ſztare Gerchke Czirkve navada, od iſzteh Apoſtolov prijeta. Tak *Sz. Jacob* Vekſi vu ſzvoje Liturgie ima: Molemo za one, kiſzu vu Vere pochinuli. Za mertve, kiſzu vu Kriſtuſſu pochinuli: da Bog Duſſu mertvoga prime, i vu Kralyevſztvo poboſneh poſztavi.

Sz. *Jakob* menyſi vu ſzvoje Liturgie hoche imati, da Meſſnik moli za pokoj Duſs oneh, kiſzu pred nami preminuli, i takſze najde vu drugeh Liturgiah Apoſtolſzkeh. zato:

Sz. *Cyrillus* Jeruſalemſzki vuchi: daje najvekſa Duſs pomoch, za kojeſze alduje molitva ſzvetoga onoga, i ſztraſsnoga aldova, tojeto Meſſe.

Sz. *Ivan Zlatovuſzti* iliti Chryſoſtomus opomina: mertvi, najſze pomogu z-molitvami, i al-

Digitized by Google

i almuſtvom (a) A drugde veli: Neſzu bedaſztò Apoſtoli odredili, da vu Meſſneh aldoveh, za mertve ſzpomenek bude: arſzu znali i veruvali, vu tom veliku haſzen. Ada i Gerchki Otczi, ter i vezdaſni Raztanczi, ſzude i veruju, daje haſznovito molitve, Meſſe, almuſtvo i druge dobre chine, Bogu za mertve alduvati. Takvi pak dobri chini, neſzu potrebni, dapache niti haznoviti Duſſam onem, kojeſzu vu dike Nebeſzke (kak i Gerki znami veruju) niti onem, kojeſzu vu peklu: ar gdeſze ne ufati pomochi; ondeje za ludo molba. Ada mora biti treto meſzto, gdeſzu Duſſam takvi dobri chini haſznoviti.

Ovak obladani Gerki vu ſzpraviſchu *Florentinſzkom*, rekliſzu: da je *Purgatorium*, iliti treto meſzto, gdeſze Duſſe chiſztiti moraju; ali vendar tak; da vu nyem ne ogeny. I dobiliſzu od ſzpraviſcha, da vu navuku od Purgatoriuma, nebude ſzpomenek od ognya: ar ſzpraviſchu doſztaje bilo, daſze ima treto meſzto vremenito, takovo, gdeſze Duſſe chiſztiti moraju, da mogu dojti pred licze Bosje, ali budi onde ogeny, ali nebudi.

Nekoji pak Gerki vele: da je treto meſzto takovo, gdeſze Duſſe zaderſavaju, aliſze ono nemore zvati: *Purgatorium*; nego *Satisfactorium*, tojeto: ne ochiſchenye, nego zadovolynochinenye. Ali to govorech, jur znami

(a) *hom. 4. in 1. Cor.*

Digitized by Google

mi derſe vu iſztine, ako ne vu rechi. Najmre ako po *Satisfactorium*, razumeju *Satiſpaſſorium*. Najti ſzveti Otczi obchinſzkêm nachinôm, imajuchi zrok iz Sz. Piſzma, ono meſzto zovu *Purgatorium*, tojeto Ochiſchenye: ter ovo i Gerchki: *Baſilius, Theodoretus* &c.

Niti z-tem ſzuprot nam nikaj neoprave, ako reku: daſze ova rech: *Pugatorium* ne najde vu Sz. Piſzmu: ar i ova rech: *Sakramentum*, znamenujuch daje vidyeno znamenye, nevidyene miloſche, nenajdeſze vu Sz. Piſzmu; ter vendar vſzi Gerki, i Vlahi veruju, da ſzveti Kerſzt je Sakramentum.

Drugoch. Szuprot Gerkom, Purgatorium tajechem, rechi moremo: Vſza Gerchka Czirkva veruje, daje razluchenye med grehom ſzmertnem i malem: ada ako gdo vu ſzamom malom grehu premine; onſze neſzkvári: ar greh mali, ne vreden pekla: â nitiſze taki nezvelichi: ar nikaj zatepenoga, nepojde vu Kralyevſztvo Nebeſzko. Ada mora biti treto meſzto, gdeſze od ove makule ochiſzti, iliti gde za ov greh zadovolyno preterpi, daſze prime vu diku nebeſzku.

Tretich. Szuprot Gerkom i Vlahom, tajechem pugatorium: Gerki veruju, kakti i mi; daſze kaſtiga greha, razluchava od iſztoga greha, ada po ſzpovedi, ali po zverſſenom ſzkruſſenyu, moreſze oproſztiti ſzam greh, â kaſtiga more oſztati. Koji Navuk veruju,

ne

Digitized by Google

ne ſzamò Katholichanſzki Gerki; nego i Photianſzki Raztanczi, i derſaliſzuga vſzi ſztari Gerchki ſzveti Otczi, kaktije Sz. *Chryſoſtomus*, Sz. *Baſilius*, *Theophilus Alexandrinſzki*, *i Nicephorus* Patriarka Czarigradſzki. Ada akoſze komu pripeti vumreti, po ſzpovedi, ali po ſzkruſſenyu pred pokorum; takovje duſen podneſzti pokoru, â greha nema: adaſze nezkvari: armuje greh oproſchen; nitiſze taki nezvelichi: arje duſen podneſzti pokoru. Ada mora biti nekoje treto meſzto po ſzmerti, gde Duſſa pokoru duſna podnaſſa, doklamſze po zâdovolychine ſzvoje, ali po molitvah poboſneh oſzlobodi, i v-nebo prime.

Chetertich. Kriſtus govori: Nezides od onud, doklam neplatis, do najmenyſega filéra. (*a*) Ada kada naplati; onda izide iz vúze. Ne iz peklenſzke: ar iz pekla ne odkuplenya, ada iz Purgatoriuma.

Petich. Ono nemoremo oztaviti, kaj napervò donaſſa Mikula *Comnenus* Gerchki Piſzecz, ſzuprot Gerkom Raztanczem: najbude jeden ſzvet, pravichen, i velikeh najmov chlovek: â drugi kruto greſſen, i velike kaſtige vreden, kiſze vendar pred ſzmertjum zverſſenò ſzkruſſi, i grehov oproſchenye dobi. Ako na naglòm jeden i drugi v-merje; takſze nijeden nezkvari: arſzu obodva vu miloſche Bosje preminuli. Jeliſze pak taki obo-

(a) *Math. ſ. 20.*

Digitized by Google

obodva zveliche? Nezveliche; nego ſzamò on, ki ali ne grehov imal, ali akoje kada imal, je ovde doſztojnu pokoru za vſze vchinil; on pako kije ſzamò dobil oproſchenye grehov, â pokore ne v-chinil; tak mora po ſzmerti chiniti pokoru, ter kada zadovolyno, vchini; onda pojde vu vekivechnu Diku Nebeſzku.

Zadnich. Ako nema Purgatoriuma, iliti meſzta ochiſchenya, odkudaſze Duſſa po molitvah, i drugeh dobreh chineh more odkupiti; tak Vlaski i Krivoverſzki Duhovniki, kada za mertvoga Duſſu, od hiſe jemlyu vola, ali kaj drugoga tulikò vrednoga; krutò bedaſztò, dapache i krivichnò chiné: ar akoje Duſſa vu peklu; takſze od onud nigdar neodkupi. Akoje pak vu Nebu; tak ona nepotrebuje molitve, niti druge pomochi na zvelichenye. Ada moraju veruvati, da je meſzto ochiſchenya, odkudſze Duſſa more odkupiti. Ada kaj mi velimo, i verujemo: da je takovo treto meſzto, iliti *Purgatorium:* i da za mertve je haſznovito moliti: ne naſs novi; nego Bosji, ter ſztari Navuk: ar vu Sz. Piſzmu najduſze ove rechi: Szveta ada, i haſznovita je miſzel, za mertve moliti, daſze od grehov (tojeto od kaſtige) oſzlobode. I toſzu negda ſidovi, od Boga, po Prorokeh navucheni, veruvali, i obderſavali, kadaſzu za mertve, velike aldove chinili,

Digitized by Google

nili, i almuſtva davali, da mertvem pomogu. (a)

Od Pervine Rimſzkoga Pape.

Vlahi i Gerki Raztanczi vele: daſze glava vidyena Czirkve, nemore ozavati: Papa Rimſzki; nego Patriarka Czarigradſzki. Ali da krivò govore, moreſze ovak pokazati.

Photianſzki Raztanczi, zvun toga, da veruju, da ova pervine oblaſzt mora biti ſzamò vu jednom chloveku; veruju takajſe: da ovu oblaſzt, Kriſtus je dal Sz. Petru Apoſtolu: k-tomu veruju, da Sz. Peter je bil Rimſzki Biskup, iliti Papa. Dapache veruju, da Rimſzki Pape, jeſzu pravi naſzledniki Sz. Petra, na ſztolicze Rimſzke. Iz oveh ada moremo ov argumentum napraviti.

Akoſze ova pervine oblaſzt, mora vezda kômu, na ſzvetu dati; tak ſztanovitò moraſze dati onomu, kije Sz. Petra Apoſtola naſzlednik: onomu, kojegaſzu obchinſzka Szpraviſcha, za Glavu Czirkve vſzigdar zpoznavala: Onomu, kojegaſzu mudri, i Szveti Gerchke, i Rimſzke Czirkve Otczi poſtuvali, i ſzvedochili: Onomu, pred kojegaſzu vſze duhovne tusbe, i pravde isle, koje vſze je zadnyi ſzlobodnò ſzudil: Onomu, kije ovu pervine oblaſzt, vſzigdar ſzám tak obnaſſal; damu nigdo ne ſzuprot govoril; negoſzu na nyegvo odluchenye vſzi mirnò múchali, dapache

(a) 2. Machab. 12.

Digitized by Google

dapache i pohvalili, kaj goder je odluchil. Takov pak, kojegafze vfza ova dotichu, je fzam Papa Rimfzki; â ne Patriarka Czarigradfzki: adafze ova, pervine oblafzt, mora dati fzamò Pape Rimfzkomu; â ne Patriarke Czarigradfzkomu.

Da pak ova oblafzt od Kriftuffa je dana Szvetomu Petru Apoftolu, fzvedoche: Sz. *Bafilius*, kada je bil Sz. *Felix* Papa II. vu Rim je ovak pifzal: Peter zarad Vere vrednofzti, Czirkve Fundamenta, iliti Temelye je prijel.

Sz. *Greg. Nazian.* Peter zovefze Pechina, i Czirkve Temelye, fzebi zaufane ima.

Sz. *Epiphanius*: Gofzpon pofztavil je Petra pervoga Apoftola, i Pechinu tverdnu, zverhu koje Czirkva Bòsja je zezidana.

Theophilactus one rechi Kriftuffeve: *Tifzi Pechina.* Ovak tolnachi: Za mènum Pechina jefzi, i Temely Czirkve moje.

Zatem Gerki, akoprem Raztanczi, nemogu tajiti, daje Sz. Peter bil Rimfzki Biskup: i da Rimfzki Pape buduchi na one ifzte Biskupie, jefzu pravi Nafzledniki Sz. Petra. Kakti i mi netajimo, da vezdafnyi Patriarka Czarigradfzki, je Nafzlednik Photianfzki.

Ada pokafemo, da vfza fzpravifcha obchinfzka, ter i vu Gerchke zemlye obfzlufavana, ovu pervinu jefzu zpoznavala, i pofztuvala vu Pape Rimfzkom; â ne vu Patriarke Czarigradfzkom.

To

Digitized by Google

To ſzvedochi Szpraviſche obchinſzko *Nicenſzko I.* Leta 325. kadaje bil *Sz. Sylveſter I.* Papa, â *Konſtantin* Czeſzar, gdeje bilo Otczev 318.

Zatem Szpraviſche *Kalcedonſzko*, gdeje bilo Biskupov 630. kadaje bil *Sz. Leo* Papa I. Leta 451. Vu kojem Szpraviſchu, je potverdyeno odluchenye Szpraviſcha Nicenſzkoga zovemi rechmi: *Czirkva Rimſzka vſzigdar je imala pervinu.* Zakajbi ada vezda nemala?

Vu drugom obchinſzkom (kojeje bilo *Czarigradſzko* pervo, gdeje biło Katholichanſzkeh Biskupov 150.) Otczi ne ſzamò Rimſzki; nego i Gerchki imenuju ſzebe Kotrige; â Rimſzku Czirkvu ſzvoju Glavu, i *Damaſus* obchinſzke Czirkve Papa, od vſzeh je imenuvan, takajſe gerchkeh.

Szpraviſche IV. Kadaje bil on Sz. Patriarka *Menna* vu Czarigradu obſzluſavano, od Rimſzke Czirkve ovak govori: Mi Apoſtolſzku Sztoliczu naſzledujemo, nyoj jeſzmo pokorni, i z-nyum z-jedinyenemi derſimo; â od nye prokiete, i mi proklinyamo.

Ali znaſze iz hiſtoriih Czirkveneh, da do puntarie Photianſzke vſza Szpraviſcha, tojeto: vſzi Izhodni i Zahodni Otczi, ovu pervinu jeſzu vſzigdar davali Pape Rimſzkomu; â ne Patriarke Czarigradſzkomu. Dapache i *Photius* dobrò znajuch, da na Biskupie, i na Patriarkie zevſzemà, poleg návade, potrebno je potverdyenye imati od Rimſzkoga Pape.

Digitized by Google

Zato kadaſze je na Czarigradſzku Sztoliczu krivichnò poſzadil; tak od Rimſzkoga Papé je proſzil potverdyenya, i kajtiga ne dobil, ſzerdit rekel je: damuga ne potrebno: â pervò je ſzudil, da je potrebno.

Patriarke pak Czarigradſzki zaſze nikaj takvoga nemaju: Ar 1. Neſzu Naſzledniki Sz. Petra, kije bil poſztavlen Glava Czirkve: Dapache nitiſzu drugeh Apoſtolov, niti Evangeliſt: ar nijeden Apoſtol, niti Evangeliſta, ne bil Biskup Czarigradſzki, kakje bil Sz. *Peter* Biskup Rimſzki, Sz. *Marcus* Alexandrinſzki Sz. *Jacob* Jeruſalemſzki, Sz. *Janus* Epheſinſzki: ada nato gledech, vechbi ove Czirkve zroka imale k-pervine; nego Czarigradſzka. Ter vendar zato neſzu pomiſzlile; negoſzu Rimſzku poſtuvale.

2. Niti nemogu Patriarke Czarigradſzki pervine imati, zarad ſztarine: ar Czarigradſzki Patriarkatus je pochet leta 308. vnogò potlam Alexandrinſzkoga, i Jeruſalemſzkoga. I med chetiremi Izhodnemi, vnogò let je zadnye meſzto imal; nego tada negda je dobil; iliti prevzel, drugo meſzto za Rimſzkem.

3. Niti od nijednoga Szpraviſcha obchinſzkoga, ne bil Czarigradſzki Patriarka, zpoznan za Glavu Czirkve, niti od Szveteh Gerchkeh ſztareh Otczev; negoſzu vſzi zpoznavali Rimſzkoga Papu.

4. Niti neſzu isle tusbe, kojebi Czarigradſzki

Digitized by Google

ſzki Patriarka zadnich ſzudil. Dapache Czarigradſzke isleſzu vu Rim, da Rimſzki Papa ſzudi.

5. Nitiſze ne nijeden (kiſzu bili ſzvetoga Sitka) obchinſzke Czirkve Patriarku imenuval. Dapache niti zmed oneh, ki neſzu bili ſzvetoga Sitka; Nego *Ivan Jejunator*, i nyegov naſzlednik *Cyrianus*: ali ni ovi, neſzu zpoznani niti poſtuvani takovi: Dapache *Ivan* je pokáran od Rimſzkoga Pape. *Cyrianus* pako ne potverdyen, niti vu jedinſztvo od Rimſzkoga Pape prijet, zato od velike ſaloſzti, ali ſzerditoſzti na berzom je vumerl.

Ada *Photius* pervi jeſze pochel na tulikò derſati. Ali niti po nyegove ſzmerti, Czarigradſzki Patriarke, neſzuſze hoteli tak zvati, kiſzu bili ſzvetoga ſitka, kakti je bil *Antonius Kauleas, Mikula Myſticus, Joſeph II. Greg. X.* Negoſzu Rimſzkoga Papu za Glavu zpoznavali.

6. Niti Czarigradſzki Patriarke, nigdar neſzu obnaſſali oblaſzti zverhu vſzega Kerſchanſztva. Odkudaſze ochiveſztò, ter pravichnò more izpelyati, da ne Czarigradſzki Patriarka; nego Rimſzki Papa, je Glava i Paſztir vſzeh Kriſtuſſeveh Ovacz, iliti vſzega Izhodne, i Zahodne Czirkve Kerſchanſztva.

Digitized by Google

NAVUK XLV.

Od Zrokov, zarad kojeh Vlahi, i vſzi Gerchkoga Zakona Lyudi raztavleni, moralibiſze z-Rimſzkum Czirkvum z-jediniti, i z-jedinyeni ſztalnò obſztati, dabi ſzebi dobro hoteli.

Pervi Zrok 1. Kajti po ovom z-jedinenyu, Rimſzka Czirkva nikaj neſeli drugo; nego da vezdaſnya Gerchka Czirkva, od Rimſzke raztavlena, oberneſze na onu ſztaru Gerchku Czirkvu, kojaje bila pervò; negoſzeje *Photius* raztavil. I daſze poverne na on Navuk Kerſchanſzki, kojegaſzu vuchili, derſali, i branili ſztari Sz. Otczi Gerchki: Sz. *Baſilius* Sz. *Cyrillus* Alexandrinſzki, Sz. *Chryſoſtomus* Czarigradſzki od Leta 398. Sz. *Clemens* Alexandrinſzki Sz. *Epiphanius*, Sz. *Ivan* Damaſcenſzki, Sz. *Athanaſius*, Sz. *Germanus* Patriarka Czarigradſzki. od Leta 714. Sz. *Nicephorus* od Leta 816. Sz. *Ignatius* Patriarka Czarigr. kije bil zadnyi prede; nego Photius pochetnik Raztanya, kojeſzeje pochelo okolu Leta 859. I drugi vnogi, dapache i vſzi Izhodni Patriarke, kiſzu bili pred Photianſzkem, od Rimſzke Czirkve Raztanyem. I daſze poverne na on Navuk, kije dokonchan, i kakti iſztinſzki, ter obchinſzki potverdyen, vu Szpraviſchah obchinſzkeh Izhodneh, i oneh Zahodneh, vu kojehſzu

Digitized by Google

jehſzu bili vnogi Biskupi, i Patriarke Gerchki Izhodni, terſzu na on Navuk ſzvoja imena radi podpiſzali, i jeſzuga dobrovolynò prijeli. Koje ſztare Otcze vezdaſnyi Vlahi, i Gerki za prave Szvetcze derſe, i poſtuju, adabiſze morali nyihovoga Navuka ſztalnò derſati: arſze ſztarovercze ozavaju, ali kakſze vidi, kruto krivichnò i nevrednò: pokehdob navuk oſztavlyaju, takoveh ſztareh Otczev, kiſzu vſzigdar pervu oblaſzt vu Rimſzkom Pape zpoznavali, i poſtuvali.

Drugi Zrok 2. Kajti po ovom-z-jedinenyu, nikaj nekvaruju, niti ſzvojega Zakona nepremene: arſze puſchaju Vlahom i Gerkom vſze-nyihove ſztare Czeremonie vu Meſsah, Liturgiah, i Sakramenteh: i vſze ſztare navade, vu obſzluſavanyu ſzvetkov, i obderſavanyu poſztov: kakti i vu poſzvetchenyu, i pricheſchanyu vu kiſzelom, iliti kvaſznom. I vu hiſnom Zakonu Popov, poleg prepuſchene navade, i pravicze Gerchke Czirkve: tak vendar; daſze nigdo neſzme oſeniti, imajuchi ſzveto Rede; â ſzlobodnò budeſze rediti, ako i ſenu ima, tak vendar; da po nye ſzmerti nemoreſze zdrugum oſeniti; nego mora chiſztochu obderſavati.

3. Kajti oni zroki, zarad kojeh *Photius* jeſze od Rimſzke Czirkve raztavil, neſzu bili iſztinſzki, niti na tuliko raztanye zadovolyni, kakti gorè je pokazano.

Digitized by Google

4. Kajti i potlam ovoga Photianſzkoga Raztanya, ſzpametneſſi Gerki, ono pervo Jedinſztvo z-Rimſzkum Czirkvum jeſzu ſeleli, i proſzili. Kakti vu Szpraviſchu obchinſzkom VIII. kojeje po pervom Photianſzkom Raztanyu vu Czarigradu obſzluſavano Leta 869. gdeje bilo Biſzkupov 102. kada je bil *Adrian* Papa II. â Czeſzar *Baſilius*.

Zatem vu ſzpraviſchu Lugdunſzkom II. Leta 1294. i potlom Florentinſzkom, gdeſzu vnogi zjedinyeni z-pomochjum Sz. *Bonaven.* koje Jedinſztvo i deneſz dersé vucheneſſi Gerki, kak ſzvedochi *Ivan Camnenus*, veliki ovoga Jedinſztva Branitel, â Photianſzkoga raztanya nepriatel, akoprem pravi Gerk, i Gerchki Zakon tverdnò derſechi.

Zato potrebnoje ovde naſſe Katholike opomenuti, i povedati: da bedaſztò ſtimaju, i krivò ſzude, da vſzi Vlahi i Gerki, Zakon Gerchki derſechi, jeſzu od Rimſzke Czirkve Raztanczi, i na putu ſzkvarenya: ar to ne iſztina, kajti vnogi jeſzu vu jedinſztvu Rimſzke Czirkve ſztalni, i Rimſzkomu Pape, kakti i mi, podloſni; akoprem Gerchki ſztari ſzveti Zakon derſe, i ovo vezdaſnye Czarigradſzko raztanye kruto odurjavaju: Zatoſzu na pravom putu zvelichenya, kakti i drugi Katholiki, Rimſzki Zakon derſechi.

5. Kajti Vlahi i Gerki, nemogu tajiti, daſzu vu Izhodne Czirkve pred onem raztanyem bili

Digitized by Google

bili lyudi vnogò vucheneſsi; negoſzu vezda; ar kadaje Turchin dobil Gerchku zemlyu; takiſzu one glaſzovite skole raztepene, i odovud navuki jeſzu kruto povenuli. Kak ſzami vide, daje veliko zapuſchenye navuka med raztavlenemi, kaktiſzu Vlahi, Ruthéni, Raſciani, Ruſsi, Moskovite, Bulgari, i iſzti Gerki, najmre oni, kiſzu raztavleni: kajtiſzu vnogi, ki neznaju niti molitvu Kriſtuſſevu: *Otecz naſs.* Niti Pozdravlenye Angelſzko: *Zdrava Maria.* Kaj ada drugo mole? Niti Veruvanye Apoſtolſzko, kaj ada veruju? Niti Zapovedi Bosje, niti Czirkvene ſzamò izgovoriti; kakbi ada znali nye obderſavati, i poleg nyih ſzvoj ſitek ravnati? Niti ſzvete Sakramente ſzamò imenuvati; ada kakbi znali nye doſztojnò prijemati, i tak na ſzvoje Duſſe haſznuvati. Ah dragi! kakvoje to Kerſchanſztvo? tak malo od Kriſtuſſa, i od nyegove Vere znati! Vendar Deſzetere Zapovedi, neſzu Rimſzkoga Pape; negoſzu iſztoga Goſzpodina Boga; ada ki ſeli Bogu povolyen biti; moralbi ove Zapovedi dobrò znati. Nut! kakſze Sz. *Pavel* ſztraſsnò grozi: *Ki pak nezna, nehcheſze znati.* (a) Tojeto: Kibi mogel, ter nehche znati; tak za nyega, kakti nehche Bog znati; nego takovoga, kakti poganina, hoche od ſzebe odhititi.

Ada ſzam razum káſe, dabi vnogò bolyè vu Vere, i Navuku derſati z-onemi ſztaremi,

(a) *1. Cor. 14.*

Digitized by Google

kiſzu bili velike hvale vredni, zarad ſzvojega navuka, vu piſzmu znanya, i ſzvetoga ſitka; negoſze zovemi priproſztemi, od one ſztare Gerchke, i tak od Rimſzke Czirkve raztaviti, ter vu tak ochiveſzte pogibeli, ſzvojega zvelichenya ſiveti.

6. Kajti po ovom z-jedinenyu, moguſze Vlahi ufati, daſze nyihovi Szini, vu naſſeh Katholichanſzkeh Skolah izvuche, ter ovak vucheni, budu mogli verli lyudi poſztati, ki budu, ali vu Duhovnom, ali ſzvetſzkom ſztaliſſu, ſzvojem ſztareſſem na veſzelje, narodu na ſzlavu, i vſzemu orſzágu negda na veliku haſzen: â ſzebi, i vnogem drugem, na vekivechno zvelichenye: arſze najdu i med vlaskum detczum, kruto dobre glave detcháki, kibi bili verlò vucheni lyudi, dabiſze vu skolah povuchili, ki vezda zarad ovoga neſzrechnoga Raztanya, z-velikem ſzvojem kvárom, jeſzu zapuſcheni, i vu pogibeli zvelichenya poſztavleni.

7. Kajti zarad ovoga, z-Rimſzkum Czirkvum z-jedinenya, dajuſze Vlaskem i Gerchkem Popom zjedinyenem, vſze one pravicze, koje imaju Rimſzki Redovniki, tojeto: da budu ſzlobodni od muske ſzlusbe, na kojuſzuſze do vezda od ſzvoje zemelyſzke Goſzpode natiravali: i od vſzake dáche ſzvetſzkem navadne, kojuſzu do vezda davali. Takje Preſzvetli Czeſzar *Leopoldus I.* milo-

ſztivnò

Digitized by Google

ſztivnò odiuchil. Na proſnyu Kardinala Leopolda *Kolonicz* Arki-Biskupa Oſtrogonſzkoga. 6. Febr. 1699.

Odkud Vlahi i Gerki videti mogu, da po ovom z-jedinenyu, nebi nikaj kvaruvali, niti Zakona premeniti morali; negobi na Duſſe i telu vnogò haſznuvali: Arbi veſz ſzvoj ſztari Zakon, ſzlobodnò obderſali, i ktomu naſſega najma, dapache i naſſeh Redovnikov preſtimanya délniki, vſzi Vlaski Duhovniki bi poſztali, dabi ſzamò ſzvojeh ſztareh ſzveteh Otczev navuk zevſzemà prijeli, ter 1. Rimſzkoga Papu za pervu Glavu Czirkve zpoznali; 2. Dabi veruvali: da zvun neba i pekla, je treto meſzto, gdeſze Duſſe, ovde zadoſzta neochiſchene, ochiſchavaju, koje meſzto zoveſze *Purgatorium.* 3. Daſze ne ſzamò vu kiſzelom, iliti kvaſznom kruhu; nego i vu ſzladkom, iliti vu pogache, more poſzvetiti i prichesztiti. 4. Da Duh ſz. izhadya, ne ſzamò od Otcza; nego i od Szina, kakje gorè pokazano.

Ada Draga pod Bogom bratja! akoſzte (kak vi ſtimate) na putu zvelichenya, i pravi Kriſtuſſevi vucheniki, ter nyegovoga navuka naſzledniki; takſze negda pokaſete takove, najmre po lyubavi, i ſzloge med nami, kîſzmo Kerſcheniki, i vaſſi dobri priateli. Neznateli! kaj Kriſtus govori: po tomſze poznate, daſzte moji vucheniki, ako med

Digitized by Google

vami budete lyubav imali (*a*) A vi naſz Kerſchenike, tak odurjavate, beſite, preganyate, i na naſſe zkonchanye vſzigdar ſetujete, kakſzte vechkrat pokazali, kadaſzte priliku imali. Kajſzmo vam zakrivili? Neznateli daje Sz. Kerſzt na zvelichenye zevſzemà potreben, kojega mi (kak dobro znate) imamo, â Turki od nyega nemogu ni chuti. Ada kaj od kerſzta derſite, kada (kak nekoji velite) biſze rajſi poturchiti, i tak Kerſzt potlachiti; nego k-Rimlyanom priſztupiti, i prijeti ono jedinſztvo, kojeſzu derſali, i branili, vſzi vaſſi ſztari ſzveti Otczi, koje vi za ſzvetcze poſtujete, i nyihove ſzvetke obſzluſavate: â nyihovoga navuka, niti ſitka vu jedinoſzti, i lyubavi Kerſchanſzke nenaſzledujete. Ali ako naſzledujete, pokaſete, terſze k-nam pridruſete, kî vaſz, za vaſſe dobro vu jedinſztvo tak lyublenò pozavamo: arnam je milò vaſz, daſzte vu navuku Kerſchanſzkom, vu meſtriah, i vu preſtimanyu, tak zapuſcheni, i ſztanovitò na putu ſzkvarenya poſztavlyeni: â tobi vſze bolyè po vaſz bilo, dabiſze z-Rimſzkum Czirkvum zjedinili. Kaj mi iz ſzerdcza ſelimo, i zato nepreſztanczè Boga molimo: Arbi ovak vu jedinoſzti Vere buduchi, lyubleneſsè, i ſzloſneſsè med nami ſiveli, kakſze priſztoji Kerſchenikom, terbi vnogò jakſi bili ſzuprot nepriatelom kerſzta, i Vere Kerſchanſzke. Na-

(*a*) *Joan. 13.*

Digitized by Google

NAVUK XLVI.

Od Kalvinſzkoga váblenya Vlahov na ſzvojo krivu Veru.

Kajti pak kadaſzu vu Erdelſzke zemlye leta 1699. vnogi Vlahi, Gérki, i nyihovi Biskupi privolyeli, daſze hote z-Rimſzkum Czirkvum z-jediniti; takſzuſze naſsli *Popi* Kalviniſte, kiſzu Vlahe i Gerke hoteli napelyati, daſze na Kalvinſzku, â ne na Katholichanſzku veru obernu. Zato potrebnoje ovde Vlahom, i Gerkom pokazati, kuliko navuka razluchenye, je med Gerchkum, i Kalvinſzkum Czirkvum; â kulika je navuka ſzpodoba med Gerchkum, i Rimſzkum Czirkvum. Daſze ovak lepsè vidi, kulikoje zlo i premenenye navuka obernutiſze na krivu veru Kalvinſzku; â kak lehkò i haſznovito, jeſze z-Rimſzkum Czirkvum zjediniti.

1. Vlahi i Gerki veruju, daſze kruh i vino vu Sz. Meſſe paſzvetcheno, oberne na pravo ſivo Telo i Kerv Kriſtuſſevu: to ochiveſztò znami derſe; â Kalviniſte to iſzto jakò taje.

2. Vlahi i Gerki, znami veruju, daje ſzlobodno Szvetcze zazavati, i poſtuvati; â Kalvini vele, daje to krive Boge moliti..

3. Vlahi i Gerki, poleg ſztare navade perve Czirkve, kipe Szvetczev, i navlaſztitò Bla-

Digitized by Google

Blaſene D. M. Sz. Kriſa, Sz. Mikule ſzvojega oſzebujnoga Patronuſſa, vu ſzvojeh Czirkvah, i hiſah derſé, i poſtuju, kakti mi ove, i druge; â Kalviniſte nemogu na nye gledati; nego nanye plyuju, ter iz Czirkvih Bosjeh, burdelnicze, ſtale ali kotcze napravlyaju: arſzu prázne prez vſzakoga kincha, kakti ſtale, ali Turſzke gyámie.

4. Vlahi i Gerki, Poſzt, â najmre korizmu i Kvatrve oſtró obderſavaju; â Kalviniſte ſzuſnyi ſzvojega ſeludcza, poſzt odurjavaju na tuliko; da i na veliki petek meſzo jedu, kiga po nedelyah, ali na Vuzem nemaju, ada neli to odurno?

5. Vlahi i Gerki, vu ſzvojeh Meſſah, iliti Liturgiah, za mertve vernò mole, almuſtvo dele, i druga dobra dela chine; â Kalviniſte nezahvalni, niti vekivechnoga pokoja ſzvojem ſztareſſem, od Boga neproſze; negoſze iz toga oſzmehavaju.

6. Vlahi i Gerki, zavezanye, i chiſztochu Redovnichku hvale, i preſtimavaju, vnogi pak i obderſavaju, kaktiſzu Kallugyeri; â Kalviniſte iz toga ſpot delaju, i vele, da chiſztocha ne moguchna.

7. Vlahi i Gerki, veruju ſzpoved, ter vuche, da ne ſzamò felu; nego i broj grehov, je potrebno, ſzkruſſenò valuvati; â Kalviniſte zato nemaraju; nego vuche, daje na zvelichenye doſzta veruvati vu Kriſtuſſa, â dru-

Digitized by Google

drugach chiniti, kaj chlovek hoche.

8. Vlahi i Gerki veruju, da na zvelichenye, je potrebno obderſavanye Deſzetereh Zapovedih Bosjeh, akopremſze teskò najde, kibi nye znal povedati; â Kalviniſte dersé, da neſzu potrebnè, dapache vuche, da zapovedi Bosje ne moguche obderſavati.

9. Vlahi i Gerki veruju, i tverdnoſze ufaju, da za ſzvoje dobre chíne, od Boga pláchu dobé; â Kalviniſte vuché, da dobri chini na zvelichenye neſzu haſznoviti; negoſzu greſni, ter iſzti grehi.

10. Vlahi i Gerki dersé navuke od ſztareh predane, tojeto *Traditiones*; â Kalviniſte vſze to za nikaj dersé, i vele, da nikaj drugo neveruju; nego ono, kajſze vu Sz. piſzmu najde, najti i to laſu. Kakje drugde pokazano.

11. Vlahi i Gerki z-nami veruju, daſze nigdo ne ſzkvári, i vu pekel nedojde; nego ſzamò po ſzvoje laſztovite zlobe; â Kalviniſte blázne, daſze vſzaki ſzkvári iz ſzame Bosje volye, dagaje Bog nato od veka obſzudil, daſze mora ſzkvariti, kak goder bude ovde ſivel. Akoje pak obſzudyen vu nebo; takſze mora zvelichiti, ako vſze grehe vchini.

12. Vlahi i Gerki z-nami veruju, da Bog vſze grehe oſtrò, ter pravichnò prepoveda; â Kalviniſte blázne, daje ſzam Bog zrok vſzeh grehov, da on chloveka hotonczè na greh natirava.

Vezda

Digitized by Google

Vezda lepò vidite Dragi Vlahi i Gerki! na kakvo zlo, i na kuliko navuka premenenye, jeszu vasz seleli Kalviniste napelyati, kadaszu hoteli, dabi vi Gerchkoga zakona lyudi, vezda k-tulikem Krivoverczem Kalviniszam, â ne k-Rimszke Czirkve priszturpili, od kojeszte negda iz kriveh zrokov, ter zvelikem vasszem kvarom odsztupili.

A iz druge sztrane videti hochemo, kulikaje vu navuku szpodoba, Czirkve Rimszke, z-vasszum Gerchkum, kojeszu pred Raztanyem bile jedna Czirkva, pod jednum glavum Rimszkem Papum, akoprem dva zakona jeszu imale. Ada vezda pazemo, na jedinsztvo zakona, i Vere.

1. Vlahi i Gerki, tojeto Gerchka Czirkva, kakti i nassa Rimszka veruje, da vu Oltarszkom Sakramentu je pravo sivo Telo i kerv Kristusseva; kaj drugi Krivoverczi neveruju.

2. Vlahi i Gerki znami veruju, daje szlobodnò szvercze zazavati, nyihove kipe dersati, i postuvati: dobreh chinov od Boga naplachanye: moguchnoszt z-pomochjum Bosjum obdersavati Zapovedi Bosje: navadne poszte: Navuke od sztareh predáne, i Czeremonie Czirkvene obdersávati. Dapache i Photianszki Raztanczi, vu kojehsze od nasz razluchavaju, vu oneh ne tulikò iz malovrednoszti; kulikò iz neznanya, od puta zvelichenya blude, kajsze ovde dolè more ochivesztò videti.

1. Go-

Digitized by Google

1. Govorech od Purgatoriuma: Gerki i vlahi veruju, daje za mertveh Duſſe haſznovito moliti, almuſtvo dati, i druge dobre chine Bogu alduvati: ada veruju, daje takvo meſzto, gdeſze Duſſe po ſzmerti chiſzte, kojeſze na ovom ſzvetu neſzu zadovolynò izchiſztile, iliti izpokorile, ali drugach proſchenya obilnoga zadobile.

2. Govorech od izhadyanya Duha Sz. od Szina; veruju, daje Szin vu Boſanſztvu, vu vſzem jednak Otczu, i da ima vſza ona, koja Otecz, zvun otchinſztva: Ada pokehdob Otecz ima krepoſzt izdehnuti Duha Sz. tak ima i Szin, tu iſztu krepoſzt.

3. Govorech od poſzvetchenya vu ſzladkom: veruju, daje i ſzladek kruh, vu bitju pravi kruh: adaje doſzta na poſzvetchenye.

4. Govorech od pervine Rimſzkoga Pape: vlahi i gerki veruju, i derſe ſzpraviſche Czarigradſzko drugo: onde pak ne ſzamò od zahodneh; nego i od Izhodneh Otczev, je dokonchano, da patriarka Czarigradſzki ima drugo meſzto za Rimſzkem Papum: Ada ako pravò hote ono derſati, kaj je i od nyih dokonchano, k-chemuſzuſze radi podpiſzali; tak moraju veruvati, da Rimſzki Papa je viſſe od Patriarke Czarigradſzkoga, i zato da pervinu Czirkve Kriſtuſſeve, i Katholichanſzke ima Rimſzki Papa, â ne Czarigradſzki Patriarka.

Ada

Digitized by Google

Ada predraga bratja! Kajſze nejvech bojite: Zakona premeniti; to vam dopuſchamo, da vi vaſſega ſztaroga Zakona, vu obderſavanyu poſztov, ſzvetkov, i Liturgie, ſzlobodnò obderſete, kakſzuga vaſi Szveti Otczi obderſavali, kiſzu bili z-nami z-jedinyeni, i kakga vezda obderſavaju *Uniati* z-nami z-jedinyeni. A drugach k-nam priſztupete, odkudſzte po oholoſzti vaſſeh nekojeh, ne ſzveteh; nego kruto greſneh Otczev odſztupili. Tojeto z-jedineteſze z-Rimſzkum Czirkvum, ter Rimſzkoga Papu, za pervoga Poglavara zpoznajte, poſtujte, i poſzluſſajte, kakſzuga vaſi Sz. Otczi zpoznavali, poſtuvali, i poſzluſſali, akopremſzu Gerchki Zakon derſali. A drugach ſztanovitò, neſzte na putu zvelichenya: Ar kakti oni Kotrigi neſzu ſivi, niti na haſzen nemogu biti, kiſze nedersé ſzvoje glave: kakti one rozgve, nemogu ſzáda prinaſſati, kojeſzu od terſza odrezane: i kakti oni potoki moraju preſzehnuti, kiſzu od ſzvojega zviraliſcha razlucheni; tak i Kerſcheniki oni, neſzu ſivi, i nemogu ſzáda prinaſſati, iliti na Duſſe haznuvati, i zvelichenya zadobiti, kiſze goder nederſe ſzvoje ſztare glave, Rimſzkoga Pape, tojeto: ako neſzu z-Rimſzkum Czirkvum z-jedinyeni, od koje *Kriſtus* govori: Boga nebude imal Otcza, ki Czirkvu nebude imal Mater, kojaje ſzamò jedna Szveta, Katholichanſzka Apoſtolſzka. NA-

Digitized by Google

NAVUK XLVII.

Od Zakona Turſzkoga.

Pokehdob Leta 1717. Turki od Vune, Száve, i od Belgrada odtirani, jeſzuſze opet Leta 1739. k-nam primeknuli, ter ovde do Vune, â dolè Belgrad, i vſze do Száve oteli, ter ovak naſsi Szuſzedi poſztali. Zato vredno je nekaj od nyih, i od nyihovoga Zakona ovde poſztaviti, daſze zna odkùd je, i kaj je? Kak od toga piſsu *Zejneli*, *Tirmedi*, *P. Gonzalez*, i najdeſze vu Alkoranu.

Mahometh Turſzkoga Zakona Pochetnik, narodilſzeje vu Orſzágu *Arabia*, Varaſſu *Meka*, okolu Leta 576. kojega Otecz bil je Poganin *Abdala Matalib*, Mati pak Sidovkinya *Imina*.

Po Szmerti Otcza i Matere, poſsel je na ſzlusbu k-jednomu bogatomu Tergovczu *Abdemonaphis*, gde po ſzmerti goſzpodara, Goſzpodariczu *Hadicza* za Senu je dobil. A Goſzpodarſztvo ſzvojemu Szluge *Zejdin* je izruchil. Ovak manygujuch akoprem Poganin; vendar guſztokrat je pohadyal Kerſchenike, najmre pak dva dobra chloveka, kiſzu bili Szablyári, kîſzuga navuchili: Da je jeden Bog, ter Neba, i Zemlje Sztvoritel: Daſzu tri Perſone, i daje druga Perſona Szin Bosji, Chlovekôm poſlal. I vnoga druga

A naſſe

Digitized by Google

naſſe Vere otajſztva. Zato je odſztupil od ſzvojega Bolvana *Hallete Haluza*, kojega pervò je za Boga molil. Nato iſzto ſzvoju Senu, i vſzu rodbinu je hotel napelyati, da vu pravoga Boga veruju. Ali ne drugo; nego Spot, i oſzmehavanye dobil, kadaje povédal, kajſzuga Szablyári navuchili.

Da pako vech more opraviti, oſztavil je lepu opravu, ter je oblekel ſziromasku, i za Puſchenika med gore je odiſel, gdeje dan, i noch premislyaval; kakbi Senu, i vſze ſzvoje Zemlyake na zpoznanye, i poſtuvanye jedinoga pravoga Boga napelyal. Zato dohadyal je k-Sene, i nyoj laslivò povedal, damuſze je *Gabriel* izkazal, kigaje Proroka Bosjega vchinil, i vnoga Nebeſzka obznanil.

Ali Sena, i to za ſzmeh je prijela govorecha: Dabimu onda nekaj veruvala; dabi to Gabriela izkazanye, i nebeſzkeh obznanenye, napiſzano videla. Kajti pak *Mahometh* ne znal piſzati, niti chteti; zato vzelje ſzobum ſzvojega, po Matere Rodyaka, ſidovſzkoga Decháka *Abdala Seralle*, po kojem vſza ona, kojaſzumu Szablyári povedali, je vchinil popiſzati, i vnoge druge Fabule je pridal, ter k-Sene dojduchi je kazal, kakti dabi iz Piſzma znal chteti.

Onda Sena pochela je veruvati, i nyega za Proroka derſzati, ter kadagaje veliki beteg

na

Digitized by Google

na zemlyu hitil, ſtimala je, damuſze *Gabriel* izkazuje, i Nebeſzka otajſztva nazvezcha.

Medtemtoga priſtupil je k-nyemu *Sergius* Arianſzki, ali kak nekoji ſzude Neſtorianſzki, Krivoverecz, kîmuje pomogel, novoga Zakona, iz vnogeh kriveh ver z-kerpati, i navuchati.

Ali kadaje Szluga *Seralle* od nyega odſztupil, i nyegove himbarie varaſczem *Mekenſzem* ochituval, onda pocheliſzuga preganyati, i nyemu na ſzmert ſetuvati. Zato pobegel je vu varas *Almedina*, gdeje nekoje rodyake, i priatele imal. Najtiſzu i ovde berzò prepoznali nyegove himbarie. Zato ſzvoje Tovaruſſe je navuchil: Daje nyemu Bog obznanil, daſze ova Vera ſzilûm, i z-mechêm, mora povekſavati, â Bog hoche ſzvoju pomoch pridati: i ki goder vu takvom boju poginu; oni na veke budu zvelicheni.

Ova chuvſi Tovaruſsi, jeſzuga kralya poſztavili, i nyemu vernoſzt priſzégli. Ada poſzlal je po ſzéleh, i k-ſzebe vnoge Vojníke z-kupil, ter z-nyimi na *Almedinu* vudril, i Varas dobil, gdeje vſze Sidove porobil, i vnoge zkonchal. Zatem malò potlam i *Meku* je obladal, gdeſzuga drugi dan, Leta 622. vu Petek, za Kralya korunili. Zato Turki Petek obſzluſavaju, kakti mi Nedelyu.

Malò potlam, dobil je Vojnikov peſczev deſzet jezér, i tulikaj konyanikov, z-kojemi

Digitized by Google

je dobil vſzu *Arabiu* ter i za Kralya poſtuvan, i za Proroka Bosjega zpoznan.

Imajuchi 60. Let, iſsel je vu *Meku* (gdeſzeje narodil) i onde je na tri leta ſitek dokonchal. Pervò vendar, k-ſzebe ſzvoje Vojvode je dozval, nyim ov novi Zakon ſzerdchenò preporuchil, obladanye obechal, i ſzvoje, do tretoga dneva goreſztajanye nazveztil, kojeſze vendar ni deneſz ne pripetilo. Zato chuvari tela, kiſzu to goreſztajanye videti ſeleli, na treti dan telo ſzmerdeche, jeſzu oſztavili, i Pſzi jeſzu priſztupili, terſzu jednu ſztran tela pojeli, i dabi nebili odtirani, bilibi vſze vu ſeludecz zakopali: arſzu i Pſzi ſzudili, daje nyihov ſeludecz dober grob, za takvoga Proroka.

Na ſzvoje meſzto je oſztavil ſzvojega Táſzta *Ubequar*, za kojem i drugi Táſzt *Homar*, na tu chaſzt je doſsel, ter ſzilûm dobil, ne ſzamò *Damaskum*; nego i veliku ſztran *Ægypta*, i malò potlam *Jeruſalem* Leta 639. I takſze ſzilûm, â ne drugach, Turſzki Zakon povekſava, kak i vezda zpoznavamo.

Po ſzmerti *Mahometha*, oſztala je puna ladicza czedulicz, gdeje bil nyegov navuk popiſzan, kojega ne hotel vu jednu Knigu poſztaviti: arje dobrò znal, daſzu vunyem vnoga nerazloſna, neſzloſna, dapache med ſzobum ſzuprotivna. Ladiczu ovu je verlò chuval, i *Bosja Nazvezchenya* imenuval; koju ven-

Digitized by Google

vendar nyegov Zet od Vdovicze *Haja* je dobil, i veſz navuk Arabſzkêm jezikôm je popiſzati vchinil, ter ovu Knigu *Alkoran* imenuval, gdeſzu vnoga ſzméſſna, i lasliva, â malo iſztine.

Veſz navuk Mahometha iz vnogeh kriveh Ver, kakti guny iz vnogo kerpicz, je z-kerpan: ar od *Sidovov*: ima vech Sen, ſzlobodu odpraviti, obrezavanye, guſzto vmivanye, i od ſzvinſzkoga meſza zderſavanye. Od *Arianov*: Da Kriſtus ne Szin Bosji (kada Bog nema Sene) niti ne Otczu ſzpodoben Bog; nego ſztvorenye kakti i mi. Od *Neſtorianov*: Da Kriſtus je narodyen od Divojke, ali je ſzamò chlovek, i Szveti Prorok Bosji, â ne Bog. Od *Manikeov, i Tatianov*: Zderſavanye od Vina, i da *Kriſtus* ne muke terpel, niti vumerl; nego *Judas*, na kojega Kriſtus ſzvoju priliku je poſztavil. Od *Ariſtipa i Epikura*: Daje chloveka najvekſe blaſenſztvo poſztavleno vu lepotah vertov i Sen, vu jéliſzu, piliſſu, i vu drugeh tela naſzladnoſztih. *Poſzt* je zapovedal, ali ſzamò do Szunchenoga zahoda, â potlam, kada Szuncze nevidi, dopuſcha jeſzti, i vech, negoje potrebno.

Od Szuda Bosjega vu Alkoranu, ima vnoge ſzméſſne fabule, zmed kojeh je ova: Da onde na leve ſztrane bude *Kriſtus*; â na deſzne *Mahometh*, ter da *Kriſtus* vu pekel na muke hoche obſzuditi *Poganine*: kajti neſzu vu

Digitized by Google

Boga veruvali. *Sidove:* kajtiſzuga muchiti, i vumoriti hoteli. *Kerſchenike*: kajti nyegove Zapovedi neſzu verneſsè obderſávali. *Mahomethancze* iliti Turke: kajtiſzu greſsili. Ali *Mahometh* hoche za ſzvoje ſztati i govoriti, ter *Kriſtus* za nyegovu volyu, hoche vſze Turke vu Nebo puſztiti. Da pako leglè mogu gorè ſztupiti, zato *Mahometh* hocheſze na chernoga Kozla obernuti, â Turki na buhe, ter vu nyegovo runo hoteſze zakopati, i onak vſze na jenkrat vu Nebo hoche preneſzti, gde budu imali vnoſinu lepeh Sen, za tela naſzladnoſzt. I toje Mahomethanſzko Nebo.

Od ſztaroga Teſtamenta vu *Alkoranu* ima 1. Daſzu vragi iz kuſnoga ognya pervò ſztvorjeni; nego chlovek iz zemlye. 2. Da na meſzto *Iſaaka* je alduvan Skopecz, kojega *Gabriel* iz Paradiſuma, je doneſzel, gdeſzeje 40. Let paſzel. 3. Da *Pharao*, je hiſe napravil, tia do nebeſzkeh vrát viſzoke, odkudje mogel Boga videti, telo imajuchega. I tak na dalyè vnoge druge blazne, i ſzenye, kojega neſzu Szablyári navuchili.

Od Kriſtuſſa vu Alkoranu govori ovak: *Kriſtus JEſus, je Szin Marie, Apoſtol Bosji, i Rech Bosja, koju vu nyoj je poſztavil po Duhu Szvetom.* A drugde poſztavlya Boga ovak govorechega: *Dáli jeſzmo JEſuſſa Kriſtuſſa, po Duhu Szvetom poſzvetchenoga, ter ne obchinſzkem, iliti návadnem*

Digitized by Google

nèm nachinôm ; nego z-Krepoſztjum Bosjum, prijetoga iz MARIE Devicze Preſzvete, i zverhu vſzeh Sen, vſzemu Szvetu ſztvorjenoga. Zatem drugde od Blaſene D. Marie govori: *Szamu ovu med Szinmi Adamovemi* Mariu *ne oſzkrunil Sathan.*

I tak najmre na pochetku od Kriſtuſſa, i od naſſe Vere, poleg navuka od Szablyarov prijetoga, je vnoga dobrò navuchal, koja dabi Turki dobrò premiſzlili, i vernò obderſavali; nebi naſz tak odurjavali, niti na naſſu Veru, od Kriſtuſſa navuchenu, nebi tak mérzeli; negobi ſzvoju bludnyu davnò oſztavili, i k-nam vu pravu Veru bi priſztupili.

Ali potlam vſze gorsè pomámlen, je vnoga kruto bedaſztò, neráźloſnò, i neſzloſnò navuchal. Koja da lyudi bolyè veruju; tak i od ſzebe, vnoga odichena, akoprem laſliva, je vuchil, i vu Piſzmu oſztavil. Kakti je ono: daje potren Meſzecz po pravil, i na ſzvoje meſzto poſztavil, i vnoga druga, koja neſzu vredna, daſze ovde poſztave; nego ova naj budu zadoſzta, da odvud ſzpametni vide, odkudje, i kakje doſsla Turſzka kriva Vera, i Zakon ? i da ne Vera; nego bludnoſzt, od kojeſze ſzamò razgovarjati, ali razgovor poſzluſſati *Mahometh* Turkom je ſztraſnò prepovedal: arje dobrò znal, dabi lyudi vu razgovoru berzò nyegovu himbariu, i ſzvoju ſzlepotu zpoznali, ter pregledavſi,

Digitized by Google

ſzlepotu bi oſztavili, i k-prave Vere Katholichanſzke bi priſztupili. Kajnamſze miloſztivni G. Bog, daj dochekati! Dabiſze ovak pekel ne punil z-Duſſami, kojeſzu na Bosji Kip, kakti i naſſe, ſztvorjene, i z-predragum Kervjum Kriſtuſſevum odkuplene.

RAZGOVOR

Kojega Kerſchenik z-Turchinom kruto vucheneм, pred vnogemi Lyudmi je imal vu Varadinu Leta 1547. 19. dan Majuſſa.

Turchin opita: gdeje bil Bog, pred ſztvorenyem neba, i zemlye?

Kerſchenik odgovori: vu ſzvojem bitju, tojeto onde, gdeje i vezda.

Turchin nerazumevſi toga veli: to ne iſztina; nego je bil vu belom oblaku, kakſze vu naſſem Alkoranu najde.

Kerſ. Akoje Bog pred ſztvorenyem ſzveta, bil vu belom oblaku; takje i oblak bil, pred ſztvorenyem neba, i zemlye. I to beſſe doſzta Turchinu, zatoje prepuſztil da opita.

Kerſ. Pokehdob deneſz je Trojachka nedelya, i ti preſzvetoga Trojſztva neverujes, kajbi vendar moral veruvati; zakaj ada vu Alkoranu imas ove rechi napiſzane: *Bi Sem Allahe, el Rahmane, el Ruoahim.* Koje Preſzveto

Digitized by Google

ſzveto Trojſztvo i naſſe kriſanye ovak znamenuju: *Bi ſem*, vu Ime. *Allahe* Boga, *el Rahmane* i miloſzerdnoſzti. *el Ruoahim* i Duha nyihovoga. Neli tak Turchine?

Tur. Chudimſze ja! odkudaſzu ova tebi kerſcheniku? I ſztanovitò, mora nekaj iſztina biti: ar mi Turki na pochetku vſzakoga poſzla, kada molimo, ali k-ſztolu ſzedemo, aliſze vmivamo, ali za vmivanyem, glavu z-vodum poskropimo, to govorimo. I vu Alkoranu, pred vſzakem kotrigom navuka, to napiſzano imamo: â kaj znamenuje, toga dobrò nerazmemo.

Kerſ. Kaj ada po ove rechi: *Rahmane Miloſzerdnoſzt*; razumevate?

Tur. Ja nikaj drugo nerazumevam; nego: *Miloſzerdnoſzt.*

Kerſ. To znaj, da *Miloſzerdnoſzt* ovde znamenuje, Szina Bosjega, JEſuſſa Kriſtuſſa: â vſze ove rechi znamenuju: tri perſone Preſzvetoga Trojſztva: Otcza, i Szina, i Duha Sz. kaj da bolyè razmes; obernemti na Arabſzki jezik ovak: *Bi ſem*, vu Ime *el Ab.* Otcza, *ve Ben* i Szina, *ve Ruoah* i Duha, *el Kutz* ſzvetoga. Kakti vu Sidovſzkom jeziku, kije Arabſzkomu vnogò ſzpodoben, naſſe kriſanye ovak izgovarjamo: *Be ſem* vu Ime, *ha Ab* Otcza, *ve ha Ben* i Szina, *ve ha Ruah* i Duha, *ha kodes* ſzvetoga. *Amen*, naj tak bude. Ali vu Syrianſzkom: *Ba ſem Abba, va Bero,*

Digitized by Google

va Rukho, dekudeſſo Amin. Tojeto Vu Ime Otcza, i Szina, i Duha Szvetoga Amen.

Tur. Odkud bi Bog imal Szina, pokehdob poleg naſſega Mahometanſzkoga navuka, Bog nema ſéne, ada niti detcze?

Kerſ. Mi Boga zovemo Otcza, zarad ſztvorenya: arje kakti pervi zrok, ki ne ſzamò ſztvoril; nego i chuva vſza: kije vſzigdar bil, vu jednakom bitju, vu kojem je i vezda, i bude na veke: kije perva Perſona preſzvetoga Trojſztva.

Szina pak (kiſze vu Alkoranu *Rahman* miloſzerdnoſzt imenuje) velimo da ima. I to ne po telovne naſzladnoſzti (ar Bog je ſzam chiſzti Duh) niti iz ſéne porodyenoga; nego iz bitja Boga vſzamoguchega, prez matere od veka dojduchega; koji vendar, da naſſe grehe odneſze, i pravicze Bosjoj zadovolyno vchini, je vzel Telo iz prechiſzte D. M. po krepoſzti Duha Sz. za naſz muku preterpel, na kriſu vumerl, i pokopan. I poleg obechanya prorokov, na treti den, je goreſztal, onde ſzedi na deſzno Otcza Boga, odkud hoche dojti ſzudit ſive i mertve: gde ſzvojem vernem, hoche dati diku Nebeſzku; â nevernem muku peklenſzku.

Zatem káſemti ovo Razpelo, tojeto kip Razpetoga Kriſtuſſa, Szina Bosjega; da vidis, néliga *Mahometh* vrednò imenuval: *Rahmane* Miloſzerdnoſzt, pokehdob ovak je bil raz-

Digitized by Google

razpet, i vezda kakti k-ſzebi pozava, da naſz objeme, i kuſſne govorechi: hodete k-meni vſzi, ki delate, i obterſſeni jeſzte, i ja z-lehkotim vaſz. (a)

Da pak bolyè razmes, preſzvetoga Trojſztva ſzkrovnoſzt, poglej, i premiſzli ovu priliku: kak ſzuncze je jedno; ter vendar vu ſzebi, ima ſzvoj kolobar, toplotu, i ſzvetloſzt; tak i vu Bogu, jedno Bitje, vu ſzebi, ima tri Perſone: Otcza, i Szina, i Duha Sz. I tak na dalyè koja mi verujemo.

Tur. Ova chuvſi pochelje Trojſztvo veruvati, i chudéchiſze, je zdehnul, govorechi: *Allah Allah!* tojeto Boſe Boſe! Ja ſztanovito nigdar neſzem ſtimal, da vi tak dobrò od Boga verujete, i derſite; nego mi ſtimamo, daſzte vi vu najvekſe tmicze, da nikaj neznate: â vi tak dobrò znate; nego kak vidim, ſzamò vam to menyka, da *Mahometha* velikoga Proroka Bosjega, tak za malo derſite.

Kerſ. Kadaje na pervò doneſzel, nekoje ſabule, i blaznoſzti, koje *Mahometh* za navuk vu *Alkoranu* ima; onda od ſzrama, ne hotel vech poſzluſſati; nego dojduchi vu Czirkvu naſſu.

Tur. opita: Jéliſze vi ovem pényem, iliti drevenem kipom, kakti Bogu klanyate, i nye molite?

Kerſ. Míſze kipom ne klanyamo, niti nye ne

(a) *Math.* 11.

Digitized by Google

ne molimo; Negoſze klanyamo Bogu, â druge ſzvetcze poſtujemo, i na pomoch zazavamo, daſze oni za naſz, pri Bogu mole. Ove pako kipe zato vu Czirkvah derſimo, i poſtujemo: kajtinam Boga, Blaſenu D. M. i druge Szvetcze na pamet donaſſaju. I da Bogu zahvalimo za dare, i miloſche, z-kojemi Bog ove Szvetcze je nadelil, i odichil.

Tur. Videvſi vu Czirkve pſza, zachudiſze, i opita: kaj pri vaſz vu Czirkvu ſzlobodnò idu beſtie, iliti néme ſztvari? â pri naſz niti ſenſzke glave neſzmeju priſztupiti.

Kerſ. od ſzrama, ne znal kaj drugo odgovoriti; negoje na Czirkvene ſzluge, i poglavare krivnyu hitil, da oni, poleg ſzvoje duſnoſzti, ne paze, daſze Czirkva vu ſzvojem redu, i poſtenyu derſi:

Tur. To chuvſi je vſza pohvalil, i proſzil dabiga vuchil moliti *Otecz naſs.* Nut! dabi i drugi Turki, razgovor od ſzvoje i naſſe vere poſzluhnuli; kakbi drugach od naſz ſzudili, terbi ſzvoju bludnoſzt oſztavili, i k-nam priſztupili. Kaj iz ſzerdcza ſelimo, i Boga za oſzebujnu pomoch, poniznò molimo.

Kajti pak morebit zarad naſſeh grehov, vnoga i ſzveta meſzta, po Turſzke jakoſzti jeſzmo zgubili; da onde G. Boga nebantujemo. A nekoja nam bliſnya, jeſzmo nazad dobili; zato akobi gdo toga vreme, i leto hotel znati, ovde more videti: gde perveſ-

ſi

Digitized by Google

ſi broj, znamenuje leto, kadaje ono meſzto od naſz zgubleno; â drugi broj, kadaje nazad od Turkov k-nam dobleno. Kak piſſe P. *Szentivani*, *i P. Turoczi*, i pervò nyih nekoji drugi.

Zgublen Leta.		Doblen Leta.
639.	Jeruſalem, Antiokia, i Ægypt.	o.
1453.	Czarigrad *od Konſtantina XV.*	o.
1522.	Belgrad pervi put.	1688.
1690.	Belgrad drugi put.	1717.
1739.	Belgrad treti put.	o.
1552.	Temeſvar.	1716.
1660.	Petro-Varadin.	1685.
1511.	Banya Luka, *joſche ne doblena.*	o.
1592.	Biach.	o.
1547.	Budin.	1686.
1627.	Oſzek.	1686.
1526.	Pechuh, i Mohách.	1686.
1566.	Szigeth.	1688.
1596.	Kaniſa.	1682.
1543.	Poſega.	1681.
1553.	Viroviticza.	1684.
1511.	Koſztanicza, Dubicza, i Jeſzenov.	1688.

Czarigrad pochevſi leta 330. od Konſtantina I. Kerſchanſzkoga Czeſzara (arſzu onde pervò toga bili poganini) jeſzmo imali let 1191. Tak *Mahometh* II. Turſzki Czar, od Konſtantina XV. onde zadnyega Kerſchan-

Digitized by Google

chanſzkoga Czeſzara je vzel leta 1453. 19. Majuſſa.

Biach jeſzmo bili obſzeli, ter vnogi poginuli, i nazad pobegli leta 1697.

Bech, bilje Turchin obſzel leta 1529. drugoch, i do vezda zadnyich, doſslogaje bilo dve ſzto jezér: ali opet ſzrechnò je pretiran; â vnogiſzu onde oſztali leta 1683.

Mathias Kraly vu Bosnye, 30000. tojeto tri deſzet jezer ſzuſnyev od Turchina je otel, iliti nazad dobil leta 1467.

Sziſzek bilje Turchin obſzel, ali po vernoſzti G. Kanon. Zagreb. je ſzrechnò pretiran leta 1592. zatoga vrednò i vezda bráne: ar na drugo leto, bilje takajſe doſſel, ali joſche ſzrechneſsè potuchen, gdega je oſztalo 22000. tojeto dvadeſzet i dve jezere.

Poboſna Duſſa! Da doblena meſzta obchuvamo, i druga zgublena zadobimo, vernò G. Boga moli, i kadaſzi zvun takoveh boja vremén, nyega poboſnò hvali, ter zahvalnoſzt vu vſzem ſitku izkáſi. Daſzi pravichni Bog, i na ova meſzta, drugoga lyudſztva neizbere; â naſz nezaverſe. Kajbi vrednò vchinil, dabimu bili nezahvalni. I to od Turſzkoga zakona, naj bude doſzta.

NAVUK XLVIII.

Szveteh Obchinſztvo.

Doſztaje povedano od perve ſztrane, devetoga

Digitized by Google

vetoga Kotriga Vere, tojeto: od Czirkve Kerſchanſzke Katholichanſzke, po koje Czirkve razumevaſze vſza Kerſchanſzka obchina, Kriſtuſſev Navuk ſztalnò valujucha, i Rimſzkoga Papu za Kriſtuſſevoga Nameſztnika, â ſzvojega poglavara zpoznavajucha i poſtujucha. Ono je ſztanovitò krivo i bedaſzto, kaj ovde vu veruvanyu nekoji govore: *Szveto Obchuvanye*, ali ſzvetu obchinu. Najti ſztanovito zpoznanye naſz vuchi, da i oni, ki vele: *Szveteh Obchinſztvo*; vendar nerazmeju, kaj to znamenuje. Zato potrebnoje ovde dobro paziti; kajſze od toga bude govorilo.

N. *Kaj verujemo govorech:* Szveteh Obchinſztvo?

V. Verujemo, da mi, i vſza Kerſchanſzka Katholichanſzka Obchina, dapache i Szvetczi Nebeſzki, imamo takvo obchinſztvo duhovnoga blaga, dagaje vſzaki delnik, kîje ſivi kotrig ove Czirkve, tojeto: kîje vu miloſche Bosje, iliti prez ſzmertnoga greha. Na priliku: kakti vſzakò druſinche hiſnoga ménka, i purgar varaskoga dohodka délek ima, akoſze vrednò derſi.

N. *Kojeje to duhovno blago, kojega vſzi verni, bivamo delniki?*

V. Jeſzu ſzveti Sakramenti, ſz. Meſſe, molitve, proſchenya, tela traplenye, i druga dobra dela miloſzerdnoſzti telovne, ali duhovne:

Digitized by Google

hovne: kaj jeden dobra v-chini, vſziſzu delniki. Na priliku: jeden kotrig, ako ima radoſzt, ali ſaloſzt; takſzu i drugi kotrigi delniki: ar chute onu radoſzt, ali ſaloſzt.

N. *Jeli joſche kakvo duhovno blago, kojega bivamo delniki?*

V. Takvo duhovno blago, jeſzu i one pomochi, koje od nebeſzkeh Szvetczev dobivamo, kada vu nebu mole za naſz. Kajſze ufamo, kada govorimo: *Sz. MARIA, moli za naſz. Sz. Peter moli za naſz.* I to oni radi v-chine, akoſzmo mi Bosji prijateli, i akoſze k-nyim poboſnò v-techemo, ter ako nyihove krepoſzti vu naſſem ſitku izkaſemo.

N. *Kiſzu ada vu ove obchine?*

V. Jeſzu Szvetczi vu Nebu kralyujuchi, verni lyudi ovde ſivuchi, i vſzi pravichni preminuchi, tojeto: Duſſe vu purgatoriumu zaderſzane.

N. *Odkudſze to more pokazati, da mi z-Nebeſzkemi Szvetczi, imamo obchinſztvo, i del najma?*

V. More iz ſz. piſzma, gde David veli: Delnikſzem ja vſzeh Tebe Boga bojecheh. *(a)* I Sz. Pavel: vnogi jedno telo jeſzmo, vſzaki pak drugoga kotrig. *(b)*

Zatem: iz vere Bosje, gde govorimo: ſzveteh obchinſztvo.

N. *Jeſzuli Szvetczi ovde ſivuchi, imali zadovolychine, i nájme zverhu-obilne, i ſzebi nepotrebne?*

V. Jeſzu vnogi, kaktije *Blaſena* D. M. Sz. Ivan

(a) *Pſal. 118.* (b) *Rom. 12.*

Digitized by Google

Ivan *Kerſztitel*, i drugi Szvetczi, kîſzu vech dobra vchinili, ali zla dobrovolynò preterpeli; negoje nyim potrebno bilo na zvelichenye, ali na grehov odpuſchenye.

N. *Moguli nam pohaſzniti one zadovolychine, Szvetczem nepotrebne?*

V. Mogu, akoſze nam prikaſu: kajtiſzu oni Szvetczi jednoga tela kotrigi z-nami: i kajti dobri Bog, nehche imati, dabi koje dobro delo, prez haſzne oſztalo.

N. *Vendar one zadovolychine jeſzu Szvetczem naplachene, kak ada mogu i nam pohaſzniti?*

V. Dela zadovolychine imaju dvoju haſzen, jednu najma za dar; â drugu zadovolychine za izplachanye grehov, iliti v-gaſſenye kaſtige. Tak pokehdob ove druge haſzne Szvetczem ne potrebno, ada mogu nam pohaſzniti, na v-gaſſenye kaſtige, akoſze nam prikaſu.

N. *Gdonam more prikazati zadovolychine Szvetczev?*

V. Mogu Poglavari Sz. Matere Czirkve, najmre pak Sz. Otecz Papa.

N. *Imajuli to Obchinſztvò z-nami, i Duſſe Purgatoriumſzke?*

V. Imaju: ar pokehdob jeſzu ſivi kotrigi vu miloſche Bosje, ter po Vere, ufanyu, i lyubavi Bosje, z-nami jeſzu z-jedinyeni; Zatoſze pomáſu po naſſeh molitvah, i drugeh dobreh dêleh.

Digitized by Google

N. *Jeſzuli greſniki, kadaſzu vu ſzmertnom grehu poſztavleni, vu ove Obchine?*

V. Jeſzu, akoſzu kerſcheni, ter ako od Vere neſzu odſztupili: Neſzu vendar ſivi; nego mertvi kotrigi, koji po práve pokore mogu oſiveti.

N. *Jeſzuli takvi greſniki, ovoga duhovnoga blaga delniki?*

V. Neſzu zevſzemà, ter izraven na zvelichenye; nego ſzamò na tuliko, daſze po molitvah pomogu na pokoru, po koje oſivu, i onda mogu delniki biti, kakti i drugi pravichni: â doklamſzu tak mertvi; tak niti od drugeh, niti od ſzvojeh dobreh chinov, izraven na zvelichenye nemogu haſznuvati: arſzu mertvem vſza mertva, i nigdar neoſivu; nego ſzamò ona, kojaſzu pervò, vu miloſche v-chinyena, ter po grehu bila v-morjena.

N. *Kaj je najbolyè ſzuprotivnò ovomu:* Szveteh Obchinſztvu?

V. Je prokletſztvo, koje chloveka zevſzemà izverſe iz ovoga obchinſztva, i v-chiniga nevrednoga, dabi dél imal, od duhovnoga blaga, Szvete Matere Czirkve.

N. *Gdaſze more rechi na ovom Szvetu:* proklet?

V. More on, kojega duhovni poglavar, nato oblaſzt i zrok imajuchi, od obchine Kerſchanſzke odverſe, ter na nyega ochiveſzto prokletſztvo poſztavi: ali, ki kaj takvoga vchini, chemuje od Sz. Matere Czirkve prokletſztvo

Digitized by Google

kletſztvo odlucheno, i prez nazvezchanya.

N. *Kaj je takvoga, chemuje od Sz. Matere Czirkve prokletſztvo odlucheno? ako Poglavári i nebi zato znali, daje vchinyeno? i zato nebi nazveztili?*

V. Zmed drugeh vnogeh je ovo oſzebujno: *Rédovnika* (ako i ne Meſnik) znaduch greſnò, ter ſztraſſnò vudriti, ali nyemu kaj takvoga vchiniti, kaj valya ſztraſſnoga vudarcza. Kakti je: na nyega plyunuti, ali na nyem opravu razdrapiti, aliga ſpotlivò popaſzti, iliti zgrabiti, alimu kapu iz glave zmeknuti, i na zemlyu hititi, ali pod nyim konya za vuzdu zgrabiti, ali nemilò vudriti, ali ga vu jamu, ali blato natirati, ali kaj drugoga nyemu kruto ſpotlivoga vchiniti: je taki vu prokletſztvo veliko opaſzti.

N. *Kuliko verſzto je prokletſztvo?*

V. Je dvoj-verſzto, najmre prokletſztvo: *Menyſe*, i *Vekſe.*

N. *Kaj chini chloveku kvara prokletſztvo:* Menyſe?

V. Chini to: da chlovek vu nyem, neſzme nijednoga Sakramenta prijeti: terſze ovo prokletſztvo dobiva, ſzamò zarad pajdaſtva z-takovem, na kojem je prokletſztvo vekſe.

N. *Kaj chini chloveku kvara prokletſztvo:* Vekſe?

V. Chini to: da chlovek vu nyem, neſzme nijednoga Sakramenta niti prijeti, niti drugomu z-nyim poſzluſiti. Niti neſzme ochiveſztò Sz. Meſſu poſzluſſati, niti Meſſnik pred

Digitized by Google

nyim ſzluſiti, niti na Proceſsiu, niti na drugu Bosju Szlusbu z-drugemi hoditi, niti duhovnu Chaſzt imati, niti nyu obnaſſati. Dapache nitiſze drugi neſzmeju z-takovem pajdaſſiti, niti jeſzti, niti napijati, niti térſiti, niti prebivati; nego druſina, kojaſze nemore chuvati: Niti mu poſtenya izkazati, niti razgovarjati; nego na pokoru opominajuch: Nitiſze neſzme vu ſzveto meſzto zakopati, niti délnik Proſchenya, niti molitvih, niti drugeh dobreh chinov: arſze takov nebroji vu Obchine Kerſchanſzke, doklamſze neizpokori, i neodvéſe.

N. *Gdo more od prokletſztva odvezati, i vu Obchinſztvo povernuti?*

V. Na ſzmertnom vremenu more vſzaki Meſſnik, kakti i od vſzeh grehov odvezati, akoſze greſnik pravò ſzkruſi, i na pokoru gotovoga pokaſe.

Zvun toga vremena, to ſzami Biskupi mogu, i malo koji drugi, ako nato oſzebujnu oblaſzt imaju, videch znamenye pokore, i volyu zadovolychinu vchiniti, à ne drugach.

N. *Jeli koja prilika ovoga prokletſztva?*

V. Je ova: Kakti Otecz nevernoga Szina, iz hiſe more iztirati, doklamſze pobolſa, i ponizi: ali Paſztir kuſnu Ovczu, od zdraveh razluchiti, doklam ozdravi: ali Magiſtratus zloga purgara, od Varaſſa odpraviti, doklamſze na pokoru povda, i v-molbu puſzti. Tak

i Bi-

Digitized by Google

i Biskupi imaju ſzvoj duhovni mech prokletſztva, z-kojem vendar nemiſzle zkonchati; nego ſzamò pokvarjene kotrige, od tela odrezavajuch, izvrachiti.

N. *Jeli ovo duhovno vrachtvo, iliti prokletſztvo, bilo negda vu perva vremena Czirkve kada navadno?*

V. Je bilo navadno, kakſze more pokazati, *iz Sz. Piſzma.* (a)

N. *Jeli bilo kada komu haſznovito?*

V. Je kruto haſznovito, i vnogem na dobru peldu, kakti je ova:

Theodoſius Czeſzar bilje zrok ſzmerti okolu ſzedem jezer lyudih, zato Sz. *Ambroſius* Mediolanſzki Biskup, je nyega od Czirkve razluchil, i nega vunyu puſztil; doklam ne ochiveſztu pokoru vchinil, od koje hotelſzeje izprichati z-peldum Davida: ali *Ambroſius* je nyemu odgovoril: kiſzi naſzleduval Davida greſsechega, naſzledujga i pokoru chinechega: kak i je poniznò vchinil, vnogem na dobru peldu. (b)

N. *Jeli kada G. Bog ſztrahotu prokletſztva, lyudem chudovitò pokazal?*

V. Je ochiveſztò, kadaje negda zarad jednoga prokletoga, ter nepokornoga, czele Familie vſze po malò zatergel. Dapache i zakopanem ſzvetoga meſzta ne prepuſztil. Kakſze more videti vu ove peldę:

Jeden *Vojnik* zarad vnogoga razbojſztva, bilje od Biskupa Karducenſzkoga proklet,

(a) 1. *Cor.* 5. & 1. *Tim.* 1. (b) *Brev. Rom.* 7. *Dec.*

i malò potlam vu prokletſztvu zatuchen. Kojega ſzuprot Biskupſzke prepovedi, nyegovi Tovarusi pri Czirkve Sz. Petra, do petoga puta, jeſzu zakopali, terſzuga vſzigdar izkopanoga, i gologa poleg leſechega naſsli. Zato moraliſzuga drugdè, po oſzeiſzki zakopati. *Baron. An.* 1034.

NAVUK XLIX.

Od Proſchenya.

Szveteh Obchinſztvo, biva i po proſchenyu, koje je takov kinch; dabiſze obilnò, ter vrednò moglo, od ſzamoga Proſchenya govoriti, ne ſzamò jeden den, ali tjeden; nego i pet let, vſzaki den po dve vure. Kojega kajti lyudi nerazmeju; zatoſze tak malò za nye ſzkerbe. Dapache najduſze, kiſze iz toga oſzmehavaju, kakti krivoverczi. Ovdeje Martin Luther pochel ſzvoju puntariu, i krivu veru: ar kadaje *Leo* Papa X. dal Proſchenye, zarad velike, ter oſzebujne Czirkvene potreboche; tak nazvézchanye proſchenya, ne bilo dano Patrom *Auguſtinianom*, gdeje bil *Luther* Prodekator: nego *Dominikanom*. Zatoſzeje *Luther* jakò zburkal, i taki je pochel nekaj ſzuprot Proſchenyu, â nekaj ſzuprot Otczu Pape, ne ſzamò ochiveſztò govoriti; nego i vu knigah piſzati. Kajti pak tulikoga greſnika ne Duh ſzveti; nego

Digitized by Google

nego nechiſzti ravnal; zato vu malom vremenu, vnoga ſzuprot Bogu, ſzuprot Pape, i ſzuprot zdravomu razumu je vuchil, i vchinil. Ada potrebno je od toga obilneſsè govoriti.

N. *Kaj je to:* Proſchenye?

V. Proſchenye je miloſcha, z-kojumſze vremenita kaſtiga, Bogu duſna, za grehe jur odpuſchene, zvun ſzpovedi opraſcha; akoprem ſzpoved predè je potrebna, ali konchema zverſſeno poſaluvanye za grehe. *Ali ovak*: Proſchenye, je zvun ſzpovedi, opraſchanye vremenite kaſtige, kojubi chlovek za grehe jur odpuſchene, moral podneſzti, ali ovde, ali vu Purgatoriumu.

N. *Kakſze to mora razumeti?*

V. Ovak: kajtiſze na ſzpovedi ſzamò greh opraſcha, i kaſtiga vekivechna premenyaſze na vremenitu, kojuje chlovek duſen podneſzti, ali ovde, ali vu Purgatoriumu: akopremſze greh oproſzti.

N. *Morali chlovek na drugom ſzvetu, za vſzaki greh kaſtigu podneſzti?*

V. Mora, akoſze ovde neizpokori, ali ako obilnoga proſchenya nedobi.

N. *Kaj je potrebno na zadoblenye proſchenya?*

V. Iz ſztrane onoga, ki deli proſchenye, potrebna je nato 1. *Oblaſzt*, koju, da ſz. Otecz Papa, od Kriſtuſſa ima, to nijeden Katholik nedvoji: ar ima onu oblaſzt, koju je

Digitized by Google

imal Sz. Peter, kómuje recheno: kaj goder odveſes na zemlye, bude odvezano i na nebu.(a)

2. Potreben je zadovolyen *Zrok* dati proſchenye. Kojega da Sz. Otecz Papa, vſzigdar zadovolynoga ima, tak moramo ſzuditi.

N. *Kojiſzu zroki ſz. Otcza Papę Proſchenye delechega?*

V. Jeſzu vnogi; navadni pako znaju biti ovi. 1. Poviſſavanye Sz. Matere Czirkve. 2. Izkorenenye kriveh vér. 3. Obrachanye nevernikov. 4. Obladanye nepriatelov vere. 5. Szloſnoſzt Ladavczev Kerſchanſzkeh. 6. Poſtenye Szvetczev, kojehſze ovak Czirkve pohadyaju, poſtuju, i nadélyaju. 7. Guſzto ter poboſno primanye Sz. Sakramentov. 8. Duhovna haſzen ſiveh i mertveh, i drugi ſzpodobni zroki, koje Papa vu ſzvojem liſztu poſztavlya.

N. *Moreli Papa prez zroka dati proſchenye?*

V. Nemore: arbi tak nebil dober Goſzpodar; nego Raſzipnik.

N. *Kaj pak iz ſztrane onoga, ki ſeli dobiti proſchenye, je potrebno na zadoblenye proſchenya?*

V. Potrebna je priprava ova. 1. Daje okerſchen, i vu miloſche Bosje konchema onda; kada zverſáva zadnyi chin, zarad kojegaſze proſchenye dáje. I. kajtiſze negda vu Papinſzkom liſztu poſztavlya, da mora biti i prez nagnenya na mali greh, ada i prez maloga greha; zato pred zadnyem chinom,

(a) *Math. 16.*

Digitized by Google

nom, bilobi ſzegurneſsè zverſſeno poſaluvanye, za vſze grehe vchiniti.

2. Potrebnoje imati nakanenye dobiti proſchenye: ar nekoji vuche, da on proſchenya nedobi, ki nema nakanenya, najmre pak, akoſze to vu liſztu Papinſzkom potrebuje. Ada dobrobi ovo nakanenye vechkrat, â najmre vu jutro ponoviti.

3. potrebnoje, da chlovek vchini vſza ona, koja Sz. Otecz Papa vu ſzvojem liſztu potrebuje, na zadoblenye proſchenya.

Ada ki hoche vu naſſeh Czirkvah, za Duſſe purgatoriumſzke dobiti proſchenye, kojeſze zove *Communio Generalis*, kakſze vſzaki meſzecz nazvezcha; takſze mora vu naſſe Czirkve pricheſztiti: arſze to vu liſztu Papinſzkom poſztavlya.

Ki hoche dobiti Proſchenye *Skapularſzko*, mora ona vchiniti, kojaſze potrebuju.

Ki hoche dobiti na ſzkradnye vure; tak ne doſzta, damu drugi viche: *JEſus MARIA*; nego mora ſzam beteſnik, ali z-rechjum, ali znamenyem, ali konchemà z-volyum, iliti ſzerdczêm izrechi: *Jeſus*.

Kada vu liſztu Papinſzkom, ne poſztavleno pricheſchanye vu ſztanovite Czirkve; takſze more gde hoche pricheſztiti, ſzamò, da na navadno nakanenye moli, vu Czirkve, vu koje proſchenye je dáno.

Ako pak proſchenye za zadnyu vuru, je

Digitized by Google

dáno na Razpelo, ali na kip; takſze onda mora pri ſzebi imati, akoprem ne na vrat obeſſeno.

Proſchenye dáno za ſive, nemoreſze prikazati mertvem; nego akoſze to iſzto vu liſztu poſztavlya.

N. *Kaj Sz. Otecz Papa potrebuje, daſze vchini, za proſchenye?*

V. Potrebuje navlaſztitò Molitvu, pohadyanye Czirkve, ſzpoved, i pricheſchanye, ali kónchema ſzkruſſenye: â negda poſzt, i almuſtvo, najmre pak kadaje *Obilium.* Od kojega nisè vu drugom navuku hochemo govoriti.

N. *Morali chlovek vſza ova vchiniti, buduch vu miloſche?*

V. Bolyè je ako vſza: â zadnye delo je potrebno, daſze vchini vu miloſche.

N. *Zakaj je to potrebno, da bude vu miloſche?*

V. Zato, kajti greſnik vu ſzmertnom grehu, nemore dobiti proſchenya od vremenite kaſtige: arje vreden vekivechne.

N. *Opraſchajuliſze po proſchenyu grehi?*

V. Neopraſchaju; nego kaſtiga, za grehe jur odpuschene po ſzpovedi, ali po zverſſenom ſzkruſſenyu.

N. *Kakſze pak po Proſchenyu opraſcha kaſtiga?*

V. Po vrednoſzti muke, i najmov Kriſtuſſeveh, Blaſene D. M. Sz. Ivana Kerſztitela, i drugeh Szvetczev.

N. *Gdo*

Digitized by Google

N. *Gdo deli Proſchenye ?*

V. Deli Sz. Otecz Papa, iz duhovnoga blaga Szvete Matere Czirkve.

N. *Gdoje ovo Blago ſzpravil?*

V. Je Kriſtus po ſzvoje zverhu-obilne zadovolychine, Biaſena D.M. i drugi Szvetczi.

N. *Kakſze to razumeva ?*

V. Ovak: Kajti Kriſtus je vech muke podneſzel, i dobra vchinil; negoje vſzemu Szvetu bilo potrebno na zvelichenye: Tak Blaſena D. M. i drugi Szvetczi, prez greha ſivuchi, vechſzu dobra vchinili, i zla dobrovolynò preterpeli; negoje nyim bilo potrebno, na zvelichenye, ali na grehov izplachanye, akoſzu gda koje vchinili.

N. *Gdeje ovo duhovno blago Sz. Matere Czirkve?*

V. Je pred G. Bogom, kojeſze nehche nigdar izvaditi: arje prez koncza.

N. *Gdoje Pape dál oblaſzt nad ovem Blagom?*

V. Je Goſzpodin Kriſtus vu Szvetom Petru.

N. *Imajuli tu oblaſzt zvun Pape, i Biskupi?*

V. Imaju, kulikoſze nyim dopuſzti, od Sz. Otcza Pape.

N. *Odkudſze to more pokazati, da Biskupi, i navlaſztitò Papa ima tu oblaſzt, od Kriſtuſſa: opráſchati kaſtige ?*

V. More *Pervich* iz onoga: Tebi dam Klyuche -- kaj goder odveſes na zemlye, bude odvezano i na Nebu. *(a)*

Drugoch iz Pelde Sz. Paula: arje on jednomu

(a) *Math. 16.*

Digitized by Google

mu velikomu greſniku oproſztil, na proſnyu Corinthianczev. *(b)*

Tretich iz Navade perveh Biskupov, kîſzu velikem greſnikom, na proſnyu Muchenikov, kaſtigu opraſchali.

Chetertich iz Szpraviſcha *Nisenſzkoga*, gdeſzе Biskupom dopuſcha, da oproſzte kaſtigu, ako vide, da greſnik z-goruchem ſzerdczem, pochne pokoru chiniti.

Petich iz Proſchenya, kojeſzu davali Pape, taki vu perva vremena. *Leo* III. Leta 804. *Sergius* II. Leta 878. i vnogi drugi.

N. *Daje pak ta oblaſzt razumna, kakſze more pokazati?*

V. More ovak: Zadovolychina Kriſtuſſeva, akoſze detetu po kerſztu priloſi, odneſze veſz greh, i kaſtigu: ada akoſze ta iſzta zadovolychina (kaktiſze i more: arje prez koncza) priloſi chloveku po almuſtvu, ali poſztu, ali molitve; tak bude mogla odneſzti, ali del pokore, akoje málo Proſchenye; ali vſzu, akoje obilno. I kaj goder krivoverecz ſzuproti reche, v-teczemoſze k-oblaſzti klyuchev, z-kojum more Papa ovomu, ali onomu dobromu chinu, delek od najmov Kriſtuſſeveh priloſiti, i tak Proſchenye podeliti.

N. *Da kaſtiga za grehe jur odpuſchene oſztane, kojaſze more oproſztiti, moreliſze to iz Sz. Piſzma pokazati?*

V. Mo-

(a) *2. Cor. 2.*

Digitized by Google

V. More: Sz. *David* proſzi: Joſche me operi, od hudobe moje: *(a)* adaje ſzudil, daje nekaj za greh jur odpuſchen, oſztalo vremenite kaſtige, od kojeſze ſeli oprati: adaje znal za Proſchenye, z-kojemſze vremenita kaſtiga, za greh odpuſchen duſna, opraſcha.

2. Iz onoga: Kojeh odpuſztite grehe, odpuſchajuſze nyim. *(b)* arſze po odpuſchanyu nerazumevaju ſzami grehi; nego i vremenita kaſtiga.

3. Iz Sz. Paula: Komuſzte kaj prikazali, i ja: ar i ja kajſzem prikazal, zarad vaſz vu perſone Kriſtuſſa. *(c)*

N. *Jeli vu perva vreména Czirkve, bilo tak navadno Proſchenye, kak je vezda navadno?*

V. Ne tak: ar ne bilo tak potrebno: Kajtiſzu lyudi menyè greſſili, pak i mále grehe, jeſzu ſuhkò plakali, ter veliku pokoru chinili: arſzu negda za jeden greh, vech let molili, poſztili, i telo oſtrò trapili.

N. *Kuliko-verſzto je Proſchenye?*

V. Je vnogo-verſzto. Jedno zoveſze Proſchenye: *Perſonſzko*, kojeſze ſztanovitem Perſonam, iliti lyudem daje, zarad nekojega oſzebujnoga chinaſ: kakti, gda ſztupi vu Red, ali ako vu Redu vumre. Ali za molitvu, ali poſzt, ali pricheſchanye.

Drugo zoveſze: *Dugovanſzko*, kojeſze daje zarad ſztanovitoga dugovanya, kakti zarad kipa, chiſzla, gyulenczie, Razpéla, Skapulára. Tre-

(a) *Pſal. 50.* (b) *Joan. 20.* (c) *2. Cor. 2.*

Treto zoveſze: *Meſztno.* Kojeſze daje zarad ſztanovitoga meſzta, kakti: ako gdo pohodi onu Czirkvu, Kapeliczu, meſzto.

Cheterto zoveſze: *Puno* iliti obilno, kadaſze vſza vremenita kaſtiga, za grehe jur odpuſchene duſna, odpuſcha. Tak, da chlovek nikaj duſen neoſztane, pravicze Boſanſzke.

Peto zoveſze: *Menyſe*, kojeſze daje ſzamò na ſztanovit broj let, ali dnevih, kakti na dvadeſzet, ali cheterdeſzet, ali jezero dnevih, ali ſzedem let.

Da pak ova mála Proſchenya lyudi bolyè razmeju, potrebno je znati: Da vu perva vreména Czirkve, bilaje navadna velika pokora, za nekoje vekſe grehe: Na ſzedem let, ali na cheterdeſzet dnevih: poſztiti, ali drugach ſzvoje telo trapiti. Odkud jeſze pripéchalo, daſzu nekoji greſniki, ali grehe tajili, ali Szpoved na daleko odvlachili, i negda prez Szpovedi poginuli. Kajſze negda Vlahom pripécha, zarad nyihove velike pohore.

Zato vezda, nedájuſze takve pokore; nego male, pak naj ſzam greſnik prida, kaj more, ako ſzebi dobro hoche. I k-tomu na pomoch, dajuſze mala proſchenya, kakti za pozdravlyanye: *Hvalen budi Jeſus Kriſtus.* Dajeſze ſzto dan. Kajſze vendar nerazuméva tak: dabiſze za ovo pozdravlyanye, Purgatoriumſzke kaſtige, ſzto dan odpuſztilo; nego-

Digitized by Google

negoſze razuméva óvak: daſze zarad ovoga pozdravlyanya, Purgatoriumſzke kaſtige tulikò obálya, iliti odpuſcha; kulikobiſze vu ona perva vreména, obalilo po pokore onda navadne ſzto dan. I tak vu drugeh ſzpodobneh moramo razumeti.

Kulikobiſze pak po one pokore onda navadne, bilo obalilo Purgatoriumſzke kaſtige, toga mi nemoremo znati. Ada takajſe nemoremo znati, kulikoſze vezda muke purgatoriumſzke opraſcha, po proſchenyu ſzto let, nego to ſzam Bog zna, i mi negda budemo znali.

Sz. *Juditha* kakbi mogli proſchenye dobiti, vuchi naſz, kada ovak govori: *Proſchenya nyegovoga, ſzuze tochech proſzemo, ter ponizemo nyemu Duſze naſze.* (a)

O dabi lyudi znali, kulikobi mogli pomenyſati zaſzluſene muke! kakbiſze poboſnò ſz. vodûm poskropili! kakbi marlivò Czirkve pohadyali! kakbiſze guſztokrat pricheſchali! kakbi pri ſzebi blagoſzlovne ſztvari noſzili! kakbi vnogò drugach na proſchenye; nego na ſzenyem, ali na goſchenye, ſetuvali! i drugachbiſze onde derſali! terſzi nebi onde greſsech, kaſtige ſzluſili.

Ali kajti lyudi nerazmeju, kakje haſznovito proſchenye; zatoſze tak malò zanye ſzkerbe. Nut! kada jeden Goſzpon novcze hita, kak vnogi priteku, ruke i kape podéva-

ju,

(a) *Judith. 8.*

Digitized by Google

ju, da koji novecz dobé, ada.

Negda *Jákob* Patriarka, kadaje razumel, daje vu Ægyptumu vnogò ſitka, ſzine ſzvoje je ovak pokaral: *Zakaj zapuſchate? pojte, i kupeti nam potrebna.* (a) Ovde pak ne potrebno kupiti; nego prez pláche proſchenye v-zeti, doklamje vreme prijetno, i dnevi zvelichenya.

Proſchenye je *Kinch*, kojega ki neiſche, je kruto bedaſzt: je *Zlato*, koje, ki zamétche, neznamu préczembe. O kak vu rudah! rudari z-velikum ſitka pogibeljum, vu globoku jamu vſzaki den radi ſetuju, da kaj dobre rude, i zlata izkopaju, daſzi ſzvoj trud naplate, da mogu ſiveti.

A kaj mi chinimo! da proſchenye dobimo? gde ne pogibeli ovoga ſitka; nego onoga vekivechnoga veliko ufanye.

Negdaſzu bili mudreſſi, i zato marliveſſi kerſcheniki: ar kada *Bonifacius* VIII. je dal Jubilæum, iliti *Obilium*: tulika vnolina lyudih, je vu Rim doſsla; da negda vu jednom dnévu je doſslo, ali odiſslo trideſzet jezer lyudih. I vu Czirkve ſz. Petra vnogi vragi iz lyudih jeſzu izeſsi krichéchi: ſalujemoſze, da ſzveti Apoſtoli jeſzu dobili takvo proſchenye, po kojem vnogi Kerſcheniki, ſzlusbu naſſu jeſzu oſztávili. *Rainaldus in Annalibus.*

NA-

(a) Gen. 42.

Digitized by Google

NAVUK L.

Od Jubilæuma, iliti Obiliuma.

Vu vreme obiliumſzko, na pochétku Navuka moglobiſze ovak rechi:

Verni Kerſcheniki! nekaj vam chudnoga, i morebit nekojem ſztraſſnoga moram povedati. Nut! Sz. Otecz Papa ſzuprot ſztraſſnem nepriatelom, naſz vu Vojſzku pozáva, dapache i zapoveda, muskem i ſenſzkem glavam, ter vu ove Vojſzke ſzuprot nepriatelom, ne ſzamò ſzegurnò vojuvati; nego i nye ſzrechnò obladati je zevſzemà potrebno, ako hochemo ovo Obiliumſzko Proſchenye zadobiti. Ali Dragi nebojteſze.

Znate, da nepriatel naſſega zvelichenya je ov chalarni *Szvet*, kibi rad, dabi mi ne ſzamò naſſe imetke ſzkupò chuvali, i zarad nyih ſzlusbu Bosju oſztavili; nego dabi i tugye grabili, zaderſavali, i kak goder krivichnò ſiveli: Ada ovoga nepriatela moramo obladati, ter ove dneve, poleg naſſe moguchnoſzti Sz. Almuſtvo podeliti.

Drugi nepriatel je greſno *Telo*, kojebiſze rado nadévati, pitati, i pochivati: Ada telo moramo obladati, terſze tri dni poſztiti, vu Czirkvu potruditi, i onde na nakanenye Sz. Otcza Pape moliti.

Treti nepriatel je *nechiſzti duh*, kibi rad, dabi mi nepreſztanczè greſſili, naſſe grehe

Digitized by Google

gizdavò tajili, terſze ovak nedoſztojnò prichesschali; â molitvu i pokoru, na ſztran oſztavili: Ada ovoga gizdavoga duha moramo obladati, terſze poniznò i pravichnò ſzpovedati, poboſnò pricheſztiti, i poniznò vu Czirkve moliti. Vezda na Navuk.

Ova rech: *Jubilæum*, dohadya od ſidovſzke rechi: *Jobel*, koja pri ſidoveh je znamenuvala *Trumbetu*, z-kojumſzu negda ſidovi nazvezchali Leto Oprávſchanya, gdeſzuſze vſzakomu ſzvoji imetki, kaktiſzu: polya, vinogradi, hiſe, i vſze druge ſztvari zaloſene, ali kak goder drugach, od ſzvojega goſzpodara otujene, iliti razluchene, prez vſzake pláche, nazad povrachale, dapache i ſzuſnyi ſzlobodni jeſzu poſztajali. I to opraſchanye je bivalo na petdeſzet let, czelô letô.

Ada na priliku onoga Opraſchanya, ova rech: *Jubilæum* je preneſſena, da pri naſz znamenuje *Obilno Proſchenye*, koje Sz. Otecz Papa vezda na dvadeſzet i pet let dáje czelô letô vu Rimu, i zoveſze: *Szveto Leto*: â drugda vechkrat, ne ſzamò vu Rimu; nego i po vſzem Kerſchanſzkom Szvetu, zarad ſztanoviteh zrokov: gde ſztánovita dobra dela chiniti potrebuje, i oſzebujne miloſche deli, kakſze vu Papinſzkom liſztu poſztavlya.

Zrok pako zarad kojega Sz. Otecz Papa dopuſcha *Obilium*, zna biti nekoja vekſa obchinſzka potrebocha, kaktije láni bila ova:

Da

Digitized by Google

Da Benedictus XIV. Novi Papa na ſzamò Rokovo poſztavlen, more vſze Kerſchanſztvo ſzrechnò ladati, ter na Diku Bosju ravnati: I daſze more vu miru, ter Katholichanſzki Czeſzar zebrati, kîbi mogel Veru Katholichanſzku braniti, i hvalu Bosju povekſávati.

Ovde potrebnoje opomenuti: Da akoprem *Obilium* vu vſzake Fare, zna biti czela dva tjedna (daſze druſina more razrediti, i k-tomu pripraviti) vſzaki vendar, ki hoche obilium zadobiti, moraſze ſzkerbeti, da vſza ona, kojaſze vu Papinſzkom Liſztu potrebuju, vchini vu jednom, ter onom tjednu, kojegaſzi chlovek izbere na zadoblenye obiliuma: ar ki nezverſſi vſzega onak, kakſze vu Liſztu poſtavlya, on obiliuma nezadobiva.

N. *Kaj je* Jubilæum, *iliti* obilium?

V. Obilium je takova miloſcha, z-kojum Sz. Otecz Papa, na povekſavanye Kerſchanſzke poboſnoſzti, deli vſzem Vernem obilno Proſchenye, ter zvun toga, nekoje druge oblâſzti, ne ſzamò greſnikom; nego i ſzpovednikom obchinſzke daruje, i k-tomu nekoja dobra dela vchiniti potrebuje: kakſze vu navadnom Liſztu poſztavlya.

N. *Jeli Obilium vekſe Proſchenye; nego je drugo obilno Proſchenye?*

V. Ne ni malò vekſe: ar obilno Proſchenye, je po kojemſze vſza vremenita kaſtiga opraſcha: ada obilium nemore biti vekſe Proſchenye.

Digitized by Google

N. *Jeli vendar koje razluchenye med Obilium, i med drugem navadnem obilnem Proſchenyem?*

V. Je ovo: Daſze vu Proſchenyu Obiliumſzkom, i vu Liſztu Papinſzkom poſztavlena, nekoja dobra dela, na zadoblenye Proſchenya potrebuju, kojaſze vu drugom obilnom Proſchenyu nepotrebuju: i k-tomu, dajúſze nekoje oblaſzti, iliti miloſche greſnikom i ſzpovednikom haſznovite, dapache i potrebne, kojeſze vu drugom obilnom Proſchenyu nedaju: akopremſze reche: *Proſchenye obilno, na priliku Obiliuma.* Kakſze negda veli, vu Liſztu Papinſzkom.

N. *Kojaſzu ona dobra dela, vu obiliumu navadna, i potrebna?*

V. Znaju biti ova: *Almuſtvo, Poſzt, Pohadyanye Czirkve, molitva, Szpoved i Pricheſchanye:* Koja vſza potrebnoje, daſze vchine vu jednom, ter onom tjednu, kojegaſzi chlovek izbere na zadoblenye Proſchenya: arſze tak vu Papinſzkom Liſztu poſztavlya.

N. *Kajſze ovde more Navuka dati od* almuſtva?

V. More ovo: da za *Obilium* vſzaki mora podeliti almuſtvo, akoprem najmenyſe, kaktije: jajcze, jabuka, ali kaj takvoga, kibi drugo nepremogel.

N. *Kibi pak nikaj, ali kruto malo imal, kaj je takov chinechi?*

V. Takov more proſziti Szpovednika, damu *almuſtvo* na nekoje drugo dobro delo, ſzebi

Digitized by Google

bi moguchno premeni, ter ono naj vchini: ali kak nekoji vuche: more drugoga premoguchega proſziti, da on na meſzto nyega podeli almuſtvo.

N. *Bili haſznilo, dabi Goſzpodar, na meſzto ſzvoje druſine almuſtvo podelil?*

V. Bi, dapache tak chine vſzi dobri Goſzpodari, i Redovnikov ſzkupa ſivucheh Poglavari, ter to iſzto ſzvojoj druſine nazvezte, i povedu: da druſina k-tomu ſzvoje na kanenye priloſi.

N. *Komu je potrebno almuſtvo podeliti?*

V. Je ſziromahu, akoprem ſzamò na nyegov ſztalis gledech takovomu, ali kîſze ſzamò, ter laſlivò chini ſziromaha: ali Czirkvam: ali na kakvo poboſno meſzto: ali Redovnikom.

N. *Jeli doſzta zapovedati ſzvojemu Officeru, ali ſzluge, da on podeli, ako pak on nikaj nepodeli?*

V. Ne doſzta ſzamò zapovedati; je vendar doſzta (kak nekoji vuche) dati ſzluge, da on podeli, akoprem ſzluga záſze zaderſi, ali kam goder poſztavi.

N. *Kadaje potrebno almuſtvo podeliti?*

V. Je vu koji goder den tjedna, ali v-Nedelyu pervu, ali drugu onoga tjedna, kojegaſzi chlovek izbere, na zadoblenye obiliuma.

N. *Kibi pak ſzam ob ſzvoje volye, kaj drugoga velikoga, ter pervò, ali potlam obiliuma vchinil, bili ono valyalo na zadoblenye Obiliuma?*

Digitized by Google

V. Nebi valyalo : ar Papa vu ſzvojem Liſztu, ſzebi na meſzto poſztavlya ſzpovednika, kakti ſzudcza, da on videvſi zadovolyen zrok ſzudi, i almuſtvo na drugo dobro delo premeni: â ne dabiſzi chlovek, kakov goder budi, ſzam premenil, ali na drugo vreme odvlékel; nego daſze v-chini vu onom tjednu, kojegaſzi izbere na zadoblenye Obiliuma.

N. *Kajſze ovde more navuka dati od Obiliumſzkoga* Poſzta?

V. More ovo : da ov *Poſzt* nemora biti ob ſzuhom kruhu i vode, kak nekoji ſtimaju; nego kakti drugi pravi, ter navadni Poſzt, poleg navuka Sz. Matere Czirkve.

N. *Jeſzuli ov poſzt duſni poſztiti i oni, kiſzu od drugoga Czirkvenoga poſzta izprichani : kaktiſzu onladi do dvadeſzet, i jednoga Leta, ſztari ſeſztdeſzet Let, beteſniki, teskoga dela tesáki, Putniki, Sene ztoſzeche, i dojeche, i drugi nemoguchi poſztiti ?*

V. Jeſzu duſni poſztiti vſzi, koji hote *Obiſium* zadobiti; nego toje poleſchicza: Da ako koji nemogu poſztiti; tak naj proſze Szpovednika, da nyim *Poſzt* premeni, na nekoje drugo dobro delo, kojeſzu moguchi vchiniti.

N. *Kadaje za Obilium potrebno poſztiti ?*

V. Je vu onom tjednu, kojegaſzi chlovek izbere na zadoblenye obiliuma, i to pravò vu *Szredu*, *v-Petek*, *i v-Szobotu* tak; da Poſzt drugoga tjedna, ali dneva, nebi bil zadovolyen na zadoblenye Obiliuma.

N. *Kibi*

Digitized by Google

N. *Kibi znaduch, Obiliumſzki Poſzt prekerſsil, bili v-greſsil ?*

V. Nebi v-greſsil, akobi nebil kakov drugi zapovedan Poſzt: Tobi vendar kvaruval, (akobi i zábech poſzt prekerſsil) da Obiliuma nebi dobil; nego akobimu Szpovednik na kaj drugo premenil, terbi ono vchinil, na meſzto poſzta.

N. *Kajſze ovde more Navuka dati od* pohadyanya Czirkve ?

V. More ovo: Daje potrebno pohoditi Czirkvu, konchema jenkrat, akoprem ſzamò jednu, zmed imenuvaneh. I to vu koji goder den tjedna, kojegaſzi chlovek izbere, na zadoblenye proſchenya.

N. *Kibi pak nemogel Czirkvu pohoditi, kaj takov mora chiniti ?*

V. Takov mora Szpovednika proſziti, damu *pohadyanye* na nekaj drugo premeni, ter ono naj vchini, i naj moli na ono nakanenye, koje Sz. Otecz Papa vu ſzvojem Liſztu poſztavlya.

N. *Kajſze ovde more Navuka dati od Obiliumſzke*, Szpovedi ?

V. More to: da ova Szpoved mora biti ſzpravna, kak i drugda, kada ne Obilium.

N. *Jeliſze chlavek vu Obiliumu duſen od vſzega ſitka ſzpovedati ?*

V. Ne duſen zarad Obiliuma; nego akobi komu, iz drugoga zroka bila potrebna Szpo-

Digitized by Google

ved od vszega sitka, ali od nekulikò Let, kakszе negda pripécha.

N. *Kakovbi zrok mogel biti, dabi komu bila potrebna Szpoved od vszega sitka, ali od nekulikò Let?*

V. Bi ov: kibiszе od mladoszti, ali od nekuliko Let, dobrò neszpovedal; negobi kakov szmertni greh znaduch tajil; takovbiszе vezda, dabi i nebil Obilium, dusen szpovedati od vszega sitka, ali od zadnye dobre Szpovedi.

N. *Jelisze pak szlobodno i haszновito vu Obiliumu od vszeka sitka, ali od nekuliko Let szpovedati, kibiszе drugda dobrè szpovedal?*

V. Je szlobodno, i negda kruto haszновito, ako Szpovednik ima vreme, i volyu poszluhnuti: kojega to iszto valya proszиti.

N. *Kakveszu one oblaszti, iliti miloszche, kojeszu vu obiliumu Gresznikom, i Szpovednikom od szvetoga Otcza Pape dopuszchene?*

V. Jeszu ove navadne. 1. Daszi vszaki szpovednika more izebrati, kojega goder Mesznika, kije jenkrat od Biskupa za szpovedanye odredyen, ter ne vu prokletsztvu, ali drugach od szpovedanya zadersan. Kakti je on, koji ne na szpovedanye vszeh lyudih muskoga, i szenszkoga szpola oblaszt dobil.

2. Daszе po ovom Obiliumu more oszlobodити, ne szamò od vszeh grehov; nego takajse i od vsze vremenite kastige, za grehe drugach dusne pri Bogu tak; da dobivsi Obilium, dabi taki vumerl, nyegova dusa

Digitized by Google

ſa bi izraven vu diku nebeſzku putuvala, kakti deteta vezda okerſchenoga.

3. Daſze more odvezati, ne ſzamò od navadneh ſzmertneh grehov; nego i od vekſeh, ter takoveh, kiſzu drugach Biskupu, ali Pape zaderſani: i to ſzamò na ſzpovedi.

4. Daſze more (i zvun ſzpovedi) odvezati od prokletſztva, i druge Czirkvene kaſtige, otajnò zaſzluſene, ſzamò na duſſnom ſzpoznanyu, kibi kaj otajnoga imal; kibi pak kaj ochiveſztoga imal, onbi moral gotov biti, ochiveſztu pokoru vchiniti, ali káſtigu podneſzti, ako poglavari budu potrebuvali: â drugach nebiſze mogel odvezati.

5. Da vſzaki ſzpovednik, vſze zagovore, akoprem priſzeſene (zvun Reda, i chiſztoche vekivechne, ter zverſſene) more premeniti na druga dobra dela, koja chlovek leglè more vchiniti; nego zagovor obderſavati.

6. Da vſzaki Szpovednik, vſzako dobro delo, vu liſztu Papinſzkom poſztavleno, i na zadoblenye Obiliuma potrebno, more premeniti na drugo dobro delo, chloveku leglè moguchno.

N. *Dajeliſze ova tak velika oblaſzt: okolu zagovorov vu vſzakom obiliumu?*

V. Nedaje tulika; negoſze negda tak zkrati, i vu liſztu Papinſzkom poſztávlya; da niti oveh zagovorov: *Putuvanya* vu *Rim*, vu

Digitized by Google

Jeruſalem, i k-ſz. Jakobu vu *Compoſtellu*, nijeden Szpovednik nemore premeniti, prez Oſzebujnoga dopuſchenya Sz. Otcza Pape.

N. *Kakſze mora razumeti ono: da Szpovednik vu Obiliumu more od* prokletſztva, *i od* vſzeh grehov *odvezati*?

V. Moraſze razumeti ovak: ako greſnik zadovolychinu vchini, aliſze gotovoga pokaſe, ter obecha, da kuliko, i kada bude moguche, hoche vchiniti zadovolno onem, kojem je krivo vchinil: â drugach (kakti ni drugda) nebiſze mogel odvezati.

N. *Kajſze ada Tát nemore vu Obiliumu ſzpovedati, i odvezati*?

V. More: ako tugye blago poverne, aliſze nato gotovoga pokaſe, i obecha, kulikò i kada bude moguche: â takvoga, ki more, ter nehche povernuti, niti Sz. Otecz Papa vu Rimu, nebi odvezal. Kakti ni takvoga, kibi pri ſzebi hotniczu derſal, ali vu jalu ſivel, ali kibi drugach (i drugda kada ne obilium) za odvezanye grehov ſzpraven nebil, za takvoga ne Obilium.

N. *Moreliſze pripetiti, daſze chlovek vu Obiliumu dobrò ſzpove, ter vendar obiliumſzkoga proſchenya nezadobi*?

V. Moreſze pripetiti, i pripechaſze vnogò krat, najmre: ako po ſzpovedi v-greſſi, ter zadnye delo, na zadoblenye Obiliuma potrebno, vu grehu zverſſi: prez zverſſené

ſalo-

Digitized by Google

ſaloſzti za vſze grehe, ali ako koje takvo delo zevſzémà zapuſzti.

N. *Kibi pak takvo delo pozabil, ali nemogal vchiniti, bili dobil obiliumſzko proſchenye?*

V. Nebi; nego akobi kaj drugo, od ſzpovednika poſztavleno, vchinil.

N. *Kakſze to razmè, daſze chlovek najbolyè more ſzpovedati, ter vendar obiliumſzkoga, niti drugoga obilnoga proſchenya nemore zadobiti?*

V. Razmeſze ovak: arſze po dobre ſzpovedi greh chiſzto oproſzti, i chlovekſze od vekivechne kaſtige oſzlobodi; â vendar vremenitu kaſtigu more duſen oſztati, ter ali ovde, ali vu purgatoriumu izplatiti, najmre ako kaj i zabech oſztavi, ali tak ne vchini; kak Sz. Otecz Papa, na zadoblenye proſchenya potrebuje.

N. *Dabiſze chlovek niti dobrò neſzpovedal zarad kakvoga zroka, niti obiliuma nebi dobil, zarad nekojega dobroga dela zábech, ali nemoguch, oſztavlenoga: moreli vendar takov kakvu haſzen od obiliuma imati?*

V. More ovu dvoju: daſze vendar more od prokletſztva, i od druge Czirkvene kaſtige oſzloboditi: i damuſze mogu zagovori na druga dobra dela premeniti, kakti i drugem kiſze dobrò ſzpovedu, i Obilium zadobe.

N. *Jeli legle dobiti drugo navadno proſchenye obilnè; nego Obiliumſzko?*

V. Je

V. Je vnogò leglè; ovo vendar nezapufztemo: ar ovde imamo gorè rechene milofche, koje vu drugom obilnom profchenyu nemamo.

NAVUK LI.

Od Purgatoria iliti Ochifchenya.

Szveteh Obchinfztvo, tojeto: Molitve, i drugi dobri chini, kojeh Kerfcheniki fivi, vu Milofche Bosje fivuchi, med fzobum imaju obchinfztvo, prúfafze takajfe na Dufse Purgatoriumfzke: arfze i one mogu pomochi z-Molitvami, i z-drugemi dobremi chinmi fiveh, dafze bersè iz muke oflobode, i pred Bosje Licze dojdu. Adaje prifztojno vu ovom devetom Kotrigu Vere, govoriti od *Purgatoria*, iliti Ochifchenya.

N. *Kulikoje mefztih, kam vezda Dufse chlovechanfzke mogu putuvati?*

V. Jefzu chetiri, najmre: *Limbus*, *Purgatorium*, *Pekel*, i *Nebo*, ali Raj.

N. *Kulikoje mefztih, kam Dufse* Kerfchanfzke *mogu iz tela putuvati?*

V. Jefzu tri, najmre: *Purgatorium*, *Pekel*, i *Nebo*.

N. *Kakvoje mefzto:* Purgatorium?

V. Je mefzto ochifchenya, vu zemlye nad peklom, gdefzu Dufse pravichneh lyudih, koje ovde nefzu zevfzemà ochifchene; negofze

Digitized by Google

oſze onde do vremena chiſzte, doklam Boanſzkoj pravicze, za ſzvoje grehe zadovolyiò vchine.

N. *Jeli vſzaki kerſchenik duſen veruvati, da je* Purgatorium?

V. Je vſzaki: arje to kotrig vere Katholichanſzke.

N. *Odkudſze to more pokazati, duje zvun pekla i Neba, treto meſzto, tojeto:* Purgatoium, *gdeſze Duſſe pravichneh zaderſavaju, i ochiſchavaju?*

V. Zvun oneh, kojaſzu rechena gorè viſsè od fol. 346. do fol. 350. More 1. Iz ſzvetoga piſzma, gdeſze nahadya, daſzu Sidovi za mertve, velike aldove davali: adaſzu veruvali, daſze mogu pomochi. (*a*)

2. Iz onoga: *Ne izides od onde doklam do najmenyſega filera neplatis*: ada kada plati, onda izide. (*b*)

3. Iz Sz. *Paula*, ki govori: *Daſze zvelichi, ali kakti po ognyu.* (*c*)

4. Iz ſztare navade ſz. Matere Czirkve, kojaje za mertve odredila ſz. Meſſe, i molitve

5. Iz Sz. Otczev, kiſzu za mertve molili, i drugem preporuchali.

6. Iz zdravoga razuma: ar nekoji lyudi vmiraju vu malom grehu, takoveh Duſſe nejdu v-pekel, niti v-nebo: ada vu Purgatorium.

N. *Kada krivoverczi vele: da ne Purgatoriuma: arſze ova rech*: Purgatorium *nenajde vu ſz. Piſzmu.*

(*a*) 2. *Machab.* 12, (*b*) *Luc.* 12, (*c*) 1. *Cor.* 3.

Digitized by Google

mu. Kaj moremo takvem odgovoriti?

V. Moremo, ovo: daſze vnoga nenajdu vu Sz. Piſzmu, koja vendar verujemo. Zatem pitajmo, gdeje vu Sz. Piſzmu ova rech: *Trojſztvo*, Daje *Szedem Sakramentov.* Ali kak oni veruju: daſzu dva Sakramenta: Da zapovedi Bosje ne moguche obderſavati? Ada laſu govorech, da nikaj neveruju; nego ono, kajſze ochiveſztò najde vu Sz. piſzmu.

Drugoch odgovoremo: Da akopremſze pravò ova rech: *Purgatorium*, nenajde vu Sz. Piſzmu; najdeſze vendar ono, kajſze po tom znamenuje, kaktije: *Temnicza*, koja znamenuje *Purgatorium.*

N. *Jeſzuli ſidovi negda veruvali, da je Purgatorium?*

Jeſzu: arſzu tak dareslivò peneze davali: Daſze aldov prikaſe za grehe mertveh, daſze od grehov oſzlobode. *Szveta ada i ſzpaſzitelna je miſzel za mevtve moliti, daſze od grehov oſzlobode.* (*a*)

N. *Koja Duſſa ide vu Purgatorium?*

V. Ide ona, koja vu malom grehu, â drugach vu miloſche Bosje premine: ali ako i maloga greha nema; ako vendar za grehe jur oproſchene, na ovom ſzvetu pravicze Bosje zadovolyno ne vchinila, ali drugach obilnoga Proſchenya ne dobila; tak ide vu Purgatorium, iliti na ochiſchenye, na vremenitu pokoru.

N. *Ku-*

(a) 2. *Machab.* 12.

Digitized by Google

N. *Kulikoverſzta je muka Purgatoriumſzka?*

V. Je dvojverſzta, najmre: muka: *Kvara:* i muka *Chutenya.*

N. *Kaj je muka*: Kvara?

V. Je to: da Duſſe nemogu videti Licza Bosjega (tojeto Boga kakje vu ſzvojem bitju) doklamſze neochiſzte.

N. *Jeli Duſſam ova muka teska, da nemogu videti Licza Bosjega?*

V. Je kruto teska, dapache vnogò teſeſſa; negoje muka chutenya: ar one bolyè razumeju; nego ni, kuliko dobro je Boga videti.

N. *Kaje muka*: Chutenya?

V. Je muka, koju Duſſe do volye Bosje podnaſſati moraju.

N. *Jeli ova muka velika?*

V. Je kak Sz. *Auguſtin* veli: Akoprem on ogeny ne vekovni; je vendar vekſi; negoſzu vſze muke, koje cvde chlovek terpeti more.(a)

N. *Terpéli vſze Duſſe onde jednaku muku?*

V. Neterpe; nego vſzaka poleg ſzvojega zaſzluſenya.

N. *Jeli razluchenye med mukum Purgatoriumſzkum i Peklenſzkum?*

V. Je najmre vu tom: da muka Purgatoriumſzka, je vremenita, i zato kakti veſzela, zarad ufanya; â muka peklenſzka, je vekivechna, i zato tuſna, zarad zdvojenya.

N. *Terpeli vſze Duſſe purgatoriumſzke muku od* Ognya?

V. Ne-

(a) *in Pſal. 37.*

Digitized by Google

V. Neterpe vſze: arje iz vnogeh hiſtoriih znamo, da nekoje Duſſe onde imaju zimu, â nekoje drugu Kaſtigu, koju G. Bog more zavdati.

N. *Terpeli vſze Duſſe vu zemlye nad peklom?*

V. Vidiſze da neterpe: ar Bog more i vu drugom meſztu, ſzpodobnu kaſtigu zavdati: ada ne potrebno, da vſzaku Duſſu poſsle pravò tam terpet. Medtemtoga ſzam G. Bog zato zna najbolyè.

N. *Terpeli Duſſe muku i onda, kadaſze ovde kômu izkáſu?*

V. Terpe i onda: ar kakti vrag ſzvoje muke, i betesniki ſzvoje betege, da pache i blaſeni ſzvoje veſzelje; tak i Duſſe takove, ſzvoju kaſtigu ſzobûm noſzè, gdeſzu goder.

N. *Kaj neizplati chlovek vumirajuch, vſze kaſtige konchemà vremenite?*

V. Neizplati: Ar *Szmert*, je kaſtiga ſzamò za pervi greh Adamov: â za ſzvoje laſztovite grehe, mora vſzaki kaſtigu, ali ovde, ali vu Purgatoriumu podneſzti: ako nedobi kakvoga Proſchenya Obilnoga.

N. *Kaj muka, i vrednoſzt Kriſtuſseva, ne obilna plácha za vſze grehe?*

V. Muka Kriſtuſseva je i zverhu-obilna plácha, za vſze grehe vſzega ſzveta; ali vendar vnogi vezda idu vu pekel: ar neſzu vchinili ſzvoju pokoru, kojuje Bog od nyih potrebuval: Tak i vu Purgatorium idu, ki ovde

Digitized by Google

de Bosje Pravicze zadovolynò neſzu vchinili : terſze neſzu doſztojnò ſzkerbéli, dolnike vchiniti muke Kriſtuſſeve.

N. *Kak dugò bude Purgatorium ?*

V. Nekojem Duſſam bude do ſzudnyega dneva, â onda vſze Duſſe od onud izídu, ter na Szud Bosji dojdu, i zatem vu Nebo pojdu.

N. *Kak dugò vezda Duſſa terpi muke Purgatoriumſzke ?*

V. Tomu ne ſztanovito vreme; nego nekoje za jeden chaſz, nekoje vnogò Let, kak Bog obſzudi.

N. *Bili Duſſe rade od onud iziti pervò; nego pravicze Bosje zadoſzta vchine ?*

V. Nebi: arſzuſze one vſze na volyu Bosju zevſzemà puſztile: dobrò znajuchi, ſzvoju kriviczu, i Bosju praviczu.

N. *Znajuli Duſſe, kak dugò budu vu Purgatoriumu ?*

V. Prez oſzebujnoga Bosjega nazvechenya neznaju; nego to ſzamò znaju, da onde nebudu na veke.

N. *Buduli vutom ſzrechneſſe one Duſſe, koje keſzneſſè, tojeto malò pred ſzudnyem dnevom vu Purgatorium dojdu ?*

V. Nebudu: ar i vu kratkom vremenu, Bog more kaſtigu povekſati, nyim duſnu, poleg nyihovoga zaſzluſenya.

N. *Kaj Duſſe vu Purgatoriumu chine ?*

V. Pokehdob dobrò znaju ſzvoju kriviczu,

Digitized by Google

i Bosju praviczu; zato dobrovolynò terpe, ter Boga lyube, i hvale.

N. *Jeszuli Dusse Purgatoriumszke sztanovite, daszе zveliche?*

V. Jeszu sztanovite, da nyihova muka nebude vekivechna.

N. *Moguli Dusse Purgatoriumszke, kaj zaszluſiti?*

V. Nemogu, dabi kakvu goder muku podnaſſale: ar po szmerti je noch, vu koje nigdo vech nemore dobra, ni zla zaszluſiti.

N. *Moguli Dusse Purgatoriumszke v-gręſſiti?*

V. Nemogu: ar nyihova volya vech nemore k-zlu privolyiti, niti Boga oduriti.

N. *Moguliſze Dusse Purgatoriumszke ovde izkazati, kadabi one hotele?*

N. Daſze izkazuju, toje sztanovito; daſze pak mogu izkazati, kadabi one hotele; toga nemoremo rechi: arſzu vu temnicze: i dabi to mogle, vechkratbiſze izkazuvale, i lyudem vnogò neprilike bi vchinile.

N. *Kakſze Dusse Purgatoriumszke izkazuju?*

V. Vu takve prilike, kakvu nyim Bog prepuſzti.

N. *Moreli chlovek ovde Dussu ochiveſztò videti?*

V. Nemore iſztu Duſſu: ar Duſſa, je Duh, kojiſze nemore videti vu szebe; nego vu prilike, koju po Bosjem prepuſchenyu náſze v-zeme.

N. *Kadaſze kaj vidi, ali chuje, moramoli taki veruvati, daje Dussa Purgatoriumszka, ali Angel, ali vrag?*

V. Ne-

Digitized by Google

V. Nemoramo: arſze vnogokrat chlovek more v-kaniti: i akoprembi kaj ſztanovitò videl, ali chul; vendar nemore ſztanovitò znati, jeli Duſſa, ali Angel, ali vrag.

N. *Kadaſze kakov Duh izkaſe, ter proſzi Sz. Meſsu, ali kaj drugo, jeli chlovek ono duſen veruvati, i kaj proſzi, vchiniti?*

V. Ne duſen: ar i zel Duh pod prilikum dobra, more nekaj zla izkati, i dobiti: laſuch daje Duſſa vu Purgatoriumu, kojaje morebit vu peklu, ali vu Nebu.

N. *Kajbi ovak proſzech dobra, vrag mogel zla izkati, ali dobiti?*

V. Bi to, da lyudi ali zdvoje, videch da chlovek tak ſzvetò ſivuch doſselje vu Purgatorium: ali daſze na grehe obſzeguraju videch, da takov greſnik, ne ſzkvarjen; negoje vu Purgatoriumu, i bude Szvetecz: â morebit je vu peklu.

N. *Znajuli Duſſe Purgatorinmſzke, kak ovde z-nyihovum rodbinum, ali priatelmi ide?*

V. Neznaju ſzame po ſzebi; mogu vendar znati, ako nyim Bog po Angelu Chuvaru, ali po Duſſe, tam dojduche obznani.

N. *Znajuli Duſſe Purgatoriumſzke, gda zanye gdo moli?*

V. Znaju: ar to nyim Bog po Angelu Chuvaru obznani.

N. *Moguli Duſſe Purgatoriumſzke kaj pomochi onem, ki za nye mole?*

Digitized by Google

V. Toje veruvano, daſzu zahvalne, i mogu pomochi: ar ako bogatecz vu peklu, ſzkerbiſze za ſzvoje brate, da v-pekel nedojdu; tak vnogò bolyè Duſſe one ſzkerbeſze, da vſzaki v-Nebo dojde, najmre pak nyihov dobrochinitel.

N. *Kaj Duſſe one, ovde lyudem mogu pomochi?*

V. Mogu vu tuge razveſzeliti, na dobro navuchiti, od ſzebe, i od drugeh kaj povedati, opomenuti, i pokarati.

N. *Imajuli one Duſſe kakvo veſzelje?*

V. Imaju od Boga, ki ſeli nyihovo dobro, iliti Zvelichenye: od Angela Chuvara, ki nye batrivi: i kadaſze goder koja Duſſa muke oſzlobodi; takſze i druge razveſzele.

N. *Kak mi moremo Duſſe Purgatoriumſzke pomochi?*

V. Moremo z-naſſemi dobremi chinmi, kîſzu vnogi; navadni pako jeſzu: Molitve, almuſtva, poſzti, ſzveta putuvanya, i druga telovna traplenya, pricheſchanya, proſchenya, â najmre Sz. Meſſe.

N. *Jeli ovo pomaganye velik pri Bogu najem?*

V. Je kruto velik: arje Bogu, i Blaſene D. M. povolynò, â Duſſam, dapache i nam haſznovitò.

N. *Kajſze more od onoga rechi, ki Duſſe Purgatoriumſzke zapuſcha?*

V. More to: da takov nema, Kerſchanſzkoga, dapache ni chlovechanſzkoga ſzerdcza: daſze

Digitized by Google

daſze neſzmiluje, vu tulike muke poſztavlenem.

N. *Moramoli za Duſſe Purgatoriumſzke moliti?*

V. Moramo: ar Sz. *Jacob* veli: Molete jeden za drugoga, daſze zvelichite *(a)* Pak i ſzam Bog zapoveda: Lyubav Bliſnyega.

N. *Kakje potrebno za mertve moliti?*

V. Je poboſnò, ſztalnò, z-chiſztem ſzerdczem, ter z-velikem ufanyem.

N. *Moremoli vſzaku Duſſu pomochi?*

V. Moremu vſzaku; ali vendar jednu vech; nego drugu: zato bolyè je ſzvoje molitve za ſztanovitu Duſſu alduvati; nego za vſzu onu obchinu. *Raynavd.*

N. *Akobi pak ona Duſſa bila vupeklu, ali vu Nebu, za koga bude ona molitva?*

V. Bude za nye rodbinu, ali za Druge, poleg volye Bosje.

N. *Jeli bolyè pred ſzmertjum, ali poſzmerti, vchiniti za ſze Sz. Meſſe ſzluſiti, almuſtvo deliti, i druga dobra dela chiniti?*

V. Je bolyè pred ſzmertjum: arſze ovak chlovek pomore na ſzrechnu ſzmert, tojeto: na pravo ſzkruſſenye, na dobru Szpoved, i na Proſchenye. Pakje bolyè pred ſzobum; nego za ſzobum móſzt delati: bolyeſze je muke ognuti; nego vu teskeh mukah, pomochi chekati od drugeh, kîſze radi pozábe, i dugò odvlache ono, kajſze za Duſsu odluchi: I lepsè je ovczu vu ſitku haſznovitu;

(a) *Jac. 5.*

Digitized by Google

nego drugu ſztvar, ſzamò po ſzmerti haſznovitu, naſzleduvati. Dapache i Bogu je prijetneſsè, da chlovek, ſzvoj imetek (kojegabi ovde joſche mogel vſivati) oſztavi na Bosju ſzlusbu; nego da na ſzmerti, kakti jur tugyega (argaje oſztaviti) odredi na ſzlusbu Bosju za ſzvoju Duſsu. *Raynaud.*

N. *Jeli bolyè taki po ſzmerti vchiniti vnogò méſs ſzluſiti; nego oſztaviti* Altariu, *tojeto: daſze vſzakô letô nekulikò Méſs ſzluſi?*

V. Bolyè je taki po ſzmerti, kulikoje moguche: budi potrebno, ali nebudi onomu, ki vchini ſzluſiti.

N. *Jeli mertvem haſznoviteſſá Meſsa* Requiem *vu chernine; nego druga Meſsa?*

V. Ne vu ſzebe, i gledech na aldov; nego, zarad oneh laſztoviteh molitvih, i poleg Redovnichke poboſnoſzti, more nekaj vech pomochi, vu chernine; nego druga Meſſa.

N. *Zakajſze za mertve neſzluſi vſzigdar vu chernine?*

V. Kajtiſzu negda takovi Szvetki, i dnevi; daſze neſzme vu chernine ſzluſiti; nego ſzamò popevana Meſsa, ter jedna, poleg mertvoga tela, â negda niti jedna.

N. *Pomoreli mertvem popevana Meſsa vech; nego chtúcha?*

V. Nepomore vech, gledech na aldov; more vendar vech pomochi, gledech na vekſi ſztroſſek, i vekſi trud Meſsnika, ali poboſnoſzt

Dia-

Digitized by Google

Diakov, ki popevaju, i lyudſztvo na poboſnoſzt opominaju.

N. *Pomoreli kaj Duſſam Purgatoriumſzkem zvonenye, ali ſzvéch vuſiganye, ali chernine noſſenye?*

V. Szamo po ſzebe nepomore nikaj; nego nekaj vutom, da ſive opomene, daſze za mertve leglè, i vechkrat ſzpomenu.

N. *Kajſze iz gorè recheneh vuchimo?*

V. Vuchimoſze: marlivò, poboſnò, i guſztokrat za mertve moliti: ar i kratke molitvicze jeſzu Duſſam velika pomoch. Jeſzu kakti vetrek, ali roſzicza trem mladenczem, vu pechi babylonſzke, plamen gaſzéche: jeſzu merzle kaplicze, kojeje bogatecz proſzil, dabiſzi jezik razhladil: jeſzu mali filericzi, za izplachanye Duſs. Purgatoriumſzkeh.

B. Liebertus Bisk. Kameracenſzki kadaje na grób ju ono molil: *Verneh Duſſe, naj pochivaju vu miru:* tak vu zráku je chul odgovor: *Amen.* (a)

Kak je Bogu drago, i chloveku haſznovito, ſzpomenutiſze za mertve, obilnò kaſu hiſtorie, koje napervo donaſſa *Turloth.*

NAVUK LII.

KOTRIG X.

Grehov Odpuſchanye.

Ov deſzeti Kotrig vere, je na radoſzt greſnikov, daſze vu naſſe Czirkve more dobiti; vſzeh grehov odpuſchanye, tojeto: da

(a) *Caſar. l. 2. c. 2.*

Digitized by Google

greſnik, nepriatel Bosji, â ſzuſeny vrasji, muke vekivechne vreden; vendar po prave pokore, more poſztati, ne ſzamò priatel; nego i Szin Bosji, vreden Otchinſztva nebeſzkoga. Ali ov kotrig: daſze mogu grehi odpuſztiti, nebi moral greſnika na greh obſzegurati; nego od greha dalekò odvernuti: ar kak hochemo Bogu lyubav, i zahvalnoſzt lepsè izkazati; negoſze greha chuvajuch, i Bogu vernò ſzluſech. Najtibiſze vnogi lyudi greha bolyè chuvali, dabi Bog za vſzaki greh, ſztraſſnò taki kaſtigal; negoſze vezda chuvaju, kada chuju, da Bog neſeli, dabiſze greſnik ſzkvaril; nego dabiſze obernul, i zvelichil. Ali zato iſzto bude chlovek vekſe kaſtige vreden, da ne preſtimal dobrote i miloſche Bosje: ar ki ne hotel ovde ſzluſiti Bosjoj dobrote, i miloſzerdnoſzti; on hoche potlam, ter morebit na veke, ſzluſiti Pravicze, i ſzerditoſzti.

N. *Gdoje deſzeti kotrig vere napravil?*

V. Je Szveti *Simon* Apoſtol.

N. *Kaj verujemo vu deſzetom kotrigu govorech:* Grehov Odpuſchanye?

V. Verujemo, da vu naſſe Katholichanſzke Czirkve, je oblaſzt vſze grehe odpuſztiti, ako greſnik vchini ono, kaj je Kriſtus nato oſztavil.

N. *Pochemſze dobiva grehov odpuſchanye?*

V. Dobivaſze 1. Po oblaſzti klyuchev, kojaje

Digitized by Google

kojaje Apoſtolom, i nyihovem Naſzlednikom od Kriſtuſſa dána, govorech: *kojeh odpuſztite grehe, odpuſcheni budu.* (a)

2. Po Muke i vrednoſzti Kriſtuſſeve, kojaje prez koncza, i kraja.

3. Po naſseh dobreh chineh z-miloſchûm Bosjûm vchinyeneh.

4. Po doſztojnom primanyu Sz. Sakramentov, nato oſztavleneh.

N. *Koje Sakramente Kriſtus na odpuſchanye grehov je oſztavil?*

V. Je Sakrament: Kerſzta, i pokore.

N. *Kakviſze grehi odpuſchaju po Sakramentu* Kerſzta?

V. Odpuſchaſze greh *Iztochni*, tojeto pervi greh, kôga od Adama dobivamo, kakſze vu materinſzke vutrobe zachnemo. K-tomu odpuſztitiſze mogu, vſzi drugi laſztoviti grehi, akoprem vnogi i veliki, akobi koje chlovek pred kerſztom vchinil, terbiſze za vſze zverſſenò, ali konchemà nezverſſenò poſaluval, i kerſzt prijel.

N. *Kaj je Kriſtus oſztavil, na odpuſchanye vezdaſnyeh laſztoviteh grehov, potlam kerſzta vchinyeneh?*

V. Je oſztavil Sakrament pokore: da vſzaki greſnik vu ſzmertnom grehu poſztavlen, akoſze more, moraſze pravichnò, i ſzkruſſenò, ali ſzpovedati, ali ſzkvariti.

N. *Imali to ſzam kerſzt, ali pokora, po ſzebe, daſze greſnik more tak grehov oſzlobodíti?*

(a) *Joann. 20.*

Digitized by Google

V. Nema ni Kerſzt, ni pokora, iliti ſzpoved ſzama po ſzebe; nego po vrednoſzti Kriſtuſſeve muke, koja akoſze po kerſztu priloſi chloveku vu iztochnom grehu buduchemu; takmuſze ov greh po vrednoſzti Kriſtuſſeve oproſzti; akoſze pak priloſi po pokore chloveku laſztovite grehe, po kerſztu vuchinyene imajuchemu; tak po vrednoſzti Kriſtuſſeve oproſzti rechene grehe.

N. *Kibiſze pak nemogel ſzpovedati, moreliſze prez Szpovedi zvelichiti?*

V. More akoſzè zverſſenò ſzkruſſi, tojeto: akoſze iz lyubavi Bosje za vſze grehe poſaluje, pobolſanye ſitka obecha, terſze kani, i ſeli ſzpovedati ako, i kada bude moguche.

N. *Kibi pak nemogel govoriti, kaj takov mora chiniti?*

V. Mora to iſzto zverſſenò ſzkruſſenye vu ſzerdczu zbuditi, i na pokoru poſelenye imati.

N. *Kulikokrat Bog greſniku grehe opraſcha?*

V. Tulikò, kulikokratſze greſnik po prave pokore k-Bogu v-teche.

N. *Gdo ima oblaſzt grehe odpuſchati?*

V. Ima ſzam Goſzpodin Bog po ſzvoje laſztovite oblaſzti: â oni na meſzto Boga, kojem je Bog tu oblaſzt dal: kaktiſzu Meſniki.

N. *Odkudſze to more pokazati, da Bog tu oblaſzt ima?*

V. More iz Sz. Piſzma gde Bog veli: Jaſzem

Digitized by Google

ſzem iſzti, ki odpuſcham grehe tvoje. (*a*)

N. *Jeli Bog komu dal tu oblaſzt, grehe odpuſchati?*

V. Je Apoſtolom, Biskupom, i po oveh drugem Meſnikom pravò redyenem, kiſzu nato od poglavarov, oſzebujno dopuſchenye dobili.

N. *Odkudſze to more pokazati, da tu oblaſzt imaju?*

V. More iz ſz. Piſzma. gde *Kriſtus* veli: v-zemete Duha Sz. kojeh odpuſztite grehe, ogpuſcheni budu. (*b*)

N. *Moreli vſzaki Meſnik, vſzakô vreme, od vſzakoga greha odvezati?*

V. More vu pogibeli ſitka: â zvun toga nemore, ako nema nato oſzebujnu, ter potrebnu oblaſzt od ſzvojeh poglavarov danu.

N. *Moguliſze vſzi grehi na ovom ſzvetu odpuſztiti?*

V. Mogu vſzi: arje miloſcha Bosja, i vrednoſzt Kriſtuſseva vekſa; negoſzu vſzi grehi.

N. *Zakajſze pak veli: Daſze grehi vu Duha Sz. ali ne, ali kruto teskò odpuſchaju?* (b)

V. Ondeſze neveli: daſze neodpuſchaju; nego kajti greſniki vu Duha Sz. jakoſze nevredne chine, oſzebujne Bosje miloſche, prez kojeſze, ali ne, ali teskò obernu na pokoru.

N. *Kada greſnik ima vech ſzmertneh grehov, moreliſze jeden prez drugoga odpuſztiti?*

V. Nemore: ar kadaſze goder ſzmertni greh odpuſzti; onda vu chloveka ſztupi Boſja miloſcha, kojaga vchini ſzvetoga, i neba vredno-

(a) *Iſai. 43. 2.* (b) *Joan. 20.* (c) *Luc. 12.*

vrednoga; toga pak nemore vchiniti, ako chlovek ima joſche ſzamò jeden ſzmertni greh, za kojega je vreden pekla: ada aliſze vſzi ſzkupa opuſzte, ali pak nijeden.

N. *Moreli chlovek ſztanovitò znati, daſzumu grehi odpuſcheni?*

V. Nemore znati, dabi kakvu goder pokoru chinil; nego akomu Bog oſzebujnêm nachinôm nazvezti.

N. *Moreli chlovek pravichen, ſztanovitò znati, daſze zvelichi?*

V. Nemore: ar nezna hocheli pravichen do ſzmerti obſztati.

N. *Vendar* Sz. Pavel veli: *Sztanovitſzem, da me od lyubavi Bosje nerazdeli niti mech, niti pregon &c.*

V. Onde Sz. *Pavel* hoche rechi: ufamſze z-pomochjum Bosjum, da ja Boga neoſztavim. Pak drugoje Sz. Pavel, koji mogel je imati potverdyenye vu miloſche Bosje, i zato znati, daga od greha obchuva.

N. *Ada chlovek nigdar nemore biti ſzeguren, za zvelichenye?*

V. Niti to chloveku ne potrebno: ar Sz. *Pavel* opomina: vu ſztrahu, i derhtanyu ſzkerbemoſze za naſſe zvelichenye. (a) I ako chlovek iz ſzvoje ſztrane vchini, kaj more; tak Bog nezkrati miloſche.

N. *Bili bolyè bilo, dabi lyudi znali, daſzu nyim grehi odpuſcheni?*

V. Nebi

(a) *Philip. 2.*

Digitized by Google

V. Nebi, nego pri vnogeh gorjè: ar ovo znanye bi naſz na grehe obſzeguralo: â neznanye naſz vu ſztrahu more zderſati.

N. *Morali chlovek pokornik veruvati, damuje Bog grehe oproſztil?*

V. Nemora; nego to, daſze vu naſse Czirkve imaju zadovolyne pomochi, koje akoſzi greſnik doſztojnò priloſi; tak Bog nezkrati miloſche.

N. *Kojeſzu one pomochi, na grehov odpuſchanye zadovolyne?*

V. Jeſzu Sz. Sakramenti: Kerſzta, i pokore, i to iz vrednoſzti muke Kriſtuſseve.

N. *Kaj naſz Kriſtus ne zadoſzta odkupil; nego moramo Sz. Sakramente primati, na grehov odpuſchanye?*

V. Kriſtus po ſzvoje muke i vrednoſzti, je za vſze grehe zadovolynò vchinil: arje i to iſzto zaſzluſil, da nam mogu Sz. Sakramenti pomochi, ne vendar hotel, dabi ove vrednoſzti bili delniki, akoſze nehchemo i ſzami pomochi: doſztojnò primajuch Sz. Sakramente.

N. *Vendar negda* Antiochus *oproſchenya grehov je proſzil, terga ne dobil; ada Bog nehche vſzakomu grehe oproſztiti?*

V. Je proſzil, ali bedaſztò: arſze ne ſaluval za grehe, nego za kaſtigu betega, â to ne doſzta, na odpuſchanye grehov.

N. Eſav *brat Jakobov jeſze ſaluval, plakal, i odpuſ-*

Digitized by Google

odpuſchanya proſzil; terga vendar ne dobil, ada za nikaj je proſzil?

V. Jeſze ſaluval, ali i ov bedaſztò: ar nè pobolſanya ſitka obetal; negoſzeje nad Jakobom fantiti ſelel.

N. Sz. Pavel veli: da *kiſzu jenkrat razſzvetcheni, nye ne moguche vech razſzvetiti na pokoru.* (*a*) *ada kèmſzu jenkrat grehi oproſcheni, oni akoſze na grehe povernu, tak za nikaj chine pokoru?*

V. Onde Sz. *Pavel* govori og *Kerſzta*, z-kojem ne moguche vech; nego jenkrat grehov oproſchenye dobiti. Ali ako govori od pokore; tak to znamenuje: da kiſze guſztò na grehe povrachaju, oni neſzu vredni oſzebujne miloſche, prez kojeſze kruto teskò obrachaju na pokoru.

N. *Ovo odpuſchanye grehov je lyudem skodlivò znati: adabi bolyè bilo prez ovoga kotriga vere?*

V. Zdvojenye odpuſchanya, joſchebi vech skodlivo bilo: arbi lyudi greſni, prez vſzake pokore kruto zlò ſiveli; â ufanye odpuſchanya, vnoge pozove na pokoru, i zato dobrò ſivu.

N. *Odpuſchali Bog ſzmertne grehe, i po ſzmerti chloveka?*

V. Neodpuſcha: ar onda ne vech zato vremena prijetnoga, niti dnevih zvelichenya; negoje noch, gde ne moguche haſznuvati.

N. *Jeli gda koga Bog iz pekla oſzlobodil?*

V. Ne

Digitized by Google

V. Ne nigdar: ar *iz pekla ne odkuplenya*, ſzvedochi Duh ſz. (a)

N. *Morcliſze mali greh i prez ſzpovedi odpuſztiti?*

V. More: po ſzkruſſenyu, po perſzah tuchenyu, blagoſzlovu, molitve, ſzvete vode, i po vnogeh drugeh dobreh chineh; koji vendar ſzami po ſzebi, neſzu zadovolyni na greha oproſchenye; negoſze k-tomu mora imati i vu ſzerdczu na dobro, poboſno nagnenye, prez kojega nebiſze ni mali greh oproſztil.

N. *Kibi velikoga greha neimal, jeli dobrò na ſzpoved pojti, i male grehe valuvati?*

V. Je kruto haſznovitò, i tak vſzi verni chine: ar kaj je na liczu liſsaj, ali mozol, ali na ſzvilne, oprave hráchek, ali darovchena kerpa; toje, i vnogò gorji, mali greh na Duſſe.

N. *Kajſze iz gorè rechench moremo navuchiti?*

V. Moremo ovo: Znaduch, daſze vu naſſe Katholichanſzke Czirkve ima odpuſchanye grehov; zato potrebnoje, da budemo Bogu zahvalni, ter veliko ufanye imajmo vu miloſchu, i vrednoſzt Kriſtuſſevu, iz kojeſze grehi odpuſchaju: ar prez ovoga ufanya nemoremo odpuſchanya dobiti, nitiſze zvelichiti.

Akobi pak Bogu nezahvalni bili, ter morebit z-tem ſzegurneſsè greſsili; takbi vredni bili, da naſz ſzmert nagla v-kani, i takbi za nikaj grehov odpuſchanye veruvali, dabi ovo po naſſe malovrednoſzti na veke zgubili.

Ovde

(a) *Job 7.*

Digitized by Google

Ovde potrebnoje znati, i druge navuchiti, daga ne na ſzvetu greha, niti broja grehov, kojega nebi Bog mogel, i hotel oproſztiti. akoſze greſnik vrednoga vchini, po ſzkruſſenyu ſzerdcza, i po prave Szpovedi, kada more biti. Kajſze ochiveſzto vidi vu ove pelde.

Divojka nekoja, bilaje od ſzvojega Otcza, na zlo delo napelyana, zato od matere oſztrò pokarana, ali nemogucha od nye ſpota terpeti, je ſzvoju majku otrovala. To Otecz prepoznavſi, je nyu joſche oſtreſsè pokaral, ali i nyega je zkonchala. Zatem ſzvoje imétke pobrála, i pobegla. Putnicza jeſze vu jednu Czirkvu navernula, gdeſzeje pripetilo chuti Prodeku od Miloſzerdnoſzti Bosje: daga ne greſnika, kojemuſze nebi Bog ſzmiluval, ako vchini ona, kojaſzu nato potrebna. Po Prodeke ide greſnicza k-Prodekatoru na Szpoved, i proſziga (akoſzu ona iſztinſzka, kojaje prodekuval) dabi nye Szpoved poſzluhnul: ada poſzluſſa, i malò miſzli, kakvubi greſnicze pokoru odrediI: ona pak ſtima, da Pater dvoji od Miloſzerdnoſzti Bosje, zato nyu obatrivi, i ovu pokoru odredi: da joſche zutra k-Prodeke dojde: odvezana takſzeje za grehe ſaluvala; daje onde Duſſu zpuztila. Koju kada Szpovednik drugem vu molitve preporucha; taki pod molitvum chujeſze iz neba glaſz: ne potrebno zanyu moliti; nego ona bude za vaſz molila. Tak piſse *Jacob Vitriac.* NA-

Digitized by Google

NAVUK LIII.

KOTRIG XI.

Tela Goreſztajenye.

Nechudemoſze, daſze Poganini, i nekoji bedaſzti Kerſcheniki, niti za Duſſu, niti za Nebo neſzkerbe: ar ſtimaju i tverdnó derſe, daſze na ſzmerti veſz chlovek dokoncha, daga chiſztò neſztane, daga vech nebude. Poganine ove negda i Kerſcheniki naſzleduju, kadaſze na pijanſztvo, i na druge grehe opominaju govorechi: Napimoſze joſs naſz i nebude: â nehte rechi: ah bratja vernò Bogu ſzluſemo! doklam ovde ſivemo, joſs naſz i nebude. Najti to ne iſztina, da naſz nebude: ar vſzigdar budemo, ali vu Nebu, ali vu peklu. Zato ſzpametni Kerſcheniki odpervſi ochi Vere, dalyè od ovoga kratkoga ſitka moraju pogledati, terſze na dobra dela ſzegurajuch, tak ſzvetò ſiveti; daſze negda nebude niti Duſſa z-telom ſzramuvala; niti telo goreſztavſi Duſſu preklinyalo. Pokehdob veruvati moramo, da chez nekuliko let, bude ovomu iſztomu telu goreſztati, na Szúd Bosji pojti, ter onde ſzvoju vekivechnu plách prijeti, ali veſzelu i nebeſzku; ali ſaloſztnu i peklenſzku. Koje znanye more naſz od greha odvernuti, i na vſzako dobro genuti. I ov Kotrig: od *Tela Goreſztajenya*,

Digitized by Google

pravò i lepò naſzlediuje za preſeſznem : od *Grehov Odpuſchanya :* ar kakti Adam po ſzvojem grehu, je nam doneſzel dvoje vmiranye, najmre Duſſe i tela ; tak Kriſtus po ſzvoje miloſche, muke, i Goreſztajenyu, je nam doneſzel iliti zaſzluſil, dvoje goreſztajenye : jedno je Duſſe, gdeſze Duſſa od greha zbudi, iliti oſzlobodi, odkud Szveti, i Szini Bosji poſztajemo, ter od ovoga je vu preſeſznom Navuku govorjeno ; Drugo goreſztajenye je tela, od kojega ovde hochemo govoriti.

N. *Gdoje jedenaiſzti Kotrig napravil ?*

V. Je Sz. *Judas Thaddæus* Apoſtol.

N. *Kaj verùjemo vu jedenaiſztom Kotrigu govorech :* Tela Goreſztajenye ?

V. Verujemo : da vſzako chlovechanſzko telo, na konczu ſzveta, po krepoſzti Bosje, hoche ſzvoju Duſſu vú ſze dobiti, oſiveti, goreſztati, i na Szud Bosji pojti, gde ſzvoju, ali veſzelu pláchu, ali tuſnu kaſtigu vekivechnu, hoche prijeti, poleg ſzvojega dobra, ali zloga ſitka na ovom ſzvetu.

N. *Kakbi to moglo biti, dabiſze práh zkupa ſzpravil, i zbudil ?*

V. Po vſzamoguche krepoſzti velikoga Boga, kojemu ne bilo teskò vſze ſztvari iz nicheſza ſztvoriti : ada nebude nyemu teskò, ni ovo telo zkupa ſzpraviti i zbuditi.

N. *Jeli to potrebno veruvati ?*

V. Je vech ; nego dabi jur videli Goreſztajenye : arje to Kotrig Vere. N. *Za-*

Digitized by Google

N. *Zakaj to veruvati je potrebno ?*

V. Zato: Kajtije to Iſztinſzki Bog, po ſzveteh Apoſtoleh Sz. Matere Czirkve nazveztil.

N. *Odkudſze to Goreſztajenye iſztinſzkò more pokazati ?*

V. More 1. iz Sz. Piſzma: ar *Job* veli: Znam, da odkupitel moj ſive, i na ſzkradnyem dnevu iz zemlye goreſztanem, i pákſze oblechem z-koſum mojum. (*a*) *Daniel* govori: I vnogi, ki vu prahu zemlye ſzpavaju, zbudeſze, neki na ſitek vekivechni, neki na ſpot. (*b*) Sz. *Pavel* ovak veli: Ako mertveh goreſztajenya ne; tak niti Kriſtus ne goreſztal: ako pak Kriſtus ne goreſztal; takje prazno prodekuvanye naſſe, prazna je Vera vaſſa. (*c*) Zatem iz Vere Bosje, i Apoſtolſzke.

2. Po prilikah: ar *Szuncze* zajde, i pak izide. *Drevo* v-jeſzen opleſsive, i kakti vſzehne, â na protuletje czvete. *Zerno* poſzejano kakti zegnije; ter vendar ſzad prinaſſa: Ada i telo mertvo, Bog more zbuditi.

3. Iz zroka naturalſzkoga: ar Duſſa nevmertelna, plemeniteſſa ſztran chloveka, ima naturalſzko hlepénye k-telu, ada nemore biti na veke od tela razluchena. I ſzam *Kriſtus*: iz nevmertelnoſzti Duſſe, je tela goreſztajenye izpelyal kadaſzeje z-nevernikmi pregovarjal.

4. Iz Pravicze Bosje: arje Bog pràvichen, adaje potrebnò, ne ſzamò Duſse; nego i telu,

(a) *Job. 19.* (b) *Dan. 12.* (c) *1. Cor. 15.*

dati plachu, ali kaſtigu: kajti telo je bilo tovarus Duſſe vu dobru, ali vu zlu: ada naj bude i vu pláche, ali kaſtige tovarus.

5. Iz chudoviteh peldih: Leta 430. kadaje bil Czeſzar *Theodoſius*, vu Czarigradu biloje veliko pregovaranye od goreſztajenya: ali Bog z-chudom je pravdu dokonchal: arje vu *Epheſu* zbudil ſzedem bratov, kiſzu onde od *Deciuſſa* do *Theodoſiuſſa* 181. Letô bili mertvi. Koje da videti more *Theodoſius* iſſelje vu Epheſum: oveh je ſzpomenek 27. *Jun.*

N. *Kada bude to Goreſztajenye?*

V. Bude na obchinſzki ſzudnyi Den: â ſztanovitoga Leta Bog ne obznanil.

N. *Vu koje dobe dneva, bude Goreſztajenye?*

V. Priſztojno je, da bude vu jutro, kakti je bilo Kriſtuſſevo, akoprem vnogi ſtimaju, da bude zachétek goreſztajenya ò pol nochi, iz onoga: *o pól pak nochi, vika je vchinyena. (a)*

N. *Vu koje dobe iliti verſzti chloveka, bude ove Goreſztajenye?*

V. Bude vu dobe trideſzet i treh Let, kakti je Kriſtus Goreſztal.

N. *Vu kojem ſzpolu, telo goreſztane?*

V. Vſzako vu ſzvojem ſzpolu, muskom ali ſenſzkom.

N. *Vu kakve ſzpodobe bude onda chlovek?*

V. Bude vu ſzvoje, koju je pervò na ſzvetu imal: najti blaſeneh onda vnogò lepſa bude; nego je vezda na ovom ſzvetu ſivucheh.

N. *Vu*

(a) *Math. 25.*

V. *Vu koje viſzine, ali nizine, telo goreſztane?*

N. Vu viſzine ſzebi priſztojne, najmre pak one, kojubi chlovek bil dobil, ali kojuje imal okolu 33. Let ſzvojega ſitka.

N. Hoteli magáſi, ali veliki Goliati goreſztati, kakſzu ovde bili?

V. Nehte: ar to ne navadna, i priſztojna viſzína chloveka.

N. Hoteli goreſztati ſcherbaſzti, knyaſzti, puklyavi, ſzlepi, nemi, ali glúhi?

V. Nehte: arſzu to ſalinge chloveka vmertelnoga, koje vſze Bog hoche nadomeſztiti.

N. Hocheli telo goreſztajuch, na ſze v-zeti ſzvoje laſze, i nohte, kiſzu bili odrezani: ali tuſztinu i kerv iztochenu?

V. Nehche: arbi vſza ova chinila telo neprilichno; nego ſzamò v-zeme tuliko; kulikoje potrebnò zverſenomu, ter prilichnemu telu chlovechanſzkomu.

N. Buduli vſza tela jednake viſzine, debline, i lepote?

V. Nebudu; nego vſzako ſzebi prilichne. Najti ova neſzu Kotrig Vere; nego ſzamò rázloſna, i zdravomu razumu prikladna.

N. Pokehdob vſzi goreſztanemo vu jednáke dobe ſitka; ada ſztanemoli takaj vu jednáke dike, radoſzti, i lepote?

V. Neſztanemo; nego vſzaki vu dike ſzebi prilichne, kojuje zaſzluſil.

N. Zakaj neſztanemo vu jednáke dike, i radoſzti?

Digitized by Google

V. Kajti ovde vezda vſzi jednákò neſivemo, i Bogu neſzluſimo: niti jednakò naſſe kriſe nepodnaſſamo, odkudſze mertuk dike dobiva.

N. *Buduli onda kaj gledali, na vezdaſnyu plemenchinu, ali lepotu?*

V. Nebudu; nego ſzamò na vezdaſnyu Kerſchanſzku dobrotu.

N. *Budeli na telu Muchenika poznati, ovde prijete rane?*

V. Bude, ter ſzvetle i odichene, daſze na veke vidi, kajſzu za lyubav Bosju dobrovolynò podneſzli.

N. *Kak bude to Goreſztajenye?*

V. Na glaſz Sz. *Mihálya* Archangela, Duſſe dojdu, nekoje iz neba, nekoje iz Purgatoriuma, â nekoje iz pekla, ter vſzaka vu ſzvoje telo ſztupi: I mertvi goreſztanu ſivi, i czeli. (*a*)

N. *Gdo mertvomu telu pomore goreſztati?*

V. Pomore iliti vchiní, prejáka vſzamoguchnoſzt Bosja, i krepoſzt Duha Sz.

N. *Buduli onde Angeli kaj poſzla imali?*

V. Neki vele: da budu dobri i zli; ar blaſena tela budu dobri Angeli; â prokleta tela budu nechiſzti duhi zkupa ſzpravlyali.

N. *Kakvo goreſztane telo blaſeno?*

V. Goreſztane lepo, ſzvetlo, tenko, prilichno, i veſzelo.

N. *Budeliſze Duſſa blaſenomu telu raduvala?*

V. Bu-

(a) *1. Cor. 15.*

Digitized by Google

V. Bude, i nye lepò pozdravlyala: kakti dabi rekla: ô blaſene ochi, vuha, jezik, ruke, i noge! Blaſeno vſze telo, hodi po korunu, kojuſzi zaſzluſilo: hodi iz truda vu pokoj, iz tuge vu radoſzt, iz tmicze zemelyſzke, vu palache nebeſzke.

N. *Kaj je vezda potrebno chiniti, za tak veſzelo pozdravlenye?*

V. Potrebnoje, da telo Duſſu kakti ſzvoju Goſzpu, i Angela Chuvara, kakti vernoga Præceptora poſzluhne: ter Duſſu ne na greh; nego na ſzlusbu Bosju marlivò naj noſzi.

N. *Kakvo goreſztane telo prokleto?*

V. Goreſztane gerdo, temno, ogrutno, tesko, ſztraſno, ſzmradlivo, tuſno, i zaplakano.

N. *Budelisze Duſſa prokletomu telu raduvala?*

V. Nebude; nego bude nye tuſnò pozdravlyala, dapache ovak preklinyala: ô prokleto *telo*! kojeſzi tebi tak. greſnò vgájalo; daſzi tebe i mene na veke ſzkvarilo! adali vu tebe ja moram na veke prebivati? O ja neſzrechna! Proklete *ochi*, kojeſzte ſzerdcze, na tulike grehe napelyale! Prokleta *vúha*, kojaſzte na rech Bosju bila zaperta; â na vſzako zlo poſzluſsanye odperta! Proklet *Jezik*, kiſzi tak bláznil, preklinyal, nechiſztò tepel, i ogovarjal: ah zakajſzi na kerſztu ſzvetu ſzol, i na pricheſchanyu Telo Kriſtuſſevo prijel? Terſzi gorsè od neverſzkoga govoril. Proklete *ruke*, kojeſzteſze tak nepoſtenò prú-

Digitized by Google

ſale, grabile, zadersavale! Proklete *noge*, kojeſzte bile tak lene na ſzlusbu Bosju; â fletne vu kerchme, pogibelne hiſe, igre i pajdaſtvo. Prokleto *vſze telo*, kojeſzi ſzuprot tebi i meni, tak ſetuvalo; kakti dabimi bilo, izraven na ſzkvarjenye dáno! Nut nakajſzi tebe i mene ſzpravilo! da nikakov nepriatel, nebi nam bil mogel vekſega, niti tulikoga zla vchiniti: ah dabite nebilo!

N. *Kajſzmo chinechi, daſze tak tuſnoga pozdravlyanya, i preklinyanya ognemo?*

V. Vezda tela nepoſzluſſajmo; nego nye od zla ſztezajmo, na Bosju ſzlusbu marlivò tirajmo, kakti nepriatela zaverzemo: dapache gde moremo, mi nemilò trapemo: da naſz nebudu, drugi: nechiſzti duhi na veke trápili.

N. Zakaj nevelimo: Chloveka, *nego* Tela *Goreſztajenye*?

V. Zato: da lyudi neſtimaju, daje i Duſſa mertva, i da mora oſiveti, ter goreſztati, kakti telo: ar Duſſa ſzamò vu telo ſztúpi, i telo oſive.

N. Kaj ada Duſſa nehche od mertveh goreſztati?

V. *Nehche* od mertveh: ar Duſſa ne vumerla; negoſze ſzamò vu telo poverne, â bilaje ſiva, i bude na veke, vu ſzvojem telu.

N. Gdo to potrebuje, da telo goreſztane?

V. Potrebuje Pravicza i dobrota Boſanſzka: arje telo zrok, i pomochnik, daje Duſſa

Digitized by Google

ſa Bogu, ali vragu ſzluſila: ada pravo je, da poleg ſzvojega zaſzluſenya i telo, ali pláchu dobi, diku nebeſzku; ali kaſtigu terpi, muku peklenſzku.

N. Zakaj vech hotelje Bog, da telo goreſztane?

V. Zato: kajti Duſſa je ſztvorjena, da bude oſzebujna ſztran chloveka: adaje prilichnò, da na ſzpodobu Kriſtuſſa, ne ſzama Duſſa; nego i telo, iliti czel chlovek, v-nebo zaſztupi, i onde ſive: ali vu peklu na veke muke terpí, i vmíra.

N. *Budeli po ſzudnyem dnevu, vech gdo na ſzvetu vmiral?*

V. Nebude: ar blaſeni vu dike nebeſzke budu ſiveli, â prokleti vu peklu budu vmreti ſeleli, ali nebudu mogli.

N. *Zakaj vech hotelje Bog, da telo goreſztane?*

V. Zato: da G. Bog ovak ſzvoju lyubav, i dobrotu lepsè izkaſe: arſze je doſztojal ovu zemlyiczu, k-ſzebi vu nebo v-zeti, i tak odichiti.

N. *Gde bude tela goreſztajenye?*

V. Bude onde, gdeje telo zakopano: ali gdega vekſa ſztran pochiva.

N. *Budeli onda telo gladuvalo ali ſedyalo?*

V. Nebude; nego prez vſzake potreboche, blaſeno bude kakti Angel; â prokleto pak budeſze z-goruchêm ſveplôm, i ſuchûm zalévalo.

N. *Kaiſze za naſſe derſanye, iz ovoga Kotriga vert, vuchime?*

Digitized by Google

V. 1. Vuchemoſze: Bogu veliku zahvalnoſzt vſzigdar izkazati, danam je nazveſztil ova, koja mi niti poſeleti, nebi bili znali, niti ſzmeli.

2. Vuchemoſze ſiveti poleg Bosjeh Zapovedih, opominanya Angela Chuvara, Prodekatora, Szpovednika, i drugeh dobreh.

3. Vuchemoſze chuvati tela naſſa chiſzta, od vſzakoga greha, daſze najdu vredna ſzvetloſzti v-nebu pripravlene.

4. Vuchemoſze naſſe kotrige na Bosju ſzluſbu zbuditi: â od ſzlusbe vrasje ztezati, daſze pred Boga, B. D. Mariu, Angele, i ſzvetcze dojti nebudu ſzramuvali, Kriſtuſſevem kotrigom neprilichni.

Zato vezda Duſſa mora nekaj ſzpodobnoga chiniti, kaj negda *Pyrus* viteski Vojvoda je chinil: kî znavſi, daga nyegovi vojniki zovu: *Orla*, zarad hitroſzti, z-kojum on ſzvoje nepriatele je znal doſztignuti, i obladati. Zato nyim veli: *Jaſzem ô vojniki moji Orel! viſzte pak moje peruti, z-kojemiſze tak berzò, i viſzokò zdiſem.*(a) Kajſzu vojniki ſzvojemu Vojvode, toſzu kotrigi Duſſe, najmre: peruti, koje Duſſu moraju na ſzlusbu Bosju zdigati, i potlam vu Diku nebeſzku noſziti. Ada Duſſa moglabi kotrigom rechi: ô moje ochi poglejte v-nebo! terme pomozete, da kakti Sz. *Ignatius* zdehnem: *ô kakmi ſzmerdi zemlya, kada v-nebo gledim!* O vuha poſzluhnete rech Bos-

(a) *Heimb. Lect. xxxv.*

Digitized by Google

Bosju! hranu moju. O Jezik! ono govori, kaj je Bogu na poſtenye, i nam na zvelichenye! O ruke vezda kupete ſztalno blago! O noge beſete od one greha pogibeli! noſzeteme na Bosju ſzlusbu, trudeteſze, vendar budete pochivale: arſze pochinek, z-trudom mora zaſzluſiti.

5. Vuchemoſze dobrovolynò podnaſſati teskoche telovne: ar veli Sz. *Pavel*, da neſzu vredne ovoga vremena muke, buduche dike, kojaſze bude videla vu naſz. (a)

Pelde imamo vu Sz. Piſzmu: *Job* premislyavajuch tela goreſztajenye, vſzu boleſzt je ſzegurnò podnaſſal. (b) *Eleazar* rajſije ſzmert podneſzel; nego dabi mladem zlu peldu dal. (c) *Machabæi*, i vnogi drugi Mucheniki, jeſzu raztezani, pecheni, tergani, i ſzecheni, terſzu vſze veſzelò podnaſſali: dabi z-tem bolſe naſsli goreſztajenye. (d) Toje ſzeguralo *Lovrencza* na roſtéru, toje jachilo *Stephana* pod kamenyem. *Katharinu* pod kolom, *Barbaru* pod mechem, i druge Mladencze, i Divojke na velikeh mukah, kojeſzu ſzladke bile, miſzléchem od goreſztajenya, i one dike, kojaje takovem pripravlena.

6. Vuchemoſze: Tela naſſega Kotrige, na vſzakojachke muke z-ovem goreſztajenyem batriviti, i ſzegurati. Takſzu chinili negda oni Mucheniki *Karigii*, kojeh bilo je okolu dve ſzto, ter iduchi vu Braſiliu, jeſzu polovleni

(a) *Rom. 8.* (b) *Job. 19.* (c) *2. Mach. 6.* (d) *1. Mach. 7.*

Digitized by Google

lovleni od kervolokov, ali na iſzte muke haharom jeſzu govorili; vi hahari ove naſſe kotrige ſzéczete, kak hochete, ali to znajte: da Duſſam nemorete zabraniti, joſche deneſz k-ſzvojemu Sztvoritelu dojti. (a)

Na ovo goreſztajenye je pomiſilyal Sz. *Jakob Interciſus* Perſianecz, chuden Muchenik, kojega Perſianſzki Kraly zarad vere Kerſchanſzke, je vchinil vloviti, muchiti, i vſzeh kotrigov po redu mentuvati: ali *Jakob* za vſze muke je hvalil Bogu, daga chini kakti dober terſz obrezavati, dabi potlam mogel lepſe mladicze pognati, i ſzad hvale, Bogu na veke davati. Zatem kotrigom je govoril: pojte pojte moji dragi kotrigi! ter do chaſza pochinete, ali nedvojte, daſze zeſztanemo, i veſzeloſze pozdravimo, na obchinſzkom goreſztajenyu mertveh. K-Bogu pak je ovak zdihaval: Boſe vſzeh ſiveh, i mertveh! pokehdob nemam rúk, kojebi rad k-Tebe zdignul: nemam kolen, na kojebi poniznò pokleknul: ada proſzimte! v-zemi Duſſu iz tela ovoga, date vu nebu hvali i dichi. Zatem jeſzumu glavu odſzekli, ali Duſſe puta vu nebo, neſzu zakratili. *Sur. tom. 6.*

7. Vuchemoſze: daſze na ſzmerti naſse nebojimo, niti na drágeh naſſeh neſaloſztimo, kakti oni, kî nemaju ufanya veſzelò goreſztati; nego daſze veſzelimo, ufajuch, daſze

(a) *Maff. l. 16.*

Digitized by Google

ſze negda goreſztanemo, i vu dike nebeſzke zeſztanemo.

8. Vuchemoſze: marlivò ſzprevádyati, i poboſnò pokápati tela mertveh, kojaſze Sztvoritélu ſzvojemu, onde kakti ſiva ſzpravlyaju: zatem poſtuvati Grobje, koſzti iliti mochi, najmre Szvetczev: ar ove goreſztajuche, bude i Bog chudnò dichil: kada nekoja tela budu kakti ſzuncze, nekoja kakti meſzecz, nekoja kakti zvezde: poleg onoga, kaj Sz. *Pavel* govori: zvezdaſze od zvezde razluchava vu ſzvetloſzti; tak i goreſztajenye mertveh. (*a*) Ada verni Kerſcheniki! vezda treznò, pravichnò, chiſztò, poniznò, terplivnò, ſzloſnò, i poboſnò ſivemo; daſze negda na goreſztajenyu, z-tem bolyè budemo mogli ſzvetiti, i na veke veſzeliti Amen.

NAVUK LIV.

KOTRIG XII.

I Sitek Vekivechni.

Szveti Apoſtoli zavjetek Vere, iliti Veruvanye, hoteliſzu kakti zaverſiti, ali zachiniti z-ſitkôm vekivechnêm. I to ne ſzamò zato, da naſz navuche: da po tela goreſztajenyu, drugo nikaj tak nechekamo; kak pláchu onu ſitka vekivechnoga, ter blaſenoga; nego takajſe zato: da naſz ſzerdchenò opoménu, da ovu pláchu i vſzu ſzrechu naſſu, tojeto:

(a) *1. Cor. 15.*

Digitized by Google

tojeto: *Sitek vekivechni,* kakti zadnyu rech veruvanya, vſzigdar pred ochmi Duſſe imamo, gde vſzu naſsu pamet zamiſslenu imati moramo. Da nam ovak nevolye ovoga ſzveta, za Ime Bosje, lehke i ſzladke poſztanu: i daſze tak vezda na Bosju ſzlubu porenemo: â potlam vu ſitek vekivechni, po ovom miſslenyu pomoremo: arſze i ovchicza za chlovekom potegne, zelenu kiticzu noſzechem.

Odvudſze ochiveſztò vidi, kakje potrebno, ov *Sitek vekivechni*, vechkrat odpertò lyudem napervò donáſſati: ar ovoga ali neznajuch, ali neverujuch, ſzami zaſze nemaraju, dabiſze za drugi, ter vekivechni ſitek marlivò ſzkerbeli; nego ſtimajuch, da po ſzmerti, vſzega chloveka neſztane, kakti buhe, ali muhe. Zatoſze tak za nikaj dersé, i greha nebeſe; negoſze vu vſzako zlo tak lehkò puſchaju, â ſzlusbu Bosju, za lebudi kaj zapuſchaju: zapuſchajuchi zevſzemà; dabiſze nebojali ſpota od ſzuſzedov, ali kaſtige od poglavarov. Toſze pak od ovud vidi: kajtiſze ſzamò od oneh grehov oſzebujnò chuvaju; kojeh vide ochiveſztu kaſtigu od Poglavarov: â ne tak oneh, kojeh veruvati moraju, od Boga vekivechnu kaſtigu pripravlenu, i za kojeſze grozí ſitek vekivechni, tojeto: diku nebeſzku zakratiti, â muku peklenſzku zavdati.

N. *Gdoje dvanajſzti kotrig vere napravil?*

V. Je

Digitized by Google

V. Je Sz. *Mathias* Apoſtol.

N. *Kaj verujemo vu dvanaiſztom kotrigu govorech:* I Sitek vekivechni?

V. Verujemo: da za ovem vmertelnem, ter kratkem ſitkom, je po ſzmerti, drugi, ter vekivechni ſitek, gde pravichni v-nebu z-duſſum i z-telom ſivuchi, ſzvoje blaſene pláche budu v-ſivali: â krivichni v-peklu takajſe z-Duſſum i z-telom, vekivechne muke budu terpeti morali.

N. *Zakajſze ov kotrig na konczu veruvanya, ter zadnyi poſztavlya?*

V. Zato: kajti ſitek vekivechni je zadnyi naſs konecz, kojega vſzi chekamo, kojega vendar na pochetku vſzakoga dela, na pameti imati moramo: da od puta nyegovoga, ni malò nezabludimo.

N. *Kaj ovde znamenuju ove rechi:* Sitek vekivechni?

V. Znamenuju navlaſztitò: *Nebeſzko blaſenſztvo*, kojeje naſs zadnyi konecz, na kojega od Boga Otcza jeſzmo ſztvorjeni, od Szina odkupleni, â od Duha ſz. poſzvetcheni.

N. *Vuchem ſztoji ov ſitek vekivechni, iliti:* Nebeſzko blaſenſztvo?

V. Sztoji vu zverſſenom vidyenyu, i vekivechnom vſivanyu Boga.

N. *Budemoli zvun Boga kaj vech videli?*

V. Budemo vſze ſzkrovnoſzti, i zverſſenoſzti Bosje, i vu Bogu, kakti vu zerczalu, vnoge druge ſztvari.

N. *Kaj*

Digitized by Google

N. *Kaj iz toga vidyenya vu naſz dojde ?*

V. Dojde gorucha Lyubav, i v-ſivanye Boga: â odvud hvála Bogu, i neizgovurno veſzelje chloveka, kojeſze nigdar nedokoncha.

N. *Zakajſze nigdar nedokoncha ?*

V. Zato: Kajtiſze lyubav i vſivanye Boga, nigdar nedokoncha, odkuda ono veſzelje bude izhadyalo.

N. *Kakſze vech zove to vidyenye, i vſivanye Boga ?*

V. Zoveſze vekivechno *Blaſenſztvo*, i naſſa najvekſa ſzrecha: *Kralyevſztvo* nebeſzko, ali *Bosje: Raj* ali *Paradiſus: Szveti Varas:* Sz. *Jeruſalem.*

N. *Zokajſze zove:* Kralyevſzvo? *ter* Bosje?

V. Zato: kajti onde blaſeni imaju veliku ſzlobodu, moguchnoſzt, i diku vekſu; nego vſzi Kralyi na ovom ſzvetu. *Bosje* pak zoveſze: kajti onde Bog tihò i mirnò ravna, kakti po obladanyu nepriatelov: ſzveta, tela, i vraga.

N. *Zakajſze zove:* Raj, *ali* Paradiſus ?

V. Zoveſze zarad one vſzeh ſztvarih obilnoſzti, koju blaſeni budu imali.

N. *Zakajſze zove:* Szveti Varas, ali Jeruſalem?

V. Sz. *Varas* zoveſze, zarad Tovaruſtva Szvetczev: â *Jeruſalem* zoveſze, zarad vidyenya Boga, iliti vſivanya vekivechnoga mira.

N. *Kakſze ono blaſenſztvo najlepſè zove ?*

V. Zoveſze najlepſe: *Sitek vekivechni:* kajtiſze blaſeni na veke oſzlobode ſzmerti, i vſza-

Digitized by Google

vſzakoga zla : ter dobé ſitek, i vſza dobra vekivechna.

N. *Kakova dobra blaſeni budu imali?*

V. Budu na teku, i na Duſſe.

N. *Kaj dobra budu imali na Telu?*

V. Navlaſztitò budu imali: Dar *Neterplivnoſzti*, *ſzvetloſzti*, *hitroſzti*, *i tenkoſzti.*

N. *Kajſzu ovi recheni tela blaſenoga dari?*

V. Dar *Neterplivnoſzti* toje: Da blaſeni nigdar nikaj ſzebi ſzuprotivnoga nebudu terpeli: niti glada, niti ſedye, niti vruchine, niti zime, niti betega, niti truda.

Dar *Szvetloſzti* toje: da vſzako blaſeno telo, bude ſzvetleſſe od Szuncza. Dar *Hitroſzti* toje: Da telo blaſeno bude hitro, kakti miſzel.

Dar *Tenkoſzti* toje: Da telo blaſeno, chez vſzaki zid tak lehkò prejde; kakti Duh, ali miſzel.

N. *Kaj dobra bude imala Duſſa blaſena?*

V. Bude imala neizgovorno veſzelje, vu ſzvojem *Razumu*, *Volye*, *i Pameti*, kajſze ovak razmeti mora.

Vu *Razumu* Duſſa budeſze veſzelila: kajti onde razme ſzkrovnoſzti one, koje ovde ne mogla razmeti: â je morala veruvati.

Vu *Volye*: Kajti onde nyoj bude vſze po nye volye: ar z-Bosjum volyum bude vſzigdar ſzloſna.

Vu *Pameti*: Kajtiſze zmiſzli iz darov Bosjeh duhovneh, i telovneh, naturalſzkeh, i

Digitized by Google

zverhu-naturalſzkeh, vremeniteh i vekivechneh.

Kadaſze zmiſzli: kak, akoprem greſna; vendar ne kaſtigana: kak vu ochiveſzteh pogibelih je obchuvana; â drugi vnogi jeſzu poginuli, morebit menyſi greſniki.

Kadaſze zmiſzli, da vſzemu zlu je zevſzemà na veke vuſsla: ter vu vekivechno dobro je doſsla.

O kakſze raduje on, ki ſzmerti do mala vremena vujde iz vode, ali iz rúk hahara: akoprem dobrò zna, da ovde ſivuch, mora do ſzmerti vnogò zla vſivati, i negde ſzkorò vumirati: ada kulikò vekſa bude radoſzt Duſſe blaſene, kada bude videla, daje vſzakoj pogibeli vuſsla.

K-tomu neizgovornu radoſzt, budu blaſeni imali iz poſtenya, i dike: kada ſzam Kriſtus bude nye poſtuval, dichil, i hvalil; ter ne vech ſzluge; nego brate, i ſzine bude zazaval: preſtimano meſzto daval: vu tovaruſtvo Szvetczev i Angelov pozaval, dapache poſztavlyal.

O Szini, i Kchere Marianſzke! kulika bude radoſzt onde videti, i na zochi pozdraviti Kralyiczu Angelſzku, i Nebeſzku, Kriſtuſſevu, i vſzeh poboſneh Majku, zverhu vſzega ſztvorenya izviſſenu. Zato ne chudo, da Sz. *David* veli: Da onde jezero let prejde kakti jeden denek, kije preſsel, kajſze videti more vu ove Hiſtorie. Ne-

Digitized by Google

Nekoji poboſen *Redovnik* molivſi on Soltar: *Jezero let pred Tobum* (a) ſelelje od Boga znati, kakbi to moglo biti: tak jenkrat doſsla je lepa Pticza, kojagaje vu guſztu lozu za ſzobum odvabila, i zarad ſzvojega lepoga glaſza, jega onde ſivoga, zdravoga, i negladnoga tri ſzto let zaderſala: doklamſzu vſzi oni Redovniki pomerli, kiſzu negda vu onom Kloſtru zkupa ſiveli: onda Pticza odleti. Redovnik poverneſze vu Kloſter, ſtimajuch, daje joſche ona noch, vu koje je odiſſel: totiga vratar nepozna, i zato nepuſzti vu Kloſter; negoga pita gdoſzi ti? on veli: Jaſzem Sakriſtan ovoga Kloſtra: iduga izkat vu Knige, i najduga napiſzanoga, med onemi, kojeje vſze znal imenuvati. Onda je povedal kakſzeje priperilo, i zpoznalje iſztinſzke Davidove rechi. Zatem k-ſzmerti jeſze pripravil, Sz. Sakramente prijel, i vu radoſzt nebeſzku je ſzrechnò preminul. *Spec. Exempl.*

N. *Kakveſzu odichene* Korunicze *navlaſztitò*: Muchenikom, Navuchitelom, i Divojkam *v-Nebu pripravlene*?

V. Pokehdob *Mucheniki* velike pregone, vúze, muke i tesku ſzmert, za Bosje Ime veſzelò jeſzu podneſzli: â Szveta ovoga blago, diku, i ſzvoj ſitek za malò derſech, jeſzu ov ſzvet obladali, kije naſſega zvelichenya nepriatel; Ada vredno je, da budu odicheni, kakti iz *roſne fárbe Korunum*. Navlaſztitò pak

(a) *Pſ. 89.*

Digitized by Google

na onom tela Kotrigu, na kojemſzu muku podneſzli, buduſze oſzebujnò ſzvetili. Ali i na Duſſe budu diku imali: arſze ochiveſztò bude videlo; kakſzu ſzvet obladali, noſzechi Kris Kriſtuſſev, kakti odichenu zaſztavu ſzvojega Kralya.

Sz. *Agapitus* Decháricz 15. Let: terpech ſibje, reménye, ſile, ogeny, dim, vruchu vodu: Kadaſzumu vuglenye na glavu ſzipavali, je Bogu hvalil, i govoril: Maloje to, akoſze ovde opeche glava, koju v-Nebu Koruna dike bude kinchila. Terpelje Leta 275. *Heimb.*

Navuchiteli, kaktiſzu vſzi oni, kojem Szpraviſche Tridentinſzko zapoveda: Da naj nazvezchaju lyudem grehe; kojehſze moraju chuvati, i krepoſzti, koje moraju naſzleduvati: kiſzu veru Kriſtuſſevu z-velikêm trudôm nazvézchali, Ovcze Kriſtuſſeve z-paſſum rechi Bosje, i Tela Kriſtuſſevoga marlivò hránili, od vukov bránili, ſzuprot vukom, iliti Krivoverczem ſztráſili, i ſzuprot nyimſze ſzegurnò poſztavlyali: greſnike karali, od leve, na deſznu ſztran navrachali: tmiczu neznanya, i vſzega zla, iz ovoga ſzveta v-pekel pretirali, i tak odichenò vraga nepriatela obladali.

Ada vredno je, da nyihove Sz. Glave nakinchi koruna, kakti dragi kamen Smaragdus, kojeh ſzvetloſzti nema zemlya ſzpodobe: kajnam *Daniel* ſzvedochi: ki vuche na praviczu vnoge,

Digitized by Google

vnoge, buduſze ſzvetili kakti zvezde na veke. (*a*).

Albertus Brixia Reda Dominik. Dugoje ſelel znati, kakvu diku v-Nebu ima Sz. *Thomas Aquinas*: tak pred Oltarom Blaſene D. M. molechemu, doſlisſzu dva Redovniki, jeden bilje vu oprave, i korune Biskupſzke; â drugi vu Dominikanſzke, imajuchi na glave zlatu Korunu, z-dragem kamenyem nakinchenu, i okolu vrata dva lancza, ſzrebernoga i zlatoga, â na perſzah vekſi kamen ſzvetel, kije vſzu Czirkvu preſzvetil: Kapúcz bilje z-dragem kamenyem nakinchen. To videvſi, proſzi: kajbi to znamenuvalo? onda on vu Biskupſzke oprave veli: Jaſzem Auguſtin Navuchitel Czirkve, kiſzem poſzlan, da tebi pokaſem diku Sz. Thomaſſa: ovoje on, kije navuk moj, i Apoſtolſzki marlivò nazvezchal, i Czirkvu Bosju jakò preſzvetil: Dragi kamen na nyegoveh perſzah, znamenuje nyegovo dobro nakanenye, kôje navuchajuch je imal: drago kamenye jeſzu knige, kojeje izpiſzal: on je ada meni vu dike jednak; nego ſzamò to: da on vu divojachke chiſztoche je od mene ſzvetleſſi; â ja vu chaſzti Biskupſzke preſtimaneſſi. *Tak Anton.* (*b*)

Divojke tojeto: perve chiſtoche obderſiteli (budi Senſzkoga, budi Muskoga ſzpola, zovuſze Divojke) kiſzu ſzvoje telo od vſzake, ne ſzamò od prepovedane; nego i od ſzlo-

(*a*) *Dan. 12.* (b) *3. p. Chron.*

Google

bodne, iliti zákonſzke naſzladnoſzti, marlivò chuvali, i tak ſzvoje telo obladali, ter duhu podloſno vchinili. Dapache kakti prez tela, po Angelſzki chiſztò ſiveli.

Ada vredno je, da oveh Szvete Glave *Koruna chiſzta ſzvetla, i bela*, kakti *Lilium* bude kinchila. Koja nyim oſzebujno poſtenye vchini, ne ſzamò od Szvetczev i Angelov; nego takajſe od Kriſtuſſa zaruchnika ſzvojega, i Blaſene D. M. To verujucha Sz. Mati Czirkva, popeva: Hodi zaruchnicza Kriſtuſſeva, primi Korunu, kojuti je pripravil Goſzpon na veke.

Dikaje ako koja ſzluſi pri zemlyſzkom kralyu, i pri nyem miloſchu ima; ali vnogò vekſa je dika, Kralya Nebeſzkoga ne ſzamò priatela; nego i Zaruchnika imati. Odkud Sz. *Auguſtin* veli: Med czvetjem nebeſzkem, niti Roſe, niti Lilia nemenykaju: Zato naj vſzi marlivò vojuju, da jednu ali drugu Korunu dobe: ali zarad chiſztoche belu, kakti *Lilium*, ali zarad muke, ruménu, kakti je *Roſa*.(a)

Sz. Agatha Muchenicza jeſze izkazala Sz. Digne, ter Lilium, i Roſu podála, nyu na chiſztochu nagovarjala, i na muku pozavala: i potom, tak vu Bosje lyubavi vuſgala; daje ſzama potekla vu ruke kervolokov. *Baron. An.* 853.

Szvetoj *Cæcilie* i nye Zaruchniku Sz. *Valeriani*: Angel je daval dve korune, jednu iz Rós,

(a) *Serm. 1. de om. Sanct.*

Rûs, â drugu iz Liliumov, ter obodva je nagovarjal na divojachku chiſztochu, koju i vu hiſnom zakonu, do ſzmerti jeſzu obderſavali. *Takſze najde vu Sitku.*

O dabi ovo Mladenczi, i Divojke znale, i premiſzlile! ſztanovitò drugachbi ſzvoj kinch chiſztoche preſtimale, Kriſtuſſa, Mariu, Angele, i druge Szvetcze, i Szveticze vu chiſztoche naſzleduvale: rajſebi chiſztochu Bogu prikazale, i prikazanu bi marliveſsè chuvale.

N. *Jeſzuli vſzi Lyudi zato ſztvorjeni, dáſze zvelichè, i da budu blaſeni?*

V. Jeſzu vſzi, vu kakve goderſzu Vere, ali Zakonu.

N. *Buduli pak vſzi Zvelicheni?*

V. Ah nebudu vnogi! kajti neſzu vſzi vu prave Vere: Dapache i kojiſzu vu prave Vere, kajti nejdu vſzi pravêm putêm, kojegaje Kriſtus v-nebo pokazal: i neprijemlyu doſztojnò Sz. Sakramente, koje Kriſtus na zvelichenye je oſztavil; zato nebudu zvelicheni.

N. *Buduli Blaſeni vſzi vu jednake dike?*

V. Nebudu; nego vſzaki poleg ſzvojega zaſzluſenya.

N. *Budeli jeden blaſen, drugomu nenaviden, zarad vekſe dike?*

V. Nebude, kakti dete vekſemu chloveku, zarad vekſe oprave ne nenavidno: armu ona ne prilichna, niti duſna.

Digitized by Google

N. *Buduli blaſena Detcza, koja neſzu Boga zbantuvala, v-Nebu imala diku vekſu; nego ſztari lyudi, kiſzu v-greſili, terſzu doſztojnu pokoru ovde vchinili?*

V. Nebudu imala vekſu, niti tuliku: arſzu Detcza chiſztò na prikazen nebo dobila: â ſztareſi jeſzu nebo z-pomochjum Bosjum zaſzluſili, kadaſzu Bogu ſzlusili, terſzu ſzuprot ſzvetu, telu, i vragu vojuvali, ter tulike nepriatele, dapache i ſzebe vnogokrat jeſzu morali obladati.

N. *Videli blaſeni Boga, taki po ſzmerti?*

V. Vide, akoſzu ovde Bosjoj pravicze zadovolynò vchinili.

N. *Bili vgreſil, kibi neſelel v-Nebo dojti?*

V. Bi vgreſil: ar vſzaki mora ſeleti dojti na ſzvoj konecz, na kojega je od Boga ſztvorjen: i takov nebi Boga lyubil, kajſzmo vſzi dušni.

N. *Znajuli blaſeni v-Nebu, ona, kojaſze na zemlye chine?*

V. Znaju nekoja, najmre akoſze i kak nyi, hovoga ſztaliſa dotichu: kaktiſzu naſſe teskoche, molitve, izágovori, akoſze Bogu na nyihovu hvalu alduju.

N. *Kakſze ada* vu Sz. Piſzmu veli: *Mertvi nikaj vech neznaju.? (a)*

V. Ono ſze razumeva od mertveh oneh, kiſzu ovde dušnu pokoru zapuſztili; takſze vezda vech nikaj neznaju pomochi.

N. *Kakſze Blaſeni z-Bogom z-jedinyeni govore?*

V. Tak-

(a) *Eccleſ. 9. 5.*

Digitized by Google

V. Takva Boſanſzka nam ne moguche preſzéchi, niti zadoſzta izgovoriti; nego vendar nekaj moremo miſzliti vu prilike, koju Sz. *Anſelmus* napervò donaſſa, (a) terſze vu navuku Rimſzkom ovak poſztavlya: kakti ſelezo vu ogeny poſztavleno, akoprem ſzvoga ſeleznoga bitja nepremení; vendar takvo poſztane; daſze vidi kakti pravi ogeny. Tak Blaſeni vu diku nebeſzku puſcheni, z-lyubavjum Bosjum vuſgani, akoprem lyudi biti nepreſztanu; vendarſze vide vnogò vech drugi od lyudih ovde ſivucheh; nego ſelezo razbeleno, od ſeleza merzloga.

N. *Kakva dobra Blaſeni vu Dike Nebeſzke imali budu?*

V. Ne moguche doſztojnò vſza napervò poſztaviti, dapache niti pomiſzliti; ar Sz. *Pavel*, kije bil vu treto nebo zaſztupil, i nekaj one dike okuſſal, govori: niti oko ne videlo, niti vuho ne chulo, niti vu ſzerdeze chlovechanſzko ne ſztupilo, kaj G. Bog je pripravil onem, ki nyega pravò lyube, i nyemu vernò ſzluſe. (b)

To vendar lyudem je haſznovito, i potrebno povedati: da kaj goder ovde chlovek na Duſſe, ali na telu razloſnoga veſzelja imati, ali poſeleti more; onoga vnogò i neizgovornò vech, ter vnogò bolyè, mirovneſsè i plemeniteſsè vu dike nebeſzke bude na vſze veke vſivati mogel; negoje ovde na ovom

F f 5 chalár-

(a) L. de Similit. c. 56. (b) 1. Cor. 2.

chalárnom ſzvetu, i kada videti, govoriti, ali pomiſzliti mogel.

Ar onda *Telo*, oſztavivſi ſzvoju vmertelnoſzt, kakti duhovno poſztane. Zato niti hráne, niti oprave, nigdar vech nebude potrebuvalo: A *Duſſa* z-vekivechne one dike hranûm (koju ſzam G. Bog obilnò daje) hocheſze zaſzititi. I ako ovde, vu lepe palache prebivati, je velika radoſzt; tak ſztanovitò vnogò vekſa bude vu nebu, gdeje ſzvetloſzt, ne od ſzvétche, niti od ſzuncza; nego od ſzamoga Boga, i Tela blaſenoga neizgovorna. Zato Sz. David (*a*) zdihavajuch, i kakti omílajuch ſeli ſzamò vu dvoriſche ali priſztroſſek Goſzpodina. Kakti Jelen hlepi k-zdenczem vode; tak ſeli Duſſa nyegova k-Bogu. (*b*) Da pako vſzeh lyudih takovo poſelenye, i govorenye bude; najſze Duhovni Paſztiri vſzakêm nachinôm terſze k-tomu pomochi.

I, to ne ſzamò ſzvoje Farnike vu ono vekivechno Blaſenſztvo nagovarjajuch, ali za ſzobum, po lepe ſitka pelde pozavájuch; nego takajſe, kakſze to dobiti more, guſztokrat odpertò povedajuch, i ſzerdchenò opominajuch: da ono naj dobrò premiſzle, kaj G. *Kriſtus* govori: Da nevlezne vſzaki on vu kralyevſztvo nebeſzko, ki veli *Goſzpone Goſzpone*; nego on, ki vchini volyu Otcza nebeſzkoga. (*c*) Kojega volya je: marlivò oderſa-

(a) *Pſal. 83.* (b) *Pſal. 41.* (c) *Math. 7.*

dersavanye Zapovedih nyegoveh, i szvetoszt nassa. K-tomu i sz. Pavel (*a*) lyublenò opomina: Bratja! ki po malo szeje, on po malo bude sel. I ki vu blagoszlovu szeje (iliti sive) vu blagoszlovu bude i sel (iliti vmiral) i kajti to vszi selé negda dobiti; zato da z-verum, i Lyubavjum pravò szpravni: vu molitvah, i vu dosztojnom Sz. Sakramentov primanyu obsztojechi: najsze szvojem blisnyem milosztivne izkasu: ter ovak greha sze chuvajuch; â na vszako dobro, szebi moguchno setujuch, naj treznò, pravichnò, chisztò, szlosnò, pobosnò, i vu sztrahu Bosjem sivuch, chekaju vekivechnoga Blasensztva. tak *Nav. Rim.* 5. 5.

NAVUK LV.

ZAVJETEK VERUVANYA APOSTOLSZKOGA.

N. *Kaj vu szebe zadersava ovo veruvanye Apostolszko, na 12. kotrigov razdeleno?*

V. Zadersava kratko, ter odperto Boga, i Bosjeh krepoſztih, iliti chinov zpoznanye. Koje vszem razumnem lyudem, na zvelichenye je potrebno znati, veruvati, i valuvati.

N. *Kajnam veruvanye Apostolszko, i z-kojem redôm napervò dáje?*

V. Dajenam napervò: Goszpodina Boga (od kojegasze nikaj veksega, nikaj bolsega, niti

(a) 2. *Cor.* 9.

Digitized by Google

niti mudreſſega nemore zmiſzliti) Jednoga vu bitju, iliti nature Boſanſzke; â Trojega vu Perſonah: Otcza Sztvoritela vſzeh ſztvarih: Szina Odkupitela ovoga greſnoga ſzveta: Duha Sz. Razveſzelitela vſzeh verneh, ki naſz po oſztavleneh Sakramenteh poſzvetchuje, i ſzvete chini. Tak; da vſze ove tri Perſone, jeſzu Jeden pravi, vekivechni, vſzamoguchi, i nepreſzeſni Bog: ter od ovoga Preſzvetoga Trojſztva; lepò i razloſnò govore tri ſztrane veruvanya Apoſtolſzkoga.

N. *Od koga govori perva Sztran veruvanya Apoſtolſzkoga?*

V. Perva Sztran veruvanya, vu pervom, i jedínom kotrigu, govori od perve vu Boſanſztvu Perſone, tojeto: od Otcza Boga, i od nyegovoga chudnoga ſztvorenya vſzeh ſztvarih, na nebu, i na zemlye.

N. *Od koga govori druga Sztran veruvanya Apoſtolſzkoga?*

V. Druga Sztran veruvanya, vu ſeſzteh kotrigeh, govori od druge Perſone, tojeto: od Szina Bosjega Jeſuſſa Kriſtuſſa: kakje ov chlovekôm poſztal, muchen, vumerl, pokopan, goreſztal, v-nebo zaſztupil, odkuda dojde ſzudit ſive, i mertve.

N. *Od koga govori treta Sztran veruvanya Apoſtolſzkoga?*

V. Treta Sztran Veruvanya, vu oſztaleh peteh kotrigeh, tia do koncza, govori od Trete

Digitized by Google

Trete Perſone, tojeto: od Duha Sz. kije kakti zdenecz, i zviraliſche vſze ſzvetoſzti i dobra: od kojega, prijemſi grehov odpuſchanye, vſza ſz. Mati Czirkva poſzvetchujeſze. i zato z-velikem ufanyem cheka, odichenoga Goreſztajenya, i ſitka vekivechnoga.

N. *Zakajſze na konczu Veruvanya pridaje:* Am?

V. Zato: da ovak Veruvanye Vere Katholichanſzke, kakti pritverdimo, zapremo, i zapechatimo: ar *Amen* toje: kakti dabi rekel: *Naj bude tak.* Ali *vſze kajſzem rekel, je ſztanovita iſztina.* Ali: *tak prez vſzake dvojne, tverdnò verujem, i ſzegúrnò valujem.*

N. *Jeli doſzta Kerſcheniku ſzamò ona veruvati, kojaſze odpertò vu Veruvanyu Apoſtolſzkom govore?*

V. Ne doſzta na Zvelichenye; nego mora veruvati ovêm redôm:

Pervich: Ona, kojaſze vu Veruvanyu Apoſtolſzkom odpertò govore, mora odpertò veruvati, i vechkrat valuvati.

Drugoch: Ona, koja Szkupa i ſz. Piſzmo vu ſzebe zaderſava.

Tretich: Ona, kojaſze iz Sz. Piſzma, kakti iz zviralischa izpelyavaju.

Chetertich: I ona potrebnoje poſtuvati, i veruvati, koja Duh Sz. nam nazvezcha, ter naſz po Sz. Matere Czirkve navucha.

N. *Zakaj vſza ova veruvati moramo?*

V. Zato: kajti ova vſzaznajuchi, i mudri G. Bog, je nazveztil, i po ſzvete Matere Czir-

Digitized by Google

Czirkve veruvati zapovedal. A Sz. Piſzmo verujemo zato; kajti je i ono prava rech Bosja.

N. *Jeſzuli vu Sz. Piſzmu vſza ona, kojanam Sz. Mati Czirkva veruvati zapoveda?*

V. Neſzu vſza: ar Rechi, iliti navuki od Sztareh predani, neſzu vu Sz. Piſzmu; koje vendar veruvati, i obderſavati moramo: kak nam Duh Sz. po ſzvetom *Paulu* zapoveda: *Derſete Navuke predane:* tojeto *Traditiones.* (a)

N. *Kojaſzu ona, koja veruvati, i obderſavati moramo, â vu Sz. Piſzmu neſzu zapiſzana?*

V. Jeſzu vnoga, najmre pak ova: daſze Nedelya, na meſzto ſzobote ſzveti: Daſze mala detcza moraju kerſztiti: Dapache ni Veruvanye 12. kotrigov, ne vu ſz. Piſzmu zapiſzano; negoſzu Sz. Apoſtoli prez piſzma vuchili i oſztavili; koje vendar Sz. Mati Czirkva vſzigdar je veruvala: kakti i ſz. Sakramente, i druge kotrige naſſe Vere Katholichanſzke.

N. *Koje Piſzmo, i tolnachenye, je prava Rech Bosja?*

V. Je ſzamò ono, koje vſza Sz. Mati Czirkva, za pravu Bosju Rech, je vſzigdar zpoznavala, i derſala.

N. *Zakaj je pravo ono, â ne drugo, koje Lutherani derſe?*

V. Zatò: kajti Kriſtus ſzamò ſzvetoj Czirkve Katholichanſzkoj, je obechal Duha ſz. kî nyu vuchi vſzaku iſztinu: i kajti Kriſtus ſzamò

(a) *2. Theſ. 2.*

Digitized by Google

ſzamò ovoj Czirkve, daje ona znamenya, kojaje pravem vernem obechal.

N. *Jeli Kriſtus Lutheranom, Kalvinom, i drugem krivoverczem Duha Sz. obechal?*

V. Ne: i zato laslivi duh, na tulike bludnye, je nye napelyal; da Sz. Piſzmo ſzamò poleg ſzvojega greſnoga nagnenya tolnache, i kak hote navrachaju, ter ono za pravu Bosju Rech derſe, i navùchaju.

N. *Kak ada moramo Sz. Piſzmo razmeti?*

V. Moramo onak, kak nye razumeva vſza Sz. Mati Czirkva, tojeto: Sz. Otczi, i ſzpraviſcha Obchinſzka.

N. *Szmèli vſzaki poleg ſzvoje volye Sz. Piſzmo tolnachiti?*

V. Neſzme, niti vſzega chteti: arje to velika bludnya, i gizdoſzt, iz koje vſze krive vere jeſzu izpelyane.

N. *Zakaj Sz. Mati Czirkva nedopuſcha vſzakomu Sz. Piſzma chteti?*

V. Zato: kajti nekoje ſztvari, je krutò teſkò razmeti: koje (kak Sz. Peter veli) priproſzti lyudi, bi krivò razmeli, i na ſzvoje ſzkvarjenye obernuli. (*a*)

Dopuſcha vendar; dapache i ſzerdchenò preporucha vſzem vernem, da naj marlivò chteju: ſzveta Evangelia, i Epiſtole, iliti one Apoſtolſzke liſzte, koje Sz. Mati Czirkva vu Meſſah, i prodekah chteje, i nazvezcha.

N. *Kibi kaj maloga neveruval, kakti Purgatoria,*

(a) *2. Petr. 3.*

Digitized by Google

ria, ali pekla, ali goreſztajenya mertveh, ali kaj Sz. Mati Czirkva vuchi; bili zato vgreſſil, i zvelichenye zgubil?

V. Bi ſztraſſnò vgreſſil, ter Veru, i zvelichenye zgubil: kakti dabi ni Boga neveruval: arje Bog vu vſzeh kotrigeh, jednakoga veruvanya vreden.

N. *Kajſze ada takov nemore zvelichiti?*

V. Nemore kakti ni drugi nevernik; nego ako Veru ponovi, iliti valuje, terſze iz toga greha pravò ſzpove, i doſztojnu pokoru vchini.

N. *Gdo to vuchi, dabi ſzvetu Mater Czirkvu tak poſzluſſali?*

V. Vuchi ſzam G. *Kriſtus* govorechi: ki Czirkvu nepoſzluſſa, on je kakti Poganin. ar ki Czirkvu nehche imati za Mater; on nehche Boga imati za Otcza. *Math. 18.*

Dokancham Veruvanye Apoſtolſzko, iliti pervu Sztran navuka Kerſchanſzkoga, kak je Sz. Peter Apoſtol ſzvoje Liſzte dokonchal: Bratja . . Raſztete pak vu miloſche, i vu zpoznanyu Goſzpona naſſega, i Zvelichitela JEſuſſa Kriſtuſſa, kômu budi dika i vezda, i na dan vekivechnoſzti.

Amen.

Digitized by Google

DRUGA SZTRAN
OD UFANYA I MOLITVE.

NAVUK LVI.
Od Ufanya.

VU perve Sztrane, je govorjeno od Vere Kerſchanſzke, kojaje najbolyè potrebna, kakti Temely, iliti Fundament vſzega drugoga Navuka. Zato oni, kiſze ovde ſzlabe nahadyaju, najſze kulikò mogu poprave. Da z-tem ſzegurneſsè pojdemo na Ufanye, kojeje takaj k-Vere potrebno: ar za nikaj zpoznamo Bosju Vſzamoguchnoſzt, miloſzerdnoſzt, i druge krepoſzti; ako vu naſz neprebudimo Ufanya, Boga videti: nyegovu miloſzerdnoſzt, po molitve izproſziti, i zadobiti ono, kaj verujemo, da nam more, i hoche dati, velim: po *Molitve*: ar ova je najbolſe znamenye, daſze vu Boga ufamo.

Digitized by Google

N. *Koja krepoſzt Kerſcheniku je najpervò potrebna na Zvelichenye?*

V. Je prava Bosja Vera, kakti pochétek vſzeh drugeh krepoſztih.

N. *Odkudſze to vuchimo: daje Vera najpervò potrebna?*

V. Vuchimoſze iz Navuka Kerſchanſzkoga, i navade Sz. Matere Czirkve: ar joſche pervò Kerſzta, pita naſz Redovnik: *Verujesli vu Boga?*

N. *Koja krepoſzt za Verum, je najbolyè potrebna?*

V. Je Ufanye.

N. *Kaj je Kerſchanſzko Ufanye?*

V. Je vekivechnoga Blaſenſztva, ſztanovito chekanye, dojduche iz miloſche Bosje, i naſſeh dobreh chinov, z-miloſchum Bosjum vchinyeneh.

N. *Kakbiſze joſche drugach, ovo Ufanye moglo izpiſzati?*

V. Bi ovak: Da je od ſzamoga Boga, chloveku zavdana krepoſzt, po koje ſztanovitêm ufanyêm, vekivechnoga blaſenſztva cheka.

N. *Vuchem ſztoji Kerſchanſzko Ufanye?*

V. Sztoji vu ſzerdchenom poſelenyu vekivechnoga blaſenſztva, na koje vſzi jeſzmo ſztvorjeni, da nye dobimo, tak vendar; daſze terſzimo, i vſze hotenye zdignemo, na obladanye vſzeh teskoch, kojebi naſz mogle od nyega zaderſati.

N. *Kaj moramo vu ſzerdczu, i pameti naſſe imati, da*

Digitized by Google

da moremo naſſe hotenye, na zadoblenye blaſenſztva zdignuti?

V. Moramo ova troja: 1. *Bog Veren* vu ſzvojem obechanyu, meni ſztanovitò dâ blaſenſztvo: 2. Bog *Vſzamoguch* meni more dati: 3. Bog *Miloſztiven* meni hoche dati.

N. *Zakajſzu vſza ova na tverdno Ufanye potrebna?*

V. Zato: ar kibi neznal, ali kibi dvojil, ali kibi nemiſzlil, da Bog je Veren, vſzamoguch, i miloſztiven; takovbi mogel dvojiti, ada nebi tverdnoga Ufanya imal.

V. *Kajſze ada ufamo od Boga zadobiti?*

V. Ufamoſze, da nam hoche grehe oproſztiti, i vekivechno blaſenſztvo dati.

N. *Zakajſze to ufamo zadobiti?*

V. Ufamoſze zato: kajti Bog, kije neizgovornò *Veren*, *Vſzamoguch*, i *Miloſztiven* je obechal dati.

N. *Gde imamo Peldu takvoga Ufanya?*

V. Imamo vu Sz. Piſzmu ar *Tobiaſ* kadaſzuſze rodyaki iz nyega ſzlepoga, kakti bedaka poſpotavali govorech: Gdeje Ufanye tvoje, za kojeſzi Almuſtva delil, tvoje obroke oſztavlyal, i mertve pokapal? Je odgovoril: Najte tak govoriti: arſzmo Szini Szvetczev, i ſitek on chekamo, kojega Bog dâ onem, ki Veru ſzvoju nepremene od nyega. (*a*)

Sz. Job vu ſzvojeh nevolyah ſzpodobnò je govoril: Akomei vmori, jaſze budem vu nyega ufal. (*b*)

(a) *Tob. 2.* (b) *Job. 13.*

Digitized by Google

N. *Zakaj velimo, da Ufanye je :* ſztanovito *chekanye ?*

V. Zato: Kajti pravichni, kakti *Sztanovitè* chekaju blaſenſztva.

N. *Vu kôgaſze vpíra ova Sztanovitoſzt ?*

V. Vu Bosje obechanye, z-kojem je obechal blaſenſztvo dati, i k-tomu pomoch pridati, da moremo obladati vſze páchke, kojebi naſz od nyega zaderſati mogle.

N. *Zakaj velimo : da Ufanye dohadya takajſſe iz naſſeh najmov, iliti dobreh chinov, z-pomochjûm Bosjûm vchinyeneh ?*

V. Zato : kajti akoprem Ufanye vpíraſze najbolyè vu Bosju Miloſchu ; vendar k-tomu jeſzu potrebni i naſsi dobri chini, z-kojemi naſſe Ufanye ſztanoviteſse vchinimo.

N. *Kakſzu naſsi dobri chini na zaſzluſenye blaſenſztva prilichni ?*

V. Jeſzu z-miloſchûm Bosjûm vchinyeni, ter z-vrednoſztjum Kriſtuſſevum z-jedinyeni: ar drugach nebi nikaj valyali, na zadoblenye vekivechnoga blaſenſztva; nego ſzamo vremeniteh darov, i blagoſzlova vu imétku, ali zdravju, ali vremena za pokoru.

N. *Vu kogaſze naſſe Ufanye najpervich v-pirati mora ?*

V. Mora najpervich vu Boga, ki najbolyè zna naſſe chekanye, ter je hotech, i moguch naſſe poſelenye napuniti : I k-tomu je miloſztiven, i veren ſzvoje obechanye izpuniti.

N. *Vu*

Digitized by Google

N. *Vu koga za Bogom ?*

V. Vu Blaſenu D. M. i vu druge Szvetcze, kakti Bosje priatele, â naſſe verne zagovoritele.

N. *Kakſze moremo vu Szvetcze ufati ?*

V. Moremo ne tak, dabi oni prez Boga, po ſzame ſzvoje laſztovite krepoſzti naſz mogli pomochi; nego tak, da oni kakti Bosji, ter domachi priateli, nam po ſzvojeh proſnyah mogu izproſziti, kaj na telu, ali na Duſſe od Boga po nyih proſzimo.

N. *Moremoliſze vu naſz, ali vu naſſe dobre chine ufati ?*

V. Moremo, ali ſzamò po Kriſtuſſu: ar ſzami iz naſz, nikaj nemoremo pomiſzliti, i zato naſſa moguchnoſzt je od Boga.

N. *Moremoliſze vu naſſe dobro Duſſno zpoznanye ufati ?*

V. Ako najbolſe Duſſno zpoznanye imamo; vendar ufanye moramo ravnati vu Boga, da od nyega primemo, kaj je obechal, ako nyegove Zapovedi budemo obderſavali.

N. *Gdeſze naſſega dobroga Duſſnoga zpoznanya ufanye more jáchiti ?*

V. More vu Daru, iliti vu miloſche, zadnye ſztalnoſzti vu dobru.

N. *Odkudſze dobiva Dar zadnye vu dobru ſztalnoſzti ?*

V. Dobivaſze od Boga. I zato je kruto velike preczembe: ar ki ov Dar ima, on je izebran od ſzamoga Boga, i nigdar nehche poginuti.

Digitized by Google

N. *Jeſzuli gde koja znamenya, po kojeh biſze chlovek mogel poznati, da takov Dar ima, i daje za nebo izebran?*

V. Sztanovita, i prez vſzake dvojnoſzti, neſzu, zvun Bosjega nazvezchanya; nego vendar kulika ſzegurnoſzt, i Ufanye moreſzę imati, mogu biti ova.

1. Ako chlovek vu Bosje rechi, i ſzlusbe ima veliku radoſzt, i naſzladnoſzt. 2. Ako za nikaj derſi ov ſzvet, i ſzvetſzke naſzladnoſzti. 3. Ako iz oveh ſzpadliveh, i vremeniteh jakò hlepi na vekivechna. 4 Akoſze jakò greha boji, i pogibeli beſi: â k-tomu na vſzako ſzebi moguchno dobro delo ſetuje, i druga ſzpodobna.

N. *Kojiſzu nachini na naſſe Ufanye potrebni?*

V. Jeſzu ovi chetiri. 1. Da Ufanye bude, ne za ſzamu pláchu; nego takajſę iz lyubavi, konchemà nezverſsene. 2. Da bude ſztanovito, prez dvojne. 3. Da bude ponizno, prez ſzegurnoſzti. 4. Daſze ufajuch, pokora neodvlachi.

N. *Zakajſze Ufanye zove:* Krepoſzt.

V. Zato: kajti naſz krepi, da ſzuprot Ufanyu negreſſimo.

N. *Kojiſzu grehi ſzuprot Ufanyu?*

V. Je pervi i najvekſſi: *Zdvojenye* vu miloſche Bosje, kada greſnik nehche pokore chiniti, kajti ſzudi, damuſze Bog nehche ſzmiluvati, niti grehe oproſztiti.

N. *Za-*

Digitized by Google

N. *Zakaj zdvojenye je tak velik greh?*

V. Zato: kajtije izraven ſzuprot Bosje moguchnoſzti, miloſzerdnoſzti, i vernoſzti: ar takov greſnik ſzudi, da Bog ali nemore, ali nehche, akoprem pokoru chinechemu, grehe oproſztiti, i to je velika Bogu krivicza.

N. *Jeli Zdvojenye, greh chloveku pogibelen?*

V. I kruto daje: kajti chloveka na vſzaki greh odpravi, kada takov greſnik pri ſzebi veli: pokehdob moramſze zkvariti, ada kajbiſze bojal vgreſſiti, i vu naſzladnoſzti plavati?

N. *Moguliſzc i veliki greſniki blaſenſztva ufati?*

V. Mogu, dapache moraju, akoſze zadobe k-Bogu obernu, ter doſztojnu pokoru vchine.

N. *Odkudſze to vuchimo?*

V. Iz Vere Bosje, kada govorimo: *Grehov odpuſchanye*, i Sitek vekivechni.

N. *Kakov vech greh je ſzuprot Ufanyu?*

V. Je prevech velika *Szegurnoſzt*: ar kakti Zdvojenye vchini greſnika tverdoga, i na pokoru lenoga; tak ova prevech velika ſzegurnoſzt, iliti ufanye vu ſzamu Bosju miloſchu, vchini greſnika prez ſztraha, ter na vſzaki greh ſzlobodnoga. Kada takov miſzli, ali govori: Bog je miloſztiven, ada ako vchinim vſze grehe, ufamſze damiſze ſzmiluje, i grehe oproſzti.

N. *Bili Bog bil miloſztiven, akoprembi takovoga greſnika ſzkvaril?*

Digitized by Google

V. Bi na to rekuch bil bolyè miloſztiven; nego dabiga ochiveſztò zvelichil.

N. *Kakſze to mora razmeti, da takvoga ſzkvarech, bilbi bolyè miloſztiven?*

V. Ovak: kajti vekſa miloſzt je vech zvelichiti; nego menyè: dabi pak takvoga ochiveſztoga greſnika, ochiveſztò zvelichil; tak drugi vnogi takvoga gledech, biſze iz pokore ſzmejali, i pokoru chineche bi za bedake derſali, kadaſze tak lehkò grehov oproſchenye, i Dika nebeſzka more dobiti: terbiſze na grehe oſzlobodili, i tak vu grehu vnogi bi vumirali: adà akobi Bog hotel pravichen biti; takbi moral vech takoveh vu grehu vmirajucheh ſzkvariti, dabi takovoga ochiveſztoga greſnika ochiveſztò zvelichil.

N. *Kakje* Sz. Diſmas *zvelichen, kije bil da ſzmerti greſnik?*

V. Sz. Diſmas je jeden tak zvelichen, ali i ov ne bil tverdokoren, i prevech ſzeguren greſnik: ar niti Kriſtuſſa pervò ne zpoznal, niti opominanya za nikaj ne derſal; nego kakje zpoznal, je kakti Apoſtol poſztal, ter na Kriſu je vernò prodekuval. Kakje recheno vu perve ſztrane. Nav. xxvi. fol. 181.

N. *Jeliſze moguche od Boga zvelichenya ufati; terſze vendar za nye bojati?*

V. Je moguche, dapache i kruto potrebno.

N. *Kakbi to moglo biti, dabiſze ufajuch bojal, pokeb-*

Digitized by Google

pokehdob Ufanye je ſztanovito, á ſztrah ne ſztauovit?

V. Bi ovak: ar ufanye je ſztanovito: gledech na Bosju pomoch; á ſztrah ne ſztanovit, gledech na kerhkochu i neſztalnoſzt chloveka.

N. *Odkudſze to vuchimo, daſze ufajuch moramo za zvelichenye bojati, i vu ſztrahu ſiveti?*

V. Vuchimoſze 1. Iz Sz. Piſma: arſze vu vnogeh meſzteh poſztavlya Zopoved, daſze Boga bojimo: i daſze vu ſztrahu, i derhtanyu, za naſſe zvelichenye ſzkerbimo.

2. Iz pelde Szvetczev, kiſzuſze za ſzvoje zvelichenye bojali, akoprem jeſzu ſzvetò ſiveli.

3. Iz iſztoga Bosjega obechanya: kajti Bog zvelichenye obéche tak: ako nyegove Zapovedi obderſavali budemo, ako Sz. Sakramente doſztojnò primali, i vernò vojuvali budemo: ter ako do koncza vu dobrom ſitku obſztojimo: toga pak znati nemoremo, adaſze vrednò bojati moramo.

N. *Jeli ſzlobodno, dobro chiniti, bojechiſze pekla?*

V. Je: ar iz ovoga ſztraha dohadya pobolſanye ſitka, i vnoga druga dobra.

N. *Jeli ſzlobodno dobro chiniti, ufajuchiſze vekivechne pláche?*

V. Je: arſzu tak i Szvetczi chinili: i Bog nam obéche pláchu.

N. *Jeli Bogu vugodno, ako dobro chinimo, ufajuchiſze pláche telaune?*

Digitized by Google

V. Je: ar kaj goder ſzlobodnò od Boga proſzimo; ono ſzlobodnò i ſzluſimo.

N. *Kakſze mogu na ufanye pomochi oni, kiſzu prevech ſztraſslivi?*

V. Mogu ovak. 1. Ako premiſzle: kakje velika miloſzerdnoſzt Bosja, ki nehche dabiſze greſnik ſzkvaril; nego daſze oberne, i daſze zvelichi. I zatoje Kriſtus doſſel, vuchil, terpel, vumerl, i Sz. Sakramente oſztavil.

2. Ako premiſzle; daje Bog Dragi Otecz, kije dal Szina ſzvojega za greſnike: za glavne ſzvoje nepriatele, kakovje vſzaki greſnik.

3. Ako premiſzle: kakje Bog veren vu ſzvojem obechanyu: i dabi nebil gotov oproſztiti; nebi nam bil zapovedal ovak moliti: *Odpuſztinam duge naſſe.*

4. Ako premiſzle: daje ſzvoju oblaſzt dal Meſſnikom, adaje nakanil oproſztiti, akoſze pravichnò ſzpovémo. I k-tomu guſzta ter dobra Szpoved, i poboſno pricheſchanye vnogò pomore: ar tak ráſzte miloſcha, i jakoſzt Duſſe, ada i Ufanye dobiva krepoſzt.

N. *Moguliſze ovde vkaniti, prevech ſzegurni greſniki?*

V. Mogu kruto ſztraſſnò, kak naſz vuchi ono pripechenye.

Pelda. Jeden kruto greſſen chlovek, ali vendar tak ſzeguren; daſzeje ſzmel ochiveſztò ſzegurati: nakaj mi je ſzpoved, akoſze prez ſzpovedi morem zvelichiti, ako na zadnyem vreme-

Digitized by Google

vremenu rechem: *Boſe ſzmiluſſze meni.* Ali vnogò drugach jeſze pripetilo: ar na konyu jaſſuch, po moſztu, jeſze kony popiknul, zato konya hotevſi naglò ſztegnuti, je i z-konyem vu vodu opal, ter dolè letech, je ſzvoje navadne rechi rekel: *vrag v-zemi vſza.* I z-temi rechmi je vtonul, i poginul. *Specul. Exempl.*

NAVUK LVII.

Od Molitvih Kerſchanſzkeh.

Nemoremo dobromu Bogu lepsè pokazati naſſega ufanya, i poſelenya dobiti vekivechno blaſenſztvo, i vſza druga dobra, kojaſzunam na Duſſe, i na telu potrebna; nego ako poboſnò molimo, terſze po molitvah poniznò v-techemo k-onomu, ki nam blaſenſztvo dati more, hoche, i je obechal. Ova pako po pitanyu vnogò lepsè hoteſze razumeti.

N. *Kada chlovek najbolyè káſe, daſze vu Boga uſa?*

V. Kaſe onda, kada poboſnò Boga moli: ar dabiſze neufal, nebi molil.

N. *Kaj je Kerſchanſzka molitva?*

V. Molitva je pameti k-Bogu zdiganye, z-kojum Boga proſzimo: da ali zla od naſz odverne, ali kaj dobra podeli, ali pak ſzamò Boga dichimo vu molitve.

N. *Koga moramo moliti?*

V. Mo-

Digitized by Google

V. Moramo najpervò, i najbolyè ſzamoga Boga: arje on Zviraliſche, iz kojega vſza dobra dohadyaju, ki ſzam dati more, i hoche vſze, kajnam je potrebno, ako naſz vredne vchinimo.

N. *Jeli ſzlobodno kaj proſziti od Czopernicz, bolvanov ali vragov?*

V. Ne ſzlobodno: ar ovi nikaj dobra nemogu dati. I akoprem kakvo dobro zkazlivo ter laslivo dadu; to vendar daju najvech zato: da na krivu veru, i na greh navábe, ter od vekivechnoga blaſenſztva, vu pekel odvábe.

N. *Ako ſzam Bog more dati, zakaj ada Blaſenu D. M. i Szvetcze molimo?*

V. Vnogò drugach molimo Boga; nego Mariu, ali Szvetcze: ar Boga molimo, da nam on dá, kaj proſzimo; â Mariu i Szvetcze molimo, da nam od Boga izproſziti pomogu.

N. *Kakje to iz molitve poznati?*

V. Je ovak: ar molimo: Otecz Bog nebeſzki *Szmiluſzſze nam: oproſzti nam: vuſzliſſi naſz.* â druge molimo: Sz. Maria, *moli za naſz:* Sz. Mihaly, ali Sz. Peter, *moli za naſz:* ali preporuchi naſz.

N. *Kak Szvetczi naſſe molitve znaju?*

V. Kajti vu Bogu, kakti vu Zerczalu, vide vſze naſſe potreboche, najmre pak one, koje nyim preporuchamo.

N. *Ako*

Digitized by Google

N. *Ako Kriſtuſsa pri Otczu imamo Zagovoritela, zakaj Szvetcze zazavamo?*

V. Akoprem Kriſtuſſa imamo; vendar i pri Kriſtuſſu, i pri Otczu po Szvetczeh miloſchu izkati, i dobiti moremo. Kak naſz vuchi ſz. Piſzmo, Hiſtorie, i razum.

N. *Kakje potrebno moliti, da molitva bude Bogu prijetna, i nam haſznovita?*

V. Potrebnoje 1. Da molitva ide iz chiſztoga ſzerdcza, tojeto: da chlovek ne vu ſzmertnom grehu: ar Bog greſnikov nechuje, i je dalekò od nyih.

Prilika: kakve miloſche je vreden pri Kralyu podloſnik, kiſzeje zneveril, i derſi z-glavnem nepriatelom? kakti greſnik jeſze Bogu zneveril, i derſi z-vragom. Ako pak ſzerdcze naſſe nekara naſz, kaj god zaproſzimo, dobimo. (*a*) A ochi Goſzponove zverhu pravichneh, vuha nyegova na molitve nyihove. (*b*) Zato greſniku potrebnoſzeje ſzpovedati, ali ſzkruſſiti, pobolſanye i pokoru obechati, ter onda moliti.

2. Pamet od drugeh ſzvetſzkeh poſzlov odvernuti, ter ono miſzliti, kaj govorimo: ar nemoremo dvem ſzluſiti, tojeto: Bogu i ſzvetu. I Bogu je velik ſpot, kada nyemu govorimo, â z-pametjum drugamſze ogledamo. Kaktiſze ſzam Bog na takve tuſi: Ovo lyudſztvo z-vuſztmi mene poſtuje; â ſzerdcze nyihovo dalekò je od mene. (*c*)

3. Po-

(a) *1. Joan. 3.* (b) *Pſal. 33.* (c) *Jerem. 29.*

3. Potrebnoje szebe na Bosju volyu puszti-ti. Na Peldu Kristussa, kije molil pridajuch: *Ali naj nebude moja; nego tvoja volya.* O kak vnogem bi mogel Kristus rechi: Neznate kaj proszite. (a)

4. Potrebno je moliti, ne szamò vu jutro, ali vu Szvetek, ali kadaje gde Proschenye; nego vechkrat chez den: na poszel, ali iz poszla iduch. Najti najlepsi nachin moliti je klechech, i ruke szkupa dersech. Ar ovak je Kristus, ter do tretoga je molil. *Moyses* kadaje ruke (na Molitvu) zdignul, ondaje obladal Izraël. (b) Takje molil *Salomon.* (c)

N. *Kajnasz na poboszni Molitvu more genuti?*

V. Mogu ova, ako premiszlimo: kada molim, komu govorim? Sztvar sztvoritelu! chlovek Bogu! szluga Goszponu! odkuplen Odkupitelu! krivecz Sztudczu! Szirota, vszega dobra punomu Kralyu. Molilje Kristus, zakaj nebi chlovek, i cherv? molilje Szveti Szveteh, zakaj nebi gresnik, i szama grehota?

O kakje molila ona Szveta Udovicza *Juditha.* (d) *Deszetnik.* (e) Sena *Kananæa.* (f) *Izaias,* (g)

N. *Jeli greh, molech kaj drugo miszliti?*

V. Je, najmre akoje ona Molitva dusna, ter akoszmo hotonczè tak raztressene pameti.

N. *Ako pak szuprot volye, koja miszel dojde, jeli onda greh?*

V. Ne; nego joszche nájem, akosze szuprot poszlavlyamo. N.

(a) *Math. 20.* (b) *Exod. 17.* (c) *3. Reg. 8.* (d) *c. 9.* (e) *Math. 8.* (f) *Math. 15.* (g) *4. Reg. 20.*

Digitized by Google

N. *Kaj k-tomu pomore, da ſzkuplenûm pametjûm legle molimo ?*

V. Pomogu ova: 1. Da chez den nigdar vſzu pamet, nepuſztimo vu ſzvetſzke poſzle; negoſze ſzamò poſzudemo; â na duhovne viſzemo.

2. Daſze pervò Molitve, za pomoch Bogu poniznò preporuchimo.

3. Da onda ochi, i druga chutenya marlivò chuvamo.

4. Da ſivo miſzlimo: kaj chinimo? z-kêm govorimo? kaj, i kakſze priſztoji od Boga proſziti?

N. *Odkuda chloveku molechemu tulike miſzli dohadyaju ?*

V. Nekaj iz kerhkoche chlovechanſzke, nekaj iz nature pokvarjene, nekaj iz vrasjega ſzkuſſavanya, â nekaj iz malovrednoſzti chlovechanſzke.

Ovdebi dobro povedati ſzelſzkem lyudem, kakſze vu ochiveſztu pogibel ſzmertnoga greha puſchaju, najmre: kadaſze vu Szvetek, hotonczè pred Czirkvum zaderſavaju, gdeſze pod Meſſum, i Prodekum leglè na vrabcze, golube, pſze, ali prejduche lyude, mogu ogledati, oſzmehavati, duhan ponujati, od ſzvojeh poſzlov razgovarjati, ali druge ogovarjati, nikaj nemolech, ali nemiſzlech na Molitvu i Sz. Meſsu.

O neſzrechni takovi! ako pri Czirkve poboſnò,

Digitized by Google

boſnò, ali nikak nemole; tak vnogò menyè doma, med druſinum i ſivinum? Ada kakbi takovi kaj od Boga dobili? ki nigdar jednoga Otecz naſſa pravò neizmole. Jeli to po Kerſchanſzki ſiveti? ſztanovitò ne: ar naſsi ſztareſsi neſzu tak molili; nego poboſnò i zkuplenûm pametjûm. Nechudemoſze, niti Boga nekrívemo, da naſz Bog nepoſzluhne: arga vrednò nemolimo; negoga bantujemo, i vu iſzte Molitve kaſtigu ſzluſimo, kada nepoboſnò molimò.

N. *Zakajſze molech radi k-ſzunchenomu izhodu obrachamo?*

V. Zato: kajtiſzu tam i Czirkve z-velikêm Oltarôm obernyene: ar Paradiſus, iliti zemelyſzki Raj, iz kojega negda jeſzmo iztirani, je nam na izhodu, ada priſztojiſze, daſze k-naſſe ſztaríne obernemo, da po prave pokore, vu nebeſzku dòmovinu dojdemo.

N. *Zakajſzu vech Czirkve tam obernyene, i mi tam obernyeni Molimo?*

V. Zato: kajti Kriſtus k-nam gledech, na izhodu v-nebo je odiſsel, k-zahodu obernyen, daſze Národi od zahoda k-izhodu molech obernu.

N. *Zakaj v-ſzobotu vecher, i po Nedelyah, i vſzè vuzmenô vremè, do nedelye Sz. Troiſztva, Pozdravlenye Angelſzko, ſztojech molimo?*

V. Na Szpoſnenek Goreſztajenya Kriſtuſſevoga, daſze ovak z-telom goreſztavſi, bolyè v-pa-

Digitized by Google

v-painet vzememo, i od naſſeh grehov goreſztanemo.

N. *Kaj moremo od Boga moliti?*

V. Poleg Navuka Sz. Thomaſa Aquina: kajgoder je ſzlobodno ſeleti, ono je ſzlobodno moliti; moraſze vendar i ovde red obderſavati:

1. Molemo dobra duhovna, kaktiſzu ova: Bosja hvala i dika, ſzvetenye Imena nyegovoga: naſſe zvelichenye, i kojaſzu pomoch na zvelichenye: kaktiſzu dari, i miloſche Bosje: Chiſztocha Duſſe, terplivnoſzt, i druge krepoſzti.

2. Molemo dobra telovna, kaktiſzu ova: zdravje laſztovito, i drugeh naſſeh: napredek vu poſzlu, polyu, chaſzti, i preſtimanyu, i druga koja prez greha, mogu na haſzen biti.

3. Molemo za Roditele, Rodbinu, dobrochinitele, priatele, nepriatele, Poglavare Duhovne i Szvetſzke, za povekſanye Vere Kerſchanſzke, za greſnike, Duſſe Purgatoriumſzke. I za vſze lyude, kojegaſzu goder ſztaliſſa i vere. Poleg onoga, kaj Sz. *Pavel* govori: Proſzim vaſz, da budu molitve za vſze lyude. *(a)*

N. *Jeli kakov najem za nepriatele moliti?*

V. Je vekſi; nego za priatele: arſze takov bolyè oblada, i lepsè naſzleduje Kriſtuſſa i Szvetcze.

N. *Kada moramo Boga moliti?*

(a) *1. Tim. 2.*

Digitized by Google

V. Moramo vſzigdar : ar Bog nam vſzigdar dobro chini ; Jeſzu vendar nekoja vreména bolyè priſztojna ; nego druga, kaktiſzu Nedelye, Szvetki, i Poſztni dnevi, vu kojeh moreſze, i priſztojiſze vech moliti.

Zatem potrebno je moliti, kadaſzmo vu tuge, zburkanyu, ſzkuſſavanyu, prégonu, pogibeli, Duſſe ali tela, i vu vſzake potreboche. Ali kada idemo na pogibel, ali na velik poſzel.

Pelda *budi nam* Judith, *kadaſze* je *k*-Holopherneſſu *odpravlyala, vu pogibel chiſztoche, i ſitka, ter ſzrechnò je obladala, chiſztochu, i ſitek obchuvala.* (a) *Takſzu molili Mladenczi* Machabæi, *kadaſzuſze na muku odpravlyali.* (b)

Zatem potrebno je moliti, kada kakov dar od Boga dobimo : Dapache i onda, kada naſz z-kakovum neſzrechum ali ſzuprotivnoſztjum pohodi.

Pelda *budi nam* Sz. Eliſabetha, *koja po nepriateleh, iz velikeh imetkov, je na veliko ſziromaſtvo doſsla ; terſze vendar ne ſelela fantiti, niti ne preklinyala ; negoje Redovnike proſzila, da* Te DEum laudamus *zapopevaju, daje ovak ſziromaska, Kriſtuſſu ſzpodobneſſa.* (c) *Tak* Job, *i drugi Szvetczi, i Szveticze.*

N. *Zakaj nam Kriſtus zapoveda, da vſzigdar molimo ; â nigdar nepreſztanemo ?*

V. Kajti ako ne z-vuſztmi ; tak z-delom vſzigdar moremo Boga hvaliti. Navlaſztitò ako naſſe delo, Bogu na hvalu aldujemo.

N. *Koje vendar vreme je najbolyè priſztojno za molitvu ?*

V. Je

(a) *Judith. c. 4.* (b) *1. Mach. 3.* (c) *vu Sitku.*

V. Je Vreme Juternye i Vechernye.

Juternye zato: kajti molitva juternya, kakti obriſſe tmiczu nochnu, i odpre obloke ſzvetloſzti.

Vechernya pak zato: kajti molitva vechernya, kakti opira grehe preſſeſzne, i zapira obloke ſzerdcza peklenſzkoj tmiczi.

N. *Kajſzmo chinechi vu Jutro?*

V. Vu Jutro Bogu zahvalemo za obchuvanye nochno: Zatem ponovemo Veru, Ufanye, i Lyubav: ter vſze naſſe miſlenye govorenye, chinenye, i terplenye Bogu na hvalu prikaſemo, i to vu jedinoſzti najmov Kriſtuſſeveh. K-tomu od Boga proſzemo pomochi, damu moremo vernò poſzluſiti, i za preſſeſzne grehe oproſchenye dobiti.

Zatem preporuchemoſze Blaſene D.M. Angelu Chuvaru, kerſztnomu Patronuſſu, i drugem Szvetczem, i Szveticzam Bosjem.

N. *Kajſzmo chinechi vu vecher?*

V. Vu vecher Bogu zahvalemo za obchuvanye dneva, duſſno zpoznanye obchinemo, ſzerdcze ſzkruſſemo, pobolſanye i pokoru obechajmo, ter oproſchenya, i blagoſzlova poniznò proſzemo. Pakſze Bogu, Marie, Angelom, i Szvetczem preporuchemo: terſze na pochinek poboſno poſztavemo.

N. *Kadaſzmo duſni med obchinum ochiveſztò moliti?*

V. Jeſzmo onda, kadaſzu obchinſzke potreboche, kaktiſzu bichi Bosji, navlaſztitò: *Kuga, Glad*, ali *Vojſzka:* ſzuprot kojem, Molitva

Digitized by Google

ima veliku moch, najmre akoje iz pokornoga Szerdcza.

N. *Zakaj Molitva mora biti iz pokornoga ſzerdcza?*

V. Kajti Bog greſnika tverdoga nechuje: i kajti Bog ove biche, zarad grehov poſsilya.

N. *Koji bich zmed oveh je najſztraſſneſsi?*

V. Je *Vojſzka:* ar ova vſze, ali vnoge grehe za ſzobum vleche: kajti vu vojſzke najvech lyudih prez pokore, pogine: I kajti *Vojſzka* ſzkorò vſzigdar za ſzobum dopelya *Glad* i *Kugu.* Kak ochiveſztò zpoznavamo.

N. *Jeli Bogu Molitva dragſa vu Czirkve; nego drugde?*

V. Je vnogò dragſa: ar biva nazochi pred Kriſtuſſem: I kada ovak zkupa molimo; tak naſſe Molitve po Duhu, i vrednoſzti Sz. Matere Czirkve, bivaju vnogò plemeniteſſe, i zarad dobre pelde vnogò haſznoviteſſe: Ar i Bog je negda obechal, da vu Czirkve (gda niti ne bilo Sz. Sakramenta) moleche hoche poſzluhnuti.(*a*) I Kriſtus veli da Czirkva je Hiſa Molitve. (*b*)

N. *Moramoli Czirkve, i vſze ſztvari Czirkvene jakò poſtuvati?*

V. I kruto da moramo: arſzu Hiſe Bosje vredne poſtenya. Nut kajſzu chinili ſidovi?

Pelda. *Kadaſzu Czirkvu Salomonſzku zidali, takſzuſze teſaki chednò derſali; da niti kladivcza zidarſzkoga, niti ſzekire, niti nikakvoga ſeleznoga orudelya ne bilo chuti. Najti biloje onde zidarov tri jezera,*

(a) *Paralip' 7.* (b) *Luc. 19.*

zera, i tri ſzto: drugeh teſakov, kiſzu potrebna prinaſſali, biloje ſzedemdeſzet jezer: i to zvun ſtamiczarov oſzemdeſzet jezer, oneh, kiſzu vu gorah kamenye kopali i ravnali. (a)

Peldu *drugu imamo od Kriſtuſſa, kije iz Czirkve ſidovſzke iztural terſzce, akoprem jeſzu prodavali ſzamò ona, kojaſzu za aldov bila potrebna: i nyim je rekel: Hiſa moja, je Hiſa Molitve.* (b)

Peldu *tretu dajunam vnogi poboſni, kiſze lepò vu Czirkve derſze: najmre pak Philip II. Spanyolſzki Kraly: ov dva najdragſze ſzvoje dvorjanike, kiſzuſze vu Czirkve malò razgovarjali, je od ſzebe chiſztò odpravil, i rekel: vi dva vech nigdar pred moje licze nedojdete: odkud jeden je obnorel, â drugi od ſaloſzti obeteſal, i vumerl.* (c)

V. *Jeli Molitva nuternya iliti:* Szerdczêm i Pametjûm, *tak plemenita, kak je Molitva zvunſzka, iliti:* z-jezikom, i z-vuſztmi?

V. Je Molitva nuternya iliti *Szerdcza i Pameti* vnogò plemeniteſſa: ar molech z-jezikom, jeſzmo nekulikò ſzpodobni Lyudem i Pticzam: â molech ſzamò ſzerdczêm, jeſzmo ſzpodobni Angelom.

N. *Kakvu haſzen od Molitve moremo imati?*

V. Moremo na Duſſe, i na telu: ar zvun toga, da Boga hvalimo, i nam Nebo odpiramo; joſche k-tomu na vſze krepoſzti pomoch dobivamo: i Bosju ſzerditoſzt talimo.

N. *Moremoli vu vſzake poboſzne Molitve haſznuvati?*

V. Moremo vnogò vech; nego mi zaproſzimo.

(a) *3. Reg. 6.* (b) *Marc. 11.* (c) *Raph. de Col. ord. S. Dom.*

N. *Zakaj pak negda i poboſnò molech, ni onoga, kaj proſzimo, nedobimo?*

V. Zato: kajti Bog i onda nekaj bolſega za naſz chuva, kajnam je haſznoviteſſe i potrebneſſe: ar morebit vidi, da ono, kaj proſzimo, ne nam haſznovito; nego skodlivo, ali pogibelno, kaj mi neznamo.

N. *Kajſze pak iz toga vuchiti moremo?*

V. Moremo ovo: Daſze mi k-Molitve dobrò pripravemo, i poboſnò molemo, â haſzen molitve, na Bosju volyu zevſzemà puſztemo.

N. *Koji grehi naſz oſzebujnò nevredne chine, dabi naſz Bog vu naſſe molitve poſzluhnul?*

V. Chine ovi: Lyudomorſztvo: ſzerditoſzt, iliti: hlepenye na fantenye: tverdo ſzerdcze, iliti: nemiloſzt nad ſzirotami: gizdoſzt: i lenoſzt na poſzluſſanye Bosje Rechi: ar ki nechuje, nehche nyega Bog chuti. Kakvoga Boga bi mi radi, dabiſze Bog nam izkazal; takove mi naſz izkaſemo naſſem bliſnyem. Mibi radi Boga miloſztivnoga, i poſzluſſnoga; ada i mi budemo miloſztivni, i poſzluſſni, na ſzirotinſzko zdihavanye: ar z-kojum merum mi budemo merili; z-onum iſztum hochenamſze odmeriti. *(a)*

NAVUK LVIII.

Od Molitve Goſzponove.

Otecz naſs, kiſzi na Nebeſzeh.

Vnoge lepe, i kruto poboſne molitve Sz. Navuchitelj

(a) *Luc. 6.*

Digitized by Google

zeli jeſzu napravili, ali ne na ſzvetu Molitve, kojabi tak haſznovitoga navuka, i ſzkrovnoſzti bila puna; kakje molitva Goſzponova, tojeto: Otecz Naſs. *Gde ako ſzame rechi premiſzlimo; tak male i kratke rechemo; ako pak dugovanya, koja znamenuju, pretreſzemo, velike i pune Boſanſzke mudroſzti najdemo. Koje rechi dabi lyudi razmeli, drugachbi ne ſzamò molili; nego i ſiveli, dapache biſze vſzi zvelichili: ar Boga i bliſnyega ſzvôga bi lyubili, Zapovedi Bosje bi obderſavali, na vſzako dobro bi ſetuvali, od zla biſze drugach chuvali, z-jednum rechjum: vſzibi kakti dragi ſzini Bosji ſzvetò ſiveli. Kakbi pak na vſze to Molitva Goſzponova pomogla, hochemo videti.*

N. *Koja molitva je najplemeniteſſa?*

V. Je Molitva Goſzponova: arje ovu ſzam G. Jeſus Kriſtus ovak zkupa ſzloſil, koja akopremje krátka; vnoge vendar ſzkrovnoſzti vu ſzebi zaderſava.

N. *Zakaj ſzam Kriſtus ovu molitvu jehotel zkupa ſzloſiti i Apoſtole navuchiti?*

V. Zato: kajti mi nebi bili ſzmeli Boga za Otcza zvati, dabi naſz nebil ſzam Szin Bosji navuchil. I kajtije videl, da takve molitve nebi nigdo napravil: ar mi negda proſzimo, kajnam ne potrebno, ali ono, kaj je za ſzamo telo haſznovito, akoprem za Duſſu pogibelno, ali skodlivo.

N. *Kambi gledel, kibi proſzil ono, kaj je skodlivò?*

V. A tam, kam gledi betesnik, kada pro-

Digitized by Google

szi ona kojaszumu skodliva.

N. *Zakaj ova molitva je tak krátka?*

V. Zato: daszе vszaki leglè more navuchiti: danamszе neprigruszti moliti, i vechkrat na nyu povernuti: gdeszе tak lepò na lyubav Boga, i nassega blisnyega opomenemo.

N. *Kaj ova molitva vu szebi zadersava?*

V. Zadersava vszе, kaj goder proszиti ali poseleti moremo za telo, ali Dussu, za ov, ali za drugi sitek.

N. *Kojeszu perve recsi Molitve Goszponove?*

V. Jeszu ove: *Otecz nasz, kiszi na Nebeszeh.*

N. *Koju Persónu preszvetoga Trojszтva zazavamo govorech:* Otecz nasz?

V. Zazavamo Pervu persónu, tojeto: Otcza; kajti vendar vszе tri Persóne jeszu jeden Bog, imajuche jednu naturu, volyu, bitje, moguchnoszt, i dareslivoszt; tak zato vu Otczu zazavamo i Szina, i Duha Sz.

N. *Kaj od Boga proszimo govorech:* Otecz nasz, kiszi na nebeszeh?

V. Neproszimo joszche nikaj; nego ovde Boga szamò zazavamo, da nasz na pobosnoszt, i ufanye opomenemo, â Boga na miloszerdnoszt genemo: ar i dete Otcza, ali Majku lyublenò zazove, kada kaj od nyih hoche proszиti

N. *Kaj znamenuje ova rech:* Otecz?

V. Znamenuje onu neizgovornu lyubav, z-kojum nasz G. Bog oszebujnò lyubi, gdaszе doszтoji valuvati, i zkazati nassega dragoga Otcza.

2. Zna-

Digitized by Google

2. Znamenuje Otcza nebeſzkoga oſzebujnu ſzkerb, koju vſzigdar za naſz ima, dabi nam na veke dobro bilo, i zato dalnamje, ne ſzamò Angele, da naſz vu vſzeh naſſeh puteh chuvaju; negoje i Jedinoga Szina ſzvojega poſzlal, da naſz na púť zvelichenya napelya, i vu naſsu nebeſzku domovinu zapelya.

N. *Zakaj ne Kriſtus ovde koje drugo ime, meſzto* Otcza, *poſztavil, kaktije:* Sztvoritel, Dobrochinitel ali Goſzpodin, *kojebi Bogu vekſze poſtenye znamenuvalo, i nam vekſi ſztrah zavdavalo?*

V. Ne zato: kajtiſzeje ufal z-lyubavjûm vech opraviti; zato ada je poſztavil *Otecz:* da naſz taki z-pervûm rechjûm vu lyubavi tak dobroga Otcza vuſge, da naſz na vſzako dobro gene, i od vſzakoga zla odverne.

N. *Jeli nam to Ime* Otecz *za veliku miloſchu poſztavil?*

V. Je za neizgovornu. kak Sz. *Leo* opomina (*a*) *Toje zverhu vſzeh darov, da Bog chloveka zove za Szina, â chlovek Boga za Otcza: zpoznaj ada ô kerſchenik! kakje Bog ſzebe ponizil, â tebe izviſzil: ter Bosje nature vchinyen delnik, nepovrachajſze po tvojem zlom derſanyu, na tvoju pervu niſtariu.* (*b*) nego po prave lyubavi Boga, i bliſnyega tvôga, izkaſiſze lyubleno dete, tak dobroga Boga, akoga hoches vezda zazavati, i negda zpoznati za Otcza.

N. *Hocheli Bog vſze kerſchenike, za ſzvojo Szine zpoznati, i ozvati?*

(a) *Serm. 6. de Nativ.* (b) *Serm. 2.*

V. Nehche, najmre one, ki nepoſzluſſaju rechi Bosje, i ki greſſech bolyè z-vragom; nego z-Bogom derſe: ar takovem ſzam Kriſtus govori: Vi jeſzte od Otcza: vraga (*a*) kojega za ſztvoritela zazavate, i nyemu vaſz, i vnoge druge ponujate: ar on je Szin, ki Otczu lyubav, i dusno poſtenye izkaſuje, ter vſzigdar vu vſzake nevolye z-Otczem derſi; â ki i kada derſi z-nepriatelom, on ne Szin; nego puntar, i nepriatel Otcza.

N. *Kajſze od ovud vuchiti moremo?*

V. Moremo: da oni Bogu odurnò, i ſzebi nehaſznovitò mole, kiſze goder nekaſu lyublene, i poſzluſſne Szine: kiſze neterſze Bogu, i bliſnyemu ſzvômu moguchnu, i dusnu lyubav izkazati, tojeto: ki Bosje zapovedi neobderſavaju, â vrage guſztokrat zazavaju, i nyim Bosje ſztvorenyé predavaju: takovi neſzu Szini; nego nepriateli.

N. *Kaj znamenuje ova rech*: Naſs?

V. Znamenuje lyubav bratinſzku: daſzmo vſzi brati i ſzeſztre: ar imamo vſzi jednoga Otcza, tak podloſniki, kak Ladavczi, tak ſzvetſzki, kak Redovni, tak ſenſzke, kak muſke glave, akoſzmo *verni* kerſcheniki.

N. *Kaj iz toga moramo izpelyati?*

V. Moramo to: da vſzi lyublenò, ſzloſnò, i po bratinſzkò ſivemo: daſze iz naſſega lyublenoga ſitka, detcza Bosja zpoznamo.

N. *Bili bludil on, kibi rekel, daje* brat *Kriſtuſsev?*

V. Ne-

(*a*) *Joan. 6.*

Digitized by Google

V. Nebi: ar kije goder Szin Bosji, on je *brat* Kriſtuſſev: kajnam ſzam Kriſtus ſzvedochi, kadaſzeje *Magdalene* izkazal, i rekel: *Pojdi k-bratom mojem, i nazvezti nyim.* (*a*) i toje po ſzmerti rekel; ada ſzmert ne razmetala bratinſztva.

N. *Kaj joſche ova rech:* Naſs *more znamenuvati?*

V. More ovo: da ova molitva, budè obchinſzka za vſze druge; â ne ſzamò záſze. Kak pako takva molitva je Bogu draga Sz. *Chryſoſtomus* poveda (*b*) *Veſzeleſſa je Bogu ona molitva, koju bratinſzka lyubav preporucha; nego ona, koju krivcza potrebocha govori:* ar zaſze moliti potrebocha naſsa primarja; â moliti za druge, lyubav bratinſzka nagovarja.

N. *Zakaj ne velimo: Otecz* moj; *nego Otecz* naſs?

V. Zato: kajti *Otecz moj*, ſzam JEſus more rechi: arje on Jedini Szin Otcza po nature; â mi jeſzmo Szini ſzamò po miloſche, najmre: zarad ſztvorenya, ſzkerbi, chuvanya, odkuplenya, poſzvetchenya, i pozvanya vu Veru, i domovinu nebeſzku, i drugeh neizgovorneh darov.

N. *Kaj znamenuju ove rechi:* kiſzi na Nebeſzeh?

V. Znamenuju to: da akoprem Goſzpodin Bog, je veſz czel vu vſzakom meſztu, i vu vſzake ſztvari, prez kraja i koncza; to nam vendar valuje, da vu nebu ima ſzvoje oſzebujno prebivaliſche, gdeſze ſzvojem blaſenem ochiveſztò videti, i vuſivati dáje.

N.

(*a*) *Joan. 20. 17.* (*b*) *Homil. 14. in Math.*

Digitized by Google

N. *Zakaj* nebo *je oszebujno prebivalische Bosje?*

V. Zato: kajti *nebo* je najplemenitesse sztvorenye na szvetu, zarad szvoje sztalnoszti, gdesze nikaj nemore pokvariti, niti osztareti.

N. *Kaj je Kristus hotel z-tem opraviti, gdanam poveda szvoje nebeszko prebivalische?*

V. Hotelje nasz Dragi Zvelichitel, nassu pamet od zemlye zdignuti, i szerdcze v-nebo potegnuti, da vszigdar tam hlepimo, kakti vu nassu dragu domovinu, gde znamo tak dobroga Otcza.

Drugoch hotelnasz je opomenuti: da pokehdob Otecz je na nebeszeh, â nebesza jeszu vsze okolu zemlye, i okolu nasz: ada mi jeszmo kakti vu ocheh Bosjeh, i tak nasz vszigdar vidi i chuje: Ada pazemo! da kaj ne vchinimo, kajbisze nepriszlojalo detetu tulikoga Otcza: ar sztrassnò more kastigati, ki je vszigde, i lada ne szamò zemlyûm; nego i z-nebôm.

N. *Akoje Bog vszigde okolu nasz, zakaj ada grehnika taki nekastiguje?*

V. Ne kastiguje: kajti je milosztiven. Kajbi nasz takajse moglo preszträsiti: ar ki Boga nezna, ali nehche postuvati milosztivnoga; hochega negda zpoznati pravichnoga, i szträsinoga.

N. *Jeli chloveku hasznovito miszliti, daga Bog vszigdar vidi i chuje?*

V. Je kruto hasznovito: i od ovud vsze zlo dohadya, da chlovek stima, daga Bog ne vidi. Ali

Digitized by Google

Ali Sz. *Bernardus* veli: *Moj chloveche! akoprem volis, date nigdo nevidi; vendar nemores rechi, date ni jeden nevidi: arte vidi Angel zel, vidite Angel dober, vidite vnogò vekſi Bog: vidite tuſitel, vidite vnoſina ſzvedokóv, vidite pravichni ſzudecz, pred kojega moras naſzud pojti.* Turloth.

N. *Kajſze za naſſe derſanye iz gorè recheneh vuchimo.*

V. 1. Vuchimoſze vſzu nam moguchnu zahvalnoſzt Bogu izkazati, za ovu neizgovornu miloſchu: da naſz je za detczu vzel, kaj mi nebi bili ſzmeli zaproſziti, niti pomiſzliti. Ar vidimo, da velikoga Goſzpodina, neſzmeju podloſniki za Otcza, niti brata zazvati.

2. Vuchimoſze: Poſzluſſnu, vernu, i vrednu detczu pokazati, tojeto: zapovedi Bosje marlivò obderſavati, i druge vſze nato nagovarjati.

Pelda. *Negda nekoji Redovniki Benediktini, neſtivuchi poleg ſzvoje duſnoſzti; jeſzu vendar Sz.* Benedicta *za Otcza zazavali, kojem je rekel:* Jaſzem Otecz, ali vi neſzte Szini, kakvibi morali biti. *Tak* Gambart. *p. 8. Pazemoſze dragi! da to iſzto, nam Otecz nebeſzki ne reche: i da naſz kakti nevredne Szine, od ſzebe, i od Otchinſztva nebeſzkoga neodverſe. Kojega ſztanovitò delniki nebudemo, ako naſz ne najde vredne Szine, ter ſzvojega jedinoga Szina verne naſzlednike: á kaj bude, ako naſz najde ſzvoje puntare, i ſzuprotivnike? Iai nam!*

3. Vuchimoſze: tak dragoga Otcza od gref-

nikov

Digitized by Google

nikov szerdchenò bramiti, dasze ne bantuje: dasze od ovud poznamo nyegvi lyubiteli, i dragi Szini.

4. Vuchimosze: med nami, kakti brati, i Szeszstre szlosnò, ter lyublenò siveti, dasze poznamo jednoga, i tak dobroga Otcza detcza: arbisze vrednò na nasz razszerdil, dabi nasz neszlosne videl.

5. Vuchimosze: vechkrat, â najmre molech, nassu pamet vu nebo podignuti, ter k-nasse vekivechine, iliti: Otchinsztvu, i domovine, milò zdehnuti: gde nasz cheka, i kam nasz vábi, nass dragi Otecz.

6. Vuchimosze: vu ove szuzne dolicze dersati, kakti sztanovnike, ali pútnike: ar ovde nemamo sztalnoga varassa; nego gornyega izchemo: gde nasz chekaju priateli, roditeli, Angeli, Maria, i dragi Otecz.

7. Vuchimosze: od neba pomochi prosziti: ar kisze vnogò vu lyude ufa, on ali je v-kanyen, alisze szkorò hoche v-kaniti.

8. Vuchimosze: zemelyszke Otcze osztaviti, najmre kadabi nasz radi, od púta na zvelichenye odvernuti, tojeto: od Reda, ali od drugoga dobra zadersati.

Pelda *Otecz Sz. Ferencza je pri G. Biskupu tusil, da hoche vsze blago szirotam razdeliti: ada mora od hisze, i imetka odsztupiti. Onda Ferencz, osztavivsi i opravu szvoju, Otczu reche: ah dobro! do vezda szemte na zemlye zval Otcza: odvezda lepsè rechem:*

Otecz

Digitized by Google

Otecz naſs, kiſzi na nebeſzeh. *Sz. Bonav.*

Sz. Anton *Piſſe od jednoga Redovnika, hotéchega ſzveti Red, zarad ſziromaſtva matere ſzvoje oſztaviti, kojemuſze G. Kriſtus je izkazal, i Kervſzvoju iz Rebra tekúchu pokazal, govorech* : Jaſzem tebe lyubleneſsè hránil; nego Mati tvoja. Zakaj ada hochos mene oſztaviti, da tvoje Matere vgodis? *To videvſi, i chuvſi, jeſze kruto preſztraſsil, ter ne vech ſzvoje Matere; nego Kriſtuſſa poſzluſſal: arje vu Redu ſzvetò ſivuch obſztál, vnoga dobra vchinil, i nebo zaſzluſil. (a)*

NAVUK LIX.

PROSNYA I.

Szvetiſze Ime Tvoje.

Kaj, i z-kojem redôm od Boga moramo proſziti, ſzam G. Kriſtus *je naſz hotel navuchiti, ter kakti jednu Regulu oſztaviti, poleg koje moramo naſſe proſnye ravnati, ako hochemo Bogu povolynò, i nam haſznovitò moliti. I da vſze redôm ide, zato ovu pervu Proſnyu, od najvekſega dobra hotelje vſzeh drugeh kakti glavu, i pochetek poſztaviti. Gde naſz lepò navucha, da pervò moramo proſziti ona, kojaſzu laſztovita Bogu; nego ona, kojaſzu nam, ali naſſem bliſnyem potrebna. Da ovak, taki na pochétku kakti verna detcza, Bogu pokaſemo naſſu najvekſu ſzkerb, za poſtenye Preſzvetoga Imena Nyegovoga. I tak nyemu izkaſemo duſnu lyubav, koja naſz vuchi, da moramo Boga vnogò vech; nego naſz lyubiti. Ada moramo*

(a) *3. Part. tit. 14. c. 9.*

Digitized by Google

ramo pervò prosziti ona, koja Bogu selimo; nego ona, koja mi za nasz, ali za nasse blisnye potrebujemo.

N. *Kojaje perva prosnya vu Molitve Goszponove?*

V. Je ova: *Szvetisze Ime Tvoje.*

N. *Kaj razumevamo po ove rechi:* Ime?

V. Razumevamo Bosji Glasz, iliti szamoga Boga, i nyegove kreposzti.

N. *Kaj proszimo vu perve prosnye govorech:* Szvetisze Ime Tvoje?

V. 1. Proszimo: od Boga oszebujne pomochi, dabi vszi mogli z-pametjûm, Szerdczêm, i z-vuszt mi Boga hvaliti, dichiti, i nyegvu dobrotu nekaj z-rechjûm, â nekaj z-dobroga sitka peldûm, vszem drugem nazvezchati.

2. Proszimo: da vszi Národi zpoznavsi isztinu nasse Vere, szvoju neveru osztave, ter po prave Vere, i po Szveteh Sakramenteh, k-Matere Czirkve prisztupe, i Bogu vernò szluse.

3. Proszimo: dasze vszi gresniki pravichnò szkrusse, i po Sakramentu pokore odkupe, iliti dobe onu szvetoszt, kojuszu po grehu pogubili: da ovak chiszto Bosje prebivalische posztanu.

4. Proszimo: Szvetloszti, da moremo videti, kakszu dari Bosji, vu vszake sztvari nad nami obilni, i tak, da moremo Bogu dusnu zahvalnoszt izkazati.

5. Proszimo: Da vszi lyudi zpoznaju, poszluju, i poszlusaju szvetu Mater Czirkvu; verujuch

Digitized by Google

juch i valujuch: da vu ove ſzamte moreſze dobiti grehov oproſchenye, i Duſſe zvelichenye

N. *Zakaj to neproſzimo od lyudih; nego od Boga?*

V. Kajti ſzam chlovek, prez Bosje pomochi nemore Boga zpoznati, i nyega doſztojnò poſtuvati. Ada zato od Boga pomochi proſzimo.

N. *Akoje Ime Bosje i tak ſzveto, zakaj ada to ovde proſzimo?*

V. Ime Bosje je ſzveto; ali vendar priſztojno je, da mi ovde naſſe poſelenye izkaſemo, kakſze ſzkerbimo za Bosje poſtenye, pervò, i bolyè; nego za naſſe: daſze ovak razluchimo od nevernikov, kiſze ſzamò za ſzvoje poſtenye ſzkerbe, â za Bosje niti ne pomiſzle.

Pelda *Nabuchodonoſor hotelje, daga tri mladenczi z-temnyanom kade, i daſzè nyegovomu kipu klanyaju, ter nehotevſi, jeſzu vu ogeny hitcheni, ali neſzu ognya chutili; negoſzu oni zgoreli, kiſzu nye tam poſztavili* (a) *Spodobnò je hodil* Aman *kaje hotel, damuſze klanya* Mardochæus, *ali na dreve ovomu pripravlyeno je obeſsen, kakſze obilnò najda* (b)

Nut! kakſze Bog ſzkerbi za one, ki nyega vrednò poſtuju.

N. *Kak, i kada Ime Bosje ſzvetimo?*

V. Szvetimo onda, kada Veru Bosju valujemo, i nyegve krepoſzti neznajúchem nazvézchamo. Ali nevernike na Veru, ali greſnike na pokoru obrachamo. Ali néme ſztvari na hvalu Bosju pozavamo: ali Boga po-

I i boſnò

(a) *Daniel. 3.* (b) *Eſther. 7.*

Digitized by Google

boſnò molimo, i poniznò zazavamo. Ali kaj ſzvetoga popevamo. Ali kaj dobra zarad Boga chinimo. Ali kaj teskoga dobrovolynò terpimo. Ali z-dobrûm ſitka peldûm, drugem na dobro ſzvetimo, i nye za nami vu nebo vábimo, i kakti vlechemo.

Toje vſzeh verneh Bosjeh Szinov najvekſa ſzkerb, i poſelenye: daſze Bog zpozna, i poſtuje od vſzeh národov.

Zato Sz. *Ferencz* Seraphinſzki je iſſel vu *Syriu*, da nevernikom Evangelium nazvezcha, i za Veru Kerſchanſzku kerv preleje: ali gdeje pregona i ſzmerti, iſzkal; ondeje najvekſe poſtenye naſſel. *Sz. Bonav.*

Zato Sz. *Ferencz* Xav. deſzet let vu Indie, i Japonie jeſze trudil.

Toje bila jedina ſzkerb Sz. *Ignatia*, ki videvſi duhonu ſzlepotu, i malovrednoſzt lyudih, je vechkrat zdihaval: *O Boſe! dabite lyudi zpoznali.* I k-tomu na pomoch, vu ſzvojem Redu je odredil, i ſzvojem duhovnem Szinom je zapovedal (zvun skolnoga, i drugoga Apoſtolſzkoga truda) da vſzaki Meſſnik, vſzaki meſzecz ſzluſi dve Meſſe, â ki ne meſſnik, da moli dve chiſzle: jedno za Indianczev, i drugeh Narodov na veru obrachanye: â drugo za polnochneh ſztrán, i drugeh krivoverczev vu Czirkvu povrachanye.

Spovedniki najbolyè znaju, kakſze vnogi ſzvetſzki lyudi ſele izkazati verne Szine Bosje,

Digitized by Google

je, ſzkerbechiſze, daſze Vera Kerſchanſzka vſzigde povekſava, i tak Ime Bosje poſtuje. Zato (kajti prodekuvati nemogu) Bogu alduju ſzvoje molitve, poſzte, almuſtva, tela ſzvojega traplenye, to najbolyè ſelech, dabi Redovniki mogli pri lyudſztvu duhovnu haſzen vchiniti: dabiſze Bog nigde nebantuval; nego dabiſze vſzigde poſtuval.

Vutom Goſzpoda Zagrebczi jeſzu oſzebujne hvale vredni: ar kruto vnogò Bogu poſtenya preſzkerbe, i veru Kerſchanſzku vu Orſzagu zderſe, kada tulike ſziromahe Diake lyublenò preſztáne, i dareslivò nahráne, ter ovak vnoge drage Navuchitele, za veſz Orſzág odhráne: Znam, da ono na miſzli imaju, kaj negda Spanyolſzki Kraly *Philip* je govoril: *Vſzi Kinchi Indie, i vſzega mojega Kralyevſztva, doſztaſze haſznovitò potroſſe, akoſze po nyih, ſzamò jeden chlovek vu Katholichanſzke Vere obchuva, ali vu nyu dopelya.* Nut! Kralya ter Apoſtola! i kruto lepoga zerczala, za premoguchu Goſzpodu.

Kîbi z-ſzvojêm imetkôm (morébit vu ladiczah leséchêm, kojega nigdar nebudu vſivali) mogli vnogò Bogu poſtenya preſzkerbeti, i vnoge Duſſe na put zvelichenya pomochi, â ſzebi najvech duhovnoga kincha ſzpraviti. Dabi koje Sziromahe orſzágu, i Vere Kerſchanſzke na haſzen dojti pomogli. Ali dabi kaj dobra vchinili ſtampati, gdebi

tak, vu knigah zapuſchenomu Orſzágu, i duſſam vu navuku bedaſztem, ter bludéchem, ſzegurneſſi put na zvelichenye pokazali: â ſzebi blagoſzlovlen, i odichen ſzpomenek preſzkerbeli. Boſe daj vnogò takoveh!

N. *Koji lyudi Ime Bosje najlepsè ſzveté?*

V. Szveté oni, ki za Ime nyegvo, ſziromaſtvo, pregon, kriviczu, ali muku dobrovolynò podnaſſaju: ali ſz. ſitka lepûm peldûm, druge na vſzako dobro napelyavaju, i na pút zvelichenya navrachaju.

N. *Szvetimoli Ime Bosje onda, kada Blaſenu Deviczu Mariu poſtujemo?*

V. Szvetimo, ne ſzamò kada B. D. Mariu; nego takajſe kada i druge Szvetcze, ali Angele, ali nameſztnike Bosje, ali Czirkve, ali Czirkvene, ali druge poſzvetchene ſztvari, vu ſzvojem redu, i poſtenyu derſimo: ar to vſze zarad Boga chinimo, kije vredẹn vſzega poſtenya.

N. *Koji lyudi ne ſzvete Imena Bosjega?*

V. Ne ſzvete oni, ki Boga pſzuju, kaktiſzu neverniki, krivoverniki, i drugi veliki greſniki: ar ovi zlêm navukôm, ali ſitkôm, Boga poſpotavaju: i akoprem govore, da Boga zpoznaju, i veruju; ali z-delom nyega taje, kada poleg vere neſivú, i Boga doſztojnò nepoſtuju.

2. Neſzveté oni, kiga imenuju prez znamenya, daga za Boga zpoznavaju.

3. Oni,

Digitized by Google

3. Oni, ki priſzéſu', najmre ako je krivo, ali pravo prez ſzile, i poboſnoſzti.

4. Oni, ki blázne govorech: daje vrag ſztvoril, dal, ſzudil, ſzpravil, ali doneſzel. Ali ſentávaju, ali erdegataju, ali ſzuprot Szvetczem kaj nedoſztojnoga tepu, ter drugem zlu peldu dáju.

N. *Kakje Bog zapovedal takove bláznike kaſtigati?*

V. Je zapovedal zkonchati: ar veli: ki bude blaznil, Ime Goſzpona, naj ſzmertjum vumre: z-kamenyem najga zaſziple vſze lyudſztvo. (a)

N. *Zakajſze vezda tak, i negda nikak, blazniki ne kaſtiguju?*

V. Zato: kajti bláznoſzt vezda je prevech obchinſzka, ter oni (kîbi duhovnem Paſztirom, bláznike morali obtuſiti, ali ſzámi kaſtigati) jeſzu i ſzami vutom vnogò krivi, bláznech, ali proklinyajuch kakti bedaſzti muſi. O kak teskò bude takovem na ſzudu odgovarjati! kiſzu gorſi od nevernikov.

N. *Kojibi mogli, i morali k-tomu pomochi, daſze Bosje Ime ne pſzuje; nego daſze vſzigde doſztojnò ſzveti, i poſtuje?*

V. Zvun Redovnikov, bi Roditeli, Goſzpodari, Officeri, i druga Goſzpoda.

N. *Biliſze priſztojalo ſzvetſzkoj Goſzpodè, druge lyude navuchâti, Ime Bosje ſzvetiti?*

V. Biſze priſztojalo. Za peldu more biti *Vladislaus* Polyſzki Kralv: ov kakje Katholi-

(a) *Levit. 24.*

Digitized by Google

chanſzku veru prijel; taki je ſzam, ne ſzamò ſzvoju detczu, i dvorjanike; nego i druge podloſnike navuchal vſza ona, kojaje potrebno znati i veruvati: bolvanſzke kípe je poruſsil, â Sz. Kríſe vchinil podignuti. (*a*)

Sz. *David* Kraly je govoril: *Kuchil budem greſnike, púte, iliti: Zapovedi tvoje, i nepoboſni, boteſze k-Tebe obernuti,* (*b*) Nut kaj govori Kraly! N. *Kaiſze za naſſe derſanye iz gore recheneh vuchimo?*

V. Vuchimoſze 1. Da ako hochemo pravò moliti govorech: *Szvetiſze Ime Tvoje*; takſzo moramo vernò ſzkerbeti, daſze vſzigde ſzveti Ime Bosje: ar drugaeh neprilichnò molimo: ada nebude chudo, niti krivo, ako budemo nehaſznovitò molili govorech: *Odpuſztinam dúge naſſe*, ako neſzvetimo Imena nyegovoga.

2. Vuchimoſze: da pokehdob vſzi ſelimo, dabi naſz Bog za ſzvoju drágu detczu zpoznal, i k-ſzebi lyublenò pozval. Adaſze terſzemo vſzigdar vernu detczu izkazati: ſzkerbéchiſze, daſze Ime Bosje ſzveti: daſze Sz. Sakramenti doſztojnò primu: daſze zapovedi Bosje obderſávaju: Daſze lyudi grehov oſztavlyaju: Daſze dobri Bog, tak odurnò ne bantuje: â k-tomu vnogò pomore Sz. Sitka dobra Pelda.

Prilika: Dabi Kraly videl ſzvojega podloſnika, da ſzkrivczè ſzvoju detczu, i druge bedáke marlivò navucha, kak moraju pred Kralya doji: Nyemuſze nakloniti: Nyega pozdravi-

(*a*) *Gen. l. 17.* (*b*) *Pſal. 50.*

zdraviti: poſtuvati, braniti, lyubiti, vernoſzt izkazati. Sztanovitò je, da Kraly takovomu podloſniku, nebi mogel od Lyubavi meſzta najti. Ada i Bog takvomu chloveku, ki na dobro navucha, i opomina, â za zlo kára: aṛ Bog vſza vidi, i bude Pláchnik.

NAVUK LX.

PROSNYA II.

Pridi Kralyevſztvo Tvoje.

Vu perve Proſnye govorech: Szvetiſze Ime Tvoje. *Jeſzmoſze ſzkerbeli za Bosje poſtenye: proſzech pomochi, daſze od vſzeh doſztojnò more poſtuvati; Ovde pak vu druge Proſnye govorech:* Pridi Kralyevſztvo Tvoje, *ſzkerbimoſze i za naſſe najvekſe dobro, tojeto: za Duſſno zvelichenye. Koje nam je kruto, i zevſzemà potrebno k-tomu, da moremo Ime Bosje ſzvetiti, ne ſzamò ovde do kratkoga vremena; nego i v-Nebu naveke, ter vnogò zverſſeneſsè; nego ovde. Odkud vidiſze lehkò, daſze i ovde vu druge Proſnye Kralyevſztva proſzech, za poſtenye Bosje ſzkerbimo. I zato Bogu je kruto drago, ako poboſnò molech, k-Bogu hlepimo goverech:* Pridi Kralyevſztvo Tvoje.

N. *Kojaje druga Proſnya vu Molitve Goſzponove?*

V. Je ova: *Pridi Kralyevſztvo Tvoje.*

N. *Kaj proſzimo govorech:* Pridi Kral. Tvoje?

V. Proſzimo: Da naſz G. Bog po ovom ſvitku, kakti trudne Pútnike vu pokoj, dapache

Digitized by Google

kakti drage Szine, vu Kralyevſztvo dike i ſzreche vekivechne, preneſze, i prime.

2. Proſzimo: Da G. Bog vu naſz, i vu naſſem derſanyu Kralyuje, odhitivſi odnaſz vſza zla nagnenya, da vu naſz grehi nekralyuju, i naſz vu vrasje ſzuſanſztvo nezapelyaju.

3. Proſzimo: Da veſz ſzvet bude Kralyevſztvo Bosje, tojeto: daſze vſzi Národi povdadu pod ſzladek járem Kriſtuſſev.

4. Proſzimò: Daſze Czirkva Kriſtuſſeva, tojeto: Obchina Kerſchanſzka od vſzakeh ſzilnikov, i nemirneh lyudih ſzrechnò bráni: I da pod poboſnemi Poglavari vu miru, poboſnoſzti, i chifztoche ſzloſnò prebiva.

5. Proſzimo: Kralyevſztva Miloſche Bosje, da z-nyum vezda Bog vu naſz Kralyuje, i da naſz negda prime vu Nebeſzko Kralyevſztvo, kojegaſze na konczu ſzveta nadejemo.

N. *Zakaj potlam ſzvetchenya Imena Bosjega, pervich proſzimo Kralyevſztva Nebeſzkoga?*

V. Zato: Kajtiſzmo na to ſztvorjeni: da na veke ſzvetimo Ime Bosje, kajſzmo vu perve Proſnye proſzili: ar i Kriſtus zapoveda, da med naſſemi potrebochami, najpervò iſchemo Kralyevſztvo Bosje. (*a*)

N. *Kak lyudi Kralyevſztvo Nebeſzko dobivaju?*

V. Neki vjagme: Neki kupuju: Neki kradu: Neke Bog ſzilûm natirava: â nekem pak na prikazen dáje.

N. *Koji lyudi Kralyevſztvo Nebeſzko* vjagme? koji kupuju? ali kradu? V.

(*a*) *Math. 6.*

Digitized by Google

V. *Vjagme* oni, kiſzi veliku ſzilu vchine, kada telu ſzuprotivna z-tezanya, i traplenya zarad Boga, i nebà zavdavaju.

Kupuju oni, ki od ſzvojega imétka, i truda, druge ſzirote nahrane, ali drugach pomogu ſzirote ali Czirkve Bosje.

Kradu Kralyevſztvo nebeſzko oni, ki ne ſzamò ochiveſztò; nego i ſzkrivczè vnogò dobra chine, za koje nigdo nezna zvun Boga, i nyihovoga ſzpovednika.

Szilûm vu Kralyevſztvo nebeſzko Bog tira one, kojem poſilya, ali prepuſcha ſzuprotivchine, ter oni vſze dobrovolynò podnaſſaju, i Bogu na poſtenye alduju.

Na prikazen pak, daje najmre majehne dechicze, ako okerſchena vumiraju: ar takova neba nezaſzluſe, po ſzvojem trudu.

N. *Zakaj Bog nekoje vu kralyevſztvo nebeſzko natirava?*

V. Kajti morebit vidi, dabi nyim ovde vſze po volye teklo; takbiſze k-ovomu ſzvetu prilepili, ter vu kralyevſztvo nebeſzko nebi hlepeli, niti doſsli.

N. *Kuliko-verſzti je kralyevſztvo Bosje?*

V. Je trojverſztno, najmre iſzto kralyevſztvo nebeſzko: Czirkva, iliti obchina Kerſchanſzka: i vſzaka pravichna Duſſa.

N. *Zakajſze ova troja*, Kralyevſztvo Bosje *imenuju?*

V. Zato: kajti vu oveh trojeh Bog oſzo-

Digitized by Google

bujnò prebiva, i kralyuje, kada nye z-ſvojûm miloſchûm ravna, i nadélya.

N. *Kak Bog vu naſz kralyuje?*

V. Kralyuje po dareh Duha ſz. po miru nuternyem, i po Duſſnoga zpoznanya ſzegurnoſzti, ter po Vere, Ufanyu, i Lyubavi.

N. *Jeſzuli greſniki, ali neverniki kralyevſztvo Borje?*

V. Neſzu: ar greſniki jeſzu mertvi Czirkve kotrigi, i prebivaliſche vrasje: â neverniki i krivoverniki neſzu niti kotrigi; negoſzu ovi i oni ſzladki jarem Kriſtuſſev odhitili, terſzuſze vragu podloſne vchinili.

N. *Gde vrag ima ſzvoje kralyevſztvo?*

V. ima vu peklu, i vu ſzerdczah greſnikov: armuſze ovi poleg nyegove volye dadu ravnati, kak vidimo, da miſzle, govore, i chine, kaj ſzam vrag hoche.

N. *Kak moramo Kralyevſztva nebeſzkoga od Boga proſziti?*

V. Moramo poniznò ter vendar zaufano. *Poniznò*: kajtiſzmo odvetki Adamovi, i negda z-nyim iz Raja iztirani; â *Zaufanò*: kajti Bog je miloſztiven, ki naſz je navuchil Kralyevſztva proſziti. Ada nam káni dati.

N. *Zakaj Kriſtus vu druge proſnye ne rekel:* Sitek vekivechni; *nego* Kralyevſztvo?

V. 1. Zato: da znamo, da vu nebu, nebudemo ſzamò Bosjega Goſzpoduvanya gledali; nego i mi z-Bogom budemo kralyuvali, najmre

Digitized by Google

najmre ako ovde z-Kristussem budemo terpeli, i vernò vojuvali szuprot nepriatelom: telu, szvetu, i vragu.

2. Zato: dasze sziromahi objáche miszlech: akoprem ovdeszu zaverseni, i od drugeh preganyani; vendar onde budu kralyuvali, ter morebit nad szvojemi szuprotivniki goszpoduvali: ako ovde za praviczu, ter dobrovolynò budu podnassali.

N. *Jeli doszta Kralyevsztva nebeszkoga poniznò proszziti?*

V. Ne doszta; negosze moramo k-tomu vredne vchiniti: ar Kristus (a) veli: *Da nepojde vszaki vu kralyevsztvo, ki veli: Goszpone Goszpone;* nego ki volyu Bosju izpunyava, ter Zapovedi Bosje marlivò obdersava.

N. *Kajnasz more genuti, da vu kralyevsztvo nebeszko hlepimo?*

V. More ako premiszlimo: daje ovde nasz tusni szrán, szuzna dolicza, puna nevolye, i vekivechnoga szkvarjenya velika pogibel; â vu nebu je nassa draga domovina, vszega dobra puna, i od vszega zla naveke szegurna.

Vidimo! da vsze sztvari na szvoj konecz (na kojegaszu od Boga sztvorjene) nepreszstanczè setuju; â nasz konecz je Nebo, ada tam hlépemo, i po szvetom sitku marlivò setujmo: ar drugach tam nigdar nedojdemo.

Ne moguche ovde izpiszati, kakszu Szveczi vu nebo hlépeli. Tak Sz. *Ignatius* Biskup i Mu-

(a) *Math. 7.*

Digitized by Google

i Muchénik, pred mukum je zdihaval: *Ogeny, Kris, lámanye kosztib, razdelenye kotrigov, vszega tela potrenye, i vsze muke vrasje, naj dojdu na me, szamò daszе bersè z Kristussem zesztanem.* (a)

Virgilius *Cbudisze*, da Junius Brutus *Rimszki Poglavar za lyubav domovine, ne miluval zkuzchati szvojega Szina, kije nekaj bil szuprot domovine szamò nakanil vchiniti, â nikaj ne vchinil.* Ada ako tuliko pri poganinu more vchiniti lyubav ove, ne tak domovine; kak szuzne dolicze, kajbi pri Kerscheniku morala vchiniti, lyubav domovine nebeszke?

N. *Zakaj nekoji lyudi, tak malò hlepè vu Kralyevsztvo nebeszko?*

V. Zato: kajti od szvoje mladoszti, ova vremenita, szpadliva, i lasliva videvsi, szamò ova premislyavaju; â na nebeszka, sztalna, ter vekivechna pameti szvoje, nigdar sivò nezdignu, zato takovi k-ovomu szvetu prilepleni, i od temnoga duha zaszlepleni, nigdar pravò i sivò; nego szamò iz navade, kakti Papiga govore: *Pridi Kralyevsztvo Tvoje.* Dapache bojesze od ovud pojti, i szvoje blago, kakti Boga osztaviti.

Pisse P. *Nieremberg* Tov. J. *da nasz jeden brát, kruto Szvetoga sitka, bilje po szmerti na jednom lepom vertu, szamò zato zaderszan: kajti ne jakò selel vu kralyevsztvo nebeszko putuvati, i onde Preszveto Trojsztvo videti.* A gresniki gde budu zaderszani? Naj miszle.

N. *Ka-*

(a) *Brev. 1. Febr.*

Digitized by Google

N. *Kakovje oſzebujni zrok, ovoga ſzveta nevolye: i da naſz Bog negda nepoſzluhne?*

V. Je ov: kajti mi Bosja nadehnenya lepa, i haſznovita, za nikaj derſimo: opominanyam ochiveſztem, ter Bosjem vuha zapiramo: na ſzvetloſzt, koju nam dragi Bog poſilya, ochi duhovne, pravò nezdignemo: i kajnam obznanuje, ali zapoveda, nepoſzluſſamo; nego zapuſchamo, i takſze nevredne chinimo, dabi Bog naſz poſzluhnul.

N. *Budeli velik broj blaſeneh, ki dobe Kralyevſztvo Nebeſzko?*

V. Bude kruto velik: ar kak piſſe P. *Ferencz Arias T. J.* ſzameh Muchenikov, doſslobi na vſzaki den, chez vſze leto, vech; nego trideſzet jezer: zvun Szpovednikov, kiſzu prez muke ſzvetò pomerli.

N. *Budeli velik broj i prokleteh?*

V. Nekoji ovak vuche (kaj vendar ne Kotrig vere) da bude vnogò vekſi; nego blaſeneh (govorech od vſzega ſzveta lyudih) arje na ſzvetu joſche vnogò vech krivovernikov, i nevernikov, iliti poganinov (kiſze ſzkoro vſzi ſzkvarè) negoje Katholikov, kiſze takajje vſzi nezveliche. Velim: *ſzkoro*: ar ſzegurnò moreſze rechi: da vezda iz krivovernikov i poganinov, ſzamò oni idu v-pekel, ki neſivu polek naturalſzke zapovedi, i ſzvojega razuma. A drugi, najmre ſivuchi poleg razuma, iz oſzebujne Miloſche Bosje,

Digitized by Google

Bosje, morebit da po zverſſene lyubavi Bosje, i zadovolynom poſaluvanyu zvelichenye zadobe. Kaj ſzam G. Bog najbolyè zna, i zato od toga nikaj ſztanovitoga nemoremo rechi, kaj Sz. Mati Czirkva ne odredila, niti veruvati zapovedala.

N. *Govorech od ſzameh Kerſchenikov, budeli vech blaſeneh, ali prokleteh?*

V. Bude vech blaſeneh: ar detcza vnoga vmiraju, koja dobrò okerſchena, i krivoverczev, vſzaſze zveliche, i k-tomu vnogi lyudi na dobe.

N. *Govorech pako od ſzameh Kerſchenikov, i Katholikov na dobe, iliti razumneh, budeli vech blaſeneh, ali prokleteh?*

V. Sztraſſno je! kaj moram rechi: bude vnogò vech prokleteh tak; da gledech na broj prokleteh, mal broj bude blaſeneh. Kaj ſzam Kriſtus govori, i Szveti Otczi tak tolnache ono: *Vnogò je zváneh, â malò je odebraneh.* (a) I drugde: *Daje teſzen put ki pelya vu ſitek vekivechni, i malojih ide po nyem: â ſirok je, ki pelya na ſzkvarjenye, i vnogiſzu, ki po nyem idu.* (b)

N. *Odkudſze joſche vuchimo, daje mal broj blaſeneh, gledech na broj prokleteh?*

V. Vuchimoſze iz ſztanovitoga pripechenya, koje nam Sz. Piſzmo ſzvedochi: Daſzu vu *Sodome i Gomore*, ſzamò chetiri pravichni najdeni, i od ognya obchuvani. (c) Od *Potopa* obchinſzkoga, ſzamò oſzem Duſs je oſztalò. (d)

Vu

(a) *Marh. 20.* (b) *Math. 7.* (c) *Gen. 19.* (d) *Gen. 7.*

Digitized by Google

Vu obechanu zemlyu, jeſzu ſzamò dva doſsli, (a) â gdeſzu drugi? Nut prilika oneh, kiſze zveliche! kajſzu chetiri, gledech na tak velike Varaſſe? Kajſzu oſzem, gledech na veſz ſzvet? kajſzu dva na tulikò jezér? Ada kakti ſzneg na zemlyu; tak lyudi vu pekel prepadaju.

Ah Dragi! gdoſze nebi zbojal? kambi gledel, kibi vezda nedokonchal ſzvetò ſiveti, daſze pekla more ognuti, i vu Kralyevſztvo nebeſzko negda ſzrechnò ſztupiti. Ki i kulikò ima razuma, on hoche marlivò odhititi vſze ono, kajbiga od Kralyevſztva nebeſzkoga zaderſalo, i v-pekel na vekivechne muke zapelyalo.

Hiſtorie ſztanovite vuche: da negda, iz vech jezer, ſzamò tri, ali chetiri jeſzu zvelicheni; â drugiſzu vſzi ſzkvarjeni. O ſztrahota! *Heimb. i Turl.*

N. *Zakajſze tak vnogi i Katholiki od Kralyevſztva Nebeſzkoga fruſtaju, i vu pekel na vekivechne muke odpravlyaju?*

V. Zato: kajti vnogi tak lehkò, vu ſzmertni greh opadaju, ter vmirajuchi vu nyemſze nahadyaju. Poleg navuka Sz. Auguſtina: *Kakje gdo ſivel, tak vmira, i redkò krat, kije zlò ſivel, dobrò vmira: arje to pravichna kaſtiga greſnika: da ki nehche dobra chiniti kada more; zgubi moguchnoſzt chiniti onda, kada hoche.* (b)

2. Kajti vnogi, za pút nebeſzki nepitaju, i akoga znaju, nyegaſze nederſe; nego rajſi peklenſzko-

(a) *Joſue 14.* (b) *l. 3. de lib. arb.*

Digitized by Google

klenszkoga: ada ne chudo, akosze nezveliche.

Prilika: Ki ide k-zahodu, ne chudo ako nedojde k-izhodu: ada.

3. Kajti nesivu poleg szvoje dusnoszti, i poleg zvanya Kerschanszkoga.

N. *Vendarsze Katholiki szpovedaju, kaksze ada tak vnogi szkvare?*

V. Vnogisze i ne szpovedaju; nego ali vu Vojszke, ali vu Szváde, ali vu Vode, ali vu Gore, ali vu Loze, prez Szpovedi vumiraju, i pogínu. Dapache i oni, kisze szpovedaju, vszisze nezveliche: arsze vnogi krivò i nehaszno vitò szpovedaju. Kaksze najde vu cheterte Sztrane, od Szpovedi.

N. *Akosze tak vnogi szkvare, kajszmo ada chinechi, daszze mi ne szkvarimo?*

V. Doklamje vreme, sitka kak vnogi sivu besemo, ter sivemo z-malemi, akosze hochemo zvelichiti z-malemi: ar i *Kristus* opomina: *Sirotesze nuter* (vu Kralyevsztvo Nebeszko) *v-lezti chez teszna vrata*, (a) tojeto: tak sivete, kakjih vu vasszem sztalisszu malò sive, akosze selite zvelichiti.

N. *Kajsze iz ove druge Prosnye vuchimo?*

V. 1. Vuchimosze ono, kaj nam *Kristus* zapoveda: *Izchete najpervich Kralyevsztvo Bosje, i praviczu nyegovu: á drugasze pridadu vam.* (b)

2. Vuchimosze: Nassu pamet i szerdcze od oveh zemelyszkeh sztvarih odtergavati, ter vu nassu nebeszku domovinu klepéch zdihávati, i govoriti: *Pridi Kralyevsztvo Tvoje.* 3. Vu-

(a) *Luc. 13.* (b) *Matth. 6.*

Digitized by Google

3. Vuchimoſze: teskoche ovoga ſzveta dobrovolynò podnaſſati, terſze veſzelò vu Bosje ſzlusbe truditi, da vekivechni pokoj zaſzluſimo, kojega Kriſtus je obechal onem, ki ſzebe obladajuch, ſzebi ſzilu vchine, ter vernò, i ſztalnò budu vojuvali. (a)

4. Vuchimoſze: Oſzebujnu dobrotu Bosju: ar nam ſzvoje Kralyevſztvo ponuja: gde ochiveſztò vidimo, kulikò je bolſi, od vſzeh Kralyev, od kojeh, ne ſzmeti Kralyevſztva zaproſziti; nego ki hoche zaglaviti.

5. Vuchimoſze: nebojati ſzmerti, koja ne vu nevolyu; nego vu Kralyevſztvo nebeſzko vrata odpira, vſzem vernem Szinom, i Kcheram Bosjem: kaj nam veliku radoſzt more zavdati.

6. Chuvſi, daſze vnogi ſzkváre, i Kralyevſztva nebeſzkoga mentuju; vuchimoſze: veliku ſzkerb noſziti, daſze mi med onemi vnogemi ne najdemo.

NAVUK LXI.

PROSNYA III.

Budi Volya Tvoja, kak na Nebu, tak i na Zemlye.

Ako Molitvu Goſzponovu dobrò premiſzlimo; tak lehkò najdemo, kak jedna Proſnya, za drugum razloſnò ide. Kajti pako vu druge proſnye, jeſzmo proſzili Kralyevſztva Nebeſzkoga, koje je najvekſe naſſe

 dobro,

(a) *Matth. 10.*

Digitized by Google

dobro, i zadnyi nass konecz, kam vu vszem nassem sivlenyu czilyamo, i dojti selimo, â k-tomu potrebnoje zapovedi Bosje marlivò obdersavati, i vu vszem volyu Bosju izpunyavati, kaj prez Bosje pomochi vchiniti nemoremo; Zato prisztojisze k-tomu ofzebujne pomochi od Boga prosziti. Ada ov navuk bude hasznovit k-tomu, da razmemo, kaj vu trete Prosnye proszimo, kojaje Volya Bosja? kakbi nyu mogli izpuniti? i kak nyu szvetczi vu nebu izpunyavaju.

N. *Kaj proszimo vu trete prosnye govorech:* Budi Volya Tvoja?

V. 1. Proszimo od Boga ofzebujne pomochi, da moremo volyu Bosju zpoznati, i tak ovde izpunyavati; kakti Angeli, i vszi blaseni, vu nebu izpunyavaju.

2. Proszimo na telu, i na Dusse zadovolyne kreposzti, da dobrovolynò podnassamo bitche, i kastige Bosje, z-kojemi kakti dobri Otecz, ali grehe nasse ovde kastiguje, ali terplivnoszt probuje, ali nam lepu priliku daje, da nam nebeszku korunu obilneszè nakinchiti moremo.

3. Proszimo jákoszti, da z-nassem imétkôm, i sztalisêm zadovolyni, ter Bogu zahvalni siveti moremo.

4. Proszimo, da vsza nassa nakanenya, poselenya, i nagnenya, Bogu zevszemà podlosimo: selechi, dasze vszigdar nyegova; â ne nassa volya izpuni.

N. *Kaj moramo chiniti, ako hochemo Volyu Bosju izpuniti?* V. Mo-

Digitized by Google

V. Moramo Zapovedi Bosje marlivò obderſavati, tojeto ono, kaj Bog prepoveda, ali odurjava beſati; â kaj zapoveda, ali od naſz ſeli, ſzerdchenò chiniti, ter naſsu volyu na Bosju zevſzemà puſztiti.

N. *Zakaj k-tomu miloſchu od Boga proſzimo?*

V. Zato: kajti prez Bosje miloſche toga nemoremo vchiniti, nitiſze zvelichiti: arje naſſa pomoch vu Bosjeh rukah.

N. *Kojaje oſzebujna Volya Bosja?*

V. Sz. *Pavel* veli; Da je Volya Bosja, *ſzvetoſzt naſſa (a)* da mi vſzi ſzveti budemo: â drugde G. Bog zapoveda: *Szveti budete: arſzem ja Szvet (b)* kojega navuk poſzluſſate, Telo i kerv prijemlete, i v-nebu vſivati ſelite: kaj prez ſzvetoſzti, nigdar nezadobite.

N. *Jeli nam Bog na naſſu ſzvetoſzt kakvu pomoch oſztavil?*

V. Je nam oſztavil lepe navuke, pelde, zapovedi, miloſche, Sz. Sakramente, i ſzebe ſzamoga vu Oltarſzkom Sakramentu.

N. *Vuchem ſztoji naſſa ſzvetoſzt, na ovom ſzvetu?*

V. Sztoji vutom: da vu miloſche Bosje ſivemo, vſzakoga zla beſech, i dobro chinech, ter naſſu volyu vſzigdar na Bosju puſztech.

N. *Kak nam Bog ſzvoju Volyu nazvézcha?*

V. Nazvezcha po deſzetereh zapovedeh, i po naſſeh Duhovneh poglavareh, koje na meſzto Boga moramo poſtuvati, i poſzluſſati.

N. *Kulikoje Volyih Bosjih?*

(a) *1. Theſ. 4.* (b) *Levit. 11.*

Digitized by Google

V. Moguſze rechi tri: Jedna je kada kaj zapoveda, ali prepoveda: Drugaje kada kaj ſzamò ſzvetuje, za vekſu zverſſenoſzt: Treta je kada kaj ſzamò prepuſcha.

N. *Jeli na zvelichenye potrebno, da vſzaku ovu Volyu Bosju izpunimo?*

V. Ne potrebno, da izpunimo ono, kaj Bog ſzamò ſzvetuje; je vendar Bogu povolyno, Szvetczem ſzpodobno, i nam na vekſu zverſſenoſzt kruto haſznovito.

N. *Jeli ſzlobodno proſziti, da nad nami nebude vſzaka Volya Bosja?*

V. Je ſzlobodno, i tak proſzimo, da naſz oſzlobodi od kuge, glada, i Vojſzke; ali vendar vu naſſe molitve pridati moramo: akoje tak Bogu na poſtenye i nam na Duſſno zvelichenye.

N. *Kaj je k-tomu potrebno, da moremo Bosju Volyu izpuniti?*

V. Zvun Miloſche Bosje, toje zevſzemà potrebno: da mi vſzu naſſu volyu zaverſemo: negledavſi kajbi nam bilo drago; nego kaj je Bogu povolyno: ar Kriſtus veli: ako gdo hoche za menum pojti, najſze zaverſe, naj noſzi Kris ſzvoj vſzaki den, i naj mene naſzieduje. *(a)*

N. *Kaj ne naſſa Volya dobra, i ſzegurna?*

V. Ne: arje joſche po pervom grehu Otcza Adama pokvarjena, ter na vſzako zlo nagnyena: i zato bi naſz lehkò v-pekel zapelyala.

N. *Mo-*

(a) *Luc. 9. 23.*

Digitized by Google

N. *Moremoliſze pak ſzuprot naſſe volye poſztaviti?*

V. Moremo: ar vſzaki ima ſzvoju volyu ſzlobodnu, da more ali k-dobru, ali k-zlu privolyiti: I drugach nebi mogli Bogu dobrovolynò poſzluſiti, niti blaſenſztva zaſzluſiti.

N. *Jeſzmoli duſni vſze ono pohvaliti, kaj Goſzpon Bog odredi?*

V. Jeſzmo duſni: ar moramo veruvati, da mudri G. Bog ima rázloſen zrok, zakaj ono prepuſcha, ali zapoveda.

N. *Gdo moli najlepſè Bogu pevolynò, Szvetczeme ſzpodobnò, à ſzebi haſznovitò?*

V. Moli on, kiſze vſzega na Bosju Volyu puſzti.

N. *Kajnaſz mora genuti, daſze legle na Bosju volyu puſztima?*

V. More ovo. 1. Akoſzi v-pamet v-zememo to: da ono mora biti, kaj Bog hoche; adaſze bedaſztò, i greſnò ſzuproti poſztavlyamo.

2. Da Bog, kakti vekivechni Goſzpodar, i Otecz naſs, vnogò bolyè zna, kaj je nam prilichno, haſznovito, ali potrebno; nego mi ſzami.

Prilika: *Puſztimoſze chez vodu, na ládje pelyati, jednomu bedaſztomu decháku, ki akoprem naſz negda ſzuprot vode pelya; mi vendar muchimo: kajti ſzudimo, da on naſz na brég pravò ſeli dopelyati. Ada zakajſze tak na Otcza nebeſzkoga nepuſztimo; nego ſzuprot nyemu morgujemo, kada naſz po*

Digitized by Google

ovom szvetu, kakti po morju pelya, negda po teskobah, i szuprotivchinah: â drugo nikaj ne szeli; nego nasz na brég nebeszki zapelyati.

3. To miszlemo: daje Bogu vnogò povolyneszsa, i nam haszno viteszsa molitva, akosze zovszemà na Boga puszti mo.

N. *Kaj chine oni lyudi, kiszu szuprotivni teskem vreménam, ali drugem szuprotivchinam, koje G. Bog prepüscha, ali posilya.*

V. Oni Boga gerdò spotaju, za malo, dapache za bedáka dersé, i zato szebi veliku kastigu szluse: ar szude, dabi oni szpametneszsè ov szvet ravnali; nego Bog, ki ove szuprotivchine prepuscha.

N. *Zakaj proszimo, da mi ovde tak volyu Bosju izpunjmo; kak vu Nebu Angeli, i vszi blaszeni?*

V. Zato: kajti da nasza pokornoszt bude zverszena, i Bogu povolyna; tak mora biti, ako ne jednáka; tak konchemà szpodobna pokornoszti, i podloszoszti Angelszke.

N. *Kakbi mi to ovde vchinili?*

V. Z-miloschum Bosjum, kakti Angeli: *Zverszenò, hitrò, i sztalnò* volyu Bosju izpunyavaju; takszе moramo terszíti, kulikoje ovde putnikom moguche.

N. *Koji lyudi ovu tretju prosnyu pri szebi bedaszto, â pri Bogu odurnò govore?*

V. Oni, koji kakti dobri Katholiki mole: *Budi volya Tvoja*; â kada Bog, i kaj szuprotivnoga posle, ali prepuszti; onda kakti najgorsi

Digitized by Google

gorſi neverniki, ſzuproti morguju, ali preklinyaju, kaj nebi ni Sidov chinil.

N. *Kak chlovek more ovde na veliku ſzvetoſzt dojti?*

V. More ovak: ako vſzigdar ſzvoju volyu z-Bosjum z-jedini, i kaj goder Bog odredi; ono vſze dobrovolynò, veſzelò, i zahvalnò prime. Kakti on *Theologus*, od kojega *Nucl. Cat.* ima hiſtoriu.

NAVUK LXII.

PROSNYA IV.

Kruha naſſega vſzagdenyega dajnam denesz

Kadaſzmo vu treh proſnyah, proſzili ſzama Bosanſzka, koja naſz pomogu na zadnyi naſs konecz, tojeta: na hvalu Bosju, i naſſe blaſenſztvo; tak Bosanſzka mudroſzt je odredila, da vezda vu cheterte proſnye ona proſzimo, kojaſzu nam na zderſavanye ovoga ſitka potrebna: da ovde poſtenò ſivuchi, moremo naſs konecz doſzechi, ter Boga na veke poſtuvati: ar kakti mi jeſzmo na hvalu Bosju ſztvorjeni, i odredyeni; tak vſze naſſe potreboche, na to iſzto ſetuvati moraju, da Boga hvalimo, i poſtujemo.

N. *Kakov je red vu proſnyah molitve Goſzponove?*

V. Je kruto lèp: ar vu treh perveh, jeſzmo proſzili ſzamò ona kojaſze Boga dotichu, najmre: Daſze ſzveti Ime Nyegovo: da ovde kralyuje: i daſze nyegova volya zpunyava. Vu drugeh pako chetireh proſzimo vremenita, kojaſzu takajſe na zadoblenye veki-

Digitized by Google

vechneh zevſzemà potrebna.

N. *Kaj proſzimo vu cheterte proſnye govorech:* Kruha naſſega vſzagdenyega daj nam deneſz?

V. Proſzimo kakti detcza od Boga Otcza Naſſega, potrebnu pomoch, iliti vſza ona, kojaſzu nam na zderſavanye ovoga ſitka, na telu i na Duſſe potrebna. Z-jednûm rechjûm: proſzimo kruha telovnoga, i duhovnoga.

N. *Kajſze razme po kruhu telovnom?*

V. Razmeſze za telo poſtena, ter naſsemu ſztaliſſu prilichna hrána, oprava, prebivaliſche, zdravje, dobro Ime, poſtenye, i drugi telovni imétki, ali potreboche.

N. *Ako za telo vſza ova proſzimo, zakaj ada ſzamò* Kruh *imenujemo?*

V. Zato: kajtijo *Kruh* najbolyè vſzem potreben: i po kruhu lehkoſze vſza druga razmeju.

N. *Kajſze razme po* (kruhu duhovnom) *kojega takajſſe proſzimo?*

V. Razmeſze *Rech Bosja*, iliti navuk prodekuvan, ali chtejen, nuternye nadehnenye, Dari Duha ſz. Szveti Sakramenti, i druge miſoſche Bosje.

N. *Koja je oſzebujna hrána naſſe Duſſe?*

V. Je Sz. Telo Kriſtuſſevo vu Oltarſzkom Sakramentu pod kruſnem kipom poſztavleno i ſzkriveno. Zatem pak Rech Bosja.

N. *Proſzimoli vu ove proſnye i Tela Kriſtuſſevoga?*

V. Proſzimo ter oſzebujnò: 1. Ar naſz ono more najvech pomochi. 2. Arje Duſſa vnogò vech;

Digitized by Google

vech; nego telo. 3. Ar nam Bog je obechal ova vremenita, akoſze najpervò ſzkerbimo za vekivechna.

N. *Zakajſze Kriſtus pod kruſſnem kipom* Kruh naſs *ozava*?

V. Zato: kajtije zarad naſz iz neba doſſel, i to je za naſz odredil, danamga ovak Meſſniki mògu podeliti, na krepoſzt naſſe Duſſe.

N. *Zakajſze Telo Kriſtuſſovo pod kruſſnem kipom* Kruh Angelſzki *ozava*?

V. Zato: kajti kiga ovde doſztojnò prijemlyu, nye chiní kakti Angele: chiſzte, Szvete, i na volyu Bosju vſzigdar gotove.

N. *Zakajſze TeloKriſtuſſevo zove* kruh vſzakdenyi?

V. Zato: kajtiſzuga pervi kerſcheniki vſzakî dên prijemali, kaktiga vezda Meſſniki pripravlyaju, alduju, i prijemlyu. Dapache, kajtiga i ſzvetſzki lyudi mogu duhovnêm nachinôm, pod ſzvetum Meſſum vſzigdar prijeti.

N. *Zakajga Meſſniki proſze, kiga vſzaki den prijemlyu?*

V. Zato: Daſze nyim na dalyè nezkrati, i daga tak doſztojnò mogu prijemati; da nyim ovo primanye nebude na ſzkvarenye; nego na zvelichenye.

N. *Zakaj proſzimo* Kruha, *â ne* Méſza?

V. Proſzimo i Meſza i Szira: ali *Kruh* zato imenujemo, daſze opomenemo, daje Kruh najbolyè potreben: i akoſze nyega vredne

Digitized by Google

vchinimo; tak dobimo i druga, kojaſzunam na poſtenu hránu potrebna.

N. *Zakaj proſzimo Kruha* Naſſega?

V. Ako govorimo od Kruha telovnoga; tak *Naſſega* zato poſztavlyamo: daſze ovak opomenemo, da ne proſzimo tugyega krivò vzetoga, niti izproſſenoga, niti poſzudyenoga; nego z-naſsêm trudôm, ter z-pomochjum Bosjum poſtenò doblenoga.

Ako pak govorimo od Kruha duhovnoga, najmre od Sz. Tela Kriſtuſſevoga; tak *Naſſega* zato poſztavlyamo: kajti ovo je pravi naſs: arje za naſz na ov Szvet doſſel, i ovde je ovak pripravlen, terſze nedaje pſzom, tojeto: greſnikom, niti nevernikom; nego nam, kiſze *Verni* Szini Bosji vrednò ozavamo.

N. *Zakaj nevelimo*: mojega; *nego* naſſega?

V. Zato: da ovde i druge lyudi razmemo, za kojeſzmo duſni moliti, i ako kaj dobimo, z-drugemi podeliti: arſzmo vſzi pod Bogom Bratja.

N. *Akoſze za kruh truditi moramo, zakajga pak proſziti moramo?*

V. Zato: kajti i z-naſſem trudôm nikaj neopravimo, ako k-tomu nebude Bosje pomochi.

N. *Nebili pak doſzta moliti, danamga podeli, prez naſſega truda?*

V. Nebi; negobi to bilo Boga ſzkuſsavati, kije hotel, daſze z-trudôm na ovom ſzvetu hranimo.

N. *Kaj*

Digitized by Google

N. *Kaj znamenuje ova rech:* Vſzakdenyega?

V. 1. Znamenuje: *Obchinſzkoga*, ſzamò da naſz more nahraniti, â ne kakvoga prokſenoga, ali kakve druge nepotrebne ſztvari.

2. Znamenuje: Daga vſzaki den proſzimo, kaktiga vſzaki dên potrebujemo: i daga razluchimo od onoga nebeſzkoga, ki naſz tak zaſziti; daga vech nigdar nebudemo potrebuvati.

N. *Zakaj velimo:* Dajnamga?

V. Zato: kajti neproſzimo, danamgà proda, ali poſzudi; nego *Dâ* iz miloſche, kakti dragi Otecz detcze, ali Goſzpodin Proſzjakom.

N. *Jeſzuli i bogata Goſzpoda, proſzjaki Bosji?*

V. Jeſzu: ar vſzi Kruha potrebuju, i proſze.

N. *Ki pak vſzega ima zadoſzta, kaj takov moli?*

V. Takov moli, damuga Bog na dalyè obchúva, i blagoſzlovi.

N. *Zakaj velimo:* Nam?

V. Zato: Daſze opomenemo: Daga neproſzimo pſzom, niti drugem beſtiam, za kojeje druga hrána oſztavlena: niti Angelom, kiga nepotrebuju; nego ſzamò nam lyudem, kiſzmo pod Bogom bratja.

N. *Zakaj ne velimo:* meni; *nego* nam.

V. Zato: Daſze opomenomo iz lyubavi, i duſnoſzti Kerſchanſzke, da ne molimo ſzamò za naſz; nego i za vſzu pod Bogom bratju.

N. *Zakaj velimo: Dajnamga* Deneſz?

V. Zato: Daſze opomenemo iz neſztalno-

ſzti

ſzti ovoga ſitka : da neznamo, budemoli do zutra ſiveli. Kakbi ada za zutra molili? nego deneſz molimo za deneſz, â zutra budemo molili za zutra, ako budemo ſiveli.

2. Zato : Daſze navuchimo, da ova Molitva morą biti vſzakdenya : ar vſzaki den Kruha potrebujemo, ada vſzaki den molemo.

N. *Pokebdob Kriſtus veli* : Neſzkerbeteſze za zutra (a) *Greſsili ada on, kiſze deneſz ſzkerbi za zutra?*

V. Negreſsi, ako ſzkerb ne odvis velika, ter Kerſchanſzkoj poboſnoſzti, i zvelichenyu Duſſe ſzuprotivna.

N. *Kak, i z-kojèm nachinôm, iliti nakanenyem ova telovna dobra, od Boga proſzimo?*

V. Ova telovna neproſzimo kakti duhovna, kojaſzu izraven na diku Bosju; nego ſzamò, kakti haſznovita, ali potrebna k-tomu, da ovde moremo ſiveti, ter Boga hvaliti i dichiti.

N. *Kajſze ovde za naſſe derſanye vuchimo?*

V. 1. Vuchimoſze : Da hránu telovnu moramo proſziti zato : Daſze ovak telo okrépi na hvalu i ſzlusbu Bosju. A ne zato : da jélis bude na lakomoſzt, pilis na pijanſztvo, oprava na gizdoſzt, â Rech Bosja na ſzmeh : arſzu ova zla, i peklenſzka nakanenya.

2. Vuchimoſze proſziti zato : Daſze mogu detcza odhraniti (kojem je Bog dal) i druge ſzirote nahraniti, ali nadeliti. A ne, da ova imajuchi, bi ſzamò telu vgajali, pochivali, i vreme gubili.

3. Vu-

(a) *Math. 6.*

Digitized by Google

3. Vuchimoſze: Daje zlo nakanenye vnogeh, kada proſze *Zdravja:* daga vſivaju na nechiſztu naſzladnoſzt. *Mira:* da greſſech ſzuprot Bogu vojuvati, i nyega bantuvati mogu. *Vina:* daſze zopijaju. *Kruha:* daſze lakomò nadevaju. *Lepotu:* da druge na nechiſztu lyubav leglè napelyaju, i negda vu pekel zapelyaju. *Chaſzti:* Daſze nad ſzirotami gizdavò ſztrèſzaju, i nye krivichnò, ali nemilò pritiſzkaju. O kakſzu to greſna, ter vnogem obchinſzka nakanenya! Takovem bolyebi vu zemlyu ſivem prepaſzti; nego dobiti ono, kaj tak bedaſztò proſze.

NAVUK LXIII.

PROSNYA V.

Odpuſzti nam duge naſſe, kak i mi odpuſchamo duſnikom naſſem.

Do vezda vu molitve Goſzponove jeſzmo proſzili, ne ſzamò duhovna, ter vekivechna; nego takajſze telovna, ter ſzpadliva, kojaſzu nam, na zderſavanye ovoga vremenitoga ſitka potrebna, ali haſznovita. Ter vu perveh treh proſnyah proſziliſzmo ona, koja naſz naſſemu dragomu Otczu Nebeſzkomu mogu povolyne vchiniti, i vu naſſe vekivechno blaſenſztvo pomochi. Vezda pak vu treh poſzlednyeh proſnyah, budemoſze ſzkerbeli, da z-Bosjum pomochjum, i z-naſſum proſnyum: od naſz odvernemo zla duhovna, i telovna, ovoga vremenitoga, i drugoga vekivechno-

Digitized by Google

vechnoga sitka, koja zla bi nasz rada Bogu odurne vchiniti, i od nasse blasene domovine na veke zadersati: dapache i vu peklenszku temniczu na vekivechne muke zapelyati. Kajtiszu pak takova zla troja, najmre: Presseszna, vezdasnya, i dojducha; *zato da poleg Bosanszkoga reda idemo; tak vu ove pete prosnye govorech:* Odpusztinam duge nasse: *Selimo od nasz odvernuti zla* Presseszna *iliti grehe. Od koje prosnye bude ov navuk k-tomu hasznovit, da razmemo, kakve duge nam odpusztiti proszimo, Jeli to odpuschanye teskò dobiti, i z-kakvem izgovorom, iliti Condicium grehov odpuschanya proszimo govorech:* Kak i mi odpuschamo dusnikom nassem.

N. *Kaj proszimo vu pete prosnye govorech:* Odpuszti nam duge nasse, kak i mi odpuschamo dusnikom nassem?

V. 1. Proszimo: da nam G. Bog po vrednoszti Kristusseve, vsze nasse grehe milosztivnò odpuszti, i zaszlusenu pokou dochisztà proszti.

2. To proszechi, takajse proszimo Bosje pomochi, da vsza ona, kojaszmo na odpuschanye grehov iz nasse sztrane dusni, kakje potrebnò vchinimo, tojeto: proszimo *Miloschu pokore*, dasze moremo Namesztniku Kristussevomu pravichnò szpovedati, z-goruchêm szerdcza posaluvanyêm, i tverdnêm pobolsanya obechanyêm. Ali akobi nam naglò iz ovoga szveta bilo pojti, gdebisze nemogli-

Digitized by Google

mogli ſzpovedati; tak daſze moremo, za vſze grehe iz lyubavi Bosje poſaluvati.

3. Proſzimo: da nam Bog pamet preſzveti, dabi mogli odurnoſzt grehov pravò videti, i odvezda legleſze chuvati, ne ſzamò greha; nego prilike, i pogibeli greha.

4. Proſzimo: Da nam Bog vu ſzerdcze puſzti, Duha *Tihoche* Kerſchanſzke, da naſſem zamernikom iz ſzerdcza, zevſzemà odpuſztivſi, naſſeh grehov vnogò vekſeh, pri Bogu odpuſchanye leglè dobimo.

N. *Kakveh grehov ovde odpuſchanya proſzimo?*

V. Proſzimo velikeh, i maleh; zvunſzkeh, i nutemyeh; laſztoviteh, i tugyeh: ar naſz vſzi ovi chine Bogu odurne.

N. *Hocheli nam Bog po vvoj Molitve vſze naſſe grehe, i zaſzluſenu pokoru oproſztiti?*

V. Nehche po ſzamoj molitve; nego k-tomu moramo vchiniti ona, koja je Bog na odpuſchanye grehov odredil, i oſztavil.

N. *Neli Kriſtus za vſze naſſe grehe, pravicze Bosje zadovolynò vchinil?*

V. Je i zverhu obilnò; ali vendar moramo i mi nyegovu zadovolychinu, po ſzveteh Sakramenteh, i po dobreh chineh, nam priloſiti: ar drugach nebi nam nyegva zadovolychina bila haſznovita.

N. *Zakaj vſzaki dèn molimo*: Odpuſzti nam duge naſſe?

V. Kajti vſzaki dèn znovich greſſimo, i pokoru

pokoru szluſimo: â dabi i to nebilo; tak je-ſzuli nam preſſeſzni grehi odpuſcheni, ſztanovitò neznamo.

N. *Kakſze máli grehi odpuſchaju?*

V. Odpuſchajuſze z-vnogemi nachinmi, najmre po ſzkruſſenyu, iliti poſaluvanyu, po ſz. Meſſe, po ſz. vode, perſz tuchenyu, po ovoj molitve, i po drugeh, kakje recheno fol. 431.

N. *Moreli ova Molitva pohaſzniti na odpuſchanye ſzmertnek grehov?*

V. More: ar ovu molitvu molech, znamo vu ſzerdczu zverſſeno poſaluvanye zbuditi, po kojemſze i ſzmertni grehi opraſchaju: z-obechanyem ſitek pobolſati, i pokoru vchiniti, kada bude moguche.

N. *Kaj je greſniku za odpuſchanye greha najpervich potrebno?*

V. Je to: da ſzvoj greh zpozna: zatem, daſze za nyega poſaluje, pobolſanye obecha, ter z-ufanyem daſze Bogu moli, i vchini vſza ona, kojaje Bog na odpuſchanye greha odredil, i oſztavil.

N. *Kaj greſnik po ſzmertnom grehu ſzebi zla vchini?*

V. Vchini to: daſze od Boga i od vſzega dobra odverne, terſze k-vragu nepriatelu Bosjemu oberne, povdavſi ſzebe vu ſzlusbu, i vu ſzuſanſztvo nyegovo. Kakſze obilneſsè najde vu pete ſztrane.

N. *Kaj greſnik po ſzmernom grehu na duſſe kvaruje?*

V. To: da miloſchu Bosju izgubi; Duſſe ſzvetoſzt

Digitized by Google

ſzvetoſzt na Kerſztu doblenu oſzmradi: i tak Czirkvu, iliti prebivaliſche Bosje, ſztraſſnò oſzkruni.

N. *Jeli to veliko zlo?*

V. Je neizgovorno: arſze takovomu Bog ovak ſztraſſnò grozi: ki Czirkvu Bosju oſzkruni, hoche nyega zkonchati Bog: ar je Czirkva Bosja ſzveta, kojaſzte vi. (a)

N. *Kajnaſz more genuti, da z-velikém ufanyém, Pokoru chinimo, i grehov odpuſchanya proſzimo?*

V. More zvun Bosje miloſzerdnoſzti, drugde nam nazvezchene, takajſe ova iſzta molitva: ar pokehdob *Kriſtus* naſz vuchi moliti odpuſchanya grehov; adaje nakanil dati, akoſze vredne vchinimo.

N. *Kajſzmo chinechi, kiſzmo vu ſzvetoſzti ſzlabi, i na grehe nagnyeni?*

V. Moramo poboſnò moliti, ter ſzuprot grehom prikladno vrachtvo vechkrat primati.

N. *Kakvoje vrachtvo ſzuprot grehom najbolſe?*

V. Je Sakrament pokore, i Telo Kriſtuſſevo, tojeto: pravichna, ter guſzta ſzpoved, i poboſno pricheſchanye: k-tomu molitva, i almuſtvo.

N. *Kakvo almuſtvo je Bogu najpovolyneſſe, i nam najbaſznoviteſſe?*

V. Je lyubleno opráſchanye krivicz, i zbantuvanya, poleg Pelde Kriſtuſſeve.

N. *Kajſzmo chinechi, da num vchinimo Boga jakò miloſzerdnoga?*

(a) *1. Cor. 3.*

Digitized by Google

V. To: Da mi budemo miloſzerdni ſzirotam, ter ſzuprotivnikom radi oproſztemo, zanye, molemo, i nyim dobrò vchinemo.

N. *Moramoli ovu Molitvu i onda moliti, kadaſze prez greha chutimo?*

V. Moramo: ar neznamo ſztanovitò jeſzmoli prez greha: i dabi to znali; tak molemo, daſze i na dalyè greha moremo chuvati. Najti molitva i za druge je Bogu povolyna, i tak nyim, i nam haſznovita.

N. *Zakaj ne molimo: odpuſzti nam* grehe; *nego* duge *naſſe*?

V. 1. Zato: Kajti grehi pred Bogom chine naſz krivcze, ter duſne platiti, iliti pokoru Bogu duſnu podneſzti, ali vremenitu, akoſzu grehi ſzamò mali; ali vekivechnu, akoſzu grehi veliki iliti ſzmertni.

2. Zato: Daſze opomenemo, da kakti akoſzmo chloveku kaj velikoga duſni; takſzmo tuſni, i ſzkerbimoſze, kakbiſze mogli oduſiti, ali namoliti: ada tak, i vnogò vech, akoſze greſſech Bogu zaduſimo; tak moramo biti tuſni, terſze ſzkerbeti, kakbiſze po prave pokore, mogli Bogu oduſiti.

3. Zato: kajti greſſech vragu damo poſtenye, kojeſzmo vſzigdar Bogu dati duſni, i takſze zaduſimo: ada po pokore, vzeto Bogu poſtenye moramo povernuti, i nadomeſztiti. Ter kakti vſzakoga duga hochemo znati broj, ada i grehov, kojegaſzmo Szpovedniku duſni povedati. 4. Za-

Digitized by Google

4. Zato: kajti iſzta zapoved Bosja prekerſſena, chini ſzvoje prekerſsitele dusne, da kaſtigu podneſzu.

N. Zakaj nevelimo: odpuſzti meni; *nego* nam?

V. Zato daſze leglè ſzpomenemo iz lyubavi, i dusnoſzti Kerſchanſzke, da nemolimo ſzamò za naſz; nego i za bliſnye naſſe, za vſze lyude.

N. *Kaj znamenuje ova recb:* kak *i mi odpuſchamo?*

V. 1. Znamenuje *ſzpodobu*, da kakti mi odpuſchamo naſſe zámere, naſſem zamernikom; tak i Ti Boſe odpuſzti nam naſſe grehe.

2. Znamenuje *izgovor*, iliti condiciu: ako mi odpuſchamo; tak i Ti nam odpuſzti: ako pak mi neodpuſchamo; tak i Ti neodpuſzti nam.

N. *Kaiſze od ovud vuchimo?*

V. 1. Vuchimo to: Da Bog tak hoche nam grehe odpuſztiti; kak mi odpuſchamo naſſe krivicze, i zámere naſſem zamernikom.

2. Vuchimoſze: da ako mi neodpuſztimo naſſe zámere; tak niti Bog nehche odpuſztiti naſſe grehe: arga tak proſzimo.

N. *Vu kakve krepoſzti hoche Bog od naſz peldu imati, da naſz naſzleduje?*

V. Vu miloſzerdnoſzti, iliti vu opraſchanyu zámeri, tojeto: da mi moramo pervò odpuſztiti naſſe zámere; ako hochemo, da nam Bog odpuſzti naſſe grehe.

N. *Odkudſze to vuchimo, da mi pervò moramo odpuſztiti?*

Digitized by Google

V. Vuchimosze iz Molitve Goszponove, i Sz. Evangeliuma.

Pelda *Moresze vzeti iz onoga dusnoga szluge, ki ne hotel odpusztiti, nitisze szmiluvati szvojemu dusnomu tovarussu; terje potlam szam vu temniczu poszlavlen, i za on dug, kimuje bil oproschen.* (a) *Odkud Kristus sztrassnò govori: Da i Otecz nebeszki hoche nam tak vchiniti, ako neodpusztimo od szerdecz nasseh. Tojeto: Dasze nad nassum nemiloszerdoszt-jum, tak hoche razszerditi; da i za oproschene grehe hoche nasz kastigati.*

Ada prestimajmo nassu veliku szrechu: daszi szami Bosju miloszerdnoszt moremo meriti, ter meremo obilnò, tojeto: lehkosze szmilujmo, ako selimo, danamsze Bog obilnò, i lehkò szmiluje.

Ki Bosje miloszerdnoszti nepotrebuje, najsze fanti; â drugach sztrasnoszeje fantiti: ar hoche od Boga zpoznati fantenye, i grehe nyegove hoche zachuvati. (b)

N. *Komu takov chlovek chini kvar, kisze seli fantiti, ali szamò nehche zámere oproszti?*

V. Chini szamomu szebi: ar nemore nikaj Bogu povolynoga, niti szebi na Dussno zvelichenye haszno vitoga vchiniti: kakti dabi bil vu kojem drugom najvekszem szmertnom grehu.

N. *Kaj ada takov chlovek moli govorech:* Odpuszti nam duge nasse *kak* i mi odpuschamo dusnikom nasse m?

V. Takov szebi prokletsztva moli, i Boga szuprot szebi zazava, kakti dabi rekel: Bose neod-

(a) *Math. 18.* (b) *Eccli. 28. 1.*

Digitized by Google

neodpuſztimi moje grehe: ar ja moje zámere neodpuſcham. Nut! kakva je to molitva?

N. *Jeli to Bosja Volya, da Zámere oproſztimo?*

V. Je i ſztanovita zapoved: arſze Bog ſztraſſnò grozi, ako neoproſztimo.

N. *Jeſzmoli dusni oproſztiti onemu, ki naſz krivò ogovori, ter nam poſten glaſz v-zeme, ali kaj naſſega zadersava?*

V. Jeſzmo dusni oproſztiti veſz názlob, tojeto: zlu volyu obaliti; negoga ſzlobodnò z-praviczûm poiſchemo, da nam poſten glaſz poverne, ali drugi kvar pravò naplati, i to je pravo. Ada i ſzlobodno.

N. *Kakſze moramo z-naſſem zamernikom derſati?*

V. Moramo nyemu ne ſzamò iz ſzerdcza oproſztiti; nego k-tomu joſche nyega lyubiti, za nyega moliti, nyemu dobro vchiniti, i obchinſzko znamenye lyubavi izkazati.

N. *Zakajbi to chinili zamerniku, ter merebit nepriatelu?*

V. Zato: Da Bosju Zapoved obderſimo, ki tak zapoveda i k-tomu da naſz Bog Otecz pozna za ſzvoje poſzluſſne Szine, â Kriſtus za ſzvoje Vuchenike: I da nam oproſzti naſſa, vnogò vekſa zbantuvanya.

N. *Zvun Zapovedi Bosje, kajnaſz opomina, da zamernikom oproſztimo?*

V. Opomina naſz ſzama natura, i zdrav razum: arje krivò i nerazumnò, od Boga proſziti vnogò vekſeh zamerih oprofchenya, ka-

Digitized by Google

da mi vnogò menyſe zamere neopraſchámo.

N. *Kakvoje znamenye, ako chlovek rad ſzloſnò ſive, i berzò ſzvojem zamernikom oproſzti?*

V. To je znamenye, da je takov za nebo jakò prilichen, kakti Szin Bosji: i kruto ſzpodoben Otczu nebeſzkomu, kije po muke i ſzmerti ſzvojega Jedinoga Szina, naſz ſzvoje nepriatele, hotel odkupiti, i z-namiſze pomiriti.

N. *Kakvoje pak znamenye, da jeden rad vu nepriatelſztvu ſive, i zámere teskò opráſcha, akiſze ſeli fantiti?*

V. Je znamenye chloveka jakò neſzloſnoga, názlobnem vragom ſzpodobnoga, â za nebo kruto neprilichnoga, i oproſchenya grehov nevrednoga.

N. *Zakajſze veli:* Za nebo prilichen *kije miren, i rad opráſcha; â on* neprilichen, *kije nazloben, i neopráſcha; negoſze ſeli fantiti?*

V. Zato: kajti vu nebu je mir, i ſzloſnoſzt; adaſzu takvi tam prilichni, ki po nebeſzki ſivu; â vu peklu je vekivechni jál, i názlob, adaſzu tam vredni, ki po peklenſzki ſivu, kadaſze kakti pſzi grizú, kolyu, nazlobuju i preklinyaju.

N. *Jeli pri takvom zdvojeno, ki vu ſzerdczu chuti teskochu, zámere oproſztiti, ali poſelenye fantenya izkazati?*

V. Ne zdvojeno, ako ſzamò ima volyu iz ſzerdcza oproſztiti, ter zamerniku, gde bude moguche, znamenye lyubavi izkazati.

N. *Mo-*

Digitized by Google

N. Moreli ovu Molitvu prez greha on moliti, kiſze káni fantiti ?

V. More, i mora moliti: ar pokehdob duſen je za vſze druge moliti; tak ona molitva bude za one, ki ſzvojem zamernikom opraſchaju: pak bude i za nyega, ali ſzamò vutom: da more od Boga dobiti, miloſchu, tihoga ſzerdcza, i tak nepriatelom leglè oproſztiti.

N. *Kajſze iz gore recheneh za naſſe derſanye vuchimo ?*

V. Vuchimoſze; da najbolſa priprava za oproſchenye je ſzkruſſeno, i miloſzerdno ſzerdcze. A kiſze hoche fantiti, naj fantenya cheka od Boga.

Kakſzu pak vnogi oproſztili, Kriſtuſſa naſzleduvali, Bogu povolynò, â ſzebi haſznovitò vchinili, vuche naſz hiſtorie.

Sz. *Stephan* Muchenik za ſzvoje kamenitele molech, je odperto nebo, i onde Kriſtuſſa videl. (*a*)

Vu *Florentie* Vdovicza kadaje vmoritelu, Szina ſzvoga oproſztila; ondaje Duſſu Szina iz purgatoria oſzlobodila, i vu nebo odpravila. *Nucl. Cat. Engelgr.*

Sz. *Juan Gualbertus* joſche buduchi ſzvetſzki chlovek, ter dobrò oboruſen, kruto zbantuvan od jednoga, kije nyegovoga brata vumoril, nad kojem bilbiſze mogel oſtrò fantiti, kaj vendar ne vchinil; nego kadagaje na veliki Petek zeſztal, jemu za lyubav Kriſtuſſa opro-

(a) *Act. 7.*

Digitized by Google

sztil, i nyega za brata vzel. Zatem dojduchi vu Czirkvu onde poboshnò pred Razpelom je molil, kojemusze je lyublenò naklonilo, i kakti za tuliko szebe obladanye zahváilo. Potlam isel je vu Red Sz. *Benedicta* onde zarad Sz. sitka, Abbas je posztavlen, i vumerl Leta 603. *Tak Brev. 12. Jul.*

Leta 1071. *Asam* Turszki Czar, kadaje vu vojszke vlovil Gerchkoga, ter Katholichanszkoga Czeszara, *Diogenesa*, jega opital: kajbi ti bil meni vchinil, dabime bil vlovil? odgovori *Diogenes*: *sztanovitò* bilbite nemiloszti vnò derszal, i morebit vmoril. Onda *Asam* veli: Ja vendar nehchu tebi toga vckiniti; nego kajti chujem, da tvoj *Kristus* je zapovedal nepriatelom oprosztiti, nye lyubiti, i dobro vchiniti; Zato ja tebi oprascham, tebe lyublenò kussujem, i z-darmi nadelenoga posztenò odpravlyam. *Brictius.*

Nut kaj je vchinil Turchin na zapoved Kristussa! Budeli ada Kristus vech valyal i opravil, pri Turchinu? kiga ne veruje za Boga; nego pri Kerscheniku, kiga veruje i valuje pravoga Boga, i poleg navuka Evangeliumszkoga, chekaga szudcza pravichnoga, i tak nemiloszti vnem Kerschenikom kruto sztrassnoga: arsze grozi govorechi: *Szùd prez miloszerdnoszti nyemu, ki ne vchinil miloszerdnoszti.* (a)

NA-

(a) *Jacob 2. 13.*

Digitized by Google

NAVUK LXIV.

PROSNYA VI.

I ne v-pelyaj naſz vu ſzkuſſavanye.

Kada peklenſzki duhi vide, daſze ſelimo od preſſeſzneh grehov oſzloboditi, i od drugeh noveh marlivò chuvati; takſze zato najbolyè ſzkerbè, da naſz, ali vu preſſeſzneh zachuvaju; ali na druge nove napelyaju. Szuprot kojem potrebnoje marlivò ſztraſiti, i vojuvati, doklam goder ovde ſivemo: arſzu grehi najvekſe zlo, koje namſze ovde more pripetiti: kajti naſz mogu od Boga na veke razdeliti, i vu vrasje ſzuſanſztvo ſzpraviti. Zato vu pete Proſnye jeſzmo proſzili, danam Bog vſze naſſe preſſeſzne grehe miloſztivnò odpuſzti, i zaſzluſenu pokoru oproſzti. Vezda pak, daſze drugeh noveh leglè moremo chuvati, bude Navuk od ſzkuſſavanya, da lepsè zpoznamo lechke vrasje, ter vidimo, kojaſzu ona ſzkuſſavanya, koja vu ove ſeſzte Proſnye od naſz odvernuti proſzimo? kakbi mogli nye obladati? I za peldu hochemo videti, kakſzu nye drugi vnogi Szveti Lyudi ſzpametnò, i ſzrechnò obladali, ter iz ſzkuſſavanya vnogò na Duſſe haſznuvali.

N. Kaj proſzimo vu ſeſzte Proſnye govorech: I ne v-pelyaj naſz vu ſzkuſſavanye?

V. Proſzimo: Da naſz Bog ſzvojûm miloſchûm objáchi, z-kojumbi leglè vſze vrasje ſzkuſſavanye mogli obladati. I da ſzkráti oblaſzt nechiſztem duhom, da naſz nemogu

Digitized by Google

tak szkussávati; dabi nasz na greh napelyali, gdebi mi dragoga Boga zbantuvali: kajbisze berzò pripetilo, dabi nasz Bog ne jáchil, i ne bránil.

N. *Gdo nasz to vuchi, da nam je milossha Bosja potrebna, na obladanye szkussávanya?*

V. Vuchi nasz Bosja Vera, nassa szlabosszt, i nepriatelszka jákosszt.

N. *Proszimoli ovde, da nasz Bog od* vszakoga *szkussávanya oszlobodi?*

V. Ne proszimo: arje to nam potrebno, i negda haszno vito; nego proszimo, od Boga pomochi, da szkusávanyu neprivolyimo.

N. *Zakaj nam je potrebno szkussávanya imati?*

V. Zato: kajti sitek chlovechanszki, je vojuvanye zverhu zemlye, gdesze chlovek probuje vu szkussávanyu, kakti zlato i szrebro vu ognyu.

N. *Kibi prosszil dabi Bog od nyega vszako szkussávanye odvernul, bili to bila szpametna, ali Bogu povolyna Molitva?*

V. Nebi: arbi takov prevech prosszil, kakti dabi rekel: vchini Bose! da vrag nebude vech moj nepriatel: da telo nebude Dusse szuprotivno, da nikaj zla neposzeli: dami chalárni szvet szvojega blaga ne ponuja: vchini, da ja nemam prilike, kaj dobra zaszlusiti, niti moje dobrote izkazati. Ali Kristus ne vuchil tak moliti.

N. *Kakje ada Kristus vuchil moliti?*

V. Je

Digitized by Google

V. Je ovak: vchini, i pomozi ô Bose! da vu tulikeh vojſzkah nepoginem; nego daſze vſzem Duſſe nepriatelom ſzuproti poſztavim, i da obladam.

N. *Puſztili Bog naſz vech ſzkuſſavati; nego mi moremo podneſzti?*

V. Ne puſzti kakti dobri Bog, ki dobrò zna, daſzmo iz naſz ſzlabi, kiſze lehkò popiknemo, ako od nyega zadovolyne miloſche nemamo.

N. *Jeli velik greh: zlo ſzkuſſavanye chutiti?*

V. Ne niti mali; nego joſche velik najem, akoſze ſzuprot poſztavlyamo.

N. *Jeſzuli veliki Szveteczi Szkuſſavanya chutili?*

V. Jeſzu vnoga i velika, ter ne ſzamò Szveteczi i Szveticze; nego i Kriſtus od vraga je do tretoga ſzkuſſavan. (a)

N. *Zakaj je Kriſtus hotel imati ſzkuſſavanye?*

V. Je zato: da nam more peldu oſztaviti, kakſze moramo vu ſzkuſſavanyu derſati, i nye ſzpametnò obladati.

N. *Kaj je ada, zvun zloga china, ali govorenya, greh; ako ſzkuſſavanye ne greh?*

V. Greh je puſchatiſze vu pogibel, ali priliku greha, ali ſzkuſſavanyu privolyiti, aliſze vu nyem naſzladuvati, aliſze vu nyem znaduch, i hotonczè (ako i prez privolyenya i naſzladnoſzti) ſzamò zaderſavati.

N. *Ako ſzkuſſavanye ne greh, kadamuſze ſzuprot poſztavlyamo: jeli ada takvo ſzkuſſavanye potrebnò ſzpovedati?* V. Ako

(a) *Math. 4.*

Digitized by Google

V. Ako ne zevſzemà potrebnò; je vendar kruto haſznovitò: kajti nam Szpovednik more navuka dati, kakſze i potlam, vu ſzkuſſavanyu moramo derſati, da moremo obladati.

N. *Szkerbiliſze vrag, da mi nyegovoga ſzkuſſavanya Szpovedniku nepovemo?*

V. I kruto daſze ſzkerbi: kakti nepoſten chlovek, ki divojku na zlo ſzkuſſava, ſzkerbiſze, i zaklinya, da Otczu niti Matere nikaj od toga nepoveda.

N. *Zakajſze to ſzkerbi?*

V. Zato: kajti dobrò zna, da ako chlovek Szpovedniku, ali divojka Otczu, ali Matere pove; tak dober navuk dobi, terſze ſzkuſſitela leglè ofzlobodi.

N. *Szkuſſavali naſz G. Bog?*

V. Szkuſſava, tojeto: probuje, i na dobro nagovarja, â ne na zlo.

N. *Gdo naſz na zlo ſzkuſſava?*

V. Szkuſſavaju naſſi vſzakdenyi nepriateli kaktiſzu: *Szvet, vrag, i telo.*

N. *Zakaj naſz Bog puſcha vragu ſzkuſſavati?*

V. 1. Zato: da Bog bolyè zpozna naſſu lyubav, i druge krepoſzti naſſe. kakje negda vnoge, ter velike Szvetcze puſchal ſzkuſſavati; gdeſzu vendar obladali, i tak ſzvoje krepoſzti pokazali, zarad kojeh jeſzu vu miloſche objacheni, i ſzuprot nepriatelom oboruſni

2. Zato: da mi zpoznamo naſſu ſzlaboſzt, ter daſze poniznò k-Bogu v-techemo, i k-tomu marlivò ſztraſimo.

N.

Digitized by Google

N. *Szkuſſavali vrag chloveka zloga, i bedaſztoga vech; nego dobroga, vuchenoga, ter plemenitoga, ali na chaſzti poſztavlenoga?*

V. Szkuſſava menyè zloga i bedaſztoga; nego dobroga, vuchenoga, ter plemenitoga, ali na chaſzti poſztavlenoga.

N. *Zakaj menyé zloga; nego dobroga?*

V. Zato: kajtiſze zel chlovek, ſzam vragu ponuja, i kajti vu nyem ne poboſnoſzti, ne lyubavi Bosje, ne nijedne krepoſzti kerſchanſzke: adaje veſz vu vrasje oblaſzti, i vrag je vu nyem: zato nemu potrebnò vnogò ſzkuſſavanya, vu kojem vrag ſzegurnò prebiva. *Tak Nav. Rim.*

N. *Zakaj ſzkuſſava vech dobroga; nego zloga?*

V. Zato: kajtiſze dobri, i poboſni vechkrat Bogu alduje, i preporucha, ter jur ovde po nebeſzſzki ſive, kaj vrag nemore videti: zatoſze drugach mora ſzkerbeti, da takvoga na greh napelya, i Luciferu na chaſzt dopelya.

N. *Imali vrag vekſe veſzelje, i od Lucifera preſtimanye, ako dobi chloveka dobroga, vuchenoga, plemenitoga ter na chaſzti poſztavlenoga?*

V. Ima vnogò vekſe, navlaſztitò ako dobi na chaſzti poſztavlenoga: kajtiſze z-takovem i vnogò vech ufa dobiti: ar kakti *dobri* na chaſzti poſztavleni, vnoge na dobro vſzakêm nachinôm potezaju, i na zvelichenye pelyaju; tak zli vnoge na greh, i na ſzkvarenye zapelyaju.

N. *Mo-*

Digitized by Google

N. *Moreliſze to po prilike pokazati?*

V. More ovak: ar i naſs vojnik, ima vekſe veſzelje, i pri Bánu preſtimanye, ako vu vojſzke vlovi jednoga viteskoga baſſu; nego dabi v-lovil dva tri janichara.

N. *Nakaj naſz vrag navlaſztitiò ſzkuſſava?*

V. 1. Na *Gizdoſzt*, daſze derſimo od drugeh bolſi, ſzveteſſi, vucheneſſi, daſze z-neverimo, nepodloſimo, tverdokorimo. 2. Na *Szerditoſzt*, daſze fantimo, jálimo, preganyamo, blaznimo, neſzloſimo; nego da po peklenſzki ſivemo. 3. Na *Nenavidnoſzt*, da na druge, i dobre gledeti nemoremo.

N. *Nakaj naſz ſzvet ſzkuſſava?*

V. Na *Szkupoſzt*, daſze puſztimo na krivicze, na duge, na pravde, prek reda bogato opravlyanye: daſze iz naſſe Duſſe, Boga, i zvelichenya pozabimo: ter daſze dên i nôch, dapache i vu ſzvetek (da ſzlusbu Bosju zarad dobichka zapuſchajuch) ſzamò za ſzpadlivo blago ſzkerbimo, koje moramo ſzkorò negde oſztaviti: da nikaj na povekſavanye poboſnoſzti nedamo; nego daſze kakti repa v-zemlyu zakopamo, â nikaj za nebo nepomiſzlimo. Da naſz tak kakti poſere, i vu pekel izmeche.

N. *Nakaj naſz naſſe telo ſzkuſſava?*

V. Na *Nechiſztu naſzladnoſzt*, na zlo i pogibelno tovaruſtvo, na lakomoſzt, duhovnu lenoſz, pochivanye, vremena gublenye, goſchenye,

Digitized by Google

ſchenye, i pijanoſzt, daſze ovde ſzamò nadévamo, pitamo, i za peklenſzke meſznicze tuſztimo: da vu vſzake moguchne naſzladnoſzti plavamo, i v-pekel zaplavamo.

N. *Kakva je protimba ſzuprot ſzkuſſavanyu od* vraga?

V. Je ova: Glubokoſze pred Bogom poniziti: nyemuſze vernò i vruchè moliti: dobrò zkoznuvati, i ſztraſiti: Veru Bosju ponoviti: taki na pochetku poboſnoſze prekriſiti: Bogu poboſnò, poglavarom podloſnò, â vſzem drügem lyublenò, mirnò, i ſzloſnò ſiveti, terſze Szpovedniku vernò odpirati. Takſzu vnogi Szvetczi vojuvali, i nechiſzte duhe ſzrechnò obladali.

Pelda. *Abraham Puſchenik, kadaje chul, daſze vragi nad nyega zezavaju; je popeval: vſzi Národi obſzterliſzume, i vu Imenu Goſzponovom jeſzem obladal: i takiſzu odſztupili. Sz.* Ephr. vu ſitku Heim.

N. *Kakva je protimba ſzuprot ſzkuſſavanyu od* Szveta?

V. Dareslivoſzt, miloſzerdnoſzt, i druge krepoſzti vu ſitku izkazati: Sitek Szvetczev chteti, ali poſzluſſati: Muku Kriſtuſſevu, i bitje Bosje vſzigde na pameti imati: poſzlednya chlovechanſzka, neſztalnoſzt ſitka, ſzpadlivoſzt i laſtivoſzt ovoga ſzveta premislyavati; ter Kriſtuſſa, i dareslive Szvetcze vu ſitku marlivò naſzleduvati, kiſzu ov chalárni ſzvet ſzrechnò obladali.

Za

Digitized by Google

Za Peldu mogu biti: Sz. Bernardus *Opat. Sz.* Thom. *Aquin. Sz.* Aloysius. *Ali Sz.* Ferencz *Borgias, vu tulike dike pri* Carolu V. *Czeszaru, potlam ponizen Redovnik. Sz.* Anton *Opat, kojemu je szvet, po vragu peneze ponujal, kojeh ne hotel v-zeti.* Brev. 17. Jan.

N. *Kakva je protimba szuprot szkussavanyu od* Tela?

V. Je ova: Boga na pameti imati, i nyega na pomoch zazavati, terszega bojati: ar more vu pekel telo, i dussu odpraviti: B.D. Mariu zazavati, i postuvati: vszigdar nekaj postenoga poszluvati: zleh tovarussev besati: prlikszei pogibelih greha ogibati: ochi, vúha, i druga chutenya marlivò zaperta derszati: Cilicium noszíti, telo bichuvati, i drugêm nachinôm kakti nepriatela trápiti: vu jélissu i pilissu nekulikò zakrátiti: â szvete Sakramente gusztokrat primati. Takszu vnogi szvetczi szpametnò vojuvali, i szami szebe szrechnò obladali. Nut Pelde!

Sz. Ivan dober, *okolu leta 1200. kadaje chutil szkussavanye od scne, kojuje negda videl, v-zelje terszstinu, iz koje je napravil ostre spicze, kakti iglicze, koje je pod nohte v-tikal, i vudrivsi z-rukum na kamen tak; daszu nuter do koncza nohta vussle, zato od bolesztí je opal, i do tri dni zamertev lesal. Zatem dosselje Kristus, nyega pohvalil, i obechal, da vech nebude szkussavan. Tak Sz.* Antonin.

N. *Szkussavali nasz vrag po szvetu, ali telu?*

V. Szkus-

Digitized by Google

V. Szkuſſava, dapache i po zlom chloveku, kakti po ſzvojem Apoſtolu, i po vnogeh drugeh ſztvarah, kak ſzvedoche hiſtorie.

N. *Kajſze iz toga moramo vuchiti?*

V. To da vſzigde, i vſzigdar zkoznujemo, i vernò ſztraſimo, kak naſz ſz. *Peter* lyublenò opomina: Bratja trezni budete, i ſztrafete: ar nepriatel vaſs vrag, kakti oroſzlan ruchechi obhadya, izchuch kogabi poſerl, tojeto: na greh napelyal, i v-pekel zapelyal. Kojemuſze ſzuprot poſztavete, jaki vu vere. (*a*)

N. *Kakov je zrok, da vrag tak rad ſzuprot nam vojuje?*

V. Je ov: 1. Je nyegova *Odurnoſzt*, z-kojum Boga odurjava, kigaje vu pekel obſzudil: zato nemore videti, da mi Boga poſtujemo.

2. Je nyegova *Gizdoſzt*; zkojumbi rad biti Bogu ſzpodoben, i ovomu ſzvetu goſzpoduvati, ter vſze lyude ſzebi podloſne, i ſzpodobne â Bogu nepokorne vchiniti.

3. Je *Nenavidnoſzt*, z-kojum nemore videti, da mi lyudi zemelyſzki, moremo v-nebo dojti, odkudje on iztiran; â on nemore, kije bil Angel nebeſzki, vnogò plemeniteſſi od naſz.

4. Je zlo *Poſelenye*, z-kojem ſeli, dabimuſze vſzi lyudi, kakti Bogu klanyali, kaktimuſze Poganini klanyaju, vu ſzvojeh bolvaneh. Dapache hotelje, dabimuſze ſzam Kriſtus klanyal, zatomuje veſz ſzvet obetal. (*b*)

N. *Jeli kakov ſztalis na ſzvetu, prez ſzkuſſavanya?*

(a) 1. *Petri* 5. (b) *Math.* 4.

Digitized by Google

V. Nega ſztaliſſa, dobe, verſzti, niti meſzta, gdebi chlovek od ſzkuſſavanya bil ſzeguren: ar ov ſitek, je ſzkuſſavanye, i vojuvanye. Zato *Sz. Hier.* veli: ondate vrag najbolyè ſzkuſſava, kada ſzkuſſavanya nechutis. (a)

N. *Kakbi mogli ſzkuſſavanye obladati?*

V. 1. Pazemo na vrata, ali prela, chez kojaſze nepriatel nagléda, i naſz dobiti ufa, ter ona vrata zapremo, zaklenemo, i onde najbolyé ſztraſemo. Tak akoſze chez *Ochi*, nagleda, i nam chemer nechiſztoga poſelenya ponuja; tak nye zapremo, da nevide ono, kaj ne ſzlobodno poſeleti. Ako chez *Vuha*, tak zateknemo nye, i z-ternyem zagrádemo, da nechuju ono, kaj ne ſzlobodno govoriti, vchiniti, niti pomiſzliti. Ako chez *Jezik*, tak ſztegnemo nyega, da negovori ono, kaj ne Bogu na poſtenye, nam na zvelichenye, ali drugem na navuk, haſzen, ali poſtenu radoſzt. Ako chez *Hiſu*, *igru*, *perſonu*, ali drugu *priliku*; takſze chuvajmo, i ogiblemo, kakti mreſe, prugla, i lepka vrasjega, ali od iſztoga pekla.

2. Proſzemo pomochi Bosje, terſze i mi pomozemo primajuch protimbe, ſzuprot ſzkuſſavanyu nam oſztavlene, i preporuchene.

N. *Kojeſzu obchinſzke protimbe ſzuprot ſzkuſſavanyu?*

V. Jeſzu ove: 1. Szkerbliva ſztráſa, vrucha molitva k-Bogu, i v-tekanye k-Ranam *Kriſtuſſevem*,

(a) *Epiſt. 1.*

Digitized by Google

ſtuſſevem. 2. V-tekanye k-Blaſene D. M. Angelu chuvaru, i Szvetczem, najmre onem, kiſzu takva ſzkuſſavanya imali, i ſzrechnò obladali. 3. Premislyavanye: Boga nazochi, i poſzlednyeh chlovechanſzkeh. 4. Guſzto primanye ſzveteh Sakramentov. 5. Taki na pochetku nedati obſztanka ſzkuſſavanyu. 6. Beſanye pogibeli, i manyguvanya: ar ovo je vankus vrasji. 7. Traplenye tela, zderſavanye chutenyih, najmre ochih, ter chtejenye ſitka Szvetczev, i muke Kriſtuſſeve. 8. Ogibanye zleh tovaruſſev. 9. Poboſno popevanye. 10. Szpovedniku vſza ſzkuſſavanya vernò ochituvati. Vſze ove protimbe obilnò izpiſzane ima *Nucl. Cat.*

N. *Kaj iz toga dobimo, kada ſzkuſſavanye obladamo?*

V. Dobimo vezda veliko ſzerdcza veſzelje; â potlam diku nebeſzku.

N. *Kaj je potrebno chiniti, kada ſzkuſſavanye obladamo?*

V. Potrebno je G. Bogu poniznò zahvaliti, ki nam je dal pomoch na obladanye, zato nyemu obladanye moramo pripiſzati, terſze vu vſzem ſitku zahvalne izkazati: daſze na dalyè Bosje pomochi vredne v-chinimo.

NAVUK LXV.

PROSNYA VII.

Neg oſzlobodi naſz od zla. *Amen.*

Govorili jeſzmo od Molitve Goſzponove, i doſzli-

Digitized by Google

ſzmo do ſzedme ter zadnye Proſnye, kojaje kakti jeden Zavjetek vſzeh preſeſzneh Proſnyih, z-kojum Kriſtus ovu ſzvoju Molitvu, je hotel zaverſſiti. Ki akoprem pervò ovde je vnogò za ſzvoje Apoſtole molil; kada vendar iz ovoga Szveta je odhadyal, tak Otcza Nebeſzkoga je proſzil, da Apoſtole od zla obchuva. Gdeje lepò hotel pokazati, kak i z-kojèm redôm moramo moliti, najmre da pervich ovo proſzimo: Daſze Szveti Ime Bosje: Da pride Kralyevſztvo nyegovo; Da bude Volya nyegova, i tak do ſzedme Proſnye: Da naſz oſzlobodi od zla. *I ako to dobimo, vech ſze nikaj zla nebojimo. Najduſze pak lyudi, ki kada nye zub ali glava zaboli, ali ide Kuga, Glad, ali Vojſzka, aliſze kaj ſzuprotivnoga pripetcha; takiſze pozábe iz lepoga réda molitve Goſzponove, ter oſztave ono, kajbi najpervò morali proſziti: Daſze ſzveti Ime Bosje; Da pride Kralyevſztvo nyegovo: Da bude Volya nyegova; nego taki najpervò mole:* Oſzlobodi naſz od zla ovoga. *I ne chudo, ako nedobe, kaj proſze: ar takova Molitva ne Kerſchanſzkem; nego poganinſzkem Molitvam ſzpodobna, i zato kruto ſzuprotivna Kriſtuſſevoj Zapovedi, ki nam zapoveda:* Izchete najpervò Kralyevſztvo Bosje, i vſza druga hotevamſze prihititi. (a) *tojeto: pridati i priverchi. Najti i ovde, kada na konczu proſzimo, da naſz oſzlobodi od zla; to moramo ravnati, na Bosje poſtenye, i naſſe zvelichenye. Ada ov Navuk bude k-tomu haſznovit, da razmemo, kaj ovde proſzimo? od kakvogafze zla oſzloboditi ſelimo? i kajſzmo chinechi, akoſze taki, kadabi mi hoteli, neoſzlobodimo.* N. *Kaj*

(a) *Math.* 6.

Digitized by Google

N. *Kaj proſzimo vu ſzedme Proſnye govorech :* Bog oſzlobodi naſz od zla ?

V. Proſzimo : od Boga milofche, da naſz miloſztivnò obchuva od zla duhovnoga, i telovnoga, vekivechnoga i vremenitoga, kojebi nam moglo Duſſe zvelichenye zpachiti, i naſz od Boga razluchiti, ali Bogu odurne vchiniti.

N. Od kakvoga zla najbolyè proſzimo, dabi naſz Bog oſzlobodil ?

V. Pervich, i najbolyè, ter izraven proſzimo, dabi naſz Bog oſzlobodil od vekivechnoga ſzkvarenya : arje to ſzamo, i najvekſe zlo, koje vu ſzebi nikaj dobra nemore zaderſavati.

2. Od kuge, glada, vojſzke, povodnye, pogora, ſztrele, tuche, zloga zraka, prégona, ſziromaſtva, betega, nagle ſzmerti, od ſzerditoſzti Bosje, i oblafzti vrasje.

3 Ne ſzamò od zla onoga, koje obchinſzkêm nachinôm zovemo *zlo*; nego i od onoga, koje ſzkoro vſzi velimo *dobro*, kakti je : bogatſztvo, preſtimanye, zdravje, dugo ſivlenye, ſzrecha, jákoſzt, i lepota, tak proſzimo, da nam ova nebudu naſzkvarenye, niti nikak na Duſſe skodliva. Kakti jeſzu vnogem skodliva : Kada nyim dadu priliku na greh, i na vekivechno ſzkvarenye.

4. Proſzimo : Da naſz oſzlobodi, ne ſzamò od nechiſztoga duha ; nego i od nyegoveh

Digitized by Google

kotrigov, iliti Apoſtolov, tojeto: od zleh tovaruſſev.

N. *Zakajſze vrag zove nechiſzti duh, kije bil Angel?*

V. I vezda je Angel, ali kruto zel i nechiſzt; kajti je pochétek, i kakti glava vſzega zla, terje vu zlu tak ſztalen; da akoprem nyemu nikaj zla neſzmo vchinili; vendar on nam vſzigdar zlo miſzli, i na zlo ſetuje.

N. *Akoje vrag glava vſzega zla, gdeſzu ada nyegovi kotrigi?*

V. Jeſzu zli lyudi, ki nam negda vech hote naskoditi; nego ſzam vrag.

N. *Zakajſze vrag zove* glava *zleh lyudih?*

V. Zato: kajti ſzvoju zlobu vunye puſcha, nye kak ſzam hoche ravna, i lada.

N. *Kakviſzu lyudi, kakti vrasja glava; i drugi kotrigi?*

V. *Glava* vrasja: Jeſzu lyudi gizdavi, tverdokorni, neſzloſni, i nepoſzluſsni.

Jezik: Jeſzu blazniki, preklinyavczi, prizegavczi, i drugi nechiſzti tepczi.

Vuha: Jeſzu oni, ki ogovorlive, i nechiſzte rechi, ali nepoſtene popevke poſzluſſaju: â za rech Bosju, i zapoboſne popevke nemaraju.

Zubi: Jeſzu ogovorlivczi, ki druge radi ogrizavaju, i dobre oſzmehavaju.

Vrat: Jeſzu krivoverczi, kakti ſzrednyi med glavum, i drugem telom, chez koje, vu telo, tojeto: vu Kerſchanſztvo vſze zlo iz glave, tojeto iz vraga prehadya.

Ruke:

Digitized by Google

Ruke: Jeszu krivichni zgrablivczi, zadersavczi, szkupczi, i neposzteni poszegavczi.

Terbuh: iliti *Seludecz:* Jeszu lakomczi, pijanczi, kurviszi, i vszi nechiszti naszladniki.

Szerdcze: Jeszu nenavidni, jálni, szerditi, fantitisze selechi, nemilosztivni, kervoloki, lyudomorczi, nazlobniki, i dobreh pregoniteli.

Noge: Jeszu neposzteni tanczássi, kláteszi, zli tovarusi, i vszi, kiszu na vszako zlo hitri, i vszigdar gotovi; â na dobro leni, i nemochni.

N. Proszimoli, dabi nasz Bog od vraga, zevszemo chiszto oszlobodil?

V. Neproszimo: arje negda chloveku hasznovito, daga vrag trapi, ali vunyem prebiva, ki na Dusse nemore naskoditi. Zato bolyè je vu szebi imati szto vragov; nego jeden szmertni greh.

N. Zakaj je bolyè?

V. Zato: kajti jeden szmertni greh, more nasz od Boga, i od vszega dobra, na veke razdeliti; â prez greha, vszi vragi toga nemogu vchiniti, akoprem vsze telo raztergaju.

N. Jelisze vnogo bojati, ako vu kojem sztányu vrag prebiva, i lyude bantuje?

V. Jesze bojati zlem, ter gresnem lyudem; â dobri i Bogabojechi moguszе szmejati: ar prez Bosjega prepuschenya nemore naskoditi

N. Vuchemsze ova szedma Prosnya od oveh pressesznch razluchava?

V. Vutom: da vu petoj proszimo, dabi nam

Digitized by Google

Bog odpuſztil preſſeſzne grehe : vu ſeſztoj pak, dabi naſz obchuval od ſzkuſſavanya, iliti pogibeli grehov : â vu ovoj ſzedmoj, dabi naſz obchuval od kaſtige grehov, koja kaſtiga jeſzu nevolye duhovne, i telovne, vekivechne, i vremenite.

N. Proſzimoli ovde, dabi naſz Bog od vſzakoga *zla oſzlobodil?*

V. Neproſzimo ; nego zevſzemà ſzamò proſzimo, dabi naſz obchuval od vekivechnoga ſzkvarenya : kakti vu petoj Prosnye proſzimo zevſzemà, dabi nam *vſze* grehe odpuſztil.

N. Zakaj proſzimo, dabi nam odpuſtil vſze *grehe; à neproſzimo, dabi naſz oſzlobodil od* vſzakoga *zla?*

V. Zato : kajti *vſzaki* greh je pravo, ter veliko zlo, Bogu odurno, i nam na Duſſe vſzigdar skodlivo ; â *vſzako* zlo, kaj mi zovemo *zlo*, niti ne Bogu odurno, niti ne nam skodlivo ; nego negda na Duſſe, i na telu kruto haſznovito.

N. Kakbi zla pripetshenye moglo biti na Duſſe haſznovito ?

V. Vuche naſz hiſtorie, i ſitek Szvetczev, kak nekojem ſziromaſtvo, nekojem beteg, nekojem pogor, ali drugo kvaruvanye je bilo na ſitka pobolſanye, i tak na zvelichenye, kojem bogatſztvo, i preſtimanye, bi morebit bilo na ſzkvarenye.

Pelda *Szina Raſzipnoga od kurvih, k-Otczu je dopelyalo ſziromaſtvo, glad, i pleve, kojeje priſzvinyah*

moral

Digitized by Google

moral jeszti; kojega pervò toga, del otchinsztva, iliti: blago, bilo je na vszako zlo odpelyalo.

Sz. Conradus Placentinus *buduchi bogat Goszpon, morebit nebi bil za puschinu pomiszlil, dabimusze nebilo pripetilo vu lóvu, Varasku lozu, iliti sumu vusgati, i tak na sziromasztvo dojti.* (a)

Eulogius *Kamenar, dabi nebil velikoga Kincha vu Pechine naszel, nebi bil za Czeszarszki Dvor pomiszlil. Nitisze od onud nebi bil med pechine, i na szveto sivlenye povernul; dabisze nebil vu dvoru zameril, i po nepriateleh, chaszti mentuval.* Pexenfeld.

N. Pokehdob nasz natura, razum, i potrebocha vuchi moliti: da nasz Bog oszlobodi od zla, *zakaj ada Kristus tu Prosnyu, vu szvoju Molitvu poszlavlya?*

V. Iszstina je, da nasz vuchi natura, i potrebocha moliti; ali nasz nevuchi ovoga lepoga reda, z-kojêm moramo moliti: arje Kristus dobrò znal, dabi mi (kakti chine krivoverczi) taki na pochetku bili molili *oszlobodi nasz od zla*: Ali Kristus vuchi nasz ovoga reda, da najpervò proszimo: *Daszve szveti Ime Bosje*: Da *pride kralyevszivo nyegovo*: Da *budi volya nyegova*: Da *nam odpuszti grehe*, i vu *Szkusavanyu obchuva*: pak naj zadnyich: da nasz *oszlobodi od zla*. Nut! ovoga reda mi nebi bili znali, prez Kristussa.

N. *Zakaj Bog hoche, daga proszimo, da nasz oszlobodi od zla?*

V. Zato: Da nam pokasze szvoju Otchin-

(a) *Brev. 19. Febr.*

Digitized by Google

szku lyubav, i da drugde protimbe pervò neischemo; nego od nyega, ki szam more pomochi, i ki vsze zlo na nasz prepuscha, videvsi da mi moremo vnogò hasznuvati.

N. *Zakaj neprosimo, dabi nasz Bog oszlobodil od sztanovitoga zla, kakti je Sziromastvo, beteg, i druge nevolye?*

V. Zato: kajti ova neszu vszigdar zla; nego vnogò krat dobra hasznovita.

N. *Jeli vnogò nevolye na ovom szvetu?*

V. Je tulikò; da ne hipa vu sitku, ne kotriga vu telu, kibi nemal szvoje nevolye: dapache ne sztvari na szvetu, od koje szirota chlovek, nebi moral kaj szuprotivnoga podnassati: akoprem vszaka sztvar je i na haszen chlovekn.

N. *Zakaj dragi Bog tulikò nevolye, na nasz possilya, ali prepuscha?*

V. Zato: kajtibi nasz rad od vnogò vekse nevolye oszloboditi. Kakti negda suhko vrachtvo pijemo, ali kotrig odszechi puschamo, da vszemu telu zdravje dobimo, ali sitek obchuvamo.

2. Zato: Dabi mi, iz ovoga maloga zla razmeli, kuliko zlo je vekivechna muka, i greh, ki nyu zaszlusi.

3. Zato: Da ova nevolya nassa, drugem vnogem pohaszni, ali na Peldu terplivnoszti, kakti je *Job, Tobias, Lidvina*, i drugi Szvetczi; Ali na pomoch najma, kaktiszu Mucheniki, kojeh najma jeszmo delniki. 4. Da-

Digitized by Google

4. Daſze takvem dobrem Lyudem, vu nevolye poſztavlenem, najem povekſa na diku, kojaje tulika; daje chudo, da Bog joſche vech nevolye nepoſsle takovem, kojem je tulika dika i radoſzt vu nebu pripravlena. Kakti i greſnike, tulika muka cheka; da nyim ſzirotam nemoremo biti nenavidni, ako ovde koju goder kratku radoſzt, ali diku imaju: ar nyu ſzirote budu na veke ſzlanò plachali: kaj dabi veruvali, bi drugach ſzvetò ſiveli.

5. Zato Dobri Bog ſzvojem dragem k-ſzebe putujuchem, oſter put po ovom Szvetu prepuſcha; daſze nekoji neraduju vech ovde putuvati; nego tam pochinka, i vſzega dobra vſivati. I vſivajuch na putu, dobra zpadlivoga, daſze nepozabe iz dobra ſztalnoga, na koje dobri Otecz naſz pozava.

N. *Aka tulika plácha za ove nevolye je pripravlena, kajſze ovde vuchimo?*

V. Vuchimoſze to: Daſze takve nevolye lepsè mogu zvati *Dobra*; nego *Zla:* ar Kriſtus vſzakoj nevolye ſzvoje blaſenſztvo je pripravil. (a)

N. *Vuchemſze Krivoverſzka molitva razluchava od naſſe, kada molimo, dabi naſz Bog od zla oſzlobodil?*

V. Razluchavaſze vutom: da Krivoverczi, akoprem od Boga pomochi proſze; vendar vu drugeh naturalſzkeh protimbah, dapache i po vrasje meſtrie pripravleneh, ſzvoje uſanye najvech poſztavlyaju; à mi ſze najvech vu

(a) *Math. 5.*

Digitized by Google

vu Boga ufamo, terſze takove protimbe dalekò ogiblemo, koja goder nema od Boga dáne krepoſzti, na izvrachenye.

N. *Jeli joſche koje razluchenye Molitve Katholichanſzke od Krivoverſzke?*

V. Je ovo: Da mi Katholiki, najpervò proſzimo: Daſze ſzveti Ime Bosje: Da pride Kralyevſztvo nyegovo, i da bude Volya nyegova; â Krivoverczi od toga niti nemiſzle; nego ſzamò proſze, daſze od zla oſzlobode.

N. *Zakaj neproſzimo, da naſz Bog oſzlobodi od* Zleh; *nego od* Zla.

V. Zato: kajti kaj namſze goder i od lyudih zla pripétcha, vſze Bog na dobro prepuſcha; â vrag chini, da je zlo: ada vraga, â ne chloveka kriviti, i odurjavati moramo. Za chloveka pak Boga moliti, daga Bog oſzlobodi od vraga, ki lyudi na zlo vléche.

N. *Jeli ſzlobodno moliti, da naſz Bog, i od vremenitoga zla oſzlobodi?*

V. Je ſzlobodno; ali vendar ov izgovor moramo pridati, ali razmeti: akoje Bogu na poſtenye, i meni na zvelichenye.

N. *Oſzlobadyali Bog ſzvoje verne, i od vremenitoga zla?*

V. Oſzlobadya: ar veli: zazovi me vu tvoje potreboche, i hochute oſzloboditi. (a)

N. *Jeli gdo tak oſzlobodyen?*

V. Jeſzu vnogi, kakti je *Noë* od potopa: *Loth* od pogora: *Daniel* od Oreſzlanov: tri

Mladen-

(a) *Pſal. 49.*

Digitized by Google

Mladenczi od ognya: *Peter* od szusanszтva, i drugi vnogi.

N. *Haszнujeli on, kisze na nevolyu szerdi, ali preklinya?*

V. Ne haszнuje; nego vnogò kvaruje: arsze tak Kris povekszava, kojegaje do volye Bosje potrebnò noszиti: gubisze lep najem: i kasztigaszе szluszi, gdebisze mogel nájem szluszиti.

N. *Kajszmo onda chinechi, kada nasz Bog nechche od zla oszloboditi?*

V. Dobrovolynò terpemo, miszlivsi: da namje ono haszнoviteszе, kaj je Bogu povolyno, akopremje nam na telu szuprotivno.

Eulogius *bilbi rajszi sivel vu Czeszarszkom dvoru; nego vu szvoje kuchicze, ali Bog ne hotel: ki nam veli: da* po vnogéh teskochah potrebnoje, da vleznemo vu kralyevszтvo Bosje (*a*) *Sz.* Job *valuje, kajszumu pohaszнili betegi, i druga velika traplenya, kada veli:* Pohadyanye tvoje (*Goszpone Bosze*) obchuváloje Duha mojega (*b*)

I Zato nemolimo, da nasz Bog oszlobodi od *vszega zla.* kak nekoji priproszti pridaju; nego szamò od *zla.*

N. *Kaj znamenuje na konczu*: Amen?

V. Akoprem vu drugeh Molitvah znamenuje jedno poszelenye: *Naj bude tak!* ali *sztanovitò*; ovde vendar znamenuje, zaufano odgovarjanye ovo: da nasz Bog je poszluhnul.

N. *Zakajszе na konczu pridaje:* Amen?

V. Sz. *Hieron.* veli: kajtije kakti záverszek,

(*a*) *Act. 14.* (*b*) *Job. c. 10.*

Digitized by Google

verſek, ali zátverdek molitve, z-kojem pervò rechena, kakti ponavlyamo, i naſz na pazku zbudyavamo.

N. *Zakaj vu ſz. Meſſe na konczu Molitve Goſzponove, ne miniſter; nego ſzam Meſſnik veli:* Am?

V. Zato: kajti onde Meſnik med Bogom, i med lyudmi, je kakti Tolnachnik, i zato volyu, i miloſchu Bosju lyudem tolnachi, iliti nazvezcha: da Bog nyihovu molitvu je poſzluhnul.

N. Joſche more biti pitanye: *Kakvi lyudi Molitvu Goſzponovu Bogu nepovolynò, â ſzebi bedaſztò i morebit nebuſznovitò mole?*

V. Mole navlaſztitò ovi: koji kada vele: *Otecz naſs.* nepomiſzle na Boga, niti na bliſnyega ſzvoga: nitiſze vu ſzerdczu neopitaju, kakſze izkazuju ſzine tak dobroga Otcza? nego ſivu greſnò, nepoſzluſnò, i neſzloſnò, kakti dabi nebili Bosja detcza, i vſzeh lyudih pod Bogom bratja.

2. Kada vele: *Kiſzi na nebeſzeh.* Nepomiſzle na ſzvoju dragu nebeſzku domovinu, i zato tam nigdar nezdehnu, niti nepoſele. Nepomiſzle, daje Bog okolu naſz, ki more ſztraſſnò kaſtigati: arje vſzamoguch.

3. Kada vele: *Szvetiſze Ime Tvoje.* Nepomiſzle kakbiſze moglo, i moralo od vſzeh ſzvetiti, nitiga ſzami neſzvete, niti druge na to nenavuchaju; nego joſche blázne, i druge prepuſchaju, kaj nebi poganini prepuſchali.

4. Kada

Digitized by Google

4. Kada vele: *Pridi kralyevſztvo Tvoje.* Kadaſzu vu ſzmertnom grehu, Boga vu ſzebi nepuſzte kralyuvati; nego duha nechiſztoga: imajuchi ovde ſzvoje naſzladnoſzti, za Kralyevſztvo nebeſzko, niti za pravi pút nebeſzki, nigdar pravò nepomiſzle: chujuch i chutech, daſzu na pútu peklenſzkom, ſzmejuſze, gdabiſze plakati morali, dabi pravò v-nebo ſeleli.

5. Kada vele: *Budi volya Tvoja.* Ako Bog i kaj ſzuprotivnoga poſsle, ali prepuſzti, kaj vidi daje haſznovito, ali potrebno; tak oni takiſze ſzerde, preklinyaju, i takbi radi, dabi vſzigdar nyihova: â ne Bosja volya bila: kada nyim Bog ſzvoju volyu po zapovedeh, i po duhovneh poglavareh nazvezcha, onda oniſze iz toga poſpotavaju: znaju, daje volya Bosja: *Szvetoſzt naſsa*: â oni, ako vide chloveka Bogabojechega; za bedaka derſe, i oſzmehavajuſze iz nyega.

6. Kada vele: *Kruha naſſega vſzakdenyega.* Nezadovolyni ſzvojega ſztaliſſa imétkôm, i poſtenûm hranûm, vſzakojachke ſztranſzke czifricze zizkavaju: ſzamò telu vgajaju, â Duſſu zapuſchaju: ah i Oltarſzki Sakrament! zoveſze *Kruh vſzakdenyi*: ada zakajga tak redkò krat prijemlemo? pita Sz. Ambros. Zato kajti druge telovne i ſzvetſzke naſzladnoſzti vech izchemo, i preſtimavamo; nego ſz. Sakrament, i tuliku haſzen Duſſe naſse.

7. Kada

Digitized by Google

7. Kada vele: *Odpuſztinam duge naſſe.* Nigdar nehte preſztati greſſiti; nego nove, i nove duge napravlyaju, akoprem neznaju, jeli Bog jeden greh oproſztil: ter vendar ſzmeju vech greſſiti, i tak vekſe muke ſzluſiti.

8. Kada vele: *kak i mi odpuſchamo duſnikom naſſem.* Tak akoſze ſele fantiti, to ſzami vide, daſzi prokletſztva proſze, dabi Bog tak odpuſztil; kak oni odpuſchaju, tojeto: dabi neodpuſztil: ar oni neodpuſchaju.

9. Kada vele: *Ne v-pelyaj naſz vu ſzkuſſavanye.* Szamiſze nechuvaju; negoſze hotonczè puſchaju vu igre, tancze, pogledanya, poſzeganya, kuſſuvanya, i druga nepoſtena, ali pogibelna pajdaſtva, ter vendar mole: *Nevpelyaj naſz vu ſzkuſſavanye.* Gdeſze ochiveſztò iz Boga oſzmehavaju.

10. Kada vele: *Neg oſzlobodi naſz od zla.* Od mladoſzti znaduch, da ſzmertni greh, je zlo najvekſe: ar pelya na vekivechno ſzkvarenye; terſze vendar ovoga púta peklenſzkoga, tak marlivò derſe; kakti najvekſega dobra. Ada ovoli je moliti molitvu Goſzponovu, Bogu povolynò, ſzveteczem ſzpodobnò, â ſzebi haſznovito? Sztanovitò ovo ne prava molitva, i zato ne Bogu povolyna, niti chloveku haſznovita. Ada takovi ſzami ſzebi (â ne Bogu) moraju pripiſzati, ako nezadobe ono, kaj tak bedaſztò, i nepoboſnò mole.

NA-

Digitized by Google

ZAVJETEK
Molitve Goszponove.

Ovdesze najdi vsze, kaj dobra zaprosziti, ali poseleti moremo. Pervo *je: Poshtenye Boga.* Drugo: *Kralyevsztvo Nebeszko.* Treto: *Miloscha Bosja, iliti pomoch na obdersavanye Volye Bosje, i vu diku nebeszku.* Cheterto: *Ona kojaszu potrebna na zdersavanye ovoga sitka.* Peto: *Zlo presesznó, tojeto: grehi i kastiga zaszluszena, kojebisze radi oszloboditi: i zato odpuschanya proszimo.* Seszto: *Zlo dojduche, kaktiszu szkussavanya na grehe, szuprot kojem proszimo pomoch.* Szedmo: *Zla vezdasnya, koja proszimo od nasz odvernuti. Ovde Sz.* Augustin *veli: szlobodnoje z-jednum, ali drugum rechjum rechi ona, kaj veli ova Molitva; ali ne szlobodno, rechi kaj drugo; nego kaj veli ova Molitva.*

1. Ada od Molitve Goszponove szlobodnó reczemo, daszu ove szedmere Prosnye: kakti *Szedmeri laszi Samsona.* (a) Koje Kristus je oszstavil szvojoj Zaruchnicze Czirkve, na szvoj vekivechni Szpominek, da kada goder ove bude vu vúsztah imala, daszе na lyubav gene, i objachi na ufanye, da ono, kaj proszi, zadobiti hoche, ako bude vredna, i dosztojna.

2. Reczemo daszu kakti: *Szedmere Láti,* iliti Klaszi lepe i rodne iz jednoga betva. (b) Iz szerdcza Kristusevoga raztuche, iz kojeh hránu Dusse nasse, pobráti moremo zadovolynu.

(a) *Judic. 16.* (b) *Gen. 41.*

Digitized by Google

3. Reczemo, daſzu: *Szedmeri rogi Agnecza.*(a) Vu kojeh naſſa jakoſzt ſztoji, z-kojemi naſſe nepriatele obladati moremo.

4. Reczemo, daſzu: *Szedmere Ochi:* (b) z-Kojemi pogledajmo vu naſſu nebeſzku domovinu, terſze ogiblemo vſzake pogibeli, da vpekel ne zabludimo.

5. Reczemo, daſzu: *Kniga Agnecza ſzedmeremi Pechatmi zapechachena*, koju ſzam Agnecz je nam dal, i odperl, da nyu vechkrat chtejemo.

I ova Kniga, iliti Molitva Goſzponova

1. Najnam bude *Zerczalo* juternye, gde moremo naſſe falinge videti, i nye obriſzati.

2. Najnam bude vſzakdenya *brana*, prez koje Duſſa ofzlabe.

3. Najnam bude *Ofztruga*, z-kojumſze naſſa pamet od zemlye zdigne, da nebeſzka poſeli, i od tak dobroga Otcza proſzi.

4. Najnam bude *Szvetcha* vudne, i vnochi ſzvetecha, da moremo pravò po vúzkeh ſztezah Zapovedih Bosjeh, tia do koncza hoditi, i vu ſzvetloſzt nebeſzku ſzrechnò dojti.

5. Najnam bude *Orusje* jako, z-kojem moremo vſza ſzkuſsavanya obladati.

6. Najnam bude ſivi *Memorial*, iliti Opomenek, ki naſz vſzigdar opomene na lyubav Boga, i bliſnyega naſsega: arſzmo vſzi detcza, Nebeſzkoga Otcza.

7. Najnam bude ſivi *Szudecz*, ki naſz vſzaki den opita: kakſze káſemo vredne Szine, tak dobroga

(a) *Apoc. 5.* (b) *Zach. 3.*

Digitized by Google

dobroga Otcza? Kak ſzloſnò, i lyublenò med nami ſivemo? daſze poznamo draga bratja. Kakſze za nyegovo poſtenye ſzkerbimo, i druge nato vuchimo? kak vu Kralyevſztvo nyegovo, i domovinu naſſu hlepimo, ter jéli nyega, ali morebit grehe, i tak duhe nechiſzte vu naſz Kralyuvati puſztimo? Kak nyegovu Szvetu Volyu, zapovedi obderſavajuch izpunyavamo? Kak kruha telovnoga, i duhovnoga proſzimo, i morebit nedoſztojnò vſivamo? Kak duge iliti zámere naſſem zamernikom iz ſzerdcza opraſchamo, aliſze morebit fantiti ſelimo? Kakſze vu prilike i pogibeli ſzkuſſavanya ſzami hotonczè puſchamo, i napelyávamo: â Boga proſzimo, da naſz on ne v-pelya? kakſze najvekſega zla, tojeto: greha malò chuvamo, po kojem vu zlo vekivechno znaduch ſetujemo? A kadaſzmoſze tak opitali?

Vezda ochiveſztò vidimo, kak ova Molitva Goſzponova, je velika pomoch na ſzveto ſivlenye: arje puna lepoga Navuka, potrebnoga opominanya, i haſznovitoga pokaranya, poleg kojega dabi mi ſiveli, vſzi bi veliki Szvetczi poſztali. *Kak je recheno fol. 487.*

A kajbi vech? to joſche znajmo, i vechkrat premiſzlemo: Da Otczu Nebeſzkomu je kruto draga ova Molitva, koju naſz je navuchil Predragi JEſus, i vſzeje nakanil dati, kaj goder proſzimo. Aliſze to ſzkerbemo:

Digitized by Google

daſze vrednu, vernu, ter poſzluſnu Deteczu, tak dobroga Otcza vſzigdar izkaſemo: Da vſzigdar z-nyim derſimo: Da vſzakoga chloveka na nyegvu hvalu vabimo, i na nyegovoga Sz. Imena poſtuvanye navúchamo: Da k-nyemu nepreſztanczè, po ſzvetom ſivlenyu, i po terplivnoſzti hlepimo, i vſze druge za nami, vſzakêm nachinôm pomoremo; Ako hochemo, da naſſu Molitvu poſzluhne, i da naſz Dragi Otecz! vu ſzvoje Kralyevſztvo, â naſſe vekivechno otchinſztvo miloſztivnò pozove. Amen.

NAVUK LXVI.

OD POBOSNOSZTI

MARIANSZKE.

Za Molitvum Goſzponovum (z-kojum Boga poſtujemo) taki Poboſnoſzt Marianſzku Poſztavlyamo: kajti Maria za Bogom pervoga, i oſzebujnoga poſtenya je vredna. I to chinimo na priliku oneh, ki imajuchi kakov velik poſzel pri Kralyu, podadu nyemu ſzvoju Suppliku, iliti Molbu; Ali vendar nekojemu zmed Dvorjanikov (kojega znaju pri Kralyu jakò prijetnoga) ſzvoju Molbu preporuche, da takov Dvorjanik Kralyu ſzpomene, i preporuchi podanu Molbu. A ſzpodobnem nachinôm, vu Molitvie Goſzpodnove, jeſzmo G. Bogu podali naſſu Molbu, ter vu velikeh poſzlih; Ovde pak po ove Poboſnoſzti, Mariu Majku Bosju,

Digitized by Google

Bosju, i Kralyiczu Nebeſzku, na pomoch zazavamo, i nyoj naſſu Molbu preporuchamo: Daſze ona Bogu za naſz pomoli. Zato Redovniki na konczu ſzvojega Breviara, vſzigdar pridadu onu Molitvu: Zdrava Kralyicza, ali drugu, vremenu prikladnu: ar iſztinſzkò zpoznavamo ono, kaj Sz. Bernardus *govori: Da naſz Bog je hotel vſza imati po Marie. I kakti Kriſtus k-nam je doſsel po Marie; tak i mi k-Bogu moramo pojti po Marie.* (a) *Ada pervò, nego Pozdravlenye Angelſzko tolnachiti pochnemo, bude haſznovitò poſztaviti Navuk, od Poboſnoſzti Marianſzke.*

N. *Vu koga* (za Bogom) *naſſe Ufanye moramò poſztaviti?*

V. Vu Blaſ. D. M. arje ona Bogu najbliſnya, i najvekſa med vſzemi Sztvari, koje neſzu Bog: ter je Mati Bosja, i naſſa: Je Poroditelicza Zvelichenya.

N. *Jeli Mati greſneh, ali ſzamò pravickneh?*

V. Je Pravichneh i greſneh: ar kakti pravichne bráni od greha, i hrani z-mlekom miloſche; tak greſne na pokoru pelya, i vábi z-mlekom miloſzerdnoſzti.

N. *Moramoli Blaſenu D. M. poſtuvati?*

V. I kruto da moramo, ter za Bogom najbolyè: kajti je Mati Bosja: ar ſzamò zato pod Bogom, je vech poſtenya vredna; negoſzu vſze druge ſztvari, tojeto: negoſzu Angeli, Szvetczi, i vſzi lyudi.

N. *Kaj Szveti Otczi od toga ſzudè, i govore?*

(a) *Serm. de Nat.*

Digitized by Google

V. Sz. *Peter Damianus* pita: Kaj je vekſega od Devicze M. koja preveliko Boſanſztvo vu ſzvoju Vutrobu je zaperla? *Heimb.*

Sz. *Bonaventura*: Bog more vchiniti vekſi Szvet, i vekſe Nebo: ali vekſu Mater; nego je Mati Bosja, Bog nemore vchiniti. *Heimb.*

Sz. *Thomas Aquinas* ſzudi: Da vrednoſzt Marie, je prez koncza: ar vſza zverſenoſzt, kojaje vu Angeleh, i lyudeh razlejana; takſze vſza ona, i vnogò vekſa, vu ſzame Marie nahadya. I drugde ovak veli: *Blaſena D. iz toga, kajti je Mati Bosja, ima vrednoſzt prez konca, iz Dobra prez koncza, koje Dobro je Bog.* (a) Zakaj ada nebi tuliku Perſonu poſtuvali?

N. *Kakov je nachin B. D. Mariu poſtuvati?*

V. Zmed vnogeh drugeh mogu biti ovi: 1. Guſztokrat od Marianſzkeh krepoſztih, miloſchih, i dobrot poſtenò govoriti, ali premislyavati. 2. Nyu vu ſitku naſzleduvati, najmre chiſztò poniznò, tihò, i poboſnò ſivuch. 3. zarad ſaloſzti, kojeje ovde podnaſſala, Nyu pomiluvati, i razveſzeliti. 4. Nye ſz. Ime MARIA poboſnò izgovarjati, glavu nakloniti, ali odkriti. 5. Nekaj dobra, po Nye rukah Bogu alduvati. 6. Nye Czirkve, Oltare, Kipe, i mochi oſzebujnò poſtuvati, pohadyati, kinchiti, i nadélyati. 7. Vu Nye bratinſztvo ſzvoje Ime zapiſzati, terſze vernoga Szina izkązati: druge na Nye poſtenye navuchati, Litanie, i druge poboſne

(a) 1. p. q. 25 c. 6.

Digitized by Google

ne popevke popevati. 8. Pervò negoſze kakov poſzel pochne, nyega MARIE preporuchiti. 9. V-Jutro, opoldan, i vecher, na Pozdravlenye moliti, trikrat *Zdrava MARIA*: i kadaje moguche chiſzlo. 10. V-Szobotu, ali pred nye Szvetkom poſztiti, aliſze od koje jeſztvine zderſati: aliſze drugach na telu trapiti, i od nekoje zle navade chuvati: ar *Durandus* veli: Da ſzobota je kakti vrata k-nedelye, kojaje den pochinka, i znamenuje: ſitek, i pokoj vekivechni; kajti pak B. D. MARIA je nam vrata nebeſzka, zato den Szobotni MARIE na poſtenye ſzvetimo.

N. *Vuchem ſztoji poboſnoſzt Marianſzka?*

V. Poboſnoſzt Marianſzka ſztoji vu tom: da chlovek ima pohlepenye, i volyu vſzigdar gotovu vſza ona vchiniti, kojaſzu na diku, i poleg volye, ove prevelike Goſzpe MARIE. I ki toga nema, on ne MARIE poboſen.

N. *Kakva mora biti poboſnoſzt Marianſzka?*

V. Mora biti *Gluboka*: da ne ſztoji ſzamò vu zvunſzkeh molitvah, chiſzlah, Litaniah, popevkah, ali tela traplenyu, ali guſztom zazavanyu; nego vnogò bolyè vu nuternye pazke, na ſzvoje miſzle, rechi, chine, derſanye, i veſz ſitek.

2. Mora biti *Plodna*, iliti rodna: da izpléve vſze grehe, i zle navade, akoprem neſzu ochiveſztò greſne: I da zaſzadi krepoſzti

Digitized by Google

Marianſzke, najmre pak: chiſztochu; poniznoſzt, chednoſzt, poboſnoſzt: i ſzloſnoſzt: ar Duh Sz. govori: ov je veſz ſzad: daſze odneſze greh. (a)

N. *Nakaj pomore poboſnoſzt Marianſzka?*

V. 1. Pomore na ſztanovitesſe zadoblenye blaſenſztva: ar B. D. Maria zagovornicza naſſa neprepuſzti, dabi nye poboſna detcza poginula.

2. Pomore na legle izproſſenye, i telovnoga dobra, kulikoje nam na zvelichenye: ar kajbi Szin takve Majke zakratil?

Prilika: *Vnogò biſze uſali dobiti, dabi za naſz molili vſzi Angeli, Patriarke, Proroki, Apoſtoli, Mucheniki, Szpovedniki, Divojke, i vſzi Szetczi. Ada vnogoſze vech moremo uſati, ako ſzama Maria moli za naſz: ar vech more; nego vſzi ovi.*

3. pomore na to: da od naſz odverne zla, i nevolye ovoga ſzveta: ar Maria ſzebi poboſne vernò, i negda chudovitò, brani od nepriatelov.

Pelda Horatius *Vojnik, kadaje vu vojſzke jedno oko zgubil, jeſze dal na Marianſzkù poboſnoſzt: Tak vu Czirkve, kadaje lepa od Marie popevka popevana, najdeſze Sidov, kiſze nato gerdò oſzmehava: Zatoga* Horatius *dobrò plyuſzne: Sidov idega tuſit: pozvan* Horatius *preporuchiſzo Marie, i taki na ſzlepo oko pregleda: ide na ſzud, i pita Sidova:* Jeſzemlite ja plyuſznul? *Sidov nyega pogleda, i ſzamò ovak veli: dabi bil ſzamò na jedno oko*

(a) *Iſai 17.*

Digitized by Google

oko ſzlep, jahi rekel, daſzime pravò ti plyuſznul, ali kajti na obodve oke vidis, vezda neſzmem rechi daſzime ti plyuſznul. Onda Goſzpoda opitaſſe kakſzeje pripetilo? i ovak dokonchaſze: daſze Horatius *pravichnò oſzlobodi; Sidov pako ſzto ſuntov ſzvebra naj plati, kojega poloviczu naj dobi* Horatius. *A potlam vſzidgar na ov den 17. Aug. naj ſidovi dadu jednoga zmed ſzebe, pred Czirkvu, gde naj za jednu vuru ſztoji, i od kerſchenika dobru plyuſzku dobi.* P. Cornæus T. J.

N. *Kakvoje znamenye pri chloveku:* poboſnoſzt Marianſzka?

V. Akoprem chlovek na ovom ſzvetu, ſzvojega izebranya nemore ſztanovitò (prez Bosjega nazvezchenya) znati; jeſzu vendar nekoja znamenya, koja ſzerdczu chlovechanſzkomu veſzelje mogu zavdati: ter zmed drugeh jedno znamenye vekivechnoga izebranya, iliti zvelichenya, je prava, ter ſztalna poboſnoſzt Marianſzka. Tak ſzude Sz. Otczi poleg Sz. Piſzma, gdeſze od Marie doſzta prilichnò govori: Blaſen chlovek, ki chuje mene, i ki zkoznuje na vrata moja: ki mene najde, najde ſitek: i hoche zajéti zvelichenye od Goſzpona. *(a)*

N. *Kakſze ove rechi moraju razumeti?*

V. Moraju 1. ovak: ki *zkoznuju*, tojeto: kiſze od mladoſzti dadu na moju ſzlusbu; tak kakti pochetek blaſenſztva dobivaju: ja hochu pred takove dojti, nye lyublenò pri-

(a) *Prov 8. 34. 35.*

Digitized by Google

mem, i vu palachu nebeſzku zapelyam.

2. Drugoch ovak: *Blaſeni, ki v-jutro zkoznuju*, tojeto: da oni, ki ſele pravò poboſini i dragi biti Marie; tak moraju vſzaki den zarana nyu izkati, i ſzebe nyoj na ſzlusbu alduvati, ter marlivò, i lyublenò na nye poboſnoſzt zkoznuvati, i ſetuvati.

Pelda Sz. Bernardinus *joſche mladenecz iſſelje vſzakô jutrô zvun varaſſa, pred jeden kip Marianſzki molit: negda opitan, kam hodi? odgovori: da ima vani jednu dobru priateliczu, koju mora poboditi. I neſzuſze domiſzlili; nego kadaſzuga pred kipom klechechega videli.* vu ſitku.

3. Veliſze od B. D. Marie, da ona ne ſzamò, Mati Kriſtuſseva; nego takajſe *Mati zebranch: i vſzeh Szinov Bosjeh.* Kojem ſzrechnu ſzmert zna, i more preſzkerbeti, kakſzu vnogi zpoznali, kiſzuſze vredne vchinili.

N. *Kaj potrebuje prava poboſnoſzt Marianſzka?*

V. Potrebuje marlivo, i ſztalno naſzleduvanye Krepoſztih Marianſzkeh. Zato opomina: *prejdete k-mene, ki ſelite mene.* (a) Kakti dabi rekla: vi, ki ſelite mene poſtuvati, i ki velite, da mene lyubite: oſztavete nechiſzte pute, i pogibelne ſzteze vaſſe: po novom derſanyu prejdete k-mene: greſſen i vrasji tabor oſztavete, terſze mojega derſete.

N. *Kaj ada oſzebujnò lyubi B. D. Maria?*

V. 1. Lyubi chiſztochu Duſſe i tela: arjeona bila vſzigdar Prebivaliſche chiſztoche.

2. Lyu-

(a) *Eccl 24.*

Digitized by Google

2. Lyubi poniznoszt: koja akoprem Mati; zovesze szlusbeniczu Bosju. 3. Lyubi Lyubav Boga, i blisnyega szvoga. 4. Lyubi treznoszt, mertuchlivoszt, szloszoszt, i poszlen sitek. Ada ki seli Marie drag biti, naj ove kreposzti marlivò naszlediuje: ar kisze neizkase poszlusno dete, naj nezameri Marie, akosze ona neizkase milosztivnu Majku.

N. *Jeli Bogu krivo, ali sal, da B. D. Mariu tulikò poshtujemo?*

V. Ne krivo, nego pravo, i kruto drago: ar poshtenya Matere, je Szin ofzebujni delnik, i ki goder Mater za nikaj derszi, on Szina neposhtuje, nitimu nechini po volye.

N. *Jeli Bogu drago, daszе k-Marie tulikò v-techemo?*

V. Je drago, i nam haszno vito: Kajsze vuchiti moremo iz iszteh chudoviteh kipov Marianszkeh, i darov onde obesseneh, ki szvedoche, kakszeje haszno vito v-techi k-Marie: I takoveh kipov je vech chudoviteh; nego kipov Preszvetoga Trojszтva, iliti Boga.

N. *Kaj ada Bog nemore, ali nehche tak chuda vchiniti: kak Maria?*

V. More i hoche: dapache vszako chudo, chini szam Bog na prosnyu Marie.

N. *Zakaj chini tuliko?*

V. Zato: da Bog ochivesztò pokase, kakmuje drago, dasze Bogu po Marie preporuchamo: i kakje Maria pri Bogu moguchna.

N. *Kajbi morali odgoveriti krivoverczem govorechem:*

Digitized by Google

rechem: Dasze hvala Bosja pomenyjava, kada tulikò Mariu poshtujemo?

V. Odgovoremo: Dapache po hvale Marianszke, joscheszе hvala Bosja povekshava: ar Mati poshtujeszе zarad szina, adaszе Szin bolyè poshtuje. Kakti akoszе gdo k-Czeszaru po Majke v-teche; toszi Czeszar nederszi za spot; nego za poshtenye: daszе neufa izraven; nego po Majke v-techi.

Nut! kaj szvetszka pravda govori: *Sztrashnoje dvojiti, jeli on vreden, kôgaje Czeszar izebral.*(a) I akoje sztrashno dvojiti; tak vnogò sztrashnesze je szuproti govoriti, i chiniti.

Od ovud vidimo, kaj szluse krivoverczi, ki ne szamò dvoje; nego i szuproti govore: Da B. D. Maria ne vredna vekshega poshtenya; nego koja druga Sena. O Maria! koju Otecz Bog Sztvoritel Szveta, po Archangelu je pozdravil, punu miloscheBosje, i blasenu med senami je valuval, i joscheposDuhu Szvetom z-Darmi szvojemi neizgovornò nadelil: ter za Mater Szina szvojega zebral. Mariu pozdravlya Sztvoritel, klanyaszе Archangel; ada zakaj nebi chlovek? ter gresnik, vu takvom pozdravlenyu naszleduval szvojega Sztvoritela; nego rajsi gizdavoga Lucifera?

Brâneszе krivoverczi govorech: Imamo Kristussa pri Otczu zagovoritela; ada nepotrebujemo Zagovornicze, niti drugeh Zagovoritelov Szvetczev: zato nakaj nam je, Mariu poshtuvati i zazavati? Ali

(a) *L. Sacrileg. c. de Crim.*

Digitized by Google

Ali ovi ſzuprot zdravomu razumu, i Sz. Piſzmu govore: Ar ki ſeli Kralyu biti povolyen, nemórali poſtuvati nyegovu Majku, dapache i dvorjanike, najmre akoſzeje Kralyu vechkrat zameril, i kaſtigu zaſzluſil? Nevuchili ſzam razum, daſze Szinu krivi, v-techemo k-Majke?

Ako joſche krivoverecz dvojis: jeli ſzlobodnò Mariu poſtuvati? opitaj Archangela Gabriela: ki zarad vekſega poſtenya, ne ſzmel Mariu imenuvati: ar ne rekel: Zdrava *Maria*; nego ſzamò: *Zdrava*, Miloſche puna. Ako neverujes, poglej na lepe, i nakinchene Marianſzke Czirkve, kojeſzu poboſni, ter ſztari Kerſcheniki zezidati vchinili. Poglej na dáre, kiſzu poleg Oltara na znamenye, ali na ſzvedochanſztvo doblene Miloſche obeſſeni, ter vnogò pervò; negoje tvoja kriva vera na ſzvetu bila. Na poſtenye Marie jeſzu Szveti Redi podignyeni, kiſze i vezda vide. Jeſzu poboſne Molitve, Popevke, i Knige napravlene, iz kojehſze i Bosja hvala povekſava.

Ako joſche dvojis, opitaj, i povedu tebi Sz. *Ambroſius*, Sz. *Auguſtinus*, Sz. *Bernardus*, i Sz. *Ferencz*: Kiſzu vnogò pervò Mariu poſtuvali, i zazavali; negoje bil na Szvetu préded Luthera, ali Kalvina. Sz. *Anſelmus*, kije vumerl Leta 1109. veli: *Kakti ô preblaſzna! vſzaki od Tebe odvernyen, i od Tebe oſztavlen mora poginuti; tak vſzaki k-Tebe obernyen, i kôga Ti pomilujes, ne mu-*

Digitized by Google

*ne moguche, dabi poginul. I Berſe negda chlovek pomoch dobi po zazavanyu B.D.*Marie; *nego po zazavanyu Imena Goſzpodina JEſuſſa.* (a) I toſzu vnogi zpoznali. Kajſze vendar nemora tak razmeti: Dabi B. D. Maria, kaj po ſzame ſzvoje moguchnoſzti vchinila; nego vſze ide od moguchnoſzti Szina. Kakti Szvetloſzt meſzecza, ide od Szuncza. *Heimb.*

Pelda. Sz. *Ferencz Xaverius* Mariu je za ſzvoju *Goſzpu* ozaval: pripetiloſzeje po Bosjem prepuſchenyu, daſzuga vragi ochiveſztò i ſztraſſnò bichuvali (hotevſiga od ſzlusbe Marianſzke odvernuti) tak kada poboſnò je zdehnul: *O Goſzpa! Zakaj nepomores?* i takiſzu vſzi odſztupili: gdeje ochiveſztò pomoch Marie zpoznal. Takſze najde vu nyegovom Sitku.

NAVUK LXVII.

Od Pozdravlenya Angelſzkoga.

ZDRAVA MARIA

Pozdravlenye Angelſzko, zoveſze ov Razgovor, kojega negda (od pochetka ſzveta, kak nekoji ſtimaju, Leta 5199. na den 25. Martiuſa v-Petek jutro) Arch-Angel Gabriel z-Marium *je imal, vu Varaſſu* Nazareth, *kada od Boga poſzlan*, B. D. Mariu *pozdraviſi, nyoj je nazveſztil, da chiſzta Divojka oſztaviſi, hoche zanoſziti, po Krepoſzti Duha Sz. i poroditi Szina Bosjega. Kojemu pozdravlenyu Szveta Mati Czirkva pridaje hvalu Marianſzku od* Eliza-

(a) *l. de Excel. Virg. c. 6.*

Digitized by Google

Elizabethe *izgovorjenu. Zatem pako kratku ſzvoju molitviczu je prilofila, da po krepoſzti Rechih, od Boga, po* Gabrielu *poruchenih, legle vno dobimo, kaj proſzimo: arje vnogò jakſa molitva, akoſze Sz.* Maria *Zagovornicza priverſe, koja vu* Kane Gallilee, *i neproſzena, onem* Szvatom, *vina je izproſzila.* (a) *Ova pako vſza molitva ima tri ſztrane: vu perve, z-rechmi Angelſzkemi* B. *D.* Mariu *pozdravlyamo: vu druge, hvalu* Marianſzku *z-rechmi* Elizabethe *ponávlyamo: â vu trete ſztrane, na kratkomſze Sz.* Marie *preporuchamo. I kajtiſze iz vſzake rechi more lép, i haſznovit navuk izpelyati; zato daſze legle zapameti, kaj vſzaka rech znamenuje, nehchemo vnogò na jenkrat vzeti; nego vu evom navuku, ſzamò ove dve rechi:* Zdrava Maria, *z-Borjûm i* Marianſzkûm *pomochjûm, hochemo raztolmachiti.*

N. *Koja molitva je naj dragſa B. D.* Marie ?

V. Je pozdravlenye Angelſzko, iliti: *Zdrava* Maria.

N. *Zakaj je ova naj dragſa* ?

V. Zato: kajti ova nyoj vſzigdar ponovi, i podrugáchi ono veſzelje, koje je chútila, kadaje od *Gabriela* razmela, da bude Mati Bosja.

N. *Gdoje zrok, i pervi pochetnik, pozdravlenya Angelſzkoga* ?

V. Je ſzam Goſzpodin Bog.

N. *Zakajſze pak zove:* Pozdravlenye Angelſzko?

V. Zato: kajti ovo Angel *Gabriel* od Boga *k-Marie* poſzlan, je izgovoril.

N. *Zakaj taki za molitvum Goſzponovum, molimo:*

(a) *Joan. 2.*

Digitized by Google

mo: pozdravlenye Angelszko, tojeto: Zdravu Mariu?

V. Zato: da nassa molitva z-tem vekssi krepossi dobi, kadasze szpomenemo, da Szin Bosji, vu vutrobe Blasene D. M. je chlovekôm posztal: i da po B. D. *Marie* leglè dobimo, kaj prosimo.

N. *Kakvu baszen iz ove molitve dobivamo?*

V. Dobivamo oszebujnu Blasene D. M. pomoch, szuprot nepriatelom Dusse, i tela, akosze takve pomochi vredne vchinimo.

N. *Pokebdób Pozdravlenye Angelszko je Molitva, kaj ada prosimo govorech:* Zdrava Maria?

V. Ovde josche nikaj neprosimo; nego ovde B. D. Mariu szamò pozdravlyamo, i kakti Materinszko szerdcze, nam milosztivno dobivamo.

N. *Kaj znamenuje ova rech*: Zdrava?

V. 1. Znamenuje jedno szerdcheno, ter lyubleno poselenye: da *budi siva! szrechna, i vszega dobra puna!*

2. Znamenuje jedno veszelo raduvanye nad tulikum szrechum Marie, kakti dabi rekel: radujemsze, daszi tak szrechna, blasena, milosche puna, i daszi Mati Bosja zebrána.

N. *Zakaj to molimo, kada toszve jur obilnò ima?*

V. To tulikò ne molimo; kulikosze radujemo, i nyoj ono veszelo Pozdravlenye szpominajuch povolynò chinimo: da ovak nassu szinovszku lyubav izkasemo, i nam nye Materinszku Lyubav leglè dobimo.

N. *Kaj*

Digitized by Google

N. *Kaj znamenuje ova rech:* Maria?

V. 1. Znamenuje laſztovito Ime Blaſene D. M. kchere *Joachima* i *Anne*, potlam Joſephu zaruchene, i za Mater Bosju zebráne.

2. Znamenuje iz jezika Sidovſzkoga *Mirjam* ali *Mor-jam*: Meſtricza, ali: Goſzpa morja, ali: zvezda morja.

N. *Zakajſze ada ova Devicza tak zove?*

V. Zato: kajti je za iſztinu: *Meſtricza, Goſzpa*, i *zvezda*, koja naſz po ovom zburkanom morju, vu obechanu zemlyu, tojeto: vu Kralyevſztvo nebeſzko vodi, po ſzvojeh proſnyah, i molbah.

Goſzpa je Maria: arſze od ſztarine zove: *Goſzpa naſſa.* Nemczi zovu: *Naſſa draga Goſzpa.* I Goſzpa morja: ar ako ſzeſztru *Moyſeſa* lyudſztvo Iſraelſzko, moglo je tak zvati, kadaje chez cherleno morje ſzrechnò preſslo, i nepriatelu *Pharaonu* vuſslo (a) tak vnogò bolyè moreſze Maria tak ozavati, koja naſz je po Muke, i kervi Szina ſzvojega, iz nepriatelſzkeh rúk iztergnula, i na pút zvelichenya dopelyala.

Sz. *Gerardus* Bisk. Chanadinſzki vu Vugerſzke zemlye, med drugemi ſzvetemi naredbami, je i ovo naredil: da Mariu nigdo neimenuje drugach; nego: *Naſſa Goſzpa*: i akoſzeje komu zareklo: *Maria*; tak moralſzeje poklekſi nakloniti. Odkud Vugri, i nekoji drugi, narodyenye Blaſene D. M. zovu: *Ma-*

(a) *Exod. 15.*

Digitized by Google

la Goſzpa. Kaj mi velimo: M*ala meſſa*: â vnebo vzetje zovu: *Velika Goſzpa*, mi pako *Velika meſſa.* Sur. 24. Sept.

Polyaki ovo Sz. Ime *Maria* tak poſtuju; daſze nijedna ſena, neſzme zvati Maria. Dapache akobi takva od drugud doſsla, mora ime premeniti.

Tak Vladislaus IV. *bilje zaruchil Nivernenſzkoga Herczega kcher, kojaſze je zvala* Maria Aloyſia. *Ali pervò; negoje znyum priſzegel, je ov izgovor poſztavil: daſze vech nigdar nezove* Maria *ako nyega hoche za ſzvojega hiſnoga tovaruſſa imati, i toje morala obechati, terſzeje zvala ſzamò* Aloyſia. *tak piſſe P.* Heimb.

Iz ove Polyſzke kruto poboſne navade, naſſe Horvatſzke Sene, i divojke najſze navuche, i primu konchemà ovo: da akoſze zovu: *Maricze*, *Marie*, ali *Marianke*; tak poleg ovoga Imena naj ſivu ſzvetò, poboſnò, chiſztò, chednò, i poſtenò, daga z-nechiſztêm ſivlenyêm nezatepu: arbi takovem B. D. Maria mogla rechi ono, kaj negda *Sandor* Kraly Vojniku, Imenom Sandoru, terſze dobrò nederſechemu je rekel: *Sandor! aliſze derſi, kakſze Sandora priſztoji; ali Ime Sandora oſztavi.* Tak: Maria, ali Marianka! aliſze derſi, kakſze Mariu priſztoji; ali Ime Marie oſztavi, dati i ovo nebude, na vekſe ſzkvarenye. Szpodobnobi mogla rechi Sz. *Barbara*, Sz. *Jagatha*, i Sz. *Katharina*, ſzvojem Imenyacham, daſze naj

tak

Digitized by Google

tak ne zovu; ako nehte terplivnò, poboſnò, i ſzvetò ſivúch, ſzvoju Szveticzu naſzleduvati.

Sz. *Katharina Herrera*, gdaje zvedela, da koja *Maricza*, *Micza*, ali *Marianka*, nepoſtenò ſive, taki je nyu nato primorala, daſze tak nezove; doklam ſivlenya nepobolſa Tak P. *Segneri T. J.*

Ovoje pri nekojeh gerda navada, da Muske, i Senſzke Glave imajuche Szveta Imena: Maria, Barbara, Katharina, Anna, Ivan, Juraj; vendarſze od drugeh tak odurnò, i ſpotlivò zovu: Marche, Jancze, Barche, ali Marich, Janich, Barich, Ivich, Jurich, ali: Maruſſa, Katuſſa, Juriſſa, Iviſſa, i druga ſzpodobna. Kajſze pri drugeh narodeh tak lehkò nenajde: ar ſzam razum vuchi, daſzu ova nepriſztojna. Boſe daj! daſze i pri naſz zatergnu, i k-tomu duhovni Paſztiri (ſzkerbechiſze za poſtenye Szvetczev) mogu vnogò pomochi.

V. *Kada navlaſztitò ove rechi:* Zdrava Maria, *moremo izgovarjati?*

V. Sz. *Bernardus*, kadabi B.D. Mariu bil imenuval *Zvezdu*, â ovo ſivlenye *Morje* tak veli: Ako goreſztanu vetri ſzkuſſavanya: ako dojdes med dernye teskóch: pogiej *Zvezdu*: zovi *Mariu*: vu pogibeli: vu ſztiſzke, vu dvojne *Mariu* miſzli: *Mariu* zazovi: naj neodſztupi od vuſzt: naj neodſztupi od ſzerdcza. O kak vnogi valuju chudovitu pomoch Marie!

Digitized by Google

Pelda: *Mati nekoja imalaje dva Szina, koji kada idu vu Skolu; tak mlajši iz moszta je opal vu vodu, kisze nikak ne mogel pomochi. Mati to domâ chuvši, poklekne pred Blasene D. M. Kip, pred kojem Szini, vszaki dén jeszu morali chiszlo klechech moliti. I kada moli* Zdravu Mariu, *zatem ide, da vidi, budeli moguche Szina konchemà mertvoga izvaditi? totiga na putu zesztane zdravoga, i veszeloga, kije povedal, dagaje* Maria *izvadila, pred koje Kipom je tulikò krat chiszlo molil.* Chron. S. Franc.

Bilaje Divojka, koju vrag ne mogel sztavi-ti, dabi med Opaticze neisla, zato hotel je nyu iz velike visine hititi, ali ona po szvoje navade reche: *Zdrava Maria*, i taki nyu osztavivsi je rekel: *Dabi nebila one Sene zazvala, bilabi vezda chez oblok hitchena.* Zatem vu prilike chernoga Psza, jesze szam vrag chez oblok dolè hitil. *Cæsarius l. 5.*

2. Nekoji na pochetku vszakoga poszla Pozdrave Mariu.

Pelda: Sz. Edmundus *Nigdarsze ne pochel vuchiti; gda nebi bil B. D.* Mariu *pozdravil, i od nye pomochi proszil: jenkrat Stakor bilmuje szvétchu v-gaszil, tak v-tekelszeje k-Marie, i dosselje Angel,* (znam da od szvoje Kralyicze Marie poszlan) *kimuje szvetchu vusgal.* Surius vu Sitku.

N. *Kuliko sztranih ima Pozdravlenye Angelszko?*

V. Ima tri sztrane. *Perva* je ova: *Zdrava Maria, miloszti puna, Goszpon je z-Tobum, Blagoszlovlena Ti med Senami.* I toje izgovoril Angel *Gabriel* od Boga poszlan, i navuchen. *(a)* N.

(a) *Luc. 1.*

Digitized by Google

Druga Stran je ova: *Blagoſzlovlena Ti med Senami, i blagoſzlovlen Szâd Vutrobe Tvoje.* I toje izgovorila Sz. *Eliſabetha* Sz. Ivana Kerſztitela Mati, â Rodyakinya Blaſene D. Marie.

N. *Kadaje to Sz. Eliſabetha izgovorila?*

V. Je onda, kada nyu, Szvetoga Ivana noſzéchu, Maria Kriſtuſſa noſzécha, je pohodila, i pozdravila. (a)

N. *Jeli Sz. Eliſabetha onda joſche kaj vech rekla?*

V. Je i ovo: *Odkudje to meni, da Mati Goſzpona mojega, pohádya mene?* (b)

N. *Gdoje to Sz. Eliſabethu navuchil?*

V. Je Duh Sz.: ar od chloveka, toga ne nigdar chula, daje Maria Szina Bosjega zanoſzila.

N. *Jeliſze onde joſche koje chudo pripetilo?*

V. Zvun toga, da Eliſabetha je znala tak rechi, je ovo: Da Ivan akoprem buduchi joſche vu vutrobe; je vendar Kriſtuſſa vu vutrobe Marie zachutil. Zatoje veſzel zaigral, i taki onda vu *Materinſzke* vutrobe je poſzvetchen, i potlam ſzvetecz porodyen.

Nut chuda velikoga! Kriſtus tak zdaleká je Ivana poſzvetil: â naſz nemore poſzvetiti, kiga tulikòkrat primemo. Ali mogelbi i radbi naſz Dragi JEſus poſzvetiti! dabiſze mi dali od grehov, i od pekla odvernuti.

N. *Kojaje treta Sztran Pozdravlenya Angelſzkoga?*

V. Je ova: Sz. *Maria Mati Bosja, moli za naſz greſnike vezda, i na vure ſzmerti naſſe. Amen.* I to-

(a) *Luc. 1.* (b) *Ibid.*

Digitized by Google

je pridala Sz. Mati Czirkva od Duha Sz. navuchena, joſche vu perva vreména ſzvojega pochétka: kak veli Sz. *Athanaſ.*

N. *Jeli priſztojno vechkrat moliti Pozdravlenye Angelſzko?*

V. Je priſztojno, i zato naſz po naredbe Sz. Matere Czirkvé trikrat chez den, zvoni opominaju, da Mariu pozdravimo.

N. *Gdoje pochel na zvonenye moliti, Pozdravlenye Angelſzko?*

V. Zvonenye vechernye, dobilje od Pape *Urbana* IV. Sz. *Bonaventura*, Leta 1264. da nyegovi Redovniki Sz. Ferencza, lyudſztvo nagovarjaju klechéch moliti. Daſze pak z-malém Zvonczém opominamo za mertveh Duſſe ſzpomenuti, toje vu Indie pochel Szveti *Ferencz Xaverius.*

Daſze zvoni *Opoldan*, toje pochel Sz. *Lavs* XI. Kraly Franc. za mir obchinſzki izproſziti. I toſzeje po vſzem Szvetu razglaſzilo.

Daſze zvoni vu *Jutro*, toje pochel takajſe Urban IV. Leta 1264.

N. *Jeſzuli koja proſchenya dána poboſnò molécchem:* Zdravu Mariu?

V. Jeſzu vnoga i velika, najmre pak ova. 1. Ki poboſnò izreche *JEſus* ali *Maria*, more dobiti Proſchenya 25. dnevih.

2. Ako to rekſi, ali od drugoga chuvſi, glavu nakloni, aliſze muska glava odkrie, more dobiti Proſch. 20. Dan.

I ako

Digitized by Google

I ako tu poboſnu navadu ima; tak na ſzkradnyem vremenu, more dobiti proſch. obilno, ako ſzkruſſen onda zazove *Mariu.*

3. *Urban* P. IV. za jednu Zdravu Mariu, dalje proſch. 30. dan koje potlam *Ivan* XXII. je povekſal na 60. d. Kajtiſze pak vu Zdrave Marie, dvakrat imenuje Maria, â jenkrat Jeſus, ter akoſze i glava nakloni, ali odkrie, tak za jednu Zdravu Mariu moreſze dobiti proſch. 195: dan.

4. Kada zvoni na pozdravlenye v-jutro, opoldan, ali vecher, ki poklekſi moli trikrat Zdravu Mariu, i pred pervum reche: *Angel Goſzponov, nazveztil je Marie, i prijela je od Duha Sz.* Zdrava M. Pred 2. *Ovo ſzlusbenicza Goſzponova, budi meni poleg rechi tvoje.* Zdrava M. Pred 3. *I Rech Telom poſztala je, i prebivala je med nami.* Zdrava Maria. Zato ada vſzaki pût moreſze dobiti proſch. 100. d. I zvun toga, joſche ovo: ki navadu ima ovak klechech moliti; tak zato vſzakî meſzêcz, jedên dên, gda hoche, gdeſze goder ſzpove i pricheſzti, molivſi na navadno nakanenye Sz. Otcza Pape, more dobiti proſch. obilno. Tak *Benedictus* XIII. leta 1724.

5. Ki moli *Zdravu Mariu*, kada vura bije, more dobiti proſch. 1000. let. ako prida ovo: *z-predragem Szinom Tvojem, blagoſzlovi naſz Devicza Maria.* Tak *Leo* P. X. Najduſze i druga vnoga proſchenya, koja vſza nemoguſze ovde poſztaviti.

Digitized by Google

N. *Kaj znamenuje ova rech:* Gabriel?

V. Znamenuje: *Jakoszt Bosja*: arje on poſztavlen nad Seregmi. I zato takov nazvézcha Materinſztvo Szina Bosjega, kije iſsel vu vojſzku ſzuprot vragom, i zlem lyudem.

N. *Gdaje Gabriel Mariu pozdravil?*

V. Je devet meſzecz pred narodyenyem Kriſtuſſevem, od pochetka ſzveta leta 5199. na dan 25. Martiuſa, v-petek jutro, kak vnogi ſtimaju. Jeliſze pak to pripetilo vu jutro, jeli vu vecher, ali opoldan, toga ſztanovitò neznamo, nitiga ſz. Mati Czirkva ne odluchila. Zatoſze trikrat chez den zvoni na pozdravlenye, kada goder je ono negda vchinyeno.

N. *Vu koji varas je doſsel Gabriel, da pozdravi Mariu, i nyoj nazvezti du, hoche prijeti, i poroditi Szina Borjega?*

V. Je vu varas *Nazareth*, vu hiſu D. Marie.

N, *Gdeje vezda ona ſz. Hiſa?*

V. Je vu *Lavretu* varaſsu. Kojuſzu Angeli iz *Nazaretha* preneſzli, najpervò na goru *Terſaki*, nad morjem poleg Reke, leta 1291. 9. Maj. okolu pol nochi. gdeje bila tri leta, i ſzedem meſzecz. Od onud pako jeſzu nyu preneſzli chez morje, na zemlyu jedne poboſne vdovicze imenom: *Lavreta*: i zatoſze vezda zove: *Hiſa*, iliti *Kapella Lavretanſzka*, â varas zoveſze: *Lavretum*, glaſzovit zarad one Szvete Kapelle.

N. Za-

Digitized by Google

N. *Zakajſze pak i druge nekoje zovu:* Lavretanſzke Kapelle, *kojeſzu na oveh ſztranah?*

V. Zato: kajtiſzu na one Lavretanſzke Kapelle mertuk, i ſzpodobu napravlene: ter z-nekojêm ſzpodobnêm, ako ne zevſzemà jednakêm proſchenyêm nekoje nadelene.

N. *Zakaj pri najvekſeh varaſſeh, ne vech takveh Kapellicz; nego ſzama jedna?*

V. Zato: kajti ſz. Otecz Papa neda za vech pri jednom varaſſu, proſchenya, niti dopuſchenya, nego ſzamò za jednu, da ova jedna bude z-tem vu vekſem preſtimanyu: ar vele ljudi; *ſtàje malo, toje drago.*

N. *Zakajſze vu Kapelliczah Lavretanſzkeh, poſztavlya cherni kip, iliti ſtatua Blaſene D. M?*

V. Za vekſu ſzpodobu onoga ſztaroga, i chudovitoga kipa, kije vu one iſzte Kapellicze kruto chern: ar jur tulikò let vnogi, ter veliki lampaſſi, dân i nôch pred nyim goré, i z-ſzvojêm, akoprem malêm dimom, jeſzuga pochérnili.

N. *Obſzluſavali ſz. Mati Czirkva on den, gdaje Gabriel Mariu pozdravil, i nyoj Materinſztvo Szina Bosjega nazveztil?*

V. Obſzluſava 25. Martiuſa, i zoveſze ſzvetek: *Nazvezchenye* Blaſene D. M. ali *Szadovene Majke Bosje*: arje onda blagoſzlovlen ſzád tojeto: Szina Bosjega prijela, iliti zanoſzila.

N. *Obſzluſavali ſz. Mati Czirkva on den, gdaje ſz. Eliſabetha Maria pohodila?*

Digitized by Google

V. Neobſzluſava pravo onoga: arga ſztanovitò nezna; nego drugi den Juliuſa, kiſze zove: *Pohádyanye Blaſene D. M.* gdaje Maria od Eliſabethe odhadyala: â vendar na ſzpomenek pohadyanya.

N. *Jeli dobro vu chiſzlu tulikò krat* Zdravu Mariu *moliti?*

V. Je dobro: ar kaj je jenkrat dobro, je vſzigdar dobro.

Kak B. D. Maria na pomoch zazvána, je gotova pomochi, to naſz vuche vnoge hiſtorie, zmed kojeh naj bude doſzta jedna.

Goſzpon nekoji tak poboſen; da ne ſzamò ſzvojem podloſnikom Marianſzku poboſnoſzt marlivò preporuchal; nego i to je zapovedal: da kada goder kojega zazove, daſze neozove drugach; nego: Ave Maria, *tojeto* zdrava Maria. *Dapache i pticzu vu kerletke je navuchil chiſzto izrechi:* Ave Maria. *Pripetiloſzeje pak, da vratcza na kerletke, ne dobrò zaperl, zato pticza na friski zrak je rada odletela. Ali ſzirota kak berse je izletela; taki nemiloſztivnoga jaſztreba tuſna robinyá, i hrana je poſztala. Ona pak vu tulikom ſztráhu poſztavlena, kakti od muke, â po ſzvoje navade, je izrekla* Ave Maria. *I nut chuda! Jaſztreb kakti dabiga ſztrela vudrila, pticzu je puſztil, na zemlyu mertev opal, i ſztraſſnu vonybu oſztavil: â pticza veſzela, kakti obladavicza, je popevala:* Ave Maria. *Tak ſz.* Milito i Nucl. Cat. Lect. 37.

NA-

Digitized by Google

NAVUK LXVIII.

Miloſzti Puna.

Miloſzti pun veliſze on, ki tulikò darov miloſzti vù ſzebe ima; kulikò nyegova perſona za nyegovu chaſzt potrebuje. I kajti vſzi jednakò nepotrebuju miloſzti; zato i kiſze vele puni miloſzti, neſzù med ſzobum jednaki. Tak pun je bil Kriſtus, *puna* Maria, *pun* Stephan, *i nekoji ſzvetczi. Ali Kriſtus je pun kakti zdenecz,* Maria *kakti potok, â* Stephan, *i drugi ſzvetczi, kakti ſilicze: ar kakti potok ima vech vode; nego ſilicza; tak* Maria, *zarad chaſzti Materinſztva Bosjega, ima vech miloſzti; nego vſzi ſzvetczi. Pokehdob pako vu preſſeſznom navuku chuliſzmo, kaj perve rechi:* Zdrava Maria *znamenuju; zato ov navuk bude k-tomu haſznovit, da i druge rázmemo, koje naſzlejuju najmre:* Miloſzti puna, *Goſzpon je z-Tobum.*

N. *Kaj znamenuju ove rechi:* Miloſzti puna?

V. 1. Znamenuju pervu hvalu Marie, da ona z-miloſchûm, i ſzvetoſztjûm Bosjûm, bilaje vſzigdar napunyena, zverhu vſzeh ſzvetczev, i Angelov. Tak, da nigdar nikakvoga, niti maloga greha ne imala; negoje vſzigdar obſztála priatelicza Bosja, nakinchena z-miloſchami, i Darmi Duha ſz. obilneſsè, nego i gdo na ſzvetu.

2. Znamenuju: daje ona z-ovemi miloſchami tak baratala; daje zevſzemà vſze ſzvet-

Digitized by Google

cze pretekla. I zato ſz. Mati Czirkva, nyu vech poſtuje; nego vſze ſzvetcze, i Angele.

N. *Daje pak Maria Puna miloſzti, zverhu vſzeh ſzvetczev, odkudſze to more pokazati?*

V. More od ovud: ſz. *Thomas* Angelſzki Navuchitel veli: Vredno je bilo, da ona, koju je Bog za Mater Szina ſzvojega izebral, bude vech od vſzeh lyudih, i Angelov napunyena z-miloſchami. (a)

Sz. *Bernardus* govori: Szama Maria miloſchu je dobila, koju nijedna druga ſztvar ne zaſzluſila. (b) Ada koju Bog poſtuje zverhu vſzeh; tak nyu i mi moramo zverhu vſzeh poſtuvati, ako hochemo Boga naſzleduvati, ki nemore vu nichem bluditi.

I Krivoverczi (ſzuprotivniki Marianſzki) to moraju valuvati: da ki Kralyevſzku mater poſtuje zverhu vſzeh Dvorjanikov; on nechini bedaſztò, niti Kralyu krivò; nego ſzpametnò, i Kralyu povolynò: Ada i mi, kada Mariu zverhu vſzeh ſztvarih poſtujemo.

N. *Kaj miloſcha Bosja chini vu chloveku?*

V. 1. Iztira vſzaki greh, ki drugach Duſſu ſztraſſnò zatéple. I tak B. D. Maria nigdar ne bila z-nikakvêm grehôm zatepena: arje bila vſzigdar miloſche Bosje puna.

2. Nakinchi Duſſu z-krepoſzmi, i Darmi Duha ſz. I toje Maria vſzigdar obilnò imala.

3. Dáje Duſſe krepoſzt, da more najemna, i Bogu povolyna dela chiniti. Tak Maria je vſzig-

(a) *Heimb.* (b) *Idem.*

Digitized by Google

vſzigdar draga, i Bogu povolyna dela vchinila, zatoje vredna bila, daſze zverhu vſzeh Szvetczev izviſzi.

N. *Jeli Maria bila ſzamò* Puna, *ali i zverhu* obilnò Puna *miloſzti?*

V. Je bila zverhu *obilnò puna*: arje od pochetka, do koncza ſzvojega ſitka, vſzigdar ráſzla vu miloſche: nekaj po ſzvojeh dobreh chineh, nekaj po prijetju, i rodyenyu Szina Bosjega, â nekaj na Trojachku Nedelyu, gdaje med Apoſtolmi Duha ſz. prijela.

N. *Gdaje Maria najpervich miloſzti Bosje puna biti zachela?*

V. Je taki vu pervom hipu, kadaſzeje vu vutrobe ſz. Anne zachela: ar ne bila vu iztochnom grehu: kakſze najde dole vu Navuku 71.

N. *Jeli Maria bila tak puna miloſzti; kakti Kriſtus?*

V. Ne tak: ar miloſcha Kriſtuſſeva, je kakti zdenecz, od kojega vſzi ſzvetczi piju, dapache i Maria ſzvoju ſzvetoſzt dobiva.

N. *Kaj znamenuju ove rechi:* Goſzpon je z-Tobum.

V. Znamenuju drugu hvalu Marie: da Goſzpon Bog oſzebujnêm nachinôm, vu Marie vſzigdar je prebival, nyu poſzvetil, na vſzako dobro ravnal, i od vſzakoga najmenyſega greha obchuval.

2. Znamenuju: Da preſzveto Trojſztvo (koje je od pochétka bilo z-Marium: nyu obchu-

Digitized by Google

obchuvajuch od vſzakoga greha) je nyu onda oſzebujnò z-miloſchami ſzvojemi nadelyilo, zverhu vſzeh Szvetczev.

Sz. *Thomas* Angelſzki Navuchitel govori: Bog more vſzaku ſztvar, koju je vchinil, bolſu vchiniti, zvun ovoga trojega: chlovekôm vchinenya Kriſtuſſevoga: Materinſztva B. D. Marie: i blaſenſztva chlovechanſzkoga. (a) Ada ovde *Gabriel* hotelje rechi: Bog je oſzebujnêm nachinôm z-Marium, kakti z-Materum ſzvojum.

3. Znamenuju: Daje Bog z-Marium: zarad Kriſtuſſevoga chlovekôm poſztanya, vu kojem je obſzterta z-krepoſztjûm Duha ſz. po kojem Szin Bosji devet meſzecz vu nye Vutrobe je prebival: gdeje Otecz vzel novi zrok nyu lyubiti: arje poſztala Mati onoga, kojega on, od veka porádya, prez matere: â onaga je porodila prez Otcza.

4. Znamenuju: ne ſzamò, daje Bog vſzigdar bil z-Marium; nego takajſe, da bude i vu nyoj prebival, kakti Tovarus, beſeche vu Ægyptum; vu nevolyah, veſzelitel na ſzmerti, i na vſze veke.

5. Znamenuju: miloſchu, z-kojum Maria je tak nadelena; da onem, ki nyu poboſnò zazavaju, more vnoge miloſche izproſziti: tak velimo, daje on pri Kralyu vu miloſche, ki lehkò more vu palachu ſztupiti, i drugem miloſchu izproſziti. To iſzto k-Marie priloſemo.

N. K-

(a) 1. p. q. 25. a. 6.

Digitized by Google

N. *Kakvoga Goſzpona, je razmel Gabriel goverech*: Goſzpon je z-Tobum?

V. Je vſze tri Perſone Sz. Trojſztva: najmre pak Szina, kije iz Nye Telo vzel, i vu Nyoj devet meſzecz oſzebujnò prebival.

N. *Zakaj Gabriel ne hotel* Boga *imenuvati?*

V. Zato: Kajtiſze to lehkò razme: arje Bog ſzam pravi Goſzpon zverhu vſze druge Goſzpode. Ada hotelje Gabriel Proroke od Boga poſzlanе naſzleduvati: ar i oni zarad vekſega poſtenya, vechkrat neſzu hoteli Boga; nego ſzamò Goſzpona imenuvati. Kaj i vezda Sidovi obderſavaju: arſze ne Bogmavaju.

N. *Pokehdob je Goſzpon Bog z-Marium, jeli takajſze z-nami Goſzpon Bog?*

V. Akoprem G. Bog je vſzigde, po ſzvojem velichanſztvu; ne vendar po miloſche z-greſnikom; negoje daleko od nyega: â vu pravichnom, tojeto: vu onom, kije prez ſzmertnoga greha, je vſzigdar, i po miloſche.

N. *Kadaje pochel Bog z-nami biti poſzvoje miloſche?*

V. Na ſzvetom Kerſztu, gdeſzmoſze vraga, i vſzega poſzla nyegovoga odgovorili, i greha iztochnoga oſzlobodili, ter ſzuprot vragu, ſzvetu, i telu vu Kriſtuſſevu vojſzku, pod Zaſztavu Kriſa zapiſzali.

N. *Kak dugò bilje Goſzpon Bog z-nami, iliti ſzvetoſzt na Kerſztu zadoblena?*

V. Sztraſſno je rechi iſztinu! Da pri vnogeh ona miloſcha Bosja, ne obſztala duglè; nego

Digitized by Google

nego doklamſzu razum dobili: arſzu taki onda po grehu pocheli Boga od ſzebe odganyati, â vraga vuſze nazávati, terſze ſzuprot Bogu, vu vrasju vojſzku zapiſzavati, i od neba vu peklenſzke muke hotonczè ſetuvati.

N. *Zakaj Meſſnik tulikokrat k-nam obernyen govori:* Dominus vobiſcum, *tojeto:* Goſzpon z-vami ?

V. Zato: Dabi pravichni lyudi G. Boga marlivò pri ſzebi chuvali; â greſniki, kiſzuga po grehu od ſzebe odtirali, dabiga po pokore k-ſzebe poniznò pozavali.

N. *Kaj je Goſzp. Bog* B. D. Marie *oſzebujnoga dobra vchinil,* ?

V. Je ova dvanajſztera: 1. Da ne vu iztochnom grehu prijeta. 2. Da ne niti maloga greha vchinila. 3. Da ne na greh nagnenya nigdar chutila. 4. Da akoprem Mati; muskoga vendar ſzpola ne nigdar poznala. 5. Da vu noſſenyu Szina, teskoche ne imala. 6. Da vu porodu truda, niti muke ne chutila. 7. Da ne po ſzmerti z-truhnula, niti prepala. 8. Daje od pochetka z-darmi, vſzigdar bila nakinchena. 9. Zverſſenêm razumôm taki daruvana. 10. Mati vchinyena, ter vendar chiſzta Divojka obchuvana. 11. Daje vu Miloſche Bosje bila potverdyena. 12. Daje z-Duſſum i z-Telom v-Nebo v-zeta.

N. *Pochemſze ovi Dari na kratkom znamenuju.*

V. Po dvanaiſzt Zvezdah, okolu Glave Blaſe-

Digitized by Google

Blaſene D. M. koje bilaje lepa prilika ona Sena, kojuje videl Sz. *Janus.* (a)

N. *Kajſze za naſſe derſanye iz gore recheneh vuchimo?*

V. Vuchimoſze to: Da pokehdob greſnik po grehu, Boga od ſzebe odtirava; tak more mo rechi, da i Mariu, z-Bogom vſzigdar derſechu, takov k-ſzebe nezazava; nego i nyu tuſnu preganya, ter kakti vu ſzerdczu kála. Ada ako hochemo Boga, i Mariu z-nami imati; takſze greha chuvajmo, ter chiſztò i poniznò ſivuch, Mariu pozdravlyajmo, i na pomoch zazavajmo: â pervo toga nye krepoſzti vu ſitku marlivò naſzledujmo.

2. Vuchemoſze Mariu z-tulikò darmi nakinchenu, kakti Bogu nujdragſu vrednò poſtuvati, i k-tomu druge na nye ſzlusbu navuchati.

Kak pako Maria je moguchna, i vrednem na pomoch gotova, to naſz vuche, ne ſzamò lepe Czirkve Marianſzke, i dari vu nyih obeſſeni, ali Kipi namalani; nego i ſztanovite Hiſtorie.

Pelda. *Leta 1134. Podiglaſze je Franczuzka Vojſzka, da zadobi Sz. Zemlyu: kamſzu na jagmu lyudi ſetuvali: Tak zajduchi vu* Syriu *pri* Askalonu, *od Turkov jeſzu tri Szini jedne Vdovicze vlovleni, i vu* Kairo *Varaſſu okovani. Videvſi Sultan verle Junake, nagovárja nye, dabi Veru oſztavili: kajti pak nikaj ne opravil; zato poſsle k-nyim ſzvoju Kcher imenom* Iſmeria, *vu Mahometanſzke bludnoſzti ver-*

(a) *Apoc. 12.*

Digitized by Google

lò vuchenu, da ona opravi, kaj Otecz ne opravil. Ali malò potlam ona szama je obladana, ter bludnoszt oſztavila: med drugem Navukom, Junaki jeſzù nyoj povedali od Blaſene D. M. Majke Bosje, i kulike miloſche ona od Boga je dobila. Zato Iſmeria *proſzi od nyih Kipa Majke Bosje: oni pak neznavſi malati, hoteliſzuga iz dreva izrezati. I nut! v-nochi izkaſeſze nyim Maria, nyihovu ſzkerb pohvali, i prelep Kip doneſze. V-jutro dojde* Iſmeria, *vidi Kip, poklekſi, zaproſziga, i dobiga: ali tak, da Mahometanſzku veru oſztavi, nato rada privolyi, Kip k-ſzebe odneſze, i pred nyim zaſzuſnye moli. Zatem pove Otczu, dobre glaſze, daſzu ſzuſnyi gotovi zapoved (Bosju) vchiniti, â on ſtimavſi, da nyegovu. V-nochi izkaſeſze Maria* Iſmerie, *i pove, daſze vu Franczuzke Zemlye bude kerſztila, i* Maria *ozavala. Ada vzeme, kaj more zlata i kincha, zbudi ſzuſnye, i k-nyimſze pridruſi. Dojdu k-Morju, gotovoga brodara (Angela) najdu, ki nye vu malom vremenu, na breg Franczuzki poſztavi: tomuſze ſzami Putniki zachude, i B. D.* Marie *zahvale: Onde* Iſmeria *okerſchena, je* Maria *imenuvana. Chudo ovo razglaſseno, i Kipu onemu lepa Czirkva je zezidana, gdeje i vezda poboſnoſzt ſzpodobna Biſztrichke, dupache i Lavretanſzke.* Heimb.

NAVUK LXIX.

Blagoſzlovlena Ti med Senami.

Vu preſseſznom Navuku recheno je, od dvoje hvale Blaſene *D. Marie, koja od hvale ſzameh lyudih, nebi*

Digitized by Google

nebi vnogò dike, niti radoſzti mogla imati; nego kajti nyu i ſzam Bog hvali; zato ki goder z-Bogom derſati hoche, onſze mora ovde k-Bogu pridruſiti, i Boga vu tom naſzleduvati, ter Mariu *velike hvale vrednu vſzigdar valuvati: ar drugach nebi z-Bogom derſal, niti k-Bogu doſsel. Povedano je kaj znamenuje: daje Maria* Miloſzti Puna, *i daje* Goſzpon z-Marium. *Sta Bog ne nigdar nijedne Kralyicze, niti Czeſzaricze po chloveku poruchil: â Marie je poruchil, i Szina Bosjega Porodyenye po Archangelu nazveztil. Odkud i krivoverczi mogu ochiveſztò videti, ako neſzu zevſzemà ſzlepi, da B. D. Maria, je vech poſtenya vredna; nego vſze Kralyicze i Czeſzaricze. Vezda pak vu ovom Navuku, hochemo od trete hvale Marianſzke govoriti: Da bolyè razmemo, kaj znamenuju i vve rechi:* Blagoſzlovlena Ti med Senami? *Zakaj je blagoſzlovlena? i kajſze iz toga vuchiti moramo.*

N. *Kojaje tretja hvala Blaſene D. M.?*

V. Je ova: Daje Blagoſzlovlena med Senami.

N. *Gdoje to Marie rekel?*

V. Je Archangel *Gabriel*, od ſzamoga Boga navuchen i poſzlan, i potlam Sz. *Eliſabetha* takajſe od Duha Sz. navuchena.

N. *Kak moremo znati, daje Eliſabetha od Duha Sz. navuchena?*

V. Moremo ovak: Kajti toga ne chula od chloveka, niti od Angela; ter vendar ne ſzamò Mariu noſzechu zpoznala; nego i nye

Digitized by Google

Szád blagoſzlovlen, imenuvala: Dapache Mariu Mater Goſzpona ſzvojega, ozvala.

N. *Kaj znamenuju ove rechi:* Blagoſzlovlena Ti med Senami?

V. Znamenuju to: Daje ſzrechna vchinyena, z-darmi nadelena, i na veliku chaſzt izviſſena.

N. *Zakajſze Maria veli:* Blagoſzlovlena med Senami?

V. Zato: Kajtije ſzrechneſſa; negoſzu vſze Sene bile i budu.

2. Zato: Kajti zanoſzila i rodila je onoga, od kojega Abrahamu negda je bilo prorokuvano: *Da vu Szemenu tvojem budu blagoſzlovleni vſzi Národi.* (a)

3. Veliſze blagoſzlovlena, gledech na *Evu*, koja je bila Mati na ſzmert; a *Maria* je Mati na Sitek: ar nam je porodila Zvelichitela, prez kojega ov ſitek, nebi bil Sitek; nego ſzama Szmert.

Vezda Dragi! Vuchem ſzudite, da ſztoji ſzrecha, i pravi blagoſzlov? Morebit vu lepom, ali bogatom tovaruſſu? Ako tak ſzudite, od iſztine daleko bludite: arje to blagoſzlov poleg Navuka i navade ovoga chalárnoga ſzveta, kije vſzigdar bil, i bude nepriatel, naſſega Zvelichenya. I kajtiga vnogi marliveſſe; nego Evangeliuma poſzluſſaju; zato tak vnogi vu hiſnom tovaruſtvu ſzvoje zvelichenye zgubivaju.

Ali Bosji, i Evangeliumſzki blagoſzlov je vnogo drugi. *Prili-*

(a) *Gen. 26.*

Digitized by Google

Prilika: On Szin je od Boga blagoſzlovlen, ki ſive vu ſztrahu Bosjem, ki hodi po ſztezah zapovedi Bosje, ki chuva chiſztochu, kiſze ogible zleh tovaruſſev, i Bogu vernò ſzluſi: Ona Kchi je blagoſzlovlena, koja z-Marium veli: ovo ſzlusbenicza Goſzponova, budi meni poleg rechi, i volye tvoje: kojaje poboſna, poſtena, i poſzlena, ona je Bogu, i dobrem lyudem draga, â dike nebeſzke vredna.

Szuprotivnêm pako nachinôm, oniſzu prokleti (akoprem vu liczu lepi ali vu imétku bogati, ali jaki) ki nechiſztò ſivu: ki hode po nepoſteneh, ali pogibelneh ſztezah: kiſze derſe zleh tovaruſſev: ki ne radi vu Czirkvu hode, aliſze onde tak derſe; dabi bolyè bilo, dabi domâ ſzpavali. Maria budi nam pelda. O kak ſzveto biloje nye govorenye! kak chiſzto miſlenye! kak poſteno chinenye! kak chedno pogledanye! kak mudro derſanye! kak ponizno opravlyanye! kak blaſeno, i vu Boga zamiſleno vſze ſivlenye. Ovu ada marlivò naſzledujmo na zemlye, ako nyu ſelimo doſztichi na nebu.

Sz. *Gregur* piſse: Da blaſena D. M. z-vnogemi Divojkami, vu béle oprave opravlenemi, jeſze izkazala jedne poboſne Divojke imenuvane *Muſa*, koju opitala je, biliſze rada k-ovem Divojkam pridruſiti, i meni ſzluſiti? odgovori *Muſa*, da bi: Onda veli Maria: akoſze ſelis ovem pridruſiti, i meni ſzluſiti, takſze

Digitized by Google

ſze vu tvojem ſivlenyu chedneſsè derſi : oſzmehavanya, i norie beſi : nepoboſneh tovaruſsicz oſztaviſze, ter ne ſzamò greha ; nego i pogibeli greha zdalekà ogibliſze : i tak ſivucha na trideſzeti den, hoches z-nami biti. *Muſa* ovo opominanye je poſzluhnula, i obderſavala tak ; daſzeje vſza druga videla : potlam beteſnu je *Maria* pohodila, i k-ſzebe pozvala : â *Muſa* veſzela v-mirajuch je odgovorila : *Nut Goſzpa idem ! Nut Goſzpa idem rada !* i tak je preminula. (a)

N. *Vuchem ſztoji Senſzka ſzrecha i blagoſzlov ?*

V. Zvun toga, daſzu Bogabojéche, poſtene i poſzlene, ſztoji navlaſztitò vutom : daſzu plodne, iliti : detczu rodeche.

N. *Imajuli druge Sene vu tom iſztom* (akoſzu plodne) *koju neſzrechu, i kakti prokletſztvò ?*

V. Imaju to dvoje : da chiſztochu zgube : i detczu vu muke rode.

N. *Jeli Maria vutom od vſzeh Sén ſzrechneſſa bila ?*

V. I kruto da je : ar plodna buduch, Divojachtvo je obchuvala : i Szina prez vſzake neſznáge, i muke je porodila.

N. *Zakaj Maria ne rodila, kak druge Sene rode ?*

V. Zato : Kajti ne zanoſzila kak druge Sene ; nego kakti je zanoſzila, nijedne naſzladnoſzti nezpoznavſi ; tak je rodila neſznage, ni boleſzti nechutivſi.

N. *Bili Maria k-Materinſztvu Szina Boſjega bila privolyila ; dabi ponyem Divojachtvo zgubiti bila morala ?*

V.

(a) *l. 4. Dial. c. 17.*

Digitized by Google

V. Sz. Otczi ſzude, da nebi; negobi rajſa bila Divojka obſztati; nego Mati Szina Bosjega poſztati: arje ſzudila, daje bolyè Divojachtvo obchuvati; nego Materûm Szina Bosjega poſztati.

N. *Vuchem ada ſztoji najvekſi blagoſzlov Marie?*

V. Sztoji vutom: Daje Mati Szina Bosjega poſztala, ter vendar Divojachku chiſztochu obchuvala.

N. *Jeli velika ſzrecha Divojachku chiſztochu obchuvati?*

V. Je kruto velika, i neizgovorna, ter najmre pred Bogom, Mariuin, Angelmi, i ſzpametnemi lyudmi: ar chiſztocha chini chloveka Angelom ſzpodobnoga.

N. *Jeli chiſztocha chlovechanſzka, vredna tulike hvale; kulike je Angelſzka?*

V. Je vnogò vekſe: ar chiſztocha Angelſzka, je po nature: ar Angeli nemaju tela, niti ſzkuſſavanya, gdebi chiſztochu zgubili; â chiſztocha chlovechanſzka, zpomochjûm Bosjûm je po chlovechanſzke dobrote: ar lyudi imaju telo, na zlo nagnyeno, jako ſzkuſſavanye, i pogibeli vnoge, koje vſze moraju obladati, ter tia do ſzmerti marlivò ſztrafiti, i vojuvati.

N. *Akoſzu ova iſztinſzka, ada onde ne ſála, gdeſze goder vu najmenyſu pogibel chiſztocha poſztavlya?*

V. Toje ſztanovito da ne sála; nego nechiſztem duhom, i lyudem jur zaſzleplenem vi-

Digitized by Google

diſze ſála: â lyudem ſzpametnem i poſtenem ne ſála: ar ide za vekſi kinch; negoſzu vſzega ſzveta kinchi, tojeto za diku chiſztoche.

N. *Zakaj ada vnogi govore daje ſála, akoprem je pogibel chiſztoche?*

V. Zato tak govore, kajti chiſztoche nerazmeju, i zato nye nechuvaju: arſzu od nechiſztoga duha zaſzlepleni, i od greſnoga téla zavuzdani.

N. *Morajuli Mariu vſze ſene marlivò zazavati?*

V. Moraju za Bogom najbolyè: ter *zakonſzke*, da nyim izproſzi blagoſzlov pri detcze: *Divojke*, da nyim izproſzi blagoſzlov, i pomoch vu chiſztoche: â *Vdovicze*, da nyim izproſzi nuternye veſzelje, i pravu kerſchanſzku terplivnoſzt, da budu prave vdovicze, i zato vredne poſtenya, poleg navuka Sz. *Paula*: arſze najdu takove, koje ovoga ſzvetoga ſztaliſſa neznaju vrednò preſtimavati: i zatoga lehkò po nechiſztoche, ali neterplivnoſzti odurnò poſpotaju, gdeſze kruto nevredne vchine navadnoga poſtenya, kojebi mogle imati, dabiſze poleg ſzvoje duſnoſzti, i poleg pelde Marianſzke hotele derſati.

NAVUK LXX.

I blagoſzlovlen je Szád, Vutrobe Tvoje.

Od troje hvale Marianſzke, vu dveh navukeh je govorjeno, najmre: Daje miloſzti puna: Daje Goſzpon

Digitized by Google

ſzpon Bog z-nyum: i daje Blagoſzlovlena med ſenami. Vezda pak bude Navuk, od hvale Kriſtuſſeve: daje on Blagoſzlovlen Szád *Vutrobe Marianſzke. Gdeſze i cheterta* Marie *hvala lepô nahadya: ar kaktiſze drevo poznava, i hvali, od ſzvojega ſzáda; tak i Maria, moreſze poznati, i hvaliti, od vutrobe ſzvoje ſzáda, kije Kriſtus. Ovde ada hochemo razmeti, kakſze veli: blagoſzlovlen ſzád Vutrobe Marianſzke? Zakaj pridajemo:* JEſus, *i kakvu haſzen moremo imati, od Imena Jeſuſſevoga, poboſnò zazavanoga.*

N. *Kaj znamenuju ove rechi:* I Blagoſzlovlen je Szád Vutrobe Tvoje?

V. Znamenuju hvalu Szina Bosjega, odkuda dohadya oſzebujna hvala cheterta B. D. *Marie:* ar *Eliſabetha* govorech: daje blagoſzlovlen Szád vutrobe Marie, hotela je rechi: daje Maria zato najbolyè blagoſzlovlena med ſenami: kajtije noſzila vu ſzebe tak ſzveti Szád, iz kojega kakti zdencza, dohadya veſz blagoſzlov, ne ſzamò Marie; nego i vſzem Národom.

Na priliku: Drevo vſzu préczembu, i hvalu dobiva, od ſzvojega ſzáda, i akoje plemeniteſſi ſzád: takje plemeniteſſe drévo. Gdeje pak plemeniteſſi Szád; negoje ov Szád Boſanſzki Vutrobe Marianſzke JEſus Kriſtus? Ada ovo drevo, tojeto: Vutroba Marie, mora bitì plemenchine neizgovorne, i preſtimanya najvekſega.

Digitized by Google

Ovoje vnogò: daje Maria od ſzvoje kervi dála, k-tomu, daſze zachne i porodi Szin Bosji, kije po krepoſzti Duha ſz. od chiſzte kervi Marianſzke Telo v-zel: Ada Maria zarad takvoga Száda, je vech blagoſzlovlena, i poſtenya vredna; negoſzu vſze ſztvari na nebu, i na zemlye.

Ovde mogu videti krivoverczi, kak neſzamò od Vere; nego i od ſzamoga razuma dalekò blude, i ſztraſnò blazne, kada Majku Bosju, drugem ſenam priſzpodablyaju: kada nyoj nehte dati vekſega poſtenya, nego ſzvojem ſenam greſniczam: nehte moliti pozdravlenya Angelſzkoga, gdebi konchemà vu perveh recheh, Boga Sztvoritela, i Angela od Boga poſzlanoga naſzleduvali. Jeli ada zlo, ali neprifztojno ovu pozdraviti, kojuje pozdravil Angel od Boga poſzlan, i navuchen? kojuje pohvalila *Eliſabetha* od Duha ſz. nadehnyena? Koju vſza Czirkva, od pochetka pozdravlya, poſtuje, i zazava? Kojaje vredna bila Szina Bosjega devet meſzecz vu ſzvoje Vutrobe noſziti.

N. *Odkudſze to more pokazati: da krivoverczi (Mariu nepoſtujuch) greſſe ſzuprot zdravomu razumu, i prave vere?*

V. More od ovud, Da *ſzuprot Razumu*: ar vſzaki ſzin radujeſze vu poſtenyu ſzvoje matere: i hoche imati, daſze ona poſtuje. Ada i Kriſtus.

Da

Digitized by Google

Da pak i *ſzuprot Vere* ovak: ar *Kriſtus* onu ſenu, kojaje govorila: *Blaſena Vutroba, kojazeje noſzila, i Perſza kojaſzi ſzeſznul.* (a) Je ſzam pohválil, i nye rechi potvérdil rekuch: *Dapache blaſeni, ki poſzluſſaju rech Bosju, i obderſavaju nyu.* kakti dabi rekel: Pravo velis: daje blaſena vutroba, ali ne ſzama; nego i oni, ki poſzluſſaju rech Bosju: ar dabi ona ſena nebila pravo i Kriſtuſu po volye rekla; tak Kriſtus nebi bil rekel: *Dapache;* nego ovak: *ſena ne tak; nego blaſeni, ki poſzluſſaju Rech Bosju.*

Ovde mogu videti i Katholiki, kak zahvalni moraju biti Zvelichitelu, kiſzeje doſztojal poſztati Szád Vutrobe Devicze *Marie*: dabi nam zvelichenye doneſzel. Kojega je pohvalila ſz. *Eliſabetha* taki na pochetku zachetja nyegovoga, kada joſche ne bil tak razgláſſen; kak pako ſzuprotivnike Marianſzke, Bog zna kaſtigati, more biti ova hiſtoria.

Pelda: *Poleg varaſſa, kiſze zove* Laſſencia, *nekoji tepecz igralſzeje na koczke, i kajtimu ne ſzluſila ſzrecha, pochelje ſzuprot Vutrobe Marianſzke odurnò blazniti, ali ſzlanò je platil: arje taki na meſztu mertev opal.* Tak Vincent. in ſpeculo.

N. *Zakajſze Kriſtus veli:* Szád *Vutrobe Marianſzke* ?

V. Zato: ar kakti Szád dohadya od dreva, prez kvara dreva; tak Telo Kriſtuſſevo dohadya od Marie, prez kvara Tela Marianſzkoga

(a) *Luc. 11.*

Digitized by Google

ſzkoga. I kaktiſze iz ſzáda pozna i hvali drevo; takſze iz Kriſtuſſa poznava, i hvali Maria.

2. Ar kaktiſze iz drevenoga ſzáda hranimo, i napajamo; takſze z-ovem Szádom Marianſzkem hranimo i napajamo, kadaga vu Oltarſzkom Sakramentu prijemlyemo, pod kruſnem kipom ſzkrivenoga.

N. *Zakajſze veli Szád:* Blagoſzlovlen?

V. Zato kajti od nyega i Mati dobiva blagoſzlov, daje blagoſzlovlena med vſzemi ſenami: kakti dabi rekel: blagoſzlovlena jeſzi: kajti Szád Vutrobe Tvoje, je blagoſzlovlen, ne ſzamò vu porodyenyu; nego i vu prijetju.

N. *Kakje blagoſzlovlen Szád Vutrobe Marianſzke?*

V. Je z-blagoſzlovom vekivechnem: z-Otczem i Duhom ſzvetem.

N. *Od kôga je Szád, iliti Szin Marie blagoſzlovlen?*

V. Polek nature chlovechanſzke, kakti chlovek, je blagoſzlovlen od Boga; â poleg nature Boſanſzke, kakti pravi Bog, je blagoſzlovlen od ſzamoga ſzebe kakti Otecz, i Duh Sz.

N. *Budeliga gdo na veke blagoſzlavlyal?*

V. Budu Angeli, lyudi i vſzve ſztvari.

N. *Kakvoga blagoſzlova mi od nyega chekamo?*

V. Chekamo vremenitoga, i vekivechnoga, telovnoga, i duhovnoga.

N. *Kakbiga mogli dobiti?*

V. Ovak: akoga mi vezda doſztojnò budemo blagoſzlavlyali.

N. *Jeli*

Digitized by Google

N. *Jeli Vutroba Marie blagoſzlovlena?*

V. Je vech od vſzeh Czirkvih: arje nyu blagoſzlovil Kriſtus, kije vunye devet meſzecz prebival.

N. *Jeli Bogu drago, gda blagoſzlavlyamo Vutrobu Marie?*

V. Je: ar Kriſtus je pohvalil ſenu govorechu: blaſena Vutroba, koja teje noſzila, i perſza kojaſzi ſzeſznul. *(a)*

N. *Zakaj ſz. Mati Czirkva pridaje:* Jeſus Kriſtus *?*

V. Zato: da bersè razmemo, kakov je to Szád Vutrobe Marianſzke: i da ochiveſztò pokáſe, daje ovo on Zvelichitel, od Boga obechani, kojegaſzu Proroki prorokuvali, i ſz. Otczi teskò chekali.

N. *Imali kakvu krepoſzt Ime* JEſus *poboſnò zazavano?*

V. Ima chudnu i veliku: ar kakje negda *JEſus* Zvelichitel naſs obladal pekel; tak i vezda duhi peklenſzki, chuvſi Ime ſzvojega Obladavcza beſé: kakti drugi nepriateli, kada chuju ime kojega velikoga vojnika, jeſzu vu ſztrahù, i pobegnu.

Zato poboſni Kerſcheniki ovo ſz. Ime *JEſus* znaju pribiti na zibke detinſzke, i na vráteh, ne ſzamò druſinſzkeh; zego i na ſivinſzkeh, da vrasja meſtria nema oblaſzti.

Kak pako i ſzveti lyudi, imaju ſzkuſſavanye od vragov zpoznalaje ſz. *Martha*, ſzeſztra

(a) *Luc. 11.*

Digitized by Google

ſztra ſz. Magdalene, Devicza kruto oſtra ſzuprot telu ſzvojemu: ova po ſzmerti Kriſtuſſeve je ſivela vu puſchine, vodu pila, i travu jela, nye oprava bileſzu ſchetine, vankus kamen, poſztelya liſztje od drevja, i kitje na kris poſztavleno: ova tak ſivucha, kadaje na ſzkradnye vreme doſla, videla je vnogò vragov, ali kadaje zazvala i dozvala *JEſuſſa*, vſziſzu pobegli. *Beluac.*

Ovde vuchemoſze ovo: ako k-tulike Szveticze, jeſzu tak vnogi vragi doſli, koja ne nigdar nijednoga iz pekla zazavala, niti ſzebe, niti nikakve ſztvari, ne vragu ponujala; kak ada vnogò vech vragov nedojde, na ſzmertnom vremenu, k-onem, ki nye tak radi iz pekla vábe, ter ſzebe, i druge nyim ponujaju, ali nye za ſztvoritele, ſzudcze, i darovnike zazavaju. ah! budeli takvem chaſz zazvati JEſuſſa ali Mariu? ali buduli znali kaj drugo; nego vraga i onda zazvati? Vezdaje vreme od toga pomiſzliti.

NAVUK LXXI.

Szveta Maria Mati Bosja.

Chetvera hvala Marianſzka vu preſſeſzneh Navukeh je napervò dana. Vezda pak pervò; nego pochnemo kaj od nye proſziti, joſche nyu poniznò zazavamo: Sz. Maria Mati Bosja; *gdeſze najveksſa hvala Marie nahádya: ar to i Sz. Mati Czirkva (kada*

Digitized by Google

(Kada ove rechi, k-rechem Angela, i Elisabethe pridaje) szudi, daje vredna hvale i poshtenya zaszamem Bogom vech; nego vsze sztvari. Kaksze najde vu ovom Navuku, gde hochemo razmeti, kaj znamenuju ove rechi: Sz. Maria Mati Bosja: chineli Katholiki pravò, Mariu tulikò poshtujuch, i zazavajuch: I jeli ona vu Sz. Anne vutrobe prez Iztochnoga i vszakoga najmenyshega greha prijeta.

N. *Kaj proszimo vu pozdravlenyu Angelszkom govorech:* Sz. Maria Mati Bosja?

V. Ovde joshche nikaj neproszimo; negò szamò Mariu szvetu imenujemo, i Majku Bosju pred proshnyum lyublenò zazavamo, kakti vszako dete Majku szvoju zazove, kada kaj hoche proszíti.

N. *Kaj znamenuju ove rechi:* Sz. Maria, Mati Bosja?

V. Znamenuju oszebujnu ter najvekshu hvalu Marie: daje vszigdar Szveta, i daje poszstala prava Mati Bosja, od koje hvale ne vekshe.

N. *Gdo je pridal ove rechi:* Sz. Maria Mati Bosja?

V. Je Sz. Mati Czirkva vu Szpravishchu Ephesinszkom Leta 431. I to najvech szuprot Nestoriusshu Krivoverczu, kije vuchil, da Maria ne porodila Boga; nego szamò chloveka.

N. *Zakaj pak i mi tak pridajemo?*

V. Zato: kajti Sz. Mati Czirkva je tak odredila, da nasz opomenemo, na vekshe ufanye i poniznoszt, da Majku Bosju proszimo, koja

pri

Digitized by Google

pri Bogu najvech more dobiti. I da to iſzto Marie ſzpomenemo, kak vnogò pri Bogu more izproſziti, danamſze nezkrati, kaj proſzimo.

N. *Chinimoli mi Katholiki pravò, kada Mariu tulikò poſtujemo ?*

V. Chinimo : ar Bog hoche imati, daſze hvali i poſtuje vu ſzvojeh Szveteh. Kak naſz po Davidu opomina: Hvalete Goſzpona vu Szvetczeh nyegoveh. (*a*)

2. Dika Matere, je dika Szina, ada ki poſtuje Mater, on poſtuje i Szina.

3. Szam Bog je poſtuval ovu Mater, vech od vſzeh ſztvarih, kadaje nyu vchinil zaruchniczu Duha Sz. pozdraviti, i Mater Szina ſzvojega poſztati : kadaje nyu hotel kakti ſzvedoka, i ofzebujnu delniczu imati vſzeh chinov, trudov, muke, i Szmerti Kriſtuſſeve, kojega ona je odhranila. Kak ada i mi nebi takvu Mater poſtuvali.

4. Kajti na nye proſnyu, vu Kane Gallilee, Kriſtus vodu na vino je obernul: Ada vodu naſſega traplenya, na nye proſnyu more i hoche obernuti, na vino zverſſenoga ſzkruſſenya.

I najda Krivoverczi odgovore na ovo: Ako Kriſtus nehche imati, daſze Mati nyegva poſtuje; tak krivo chini ſzuprot zapovedi naturalſzke i Boſanſzke : ar ove obodve vele : *Poſtuj Otcza i Mater.*

Dapa-

(*a*) *Pſal. 150.*

Digitized by Google

Dapache i Luther za Mariu ovak govori: Zato iſzto, daje Mati Bosja vchinyena, takje obilnò nadelena; da nigdo nemore preſzechi. *(a)* Aliſze Krivoverczem prevech vidi, da mi Mariu zovemo: *Ufanye Naſſe.* Ovde vendar nikaj ne krivoga: ar chlovek jeden more biti drugomu Ufanye. Kak Sz. Pavel veli. *Kojeje Ufanye naſſe, ali veſzelje, ali koruna dike? neſzteli vi pred Goſzponom naſſem Jeſuſſem Kriſtuſſem. (b)* Ada vnogò ſztanoviteſſe naſſe Ufanye, more biti Mati Bosja, kojaje jur pred Liczem Szina ſzvojega.

N. *Kada Mariu* Szvetu *imenujemo, koju ſzvetoſzt razumevamo?*

V. Razumevamo onu, kojuje na ovom ſzvetu imala, i onu, kojuje vu Nebu dobila.

N. *Jeliſze koja Szvetoſzt, na Marie joſche na ovom Szvetu ſivuche videla?*

V. Je tulika; daſzeje Sz. *Dionyſius* chudil i govoril: Dabi Vera ſzamò jednoga Boga nevuchila, bilbi ja Mariu za Boga veruval. *(c)*

N. *Kadaje Maria Szveta poſztala?*

V. Je taki vu pervom hipu ſzvojega prijetja, vu Vutrobe Sz. Anne: ar niti za jeden hip, ne bila vu Iztochnom grehu.

N. *Odkudſze to more pokazati?*

V. More 1. Iz Sz. Piſzma, koje po prilikah od Marie govori: kakti Lilium med ternyem; tak Priateliczа moja med Kcherami (Adama) tojeto: da drugeh prijetje, biloje zatepeno;

(a) *Serm ſuper Magnificat.* (b) *1. Theſ. 2.* (c) *ep. ad Joan.*

Digitized by Google

tvoje pak ô Bogorodicza! biloje chiſzto: Druge kakti prokleta zemlya, rode kupine i ternye; Ti pako Zaruchnicza Bogu najdragſa, od ruke Bosje zaſzadyena, taki vu pervom hipu jeſzi zaczvela.

2. Maria je Bosja Mati: ada nigdar ne mogla biti robinya vrasja: bilabi pak robinya vrasja, dabi ſzamò za jeden hip bila vu grehu.

3. Maria ono ne mogla biti, kajbi nyoj, i nye Szinu bilo kruto ne priſztojno, tobi pak bilo jakò nepriſztojno, dabi bila robinya vrasja: arbi tak i Telo, kojeje Kriſtus vzel od Marie, bilo pod jarmom vrasjem.

4. Iz razloſnoga zroka: Arje Bog to mogel vchiniti, daſze Maria prime prez Iztochnoga greha: toſzeje pak priſztojalo, da Mati Szvetoga, vſzeh Szveteh, bude vſzigdar Szveta, adaje tak vchinyeno.

5. Angeli biliſzu ſztvorjeni vu miloſche, prez vſzakoga greha, ada zakaj nebi Goſzpa, i Kralyicza Angelſzka?

6. Pervi Adam doſselje iz zemlye joſche neorane, niti proklete. Zakaj ada nebi drugi Adam *Kriſtus* doſsel, iz Devicze nigdar proklete?

7. Szpraviſche Tridentinſzko 17. Jun. Leta 1546. ovak govori: *Ne naſſe nakanenye, dabiſze vu dokonchanyu od Iztochnoga greha, zaderſavala Szveta, i prechiſzta Devicza M. Mati Bosja.* (a)

8. Sz. Mati Czirkva ſzudi, da prijetje B. D. *Marie*

(a) *Seſſ. 5. de pecc. orig.*

Digitized by Google

Marie vu Vutrobé Sz. *Anne* je ſzveto, i prez Iztochnoga greha: I akoprem to ne Kotrig Vere, na zvelichenye potreben veruvati; duſni vendar jeſzmo Szvetu Mater Czirkvu poſzluhnuti, koja tak ſzudi, kajſze ovak more pokazati: Sz. Mati Czirkva nigdar neobſzluſava Szvetka; nego ſzamò ſzveteh: ada pokehdob obſzluſava Szvetek Prechiſztoga prijetja Blaſene D. M. tak ſzudi, i tverdnò derſi, daje Szveto: â nebi pak bilo Szveto, dabi bilo vu Iztochnom grehu: ada je prez greha.

N. *Kajbiſze neprifztojnoga iz toga moglo izpelyati, dabi Maria bila za jeden hip vu Iztochnom grehu, jeſche vu Vutrobe Sz. Anne?*

V. Bi ovo: daje Maria za on hip, bila robinya vrasja, Bogu odurna greſnicza, i kaſtige vredna: koja vſza jeſzu Bogu, i Marie kruto neprifztojna.

N. *Jeli Maria koju Szvetoſzt vu Nebu dobila?*

V. Je neizgovornu, vekſu od vſzeh Szvetczev, i Angelov.

N. *Jeli Maria tak Szveta; kakje ſzam Bog?*

V. Ne tak: ar je Bog ſzam od ſzebe, i po ſzvoje nature *Szvet:* Dapache je ſzama chiſzta *Szvetoſzt*; Maria pak je *Szveta* ſzvetoſztjûm ſzebi prilichnûm, od Boga doblenûm.

N. *Kakva Szvetoſzt je Marie prilichna?*

V. Je Szvetoſzt Matere Bosje, ſzamomu Bogu najbliſnya.

N. *Jeli Maria prava Mati Bosja?*

Digitized by Google

V. Je prava: arje prijela i porodila pravoga Szina Bosjega.

N. *Odkudsze to more pokazati?*

V. More iz Sz. Piszma, gde *Isaias* od Kristussa ovak prorokuje: Nut Divojka prime, i porodi Szina, i budesze zval *Emanuel*, tojeto: *z-nami Bog.* (a)

2. Angel *Gabriel* poveda Marie, da nye Szin budesze zval Szin Bosji. (b)

3. *Elisabetha* pita: odkudje to meni, da mene pohadya *Mati Goszpona* mojega? tojeto: Boga.

N. *Szin Bosji je od veka, kak ada Maria je prava Mati nyegova?*

V. Szin Bosji poleg nature Bosanszke, je od veka; â poleg nature chlovechanszke je vu vremenu, po kreposzti Duha Sz. vu Marie zachet i od nye porodyen. Zato kada velimo: da Maria je Mati Bosja; tak nevelimo: daje zanoszila, ali porodila Bosanszstvo, kojegabi do onda nebilo; nego daje rodila Boga, kajti je rodila chloveka, iliti JEsussa, kije zkupa i zajednò pravi Bog, adaje rodila Boga, i zato je prava Mati Bosja.

Iz oveh ochiveszto videti moremo, da pravò, vrednò, i priszlojnò chinimo, kada Mariu poshtujemo: arje ova ona: *Siba prez Kolencza* Iztochnoga greha, ova je: *Lilium med ternyem.* Zato vu chiszstoche je oszebujna pomochnicza, kakszu vnogi zpoznali.

Pelda. P. *Bernardinus Realinus* T. J. Kije Leta

(a) *Isai c. 7.* (b) *Luc. 1.*

Digitized by Google

Leta 1616. ſzvetò iz ovoga ſzveta preminul; bilje pitan, kakbiſze chlovek od nechiſzteh miſzlih i nochnoga ſzenyanya mogel oſzloboditi? je odgovoril: Szinko! na perſzah trikrat Kris napravi govorech: *Po. Szvetom Divojachtvu, i prechiſztom prijetju Tvojem, prechiſzta Devicza ochiſzti ſzerdcze, i telo moje. Vu Ime Otcza, i Szina, i Duha Sz.* Amen. To vchinivſi, je pomoch zpoznal. *Heimbach.*

Kak pako Bog Marianſzke nepriatele kaſtiguje ſzvedoche ove *Pelde: Conſtantinus Copronimus* Czeſzar, Ime i Szpominek Marie, pri lyudeh hotelje zaterchi. Ali nut! v-mirajuch vu velike muke je valuval: *Joſche ſiv, muchimſze, zarad Bogorodicze.* tak Zonar. *Neſtoriuſſu* ſzuprotivniku Marie, joſche ſivomu jezik je zegnyil. Kada *Oliverius Tempelius* Hollandus Krivoverecz bilje obſzel varas *Halla*; tak naſſelſzeje jeden Vojnik *Zvvik* kije rekel: ako dobimo ov varas; tak ja ſzam hochu noſz odrezati one Sénchicze, koju Katholiki na Oltaru poſtuju. I nut! kakje to rekel, doletelje iz varaſſa globus, kimuje veſz noſz odneſzel, gdeſzuſze vſzi drugi iz nyega ſzmejali, terſzuga po ſzvoj noſz vu varas poſilyali. Leta 1580. *Turloth.*

NAVUK LXXII.

Moli za naſz greſnike.

Vu preſſeſznom navuku jeſzmo pocheli na perve

Digitized by Google

davati, tretju ſztran pozdravlenya Angelſzkoga, z-onemi rechmi: Sz. Maria Mati Bosja, *z-kojemi rechmi joſche nikaj neproſzimo; nego poleg navuka ſz. Matere Czirkve, ſzamò Majku Bosju* Szvetu *imenujemo, i lyublenô zazavamo; vezda pako molitvu pochinyamo govorech:* Moli za naſz greſnike. *Gde i to ochiveſztà vidimo, da ne ſzamò naſz; nego i druge bliſnye naſſe preparuchamo. Ali kajti naſz vera, i zpoznanye vuchi, da vnogi greſniki na vekivechne muke prepadaju; zato daſzte mi med takvemi negda nenajdemo, marlivòſzte ſzkerbemo, da Maria moli za naſz: ar ona nekojem rajſa pomore; nego drugem. Kakvem pak? vezda hochemo videti.*

N. *Kaj znamenuju ove rechi:* Moli za naſz greſnike?

V. Znamenuju jednu poniznu molitvu, z-kojum ne ſzamò vſzaki ſzamoga ſzebe; nego i vſzu obchinu Kerſchanſzku preporuchamo. Pokehdob naſz zpoznavamo, i valujemo greſnike, vnogò krat Bogu tak odurne; da neſzmo vredni v-nebo pogledati, niti k-Bogu pregovoriti: â Mariu znamo miloſzti punu, Szvetu, i zato Bogu vſzigdar povolynu: dapache pravu Mater Bosju, ter vnogo moguchnu: â nam Majku miloſztivnu.

To naſz je hotel Kriſtus navuchiti, kada na Kriſu viſzéchi, Januſſu Mariu je dal za Mater, i nyega Marie za ſzina. To iſzto naſz i vezda G. Bog vuchi, gda na proſnyu Ma-

Digitized by Google

Marie tulikò nam dobra chini: ar nekoje od betega izvráchi: nekoje vu navuku pomore: nekoje iz ovoga chalarnoga ſzveta vu ſz. Red zove: nekoje od pogibeli greha, i od zloga pajdaſtva odverne: nekoje iz blata grehov, na Bogabojechi ſitek oberne, â nekoje, gdaſzu vu grehu, od ſzmerti nagle obchuva, gde dabi naglò preminuli; takbi na veke poginuli, kojega vendar dobra, i miloſche, po Marianſzke proſnye doblene, mi negda neznamo, ter zato niti Bogu, niti Marie ne zahvalimo: dapache i molitve na ſztran oſztaviti miſzlimo, kadabi za iſzto ſivlenye, morali vnogò zahvaliti.

Znamo, kakje negda vu ſztarom teſtamentu G. Bog berzò, i ſztraſſnò greſnike kaſtigal? negda z potopom, negda z kugum, gladom ali vojſzkum. Kajſze vendar vezda (Hvala budi G. Bogu, i B. D. Marie) tak berzò nepripetcha: ar imamo zagovorniczu B. D. *Mariu* kojaſze za greſnike moli, i kakti poſztavlya. I kada G. Bog pravichnò veli: *Ja hochu vudriti.* Maria miloſztivnò odgovori: *Ja hochu izvrachiti.* Bog veli: *Ja hochu vmoriti.* Maria veli: *Ja hochu oſtiviti.* Bogſze grozi: *Ja hochu vu pekel odpraviti.* Maria obeche: *Ja hochu od pekla odvernuti.* tak Richardus (*a*)

O greſnik! nechudiſze, da zarad tvoje gizdoſzti neſzi kaſtigan, kakti *Nabuchodonoſor*: zarad ſzkupoſzti, i laganya, kakti *Ananias* i

(a) *Rich. à S. Laur. l. 2.*

Digitized by Google

Saphira: zarad nechiſztoche, kakti *Sodoma i Gomora.* zarad tverdokornoſzti, i ſzuprot Redovnikom morguvanya, kakti *Kore Dathan i Abiron.* Ar B. D. Maria je tebe obchuvala, da neſzi poginul.

Prilika. Dabiſze naſſel mladenecz nekulikò poboſen, kibi vu kakve nevolye poſztavlen, ovo miſzlil, ali govoril: daje vu Marianſzke poboſnoſzti vnogò vremena za nikaj potroſſil; terbi (kak vezda vnogi chine) morebiti zato pochel, poboſnoſzt na ſztran oſztavlyati, ſtimajuch, da nikaj nehaſznuje. Takovomu *Maria* vrednò bi mogla rechi, i zarad nezahvalnoſzti ovak pokarati: *Szinko! neznasli, kak vnogi lyudi, vnogò bolſega ſitka; negoſzi ti, tuſnò i terkò ſivu: ar nekoje je vojſzka na nikaj ſzpravila: nekoje voda je vſzega mentuvala: nekoje ogeny komaj vu ſzáme rubache vujti je puſztil: nekoje zli lyudi jeſzu okrali, krivò ogovorili, ali obtuſili: nekoje zrak vſze letine je mentuval: nekoje glad i vezda omilati, ali vmirati chini: nekoje druga nevolya trapi. Neznasli, da nekoje tebi dobrò znane, (morebit tvoje pajdaſſe) je nemila kuga jur pomorila: nekoje razbojniki odurnò merczvarili, i potukli: nekoje voda poserla: à nekoje druga neſzrecha vſze porobila, ali zkonchala, ter vu ſzmertnom grehu poſztavlene, na muke peklenſzke odpravila. A tiſzi joſche ovde ſiv, zdrav, i joſche na Putu zvelichenya! Kakſze ada ſzmes tuſiti, da vu tvoje poboſnoſzti nikaj nehaſznuje?*

Zakaj

Digitized by Google

Zakaj ti neſzi doſſel vu one neſzreche, vu kojeh vnogi drugi jeſzu ſubkò plakali, â nekòji i vezda plachu, aliſzu poginuli? Zakaj ti, akoprem greſſen, neſzi vu one pogibeli poginul, gdebi bil na vſze veke ſzkvarjen? Gdoteje obchuval? neli miloſztivna ruka moja? Ada Szinko od vezda netußſze, da nikaj nebaſznujes; nego budi záhvalen Bogu, kiteje po moje proſnye tulikò krat na ſzpoved; ali na drugu poboſnoſzt opomenul, od greha odvernul, ſzmertne pogibeli oſzlobodil, i od vekivechnoga ſzkvarenya do vezda obchuval. Szinko! kaj nato odgovarjas?

Da pako nekoji vu ſzvoje nevolye nechúte nikakve lehkote, akopremſze Blaſene D. Marie preporuchaju, toſzu ſzami greſniki krivi, â ne Maria. Od koje *Ludovicus Bloſius* govori: *Berſè nebo, i zemlya pogine; nego Maria ſzebe* pravò *proſzechе oſztavi.* (a) Ali ovde pazemo na onu rech: *Pravò* proſzechega: ar oni neproſze *pravò*, ki ſzamò z-vuſztmi proſze, â ne ſzerdczêm. Ali pak ſzerdczêm, ter nechifztêm. Iſztina je ono, kaj B. D. Maria veli: *Jaſzem Mati greſnikov.* Ali nutl kaj pridaje: *kiſze hote poboljati.* (b)

Nekoji kruto bedaſztò vſzu ſzvoju ſzegurnoſzt poſztavlyaju vutom: ako chiſzlo izmole, ali ako v-ſzobotu poſzte, aliſzu vu bratovchine, ali Skapular noſze, ter ſtimaju daſzu ſzamò zato, zvun vſzake pogibeli, akoprem grehe grehom vſzaki dên primétchu: â za pobolſanye ſitka nigdar pravò nepomiſzle.

(a) *in Spec. Spir. c. 12.* (b) *Revel. Birg. l. 4. c. 138.*

Digitized by Google

Ali naj takovi znaju; daſze ovde vnogi ſztraſſnò vkanyuju: ar *Maria* ne Mati takoveh puntarov, i nepriatelov Bosjeh, kiſze vu ſzvoje malovrednoſzti ne ſzamò ſzmeju zaderſavati; negoſze takajſe znaju dichiti. Takoviſze nekáſu verne ſzine, ada nebude chudo, niti krivò; akoſze *Maria* neizkaſe miloſztivnu Majku. Koja je Majka greſnikov, kiſze hote pobolſati, i doſztojnu pokoru chiniti: ar niti vu kralyevſztvo nebeſzko, nevlezne vſzaki, koji veli: *Goſzpone Goſzpone*! nego on, ki vchini volyu Otcza nebeſzkoga. (a)

N. *Zakaj proſzimo Majku Bosju, da moli za naſz greſnike?*

V. Akoprem Majka Bosja, moli za vſzu obchinu kerſchanſzku; Czirkva vendar naſz opomina, daſze greſniki najbolyè k-Marie v-teku: ar pokehdob greſniki po grehu Boga od ſzebe odvernu; takſze ufa, daſze po Marianſzke proſnye k-nyim oberne.

Pelda Benedictus *Goes* vojnik ne ſzamò kralya Luſitanſzkoga; nego i Lucifera peklenſzkoga veren ſzluga, velik greſnik. Dojde jenkrat vu Czirkvu Majke Bosje, gde vu velikom ſztrahu poſztavlen, poklekne pred oltar, terſze pred chudovitem kipom pochne preporuchati. Totiſze kip Jeſuſſa pochne ſuhkò plakati tak; daſzu ſzuze na oltar opadale. Onda *Benedictus* preſztraſſen, jeſze ſzpovedal, ſitek pobolſal, i ſzveto vumerl. leta 1609. *Heimbach.* N. *Kak-*

(a) *Math. 7.*

Digitized by Google

N. *Kakvem greſnikom Majka Bosja rada pomore?*

V. Majka Bosja rada pomore greſnikom, navlaſztitò onem, ki kakti neradi ſzluſe grehu i vragu: kibiſze radi oſztaviti, ter zarad duge navade, nemoguſze odvaditi, â kruto ſelé, dapache i pitaju ſzpovednika, protimbe grehov, kakbiſze chiſztò mogli oſztaviti.

I kiſze Blaſene D. M. preporuchaju, nyu guſztokrat zazavaju: i protimbe od ſzpovednika dáne, radi primu, ter navuk naſzleduju: ſelechiſze ſzkorò negda, ſzlusbe vrasje oſzlobodíti, i zle navade oſztaviti. Da takvem Maria je gotova pomochi vuche naſz hiſtorie.

N. *Kakvem greſnikom Majka Bosja nerada pomore?*

V. Navlaſztitò takovem, ki nemiſzle ſzvoje grehe oſztaviti: kiſze raduju, i diche vu vrasje ſzlusbe: Ki Marianſzkoga Opominanya nepoſzluhnu, niti Szpovednika Navuka nepitaju, dapache lepe protimbe, na zvelichenye kruto haſznovite i potrebne, ter ſzebi dáne, drugem tepczem za ſzmeh povedaju: i tak Marianſzku, i Szpovednichku pomoch, za nikaj derſe, i odmétchu.

Od ovakvoga greſnika Maria je povedala Sz. *Brigitte* govorech: *Ov kadamije govoril, kruto nechlovechki je meni herbet obernul.* Hotela je Maria ovak rechi: neki greſniki proſze od mene pomochi, â ſzamiſze ni malò nehte terſziti; nego radi leſe vu blatu grehov. Ali naj

Digitized by Google

naj znaju takovi, da nebudu imali pri Marie milosche, akosze nehte i szami pomochi. *Heimb.*

N. *Jeszu vnoge Historie, iz kojeh vidimo, da Maria i tverdokorne gresnike, i szkoro zdvojene, je pomogla: ada kajbisze bojali gresniki?*

V. Naj bude isztina, daszeje ta szrecha nekojem pripetila; ali od ovud nemoremo, toga nam obechati: arbisze vszaki mogel szmejati ovomu izpelyanyu: Na prosnyu Marie vu *Kane Galilee*, vodu je obernul Kristus na vino: ada nakajszu nam vinogradi, kada imamo vode, koju Bog more obernuti na vino? Sztanovitò takovbi daleko bludil: Kajti iz redkoga pripetchenya, nemoremo izpelyati, daszе i vezda nam hoche takva szrecha pripetiti.

Ada Dragi! pazemo kaj chinimo? proszити od Marie pomoch, to je szveto: ali szamò z-rechmi moliti, pak zlò szuprot zapovedi Bosje siveti, i tak Marie herbet obrachati, tojeto: Marianszka nadehnenya, i szpovednichka opominanya neobderszavati, toje sztrasznò i pogibelnò bluditi, kaj vszaki szpameten more szuditi.

N. *Zakaj ne velimo: moli* Boga *za nasz gresnike?*

V. Zato: Kajtisze ovde *Bog* lehkò razme: ar Maria nikoga nema, zvun Boga, od szebe vekszega, kôgabi za gresnike molila.

N. *Zakaj ne velimo: moli za* me; *nego za* nasz?

V. Zato: Kajti ne molimo vszaki, szamò za sze; nego za vsze lyude, najmre pak za Kerschenike.

N.

Digitized by Google

N. *Molimoli za velike greſnike?*

V. Molimoli: dabi nyim Maria od Boga izproſzila, oſzebujni dar pokore Kerſchanſzke.

N. *Molimoli za one, ki neſzu vu grehu?*

V. Molimo: Dabi nyim Bog dal, vu dobrote do koncza obſztati.

N. *Molimoli za Nevernike i Krivovercze?*

V. Molimo: dabi nyim Bog dal, nebeſzku ſzvetloſzt, z-kojumbi pravu Veru zpoznali, i naſzleduvali.

N. *Poſtujemoli Mariu kakti Boga?*

V. Nepoſtujemo; nego kakti ſztvar, pod Bogom najplemeniteſſu, Bogu najdragſu, i ſzamu Mater Bosju.

N. *Kak moremo Mariu poſtuvati?*

V. Moremo z-vnogemi nachinmi, navlaſztitò pak: molech Chiſzlo, Litanie, Officium, ali druge molitve, joſche lepsè pak: Boga i naſſe bliſnye lyubech, ter Marianſzke krepoſzti naſzledujuch. Kakje recheno fol. 566.

N. *Jeſzuli Szveti Otczi, vu perva vremena, Mariu tak pozdravlyali, i Nyu na pomoch zazavali?*

V. Vſzi Sz. Otczi, kiſzu goder zarad ſzvojega Navuka, ali ſzvetoga ſitka, na glaſzu bili, jeſzu Mariu kruto poſtuvali, poniznò pozdravlyali, i guſzrokrat na pomoch zazavali. Tak Sz. *Ephrem* moli: *Pod Obrambu tvoju beſimo'ô Sz. Bogorodicza!* Szpodobnò i drugi Szveti Otczi, k-Marie zdihavaju: i ne prez velike ſzvoje haſzne, kakſze vu nyihovom Sitku nahadya.

N. *Jeli*

Digitized by Google

N. *Jeli velik greh govoriti: da naſz Maria nemore pomochi ?*

V. Je kruto velika bláznoſzt, i kakje Bogu odurna, káſe ova:

Pelda: Jeden greſnik bilje jednu Indianſzku Senu na nechiſzto ſivlenye napelyal: i kadabi v-nochi bili zkupa, pochne gérmeti, tucha i ſztrele opadati. Sena vu ſztrahu k-Marie pochne govoriti: *O Devicza Maria pomozi !* â greſnik veli: *O bedacha ! kajte more ona pomochi?* I nut! opade Sztrela, terga izhiti iz poſztelye i vſzega vuſge, ſena pobegne, ſzuſzede dozove, da vide greſnika, kak na zemlye leſech, veſz vu Ognyu, â vendar joſche ſiv, odurnò zija, ter prez zubih i jezika: â vſzi kotrigi razpadajuſze, doklamje neſzrechnu Duſſu vu pekel izblyuval: â ſena vu Czirkvu na pokoru, i na bolſe ſivlenye je pobegla. Vu provinczie Peruanſzke. *Joan. Bonif. & Turl.*

NAVUK LXXIII.

Vezda, i na Vure ſzmerti naſſe. Amen.

Nekaj od hvale, miloſche moguchnoſzti, i miloſzerdnoſzti Marianſzke; â nekaj od potreboche, ufanya, i poboſnoſzti obchinſzke je povedano: kakſze vu vſzeh naſſeh nevolyah, i potrebochah, k-Majke Bosje poniznò, ter zaufanò v-techi moramo. Ovde pak bude navuk od oneh poſzledneyeh rechih: Vezda i na vure ſzmerti naſſe: *da lepſè razmemo, koje vreme*

Digitized by Google

vreme ſitka naſſega, je najbolyè potrebno Majke Boſje preporuchati.

N. *Kaj znamenuje ova rech:* Vezda?

V. Znamenuje ſzamò vezdaſnye, iliti: vezda tekuche vreme, od kojega nikaj vech nemamo; nego ſzamò vezdaſnyi kratek hip, kada ovo govorimo.

N. *Vendar je vech vremena bilo i bude, kakbiga ada vech nemali?*

V. Nemamo vech: ar kaj je preſzło, ono vech ne naſſe, i nigdarſze nepoverne; â kaj i kulikò od vezda bude, toga neznamo; nego to znamo, ſztanovitò: da naſſega vremena bude menyè; nego mi ſtimamo: ar ſzmert dojde kakti tat, kada, i gdeſze najmenyè budemo nadejali: ada ſzkerbemoſze, da naſz gotove najde.

N. *Odkudſze to iſzto more pokazati?*

V. More iz rechih Kriſtuſſeveh: ar naſz oponina, da ſzmert naſſa dojde vnochi kakti tat, kada budemo ſzpali, tojeto: kadaſze najmenyè budemo nadejali (*a*) Zato za naſz ſzkerbliva ſz. Mati Czirkva, vuchi naſz, daſze Majke Bosje poniznò preporuchamo vſzaki dên govorech: *Sz. Maria Mati Bosja, moli za naſz grefnike, vezda i na vure ſzmerti naſſe.* Najmre doklamje vreme miloſzerdnoſzti, doklam teche ona ſztran kralyevſztva, koja je Marie dána: ar poloviczu kralyevſztva tojeto: *Miloſzerdnoſzt* je dal Bog Marie, â ſzebi

(a) *1 Theſ. 5. 2.*

Digitized by Google

bi je drugu ſztran zachuval: *Praviczu.* Kriſtus Marie je dal miloſzerdnoſzt, da ona po ſzvoje volye z-nyum lada ſzamò vezda, doklam ovde ſivemo. I zato velimo: moli za naſz *vezda.* Kajti ſzamò *vezda* je vreme prijetno, vezdaſzu dnevi zvelichenya.

Tak ſz. *Job* ov ſitek zove: *vſze dneve va kojeh vezda vojujem.*(a) Ada malò potlam dokonchaſze vojuvanye, i pochneſze vekivechni pokoj, za kojega potrebnoje vezda vernò, i ſztalnò vojuvati.

N. *Zakaj pridajemo:* I na vure ſzmerti naſſe!

V. 1. Zato: daſze opomenemo, da ono vreme ſzmertno, je najbolyè potrebno Marie preporuchati: kada nam bude zadnyich naj pogibelneſsè vojuvati, ſzuprot nepriatelom, kiſze onda budu najbolyè ſzkerbeli, da naſz obladaju: ar ako onda nikaj nedobe, potlamſze nigdar nemogu ufati.

2. Zato: kajti od onoga zadnyega hipa, viſzi vekivechnoſzt. O veliko dugoványe! Ada kakti pri lyudeh, onda najbolyè pomochi izchemo: kadaſze za veliko blago, ali za ſitek zadéva; tak kerſcheniki v-teczemoſze k-Marie: arſze zadeva za vekivechno zvelichenye. Zato poboſnò zdihavajmo: *Pokaſiſze daſzi, naſſa dobra Mati, da po Tebe prime, Tvoj Szin naſſe proſnye.*

Drage Duſſe! Suhkek ſzpominek ſzmerti, zapoved vmreti, â neſztanovita vura, i ſztalis

(a) *Job. 14.*

Digitized by Google

ſztalis Duſſe: kruto veliku ſzkerb mogu zavdati vſzakomu, kiſze ſeli zvelichiti. Zato v-teczemoſze k-Marie, govorech: *Put pripravlyaj ſzeguren, daſze z-Tvojem Szinom vſzigdar veſzelimo.*

N. *Jeliſze Maria ſzebi poboſnem, na ſzkradnyem vremenu izkazala, ali drugach pomogla?*

V. jeſze vnogem izkazala, â drugem drugach ochiveſztò pomogla. Kak nam ſztanovite ſzvedoche hiſtorie.

Sz. *Philip Benitius*, bilje zerczalo dobrote Kerſchanſzke, i ſzvetloſzt *Reda, ſzlug* Blaſene D. M. ter vendar, kadaje na ſzkradnye vreme doſſel, gdaſzu Redovniki za nyega, Litanie vſzeh Szvetczev molili, i Duſſu preporuchali; on je pochel ſztraſſnò ochi prevrachati, zubmi skripati, derhtati, i ſzobûm hitati, kaj terpelo je za tri vure. Zatem k-ſzebi je doſſel, i milò zdehnuch rekel: ô draga bratja moja! kakſzem ja vezda z-vragom ſztraſſnò harczuval! ſztanovitò ſtimalſzem, da nebude drugach; nego da bude vezda poginuti, i morebit nebi drugach bilo; dabime Maria Mati, i Goſzpa naſſa nebila oſzlobodila. *P. Heimbach.*

O greſniki! *akoſze tak chini na zelenom, kaj bude na ſzuhom.*(a) tojeto: ako tulik Szvetecz! bilje vu takvom ſztrahu, i harczu z-vragom, kiga nigdar ne zazaval, niti ſzebe, niti nikoga drugoga nyemu ne ponujal; nego

(a) *Luc. 23.*

Digitized by Google

vu *Redu Szluſ* Blaſene D. M. chiſztò, i ſzvetò je ſivel. Vu kakvom ada ſztrahu, harczu i pogibeli bude greſnik, ki od mladoſzti vech vragu; nego Bogu ſzluſi, jezero i milion vragov, iz pekla zazáva, ter ſzebe, i druge ſztvari Bosje, vragóm ponuja: â iz poboſnoſzti Marianſzke ſzmejeſze: Chiſzla nemoli, aliga nema, Litanie nezna, niti za nye nemara, kojeſzu vendar navlaſztitò za ſzrechnu ſzmert napravlene, i z-proſchenyêm dve ſzto dnevih nadelene. Kojebiſze mogel vu jednom dnevu navuchiti, dabi pravò ſelel Marie poſzluſiti, i tak z-malem trudom, na Duſſe vnogò haſznuvati. O lenoſzt! kakſze negda bude ſuhkò plakala, ali morebit bude za ludo, i keſznò. Ada doklamje vreme ſzkerbemoſze, da budemo verni vu ſzlusbe Marianſzke. Ter poboſnò ſivuch, na one rechi dobrò pazemo, i zkuplenûm pametjûm molemo: moli za naſz greſnike, *vezda*, i na *vure ſzmerti* naſſe. Maria Mati miloſzti, i Mati miloſzerdnoſzti, od nepriatela brani naſz, i na *chaſz ſzmerti* primi naſz.

Na ſzkradnye vure najlepsè priſztojiſze od *Marie* rechi ono, kaj negda *Mardochæus* od Kralyicze *Eſther* je rekel: *I gdo zna, dancſzi pravò zato na Kralyevſztvo doſsla, da nam vu takvom vremenu pomores.* (a) Tojeto: Zatoſzi *Maria* na tuliko izviſſena, i tak moguchna vchinyena; da na ſzkradnyem vremenu, Kerſchenikom tebi poboſnem

(a) *Eſther. 4.*

Digitized by Google

boſnem pomores: ada proſzimo! pomozi naſz.

I vidiſze, da vezda *Kriſtus* nekaj ſzpodobnoga veli *Marie*, kakje negda *Salomon* ſzvoje Matere *Bethſabee* govoril: *Proſzi Majka moja: ar nebiſze priſztojalo, dabi ja odvernul tvoj obraz tuſen i ſaloſzten.* (a) Kakſzti vnogi to iſztinſzko zpoznali, ne moguche vrednò izpiſzati.

N. *Kak Maria na ſzkradnyem vremenu pomore?*

V. Nekojem izproſzi ſzrechnu ſzmert, tojeto: vreme i miloſchu dobre Szpovedi, i zverſſenoga za vſze grehe poſaluvanya: od nekojeh vrage odtira: Nekoje od ſzkuſſavanya oſzlobodi: Nekojem beteg, ali pomenyſa, ali odverne: Nekoje na terplivnoſzt pomore: Nekoje od zdvojenya oſzlobodi: â nekojem ſzebe ochiveſztò izkaſe, i razveſzeli.

Pelda. Adolphus Alſatie Herczeg je vu Red Sz. Ferencza ſztupil, ov kadabi bil vu Redu nekulikò let poboſnò ſivel: doſselje na ſzkradnye vreme: i kajti zarad ſzvetſzkoga ſztaliſſa, bilje vu velikom ſztrahu; zato jemuſze izkazala *Maria*, z-vnogemi Angelmi obſzterta. Koja nyega vu ſztrahu poſztavlenoga, je obatrivila govorech: *Szinko kajſze bojis? to znaj, da niti ſzmert, niti vrag tebi nemore naskoditi: budi ſzeguren, i hodi z-menum: ar Szin moj, kojemuſzi tak vernò ſzluſil, hoche tebi dati korunu dike.* Tak obſzeguran, veſzelò, i ſzrechnò je preminul. *Turlot.*

Ah poſzluſſiteli dragi! Nega med nami tak ſzegurnoga, kibi na onom ſzkradnyem

(a) *3. Reg. 2. 20.*

Digitized by Google

vnemenu (kada bude pojti, na put duge veki-vechnoſzti) nebil vu ſztrahu: i kibi onda neſelel dobroga, ſzpametnoga, ter lyublenoga voditela. To pak verujmo, da med vſzemi Szvetczi, i Angelmi najbolſa, naj verneſſa, i najlyubleneſſa Voditelicza, Obranitelicza, i Pomochnicza je *B. D. Maria.* Ovu ada tak-vu Voditeliczu vezda marlivò naſzledujmo: ovu zazavajmo: ovu proſzemo, da ravna noge naſſe na put mira, vu diku nebeſzku: za ovum hodech nehchemoſze zatruditi, ovu naſzledujuch nebojmoſze zabluditi; negoſze ſztanovitò ufajmo, Nyu, i Nye Szina Kriſtuſſa doſztignuti; kajſze vendar prez vernoga naſzleduvanya neſzmemo poufati.

NAVUK LXXIV.

Od Sz. Chiſzla Blaſene D. M.

Pokehdob na chiſzlo moliti, je najbolyè obchinſzka navada Kerſchanſzka; zato od Chiſzla navuk ovde je potrebno poſztaviti. Ali kajti chloveku ne doſzta ſzamò z-vuſztmi moliti; negomuje potrebno ſzerdcze, i pamet, k-vuſztam priloſiti; zato daſze pamet more leglè od praznoga mislenya zderſati, i vu Duhovnom duguvanyu zaderſati. Tak k-tomu na pomoch, jeſzu poboſni lyudi Kriſtuſſev ſitek razdelili vu petnadeſztere *Myſteriume*, iliti *Szkrovnoſzti*, koje vu Chiſzlu lepò

Digitized by Google

pò i haſznovitò moremo pridavati, Boga i Mariu poſtuvati, ſitek Kriſtuſſev poboſnò premiſlyavati, i drugeh poboſneh narodov, ovu ſztaru navadu naſzleduvati.

N. *Kaj je Chiſzlo Blaſene D. Marie?*

V. Chiſzlo je jeden duhovni Vénecz, iz duhovnoga czvetja, tojeto: iz molitve Goſzponove, i pozdravlenya Angelſzkoga napleten: ar akoſze zemelyſzki venczi divojachkem glavam vrednò davati mogu; tak vnogò vredneſsè moreſze dati Marie vſzeh devicz Devicze, ov duhovni venecz: buduchi nyoj kruto drag, i vúgoden, â nam lyudem kruto haſznovit.

M. *Kuliko-verſzto je Chiſzlo?*

V. Chiſzlo je trojverſzto. Jednoſzto zove: *Roſarium*, iliti *Roſni venecz*, ki vu ſzebe zaderſáva ſzamò pet Otecznaſſev, i petnaiſzt Zdraveh Mariih. Kaj nekoji zovu: *Korunicza Jeſuſſeva*. Najti drugi vekſinûm govore: da korunicza Kriſtuſseva vu ſzebe zaderſáva trideſzet i trikrat Otecz naſs, i tuliko Zdravu Mariu, na poſtenye tuliko let, vu kojeh je ovde G. Kriſtus ſivel.

Drugo je, i zoveſze: *Pſalterium*, iliti *Soltar B. D. Marie*. Ki vu ſzebe ima petnajſzt Otecznaſſev, â ſzto i petdeſzet Zdraveh Mariih, i to na peldu ſzto i pedeſzet Soltarov ſz. Davida. Kaj nekoji zovu: *Czeh Chiſzlo*.

Tretje zoveſze: *Korunicza Marianſzka*, (vez-

Digitized by Google

da najbolyè obchinſzka Szinom, i kcheram Marianſzkem) gdeje (zvun Kriſa, za Veru Bosju) ſzedem Otecznaſſev (na ſzpominek ſzedem rechih Kriſtuſſeveh, na Kriſu recheneh) â ſeſztdeſzet, i tri Zdrave Marie: i to na Szpominek, i poſtenye ſeſztdeſzet i treh let, vu kojeh B. D. Maria, na ovom Szvetu je ſivela, kak nekoji Navuchitele ſzude.

N. *Kakſze moli* Korunicza Marianſzka, *iliti navadno* Chiſzlo?

V. Najpervò na Kriſicz Govoriſze Veruvanye Apoſtolſzko, iliti *Vera Bosja.* Zanyum na vekſe zerno, Molitva Goſzponova, iliti *Otecznaſs.* Zatem na tri menyſa zerna, troje Pozdravlenye Angelſzko, iliti: tri *Zdrave Marie* I tak na dalyè, na vekſa zerna Otecznaſs: â na menyſa, Zdrava Maria.

N. *Zakajbi vu Chiſzlu, Veru Bosju najpervò govorili, pokehdob to ne molitva; nego ſzamò valuvanye Vere kerſchanſzke?*

V. Zato: kajti prez Vere nemore chlovek Bogu vugoden biti, nitiſze zvelichiti. Kak je recheno vu perve Sztrane fol. 29. Ada ako hochemo Bogu vugodnò, Szvetczem ſzpodobnò, â nam haſznovitò moliti, priſztojno je, Veru Bosju najpervò izgovoriti, i ponoviti, da pokaſemo kaj verujemo? i ovak Bogu povolneſsè, Szvetczem ſzpodobneſsè, â nam haſznoviteſsè molimo.

N. *Kuliko-verſzte jeſzu* (Myſteria) *Szkrovnoſzti*

Digitized by Google

ſzti ſitka Kriſtuſſevoga, kojeſzu navadne vu Chiſzlu pridavati?

V. Jeſzu trojverſzte, perveſzu: *Veſzele* nad kojemi B.D.Maria je imala kruto veliko veſzelje. Kaktiſzu: 1. *Nazvezchenye*, i zanoſsenye Szina Bosjega. 2. *Pohadyanye* B. D. Marie. 3. *Narodyenye* Kriſtuſſevo. 4. *Alduvaye* Kriſtuſſa vu Czirkve. 5. *Najdenye* Kriſtuſſa vu Czirkve.

Drugeſzu: *Saloſztne*, nad kojemi B. D. Maria je ſztrąſſnu ſaloſzt imala, kaktiſzu: 1. *Kervnó potenye*, i na vertu vlovlenye Kriſtuſſa. 2. *Bichuvanye* nyegovo. 3. *Korunenye*. 4. *Kriſa noſſenye*. 5. *Na Kris razpinyanye*, i na nyem vumiranye.

Tretjeſzu: *Odichene*, kojeſzu B. D. Marię bile na neizgovornu diku. Kaktiſzu *Goreſztajenye* Kriſtuſſevo od mertveh. 2. *Zaſztuplenye* na Nebeſza. 3. *Poſzlanye* Duha ſz. na Trojáchku nedelyu. 4. *Vu Nebo vzetje* B. D. Marie. 5. *Vu nebu okorunenye* B. D. Marie.

Kajti pak ove Szkrovnoſzti vu vſzakom Chiſzlu jeſzu ſzamo petere, â deſzetke vu Chiſzlu jeſzu ſeſztere; Tak vu perve deſzetke vu vſzake Zdrave Marie za izrechnemi rechmi: *JEſus Kriſtus* pridajeſze ſzamò perva ſzkrovnoſzt: Vu druge deſzetke, ſzamò druga ſzkrovnoſzt: Vu tretje, tretja: vu cheterte, cheterta: vu pete, peta: vu ſeſztoj pako deſzetke, pridajeſze, ali ſzamò jedna ſzkrovnoſzt, kojaſze

bolyè dopada; ali na vſzaka dva zerna, jedna. I tak na dalyè, kakſze dolè vu Pelde *Chiſzlo vſzakoverſztnoga* obilneſsè pokaſe.

CHISZLO VESZELO.

Ovo Chiſzlo moliſze vſzaki dên, najmre pochevſi od Perve Nedelye Adventa, do Nedelye Faſsenſzke. Ter vu Zdrave Marie, za izrechenemi rechmi: *JEſus Kriſtus*, vu perve deſzetke pridajeſze pervo Veſzelje, za pervem brojem poſztavleno *1*. Vu druge deſzetke, drugo Veſzelje - - â vu ſeſztoj deſzetke pridajeſze ali ſzamò jedno veſzelje, ali na dva zerna pojedno.

Na perva pak tri Zerna, kojaſzu pred deſzetkami, pridajeſze od Vere, Ufanya i Lyubavi. Kakſze ovde dolè poſztavlya: 1*.

Tak vezda pochnemo na Kriſicz: *Verujem vu Boga Otcza* - -

Na pervo vèkſe Zerno: *Otecz naſs kiſzi* - -

Na pervo malo Zerno: *Zdrava Maria* - - JEſus Kriſtus, *ki*

Ki nam povekſaj.	1* Veru pravu. 2. Ufanye tverdno. 3. Lyubav Kerſchanſzku.	S. Maria.

Vu Deſzetkah pridajuſze ove ſzkrovnóſzti Veſzele.

Zdrava Maria - - JEſus Kriſtus, *kô*

1 Ve-

Digitized by Google

Kogaszi		Sz. Maria.
	I Devicza prijela.	
	2. Jalsabethu pohadyajuch noszila.	
	3. Devicza Porodila.	
	4. Vu Czirkve daruvala.	
	5. Vu Czirkve nasla.	

CHISZLO SALOSZTNO.

Ovo Chiszlo molisze vszaki dên, pochevsi od Fassenszke Nedelye, do Nedelye Vuzmene.

Ter vu treh perveh Zdraveh Mariah, za izrechenemi rechmi: *JEsus Kristus*, pridajesze od Pameti, Razuma i Volye.

Tak: *Zdrava Maria* - - JEsus Kristus, *ki*

Ki nam		Sz. Maria.
	1. Pamet objachi.	
	2. Razum preszveti.	
	3. Volyu pobolsaj.	

Vu Deszetkah pak pridajusze Szkrovnoszti Salosztne.

Zdrava Maria - - JEsus Kristus, *ki*

Ki je za nasa		Sz. Maria.
	1. Kervavi Pot tochil.	
	2. Bichuvan.	
	3. z-Ternyem korunyen.	
	4. Kris noszil.	
	5. Na Kris razpet.	

CHISZLO ODICHENO.

Ovo Chiszlo molisze vszaki dên, pochevsi na Vuzmenu Nedelyu, do Nedelye Preszvetoga Trojsztva.

Digitized by Google

Ter vu treh perveh Zdraveh Mariah, pridajeſze od miſslenya, govorenya, i chinenya.

Tak: *Zdrava Maria* - - JEſus Kriſtus, *ki*

Ki nam

1. Miſslenya ravnaj.
2. Rechi Ladaj.
3. Dela prava chini.

Sz. Maria.

Vu Deſzetkah pak pridajuſze Szkrovnoſzti Odichene.

Tak: *Zdrava Maria* - - JEſus Kriſtus, *ki*

Ki je

1. Goreſztal od mertveh.
2. Na Nebeſza zaſztupil.
3. Duha Szvetoga poſzlal.
4. Tebe v-zel na Nebeſza.
5. Tebe Korunil na Nebeſzeh.

Sz. Maria.

CHISZLO VSZAKOVERSZTNO.

Ovo Chiſzlo nikaj oſzebujnoga, niti laſztovitoga nema: arſze iz treh gorè poſztavleneh napravlya, najmre onda, kadaſze vreme nezove Veſzelo, niti Saloſztno, niti odicheno, nego *Vſzakoverſztno*, kakti je vreme: od Nedelye Preſzvetoga Trojſztva, tia do perve Nedelye Adventa. Vu kojem vremenu, gorè rechena troja Chiſzla, na dneve razdelena, zovuſze: Chiſzlo *Vſzakoverſztno*. Tak

1. Po Nedelyah, Pondelykeh, i Chetertkeh, moliſze

Digitized by Google

molisze Chiszlo *Odicheno.* Kakje na szvojem meszti, redôm poszlavleno.

2. Po Torkeh i Petkeh, molisze Chiszlo *Salosztno.*

3. Po Szrédah, i Szobothah, molisze Chiszlo *Veszelo.*

NB. Kadaje pak Szvetek, koje oszebujne Szkrovnoszti; tak po vszeh Deszetkah, vu vszake Zdrave Marie, pridajesze szamò ona Szkrovnoszt. Kakti poszlavemo 1. *Na Bosich.* iz Chiszla Veszeloga pridajesze: *Kôgaszi Devicza porodila.*

2. Na *Veliki Petek*, iz Chiszla Salosztnoga, pridajesze: *Kije za nasz, na Kris razpet.*

3. *Na Vuzem*, iz Chiszla Odichenoga: *Kije Goresztal od mertveh.*

4. Na den *Nazvezchenya* Blasene D. M. iz Veszeloga pridajesze: *Kôgaszi Devicza prijela.*

I tak na dalyè od Szvetkov Kristusseveh, i Marianszkeh, akosze koja, iz gorè poszlavleneh Szkrovnoszt obszlusava: dasze ovak molech, pamet i szerdcze, od drugeh miszlih leglè zdersava, tersze bolyè vu one Szkrovnoszti i poboszoszti zadersava.

N. *Doszlaje povedano od oneh, kojaszu vu Zdrave Marie navadna pridavati: Kajsze ada vu Otecznassu pridaje?*

V. Vu Otecznassu nepridajesze nikaj; nego pred Otecz nassem, za Deszétkami po redu ovde poszlavlenom, pridajusze kruto haszno vitò,

ſznovitò, ove dolè poſztavlene Molitvicze:

1. *Za pervum Deſzétkum, pred Otecz naſſem, pridajeſze ova:*

Deſzet jezérkrat budi Blagoſzlovlena, Blaſena Devicza Maria, Odichena Mati Bosja, od vſzeh Szveteh Angelov, Arkangelov, i Purgarov Nebeſzkeh, z-kojemi zkupa vchini, da Te negda vidim, i dichim na Nebeſzeh.

2. *Za Drugum deſzétkum pridajeſze:*

Dvadeſzet jezérkrat budi Blagoſzlovlena, B. D. Maria, Odichena Mati Bosja, od vſzeh Szveteh Patriarkov, i Prorokov, z-kojemi zkupa vchini, da Te negda vidim, i dichim na Nebeſzeh.

3. *Za Tretjum Deſzétkum pridajeſze:*

Trideſzet jezérkrat budi Blagoſzlovlena, B. D. Maria, Odichena Mati Bosja, od vſzeh Szveteh Apoſtolov, i Evangeliſt, z-kojemi zkupa vchini, da Te negda vidim, i dichim na Nebeſzeh.

4. *Za Chetertum Deſzétkum pridajeſze:*

Cheterdeſzet jezér krat budi blagoſzlovlena, B. D. Maria, odichena Mati Bosja, od vſzeh Szveteh Muchenikov, i Szpovednikov z-kojemi zkupa vchini, da Te negda vidim, i dichim na Nebeſzeh.

5. *Za petum Deſzétkum pridajeſze:*

Petdeſzet jezér krat budi blagoſzlovlena, B. D. Maria, odichena Mati Bosja, od vſzeh ſzveteh Devicz, i Vdovicz, z-kojemi zkupa

Digitized by Google

pa vchini, da Te negda vidim, i dichim na Nebeſzeh,

6. Za Seſztum Deſzétkum pridajeſze:

Seſztdeſzet jezér, dapache i jezero jezér krat, budi blagoſzlovlena, B. D. Maria, odichena Mati Bosja, od vſzeh Szvetczev, i Szveticz Bosjeh, zkojemi zkupa vchini, da Te negda vidim, i dichim na Nebeſzeh.

Nekoji vendar, i za vſzakem Otecznaſſem pridavaju: *Dika Otczu, i Szinu, i Duhu ſz. kak je bila na pochetku; tak i vezda, i vſzigdar, i na veke vekov.* Amen.

A Zatem, najmre na konczu Chiſzla: *I verneh Duſſe po miloſche Bosje, naj pochivaju vu miru!* Amen.

Jeſzu i drugi vnogi lepi nachini na Chiſzlo moliti, od kojeh vendar vſzeh ovde nemoreſze govoriti.

I zvun Chiſzla, oſzebujna hvala Marianſzka, jeſzu Litanie Lavretanſzke, kojeſze kruto haſznovitò mogu poboſnò moliti, ali popevati, ne ſzamò vu Czirkve, ali domâ klechéch; nego i hodech, ali kaj goder poſzlujuch. Kak vnoge poboſne Duſſe marlivò chine. I da k-tomu kulikò moremo pomoremo, ovde nye poſztavemo. Daſze i ovde navuchiti mogu, akobi koji neznajuchi, ove ſeleli znati, gdebi mogli lepò Mariu poſtuvati, veliko proſchenye zadobivati, terſze G. Bogu po Marie, za ſzrechnu ſzmert preporuchati.

Digitized by Google

LITANIÆ B. D. M. Lauretanſzke.

GOſzpone ſzmilujſze, Kriſtus ſzmilujſze. Kriſtus ſzmilujſze. Goſzpone ſzmilujſze. Kriſtus Poſzluhni naſz, Kriſtus Vuſzliſſi naſz.
Otecz Bog Nebeſzki, ſzmilujſze nam.
Szin Bog Odkupitel Szveta, ſzmilujſze nam.
Szveti Duh Bog, ſzmilujſze nam.
Szveto Trojſztvo jeden Bog, ſzmilujſze nam.
Szveta Maria,
Szveta Bogorodicza,
Szveta Devicz Devicza,
Mati Kriſtuſſeva,
Mati Bosje Miloſzti,
Mati Najlepſa,
Mati Najchiſzteſſa,
Mati Nevraſena,
Mati Nevtepena,
Mati Lyublena,
Mati Chudna,
Mati Sztvoritela,
Mati Zvelichitela,
Devicza kruto Chedna,
Devicza Poſtenya vredna,
Devicza Hvale doſztojna,
Devicza Zmoſna,
Devicza Miloſzerdna,
Devicza Verna,
Zerczalo Pravicze,
Sztol Mudroſzti,
Zrok naſſe Radoſzti,
Poſzuda Duhovna,

Moli za naſz.

Poſzu-

Digitized by Google

Poſzuda Poſtuvana,
Poſzuda velikò Poboſna,
Roſa Szkrovna,
Turen Davidov,
Turen z-Koſzti Elefantove,
Hiſa Zlata,
Skrinya Mira Bosjega,
Vrata Nebeſzka,
Zvezda Juternya,
Zdravje beteſneh,
Obramba greſneh,
Obradoſcha nevolyneh,
Pomoch lyudih Kerſcheneh,
Kralyicza Angelſzka,
Kralyicza Patriarſzka,
Kralyicza Prorokov,
Kralyicza Apoſtolſzka,
Kralyicza Muchenikov,
Kralyicza Szpovednikov,
Kralyicza vſzeh Devicz,
Kralyicza vſzeh Szvetczev,

Moli za naſz.

Agnecz Bosji ki odjimles greha ſzveta.
Oproſzti nam Goſzpone.
Agnecz Bosji ki odjimles grehe ſzveta.
Vuſzliſſi naſz Goſzpone.
Agnecz Bosji ki odjimles grehe ſzveta.
Szmilujſze nam.
Kriſtus poſzluhni naſz. Kriſtus vuſzliſs naſz.
Goſzpone ſzmilujſze. Kriſtus ſzmilujſze.
Kriſtus ſzmilujſze. Goſzpone ſzmilujſze.

Otecz naſs. Zdrava Maria. &c.

N. *Kaj-*

Digitized by Google

N. *Kajſzu pak* Litanie *B. D. Marie*?

V. Litanie jeſzu ſztanovite, i vnoge kruto ſzkrovite hvale B. D. Marie, po vſzakojachkeh prilikah znamenuvane, i od Szveteh Otczev ovak zkupa poſztavlene: Ter navlaſztitò za ſzrechnù ſzmert vſzem nam oſztavlene, i preporuchene. Za koje poboſnò, i ſzkruſſenêm ſzerdczêm izmolene, moremo dobiti proſchenya dve ſzto dnèvih, takje dal ſz. Otecz Papa *Sixtus* V. Kak piſſe P. *Gobat* T. J. n. 602.

N. *Zakajſze ove Litanie zovu*: Lavretanſzke?

V. Zato: Kajtiſze navlaſztitò ove Litanie, vu one ſz. Hiſe Marianſzke, tojeto: Kapellicze Lavretanſzke, od vnogeh Redovnikov, i poboſnoga Lyudſztva, vſzaki dèn popevaju: od koje kapellicze recheno je vu ove hnige fol. 584.

Ada gledech na kratkochu vremena, i malochu ove knige, ovde naj bude od Marianſzke ſzlusbe recheno doſzta. Ter vſza ova, i druga drugde ſzpomenyena, naj budu G. Bogu na vekſu diku i hvalu, Blaſene Devicze Marie na poſtenye, i vſzeh Vèrneh Duſſam, na vekivechno Zvelichenye Amen.

I toje DRUGE SZTRANE

KONECZ.

Digitized by Google

SUMMARIUM
POSZLA APOSTOLSZKOGA.

Tojeto:

Kratek zavjetek oneh, kojaſze vu Perve i Druge knige ovoga Poſzla Apoſtolſzkoga obilneſsè najdu iztolnachena. Kakti je vu Perve knige, i perve ſztrane: Vera, *tojeto: Veruvanye Apoſtolſzko, od foliuſſa, iliti liſzteka 118. do fol. 465. Vu druge Sztrane:* Ufanye, *tojeto: Molitva Goſzponova: Otecz naſs, od fol. 486. do fol. 564. I Pozdravlyenye Angelſzko:* Zdrava MARIA, *od fol. 564. do fol. 641. Vu druge Knige, â Tretje Sztrane:* Lyubav, *tojeto: Deſzetere Bosje, i Petere Czirkvene zapovedi, od fol. 641. do fol. 977. Vu cheterte ſztrane* Szveti Sakramenti, *fol. 977. do fol. Vu pete Sztrane:* Pravicza Kerſchanſzka *od fol. do Koncza.*

KNIGA PERVA, SZTRAN I.

Od Vere.

Kaj je Kerſchenik Katholik?

Kerſchenik Katholik je on, kije Sakramentôm ſzvetoga kerſzta okerſchen, ter veſz Navuk JESUSSA Kriſtuſſa, pravoga Boga, i chloveka, vu Nyegve Czirkve tverdnô veruje, i valuje, poleg navade ſztare Apoſtolſzke Katholichanſzke Rimſzke Czirkve;

Digitized by Google

Nitiſze z-nijednûm obchinûm, od ove Czirkve odverſenûm nepajdaſſi.

Kajſze Kerſcheniki moraju vuchiti?

Kerſcheniki, morajuſze najpervich vuchiti od Vere, Ufanya, Lyubavi, Sakramentov, i dusnoſzti pravicze Kerſchanſzke.

Kaj je Vera?

Vera je Dár Bosji, i Szvetloſzt, z-kojûm chlovek preſzvétchen tverdnò veruje, i valuje vſza ona, koja G. Bog je nazveztil, i nam po ſzvoje ſzvete Czirkve napervò dál, ter veruvati zapovedal: ali jeſzu ona vu ſzvetom piſzmu zapiſzana, ali neſzu. I prez ove Vere, nemore chlovek Bogu vugoden biti, niti pobosnò ſiveti, niti zvelichenya dobiti. Takſze najde fol. 29.

VERA BOSJA.

Tojeto: Veruvanye Apoſtolſzko, *na dvanaiſzt Kotrigov razlucheno, i vu Czirkve Katholichanſzke navadno, je ovo:*

Kotrig I.

Verujem vu Boga Otcza, vſzamoguchega ſztvoritela Neba, i Zemlye.

II.

I vu JESUSSA Kriſtuſa, Szina Nyegovoga Jedinoga, Goſzpona Naſsega.

III.

Ki je prijet od Duha Szvetoga: Rodyen od MARIE Devicze,

IV.

Digitized by Google

IV

Muku je terpel pod Ponciuſsem Pilatuſsem, razpet, vumerl, i pokopan.

V.

Sztupil je dolè na pekle : tretji dên je goreſztal od mertveh.

VI.

Zaſztupilje na Nebeſza, ſzedi na Deſznicze Otcza Boga vſzamoguchega.

VII.

Od onud hoche dojti, ſzudit ſiveh, i mertveh.

VIII.

Verujem vu Duha Szvetoga.

IX.

Szvetu Czirkvu Kerſchanſzku Katholichanſzku : ſzveteh obchinſztvo.

X.

Grehov odpuſchanye.

XI.

Tela Goreſztajenye.

XII.

I Sitek vekivechni, *Amen.*

IZTOLNACHENYE OVEH KOTRIGOV.

Kaj nam ovi Dvanaiſzteri Kotrigi napervò donaſſaju ?

Pervi Kotrig : Káſe nam pervu vu Boſanſztvu Perſonu, najmre Otcza nebeſzkoga i

Digitized by Google

vekivechnoga, kojemu nikaj ne nemoguchno, niti teskò vchiniti, kije Nebo, Zèmlyu, i vſza vidyena, i nevidyena iz nicheſza ſztvoril, ter ſztvorena vſza zdersáva, i ravna z-prevelikûm ſzvojûm dobrotûm, i mudroſztjûm.

Drugi Kotrig: Vuchî naſz Drugu vu Boſanſztvu Perſonu, JEſuſſa Kriſtuſſa, Szina Bosjega naturalſzkoga jedinoga, ter od veka porodyenoga, vu vſzem Otczu ſzpodobnoga, iliti jednakoga, Goſzpona, i odkupitela Naſsega, kije naſz zgublene odkupil.

Tretji Kotrig: Napervò nam dáje ſzkrovnoſzt Gòſzponovoga Tela-oblechenya: Da Szin Bosji iz neba dolè ſztupivſi, chlovechanſzku naturu je náſze vzel, ter z-nachinôm zevſzema oſzebujnêm: arſzeje prijel prez Otcza, po krepoſzti Duha Szvetoga, i porodyen je od Prechiſzte Devicze MARIE.

Cheterti Kotrig: Govori òd chlovechanſzkoga odkuplenya: Da pravi Szin Bosji JESUS Kriſtus, poleg vzéte chlovechanſzke nature, vnoga i teska, za vſzeh naſz greſznikov odkuplenve je preterpel. I akoprem bil je Agnecz prez makule; vendar pod Ponciuſsem oblaſztnikom, bil je na kris razpet, onde vumerl, i potlam pokopan.

Peti

Digitized by Google

Peti Kotrig: Laderſava ſzkrovnoſzt Gore ſztajanya Kriſtuſſevoga, koji poleg Duſſe ſzvoje, da one ſztare Otcze iz Limbuſſa oſzlobodi; je dolè ſztupil, i na tretji den po ſzmerti, Telo vzemſi, po ſzvoje laſztovite krepoſzti je oſivel, i goreſztal, ter ovde do vnebo-zaſztuplenya, cheterdeſzet dân med Apoſtolmi ſivuchi, nekoje Sakramente je naredil.

Seſzti Kotrig: Káſe nam ſzkrovnoſzt odichenoga v-nebo-zaſztuplenya Kriſtuſſevoga, koji zpunivſi naſſéga zvelichenya poſzel, iz ovoga ſzveta, k-Otczu nebeſzkomu vu nebo, po ſzvoje krepoſzti izviſſenje odiſſel: Gde vu iſzte vekivechne Otchinſzke dike, zverhu vſzeh je poſztavlen, i onde ſzedi na deſznicze Otcza Boga vſzemoguchega, vu jednáke dike Otcza, i Duha Szvetoga.

Szedmi Kotrig: Nazvezcha ſzkradnyi ſzudnyi dan, kada Kriſtus vu telu chlovechanſzkom, ochiveſztò iz neba vu dike neizgovorne dojde, da ſztraſsnò ter pravichno ſzudi vſze dobre i zle: ter naplati vſzakomu poleg chinov nyegoveh: dobrem i vernem dajuch za pláchu, diku nebeſzku; à zlem i tverdokornem za kaſtigu, muku peklenſzku.

Oſzmi Kotrig: Valuje Tretju vu preſzvo-

Digitized by Google

ſom Trojſztvu Perſonu Duha Sz. koji ako-prem od Otcza, i Szina vſzigdar izhadya; niſtarmanyè je Jeden, Pravi, i vekivechni Bog, kî z-Otczêm i Szinôm jednakò Kralyuje: i zatoſze nyemu jednakò kakti Otczu, i Szinu klanyamo, molimo, i nyega dichimo.

Deveti Kotrig: Vuchi naſz od Sz. Matere Czirkve veruvati ova chetvera.

Pervich: Daje Czirkva *Jedna*, vu jednom Duhu JESUSSA Kriſtuſſa: vu jedne Vere, i Sakramentov navuku: vu jedne Glave, iliti Poglavaru vſze Czirkve, najmre Nameſztniku Kriſtuſſevom, ſzvetoga Petra Naſzledniku, kîje vezda Rimſzki Papa.

Drugoch: Daje Czirkva *Szveta*: kajtiſze od Kriſtuſſa kakti Glave, i Zaruchnika ſzvojega (z-kojem po Vere, i Sakramenteh je z-jedinyena) poſzvetchuje: kaktiſze od Duha Sz. vſzigdar nepretersnò, razumnò, i ſzvetò ravna.

Tretich: Daje *Katholichanſzka*, iliti obchinſzka: kajti po vſzem ſzvetu razlejana, Kriſtuſſeve Verne, vſze vſzeh vremén vu ſzebi zaderſava, zvun koje neſze zvelichenya nafati; negoje na veke poginuti.

Chetertich, i zadnyich: Daje vu ove iſzte Czirkve, *obchinſztvo ſzveteh*, ter ne ſzamò oneh, kî ovde na zemlye verujochi putuju; nego ta-

Digitized by Google

takajse oneh, kîszu jur vmertelnoga tela oszlobodyeni iz ovoga szveta szrechnò preminuli: ter, ali vu Nebu Kralyuju; ali onam potlam dojduchi, joschesze od grehov szvojeh nesznáge, vu purgatoriumszkeh mukah ochischavaju: kîsze kakti jednoga tela kotrigi z-najmôm po molitvah, messah, sakramenteh, i drugeh dobreh chineh pomásu: ar vszeh delniki bivaju, ne szamò kî ovde vernò sivuch putuju; nego i oni, kî vu purgatoriumu prebivaju.

Deszeti Kotrig: Obeche miloschu Bosju vszem gressnikom, ter pravem pokornikom, da nigdo za szvojeh grehov odpuschenye nezdvoji, ako szamò vu Czirkve Katholichanszke sztalnò veren obsztoji, ter szvete Sakramente dosztojnò prime.

Jedenaiszti Kotrig: Nazvezcha, da na konczu szveta vszi mertvi na sitek hotesze prebuditi, koje vsze Kristus na szudnyi dán hoche szuditi, tojeto: daje nam vszem vu ovom telu, sivem pred thronus Kristussev dojti, i onde od vszega sitka pravichen rachun dati, da vszaki szvoju pláchu od nyega prime, kakje vu szvojem telu na ovom szvetu zaszlusil, ali dobro, ali zlo.

Dvanaiszti Kotrig: Obeche Vere, i Kreposzti Kerschanszke pláchu: blasenu nevmertelnoszt, iliti: vekivechno blasensztvo,

da za ſztanovito znamo : daje za ovem nevolynem ſitkom, drugi vnogò razluchen, ter ſzeguren, blaſen, i vekivechni, kîje vſzem Kriſtuſu verujuchem, i pokornem buduchem, vnebu pripravlyen.

Koji je Zavjetek vſzeh dvanaiſzt Kotrigov?

Je ov: Da z-Szerdczêm, i ż-vuſztmî valujemo Goſzpodina Boga, od kojegaſze nikaj vekſega, niti mudreſega, niti bolſega nemore zmiſzliti: kîje, i Jeden vu bitju, iliti nature Boſanſzke; I Troji vu perſonah, najmre: Otecz, i Szin, i Duh Sz. tak vendar; da ovi tri, jeſzu jedno: Jeden, pravi, vekivechni, nezmerni, i nepreſzesni Goſzpodin Bog, iz kojega, po kojem, i vu kojem, jeſzu vſza. Otecz je ſztvoritel vſzeh: Szin odkupitel lyudih: Duh Szveti Czirkve, iliti vesneh Kerſchenikov Poſzvetitel, i ravnitel. Ada ovomu Preſzvetomu, i nerazdelenomu Trojſztvu, jeſzu tri ſztrane veruvanya razumnò priloſene: Perva, zarad ſztvorenya Otczu: druga zarad odkuplenya Szinu: â tretja, zarad poſzvetchenya Duhu Szvetomu.

OD CZIRKVE.

Kaj je Czirkva?

Czirkva je vſzeh Kriſtuſſevu Veru, i Navuk tverdnò, i ſztalnò valujucheh jedno ſzpra-

Digitized by Google

ſzpraviſche, kojeſze pod jednum, i najveksum za Kriſtuſsem Glavum, iliti Poglavarom na zemlye ravna, koji Poglavar je Rimſzki Papa.

Kojiſzu od ove Czirkve iliti ſzpraviſcha odverſeni.

Jeſzu odverſeni *najpervich* Sidovi, i Neverniki vſzi, kakti i Apoſtate iliti: vere oſztaviteli. *Drugoch*, Krivoverczi najmre oni, kiſzu okerſcheni; ter vendar ſzuprot Katholichanſzke Vere ſztojechi, ſzvoju biudnoſzt tverdokornò bráne. *Tretich*, Raztanczi, kojiſzuſze po velike gizdoſzti od mira, i jedinoſzti Katholichanſzke ſzami razéztali, ter vu nekojeh kotrigeh ſzuprotivni poſztali. *Zadnyich*, vſzi oni, kiſze od obchinſztva ſzveteh, od vſivanya Sakramentov, ter Czirkve najmov, i molitvih, po Czirkvene oblaſzti pravichnò odmétchu, iliti proklinyaju. Kiſzu vſzi od Kriſtuſsevoga Tela (koje je Czirkva) razlucheni, i odtugyeni. I zato od duhovnoga ſivlenya, i Duſze zvelichenya jeſzu odverſeni: â vragu, i vekivechne ſzmerti (akoſze nepovernu) ſztanovitò podverſeni. Od kojeh (akoprem joſche Katholikov) potrebnoſzeje vernem ogibati, â navlaſztitò od krivoverczev i Raztanczev, ne menyè; nego od ſztraſsne kuge beſati, i marlivò chuvati.

Digitized by Google

Koj.je Regula, po kojesze katholiki od krivoverczev razluchavaju?

je ova: Kristussevu veru, i Czirkve oblaszt vszu czelu poniznò valuvati, ter vsze ono pravo, i tverdno dersati; kaj goder Czirkve Katholichanszke Paszturi, i Navuchiteli (kakti potrebno veruvati i dersati) odluche. A drugach, ako gdo Czirkvu neposzluhne; nyega szam Goszpodin Kristus zapoveda za Poganina, i ochitnika dersati: ar nebude imal Boga za Otcza, kî Czirkvu za Mater nehche imati, i nyu poniznò poszlussati.

VERUVANYE NICENSZKO.

Kojesze tak zove od szpravischa Pervoga vu Nicee *obszlusavanoga, leta 325. i vezdasze vu sz. Mesze negda govori.*

Verujem vu Jednoga Boga Otcza, vszamoguchega szturitela neba, i zemlye, vidyeneh vszeh, i nevidyeneh. I vu Jednoga Goszpona Naszega JEsussa Kristussa, Szina Bosjega Jedinoga, kîje od Otcza Rodyen pred vszem vekom: Boga od Boga, szvetloszt od szvetloszti, Boga pravoga od Boga pravoga, Rodyenoga nevchinyenoga, jednoga Bitja z-Otczêm, po kôjemszu vsza vchinyena, koji zarad nasz lyudih, i zarad nassega zvelichenya, je dolesztupil iz

neba.

Digitized by Google

neba. I Telo je vzel, po krepoſzti Duha ſzvetoga, Rodyen od MARIE Devicze, i Chlovek je vchinyen. Razpet takajſe za naſz, pod Ponciuſsem Pilatuſsem, muchen, pokopan, i gorè je ſztal tretî dên, poleg piſzma. I zaſztupil je vu rebo, ſzedi na deſznicze Otcza, i pák dojduchi zdikûm, ſzudit ſiveh i mertveh. Chiega Kralyevſztva ne bude koncza. I vu Duha ſzvetoga, Goſzpona, i oſivitela; kî od Otcza, i Szina izhádya, kîſze z-Otczêm, i Szinôm zkupa poſtuje, i dichi, kîje govoril po Prorokeh. I jednu ſzvetu Katholichanſzku, i Apoſtolſzku Czirkvu. Valujem jeden kerſzt, na odpuſchanye grehov, i chekam goreſztajanya mertveh, i ſitka dojduchega veka, *Amen.*

VERUVANYE SZ. ATHANASIUSA.

Biskupa Alexandrinſzkoga, kije ovo ſzuprot nekojem krivertczem, ovak zkupa ſzloſil, vnogò pregona zarád vere preterpel, i ſzvetò vumerl Leta 371. I ovo govoriſze vu Breviaru po nedelyah, na pervu vuru.

Koji goder hoche zvelichen biti, pred vſzema potrebnoje: da derſi Katholichanſzku veru.

Koju ako gdo czelu, i neoſzkrunyenu obderſaval nebude; on prez dvojne, na veke pogine.

Vera

Digitized by Google

Vera pako Katholichanſzka je ova : da Jednoga Boga vu Trojſztvu, i Trojſztvo, vu Jedinſztvu poſtujemo.

Niti Perſone zmeſajuchi, niti Bitja razluchajuchi.

Ar drugo je Perſona Otcza, drugo Szina, drugo Duha ſzvetoga.

Ali Otcza, i Szina, i Duha ſzvetoga, jedno je Bitje, jednaka dika, zkup-vekovno velichanſztvo.

Kakov je Otecz; takov je Szin, takov Duh ſzveti.

Neſztvoren Otecz, neſztvoren Szin, neſztvoren Duh ſzveti.

Nezmeren Otecz, nezmeren Szin, nezmeren Duh ſzveti.

Vekovni Otecz, vekovni Szin, vekovni Duh ſzveti.

Ter vendar néſzu tri vekóvni: nego jeden vekovni.

Kakti néſzu tri neſztvoreni, niti tri nezmerni; nego jeden neſztvoren, i jeden nezmeren.

Szpodobnò: vſzamoguch Otecz, vſzamoguch Szin, vſzamoguch Duh ſzveti.

Ter vendar néſzu tri vſzamoguchi; nego jeden vſzamoguch.

Tako Bog Otecz, Bog Szin, Bog Duh ſzveti.

I vendar néſzu tri Bogi; nego jeden je Bog.

Tak

Digitized by Google

Tak Goſzpodin Otecz, Goſzpodin Szin, Goſzpodin Duh ſzveti.

I vendar neſzu tri Goſzpodini; nego jeden je Goſzpodin.

Ar kakti po ſzebi; vſzaku Perſonu Boga, i Goſzpodina valuvati, kerſchanſzka iſztina priganya naſz; tak tri Boge, ali Goſzpodine rechi, katholichanſzka vera prepoveda nam.

Otecz od nikoga ne vchinyen, niti ſztvoren, niti rodyen.

Szin je od Otcza ſzamoga: ne vchinyen, ne ſztvoren; nego rodyen.

Duh ſzveti od Otcza, i Szina; ne vchinyen, niti ſztvoren, niti rodyen; nego izhodéch.

Jeden ada Otecz, ne tri Otczi: jeden Szin, ne tri Szini: jeden Duh ſzveti, ne tri Duhi ſzveti.

I vu ovom Trojſztvu nikaj ne perveſe, niti poſzledneſe: nikaj vekſe, ali menyſe; nego vſze tri Perſone jeſzu ſzebi zkupvekovne, i zkup-jednáke.

Tak, da zevſzema, kakje jur gorè recheno: i Jedinſztvo vu Trojſztvu, i Trojſztvo vu Jedinſztvu poſtuvati moramo.

Kiſze ada hoche zvelichiti; tak od Trojſztva naj ſzudi, i veruje.

Ali joſche potrebnoje, na vekivechno zvelichenye: da takajſe Tela - oblechenye Go-

Digitized by Google

Goſzpodina Naſsega JESUSSA Kriſtuſsa tverdnò veruje.

Je ada vera prava: da verujemo, i valujemo: da Goſzodin naſs JESUS Kriſtus, je Bosji Szin, Bog, i Chlovek.

Bog je iz Bitja Otcza, pred vekom rodven; â chlovek je iz Bitja Matere, vu vremenu porodven.

Zverſsen Bog, zverſsen chlovek, iz Duſse razborite, i Tela chlovechanſzkoga prebivajuchi.

Jednak Otczu, po Boſanſztvu; â menyſi od Otcza, po chlovechanſztvu.

Koji akoprem je Bog, i chlovek; néſzu vendar dva; nego jeden je Kriſtus.

Jeden pako, né preobernenyêm Boſanſztva, vu Telo; nego prijetjêm chlovechanſztva vu Boga.

Jeden zevſzema, né zmeſsanyêm Bitja; nego z-jedinſztvôm Perſone.

Âr kakti Duſsa razborita, i Telo, jeden je chlovek; tako Bog, i chlovek, jeden je Kriſtus.

Kîje muchen za zvelichenye naſse, ſztupil je na pekle, treti dên je goreſztal od mertveh.

Zaſztupil je na Nebeſza, ſzedi na deſznicze Otcza Boga vſzamoguchega. Od onud hoche dojti ſzudit ſiveh, i mertveh.

Na kojega doſsaſztje, vſzi lyudi goreſzta-

Digitized by Google

sztatisze imaju z-Telôm szvojêm, i dadu rachun od chinov szvojeh lasztoviteh.

I koji dobra chinili jeszu; pojdu vu sitek vekivechni: â koji zla, vu ogeny vekivechni.

Ova je vera katholichanszka, koju gdo goder nebude vernò, i tverdnò veruval, nebudesze mogel zvelichiti.

NB. *Dobroje znati, dasze* Substantia, *negde veli:* Szuchansztvo, *kakti* Persona, *moresze rechi:* szobsztvo, ali oszebsztvo. *Ali kajti ova neszu ovde navadna; zato nebisze razmela.*

VERUVANYE TRIDENTINSZKO.

Tak imenuvano od Szpravischa, vu Tridentu *obszlusavanoga, â dokonchanoga Leta 1563. Gdeje zvun vnogeh drugeh, i ovo odredyeno: dasze vera ovak mora valuvati od oneh, koji veru katholichanszku hote prijeti, ali vu ove vere, kôju duhovnu chaszt násze vzeti.* NB. *Ovde potrebnoje opomenuti: da na litere* NN. *pridajesze szvoje Ime i pridovek. A kîbi nassu veru z-novich prijemal; tak onde, gdeje zvezdicza *.. naj imenuje onu veru, iliti bludnyu, koju osztavlya. Tak* Turchin *naj reche:* Navlasztitò pak Mahometanszku neveru, koju vezda zevszema, ter dobrovolynò zamétchem, i osztavlyam. *A Lutheran, naj reche:* Navlasztitò pak Lutheranszku krivu veru, iliti bludnoszt, koju vezda zevszema, ter dobrovoly-

volynò zamétchem, i oſztavivam. *I tak od drugeh, najſſze pridaje. Poklekſi vſze ovak govorech.*

Ja NN. Tverdnò verujem, i valujem vſza, i ſzlednya ona, kojaſze zaderſavaju vu Veruvanyu Apoſtolſzkom, kak ſzveta Rimſzka Czirkva veruje, i vuchi, najmre pako:

Verujem vu Jednoga Boga Otcza, vſzamoguchega ſztvoritela neba, i zemlye, vidyeneh vſzeh, i nevidyeneh. I vu Jednoga Goſzpona Naſsega JESUSSA Kriſtuſſa, Szina Bosjega Jedinoga, kîje od Otcza rodyen pred vſzem vekom: Boga od Boga, ſzvetloſzt od ſzvetloſzti, Boga pravoga, od Boga pravoga: Rodyenoga, nevchinyenoga, jednoga Bitja z-Otczêm, po kojemſzu vſza vchinyena, koji zarad naſz lyudih, i zarad naſſega zvelichenya, je doleſztupil iz neba. I Telo je vzel, po krepoſzti Duha ſzvetoga, Rodyen od MARIE Devicze, i Chlovek je vchinyen. Razpet takajſe za naſz, pod Ponciuſsem Pilatuſsem, muchen, pokopan, i gorè je ſztal tretî dên poleg piſzma. I zaſztupil je vu nebo, ſzedi na deſznicze Otcza, i pák dojduchi zdikûm ſzudit ſiveh, i mertveh. Chiega Kralyevſztva nebude koncza. I vu Duha ſzvetoga Goſzpona, i Oſivitela, kî od Otcza, i Szina izhádya, kîſze z-Otczêm, i Szinôm zkupa poſtuje, i dichi, kîje govoril po Prorokeh.

I jed-

Digitized by Google

I jednu ſzveteu Katholichanſzku, i Apoſtolſzku Czirkvu. Verujem jeden kerſzt, na odpuſchanye grehov, i chekam goreſztajanya mertveh, i ſitka dojduchega veka, *Amen.*

K-tomu Apoſtolſzke, i Czirkvene navuke, náredbe, i vſza druga Czirkvena obderſavanya, ali dokonchanya tverdnò verujem, i prijemlyem. Takajſe ſzveto piſzmo, poleg onoga razmenya, kojeje derſala, i derſi ſzveta Mati Czirkva (koja i mora ſzuditi, kakſze mora razmeti, i tolnachiti ſzveto piſzmo) prijemlyem. Nitiga nigdar drugach ne primem; nego poleg obchinſzkoga, ſzvereh Otczev razmenya, i tolnachenya. Valujem takajſe ſzedem Sakramentov novoga zakona, od JEſuſſa Kriſtuſſa Goſzpona Naſſega naredyeneh, i na zvelichenye chlovechanſzkoga pokolenya oſztavleneh (akoprem vſzi vſzakomu néſzu potrebni) kaktiſzu: Kerſzt, Bermanye, ſzveto Telo Kriſtuſſevo, pokora, krizmanye, ſzveti Red, i Hisni zakon. I da vſzi ovi Sakramenti, zrokuju miloſchu Bosju chloveku, kî nye doſztojnò prime. Zmed kojeh: Kerſzt, Bermanye, i ſzveti Red, nemoguſze prez ſzmertnoga greha vechkrat prijeti; nego jenkrat. Prijete takajſe, i od ſzvete Matere Czirkve potverdyene zákone, iliti ceremonie, vu davanyu vſzeh reche-

Digitized by Google

neh Sakramentov, ja prijemlyem, i verujem. Vſza i ſzlednya, kojaſzu od Greha Iztochnoga, i od Poſzvetchenya naſſega, vu ſzvetom Tridentinſzkom ſzpraviſchu dokonchana, i obznanyena, z-poſtenyêm, i i pokornoſztjûm prijemlyem. Valujem takajſe, daſze vu ſzvete Meſe, Bogu alduje pravi, na zvelichenye haſznovit Áldov, za ſzive, i za mertve. I da je vu ſzvetom Oltarſzkom Sakramentu pravo, ſivo, czelo Telo, i Kerv, z-Duſsûm, i z-Boſanſztvôm Goſzpona Naſsega JEſuſſa Kriſtuſſa: i daſze vſze Bitje kruha, na Telo; â vina na kerv obracha. Verujem takajſe daſze ſzamò pod jednem kipom kruha, ali vina, veſz, i czel Kriſtus, i pravi Sakramentum prijemlye. Sztalnò derſim, da je Purgatorium, i daſze Duſse onde zaderſane z-molitvamî, i drugemî dobremî chinmî pomáſu. Szpodobnò derſim, da ſzvetcze z-Kriſtuſsêm Kralyujuche, je ſzlobodno, dapache haſznovito poſtuvati, i zazavati. I da oni za naſz molitve Bogu alduju, ter i nyihove mochi moramo poſtuvati. Tverdnò valujem, da kipe Kriſtuſſeve, i Bogorodicze vſzigdar Devicze, kakti i drugeh ſzvetczev moramo imati, chuvati, i vu doſztojnom poſtenyu derſati. Valujem takajſe, daje Goſzpodin Kriſtus vu ſzvoje Czirkve oſztavil oblaſzt proſchenya, koje lyudſztvu kerſchanſzkomu je na zveliche-

Digitized by Google

chenye kruto haſznovito. Szvetu Katholichanſzku Rimſzku Czirkvu, vſzeh Czirkvih Mater, i Navuchiteliczu zpoznavam, i Rimſzkomu Otczu Pape (za ſzvetem Petrom, Poglavarom Apoſtolſzkem) JEſuſſa Kriſtuſſa Nameſztniku, pravu pokornoſzt obechem, i priſzeſem. Druga takajſe vſza, kojaſzu vu obchinſzkeh ſzpraviſchah, navlaſztitò pak vu Tridentinſzkom naredyena, i zapovedana, ja prez vſzake dvojne prijemlyem, i valujem. A ſzuprotivna vſza, kakti krive vere, koje goder ſzveta Mati Czirkva kriví, odmétche, i proklinya; ja takajſe krivím, odmétchem, i proklinyam. *. Ter ovu pravu iſztinſzu katholichanſzku veru (zvun koje nigdorſze nemore zvelichiti) koju vezda dobrovolynò valujem, i iſztinſzkò derſim: ovu iſztu vſzu czelu, i neoſzkrunyenu, tia do koncza ſitka mojega, ſztalnò z-Bosjûm pomochjûm derſati, i valuvati hochu. I joſche k-tomu, da i moji podlosniki, ali koji kak goder pod mojum ſzkerbjum, i oblaſztjum budu, da to iſzto dersé, vuché, i nazvezchaju, kulikò bude meni moguche, hochuſze ſzkerbeti.

NB. *Ovde navada je: na Evangelium Boſichne tretje Meſſe dva perſzta diſzne ruke poſztaviti, ter na* NN. *pridavſi ſzvoje Ime, i prîdovek, ovak rechi:*

Digitized by Google

Ja NN. To iſzto obechem, zagovarjam, i priſzeſem, tako mene Bog pomozi, i ov ſzveti Evangelium.

A na konczu, pochetek Evangeliuma pobosnò kuſsnuti, i onak odſztupiti.

VALUVANYE VERE.

Na Kratkom.

Ja NN. Tverdnò verujem, i valujem vſza ona, kojaſze vu Vere Katholichanſzke Rimſzke zaderſavaju. I prijemlyem vſze one kotrige, i navuke, kojiſzu po ſzvetom Tridenſzkom ſzpraviſchu, ſzuprot vezdasnyem krivoverczem napravlyeni. I k-tomu z-priſzegûm obechem, da vu ove Vere Apoſtolſzke, Rimſzke, i obchinſzke, hochu do moje ſzmerti ſztalnò obſztáti, i kulikò bude moguche, hochuſze zato ſzkerbeti: da i moji podlosniki, koji kak goder pod mojum oblaſztjûm ali ſzkerbjûm budu, ovu iſztu katholichanſzku veru derſe, valuju, i nazvezchaju.

NB. *Ovde navada je: na Evangelium Bosichne tretje Meſe, dva perſzta deſzne ruke poſztaviti, ter na* NN. *pridavſi ſzvoje Ime, i pridovek, ovak rechi:*

Ja N. N. To iſzto obechem, zagovarjam, i priſzeſem, tako mene Bog pomozi, i ov ſzveti Evangelium.

TE

Digitized by Google

TE DEUM LAUDAMUS.

Nachin zahvaliti Bogu za Dare: kakje negda Sz. Ambroſius *za ſzvetoga* Auguſtina, *na veru doblenoga zahvalil.*

TEbe Boga hvalimo: Tebe Goſzpona valujemo.

Tebe vekivechnoga Otcza: vſza zemlya poſtuje.

Tebi vſzi Angeli: Tebi nebeſza, i vſze zmosnoſzti.

Tebi Kerubini, i Seraphini: z-nepretersnêm glaſzôm vichu:

Szvet Szvet Szvet! Goſzpodin Bog nebeſzkeh ſeregov.

Punaſzu nebeſza, i zemlya: z-velichanſztvôm dike Tvoje.

Tebe odicheni korus Apoſtolſzki.

Tebe hvaleni broj Prorochanſzki.

Tebe Szvétli Sereg Muchenichki hvali.

Tebe po vſzem ſzvetu: ſzveta Czirkva valuje.

Otcza, nezmernoga velichanſztva.

Poſtuvanoga Tvojega pravoga, i Jedinoga Szina.

I Veſzelitela Duha ſzvetoga.

Tiſzi Kraly Dike Kriſtus,

Tiſzi Otcza Boga, vekivechni Szin.

Ti, da oſzlobodis chloveka: neſziſze zbojal prijeti vu Devicze vutrobe.

Digitized by Google

Ti obladavſi ſzmertnu jákoſzt: odperliſzi vernem Kralyevſztvo nebeſzko.

Ti na deſznicze Boga ſzedis: vu dike Otcza.

Szudecz, verujemo: da jeſzi dojduchi.

Tebe ada proſzimo! Tvojem ſzlugam pomozi! kojeſzi z-predragûm kervjûm odkupil.

Vchini naſz z-Tvojemi ſzvetczi: vu vekivechne dike brojiti.

Zvelichi lyudſztvo Tvoje Goſzpone, i blagoſzlovi Tvojem odvetkom.

I ravnaj nye: i izvíſzi nye na veke.

Po vſzeh dneveh: blagoſzlovimo Tebe.

I hvalimo Ime Tvoje na veke: i na veke vekov.

Doſztojajſze Goſzpone deneſz! od greha naſz obchuvati.

Szmilujſze nad nami Goſzpone! ſzmilujſze nad nami!

Budi miloſcha Tvoja nad nami: kakſzmoſze ufali vu Te.

Vu Teſzemſze ufal Goſzpone: ne oſzramoti mene na veke.

℣. Blagoſzlovemo Otcza, i Szina z-Duhôm ſzvetêm.

℟. *Hvalemo, i zvíſzemo Nyega na veke.*

Molit-

Digitized by Google

Molemo.

Bose! kojega milosztrdnoszti ne broja v â Dobrote je kinch prez koncza. Premilosztivnomu velichanszkvu Tvojemu, za podelene dáre poniznò hvalimo, Tvoju vszigdar milosztrdnoszt molechi: da kojeh molitve ovde milosztvinò prijemlyes; one do koncza vu milosche chuvas, i po szmerti nyihove, vu nebeszko Kralyevszkvo primes. Po JEsussu Kristussu Goszponu Nasszem, *Amen.*

Druga k-Sz. Trojszkvo.

Vszamoguchi vekivechni Goszpodine Bose! kiszi dál szlugam Tvojem, po valuvanyu prave Vere, vekivechnoga Trojszkvò diku zpoznati: i vu zmosnoszti Bosanszke jedinoszt moliti: proszimote poniznò! da ove iszte vere jakoszkjûm, od vszeh protivnikov vszidar obchuvani budemo; dajnam vu vere, usanyu, i lyubávi Tvoje vszakî dên bolyè rászti: i da budemo dosztojni prijeti ono, kajszi nam obechal; daj nam Tvoje zapovedi veszelò, i marlivò obderszávati do koncza. Po JEsussu Kristussu Goszponu Nasszem, *Amen.*

I toje Perve Sztrane od Vere.

KONECZ.

Digitized by Google

SZTRAN II.

Od Vfanya, i Molitve Goſzponove.

Kaj je Ufanye?

Ufanye je krepoſzt, vu naſz od Boga v-lejana, po koje ſztanovitêm ufanyêm naſſega zvelichenya, i vekivechnoga ſivlenya, neizgovorna dobra nam pripravlena chekamo.

Odkudſze nachina pravò ufati, i proſziti vuchimo?

Iz molitve Goſzponove, koju ſzam Kriſtus Goſzpodin, i Navuchitel naſs ſzvojemi preſzvetemi Vuſztmî, je negda Apoſtole navuchil, i nam za peldu oſztavil.

Molitva Goſzponova na ſzedem proſnyih razdelena.

PROSNYA PERVA I.

Otecz Naſs, kojiſzi na nebeſzeh: Szvetiſze Ime Tvoje.

II.

Pridi Kralyevſztvo Tvoje.

III.

Budi volya Tvoja, kak na nebu; tak i na zemlye.

IV.

Kruha naſſega vſzakdenyega, dajnam denesz.

V.

Digitized by Google

V.

I odpuszti nam duge naſse ; kak i mi odpuschamo dusnikom naſsem.

VI.

I ne vpelyajnasz vu szkusavanye.

VII.

Neg oszlobodi nasz od zla , *Amen.*

Kaj je ove Molitve pochetek : Otecz nasi, kôjiszi na nebeszeh ?

Je naſse lyubleno, Otcza nebeszkoga zazavanye : ali kakti jeden predgovor, kînam na pamet donássa, onu preveliku miloschu, z-kojum je nasz G. Bog Otecz, po Kristusszu za szvoje Szine, i za odveske Otchinsztva nebeszkoga prijel. Gdeszе takajse z-ovêm szladkêm , Otcza Imenòm lyubenò pozavamo, damu, ne szamò lyubav Szinovszku povernemo ; nego takajse, da z-veksêm ufanyêm ovu molitvu molimo , kadasze szpomenemo : da tak Dobroga Otcza molimo.

Kaj zuamenujemo vu oveh szedmereh Prosnyah ?

Vu Perve : Kásemo doszlojno, i pravichno poselyenye verneh Bosjeh Szinov, koji marlivò prosze , i zatosze najbolyè szkerbé : dasze vu szebi, i vu vszeh drugeh, vszigdar povekssa G. Boga zpoznanye, sztrah , lyubav, i postuvanye , i vsze , kaj goder

Digitized by Google

more pomochi, na diku Prevelikoga, i Predobroga Otcza nebeſzkoga.

Vu Druge: Proſzimo, da vezda po ſzvoje miloſche, Bog vu naſz Kralyuje: i zatem, danamſze prikáſe dika nebeſzkoga Kralyevſztva, i vekivechne ſzreche, da negda z-Kriſtuſem na vſze veke Kralyujemo.

Vu Tretje: Proſzimo, da naſz G. Bog pomore, da Otcza nebeſzkoga volyu, ovde na zemlye (kakti vſzi blaſeni na nebu chine) veſzelò, vernò, i ſztálnò izpunimo: Nyegove ſzvete zapovedi obderſávajuch.

Vu Cheterte: Proſzimo, da nam G. Bog podeli ona, kojaſzu nam na zderſávanye ovoga ſitka na telu, ali na Duſse potrebna, kaktiſzu: hrána, oprava, Rech Bosja, i ſzveti Sakramenti.

Vu Pete: Proſzimo oproſchenya grehov, gotovi takajſe iz ſzerdcza oproſztiti vſze zámere, i zla, kojaſzu nam od drugeh vchinyena: kakti hochemo, da nam Bog naſſe zámere miloſztivnò oproſzti.

Vu Sesste: Proſzimo, da naſz G. Bog vu tulike, zvelichenya pogibeli, vſzigdar poſztavlene, ſzvojûm Boſanſzkûm krepoſztjûm obſzrte, ter naſz ſzuprot vſzakdenyem, i ſztraſnem nepriatelom naſſem: telu, ſzvétu, i vragu tak, objáchi; da nikakvomu ſzkuſſavanyu neprivolyimo, i tak vu greh neopadnemo.

Vu

Vu Szedme: Proszimo Bosje milosche, z-kojûm nasz oszlobodi, od zla Dusse i tela, na ovom, i na drugom szvétu, kulikò nam je na zvelichenye potrebno.

Pridajesze: *Amen*, tojeto: *naj bude*, ali *bude tak*, da ovak izhasemo tverdno ufanye, i vruche poselyenye, vsza ona od G. Boga prijęti, kojasze vu oveh szedmereh prosnyah zadersavaju. Ako vendar pobosnò molili budemo, i akosze vredne Szine tulikoga, ter dobroga Otcza izkasemo.

Kaj nasz vuche ove szedmere Prosnye?

Perve chetiri: Vuche nasz, ne szamò, koja dobra; nego takajse z-kojêm redôm moramosze od Boga ufati, i poniznò proszitì, med kojemi *Pervo*, i najvekse dobro je: Bosanszkoga Imena szvetenye, postenye, i dika. *Drugo* je tomu najblisnye: nassa szrecha, vekivechno blasensztvo, iliti nebeszko kralyevsztvo. K-tomu *Tretje* pomoch proszimo: da Bogu dusnu pokornoszt izkasemo, i nyegvu szvetu volyu vszigdar zverssenò izpunimo. *Cheterto*: Ona, kojaszu nam na zdersavanye tela i Dusse potrebna, ter na ovom, ali na drugom szvetu hasznovita.

Poszlednye tri prosnye: Zadersavaju zla, koja od nasz odvernuti proszimo, kaktiszu: *Grehi*,

Grebi, koji nam Kralyevſztvo nebeſzko zapiraju. *Zatem* ſzkuſsavanya, koja (ako nebude Bosje pomochi) naſz na grehe lehkò napelyaju, i od naſsega zadnyega konecza, na vſze veke razluchene, vu muke peklenſzke zapelyaju, od koje ne vekſe neſzreche. *Zadnyich* zla, ter nevolye ovoga, i drugoga ſitka, danaſzga G. Bog oſzlobodi. Odkud lepò vidimo, da ova Goſzpodnova Molitva, vuchi naſz Dobra proſziti, â zla odvernuti. I k-tomu na vſzako dobro naſz lyublenò opomina.

POZDRAVLENYE ANGELSZKO.

Zdrava MARIA, miloſzti puna Goſzpodnje z-Tobum, blagoſzlovlena Ti med Senami, i blagoſzlovlen ſzad vutrobe Tvoje, JESUS Kriſtus, Szveta MARIA, Mati Bosja, moli za naſz greſsnike vezda, i na vure ſzmerti naſsè, *Amen.*

Odkud imamo ov nachin, Bogorodiczu Pozdravlyati?

Pervich: Od pelde Angela Gabriela, i ſzvete Elisabethe, *zatem* iz ſztare navade ſzvete Matere Czirkve.

Kakvu haſzen iz ovoga Pozdravlyanya, dobivamo?

Donáſsa nam na pamet, ſzladek ſzpomenek

nek Blaſene Devicze MARIE, i one velike miloſche: Kriſtuſevoga Tela-oblechénya. Pak naſz opomina, da nam miloſztivnu Majku, pri Goſzpodinu Bogu, naſsu pomochniczu zadobimo: â ktomu, daſze vezda dobru, i poſzluſsnu, tulike majke detczu, vu vſzem naſsem derſanyu izkaſemo.

Kajſze iz ovoga Pozdravlyanya vuchimo?

Vuchimoſze vſzakojachke krepoſzti, i zato neizgovornu hvalu Blaſene Devicze MARIE, koja je z-tulikemî darmî Bosjemî obilnò napunyena: daje iſzta Devicza, i Mati: daje med vſzemi, vſzeh vremén ſenami blagoſzlovlena: daje Kralya Kralyev, Kriſtuſsa Boga, i Goſzpona Naſsega, prava Mati: koja nam je miloſchu naſsla, i ſitek porodila, ter ovak vſze dobro zadobila.

Zakaj za Goſzponovum Molitvum, Pozdravlyenye Angeſzko molimo?

Zato: Da naſsa prosnya, vu Goſzponove molitve poſztavlena, ovak vekſu móch, i krepoſzt ima: kada G. Kriſtuſsa, i Nyegvo Preſzveto Ime, poniznò zazavamo: ter Boga vſzamoguchega, vu Nyegve Predrage Matere dichimo: ar po nyoj miloſche nam potrebne od ſzamoga Boga proſzimo.

KNIGA

Digitized by Google

KNIGA DRUGA, SZTRAN III.

Od Lyubavi, i Deſzetereh Zapovedih Bosjeh.

Kaj je Lyubav?

Lyubav je krepoſzt, od Boga vu naſse ſzerdcze vlejana, z-kojum lyubimo Boga zarad Boga, â blisnyega zarad Boga.

Kojeſzu najvekſe zapovedi Bosje?

Jeſzu ove dve: Lyubi Goſzpona Boga tvojega, zevſzega ſzerdcza tvojega, zevſze Duſse tvoje, i zevſze krepoſzti tvoje: toje perva, i najvekſa zapoved. Druga pak je ove ſzpodobna: Lyubi blisnyega tvojega, kakti ſzamoga tebe. Vu teh dveh zapovedeh, vſza pravda viſzi, i proroki. (*a*)

Kakſze more Lyubav Bogu izkazati?

Zapovedi nyegove obderſavajuch: arje to lyubav Bosja, da zapovedi nyegove obderſavamo, i zapovedi nyegove teske néſzu: kak ſzam Kriſtus vuchi: kî ima zapovedi moje, i obderſava nye, on je, kî lyubi mene. (*b*)

Kakſze more Lyubav blisnyega zpoznati?

More iz oveh: ar lyubav je terplivna i milo-

(a) *Matth.* 22. (b) *Joan.* 14.

Digitized by Google

miloſztivna, lyubav ne nazlobuje, ne chini krivò, ne napuhavaſze, ne pohlepna, neizche ſzvoju haſzen, neſzerdiſze, nemiſzli zla, neveſzeliſze nad kriviczum; negoſze veſzeli nad iſztinum: vſza podnaſsa, vſza veruje, vſzaſze ufa, vſza terpi. (a)

Zakajſze Deſzetere zapovedi Boje naperve davaju?

Akopremſzu od lyubavi dve zapovedi poſztavlyene; vendarſze Deſzetere zato pridavaju: da ovak lepsè vſzi razmeju; gdebi lyubav Bogu, i blisnyemu mogli izkazati.

Kojeſzu Deſzetere Zapovedi Boje?

Jeſzu ove, negda od ſzamoga G. Boga, na Gore Sinaj Moyſeſu, na dveh kamenateh Tabulah napiſzane dáne.

Perva I.

Jaſzem Goſzpon Bog tvoj: nemaj tugyeh Bogov pred menum.

II.

Ne primi Imena Goſzpona Boga tvojega za vman vu tvoja vuſzta.

III.

Szpomeniſze, da Szvetke ſzvetis.

IV.

Poſztuj Otcza, i Mater.

V.

Ne vmóri.

VI.

(a) *1. Cor. 13.*

Digitized by Google

VI.

Ne praznuj.

VII.

Ne krâdi.

VIII.

Ne govori krivoga ſzvedochanſztva ſzuprot blisnyemu tvojemu.

IX.

Ne poſelyi ſene blisnyega tvojega.

X.

Ne poſelyi blaga, ni marhe nikakove blisnyega tvojega.

Kaj hoche Perva zapoved?

Prepoveda, i proklinya vſzako poſtuvanye, ali zazavanye kriveh bogov; meſtriu vrasju, iliti czopranye, bajanye, ſatranye, i vſzako vu takve ufanye, ali nyih poſtuvanye, ali zazavanye: â zapoveda, da jednoga Boga Predobroga, i Prevelikoga verujemo, poſtujemo, zazavamo, i od nyega vſzega dobra chekamo.

Jeli ſzlobodno ſzvetcze poſtuvati, i zazavati?

Je ſzlobodno, hvale vredno, i haſznovito: ali né z-onêm nachinôm, z-kojem moramo Boga poſtuvati, i zazavati, kakti ſztvoritela, odkupitela, i Darovnika vſzega dobra; nego vnogò menyè, najmre: kakti predráge Bosje priatele, ter naſse prinyem zagovoritelè, pomochnike, i priatele.

Jeli

Digitized by Google

Jeli pervoj zapovedi szuprotivno: poſtuvanye kipov Kriſtuſſeveh, Blaſene Devicze MARIE, i drugeh ſzvetczev?

Ne ſzuprotivno: ar kada G. Bog vu perve zapovedi govori: ne napraviſzi kipa; taki zrok pridaje: dabimuſze klanyal. Miſze pak neklanyamo, kakti Poganini, kî kriveh bogov kipe, iliti bolvane poſztavlyaju, terſze nyim klanyaju, nye na meſzto boga poſtuju, i zazavaju. A mi vu kipeh poſtujemo Kriſtuſſa i Szvetcze, koje nam kipi napervo donaſaju: i to po ſztare ter pobosne navade, kakſzmo od naſseh ſztareſseh navucheni.

Kaj Druga Prepoveda.

Prepoveda: Imena Bosjega nedoſztojno derſanye, prázno zazavanye, i kakti pſzovanye. Kaj chine najmre oni, kî blázne, priſzeſu, ali bogmaju po Boga, po ſzvetcze, ali po kôju goder drugu ſztvar, prez velikoga, ter razlosnoga zroka, iſztine, i poſtenya.

Kaj Tretja Zapoveda?

Hoche: Da Nedelyne, i Szvetesne dneve, vu Czirkve z-dobremî chinmî obſzluſavamo. Kaj biva vu Czirkvu hodech, ter

Digitized by Google

onde pobosnò molech, ali ſzvetu Meſsu, i Rech Bosju poſzluſajuch.

Kaj Cheterta Zapoveda?

Zapoveda: da onem, kîſzu nam za Bogom ſitka naſsega pochetniki, dusno poſtenye, pokornoſzt, pomoch, i lyubav izkaſemo, ter vſzakêm nachinôm ſzerdchenò poſzluſimo. K-tomu takajſe hoche: da Poglavare ſzvetſzke, i duhovne na meſzto ſztareſseh, i Roditelov naſseh vu poſtenyu derſimo, nyihove pravichne zapovedi obderſavamo, ter nyihovu oblaſzt doſztojnò, i vrednò vſzigdar poſtujemo.

Kak Czirkvenaj oblaſzti poſtenye izkaſemo?

Izkaſemo ovak: ako pokornò primemo, i ſztalnò derſimo vſza ona, kojaſzu, ali ſzpraviſcha obchinſzka dokonchala; ali ſzveti Apoſtoli, ali drugi Otczi, i Navuchiteli odredili; ali ſztareſsi, ter Bogabojechi kerſcheniki vu navade imali; ali veliki Czirkveni Poglavari, ter najmre ſzveti Otczi Pape, vſzem Kerſchenikom obderſavati zapovedali. Gde ſztraſsnò greſse najmre oni: kî pobosnoſzt kerſchanſzku, ſzego i ceremonie Czirkvene, za nikaj derſe, i zatiraju. Ali obchinſzkomu ſzpraviſchu, i ſzvetomu Otczu Pape, néſzu pokorni; aliſze ſzuprot Czirkvenem, i Redovnichkem

pra-

Digitized by Google

praviczam, ali imetkom krivichnò posztavlyaju : gde duhovne sztvari po szvetszki dersech , szamomu Goszpodinu Bogu spot velik zavdavaju.

Kaj Peta zapoved prepoveda?

Prepoveda zvunszku szilu , vubijanye , nemilosztivno ter nerazlosno bijenye , merczvarenye ranenye , i vszaku kriviczu , kojasze naszemu blisnyemu vu telu , ali sitku more vchiniti. I ktomu odmetche szerditoszt, jál, názlob, i vszako zlo nagnenye, koje blisnyemu na krivichno zbantuvanye, ali, na ranenye, ali nemilo bichuvanye, ali zkonchanye szetuje.

Kaj Prepoveda Seszta?

Prepoveda Lotruvanye, nechiszto zvun hisnoga zakona telovno naszladuvanye, i vsze drugo neposzteno poszluvanye, govorenye, i miszlenye, koje je posztényu , i razlosnoj szrameslivoszti szuprotivno : ar G. Kristus govori : ako gdo pogleda szenu, zato: da nyu na nechiszto delo dobi , ali poszelyi ; takov je jur vgreszil vu szerdczu szvojem. (*a*)

Kaj Prepoveda Szedma?

Prepoveda vszako tugyega dobra , ter szuprot volye goszpodara krivichno vzimanye,

(a) *Matth.* 5.

Digitized by Google

nye, i poſzvojenye: kakti biva vu kradyenyu, iliti tatbine, razbijanyu, zgrablenyu, poſzudyavanyu, himbenom merenyu, vaganyu, prodavanyu kupuvanyu, pogájanyu, pláchanyu, razdélyanyu, maltanyu, ali desmanyu, i drugde gdeſze goder kerſchanſzka lyubav, ali pravicza vrasduje, i blisnyi kak goder v-kanyuje.

Kaj Prepoveda oſzma?

Prepoveda najpervich krivo ſzvedochanſztvo, i oblaganye: zatem pak vſzako drugo, ſzuprot blisnyemu krivichno jezika brúſſenye: kaktiſze pripetcha vu priſeptanyu, ogovarjanyu, iliti otajnoga, akoprem iſztinſzkoga, tugyega zla razglaſzuvanyu, prilizavanyu, zaklinyanyu, i krivom na kvar blisnyega priſzeganyu.

Kaj Prepoveda Deveta?

Prepoveda tugye Sene, ali muſa poſelyenye: i to ne ſzamò za nechiſzto delo prepovedano; nego takajſe niti za hisni zakon, doklam goder ona, ali on ima tovaruſſa, ne ſzlobodno poſelyeti.

Kaj Prepoveda Deſzeta.

Prepoveda tugyega imetka krivichno poſelyenye: ar kaj goder je tugye; onoga neſzmemo, ne ſzamò ſzuprot volye goſzpodara

Digitized by Google

dara poſzvojiti; nego takajſe neſzmemo niti z-volyûm ſzamò poſelyeti. Nego z-naſsêm dobrôm prez vſzake nenavidnoſzti, i pohlepnoſzti mirni, i zadovolyni ſivemo: ter ſta nemoremo pravichnò dobiti; onoga od G. Boga proſzemo, i chekajmo.

Kakovje Zavjetek, i Konecz, Deſzeterih zapovedih Bojeh?

Je ov: da pravu ter doſztojnu lyubav Bogu, i blisnyemu naſsemu izkaſemo. Kaj nam je G. Bog ochiveſztò hotel pokazati, kadaje ſzvoje ſzvete zapovedi, na dve tabule razdelene, iz neba zpuztil: arſzu na perve tabule, troja poſztavlena, koja nam lyubavi, i poſtuvanya Bosjega, ne ſzamò dusnoſzt; nego i nachin napervò davaju. A na druge tabule ſzedmere, vſza ona lepò zaderſavaju, koja nam lyubav, i ſzlogu zblisnyemi naſſemi zapovedaju,

Kak naſz tri Zapovedi na perve Tabule poſztavlenè Lyubav navuchaju?

Kajti odnaſsaju, i prepovedaju navlaſztite grehe: lyubavi, i poſtuvanyu Boga najbolyè ſzuprotivne. Kaktiſzu: kriveh bogov veruvanye, zazavanye, i nyimſze klanyanye: prave Vere oſztavlyanye, ali jur krive derſanye, Czopranye, ſatranye, bajanye, prazno ufanye, ali obderſavanye, i

Digitized by Google

krivo priſzeganye. A navuchaju naſz kakſze prava, ter doſztojna Bogu lyubav, i poſtuvanye ſzerdczêm, z-vuſztmi, i z-delôm more vernò izkazati: arje ſzam G. Bog vreden, daga za Boga zpoznamo, poſtujemo, i zazavamo: daga kakti Boga, zverhu vſzeh lyubimo: i daſze na nyegvu ſzlusbu vernò potrudimo, terſze nyemu ſzamomu poniznò klanyamo.

Kaknam pak oſztale ſzedmere zapovedi Bosje, na druge Tabule poſztavlene, Lyubav blisnyega zapovedaju?

Ovak: kajti nam naſsu, proti blisnyemu dusnoſzt lepò, i razlosnò napervò poſztavlyaju, najmre: da ne ſzamò Roditele, i druge ſztareſſe naſſe doſztojno poſtujemo; nego takajſe, daſze z-delôm z-rechjûm, i z-volyûm terſzimo, vſzakomu vſzigde pohaſzniti, pomochi i poſtenu radoſzt zavdati: â nikomu naskoditi, niti vu telu, niti hiſnom tovaruſsu, niti poſtenyu, niti vu drugom imétku, kaktibi to iſzto, mi radi, od vſzeh drugeh zpoznati.

Kakovje zavjetek Zapovedih, od Lyubavi naſsega blisnyega?

Je ov iſzti: da kaj goder nehchemo, da nam lyudi vchine: to iſzto mi drugem ne vchinemo; nego vſza koja hochemo, dabi nam

Digitized by Google

nam lyudi vchinili, ona iszta i mi nyim vchinemo. I od toga govore vsze zapovedi, i Proroki. Koja dabi lyudi marlivò obdersavali, takbi vszi ovde mirnò, i szegurnò, tojeto: Bogu povolynò, szvetczem szpodobnò, â szebi hasznovitò, i szlosnò prebivali, â zatem negda szrechnò, i blasenò vumirali, ter potlam z-Bogom na veke Kralyuvali.

Jeszuli zvun Deszetereh, josche koje druge zapovedi?

Jeszu vnoge druge, koje nam ne szamò hasznovito; nego i kruto je potrebno obdersavati. Najmre pak zapovedi szvete Matere Czirkve; koju kakti dragu nassu Majku: â Kristussevu zaruchniczu, vszi pravi Katholiki, moramo poniznò, kakti dobra detcza vu vszem poszlussati, akosze selyimo ovde verni kerscheniki vezda ozavati: â potlam z-Kristussem, pri Otczu Nebeszkom na veke kralyuvati.

Kojeszu Czirkvene Zapovedi?

Zmed vnogeh drugeh menyè vszem znati potrebneh, jeszu ove Petere bolyè znati, i obdersavati potrebne.

Perva. I.

Vsze szvetke napravlyene, i prepovedane od szvete Matere Czirkve, marlivò szveti.

II.

Vſzakî ſzvetêk ſzvetu Meſsu pobosnò poſzluſſaj.

III.

Korizmene, kvaterne, i oſztale Czirkvene poſzte, zverſenò poſzti: i po petke, ter po ſzobote meſza nejedy.

IV.

Vſzakoſze letô najmenyè jenkrat, tvojemu laſztovitomu Popu, ali drugomu z-nyegovêm dopuſchenyêm ſzpovedaj: i okolu Vuzma pri nyemſze pricheſchaj.

V.

Po vremeneh od Czirkve prepovedaneh ſzvatbe ne ſzluſi: i navadnu, ter dusnu deſzetinu vernò napláti.

Kakvu nam haſzen oveh zapovedih obderſavanye donaſsa?

To znati, i veruvati moramo: da ne ſzamò oveh zapovedih; nego i drugeh Czirkveneh naredbih obderſávanye, káſe vu naſz kotholichanſzku Veru, poniznoſzt, i pokornoſzt, koje krepoſzti chine naſz Bogu kruto povolyne: ter Boga poſtuvanye, naſz pobosno derſanye, obchinſzko mirno, i ſzlosno ſivlenye povekſáva, kinchi, i chuva. I k-tomu vnogò pomore: daſze vu Czirkve vſza opravlyaju doſztojnò, razlosnò, i kak je potrebne: â zvun vſzega toga,

Digitized by Google

toga, nam sitek vekivechni szlusimo, ako ove zapovedi iz lyubavi Bosje, vernò obdersavamo.

Jeli Kerschcniku doszta, szàme tri Sztràne navuka Kerschanszkoga: od Vere, molitve, i zapovedih znati, i valuvati?

Ne doszta; nego takajse szvete Sakramente od G. Kristussa nare[illegible]ene, i nam osztavlene, mora dobrò razmeti, i nye, kadaje vreme, i prilika doszt oinò prijemati: Dapache i praviczu kerschanszku, ne szamò zpoznati, i lyubiti, ali szamò z-rechjûm valuvati; nego takajse z-chinôm vu vszem sitku, i derszanyu izkazati: ar szluga, kîje zpoznal volyu goszpona szvojega; pak nyù ne vchini, bude sztrasnò kastigan. (a)

STRAN IV.

Od Szveteh Sakramentov.

Kaj je Sakramentum?

Sakramentum je nevidyene milosche, znamenye vidyeno, na nasse poszvetchenye, od szamoga Boga naredyeno, i osztavleno: arje drugo, kaj vu Sakramentu vidimo; â drugoje kaj vunyem prijemlyemo: kajti znamenye zvunszko vidimo, â szkrovnu

(a) *Luc.* 12.

Digitized by Google

nu miloſchu (kojaſze veli: Dugovanye Sakramenta) prijemlyemo.

Kulikò je Sakramentov?

Je ſzedem, kojiſzu nam od G. Kriſtuſſa naredyeni, od Apoſtolov navúchani, i vu Czirkve Katholichanſzke vſzigdar do vezda zachúvani, ter na Duſno zvelichenye izrúchani: i jeſzu ovi:

1. Kerſzt. 2. Bermanye. 3. Szveto Telo Kriſtuſſevo. 4. Pokora. 5. Krizmanye. 6. Szveti Red. 7. Hisni Zakon.

Zakajſze ſzveti Sakramenti vu preſtimanyu, i vu velike Preczembe moraju derſzati?

Pervich zato: kajtiſzu od G. Boga, ter od ſzamoga Kriſtuſſa vu novom zakonu naredyeni: i negda vu ſztarom, po lepeh prilikah znamenuvani. *Drugoch*: Kajti miloſchu Bosju vſzigdar obilnu, â nam kruto potrebnu, ne ſzamò znamenuju; nego takajſze (kakti Duha Bosjega jedne ſzvete poſzude) vu ſzebi zaderſavaju, i vſzem doſzrojnò prijemlyuchem zavdavaju. *Tretich*: Kajtiſzu ſzuprot vſzem grehom ſztanovita protimba, i Bosje vrachtvo od naſsega vrachitela, i zvelichitela G. Kriſtuſſa oſztávleno. *Zadnyich*: kajti dobrem, Bosju miloſchu imajuchem, ter Sakramente vrednò pri-

Digitized by Google

prijemlyuchem, nyu iſztu, ne ſzamò chuvaju; nego takajſze objachuju, i povekſavaju.

Zakajſze vu Sakramenteh tulike Ceremonie pridavaju?

Zárad vnogeh, ter velikeh zrokov. *Pervich*: Daſze lyudi videchi Sakramentov davanye, lepsè opomenu: daſze ovde nikaj ſzvetſzkoga nechini; nego daſze chine ſzamò duhovna, ter Bosanſzke ſzkrovnoſzti puna, kojaſzu oſzebujnoga poſtenva, i pobosnoſzti vredna. *Drugoch*: Daſze ovak i prijemlyuchi Sakramente, leglè genu na vekſu pobosnoſzt, koju G. Bog ovde potrebuje, i koju ovi Sakramenti kakti jedna ſzvetoſzti znamenya, i ſzvedochanſztva preporuchaju. *Tretich*: Da Meſniki Sakramente dajuchi, z-veksûm doſztojnoſztjûm, i haſznûm ſzvoju chaſzt obnaſſaju, kada ovde ſztaru Czirkve navadu obderſavaju, i ſzveteh Otczev pelde vernò naſzlediuju: ar znamo, daſzu ove Ceremonie, joſche od vremén Apoſtolſzkeh nepreſztanczè, i nepretersnêm nachinôm, vu Czirkve zachuvane, i tia do naſz preneſſene. *Zaduyich*: Daſze po oveh Ceremoniah zderſava kerſchanſzka pobosnoſzt, blaſena, jedinoſzt, i obchinſzka ſzlosnoſzt, kojaſze po preményanyu,

Digitized by Google

nyu, ali primétanyu takveh zvunſzkeh za konov, iliti Ceremoniih, ſztraſnò bantuje-i ſzéche, ali negda zevſzema razmétche.

Kaj je Szveti Kerſzt?

Kerſzt je pervi, i najbolyè potreben, novoga zakona Sakrament, po kojemſze ſzamò jenkrat z-vodûm, ter z-Bosjûm Rechjûm, po naredbe Kriſtuſſeve okerſcheni, kakti nova ſztvar na bolye preporadyamo: arſze od vſzeh grehov zevſzema ochiſcheni, i med Szine Bosje prijeti zapiſzavamo, ter po miloſche Bosje pravi odvetki, i delniki ſitka nebeſzkoga poſztajemo.

Kaj je Bermanye?

Bermanye je novoga zakona Sakrament kîſze jur okerſchenem ſzamò jenkrat, ter i onda od ſzamoga Biskupa dáje: gdeſze po ſzvete Krizme, i recheh od Kriſtuſſa naredyeneh, Bosja miloſcha, i jákoſzt Duha Szvetoga, nato haſznovita pridaje: da takov chlovek Veru Bosju more, ne ſzamò vu ſzvojem ſitku vſzigde izkázati; nego takajſe zato: da more vu vſzakom pregonu, ali mukah, nyu ſztalnò derſech (gdegoder bude potrebno) ochiveſztò valuvati, ter Ime Bosje ſzegurnò zazavajuch, vu vere ſztalnò obſztati.

Koja-

Digitized by Google

Kojaszu od Sz. Oltarszkoga Sakramenta, oszebujnò znati potrebna?

Jeszu ova petera. *Pervo*: Je nyegova Isztina daje onde pravi sivi Bog i chlovek, kisze zove: JESUS Kristus. *Drugo*: Je kruha, i vina, na Telo, i kerv Kristusevu chudno preobráchanye. *Tretje*: je doszlojno, i dusno klanyanye, molenye, i poszluvanye. *Cheterto*: Je nyega pobosno alduvanye. *Peto* i Zadnye: je ovoga Sakramenta doszlojnò prijemanye.

Koja je Oltarszkoga Sakramenta Isztina?

Je ova: daje vu ovom Sakramentu G. JESUS Kristus, imajuchi Sivo, i czelo Telo, Dusu, kerv, Bosanszlvo, i chlovechanszlvo, tojeto: pravi Bog, i pravi chlovek, koji onde taki poszltane; kak bersè Mesnik, pravò redyen, nad kruhom i vinom, one rechi, od Kristusza naredyene, z-nakanenyêm nyegovêm, i szvete Matere Czirkve, izgovori.

Kakvo biva kruha, i vina preobrachanye, *kada Mesnik rechi izgovori*?

Biva takovo: daszе po iszteh Recheh, i po kreposzti Kristusseve, kruh i vino, na Telo, i kerv Kristusszevu zevszema tak preoberne; da onde kruha, i vina chiszto ne-

szta-

Digitized by Google

ſztane, â ſzam kíp kruha, i vina otſztane, pod kojem kipom ſiv, i czel JESUS Kriſtus, pravi Bog, i pravi chlovek poſztane.

Zakajſze ov Sakrament imenuje : Aldov ?

Zato : kajti je Novoga zakona prikazaliſche, iliti *Aldov* chiſzt, i nekervni, na meſzto kervneh Sidovſzkeh, od ſzamoga Kriſtuſſa naredyen, kîſze za ſive, i za mertve verne kerſchenike, vu ſzvete Meſse alduje, i obſzluſava. Zato biva rdaſze ov Sakrament, ne ſzamò od vernoga lyudſztva prijemlye!; negoſze takajſe na ſzpomenek muke, i ſzmerti Kriſtuſſevé od Meſsnikov vſzakî den prikazuje, kakti je vſzigdar vu Czirkve Bosje bil prikazuvan, i alduvan, Bogu na poſtenye, â lyudem na zvelichenye.

Kaj je vu prijimanyu ovoga Sakramenta potrebno obderſavati ?

Je vſze ono, kaj Vera, i Szvete Matére Czirkve oblaſzt navucha, i preporucha, navlaſztitò, *Pervich:* Da pod jednem kipom ſzamoga kruha, doſztaje ſzvetſzkoga ſztaliſſa kerſcheniku: dapache (zvun meſse) i meſsniku vſzega Kriſtuſſa prijeti: arſze vu vſzake poſzvetchene hoſtie, i najmenyſe drobtinicze czel, i veſz Kriſtus zaderſava.

Dru-

Digitized by Google

Drugoch: Da (ako doſztojnò, i verdnò prime) iz ovoga prijemanya, veliku miloſchu Bosju dobiva, i ſitek vekivechni ſzluſi: arje ova prava, i czela ovoga Sakramenta laſztovita haſzen: kojá vendar vnogò vekſu krepoſzt ima pri oneh, kî ovo ſzveto, i ſzpaſztitelno pricheschanye, vechkrat doſztojnò, i vrédnò ponavlyaju.

Kaj je Pokora?

Pokora je kakti druga v-taplajuchem tabula, iliti ládja, da vu pogibelî nepogínu, tojeto: vſzem onem lyudem, kîſzu z-laſztovitêm grehôm ſzmertnò vgreſsili, na zvelichenye zevſzema potreben Sakramentum, vu kojem (poniznoſze, i pravò tuséchi) oproſchenya grehov proſze greſsniki; â toga vrednem, na meſzto ſzamoga Kriſtuſſa dele Meſsniki.

Kulikoje Delov Sakramenta Pokore?

Jeſzu tri. *Pervi* del iliti chin pokornika je: ſzkruſſenye, iliti pravo Poſaluvanye ſzerdcza, na vſze grehe merzéchega, i na bolse ſivlenye hlepéchega. *Drugi* Chin je ſzpoved, iliti: ſzvojeh grehov pred Nameſztnikom Bosjem ponizno valuvanye, *Tretji* del: zadovolychina, iliti nad ſzobum fantenye, ter ſzvojeh grehov kaſtiga, koju ali od ſzpovednika naredyenu; ali po ſzvo-

je

je dobre volye izebránu, greſnik ſzam ſzebi ovde zavdaje, da kakti pravi pokornik, chinéch ſzád vreden pokore, za ſzvoje grehe Boſanſzkoj pravicze zadovolynò vchini.

Kaj je Krizmanye, iliti poſzlednye pomazanye?

Je Sakrament, po kojem betesniki vu teskom, ter pogibelnom beregu poſztavleni, po ſzverom olyu, i po Recheh Kriſtuſſeveh, veliku lehkotu, pomoch, i haſzen na Duſe, i na teju dobivaju: daſze od oſztankov grehov odpiraju: i na ſzmertni harcz pripravlyaju: da onde vſze nepriatele obladavſi, ſzrechneſsè iz ovoga ſzveta putuju: i k-tomu, daſze telo na legle, ſzvojega betega podnaſſanye, od ſzamoga Boga objáchi, ali (akomu je na zvelichenye) da bersè zadobi ſzvoje povolyno zdravje, kakſzu vnogi zpoznali.

Kaj je Szveti Red?

Je Sakrament, vu kojemſze Meſnikom, i drugem ſzlugam Czirkvenem pravò redyenem, ona velika oblaſzt, na grehov odpuſchanye, i ſzvete Meſe ſzluſenye dáje: i na drugeh Czirkveneh chaſztih vredno obnaſſanye, miloſcha Bosja pridaje.

Kaj

Digitized by Google

Kaj je Hisni Zakon?

Je Sakrament od Kriſtuſſa naredyen, po kojemſze dve Kerchanſzke perſone, iliti Muska i ſenſzka ſzlobodna glava, iz ſzvoje ſzlobodne volye, po naredbe ſzvete Matere Czirkve, pred ſzvojem laſztovitem duhovnem Paſztirom, ali drugem Meſnikom, nato oblaſzt imajuchem, na zdavanyu od iſztoga G. Boga vu ſztalno, i nepretersno ſitka tovaruſtvo, zkupa povdavaju, i ſzpravlyaju. Gde (akoſze k-tomu vrednò pripravlyaju) veliku Bosju miloſchu, i pomoch nato haſznovitu dobivaju: da mogu med ſzobum lyublenò, terplivnò, mirnò, i verno ſivuchi detczu, ne ſzamò poſteno zadobiti; nego takajſe vu ſztrahu Bosjem verne kerſchenike odhraniti, terſze leglè od nechiſztoche greha chuvati.

Jeli med ovemi Sakramentumi kakvo razluchenye?

Je ovo: Da *Kerſzt*, *Bermanye*, i *Red*, jenkrat dobleni; nigdarſze vech neſzmeju podrugachiti, kaktiſze ſzmeju oſztali Sakramenti. I da *Kerſzt*, je vſzem na zvelichenye zevſzema potrében, kakti i *Pokora* onem, kîſzu potlam Kerſzta, ſzmertnò vgreſsili. A druge Sakramente, je na volyu prijeti, ali oſztaviti, ſzamò, da chlovek

Digitized by Google

nijednoga nezamétche, i kadagaje vreme, ter prilika prijeti; daga po lénoſzti nezapuſcha.

STRAN V.

Od Dusnoſzti Pravicze Kerſchanſzke.

Kuliko je Dusnoſzti Pravicze Kerſchanſzke?

Jeſzu ove dve: Od zla iliti greha beſati, i dobro; iliti dusnoſzt pravicze chiniti.

Kakvoga zla moramo najbolyè beſati?

Moramo hudobe, iliti greha bolyè; nego nikakvoga zla ovoga ſzveta: ar naſz ſzam greh, more najvekſe ſzirote vchiniti: kajti nam more, ne ſzamò ovde poſtenye, veſzelye, i blago telovno i duhovno vezda prevzeti; nego takajſe, od Boga, i vſzega vekivechnoga dobra, naſz na vſze veke razluchiti, ter joſche k-tomu na vſze zlo, i na peklenſzke vekivechne muke zapelyati.

Moreliſze chlovek, po ſzâme ſzvoje krepoſzti greha chuvati, i dobro chiniti?

Nemore ſzam po ſzvoje laſztovite krepoſzti; nego z-Kriſtuſſevûm miloſchûm, i Duhôm ſzvetêm objáchen more, i moraſze chuvati, ter kulikoje natom ſzvetu moguche, pravichnò ſiveti, i zapovedi, ne ſzamo

Digitized by Google

mo Bosje; nego i Czirkvene marlivò obderſavati.

Kuliko-verſzti je Greh?

Je dvojverſzti, najmre: Iztochni, i vezdasnyi.

Greh *Iztochni*: veliſze on, kojega od naſseh perveh Roditelov: Otcza Adama, i Matere Eve, i nehotonczè dobivamo: ar nam je joſche vu materinſzke vutrobe tak prirodyen; damu zevſzema vujti nemoremo; negoſzega na ſzvetom kerſztu, po miloſche Bosje, chiſztò oſzlobadyamo, i Szini Bosji, ter odvetki Otchinſztva Nebeſzkoga poſztajemo.

Greh *Vezdasnyi*, veliſze on, vu kojega po naſse laſztovite malovednoſzti, i zle volye hotonczè opadnemo, kada kaj zla rechemo, vchinimo, poſelyimo, ali kaj dobra dusnoga, ter moguchnoga zapuſztimo, ſzuprot, ali zvun zapovedi Bosje, ali Czirkvene.

Kuliko-verſzti je Greh Vezdasnyi

Je dvojverſzti, najmre: Greh ſzmertni, i greh mali.

Greh *Szmertni*, veliſze zato: kajti Duſze, kakti duhovnu ſzmert zavdaje, i vekivechno vu peklu vmiranye zaſzluſi: ar Duſſa, koja vgreſsi, ona iſzta vmerje. (*a*) tojeto:

(*a*) *Ezech.* 18.

Digitized by Google

zgubi Bosju miloſchu, kojaſze veli: ſitek Duſe.

1. *Szmertni Greh* navlaſztitò pripetchaſze onda; kada chlovek znaduch, i hotönczè vu velikom dugovanyu, prekerſsi zapoved Bosju, ali Czirkvenu: nekaj chinech ali zapuſchajuch ſzuprot ſzvoje velike dusnoſzti.

Greh *Mali*, veliſze zato: kajtiſze lehkò odpuſcha, i ne ſzluſi pekla, iliti vekivechne kaſtige; nego ſzamò vremenitu, koja vendar je vnogò vekſa; negoſzu vſzega ſzveta kaſtige.

Ter *mali greh* pripetchaſze onda; kada chlovek vu malom dugovanyu, ali negda i vu vekſem, ter nekak znevarczè, prekerſſi zapoved Bosju, ali Czirkvenu, ali ſzvoju malu dusnoſzt zapuſzti. Kakti: ako ſzamò nehaſznovitu rech pregovori, koju neravna Bogu na poſtenye, i ſzebi, ali blisnyemu na zvelichenye, ali poſtenu radoſzt, ali potrebochu.

Kakſze chlovek na greh napelya?

Napelyaſze z-ovêm trojêm: z-Poſelyenyêm, z-naſzladnoſztjûm, i z-privolyenyêm, iliti ſzvojûm laſztovitûm, ter drugach ſzlobodnûm zlûm volyûm vgreſsiti: â gde goder ne laſztovite, ter ſzlobodne zle volye; onde ne greha.

Kojeh

Digitized by Google

Kojeh Lyudih grehi jeſzu najgorſi?

Jeſzu oneh, ki znaduchi, i drugach ſzpametni buduchi, iz ſzáme zlobe greſse, aliſze zgrehôm naraju, iliti diche, i ſzvoje drage opomenitele oſzmehavaju, ter nyihove dobre, ſzvete, i ſzebi kruto haſznovite, ali potrebne tolnáche, za nikaj derſech zapuſchaju, gdeſze ochiveſztò, i hotonczè vpekel odp[illegible]vlyaju.

Zakajbiſze potrebno najbolyè ſzmertnoga greha chuvati?

Zato: Kajti G. Boga ſztraſsnò bantuje: i zvun toga, chloveku najvekſe dobro odnaſſa, â najvekſe zlo, i neſzrechu prinaſſa: ar vſivanye Boga, i vſzega dobra jemlye, ter zvun vnogeh drugeh kvárov, vekivechnu kaſtigu zavdaje, akoſze pripeti ſzamò vu jednom, prez prave pokore vumreti.

Jeliſze potrebno i maloga greha chuvati?

Je i nyega: arſze i po nyem (akoprem menyè) Veliki, i Dobri Bog zbantuje, terſze ſztraſsna muka purgatoriumſzka ſzluſi, i zato bolyè je vſze zlo ovoga ſzveta podneſzti, i dobro zgubiti; nego z-najmenyſêm grehôm Boga zbantuvati. Ada dabi chlo-

Digitized by Google

vek z-jednêm malêm grehôm, mogel vſze vrage, i druge ſzusnye iz pekla, vnebo ſzpraviti: â nevernike, i krivovernike na pravu veru obernuti; joſchega nebi ſzmeti vchiniti.

Kojiſzu grehi najgorſi, kojehſze najbolyè chuvati moramo?

Jeſzu grehi glavni: grehi ſzuprot Duhu ſzvetomu: grehi vu nebo kricsechi: grehi tugyi, i drugi grehi, kiſzu lyubavi Boga, i blisnyega ſzuprotivni.

Kojiſze vek: grehi Glavni?

Veleſze oni, iz kojeh, kakti iz gláv, ali zdenczév, vſzi drugi grehi zviraju, i dôhadyaju.

Kulikò je Glavneh grehov?

Je ſzedem, kaktiſzu ovi:

1. Gizdoſzt. 2. Szkupoſzt. 3. Práznoſzt. 4. Nenavidnoſzt. 5. Lakomoſzt. 6. Szerditoſzt. 7. Duhovna lenoſzt.

Kakhiſze oveh grehov mogli chuvati?

Bi ovak: akoſze G. Bogu za miloſchu, i pomoch vechkrat poniznò preporuchimo: terſze k-tomu i mi vernò priloſimo, iliti iz naſse ſztrane, kulikó moremo, pripomoremo: Ako Boga na pameti, kakti nazochi ima-

Digitized by Google

imajuchi, Bosju Dobrotu, i praviczu, ter grehov zlobu, kvare, i pogibeli, sivò prezimiszlimo: Ter ako ovem grehom szuprotivne kreposzti, vu navadu marlivò primemo.

Kojeszu kreposzti Glavnem grehom szuprotivne?

Jeszu ove: Gizdoszti Poniznoszt: Szkuposzti Dareslivoszt: Práznoszti Chiszt ocha: Nenavidnoszti Miloszt ivnoszt; Lakomoszti Mertuchlivoszt: Szerditoszti Terplivnoszt: Duhovnoj Lenoszti Marliva, i Sztalna Pobosnoszt.

Kojisze vele: Grehi Szuprot Duhu Szvetomu?

Veleszе oni, koji po szvoje velike zlobe, Bosju miloschu od Dusе tak opravlyaju; daszе niti na ovom szvetu (nego zevszema teskò, i redkokrat) niti na drugom neopraschaju. (*a*)

Kuliko je grehov szuprot Duhu Szvetomu?

Je seszt, najmre ovi:

1. Vu Bosju miloschusze ufajuch gresenye, 2. Vu Bosje miloschе, iliti oproschenyu grehov zdvojenye. 3. Zpoznane Iszt ine preganyanye. 4. Blisnyemu Bosjeh darov, ali dobrote nenavidyenye. 5. Szú-

(a) *Math.* 12.

Digitized by Google

prot dobromu opominanyu, tverdokornoga ſzerdcza derſanye. 6. Vu nepokore do ſmerti obſztánye.

Kojiſze vele: Grehi vu nebo krichechi?

Veleſze oni, kiſzu iz ſzáme ſzvoje nature, Bogu i lyudem, kruto odurni: ar lyubavi Kerſchanſzke praviczu oſzebujnò, ter ochiveſztò prekerſſe: odkudſze pravò veli: dá takovi grehi ſzámoga Boga, ſzuprot greſsniku, na fantenye, praviczu, i kaſtigu, iz neba zazavaju. Zatoſze na ovom, ali na drugom ſzvétu, od pravichnoga G. Boga ſztraſsnò kaſtiguju.

Kuliko je grehov vu nebo krichecheh?

Jeſzu chetiri, najmre pak ovi:

1. Lyudomorſztvo hotechno. 2. Sodomitanſzki greh. 3. Vbogeh lyudih, vdovicz, ali ſzirot pritiſzkanye. 4. Zaſzluſene pláche, iliti najma krivichno zaderſavanye.

Kojiſze vele: Grehi Tugyi?

Veleſze oni, koji akopremſze od drugeh vchine; vendarſze nam, kakti pochetnikom, ali pomochnikom, ali konchema nezabranitelom tak ràchunaju; da mi nyih pred Bogom krívczi poſztajemo.

Kuli-

Digitized by Google

Kulikoſze nachinmi nam tugyi grehi za naſſe vachunaju, i mi tugyeh grehov krivczi poſztajemo?

Devetemi, najmre pak z-ovemi:

1. Drugomu na zlo delo ſzveta, i navuka davajuch. 2. Drugomu zlo delo zapovedajuch. 3. K-drugoga grehu privolyech. 4. Drugoga na zlo podſigavajuch. 5. Drugoga zlo delo pohválech. 6. Drugoga zlo delo zamuchajuch, kadaje dusnoſzt povedati. 7. Drugomu zlo delo prepuſchajuch, kadaje dusnoſzt pokarati, ali kaſtigati. 6. Tugyega dobra krivò vzetoga, del prijemlyuch. 9. Hudodelnike krivo branech, ali zagovarjajuch.

Kojaſze vele: Dêla Telovna?

Veleſze ona, koja znaju chiniti lyudi, ſzamò poleg tela ſivuchi, â zmed Bosjeh duhovneh ſzinov vernò beſechi: ter kakti na vſzako duhovno dobro; tak i na pobosne lyude, vſzigde merzechi: arſzu jur od tela, ſzveta, i vraga, kruto zaſzlepleni, zato dobra ne vide, niti vnebo pameti nigdar pravò ne zdignu; nego ſzamò ova telovna, ſzvetſzka, ſzpadliva, i lasliva, koja vſza, bude ſzkoro negde oſztaviti, iz kojeh biſzi mogli mòſzt vnebo napraviti, dabi ho-

Digitized by Google

teli ſzvoje takvo ſivlenye oſztaviti, i na bolye popraviti.

Kojaſzu ona, Déla Telovna?

Szveti *Pavel* Galatenczem piſſuch, nekoja imenuje govorech: Ochiveſztaſzu Déla Telovna: Lotria, kurvaria, nechiſztocha, neſzrameslivoſzt, práznoſzt, bolvanov ſzlusba, oczopranye, nepriatelſztvo, ſzvada, kárka, názlob, ſzerditoſzt, neſzlosnoſzt, kriva vera, nenavidnoſzt, lyudomorſztvo, pijanſztvo, poſerloſzt, lakomoſzt, i ovem ſzpodobna. Od kojeh vam povedam, kaktiſzem vam povedal: da koji takova chiné; kralyevſztva Bosjega nezadobe. (*a*) arſze kralyevſztvo nebeſzko ſzilûm dobiva, i koji ſzebi ſzilu vchine, oni nye vjagme, tojeto: koji telo ſzvoje obladaju, terſze od grehov marlivò zderſavaju, i duhovne krepoſzti, telu ſzuprotivne preſtimavaju; oni kralyevſztvo nebeſzko dobivaju. (*b*)

Jeli kerſcheniku doſzta zla beſati, i grehaſze chuvati?

Ne doſzta; negoje porrebno i dobrò chiniti; ter krepoſzti kerſchanſzke, vu vſzem ſivlenyu izkazati: ar znaduch dobro chiniti; pakga nechinech, greſsi. (*c*)

Kajbi

(a) *Galat.* 5. 19. (b) *Math.* 11. (c) *Jac.* 4.

Digitized by Google

Kajbi kerschenik dobra chiniti moral?

Vsze ono, kajmu goder zapoved naturalszka, Bosanszka, ali chlovechanszka zapoveda, ali napervò daje. A navlasztitò pak: mora vszaki szvojega zványa, iliti sztalissa dusnoszt zverssiti, tersze z-velikûm marlivoszt-jûm, i zahvalnoszt-jum k-Bosjoj milosche priverchi, iliti pripomochi: ar vszako drevo, koje ne dáje száda dobroga, podszechesze, i na ogeny poszt-avisze. (*a*)

Kojaszu oszebujna dobra dèla?

Jeszu ona, z-kojemisze treznò, pravichnò, pobosnò, chisztò, i szlosnò na ovom szvétu sive: po kojehsze pravichni vszigdar bolyè, i bolyè popravlyaju, i szveti vszakî dên poszvetchuju.

Kuliko-verszta jeszu dobra dèla?

Jeszu trojverszta, najmre: *Poszt*, *Almustvo*, iliti miloszerdnoszt, i *Molitva*. Od kojeh Duh Sz. govori: Dobraje molitva, z-Poszt-om, i Almustvom vech; nego kinche zlata szpravlyati. (*b*)

Kakvu hàszen imaju dobra dèla?

Imáju obechanu pláchu ovoga, i drugoga sitka: Boga, po grehu zbantuvanoga, vtisse:

(a) *Math.* 3. (b) *Tob.* 12.

vtiſe: miloſchu, ne ſzamò obchuvaju ; nego i povekſavaju : kerſchanſzko zványe ſztanoviteſſe chine, tverde, i zverſſavaju : ar né po ſzame Vere; nego po dobreh deleh chlovek pravichen biva, i korunu pravicze dobiva. I ſzam G. Kriſtus ovak govori: kî dobra dela chine, oni pojdu vu ſitek vekivechni ; â kî pak zlo chine, oni pojdu na muke vekivechne. (a)

Kaj je Poſzt?

Poſzt, je vu ſztanovite dneve, poleg navade, i zapovedi Czirkvene, ſzebe od meſza zderſavanye, ter chez den, z-jednêm do ſzitoſzti jelôm, zadovolyno ſivlenye. Dapache *Poſzt* moreſze imenuvati vſzako tela ſzvojega dobrovolyno traplenye, iliti ſzebe kaſtiganye, ktomu pobosnò vchinyeno: daſze ovak, ali telo duhu podláſe; ali daſze ſzvetoj matere Czirkve pokornoſzt izkaſe ; ali daſze koja miloſcha Bosja izproſzi.

Kaj je Molitva?

Molitva, je pameti k-Bogu pobosno zdiganye, i kakti z-Bogôm ponizno govorenye ; po koje, ali zla od naſz odvrachamo; ali dobra za naſz, ali za druge proſzimo; ali ſzamò Boga pobosnò dichimo, da

(a) *Matth. 25. Joan. 5. Jac. 2.*

Digitized by Google

da ovak lepsè ovde pokaſemo, kaj vnebu na vſze veke chiniti kánimo.

Kaj je Almuſtvo, iliti Miloſzerdnoſzt?

Je dareslivo dobrochinenye, z-kojêm blisnyega vu ſziromaſtvu poſztavlenoga, zduſnò pomilujuch, zarad Boga prigledamo, iliti pomoremo, damu lyubav kerſchanſzku izkaſemo.

Kuliko-verſzto je Almuſtvo, iliti Miloſzerdnoſzt?

Je dvojverſzto: arſzu jedna déla miloſzerdnoſzti telovna: â drugaſzu duhovna: kajtiſze jedna chine na pomoch ſziromaſtvu telovnomu; â druga duhovnomu.

Kojaſzu Déla Miloſzednoſzti Telovna?

Jeſzu ova ſzedmera:

1. Gladneh nahranenye. 2. Sedyneh napajanye. 3. Goleh odévanye. 4. Vúznikov odkuplyavanye, 5. Betesnikov pohadyanye. 6. Putnikov na ſztan prijemanye. 7. Mertveh pokápanye.

Kojaſzu Déla Miloſzerdnoſzti Duhovna?

Jeſzu i ova ſzedmera:

1. Greſſecheh pokaranye. 2. Nevmetelneh navuchanye. 3. Dvojecheh ſzvetuvanye, 4. Za blisnye Boga molenye. 5. Saloſztneh razveſzelyenye. 6. Krivícz terpliv-

Digitized by Google

plivno podnaſſanye. 7. Zbantuvanya opráſchanye.

Od oveh G. Kriſtus govori: z-kojûm merûm vi budete merili; z-onûm iſztûm hochevamſze odmeriti. (a)

Kojeſzu krepoſzti med vſzemi najplemeniteſſe?

Krepoſzti najplemeniteſſe, i naj pervich potrebne, jeſzu ove tri:

1. Vera. 2. Ufanye. 3. Lyubav. Kojeſze i Bogoſzlovne zovu zato: kajti ove chloveka, najbolyè z-Bogôm z-jedine, i Bogu najpovolyneſſega chine: â zmed oveh najvekſa je Lyubav. (b)

Kojeſze zovu: Glavne Krepoſzti, *ter za Bogoſzlovnemi najblisnye, i najpoglaviteſſe?*

Zovuſze one: iz kojeh vſze druge krepoſzti, kakti iz zdenéza izviraju: ar vſzaka zmed oveh, je kakti jedna Glava, od kojeſze vnoga dobra, iliti krepoſztna déla razlosnò ravnaju, i kakti od Glave kotrigi ſzvoju Krepoſzt, i ſztalnoſzt dobivaju. Kojeſze po Diachki: *Cardinales*, â po naski: *Petne* zato govore: kajtiſze na oveh (kakti na péte vrâta) vſze, ali vnoge druge krepoſzti zderſavaju.

Kuli-

(a) *Luc. 6.* (b) *1. Cor. 13, 13.*

Digitized by Google

Kulikoje takoveb Glavneh *kreposzthb*, *kojesze*, Cardinales *tojeto:* Pétne *govore?*

Jeszu ove chetiri:

1. Rázbornoszt. 2. Pravicza. 3. Mertuchlivoszt. 4. Jakoszt. Koje nekoji, i ovak imenuju: Mudroszt, Pravicza, Jakoszt, i Mertuchlivoszt, iliti Razlosno nature zderszávanye. Zkojemi chlovek vu Kristussu to zadobiva: da Rázbornò, iliti szpametnò, Pravichnò, mertuchlivò, i terplivnò sivuch, biva Bogu, i vszem dobrem lyudem kruto povolyen, â szvetczem vnogò szpodoben: ter za nebeszko kralyevszтvo oszebujnò prilichen, i doszтojen.

Kojisze vele: Dari Duha Szvetoga?

Oni szedmeri, kojiszu zverhu Kristussa pochivali, terszе od nyega (kakti zdenicza vsze milosche) na druge lyude razlevaju, kaktiszu ovi:

Mudroszt, Razum, Tolnách, Znanye, Jakoszt, Pobosnoszt, i Sztrah Bosji, kisze veli: pochetek mudroszti.

Kojisze vele: Szádi Duha?

Velesze takovi dari, koje lyudi, poleg Duha (â ne poleg tela) sivuchi imaju, i po kojehsze duhovni lyudi, od telovneh poznavaju, i razluchavaju.

Koji-

Digitized by Google

Kojiſzu Szádi Duha?

Sz. *Pavel* veli, daſzu ovi deſzeteri:

Lyubav, Veſzelye, Mir, Terplivnoſzt, Dugovolynoſzt, Krotkoſzt, Vernoſzt, Chednoſzt, Zdersavanye, i Chiſztocha.

Kojaſzu Blaſenſztva Evangeliumſzka?

Jeſzu ona, koja G. Kriſtus na Gore ſzedech je navuchal, i zarad kojeh vu Evangeliumu imenuje blaſene, i ſzrechne one iſzte, kojiſze ſzvetſzkem lyudem vide ſziromaski, i neſzrechni, kaktiſzu ova oſzmera.

I.

Blaſeni vbogi duhôm: arje nyihovo kralyevſztvo nebeſzko.

II.

Blaſeni Tihi: ar oni budu zemlyûm ládali.

III.

Blaſeni, kîſze ſaloſzte: arſze oni razveſzeliti hote.

IV.

Blaſeni kî gladuju, i ſedyaju pravicze: arſze oni zaſzititi hote.

V.

Blaſeni Miloſzerdni: ar oni miloſzerdnoſzt dobiti hote.

VI.

Blaſeni chiſztoga ſzerdcza: ar oni Boga videli budu.

VII.

Digitized by Google

VII.

Blaſeni mirovni: arſze oni Szini Bosjî ozávali budu.

VIII.

Blaſeni, kî zbog pravicze, preganyanye terpe: arje nyihovo kralyevſztvo nebeſzko.

Zatem pridaje: Blaſeni jeſzte gda vaſz preklinyali, ter preganyali budu, i vſze zlo ſzuprot vam govorili: lasúchi zbog mene: veſzeleteſze, i radujteſze: arje vás najem obilen na nebeſzeh. (*a*)

Kojaſze vele: Szvetuvanya Evangeliumſzka?

Veleſze ona, koja G. Kriſtus vu Evangeliumu poſztavlya, né tulikò na zvelichenye potrebna; kulikò na vekſu zverſſenoſzt, iliti ſzvetoſzt kruto haſznovita: â duhovnem naſſem nepriatelom: Szvetu Telu, i vragu, zevſzema ſzuprotivna, kaktiſzu ova troja:

1. Vboſtvo hotechno. 2. Chiſztocha vechna. 3. Pokornoſzt zverſſena, zarad Boga pod duhovnem poglavarom.

Kômuſzu ova ſzvetuvanya ſzuprotivna?

Vboſtvo, iliti ſziromaſtvo hotechno, je ſzuprotivno *Szvétu*, kî vábi na blago i na ſzkupoſzt. *Chiſztocha* je ſzuprotivna *Telu*, koje viſzi na naſzladnoſzt, i na práznoſzt. *Pokornoſzt*, je ſzuprotivna *Vragu*, ki vléche na ſzlobodu, i na

e

(a) *Matb.* 5.

Digitized by Google

i na gizdoſzt: Ada vſzi tri ovi nepriateli, chloveka na greh pelyaju, i z-nyim vu pekel marlivò ſetuju. Kam vſzakoga onoga lehkò zapelyaju; kîſze goder od nyih nebude vernò chuval.

Kojaſzu Poſzlednya Chlovechanſzka?

Jeſzu ova chetvera. 1. Szmert. 2. Szúd. 3. Pekel. 4. Dika Nebeſzka. Kojaſze zato vele: *Poſzlednya*, kajtiſze chloveku, za ovem vmertelnem ſirkom, zadnyich pripetchaju. Od kojeh Duh Sz. opomina govorech: Szinko! Vu vſzeh poſzleh tvojeh, ſzpomeniſze iz poſzlednyeh tvojeh, i nigdar nehches vgreſſiti. (*a*)

I drugde ovak zdihava: O dabi lyudi mudri, i razumni bili, ter dabiſzi ſzvoja poſzlednya dobro prevideli! (*b*) Takbi drugach naſze pazili, i ſzuprot nepriatelom, iliti ſzuprot grehu zkoznuvali. I dabi mi! ſzamò tak marlivò zkoznuvali, i naſz chuvali, kak vragi zkoznuju, da naſz na greh napelyaju, i vu pekel zapelyaju. Ali kakſze nekoji lyudi za ſzvoje ſzvétſzke dobichke ſzkerbe; takbi vſzi velike Szvetcze ovde naſzleduvali, i negda vu dike nebeſzke doſztignuli. Kaj vſzem iz ſzerdcza ſelyim!

A M E N.

(a) *Eccli.* 7. (b) *Deut.* 32. 29.

INDEX

REGISTER, ali KAZITEL.

Redom kakſzu navuki, vu obodveh knigah poſztavleni.

Vu ove knige perve.

Razgovori pripravni, na marlivoſzt k-navuku kerſchanſzkomu kruto haſznoviti.

1. *Od Preczembe haſzne, i potreboche navuka kerſchanſzkoga.* fol. liſzt. 1.
2. *Od Proſchenya za navuk kerſchanſzki.* 9.
3. *Od Duſnoſzti navuchitelov.* 12.
4. *Nachin navuka kerſchanſzkoga.* 15.
5. *Kiſzu duſni na navuk dohadyati.* 19.
6. *Kakſzu duſni ſzvoje mlaiſe na navuk poſſilyati.* 23.

Navuki ſztrane perve.

1. *Od vere kerſchanſzke.* 29.
2. *Od prave Bosje vere.* 33.
3. *Daſze vſzaki vu ſzvoje vere nemore zvelichiti.* 39.
4. *Szama vera ne doſzta na zvelichenye.* 44.
5. *Od Sz. piſzma, i Rechih predáneh.* 47.
6. *Odgovarjaſze krivoverczem, kiſzu ſzuprot navukom*

Digitized by Google

vukom predánem, iliti: contra traditiones. 52.
7. Od ſzudcza pravde vu kotrigeh vere. 55.
8. Veruvati, i znati potrebna pod zvelichenye. 58.
9. Od oneh, kojaſze pod ſzmertni greh vſzaki mora vuchiti, kak berſè rázum dobiva. 67.
10. Od Boga jednoga, i trojega. 72.
11. Od Chlovéka. 76.
12. Od Koncza chlovechjega. 81.
13. Od Imena kerſchanſzkoga. 85.
14. Od Duſnoſzti kerſchanſzke. 88.
15. Od Znamenya chloveka kerſchenika. 91.
16. Navada, i haſzen kriſanya. 98.
17. Oſztanek od znamenya Sz. kriſa. 103.
18. Od kriſa dubovnoga. 109.
19. Od veruvanya Apoſtolſzkoga. 118.
20. Sztvorenye dubov dobreh, iliti Angelov. 129.
21. Od nechiſzteh duhov, iliti vragov. 136.
22. Sztvorenye chloveka. 146.
23. I vu Jeſuſſa Kriſtuſſa Szina nyegovoga Jedinoga Goſzpona naſſega. 155.
24. Kije prijel od Duha Sz. rodyen od Marie Devicze. 161.
25. Muku je terpel pod Pontiuſſem Pilatuſſem, razpet, vumerl, i pokopan. 168.
26. Razpet. 176.
27. Vumerl, i pokopan je. 183.
28. Od kerſchanſzkoga pokápanya. 189.
29. Sztupil je dolè na pekle, tretji dèn je goreſztal od mertveh. 195.
30.

Digitized by Google

30. *Tretji dèn je goreſztal od mertveh,* 202.
31. *Zaſztupil je na nebeſza: ſzedi na deſznicze otcza Boga vſzamoguchega.* 210.
32. *Szedi na deſznicze otcza Boga vſzamoguchega.* 217.
33. *Od onud hoche dojti ſzudit ſive, i mertve.* 222.
34. *Od ſzuda obchinſzkoga zadnyega.* 233.
35. *Od dojduchega antikerſzta.* 239.
36. *Verujem vu Duha ſzvetoga.* 248.
37. *Oſztanek od Duha ſzvetoga.* 257.
38. *Szvetu czirkvu kerſchanſzku katholichanſzku: ſzveteh obchinſztvo.* 264.
39. *Od czirkve krivoverſzke.* 274.
40. *Szuprot nepriatelom naſſe czirkve.* 285.
41. *Od znamenya naſſe vere, i czirkve.* 298.
42. *Raztanye czirkve izhodne, iliti gerchke, od zahodne, iliti latinſzke tojcto: Rimſzke.* 308.
43. *Od vere, i zakona vezdaſnyeh Raztanczov, moskovit, i vlahov.* 320.
44. *Bludnya, i Tusba Photianſzka ſzuprot Rimſzke czirkve.* 331.
45. *Zroki, zarad kojeh vlahi, i vſzi Gerchkoga zakona lyudi raztavlcni, moralibiſze z-Rimſzkum czirkvum z-jediniti, i z-jedinyeni ſztalnò obſztati, dabi ſzebi dobro hoteli.* 356.
46. *Kalvini vábe vlahe na ſzvoju krivu veru.* 363.
47. *Turſzkoga zakona pochetek.* 369.
48. *Szveteh obchinſztvo.* 383.
49. *Od proſchenya.* 390.
50. *Jubilæum iliti obilium.* 401.
51. *Purgatorium, iliti ochiſchenye.* 412.

Digitized by Google

52. *Grehov odpuſchanye.* 423.
53. *Tela Goreſztajanye.* 433.
54. *I ſitek vekivechni.* 445.
55. *Zavjetek veruvanya Apoſtolſzkoga.* 459.

Navuki Sztrane druge.

56. *Od ufanya.* 465.
57. *Molitve kerſchanſzke.* 475.
58. *Otecz naſſ kiſzi na nebeſzeh.* 486.
59. *Szvetiſze ime tvoje.* 495.
60. *Pridi kralyevſztvo tvoje.* 503.
61. *Budi volya kak na nebu, tak i na zemlyi.* 513.
62. *Kruha naſſega vſzakdenyega dajnam deneſz.* 519.
63. *Odpuſztinam duge naſſe, kak i mi odpuſchamo duſnikom naſſem.* 525.
64. *I nevpelyajnaſz vu ſzkuſſavanye.* 537.
65. *Neg oſzlobodi naſz od zla. Amen.* 547.
66. *Od Poboſnoſzti Marianſzke.* 564.
67. *Od Pozdravlenya Angelſzkoga: zdrava Maria.* 574.
68. *Miloſzti puna.* 587.
69. *Blagoſzlovlena ti med ſenami.* 594.
70. *I blagoſzlovlen je ſzad vutrobe tvoje.* 600.
71. *Szvéta Maria Mati Bosja.* 606.
72. *Moli za naſz greſſnike.* 613.
73. *Vezda, i na vure ſzmerti naſſe. Amen.* 622.
74. *Od Sz. Chiſzla blaſene D. M.* 628.

Vu knige druge.

Navuki Sztrane Tretje.

75. *Od lyubavi Boga.* 641.

Digitized by Google

76. Oſztanek od lyubavi Boga. 649.
77. Od lyubavi Blisnyega. 660.
78. Pomoch duſſ Purgatoriumſzkeh. 671.
79. Oſztanek od lyubavi Boga, blisnyega, i ſzebe ſzamoga. 677.
80. Od deſzetereh zapovedih Bosjeh. 690.
81. Od perve zapovedi Bosje. 701.
82. Oſztanek perve zapovedi. 711.
83. Od praznoga obderſavanya, i od czoprie. 721.
84. Protimbe ſzuprot czopriam. 728.
85. Od ſzvete vode. 733.
86. Od blagoſzlovlene ſzvétche, na dan ochiſchenya blaſene D. M. 735.
87. Oſztanek od perve zapovedi. 738.
88. Od druge zapovedi Bosje. 746.
89. Od zagovorov. 756.
90. Od tretje zapovedi Bosje. 762.
91. Od cheterte zapovedi Bosje. 774.
92. Od poſtuvanya redovnikov. 783.
93. Od duſnoſzti Roditelov, i drugeh ſztareſſeh. 794.
94. Duſnoſzt navuchitelov detcze. 809.
95. Duſnoſzt podloſnikov. 815.
96. Duſnoſzt Magiſtratuſſev, i drugeh poglavarov. 819.
97. Od pete zapovedi Bosje. 827.
98. Od ſeſzte zapovedi Bosje. 836.
99. Od ſzedme zapovedi Bosje. 845.
100. Od grehov ſzuprot ſzedme zapovedi. 851.
101. Od povrachanya tugyega blaga. 859.
102. Od oſzme zapovedi Bosje. 870.
103. Od ſzumlivoga ſzudyenya, laganya, i pri-ſepta-

Digitized by Google

ſeptany i. 875.
104. Od ogovarjanya. 881.
105. Od devete zapovedi Bosje. 887.
106. Od deſzete zapovedi Bosje. 895.
107. Od petereh zapovedih czirkveneh. 903.
108. Od perve zapovedi czirkvene. 909.
109. Od ſzvetkuvanya. 918.
110. Od druge zapovedi czirkvene. 931.
111. Od znamenya Sz. Meſſe. 940.
112. Od tretje zapovedi czirkvene. 958.
113. Od cheterte zapovedi czirkvene. 962.
114. Od pete zapovedi czirkvene. 971.

Navuki Sztrane cheterte.

115. Od vſzeh ſzkupa Sakrameniov. 977.
116. Od Sakramenta Sz. kerſzta. 992.
117. Od czeremoniih Sz. kerſzta. 1003.
118. Od Sakramenta Sz. Berme. 1012.
119. Od Sz. Oltarſzkoga Sakramenta. 1019.
120. Od áldova Sz. Meſſe. 1028.
121. Od Sakramenta pokore. 1036.
122. Od ſzkruſſenya, iliti poſaluvanya. 1047.
123. Od obechanya. 1066.
124. Od priprave k-ſzpovedi. 1082.
125. Od valuvanya grehov. 1106.
126. Od Sz. pricheſchanya. 1121.
127. Gibanye na guſztu ſzpoved, i na pricheſchanye. 1140.
128. Od zadovolychine. 1153.
129. Od Sakramenta Sz. krizme, iliti poſzlednyega pomazanya. 1166.

Digitized by Google

130. *Od ſzvetoga Reda.* 1184.
131. *Od vrednoſzti Sz. Reda.* 1202.
132. *Od hisnoga zakona.* 122 .
133. *Od páchkih hisnoga zakona.* 1233.
134. *Od Iſztoga hisnoga zakona.* 1252.
135. *Od duſnoſzti hisneh tovaruſſev.* 1263.

Navuki Sztrane Pete.

136. *Od laſztovite duſnoſzti kerſchanſzke.* 1277.
137. *Od beſanya zla.* 1283.
138. *Od zla, iliti greha, kojega beſati moramo.* 1287.
139. *Od nature, iliti zlobe greha.* 129 .
140. *Od zlobe ſzmertnoga greha.* 1302.
141. *Od velikoshe, i kaſtige grehov kerſchanſzkeh.* 1310.
142. *Od beſanya ſzmertnoga greha.* 1319.
143. *Od beſanya maloga greha.* 1326.
144. *Od glavneh grehov, â navlaſztitò od gizdoſzti.* 1334.
145. *Od poniznoſzti.* 1345.
146. *Od ſzkupoſzti.* 1351.
147. *Od dareslivoſzti.* 1359.
148. *Od práznoſzti.* 1365.
149. *Od chiſztoche.* 1378.
150. *Od nenavidnoſzti.* 1388.
151. *Od lakomoſzti, i pijanoſzti.* 1394.
152. *Od ſzerditoſzti.* 1419.
153. *Od lenoſzti.* 1436.
154. *Od tugyeh grehov.* 1451.
155. *Od grehov ſzuprot duhu ſzvetomu.* 1460.
156. *Od grehov vu nebo krichecheh.* 1468.

Digitized by Google

157. Od preczimbe vremena. 1473.
158. Od duſſe chlovechanſzke. 1478.
159. Od Miloſche Bosje. 1490.
160. Od dobroga nakanenya. 1494.
161. Od dobreh del, iliti chinov. 1507.
162. Od almuſtva. 1514.
163. Od dvojverſztoga almuſtva, iliti miloſzerdnoſzti. 1525.
164. Od krepoſztih Bogoſzlovneh, i glavneh, iliti petneh. 1528.
165. Od darov Duha ſzvetoga. 1534.
166. Od ſzadov Duha ſzvetoga. 1540.
167. Od blaſenſztvih Evangeliumſzkeh. 1548.
168. Od tolnachev Evangeliumſzkeh. 1556.
169. Od poſzlednyeh chlovechanſzkeh. 1564.
170. Od czeremoniih czirkveneh. 1576.

Digitized by Google

INDEX

Redôm po Literah, i recheh, od kojehſze ovde govori, okolu kojega opominam: da ovoga navuka jeſzu dve knige: â Index je ſzamò vu ove perve knige. Zato pervi broj znamenuje knigu pervu, ali drugu: â broj drugi znamenuje Liſztek, iliti folius knige.

A

Adam gde, i kakov ſztvorjen. K. 1. fol. 147.
1. 147.
nyegov pervi greh, i kaſtiga. 1. 148.
Agnus DEI, i druga ſzpodobna. 2. 730.
Aldov Sz. meſſe vnogoverſzti. 2. 1028.
Almuſtvo Bogu najdragſe. 1. 529.
Almuſtvo Bogu drago, â nam haſznovito. 2. 1514.
Almuſtvo dati duſnoſzt. 2. 1516.
Altarie, i meſs ſzlúſenye. 1. 422.
Amen, kaj znamenuje. 1. 461. 1. 557.
Angel chuvár chloveka. 1. 133.
Kadaſzu Angeli ſztvoreni. 1. 129.
Angelſzko pozdravlenye B.D.M. 1. 574. 1. 580.
Antikerſzt kakov bude. 1. 240.

Digitized by Google

Gdoſze more zvati: Antikerſzt. I. 245.

B

Berma drugi Sakrament. 2. 1012.
Bésanye zla, iliti greha. 2. 1283.
Blagoſzlavlyanye vina. 2. 1577. Szvétche 2. 735. 2. 1578.
Pepela. 2. 1579. Drénka. 2. 1579. Zvonov. 2. 1580.
vode 2. 733.
Blagoſzlovlena ti med ſenami. I. 596.
Blaſeneh i prokleteh broj. I. 509.
Blaſeneh dari tela, i Duſſe. I. 449.
Blaſenſztva Evang. oſzmera. 2. 1548.
Blaznikov vu Sz. piſzmu kaſtiga. I. 501.
Blaznoſzt kakov je greh. 2. 752.
Bog jeden, i Troji. 1 72. Kakſze ſzkerbi zą ſzvoju czirkvu. I. 289. Zoveſze naſs Otecz. I. 123.
nyegove zverſſenoſzti kojeſzu. I. 125.

CH

Chin vere uſanya, i lyubavi. 2. 704.
gdo greſſi ſzuprot ovem chinom. 2. 706.
Chiſzlo kaj, i kulikoverſzto. I. 629.
na ovo moliti nachin. I. 630.
Chiſztocha trojverſzta. 2. 1378. ovo obchuvane

Digitized by Google

vane ſzrecha 1. 599. Gibanya. 2. 1381.
chiſztoche velika haſ en. 2. 1386.
Chlovek na Duſſe i Telu kaj. 1. 76.
kak, zakaj, i gde ſztvorjen. 1. 146.
Chloveka i goluba priſzpodoba. 1. 258.
Cyrola Patriarka Arianſzki vkanitel. 1. 252.
Czarigrad zgublen. 1. 341. 1. 381.
Cziganſzka hudoba, iliti zloba, 2. 717.
Czirkva kaj znamenuje. 1. 265.
ova jedna, ſzveta, kathol. Apoſt. Rimſzka. 1. 271.
ova ne z-falila, niti z-faliti mogla. 1. 286.
Ima prava znaménya Czirkve Bosje. 1. 267.
Krivoverſzka nema znamenya. 1. 275.
Czirkvene ſztvari kulikoga poſtenya vredne. 1. 484.
Czopernicza kakbiſze zvelichila. 2. 727.
Czopria kaj. 2. 723. protimba. 2. 729.

D

Dareslivoſzt. 2. 1359. nato gibanya. 2. 1364.
Dari duha Sz. ſzedmeri. 2. 1535.
Dela telovna vnogoverſzta. 2. 1472.
Deſznicza otcza nebeſzkoga. 1. 218.
Diſmas razbojnik zvelichen. 1. 180.
Divojachtvo perva chiſztocha. 2. 1379.
Divojachke vu nebu korunicze. 1. 453.
Dobra dela trojverſzta: poſzt, Almuſtvo, i molit-

Digitized by Google

molitva. 2. 1509.
Dobra vremenita kak proſzimo. 1. 524.
Dúg, zakajſze zove greh. 1. 530.
Dugov odpuſchanye kak proſzimo. 1. 526.
Duh Sz. pravi Bog. 1. 248. otczu jednak. 251.
malaſze na priliku goluba. 1. 257.
Dober i zel, kakſze poznava. 1. 261.
Izhadya od otcza, i ſzina. 1. 336.
Duſſa kaj. 2. 1479. moreſze izkazati. 1. 140.
Zakaibi nyu vredno chuvati. 2. 1480.
Nachin na zvelichenye pomágati. 2. 1486.
Duſſe greſſnikov pred Kriſtuſſevum ſzmertjum, kak ſzuſze mogle pekla ognuti. 1. 198.
Duſs purgatoriumſzkeh izpiſzanye. 1. 415.

E

Eleazar, pelda obderſavanya zapovedih. 2. 699.

F

Falinge ſzpovedanya. 2. 1084.
Fantenya izchuchi kvaruju. 1. 532.

G

Digitized by Google

Gabriel kaj znamenuje. 1. 584.
Generalſzka ſzpoved. 2. 1113.
Gerchke i Rimſzke czirkve ſzpodoba. 1. 365.
Gizdoſzt glavni dreh. 2. 1336. Bogu odurna. 2. 1339.
Gizdavo Tela czifranye. 2. 1341.
Goluba i chloveka ſzpodoba. 1. 258.
Goſzpon je z-Tobum. 1. 589.
Greh Iztochni, komu je naskodil. 1. 151.
Greha zloba. 2. 1293. kaſtige vnoge. 2. 1306.
Kaſtige iſztochnoga. 1. 153.
Greſſnik vnogo zla chini. 2. 1296. kvaruje. 2. 1303.
Grehov kerſchanſzkeh velikocha. 2. 1311.
Od grehov ſzmertneh beſanye. 2. 1319.
Greha maloga hudoba, vidiſze iz kaſtig. 2. 1327.
Grehe odpuſchati oblaſzt. 1. 426.
Grehi mali odpuſchajuſze. 1. 528.
Grehov odpuſchanye dobivaſze. 1. 424.
Grehi ſzuprot Duhu ſzvetomu. 2. 1424.
Kakbiſze od oveh chuvali. 2. 1466.
Grehi Tugyi deveteri. 2. 1452.
Kakbiſze oveh chuvali. 2. 1458.
Grobje kerſchanſzko kakvo. 1. 192.

H

Digitized by Google

Helena kriſe je naſsla. 1. 110.
Hiſni zakon Sakrament. 2. 1253.
Ovoga zakona vnoge páchke. 2. 1233.
Hiſneh tovaruſſev duſnoſzti. 2. 1264.
Duſnoſzt zakonſzke ſene. 2. 1268.
Greſſe hiſni tovaruſſi. 2. 1270.
Zroki neſzloge med tovaruſſih. 2. 1271.

I

Jakoſzt, glavna krepoſzt. 2. 1533.
JESUS, ime poſtenya vredno. 1. 158.
Ovoga imena krepoſzt. 1. 605.
Ime Bosje ſzvetimo. 1. 497. 2. 747.
Koji to najlepsè ſzvete. 1. 500.
Jubilæum, iliti obiliumſzko proſchenye. 1. 401.

K

Kak i mi odpuſchamo. 1. 531.
Kalvinſzkoga, i gerchkoga navuka protivnoſzti. 1. 363.
Kapellicza Lauretanſzka. 1. 584.
Kerſchanſzka duſnoſzt. 1. 88.
Kerſzta czeremonie. 2. 1003.
Kipi malani, i zdubeni. 1. 327.
Kipov poſtuvanye. 2. 742.
Kniga ſitka, kaj znamenuje. 1. 225.

Kotri-

Digitized by Google

Kotrigi pod zvelichechenye. 1. 58. pod greh, i zapoved potrebnii. 1. 67.
Kralyevſztzvo Bosje. 1. 505.
Kakſze dobiva. 1. 504.
Kriſtus ne rekel: ſitek; nego kralyevſztvo. 1. 506.
Krepoſzti glavne, iliti petne. 2. 1529.
Kriſi duhovni kajſzu. 1. 109.
Kriſanya nachin, i móch. 1. 92.
Kriſtus kaj. 1. 158. naſs Goſzpon. 1. 161.
Krivoverczem protivna pitanya. 1. 293.
Krivoverczi pravi kajſzu. 1. 282.
Kakſze zovu: Evangeliczi. 1. 291.
Krivoverſzka molitva od naſſe razluchavaſze. 1. 555.
Krizmanye peti Sákrament. 2. 1166.
Komuſze mora, ali nemora dati. 2. 1172.
Priprava, daſze doſztojnò prime. 2. 1178.

L

Laganye, i krivò govorenye. 2. 878.
Lakomoſzt glavni greh. 2. 1394.
Lenoſzt telovna. 2. 1437. Lenoſzt duhovna. glavni greh. 2. 1441. Protimbe. 2. 1446.
Limbus gde, i kaj. 1. 196.
Liturgia Gerchka meſſa. 1. 324.
Lotruvanya zloba. 2. 840.
Luther, hotelje czirkvu popraviti. 1. 288.

Digitized by Google

Lyubav moguchna. 2. 668. Lyubav Boga. 2. 641.
Bliſnyega 2. 660(ſzebe iſztoga, 2. 687.
Lyubav trojverſzta: Boga, blisnyega, i ſzebe iſztoga. 2. 677.
Lyubav, i pomoch duſs purgatoriumſzkeh. 2. 671.

M

Magiſtratuſſa duſnoſzt. 2. 819.
Mahomet Turkov pöchetnik. 1. 369.
MARIA, kaj znamenuje. 1. 577.
Kakje odkuplena. 1. 173.
Prava Mati Bosja. 1. 611.
Z-darmî nadelena. 1. 592.
Kakvum najrajſa pomore. 1. 619.
Marianſzka poboſnoſzt. 1. 567.
Mertuchlivoſzt, i Tréznoſzt. 2. 1416.
Mertuchlivoſzt i zderſavanye od ſzerditoſzti. 2. 1534.
Meſſe pred ſzmertjum haſznoviteſſe. 1. 421.
Meſſe za mertve, Requiem. 1. 422.
Meſſa Aldov. 2. 1028, ove haſzen velika. 2. 937.
Nye oſzebujna preczemba. 2. 1035.
Meſſe i Ruha znamenye. 2. 941.
Metania gerchka, i vlaska. 1. 326.
Miloſcha Bosja, potrebna. 1. 528.
Zadnya. 1. 469. Kaj chini vu Duſſe. 2. 1491.

Digitized by Google

Miloſzerdnoſzti peldu dal je Turchin. 1. 536.
Miloſzerdnoſzti dela telovna. 2. 1525.
Miloſzſzendnoſzti dela duhovna. 2. 1526.
Miloſzti puna Blaſena D. M. 1. 587.
Molimo k-Izhodu obernyeni. 1. 480.
Molitva kerſchanſzka kaj. 1. 475.
Koja naj plemeniteſſa molitva. 1. 487.
â Blaſenoj D. M. naj dragſa. 1. 575.
Molitve juternye haſzen. 2. 1513.
Molitve Goſz. iztolnachenye. 1. 487.
Zavjetek, i lepe priſzpodobe. 1. 561.
Koji ovu najlepsè mole. 1. 558.
Moliti kaj, i kada. 1. 481.
Moskovite od kogaſzu veru kerſchanſzku prijeli. 1. 320.
Muchenikov v-nebu korunicza. 1. 451.

N

Nachin obchinyanya za ſzpoved. 2. 1090.
Poſaluvanya. 2. 1097. obechanya. 2. 1100.
Valuvanya grehov. 2. 1101.
Nad novo-meſſnikom razgovor. 2. 1202.
Nakanenye dobro. 2. 1496. kakvo mora biti. 2. 1498.
Navuki predani kajſzu: Traditiones. 1. 49.
Navuchitelov v-nebu korunicza. 1. 452.
oveh duſnoſzt navuchati. 1. 13.

Digitized by Google

Nebo je prebivaliſche Bosje. 1. 492.
Nechiſzto govorenye. 2. 842.
Nedelye obderſavanye. 2. 765.
Nemiloſzerdni kak kvaruju. 2. 1521.
Nenavidnoſzt, glavni greh. 2. 1388.
Nenavidnoſzti protimbe. 2. 1391.

O

Obchinſztvo ſzveteh kaj. 1. 383.
Kaj je k-ovomu potrebno. 1. 386.
Obchinyanye pred ſzpovedjum. 2. 1090.
Obechanye pobolſanya. 2. 1066.
Obilium i drugo proſchenye. 1. 401.
Za obilium potrebna chiniti. 1. 404.
Toga nezadobi vſzaki ſzpovedan. 1. 410.
Obiliumſzka ſzpoved. 1. 407. Poſzt. 1. 406.
Obiliumſzke miloſche, i oblaſzti. 1. 408.
Ogovarjanye greh. 2. 881.
Oltarov blagoſzlov. 2. 745
Oltarſzki Sakrament. 2. 1020.
Otecz naſs, kaj znamenuje. 1. 488.

P

Páchke hisnoga zakóna. 2. 1233.
Papa Rimſzki, i oblaſzt. 1. 283.
Papa Rim. ne Antikerſzt. 1. 243.

Pa-

Digitized by Google

Pape Rimſzkoga Pervina. 1. 351.
Photius zrok Raztanya czirkve. 1. 313.
Krivi zroki Raztanya. 1. 331.
Pijanoſzti zloba. 2. 1396. Prilike. 2. 1403.
Protimbe. 2. 1404. Tobi poglavari mogli, i morali zabraniti. 2. 1413.
Piſzmo kulikoverſzto. 1. 47.
ovoga chteti neſzme vſzaki. 1. 463.
koje je prava Rech Bosja. 1. 462.
Pitanya krivoverczem protivna. 1. 293.
Podloſnikov duſnoſzt. 2. 815.
Poganin pravichen na ſzmert obſzudyen, pelda kerſchenikom. 1. 116.
Poglavari greſſe. 2. 824. czirkveni. 2. 904.
Pokapanye kerſchanſzko kakvo. 1. 189.
gdogaje nevreden. 1. 194.
Pokora krepoſzt, i Sakrament. 2. 1037.
Pokornoſzt duſna Roditelom. 2. 778.
Poniznoſzti lepi nachini. 2. 1346.
Poſaluvanye. 2. 1048. kada potrebno. 2. 1060.
Zverſſeno. 2. 1053. nachin ovoga. 2. 1062.
nezverſſeno. 2. 1052.
Poſtuvanye Redovnikov. 2. 783.
Roditelov. 2. 775.
Poſzlednya chlovechanſzka. 2. 1564.
Poſzluſſanye meſſe. 2. 931.
Poſzvetchenye vu ſzladkom, iliti pogache. 1. 341.
Poſzt. 2. 951. kakov. 2. 959. gdoje od poſzta izprichan. 2. 956.

Digitized by Google

Povratchanye tugyega blaga. 2. 859
Pravicza, krepoſzt glavna. 2. 1532.
Práznoſzt glavni greh. 2. 1365.
ove zloba. 2. 838. kvaruvanye. 2. 1369.
praznoſzti vnoge fele. 2. 1372.
praznoſzti protimbe. 2. 1375.
Prichefchanye zapovedano. 2. 966.
od ovoga navuk. 2. 1121. duhovno 2. 1135.
Gibanye na ſzpoved, i priches. 2. 1141.
Prilika greſſna. 2. 1074.
Priprava k-ſzpovedi. 2. 1082.
Priſzeganye kada ſzlobodno. 2. 748.
Prokleteh, i blaſeneh ſztraſſen broj. 1. 509.
Prokletſztvo czirkveno kulikoverſzto. 1. 386.
Proſchenye za pozdravlenye. 1. 582.
Proſchenye, iliti Indulgentiæ. 1. 390.
Kulikoverſzto. 1. 397. gdo deli. 1. 395.
Daſze dobi, kaj je potrebno. 1. 391.
Protimbe ſzuprot czopriam. 2. 729.
Purgatorium kakvo meſzto. 1. 412.
Da je purgatorium, ſzuprot krivoverczem. 1. 346.
Od purgatoriuma pitanya. 1. 412.
Purgatoriumſzka muka. 1. 415.
Puſtivanye ſzveto. 2. 744.

R

Razbornoſzt, iliti ſzpametnoſzt. 2. 1530.

Digitized by Google

Razgovor Turchina od vere. r. 376.
Raztanye czirkve izhodne od zahodne obil-nò izpiſzano. r. 308.
Raztanczev Bosja kaſtiga. r. 319.
Red Sakrament. 2. 1184. Leta za Rede. 2. 1194.
Redovnikov chaſzt. 2. 1198. vrednoſzt. 2. 1202.
Regule navuchitelov. 2. 809. deteze. 2. 812.
Regule za pricheſchanye detcze. 2. 813.
Regule roditelov. 2. 796.
Roditelov duſnoſzt. 2. 794.

S

Sakrament kaj znamenuje. 2. 978.
Saturus, pelda ſztalnoſzti vu vere. 2. 720.
Senſzka ſzrecha, i blagoſzlov. 1. 598.
Sitek vekivechni, 1. 445. Kaj znamenuje, 1. 447.
Szadi Duha Sz. dvanajſzteri. 2. 1541.
Szegurni greſſniki kak blude. r. 474.
Szerditoſzt, glavni greh. 2. 1419.
gibania od nye. 2. 1424. Protimbe. 2. 1430.
Szkupoſzt, glavni greh. 2. 1351.
Szkuſſavanye obladati nachin. 1. 546.
Szkuſſavanye je potrebno. 1. 538.
Jeli to greh. 1. 539. protimbe. 1. 542.
Szmert kaj je. 2. 1565. ſzmert zavdati. 2. 1831.

Digitized by Google

Szobote obderſavanye. 2. 763.
Szpoved zapovedana. 2. 963.
Sztaroverczi kojiſzu. 1. 308.
Sztraſsliveh obatrivenye. 1. 474.
Sztvoriti kaj je to. 1. 126.
Szud poſzébni. 1. 222. Obchinſzki. 1. 233.
Szudecz pravde od vere. 1. 55.
Szvet je kniga chloveku. 1. 73.
Szvétche blagoſzlovlene. 2. 735.
Szvetczev poſtuvanye. 1. 328. 1. 476. 2. 739.
Szvetkuvanye. 2. 770. 2. 919. izprichanye. 2. 768.
Gibanye na ſzvetkuvanye. 2. 926.

T

Tatbine hudoba. 2. 847. ove krivczi. 2. 852.
Tela goreſztajenye. 1. 433.
Theodoſius Czeſzar pokornik. 1 389.
Trojachkeh ſzvetkov pochetek. 1. 262.
Turſzki zakon izpiſzan. 1. 369.

V

Valuvanye grehov na ſzpovedi. 2. 1106.
Vera Bosia koja je prava. 1. 33.
Vera kerſchanſzka kakva. 1 29.
Ove kratek zavjetek. 1. 118. 1. 459.

Veru-

Digitized by Google

Veruvati Bogu, Boga, i vu Boga. 1. 122.
Ufanye kerſchanſzko, i Bojanye Boga. 1. 472.
ovomu ſzuprotivni grehi. 1. 470.
Voda ſzveta, iliti blagoſzlovlena. 2. 733.
Vrag moreliſze izkazati. 1. 139.
moreli vu chloveka vlezti. 1. 141.
kakje glava vſzega zla. 1. 550.
kakſzu vragi poſztali. 1. 137.
nam protivni. 1. 545. na greh vábe. 1. 138.
Vreme naſſe. 1. 623. ovoga preczemba. 2. 1473.
Vura ſzmertna pogibelna. 1. 624.
Vuzma veſzelo obſzluſavanye. 1. 207.

Z.

Zadovolychina za grehe. 2. 1153.
Zágovor, i obechanye proſzto. 2. 756.
ov preſztane derſati. 2. 759.
Zagrebczev hvala zarad dareslivoſzti. 1. 499.
Zapovedi odkudaſzu. 2. 691. ove ne vuche greha. 2. 697.
ove je moguchno obderſavati. 2. 697.
Zaruki, i duſnoſzt obderſavati. 2. 1223.
Zroki z-jedinenya czirkvih. 1. 336.
Zvonenye kaj Duſſam pomore. 1. 423.
Zvonenya na pozdravlenye pochetek. 1. 582.

Digitized by Google

INDEX.

Za Prodekatore.

Akobiſze negda doſztojali vu ove knige pogledati, i (na meſzto druge viſzoke prodeke, morebit menyè potrebne, ali haſznovite) nekaj od ovud lyudſztvu govoriti prilágodech textuſſu, vzetomu iz Evangeliuma, onoga dneva nedelynoga, ali ſzvetechnoga.

Nedélya I. Adventa.

Onda budu videli -- Luc. 21. Od ſzuda obchinſzkoga navuk. XXXIV: *Nebo i zemlya prejdu --* Od tverdnoſzti naſſe vere. Nav. I. Ali: *Podignete glave --* od dobroga nakánenya. nav. CLX.

Nedélya II. Adventa.

Text. *Ivan. vu vize --Math.* II. Od kriſev duhovneh. Nav. XVIII. *Poſzlavſi dva zmed vuchenikov --* Od poſſilyanya na navuk. Razgov. VI. fol. 23.

Nedelya III. Adventa.

Text. *Gdoſi ti -- Joan.* I. Od poniznoſzti. nav. CXLV. *I valuvah, i ne tajil --* od valuvanya grehov. n. CXXIV.

Nedélya IV. Adventa.

Vſzaka gora, i goricza. Luc. 3. Od gizdoſzti. n. CXLIV. *Vchinyena beh Rech --* od obecha-

Digitized by Google

chanya, i prilike greha. n. CXXIII. *Prodekujuchi kerszta pokore* -- od pokore. n. CXXI.

Nedelya I. po Roſichu.

Z-poſzti, ter z-molitvami. Luc. 2. Szama vera ne doſzta. n. III. Ali od dobreh dél. n. CLXI, *A Dete je rázlo* -- Regule navuchitelov, i detcze. n. XCIV.

Nedelya I. po Treh Kralyeh.

Poſſedſi oni gore vu Jeruſalem. Luc. 2. Od putuvanya. n. LXXXVII. fol. 743. *Najdoſſe nyega vu czirkve* -- od potreboche navuka. Razgov. I. fol. I. *I beſſe nyim pokoren.* n. XCI.

Nedelya II. po Treh Kralyeh.

Szvatba beh vchinyena. Joan. 2. Od zarukov. n. CXXXII. ali: od pachkih. n. CXXXIII. *Kajvamgod recshe* -- od obderſávanya zapovedih. n. LXXX. *I gdaſze opiju* -- od pijánoſzti. n. CXI.

Nedelya III. po Treh Kralyeh.

Goſzpone ako hoches. Math. 8. Daſze volya naſſa, volye Bosjoj mora podverchi. n. LXI. *Idi pokaſiſze popu* -- Od Sz. Reda. n. CXXX. ali CXXXI. *Goſzpone, neſzem vreden* -- od duhovnoga prichefchanya. n. CXXVI. fol. 1135.

Nedelya IV. po Treh Kralyeh.

Goſzpone oſzlobodi naſz. Math. 8. Vu pogibeli molemo. n. LVII. ali: od ſzkuſſavanya n. LXIV. *kajſze bojite* -- od ufanya. n. LVI. *Gdoje ov* -- od velichanſztva Bosjega vu nav. CXXXIX. fol. 1293.

Digitized by Google

Nedelya V. po Treh Kralyeh.

Gdabi pak ſzpáli. Math. 13. od Lenoſzti duhovne. n. CLIII. *Poberete kukolya--* od pekla n. CLXIX. *Nepriatel chlovek* - od nenavidnoſzti. n. CL.

Nedelya VI. po treh Kralyeh.

Szpodobno je neb. kr. k-muſztardinovomu zernu. Math. 13. od dobroga nakanenya. n. CLX. ali od maloga greha. n. CXLIII.

Nedelya ſzedemdeſzetnicze.

Szpodobno je neb. kr. chloveku goſzpodaru. Math. 20. Od koncza chlovechjega. n. XII. *Kaj ſztojite ovde--* od Lenoſzti telovne. n. CLIII. *Jedaje tvoje oko hudobno--* od nenavidnoſzti. n. CL.

Nedelya ſeſztdeſzetnicze.

Szeme je Réch Bosja. Luc. 8. Od potrebochenavuka. Razg. I. fol. I. *Opalo je med ternye--* od ſzkupoſzti. n. CXLVI.

Nedelya Petdeſzetnicze.

Nekoji ſzlépecz ſzedel je. Luc. 18. Od zlobe greha. n. CXXXIX. *Idemo gore vu Jeruſalem--* od muke kriſtuſſeve. n. XXV.

Nedelya I. Korizme.

Pelyan beh JESUS. Math. 4. Od ſzkuſſavanya. n. LXIV. *I gdabi poſztil--* od poſzta n. CXII. *G. Boga tvojega budes molil--* od poſtuvanya Boga. n. LXXXI.

Nedelya II. Korizme.

Szmilujſze meni Goſzpone. Math. 17. Da naſz nevolye k-Bogu tiraju. n. LXV. *Velika je vera tvoja--*

Digitized by Google

tvoja -- od vere. n. 11. *Budi tebi kak hoches.* Od molitve. n. LVII.

Ali od Preobrazenya Kristussevoga.

Ovoje moj dragi Szin. Math. 17. Od Szina Bosjega. n. XXIII. *Goszpone, dobronam je ovde.* od dike nebeszke. n. LIV.

Nedelya III. Korizme.

I gdabi zegnal bil vraga. Luc. 11. Od nechiszteh duhov. n. XXI. ali od szpovedi. n. CXXV. *Znamenya iz neba proszahu* -- od znamenya prave czirkve. n. XXXVIII. *Blasena vutroba* -- od Blasenszstva B.D.M. n. LXIX.

Nedelya IV. Korizme.

Odkud hochemo kupiti kruha. Joan. 6. Od prosnye kruha. n. LXII. *Pobegnul je na goru* -- Od Poniznoszti. n. CXLV.

Nedelya V. Korizme.

Gdo zmed vasz pokára mene od greha. Joan. 8. Od knigè sitka, gdese tusba naide. n. XXXIII. fol. 225. *Ako gdo rechi moje obderszaval bude* -- od zapovedih. n. LXXX. ali od poszlussanya navuka. Razg. v. fol. 19.

Nedelya VI. Korizme.

Dossel je tebi tih. Math. 21. Od besanya szerditoszti. n. CLII. *Odvesete, i dopelyajte meni* -- od zadovolychine. n. CXXVIII. ali od Drénka. n. CLXX.

Na Veliki Chetertek.

Arszem vam peldu dál. Joan. 13. Od Aldova messe. n. CXX. ali od poszlussanya Sz. messe. n. CXI.

Na

Digitized by Google

Na Veliki Petek.

Muku je terpel. n. xxv. Razpet. n. xxvi. Pokopan. n. xxvii.

Nedelya Vuzmena.

Sztal je gore. Marc. 16. Od toga. n. xxx. ali od obechanya. n. cxxiii.

Pondelyek Vuzmeni.

Neli bilo potrebno ova terpeti. Luc. 24. Od terplivnoſzti kriſev. n. xviii.

Tork Vuzmeni.

Onda odpreh nyim pamet. Luc. 24. Od ſzudecza pravde vu vere. n. vii.

Nedelya I. po Vuzmu.

Kojeh odpuſztite grehe. Joan. 20. Od grehov odpuſchanya. n. lii. ali od Sz. Reda. n. cxxx. ali od poſtuvanya Redovnikov. n. xcii.

Nedelya II. po Vuzmu.

Poznávam ovcze moje. Joan. 10. Od Lyubavi bliſnyega: arje to znamenye ovecz Kriſtuſſeveh. n. lxxvii. *I bude jedna ovcharnicza, i jeden Paſztir* -- od pervine Rim. Pape. vu nav. xliv. fol. 351. ali od jedinoſzti czirkve. n. xxxviii.

Nedelya III. po Vuzmu.

Veſzelya vaſſega od vaſz nigdo neodneſze. Joan. 16. Od ſitka vekivechnoga. n. liv. *Plakaliſze ludete vi.* Od pekla vu nav. clxix. f. 1570.

Nedelya IV. po Vuzmu.

Bude karal od greha, i od pravicze. Joan. 16. Od grehov ſzuprot ſzedme zapovedi. n. xcix. ali od duſnoſzti pavrachanya. n. ci. *Nede-*

Digitized by Google

Nedelya V. po Vuzmu.

Ako kaj budete proſzili vu ime moje. Joan. 16. Od molitve. n. LXXVII. ali od Sz. putuvanya. fol. 743.

Pondelyek po V. Nedelye.

Proſzete i hochevamſze dati. Luc. 11. Kaj i zakaj proſzimo. n. LXII. f. 522. ali fol. 481.

Zaſztuplenye Kriſtuſſevo.

Beh vzét gorè na nebo. Marc. 16. Od zaſztuplenya. n. XXXI. *Vu imenu mojem budu vrage van zganyali.* -- kak ſzvetimo ime Bosje. n. LIX. ali: daſze neprime zavman. n. LXXXVIII.

Nedelya VI. po Vuzmu.

Ki od Otcza izhadya. Joan. 15. Od izhadyanya Duha Sz. i od Szina n. XLIV. fol. 336.

Nedelya Sz. Duha, ali Trojáchka.

Veſzelitel pak Sz. Duh. Joan. 14. Od Duha Sz. n. XXXVI. ali: od izkazanya vu prilike goluba. n. XXXVII.

Za Pondelyek: Od darov Duha Sz. n. CLXV.

Za Tork: O ſzadov Duha Sz. n. CLXVI. ali: od grehov ſzuprot Duhu Sz. n. CLV.

Nedelya Preſzvetoga Troiſztva.

Vu ime Otcza, i ſzina, i Duha Sz. Math. 28. Od Navade, i haſzne kriſanya. n. XVI. ali od znamenya Sz. kriſa. n. XVII. *Kerſztchenye* -- od Sz. kerſzta. n. CXVI. ali: od czeremoniih Sz. kerſzta. n. CXVII.

Ali: *Nedelya I. po Trojakeh.*

Budete miloſzerdni. Luc. 6. Od miloſzerdnoſzti

Digitized by Google

ſzti proti Duſſam purgatoriumſzkem. n. LXXVIII. ali: od Almuſtva. n. CLXII.

Na den Preſzvetoga Tela Kriſtuſſevoga.

Ki Telo moje jé. Joan. 6. Od Sz. Prichſchanya. n. CXXVI. *Telo moje ſztanovito je jeſztvina* -- od Oltarſzkoga Sakramenta. n. CXIX.

Nedelya II. po Trojakeh.

Senuſzem vzel. Luc. 14. Od hiſnoga zakona. n. CXXXIV. ali: od duſnoſzti hiſneh tovaruſſev. n. CXXXV. ali: od zrokov neſzloge. f. 1271.

Nedelya III. po Trojakeh.

Nevuſgeli ſzvétchu. Luc. 15. Od preczembe vremena. n. CLVII. ali: od Duſſe chlovechanſzke. n. CLVIII. *bude veſzélye*: od Sakramenta pokore. n. CXXI.

Nedelya IV. po Trojakeh.

Lyudi lovil budes. Luc. 5. Od ſzkerbi za Dúſs zvélichenye vu n. CLVIII. f. 1483.

Naſzleduvaſſe nyega -- od Tolnachev Evangeliumſzkeh. n. CLXVIII.

Nedelya V. po Trojakeh.

Pojdi Pomiriſze. Math. 5. Od Lyubavi bliſnyega. n. LXXVII. ali: odpuſchanya zamerih. n. LXIII. *Neizides od onde* -- od Purgatorija. vu n. XLIV. fol. 345.

Nedelya VI. po Trojakeh.

Milomi je vnoſine Lyudſztva. Marc. 8. Od Miloſzerdnoſzti telovne, i duhovne. n. CLXIII. ali: od Almuſtva. n. CLXII.

Nede-

Digitized by Google

Nedelya VII. po Trojakeh

Chuvajteſze od kriveh prorokov. Math. 7. Od béſanya zla. n. CXXXVI.

Drevo, koje nechini dobroga ſzada-- da ſzama vera ne doſzta na zvelichenye. n. IV. negoſzu potrebna i dobra dela.

Nedelya VIII. po Trojakeh.

Daj Rachun. Luc. 16. Od ſzuda poſzebnoga. n. XXXIII. *I ov beſſe obtiſen--* od ogovarjanya. n. CIV. *Vchineteſzi priatele.* Od Almuſſtva. n. CLXII.

Nedelya IX. po Trojakeh.

Dabi poznal bil i ti: Luc. 19. Od préczembe vremena. n. CLVII. ali: Od ſzvetkuvanya. n. CIX.

Nedelya X. po Trojakeh.

Neſzem kakti drugi. Luc. 18. Od gizdoſzti. n. CXLIV. ali: od poniznoſzti. n. CXLV. ali od beſanya Lotrie. n. CV.

Nedelya XI. po Trojakeh.

Dopelyaſſe nyemu gluhoga. Marc. 7. Od Tugyeh grehov. n. CLIV. *I pochne govoriti pravò--* Od Falingih vu ſzpovedi. n. CXXIV. fol. 1084. ali: ſzuprot blaznoſzti. vu n. LXXXVIII. f. 751.

Nedelya XII. po Trojakeh.

Lyubi G. Boga. Luc. 10. Od Lyubavi Boga. n. LXXV. ali: n. LXXVI. ali bliſnyega. n. LXXVII. *Vidovſtga genuhſze--* Od miloſzerdnoſzti. n. CLXIII.

Nedelya XIII. po Trojakeh.

De-

Digitized by Google

Deſzet muſih gubaveh. Luc. 17. Od zlobe greha. n. CXL. *Pojte, pokaſeteſze Popom* -- od Sz. Reda. n. CXXX. ali: Od poſtuvanya Redovnikov. n. XCII. ali: Od poſaluvanya. n. CXXXII.

Nedelya XIV. po Trojakeh.

Nigdo nemore dvem Goſzponom ſzluſiti. Math. 6. Szuprot tugyem bogom. n. LXXXII. *Nebudete ſzkerblivi* -- Od ſzkupoſzti. n. CXLVI. *Izchete najpervich* -- Od kralyevſztva nebeſzkoga. n. LX.

Nedelya XV. po Trojakeh.

Ovoſze vun noſzaſſe mertvecz. Luc. 7. Od ſzmerti. n. CLXIX.

I daje Bog pohodil ſzvoje lyudſztvo -- od prijetja, i narodyenya Kriſtuſſevoga. n. XXIV.

Nedelya. XVI. po Trojakeh.

Jeli ſzlobodno v-ſzobotu vrácsiti. Luc. 14. Od obſzluſavanya ſzobote. i nedelye. n. XC. *ovo jeden chlovek vodeno-beteſen* -- od ſzkupoſzti. n. CXLVI.

Nedelya XVII. po Trojakeh.

Lyubi G. Boga. Math. 22. Od Lyubavi trojverſzte. LXXIX. *ſzedi na Deſzniczu* -- od deſznicze. n. XXXII.

Nedelya XVIII. po Trojakeh.

Sztani, vzemi poſztelyu tvoju. Math. 9. Od beſanya prilike greha. vu nav. CXXIII. fol: 1074. *I gdabi videl JESUS miſslenya* -- od grehov miſslenya. n. CVI.

Digitized by Google

Nedelya XIX. po Trojakeh.

Pogubih lyudomorcze. Math. 22. Od lyudomorſztva. n. XCVII. *Kakſzi ſzim vlezel* -- od priprave k-prichefchanyu. n. CXXVI. f. 1125.

Nedelya XX. po Trojakeh.

Ar beſſe pochel vmirati. Joan. 4. Od ſzkerbi za Sz. krizmu. n. CXXIX. *I proſzaſſe nyega* -- od dufnoſzti roditelov. n. XCIII. *I veruvah on* -- od znamenya vere i czirkve. n. XLI. ali XXXIX.

Nedelya XXI. po Trojakeh.

Kije hotel racsun vchiniti. Math. 18. Od ſzuda. n. XXXIV. *Dufen beſſe deſzet jezer* -- od grehov ſzuprot ſzedme zapovedi. n. C. *Tak i Otecz moj* -- od ſzerditoſzti. vu nav. CLII. f. 1422. ali odpuſchanya zámerih. n. LXIII.

Nedelya XXII. po Trojakeh.

Dajte ada kaſzu. Math. 22. Od povratchanya. n. CI. ali od pravicze. fol. 1532. *Meſter, znamo, daſzi pravicken* -- od czirkve n. XI. *Chije ov kip* -- od poſtuvanya kipov. vu nav. LXXXVII. fol. 741. ali fol. 727.

Nedelya XXIII. po Trojakeh.

Akoſze leprav doteknem. Math. 9. Szuprot czopriam. n. LXXXIII. *I goreſztah divojka* -- od chiſzroche. n. CXLIX. ali ſzuprot praznoſzti. n. CXLVIII.

Nedelya XXIV. po Trojakeh.

Gda budete videli odurnoſzt. Math. 24. Szuprot prekerſzenyu ſzvétkov. n. CVIII. ali CIX.

Digitized by Google

Ar bude onda tráplenye -- od poſaluvanya. n. CXXII. ali od dojduchega ſzudnoga ſztráha, i Antikerſzta. n. XXXV.

Szvetczi pako na ſzvetke imaju ova Evangelia.

Sz. Andreas Apoſtol.

Hodte za menum. Math. 4. Szuprot lenoſzti. n. CLIII. *oni pak oſztavivſi mreſe* -- od prilike, i pogibeli greha. n. CXXIII.

Sz. Ferencz Xaverius Indian. Apoſtol.

Prodekujte Evangelium. Marc. 16. Od pomaganya na zvelichenye. vu nav. CLVIII. fol. 1486. ali od navuka Razgov. I. f. I. *Kerſztechi nye* -- od Sz. kerſzta. n. CXVI.

Sz. Mikula Biskup.

Moreſze govoriti od Almuſtva, i dareslivoſzti. ali od ſzkerbi za ſzvoju, i tugyu chiſztochu, daſze obchuva, na peldu Sz. mikule.

Prechiſzto Prijetje blaſene D. Marie.

Od kojeſze je rodil JESUS. Math. 1. Od ſzvetoſzti i chiſztoche Marianſzke, vu kojoj je prijeta vu vutrobe Sz. Anne.

Sz. Thomas Apoſtol.

Nebudi neveren, nego veren. Joan. 20. Od Bermanya. n. CXVIII. *Blaſeni, ki néſzu videli* -- Od oltarſzkoga Sakramenta. n. CXIX.

Narodyenye Kriſtuſſevo, iliti Boſich.

Od chudnoga narodyenya. n. XXIV. ali; od Lyubavi, kojuſzmo nyemu duſni povratchati, vu n. LXXVI. f. 653.

Sz. Sie-

Digitized by Google

Sz. Stephan pervi Muchenik.

Neprimi nyim ovoga za greh. Act. 7. Od oprashanya zamerih. n. LXIII. ali: od protimbih szerditoszti. CLII. ali: od szkerbi za zvelichenye. vu n. CLVIII. fol. 1483.

Sz. Janus Apoſtol, i Evangeliſta.

Vuchenika onoga, kojega je lyubil JESUS. Joan. 21. Od chiſztoche n. CXLIX. ali od lyubavi bliſnyega. n. LXXVII. ali nekaj od blagoſzlovlenoga vina. vu nav. CLXX. fol. 1577.

Drobna detcza, iliti mali Mucheniki.

Rakel plachucha Szine ſzvoje. Math. 2. Od dushnoszti Roditelov. n. XCIII. ali: od Dushnoszti navuchitelov: arszu ovi po zle pelde, gorsi od Herodessa. n. XCIV. ali od Lyudomorsztva. n. XCVII.

Obrezavanye Kriſtuſſevo, iliti mlado Leto.

Dabisze obrezálo Dete. Luc. 2. Od Sz. kerszta, kîje na meszto obrezávanya. n. CXVI. *Zvano je Ime nyegovo JESUS* -- od ovoga Sz. Imena. n. XXIII.

Szveti tri Krályi.

I dosili jeszmo nyega molit. Math. 2. Od molitve. n. LVII. *Pojte, i zvédajte marlivo od deteta* -- od oneh, kojaszu pod zvelichenye potrebna veruvati, i znati. n. VIII. ali: IX.

Preobernenye Sz. Paula Apoſtola.

Ovo mi jeszmo osztavili. Math. 19. Od Tolnachev Evangeliumszkeh. n. CLXVIII. ali: od obechanya, iliti osztavlenya gresſnoga sitka,

Digitized by Google

na peldu Sz. Paula: kî ne vech bil *Savel*, to'eto: (Pregonitel) nesze na szvoje grehe povrachal: â kak mi?

Ochischenye Blasene D. M. iliti szvètchnicza.

Gdabisze bili zpunili dnevi ochischenya. Luc. 2. Od szvetche, iliti szvetchnicze. n. LXXXVI. *Vezda odpuschas Goszpone szlugu tvojega*-- od vure szmerti nasse. n. LXXIII.

Sz. Mathias Apostol.

Hodte k-meni vszi, kiszte obtersseni. Math. 11. Breme grehov, obályasze po prave pokore. n. CXXI. â kastiga grehov po proschenyu n. XLIX. *Jarem moj je szladek*-- da zapovedi je moguchno obdersavati. n. LXXX.

Sz. Josph Zaruchnik B. D. MARIE.

Kadabi bil pravichen. Math. 1. Szuprot krivem szvedokom. n. CII. ali: CIII. *Nebojsze vzeti MARIU*-- od grehov szuprot Duhu Sz. n. CLV. ali: od dusnoszti sztaresseh, i Magistratussev. n. XCV.

Nazvezchenye B. D. MARIE.

Zdrava, miloszti puna. Luc. 1. Od toga isztoga pozdravlenya, i od Kapellicze Lauretanszke. n. LXVII. *miloszti puna.* n. LXVIII.

Szveti Juraj Muchenik.

Ar prez mene nikaj nemorete. Joan. 15. Od potreboche milosche Bosje. n. CLIX. ali: od Sz. Berme. n. CXVIII. ali: szuprot czopriam. n. LXXXII. ali n. LXXXIII.

Sz. Marko Evangelista.

Jedu-

Digitized by Google

Jeduchi, i pijuchi. Luc. 10. Szuprot Lakomoſzti, i pijanoſzti. n. CLI. *Arje vreden Dolavecz najma ſzvojega--* od povratchanya. cr.

Sz. Philip, i Jakob Apoſtoli.

Vu hiſe Otcza mojega, jeſzu vnogi ſztáni. Ioan. 14. Od dike nebeſzke. n. LIV. ali: od kralyevſztva. n. LX. ali: n. CLV.

Naſſeſztje ſzvetoga Kriſa.

Takje potrebno zvijſenomu biti ſzinu. chlovechjemu. Joan. 3. Od znamenya Sz. Kriſa. n. XVII. *Akoſze gdo ne preporodi--* od Sz. Kerſzta. n. CXVI. ali n. CXVII.

Sz. Anton. Paduanſzkt.

Blaſeni ſzluge oni. Luc. 12. Moreſze na nyegov kip gledech priſztojnò govoriti: od Lyubavi Boga: chiſztoche, i navuka: arſze ova znamenuju po Jeſuſſu, Liliumu, i knige, koje Sz. Anton negda vu ſitku, à vezda namalane vu rukah ima.

Sz. Ivan Kerſztitel.

Gdo ſtimas ovo dete bude. Luc. 1. Od duſnoſzti Roditelov. n. XCIII. ali: n. XCIV. *Ivan bude ime nyegovo--* Od chiſztoche, koja chini Angelom ſzpodobnoga, i Bogu dragoga. n. CXLIX.

Sz. Ladiſzlav Kraly.

Dabi znal Goſzpodar Druſine. Math. 24. Od duſnoſzti poglavarov. n. XCVI. *Blaſen on ſzluga--* od duſnoſzti podlosnikov. n. XCV.

Sz. Peter i Pavel Apoſtoli.

Tyſzt

Digitized by Google

Tiſzi Peter. Math. 16. Od ſzudcza pravde. n. VII. ali: od Pervine Rim. Pape. n. XLIV. f. 351. ali: da czirkva nemore zfaliti. n. XL. ali: od prave pokore, i ſzkruſſenya. n. CXXII.

Pohadyanye B. D. MARIE.

Blagoſzlovlena Ti med ſenami. Luc. 1. Od Pozdravlenya. n. LXVI. *ſztavſi gorè MARIA--* ſzuprot Lenoſzti. n. CLIII. ali: od poboſnoſzti Marianſzke. n. LXVI.

Sz. Maria Magdalena.

Pocheh ſzuzami oblevati noge nyegove. Luc. 7. Od poſaluvanya. n. CXXII. *I ovo ſena--* ſzuprot praznoſzti. n. CXLVIII. ali czifranya tela. Od fol. 1340.

Sz. Jakob Apoſtol.

Reczi, da ova dva Szina. Math. 20. Od duſnoſzti Roditelov. n. XCIII. *Neznate kaj proſzite--* Od molitve kralyevſztva. n. LX. ali: od poniznoſzti. n. CXLV.

Za Preobrazenye Kriſtuſſevo, najdeſze gorè viſsè pod drugum nedelyum korizmenum.

Sz. Lovrencz Muchenik.

Sztanovitè velim vam. Joan. 12. Od priſzeganya. LXXXVIII. *kì lyubi Duſſu ſzvoju--* od Duſſe. n. CLVIII. *Ako gdo meni bude ſzluſil--* Od konicza chlovechjega. n. XII.

V-nebo Vzetje B.D. MARIE, ali velika meſſa, *iliti*; Velika Goſzpa.

Od ſzvetoſzti B. D. MARIE, koja je naſſa pomoc'nicza navlaſztitò na zadnye vure, od

Digitized by Google

od koje. n. LXXIII. ali od poboſnoſzti Marianſzke. n. LXVI.

Sz. Stephan Kraly.

Veſzéliſze ſzluga dobri. Luc. 19. Od Dufnoſzti Podloſnikov. n. XCV. ali poglavarov. n. XCVI. *Iz viſzt tvojeh, ſzudim tebe ſzluga nichemurni--* Od ſzuda obchinſzkoga. n. XXXIV.

Sz. Barthol Apoſtol.

Izide JESUS molit na goru. Luc. 9. Od molitve juternye. n. CLXI. ali n. LVII.

Narodyenye B. D. MARIE, ali: mala meſſa, *iliti* mála Goſzpa.

Szveta MARIA *Mati Bosja*, toje najvekſa nye dika, kakſze iztolnacheno najde vu nav. LXXI. i viſſe vu Pozdravlenyu.

Sz. Mathæus Apoſtol, i Evangeliſta.

Videh JESUS chloveka na málte ſzedechega. Math. 9. Od grehov ſzuprot ſzedme zapovedi. n. C. ali: od tverdnoga obechanya, nepovernutiſze na grehe, kakſze ov na málturne povernul. n. CXXIII.

Sz. Mihaly Arkangel.

Angeli nyihovi -- Math. 18. Od Angelov. n. XX. ali od nechiſzteh duhov, koje Mihály je vu pekel pretiral. n. XXI. *Kiſze ponizi--* od poniznoſzti. n. CXLV.

Sz. Simon, i Judas Thadæus Apoſtoli.

Ova zapovedam vam: daſze lyubite. Joan. 15. Od lyubavi bliſnyega. n. LXXVII. ali: od dufnoſzti kerſchanſzke. n. CXXXVI. ali: od Imena kerſchanſzkoga. n. XLII.

Vſzi

Digitized by Google

Vszi szveti Losi.

Blaseni - - Math. 5. Od Blasensztvih Evangeliumszkeh. n. CLXVII. Pakosze opitajmo: koje mi vu nasz imamo? ali morebit kaj protivnoga. *Blaseni* - - od postuvanya, i zazavanya szvétczev. vu nav. LIV. fol. 451.

Vszi Verni mertvi.

Od purgatoria. n. LI. ali od pomochi duss. n. LXXVIII. ali: od proschenya, kojesze mertvem more prikazati. n. XLIX.

Sz. Emerik Herczeg.

Naj budu boki vassi prepaszani. Luc. 12. Od traplenya tela, dasze leglè more chisztocha obchuvati. n. CXLIX. ove obchuvane szrecha. n. LXIX. fol. 599.

Sz. Martin Biskup.

Szvétcha tela tvojega, je oko tvoje. Luc. 11. Od dobroga nakanenya. n. CLX. *Da ki vnuter idu, szvetloszt vide* - - od dobre pelde, koja pomore na Duss zvelichenye. n. CLVIII. od f. 1483.

Sz. Elisabetha Vdovicza.

Szpodobnoje neb. kr. kinchu na polyu szkrivenemu. Math. 13. Od Dél miloszerdnoszti. n. CLXIII. ali: od Dareslivoszti. n. CXLVII. ali: od Terplivi oszti. n. CLII. od fol. 1430. ali: od Lyubavi trojversztе. n. LXXIX. ali: od Duhovnoga krisa. n. XVIII.

Sz. Katharina Devicza, i Muchenicza.

A petere szpametne. Math. 25. Od potreboche navuka. Razgov. I. f. I. ali: od oneh, koja

mo-

moramo veruvati, i znati. n. VIII. ali: n. IX. ali: od veruvanya. n. XIX. ali: szuprot nepriatelom nasse czirkve. n. XL. ali: pitanya oszebujna. fol. 293.

Zvun oveh szvetkov.

Je Poszvetilische czirkveno.

Goszpone, ovo poloviczu blaga mojega dajem ubogem. Luc. 19. Od Almustva. n. CLXII. ali: od Dareslivoszti. n. CXLVII. *Akoszem koga vkanil, povracham chetvericzum* -- od povrachanya. n. CI. *Daje denesz ove hise vchinyeno zvelichenye* -- od milosche Bosje, koja Dussu chini lepsu od vszake na szvetu czirkve. n. CLIX. ali: od zlobe greha, ki Dussu zateplye, vtáplya, i zasise. n. CXXXIX.

Nad Novo-Messnikom.

Moresze kruto hasznovitò govoriti nekaj od vrednoszti *Sz.* Reda, kakszе ima. n. CXXXI. ali: od postuvanya Redovnikov. n. XCII.

Predragi Chtavczi! netajim toga, daszе iz oveh, i iz vnogeh drugeh Evangeliumszkeh textussev, more ovde navuk kruto potreben najti, i lyudsztvu na meszto druge prodeke hasznovitò povedati. Kak drugi od mene bolsi navuchiteli hote negda zpoznati, akosze budu doszto jali vu ove knige pogledati, ter moju ochivesztu szlaboszt, ne szamò zverssenò nadomesztiti, nego takajse

Digitized by Google

lyubleno izprichati: ar ja chinim, kaj morem. I zatoſze ufam, da chinim zadoſzta.

Da pako dragem negdaſnyem poſzlednyem Piſzczem, i Chtavczem, dobru peldu pokáſem: kakſzeje vredno, i potrebno, iz drageh predyeh naſſeh ſzpomenuti. I da ovak vnogò poſtuvaneh Otczev ſzlavna imena na dalye, vu poboſen ſzpomenek, med druge, za nami dojduche poſzlednye odichenò preneſzem; zato ſzudim, da vnogem Chtavczem kruto povolyno vchinim, ako na konczu ove knige, poſztavim laſztovita, ter ſzlavna Imena preſzvetleh i prepoſtuvaneh G.G. Biskupov, koji pod Sz. korunum. *Marie Thereſie* vugerſzke, i Horvathſzke preſzvetle kralyicze (25. Jun. leta 1741. korunyene) vezda hvalevredno ſivu, i ſzvoje czirkve ſzvetò ravnaju. Kajti pako nemam pravoga Reda, niti vrednoga Titulusſa, kojegabi poleg nyihove vrednoſzti kruto rad ovde poſztaviti, terga nekaj i zarad kratkoche knig, moram na ſztran oſztaviti. Zatoſze ufam, daſze vutom nezamerim. Kada ſzamò predraga imena, i Biskupie napervò dajem, kakſze i drugde redôm poſztavljaju, kaj ovde naj bude doſzta. *Tit.* G. Groff. Emerik Eſterhazy. *de Galantha, Erſek Oſtrogonſzki.*

Tit. G. Groff Gabriel Patacſich, *de Zajezda, Erſek Colocſanſzki, i Bácski*

G.

Digitized by Google

G. Groff Gabriel Erdödy, *de Monyorokerek, Biskup Eger-varſzki.*
G. Juraj Branjugh, *Biskup Zagrebechki.*
G. Peter Bakich, *de Lak, Biskup Boſſanſzki.*
G. Adam Acſady. *de Eadem, Biskup Weſzprimſzki.*
G. Janus Anton Benzony, *Biskup ſzenſzki, i Modruſſianſzki.*
G. Adolphus â S. Georgio, *Biskup Gyurſzki*
G. Ladiſzlav Szörény, *de Szörény, Biskup Szrémſzki.*
G. Groff Ferencz Anton Engel, *ab Wagrain, Biskup Belgradſzki, i ſzamandrienſzki.*
G. Groff. Mihaly Carol ab Althan, *Biskup Barenſzki, i Vacienſzki.*
G. Groff. Mikula Csáky, *de Kereſztſzegh, Biskup Veliko-Varadinſzki.*
G. Groff. Sigmund Berényi, *de Karancs-Berény. Biskup Pecſuhſzki.*
G. Mikula Sztaniſzlavics, *Biskup Csanadinſzki. Iz Reda Sz. Ferencza.*
G. Groff. Emerik Eſtèrházy, de Galantha, *Biskup Nitrienſzki.*
G. Baron Ferencz Klobuſiczky, *de Zetthény, Biskup Erdelſzki, iliti Tranſylvanſzki.*
G. Theophilus Paſſih *Sztaroga Gerchkoga zakóna Z-jedinyen, Biskup Marcaenſzki, Platenſzki, i ſzvidnicenſzki.*

Zatem vu Blaſen ſzpomenek preporucham, pre-

Digitized by Google

preſzlavna imena, prieſzvetleh, prepoſtuvaneh, i vekſeh titulufſev prevredneh GG. Biskupov Zagrebechkeh, kîſzu ovu ſzvetu, i ſztolnu Sz. *Stephana* Kralya Czirkvu, od nye poſztanka, iliti leta: 1089. chez 654. leta, tia dovezda z-ovêm redôm, ſzvetò, i hvale-vrednò ravnali. Zmed kojeh,

Pervi jeſze zval: Duh.
2. Barthol.
3. Francita.
4. Bernardus, *Drugach* Bernaldus.
5. Macilinus, *Canonicus Jeruſalem.*
6. Dominik, *Pod Kralyem Emerikom.*
7. Prodanus.
8. Gotkardus. I.
9. Stephanus. I.
10. Stephanus. II.
11. Philippus, *potlam Oſtrogon. Erſek.*
12. Timotheus.
13. Antonius.
14. Joannes. I.
15. Mihály.
16. Auguſtinus.
17. Stephanus. III.
18. Ladislaus, *potlam Colocsan. Erſek.*
19. Jacobus.
20. Dionyſius.
21. Mikula.
22. Pavel. I.
23. Eberhardus.

24.

Digitized by Google

24. Andreas.
25. Joannes. II:
26. Benedictus. I.
27. Demetrius Chupor, *Leta: 1444. Ovde ezirkva ne imala Biskupa, 40. let.*
28. Ofvaldus.
29. Lucas.
30. Thomas Erdődy.
31. Joannes. III. Erdődy.
32. Simon Erdődy.
33. Mikula Olahus, *potlam oſtrog. Erſeg.*
34. Wolfgang, *ali* vuk Gyulas.
35. Pavel Gregorianczi, II. *potlam Gyurſzki.*
36. Mathias Brumanus.
37. Juraj Draskovich, *potlam Gyurſzki.*
38. Joannes IV. Monoſzlay.
39. Peter Hereſſinchi.
40. Gaſpar Sztankovachki, *kije zkupa bil i Ban Horvathſzki.*
41. Mikula Szelnichey.
42. Simon Bratulich, *Reda Sz. Paula pervoga puſchenika.*

Ov je lyublenò prijel, pervich vu Zagreb dozvánne, i dojduche Patre Jeſuite, P. Januſſa Zanicha, i P. Petra Vragovicha. *Leta. 1606.*

43. Peter Domitrovich, *iz Pecſuhſzkoga, potverdyen. 15. Jul. leta: 1613. kije czirkve Sz.* Katharine *vu Zagrebu pervi kamen blagoſzlovil.*
44. Ferencz Ergelius, *kije ezirkvu* Sz. Ka-

45.

Digitized by Google

tharinæ *vu Zagrebu poſzvetil. leta.* 1632.

45. Benedictus. II. Vinkovich, *iz Pecſuhſzkoga, potverdyen 28. April. leta. 1642.*

46. Martinus Bogdan, *potverd. 1643.*

47. Peter Petretich, *potverd. 1649. potlam Colocſanſzki. Erſek*

48. Martin Borkovich, *iz Generala Reda Sz. Paula. potlam Colocſan.*

49. Alexander Ignatius Mikulich, *iz Tinnienſzkoga. potverd. 1687.*

50. Stephan Selischevich, *iz Prepuſta Zagrebechkoga, potverdyen leta. 1665.*

51. Martin Brajkovich.

52. Emerik Eſterházy, *Reda Sz. Paula. potverdyen leta 1708. potlam Erſek Oſtrogonſzki. i vezda ſive vu Poſonu.*

53. Juraj Branjugh, *potverdyen. 7. Mart. leta 1728. i vezdá ſive.*

Kojega danam Predobri G. Bog, za obchinſzku, vſzega ovoga ſzlavnoga Orſzaga haſzen, i Radoſzt, â navlaſztitò: joſche za vech Duſs vekivechno zvelichenye, na vnogò let miloſztivnò obchuva, vſzi poboſnò, vernò, i guſztokrat molemo.

Vſza

Digitized by Google

Vſza ova vu oveh knigah poſztavlena, naj budu Goſzpodinu Bogu na vekſu Hvalu, i Diku: na Blaſzene Devicze MARIE, i drugeh ſzvetczev, na obilneſſe poſtenye: â na drageh obodvojega ſzpola Chtavczev, i poſzluſſitelov vekivechnoga blaſenſztva ſzegurneſſe zadoblenye, Amen.

I Toje Perve Knige

KONECZ.

Digitized by Google

Digitized by Google

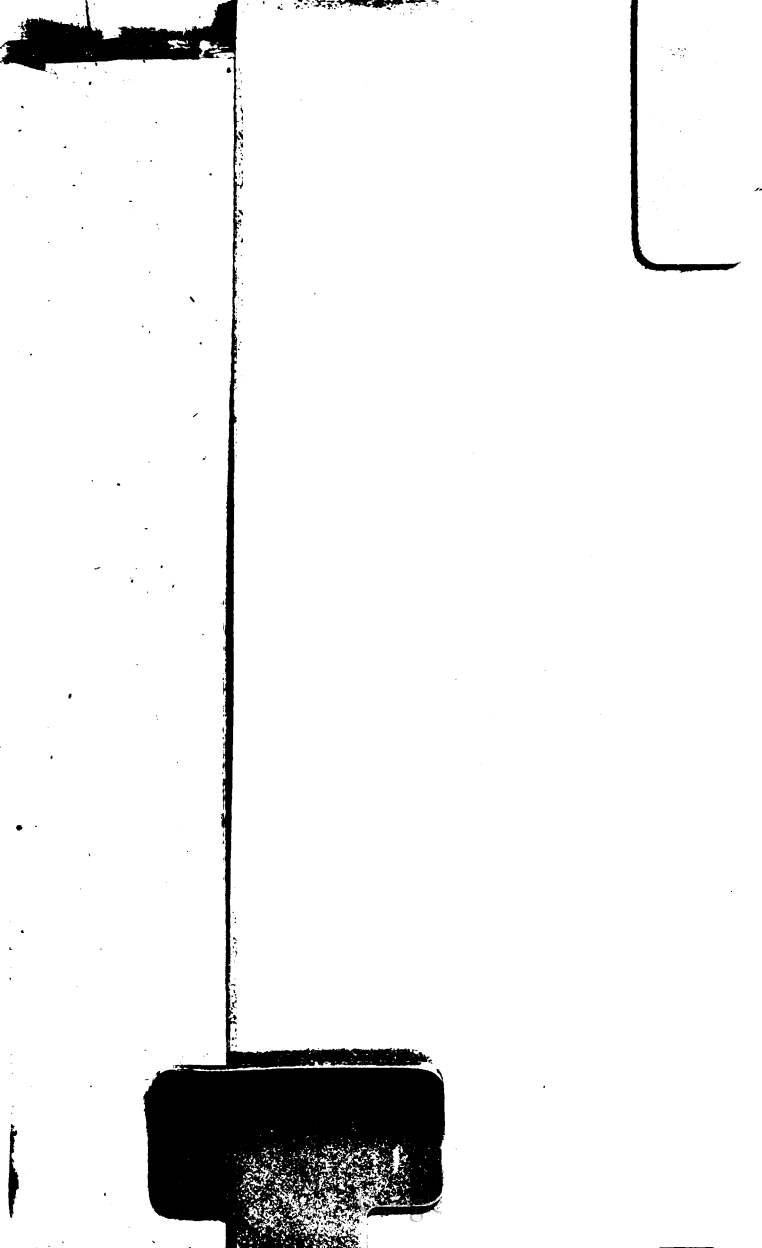

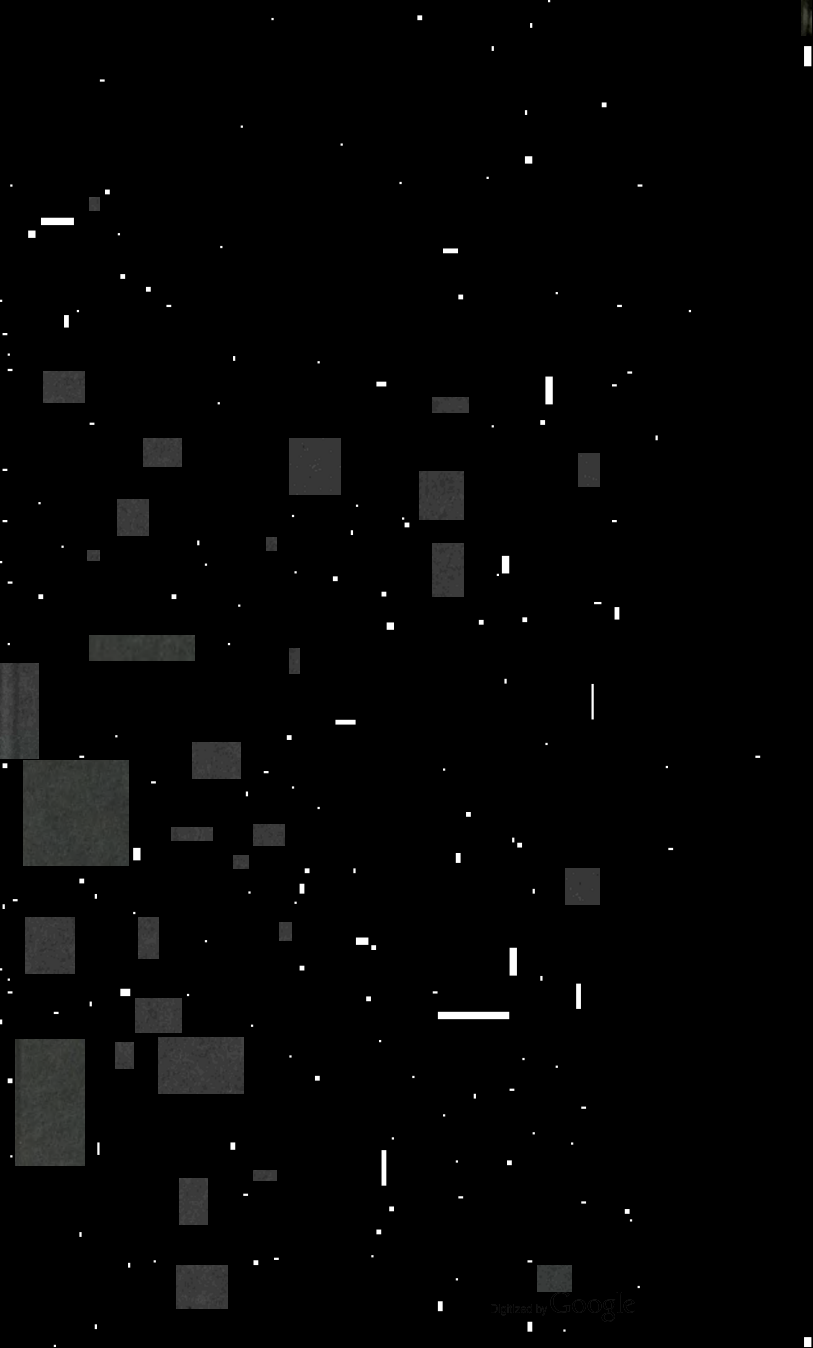
Digitized by Google